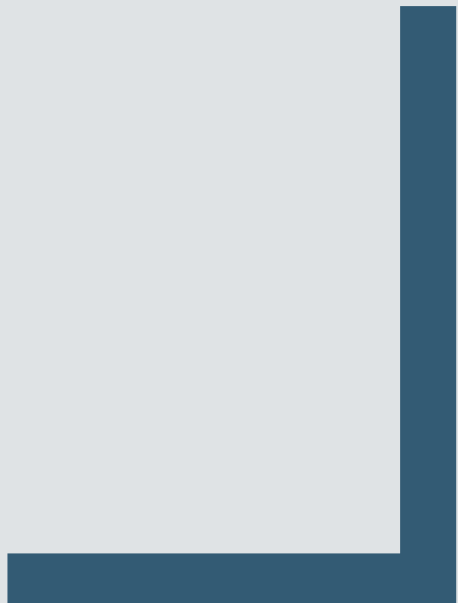

2025-2030

KAYSERİ TURİZM MASTER PLANI

Kayseri Turizm Master Planı 2025-2030

Haziran 2025

Hazırlayanlar:

Funda Aktan
Prof. Dr. Kurtuluş Karamustafa
Prof. Dr. Hasan Ali Karasar
Prof. Dr. Bilgehan Gülcan
Doç. Dr. Halil Burak Sakal
Öğr. Gör. Sinan Baran Bayar

Katkıda Bulunanlar:

Doç. Dr. Leila Akbarishahabi
Prof. Dr. Sancar Bulut
Doç. Dr. Yılmaz Delice
Prof. Dr. Neslihan Demirel
Prof. Dr. Özgür Demirtaş
Doç. Dr. Yasemin Dumrul
Arş. Gör. Duran Can Gazioğlu
Prof. Dr. Saniye Gül Güneş
Öğr. Gör. Melih İçigen
Doç. Dr. Yasemin Kaya
Doç. Dr. Zerrin Kılıçarslan
Doç. Dr. Reha Kılıçhan
Arş. Gör. Beste Nisa Orhun
Dr. Öğr. Üyesi Nazlı Aysin Örnek
Dr. Öğr. Üyesi Ezgi Demir Özer
Dr. Öğr. Üyesi Ömer Sarı
Doç. Dr. Ahmet Terzi
Dr. Öğr. Üyesi Selma Bütükkantarıcı Tolgay
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Ülker
Arş. Gör. Mustafa Yılmaz

Kapadokya Üniversitesi Sosyal ve Stratejik Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi

Kapadokya Üniversitesi Sosyal ve Stratejik Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından hazırlanmıştır.
50420 Mustafapaşa Ürgüp Nevşehir

sscm.kapadokya.edu.tr

sscm@kapadokya.edu.tr

İçindekiler

İÇİNDEKİLER	iii
ŞEKİLLER LİSTESİ	vi
TABLolar LİSTESİ	vii
KISALTMALAR LİSTESİ	viii
ÖNSÖZ	9
YÖNETİCİ ÖZETİ	10
GİRİŞ	12
1 DÜNYA VE TÜRKİYE TURİZMİNE BAKIŞ VE EĞİLİMLER	14
DÜNYA TURİZMİNİ ETKİLEYEN UZUN VADELİ EĞİLİMLER	16
1.1.1 SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	17
1.1.2 EKONOMİ VE SİYASET	18
1.1.3 SAĞLIK VE GÜVENLİK	19
1.1.4 TEKNOLOJİ VE DİJİTALLEŞME	20
1.1.5 KÜLTÜR VE DENEYİM	21
1.1.6 ŞEHİR TURİZMİNE ARTAN TALEP	22
1.2 TÜRKİYE TURİZMİ	23
2 KAYSERİ TURİZMİNE GENEL BAKIŞ VE TURİZM ALTYAPISI	26
2.1 KAYSERİ'YE GENEL BAKIŞ	26
2.1.1 FİZİKİ COĞRAFYA	26
2.1.2 BEŞERİ COĞRAFYA	29
2.1.3 EKONOMİK COĞRAFYA	31
2.2 TURİZM TALEBİ	32
2.3 TURİZMİN MEVSİMSELLİĞİ	34
2.4 TURİZM ALTYAPISI	35
2.4.1 KONAKLAMA	35
2.4.2 ULAŞIM	37

2.4.3	İNSAN KAYNAKLARI	43
2.5	MARKA ANALİZİ	46
2.5.1	MARKA DEĞERİ VE MARKA KİMLİĞİ	46
2.5.2	MEVCUT MARKA UNSURLARI	47
2.5.3	POTANSİYEL MARKA UNSURLARI	51
3	REKABETÇİLİK VE RAKİP DESTİNASYONLAR ANALİZİ	55
4	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ANALİZİ	60
4.1	ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	61
4.2	SOSYAL VE EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	66
4.3	KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	67
4.4	DESTİNASYON YÖNETİMİ	69
5	AKILLI TURİZM VE DİJİTAL GÖRÜNÜRLÜK ANALİZİ	72
5.1	DİJİTAL GÖRÜNÜRLÜK VE ARAMALAR	72
5.2	AKILLI DESTİNASYON	73
6	İL TURİZM RİSK YÖNETİM PLANI VE RİSK ANALİZİ	77
7	KAYSERİ TURİZMİNİN GZFT ANALİZİ	81
8	STRATEJİK AMAÇLAR VE HEDEFLER	98
8.1	TURİST SAYISINI ARTIRMAK	99
8.1.1	YERLİ ZİYARETÇİ SAYISINI ARTIRMAK	99
8.1.2	YABANCI ZİYARETÇİ SAYISINI ARTIRMAK	99
8.2	TURİZM GELİRİNİ ARTIRMAK	100
8.3	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ ARTIRMAK	103
8.4	REKABET GÜCÜNÜ ARTIRMAK	103
9	POLİTİKALAR	104
10	ÖNCELİKLİ ALANLAR	106
10.1	HİZMET KALİTESİ VE TURİZM BİLİNCİ	107
10.2	ETKİNLİK VE FESTİVAL TURİZMİ	109
10.3	PAZARLAMA VE TANITIM	111
10.4	MACERA REKREASYONU VE SPOR TURİZMİ	115

10.5 KONAKLAMA VE SEYAHAT İŞLETMELERİ	118
10.6 KIŞ TURİZMİ	120
10.7 KIRSAL-EKOTURİZM	123
10.8 AKILLI TURİZM	126
10.9 GASTRONOMİ TURİZMİ	129
10.10 KÜLTÜR VE İNANÇ TURİZMİ	132
10.11 SAĞLIK TURİZMİ	136
10.12 KONGRE VE İŞ TURİZMİ	138
10.13 ULAŞIM	141
11 ÖNERİLEN VİZYON PROJELERİ	144
11.1 MARKA360°	144
11.2 MİRASKAYSERİ	150
11.3 TURİZMİ BENİMSİYORUM	156
11.4 DOĞAKAYSERİ	163
11.5 KAYSERİMED	166
11.6 HERSPORKAYSERİ	169
11.7 ERCİYES 365	173
11.8 TURİZM 5.0	176
11.9 KAYFEST	180
11.10 GASTROKAYSERİ	183
KAYNAKÇA	188
EKLER	191
EK-1	191
EK-2	192
EK-3	195

Şekiller Listesi

Şekil 1.1.1. Dünya Turist Sayısı ve Tahminleri.....	14
Şekil 1.1.2. Dünya Turizm Gelirleri ve Tahminleri (Milyar ABD Doları).....	15
Şekil 1.1.3. Turizmde Büyüme Tahminleri.....	15
Şekil 1.3.1. Türkiye'nin Yabancı Turist Sayısı: Gerçekleşme ve Hedefler (Milyon Kişi).....	23
Şekil 1.3.2. Türkiye'nin Turizm Geliri: Gerçekleşme ve Hedefler (Milyar ABD Doları)	24
Şekil 2.1.1.1. Kayseri İli Fiziki Haritası	26
Şekil 2.3.1. Türkiye ve Kayseri Karşılaştırmalı Mevsimsellik Durumu (2017-2023 Yılı)	34
Şekil 2.4.1.1. Kayseri'de Yıllara Göre Tesislerin Doluluk Oranları	35
Şekil 2.4.2.1.1. Kayseri Raylı Sistemler Hat Güzergâhları (2024)	38
Şekil 2.4.2.1.2. Kayseri'de Hafif Raylı Sistemlerin Kullanıcı Sayılarının Yıllara Göre Değişimi (2014-2023)	38
Şekil 2.4.2.4.1. Yıllara Göre Uçak Sefer Sayıları	41
Şekil 2.5.1.1. Kayseri İli Mevcut ve Potansiyel Marka Unsurları	45
Şekil 3.1. Turizm Türlerine Göre Rakip İller ve Kayseri İli Turizm Potansiyeli	55
Şekil 4.1. Sürdürülebilir Turizmin Temel Parametreleri	59
Şekil 4.1.1. Turizmin Doğal Çevre Üzerindeki Etkileri	61
Şekil 4.1.2. Enerji Tüketimi Politikaları	61
Şekil 4.1.3. Kayseri İlinde Atık Su Arıtma Tesisi Sayısı	62
Şekil 4.1.4. Katı Atık Yönetimi	62
Şekil 4.1.5. Katı Atıkları Azaltmaya Yönelik Alınan Önlemler	63
Şekil 4.1.6. Ulaşımda Karbon Emisyonu Etkisinin Azaltılması	64
Şekil 4.1.7. Işık ve Gürültü Kirliliğini Engelleme	64
Şekil 4.2.1. Sürdürülebilir Yatırımları Destekleme	66
Şekil 4.3.1. Ziyaretçi Yönetimi	67
Şekil 4.4.1. Destinasyon Tanıtımının Nasıl Yapıldığı	69
Şekil 4.4.2. Ziyaretçilerin Destinasyon Hakkında Geribildirim Verebilecekleri Mekanizmalar	70
Şekil 8.1.1.1. Kayseri Yerli Turist Sayısı, Master Plan Hedefleri ve Uzun Vadeli Eğilim	98
Şekil 8.1.2.1. Kayseri Yabancı Turist Sayısı, Master Plan Hedefleri ve Uzun Vadeli Eğilim	99
Şekil 8.2.1. Kayseri Yerli Turist Geliri, Master Plan Hedefleri ve Uzun Vadeli Eğilim	100
Şekil 8.2.2. Kayseri Yabancı Turist Geliri, Master Plan Hedefleri ve Uzun Vadeli Eğilim	101
Şekil 8.2.3. Kayseri'ye Gelen Turistlerin Ortalama Kalış Süresi ve Hedefleri	101

Tablolar Listesi

Tablo 1.1.1. Ülkelerin Turist Sayısı Büyüklükleri (Milyon Kişi).....	16
Tablo 1.1.2. Ülkelerin Turizm Geliri Büyüklükleri (Milyar ABD Doları).....	16
Tablo 1.1.3. Yıllara göre en fazla turizm harcaması yapan ilk 10 ülke (Milyar ABD Doları)	17
Tablo 2.2.1. Kayseri’de Yerli ve Yabancı Turistlerin Tesise Geliş Sayıları (2019-2024).....	32
Tablo 2.2.2. İlçelerde Yerli ve Yabancı Turistlerin Tesise Geliş Sayıları (2023)	32
Tablo 2.2.3. Kayseri Taşınmaz Kültür Varlıkları Listesi (2024)	33
Tablo 2.4.1.1 Kayseri’de Bakanlık Belgeli Tesislerin Oda Sayısı ve Kapasiteleri (2024)	34
Tablo 2.4.1.2. Kayseri’de İlçeler Bazında Turizm İşletme Belgeli Tesislere Gelen Turist Sayısı ve Geceleme Sayısı (2023).....	35
Tablo 2.4.1.3. Kayseri’de İlçeler Bazında Turizm İşletme Belgeli Tesislere Ortalama Kalış ve Doluluk Oranı (2023).....	36
Tablo 2.4.2.1.1. Kayseri’de Şehir İçi Ulaşımı Hizmeti Veren Ulaşım Sistemleri	37
Tablo 2.4.2.1.2. Kayseri’de Şehir İçi Ulaşımı Hizmeti Veren Sistemlere Ait Bilgiler.....	37
Tablo 2.4.2.2.1. Kayseri İl ve Devlet Yollarının Satış Cinslerine Göre Uzunlukları (km).....	39
Tablo 2.4.2.3.1. Kayseri Demir Yolu Hattından Günlük İşleyen Yolcu Trenleri ve Rotaları	39
Tablo 2.4.2.4.1. Kayseri Terminaline İlişkin Bazı Bilgiler	40
Tablo 2.4.3.1. TR72 Bölgesi’nin TÜİK Bölgesel Temel İş Gücü Göstergeleri (2022).....	42
Tablo 2.4.3.2. Kayseri İlinde Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları	42
Tablo 2.4.3.3. Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İş Olan İşyeri Oranı	43
Tablo 2.4.3.4. Kayseri’de Turizmle İlgili Yükseköğretim Birimleri ve Öğrenci Sayısı (Ön Lisans-Lisans) (2023-2024 Öğretim Yılı).....	43
Tablo 3.1. Rakip İller ve Kayseri’de Bakanlık Belgeli Tesislerde Oda ve Yatak Sayıları (Şubat 2025)	55
Tablo 3.2. Rakip İller ve Kayseri’ye Tesise Gelen Yerli Turist Sayısı	56
Tablo 3.3. Rakip İller ve Kayseri’ye Tesise Gelen Yabancı Turist Sayısı	56
Tablo 3.4. Rakip İllerde Tesiste Ortalama Kalış Süreleri (Gün).....	57
Tablo 3.5. Rakip İllerde Tesis Doluluk Oranları (%)	58
Tablo 4.1.1. Çevresel Sürdürülebilirlik Analizi	60
Tablo 4.2.1. Sosyoekonomik Sürdürülebilirlik Analizi	66
Tablo 4.3.1. Kültürel Sürdürülebilirlik Analizi	67
Tablo 4.4.1. Sürdürülebilir Yönetim Analizi	68
Tablo 5.1.1. Google Kullanıcı Aramalarında Kayseri ve İli İlgilendiren Kelimeler	71
Tablo 5.1.2. Google Trend Aramalarında Kayseri ve İli İlgilendiren Kelimeler	72
Tablo 5.2.1. Kayseri İlinin Dört Değişkene Göre Mevcut Durumunun Değerlendirilmesi	73
Tablo 6.1. Küresel, Ulusal ve Kayseri’ye Özel Yerel Riskler Tablosu	76
Tablo 6.2. Risk Skorları Matrisi	78
Tablo 6.3. Risk Skoruna Göre Yorum ve Eylemler	78
Tablo 9.1. Kayseri Turizmi Politika Listesi	103
Tablo 10.1. KÜNGülcan’s Politika Değer Matrisi	105
Tablo 10.6.1. Dünyada En Yüksek Kayak İndeksi Puanına Sahip Destinasyonlar.....	119
Tablo 10.6.2. Türkiye’deki Kayak Merkezleri	120
Tablo 10.9.1. Kayseri İline Özgü Coğrafi İşaret Tescilli/Tescil İçin Başvuru Yapılan Gastronomik Ürünler	129
Tablo 11.1. Kayseri Turizminin Gelecek Kurgusunu Oluşturan Projeler.....	143

Kısaltmalar Listesi

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
DYO	Destinasyon Yönetim Orgütü
ETC	Avrupa Seyahat Komisyonu
GSTC	Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi
GSYH	Gayrisatı Yurt İçi Hasıla
GZFT	Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler
IATA	Uluslararası Havayolu Taşımacılığı Orgütü
IMF	Uluslararası Para Fonu
ITGK	İl İlanıtım ve Geliştirme Kurulu
JCI	Joint Commission International
KAYBİS	Kayseri Kent İçi Ulaşım Bisikleti
KAYMEK	Kayseri Meslekî Eğitim ve Kùltür A.Ş.
MTGI	Macera Turizmi Gelişim Endeksi
SEO	Arama Motoru Optimizasyonu
SOKUM	Somut Olmayan Kùltürel Miras
TCDD	Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları
TGA	Türkiye Turizm İlanıtım ve Geliştirme Ajansı
TL	Türk Lirası
TUBİVES	Türkiye Bitkileri Veri Servisi
TUIK	Türkiye İstatistik Kurumu
TURSAB	Türkiye Seyahat Acenteleri Birliğı
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kùltür Orgütü
UNEP	Birleşmiş Milletler Çevre Programı
UN Tourism	Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Orgütü
WATA	Dünya Seyahat Acenteleri Birliğı
WTTC	Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi

Önsöz

Tarih eğitimi veren kurum ve kuruluşların tamamı, "Tarih Sümer'de başlar!" ifadesini kullanırlar. Bunun sebebi ise yazıyı ilk kullanan medeniyet oldukları içindir. Anadolu'da ise yazı, ilk olarak bu topraklarda yani Kültepe'de kullanılmaya başlamıştır. Bu sebeple Kayseri, Anadolu'da tarihin başlangıç noktasıdır. 6000 yıllık geçmişiyle Kültepe'den günümüze kadar neredeyse kesintisiz bir yerleşim yeri olan Kayseri, bu özelliklerinin yanında tarih boyunca başkent niteliğinde şehirlere de mesken olmuştur. Şehirlerimiz insanları, insanlarımız ise medeniyetleri inşa etmiştir. Tarihe baktığımızda görüyoruz ki böyle niteliği yüksek medeniyetler, çok önemli doğal zenginliklerle iç içe kurulmuş. Biz ise bugün, tarihi zenginliklerimizi doğal güzelliklerimizle el ele korumaya ve yaşatmaya devam ediyoruz. Gerek ülkemizde gerekse dünyada şehirler artık sahip oldukları tarihi, doğal ve kültürel zenginliklerle birbirleriyle yarışır durumdadır. İletişim çağı ise öğrenmeyi ve her türlü zenginliğe ulaşmayı çok daha kolay hale getiriyor. Bu noktada turizm, girdileri ile şehirlerin ve yerel halkın kalkınmasında çok önemli bir değer olarak karşımıza çıkıyor. Şehrimizin tarihi ve doğal zenginlikleri bu kadar yoğunken, bizim de turizm konusuna kayıtsız kalmamız tabiki düşünülemez. Dar çerçevede kararlar alarak çalışmalar yapmak yerine; geniş katılımlı, kısa-orta-uzun vadeli hedefleri belirlenmiş, bilimsel ve ölçümlenmiş verilerle desteklenmiş, ortak aklın ürünlerini ortaya koyan yol haritaları oluşturuyoruz. Bu çalışmaları, hizmet kalitesi, hizmetin kesintisiz sunulması ve çağımıza değer katma açısından çok önemli görüyoruz. Bu sebeple iş birliği kültürü içerisinde ülkemiz için örnek bir bilimsel çalışmaya imza attık.

Kültür ve Turizm Bakanımız Sayın Mehmet Nuri Ersoy'un değerli fikirlerini de alarak Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Kayseri Valiliği ve Kapadokya Üniversitesi iş birliği ile "Kayseri Turizm Master Planı" hazırlanması için 2024 yılında çalışmalara başladık. Belge ve saha araştırmaları tamamlandıktan sonra 21 Aralık 2024 tarihinde "Kayseri Turizm Master Planı Arama Konferansı"nı gerçekleştirdik. Bu konferansta "Etkinlik ve Festival Turizmi, Akıllı Turizm, Kış Turizmi, Gastronomi, Macera Rekreasyonu ve Spor Turizmi, Kırsal-Eko Turizmi, Tanıtım ve Pazarlama, Kültür ve İnanç Turizmi, Sağlık Turizmi, Konaklama ve Seyahat İşletmeleri ile Kongre Turizmi" ana başlıklarında çalışma grupları oluşturuldu. Bu konferansa; milletvekillerimiz, valiliğimiz ve bünyesindeki il müdürlerimiz, büyükşehir belediyemiz ve iştiraklerimiz, ilçe belediyelerimiz, üniversitelerimiz, gazetecilerimiz, derneklerimiz, vakıflarımız, turizm acentelerimiz ve işletmecilerimiz, otel temsilcilerimiz, turizm konusundaki şehrimizin önemli isimleri ve daha birçok temsilci katılım sağladılar. Konferans öncesinde yapılan belge ve saha araştırmaları, konferans sonunda ortaya çıkan sonuçlar ve yapılan anketler hep beraber değerlendirilerek "2025-2030 "Kayseri Turizm Master Planı" hazırlandı.

Sadece Kayseri il sınırlarımızı değil Kapadokya Bölgesini de etkileyecek olan bu çalışmamızın hazırlanmasında emek ve gayretleri bulunan bilim insanlarımıza, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli temsilcilerine, dernek, vakıf ve acentelerimize, turizm işletmecilerimize, otellerimize ve son olarak Kapadokya Üniversitesi Sosyal ve Stratejik Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezimize teşekkür ediyorum.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi Başkanı
Dr. Memduh BÜYÜKKILIÇ

Yönetici Özeti

Kayseri Turizm Master Planı (2025-2030), şehrin çok boyutlu turizm potansiyelini sürdürülebilir, katılımcı ve yenilikçi bir yaklaşımla değerlendirmek üzere hazırlanmıştır. Kayseri'nin kültürel mirası, doğal zenginlikleri, gastronomisi, dağ ve kış turizmi kapasitesi, sağlık altyapısı ve ulaşılabilirliği, planın temel yapı taşlarını oluşturmakta; bu unsurların eşgüdümlü biçimde değerlendirilmesiyle ilin, ulusal ve uluslararası düzeyde rekabetçi bir destinasyona dönüşmesi hedeflenmektedir.

Plan; Türkiye Turizm Ana Planı, 12. Kalkınma Planı ve Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi (GSTC) kriterleriyle uyumlu olarak şekillendirilmiş, yerel paydaşların katılımıyla yürütülen anketler, odak grup toplantıları ve arama konferansları ile derinleştirilmiştir. Bu kapsamda turizmde Kayseri'nin rekabet üstünlüğü, gelişim alanları ve yatırım ihtiyaçları çok boyutlu olarak ele alınmış; 2030 yılına kadar uygulanacak stratejik yol haritası belirlenmiştir. Kayseri'nin uluslararası tanınırlığını artırmak adına UNESCO Dünya Mirası adaylık süreçleri, Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi (GSTC) kriterlerine uyum ve Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA) ile iş birliği planının temel bileşenleri arasında yer almaktadır. Plan, turizmi yalnızca ekonomik bir faaliyet alanı olarak değil, aynı zamanda Kayseri'nin kent kimliğini güçlendiren, yaşam kalitesini artıran ve toplumsal bütünleşmeyi destekleyen bir kalkınma aracı olarak ele almaktadır.

Planın merkezinde dört temel hedef yer almaktadır: yerli ve yabancı turist sayısını artırmak, turizm gelirlerini yükseltmek, turizmde sürdürülebilirliği sağlamak ve Kayseri'nin markalaşmasını sağlayarak uluslararası tanınırlığını güçlendirmek. Bu doğrultuda 2024 yılında 463 bin olan yerli turist sayısının 2030 yılında 895 bine, 66 bin olan yabancı turist sayısının ise 185 bine çıkarılması; toplam turizm gelirinin 1,4 milyar TL seviyesine ulaşması hedeflenmektedir. Ayrıca planlama döneminin ötesine geçilerek 2034 yılında yerli turist sayısının 1 milyon 125 bine, yabancı turist sayısının ise 309 bine ulaşabileceği öngörülmektedir. Plan, turizm projeksiyonları, ziyaretçi profilleri, altyapı yeterlilik analizleri ve çok kriterli karar analizleri gibi bilimsel yöntemlerle desteklenmiş; tüm öneriler veriye dayalı stratejik planlama ilkeleri doğrultusunda yapılandırılmıştır.

Bu hedefleri gerçekleştirmek üzere plan kapsamında on üç tematik odak alanı belirlenmiştir. Hizmet kalitesinin artırılması ve turizm bilincinin geliştirilmesi, turizm sektöründe insan kaynağının niteliğini yükseltmeyi ve yerel halkın turizmle bütünleşmesini amaçlamaktadır. Etkinlik ve festival turizmi başlığı altında, Kayseri'nin sosyal hafızasında yer edecek uluslararası ölçekli bir marka etkinlik kurgulanması önerilmiştir. Pazarlama ve tanıtım faaliyetlerinin dijitalleşme temelinde yeniden kurgulanması; Kayseri'nin hikâyesinin çağdaş iletişim araçlarıyla aktarılması hedeflenmiştir. Macera, rekreasyon ve spor turizmi kapsamında ise doğa sporları, bisiklet, su ve hava etkinliklerine uygun altyapıların geliştirilmesi planlanmıştır.

Konaklama ve seyahat işletmelerinin niteliksel dönüşümü, zincir otel markalarının çekilmesi ve alternatif konaklama türlerinin geliştirilmesini kapsarken, kış turizmi başlığı özellikle Erciyes'in dört mevsim turizm destinasyonu olarak yeniden yapılandırılmasına odaklanmaktadır. Kırsal ve ekoturizm perspektifiyle Yahyalı, Yeşilhisar, Develi gibi ilçelerde yeni tematik rotaların oluşturulması hedeflenmiştir. Akıllı turizm çözümleriyle dijital rehberlik sistemleri, artırılmış gerçeklik uygulamaları ve veri temelli yönetim araçlarının yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır. Gastronomi turizmi alanında ise

coğrafi işaretli ürünlerin markalaştırılması, yöresel mutfağın deneyimsel hale getirilmesi ve gastronomi merkezlerinin kurulması önceliklidir. Kültür ve inanç temelli turizmde ise somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarının rotalarla bütünleştirilmesi, restorasyon projeleriyle desteklenmesi planlanmaktadır. Sağlık turizmi bağlamında termal ve medikal hizmetlerin çeşitlendirilmesi, kongre ve iş turizmi alanında ise Kayseri'nin fuar ve toplantı turizmine uygun altyapılarla donatılması hedeflenmektedir. Son olarak, ulaşım yatırımlarıyla havalimanı, hızlı tren ve şehir içi ulaşım sistemlerinin turistik merkezlere entegrasyonu sağlanacaktır.

Tüm bu tematik alanlar, planın vizyon projeleriyle somutlaştırılmıştır. Marka360° projesi, Kayseri'nin dijital tanıtımının ve destinasyon yönetiminin merkezini oluştururken; MirasKayseri, şehrin kültürel mirasını koruma, deneyimletme ve dijitalleştirme odaklı bir kültür projesidir. Turizmi Benimsiyorum projesi ile yerel halkın turizmde aktif bir rol üstlenmesi amaçlanırken, DoğaKayseri projesi ile şehrin doğa temelli turizm altyapısı güçlendirilmektedir. KayseriMed Merkez ile sağlık turizmi, Erciyes 365 ile yıl boyu kış ve dağ turizmi, HerSporKayseri ile rekreasyonel turizm desteklenmektedir. Turizm 5.0 projesi; artırılmış gerçeklik, yapay zekâ ve dijital anlatım teknikleriyle ziyaretçi deneyimini yeni bir boyuta taşımayı hedeflemektedir. Kayfest ise gastronomi, müzik, sanat ve geleneklerin bulunduğu büyük ölçekli bir kent festivali olarak önerilmektedir. Son olarak GastroKayseri projesi, Kayseri mutfağını ulusal ve uluslararası düzeyde markalaştırmayı amaçlamaktadır.

Bütüncül bir perspektifle hazırlanan Kayseri Turizm Master Planı, yalnızca turizm sektörüne değil; şehrin genel ekonomik yapısına, sosyal yaşamına ve çevresel sürdürülebilirliğine doğrudan katkı sağlayacak bir kalkınma vizyonu ortaya koymaktadır. Planın önerdiği dönüşüm; sadece ziyaretçi sayılarında artışla sınırlı olmayan, aynı zamanda Kayseri'nin yaşam kalitesini, kimliğini ve geleceğini yeniden şekillendiren bir yol haritası niteliğindedir.

Giriş

Uluslararası turizm, son yıllarda pandemi gibi zorluklara rağmen olağanüstü bir direnç ve adaptasyon süreci yaşamış, seyahat alışkanlıkları çeşitlenmiş ve turistler, sadece “deniz, kum, güneş” deneyimi elde etmenin ötesinde kültürel, gastronomik, macera ve zindelik odaklı deneyimler arar hâle gelmiştir. Kayseri, Anadolu’nun merkezinde, binlerce yıllık tarihi, kültürel zenginliği, eşsiz doğal güzellikleri ve güçlü sanayi altyapısıyla öne çıkan kadim bir şehir olarak, sahip olduğu birçok bileşenle sürdürülebilirlik ilkesini de değerlendirebilecek ciddi potansiyele sahiptir.

Özellikle kültür turizmi, şehrin uluslararası alandaki kimliğini güçlendiren önemli bir unsurdur, tematik kültür rotaları oluşturularak, bu kültürel değerlerin turistlere daha sistematik ve etkileyici bir şekilde sunulması önem kazanmaktadır. Bu sayede ziyaretçiler hem tarihî zenginlikleri yerinde deneyimleyecek hem de şehrin kültürel mirasına dair derinlemesine bilgi sahibi olabileceklerdir. Öne çıkan çekim unsurlarından bir diğeri de bölgenin coğrafi ve tarihî koşullarının harmanlanması sonucu ortaya çıkan eşsiz lezzetleri de bünyesinde barındıran şehrin kendine özgü mutfağıdır. Bu kapsamda gastronomik rotalar, interaktif yemek atölyeleri ve lezzet festivalleri gibi projeler geliştirilerek, Kayseri’nin mutfak kültürü hem yerli hem de yabancı ziyaretçiler açısından cazibe oluşturabilecek önemli bir potansiyele sahiptir. Kayseri, uluslararası alanda tanınan Erciyes Kayak Merkezi, tarihi dokusu, zengin kültürel mirası, geleneksel yerel ürünleri ve otantik mutfağıyla, çok boyutlu turizm dokusuna sahip olarak ziyaretçilerin beklentilerine cevap verebilecek kapasitededir.

Kayseri Turizm Master Planı’nın temelinde, sürdürülebilir turizm anlayışını benimsemek yatmaktadır. Kayseri’nin doğal kaynaklarının, tarihî ve kültürel varlıklarının korunarak turizme entegre edilmesi; yerel halkın bu süreçte ekonomik, sosyal ve kültürel fayda elde etmesi planın esas hedeflerindendir. İlde doğal cazibeler, benzersiz kültürel miras alanları ve zengin somut olmayan kültürel miras (SOKÜM) kaynakları içinde özellikle gastronomi turizmine ve birçoğu coğrafi işarete sahip ürünler öne çıkmaktadır. Bu zengin kaynakların hem yerli hem de yabancı turistlere sunulması, ziyaret sürelerinin uzatılması ve turizm gelirlerini artırmak amaçlanmıştır. Dolayısıyla planın öncelikli hedefleri arasında, turizm gelirlerinin artırılması ve uluslararası turist sayısının yükseltilmesi yer almaktadır. Bu doğrultuda, Kayseri’nin küresel pazarda daha görünür hale gelmesi ve turizmin şehrin ekonomik büyümesine katkıda bulunması için stratejik adımlar atılması planlanmıştır. Bu bağlamda, “Kayseri Turizm Master Planı 2025-2030”, şehrin sahip olduğu bu potansiyelin uluslararası kabul görmüş sürdürülebilirlik ilkeleri ve “12. Kalkınma Planı”yla da uyumlu bir biçimde, uluslararası rekabet üstünlüğü oluşturmayı ve yerel kalkınmayı hedef alan kapsamlı bir yol haritasıdır. Plan; ayrıntılı saha gözlemleri, istatistiki veri analizleri, uluslararası ve ulusal turizm trendlerinin incelenmesi, ayrıca sektör paydaşlarıyla gerçekleştirilen kapsamlı bir arama konferansı ile yoğun odak grup ve bireysel görüşmeler neticesinde elde edilen verilerin, metodik, sistematik ve akademik bir yapı içerisinde değerlendirilmesiyle şekillendirilmiştir.

Rekabetin yoğun olduğu küresel turizm pazarında, etkili destinasyon planlaması ve yönetimi, Kayseri’nin sunduğu turizm hizmetlerinin koordineli ve verimli biçimde sunulmasını gerekli kılmaktadır. Bu doğrultuda, kamu ve özel sektör paydaşlarını bir araya getirecek, şeffaf ve bütüncül bir destinasyon yönetimi ile dijital platformların gücünden yararlanarak mobil uygulamalar, etkileşimli dijital haritalar, artırılmış gerçeklik (AR-Augmented Reality) ve sanal gerçeklik (VR-Virtual Reality) destekli deneyimleri

içeren dijital dönüşüm çalışmaları kritik yer tutmaktadır. Bunun neticesinde, turistlerin Kayseri'deki tüm cazibe merkezlerine kolayca ulaşabilmesi, sunulan turizm hizmetleri hakkında anlık bilgi alabilmesi ve interaktif deneyimler elde edebilmesi sağlanabilecektir.

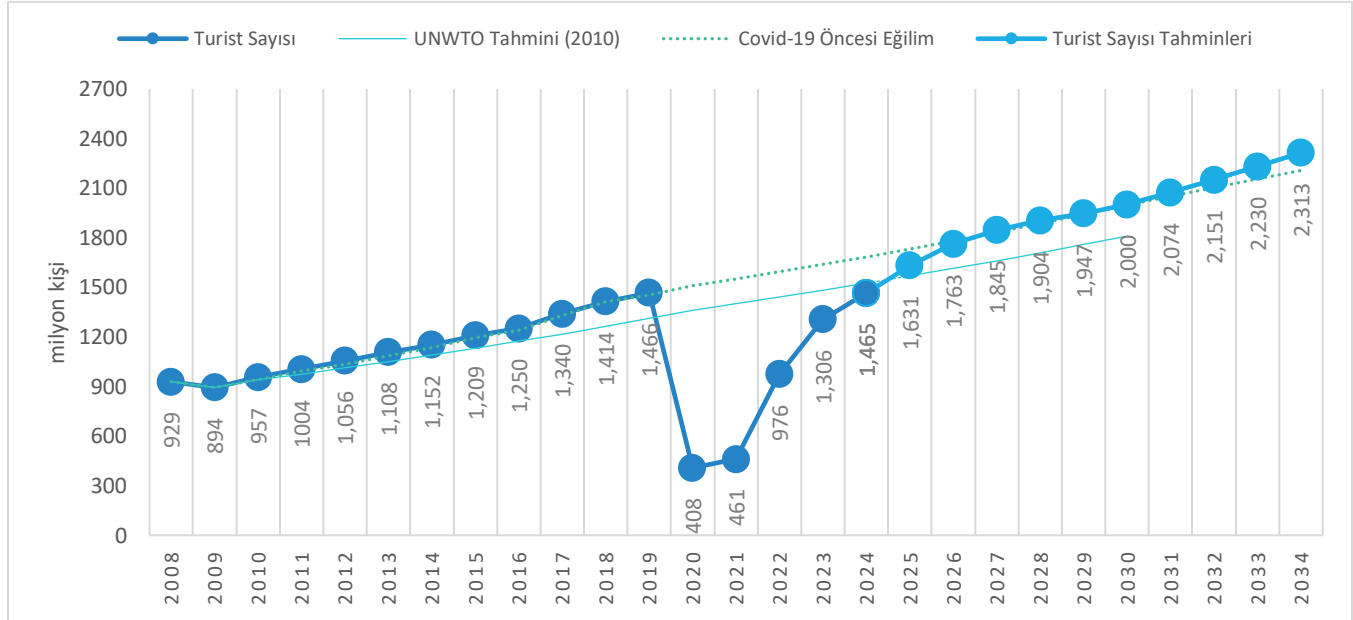
Kayseri Turizm Master Planı, sürdürülebilir turizmin, kaliteli hizmet anlayışının ve dijital dönüşümün entegrasyonuyla, şehrin ekonomik kalkınmasına, yerel istihdamın artırılmasına ve uluslararası rekabette güçlü bir destinasyon haline gelmesine odaklanmaktadır. Bu kapsamlı plan; kamu, özel sektör, akademi ve sivil toplum kuruluşlarının ortak çabalarıyla uygulanacak ve düzenli olarak izlenip değerlendirilecektir.

1

Dünya ve Türkiye Turizmine Bakış ve Eğilimler

Turizm sektörü, küresel çapta birçok ülke için kalkınma, refah ve ekonomik büyümenin temel taşlarından biridir. Küresel turizm sektörü, dünya ekonomisinin yıllık ortalama büyüme oranının üzerinde bir ivme sergilemektedir. COVID-19 pandemisi öncesinde, 2019 yılında, seyahat ve turizm sektörü küresel ekonomiye %10,4 oranında katkı sağlamış ve dünya genelinde 334 milyon kişiye istihdam imkânı sunmuştur. Pandeminin olumsuz etkilerine rağmen, pandemi sonrası dönemde sektör önemli bir toparlanma göstermiştir. 2024 yılında, turizm faaliyetleri dünya çapında yaklaşık 356,6 milyon kişiye istihdam sağlamış ve toplam küresel istihdamın %10,6'sına doğrudan ya da dolaylı olarak katkı yapmıştır.

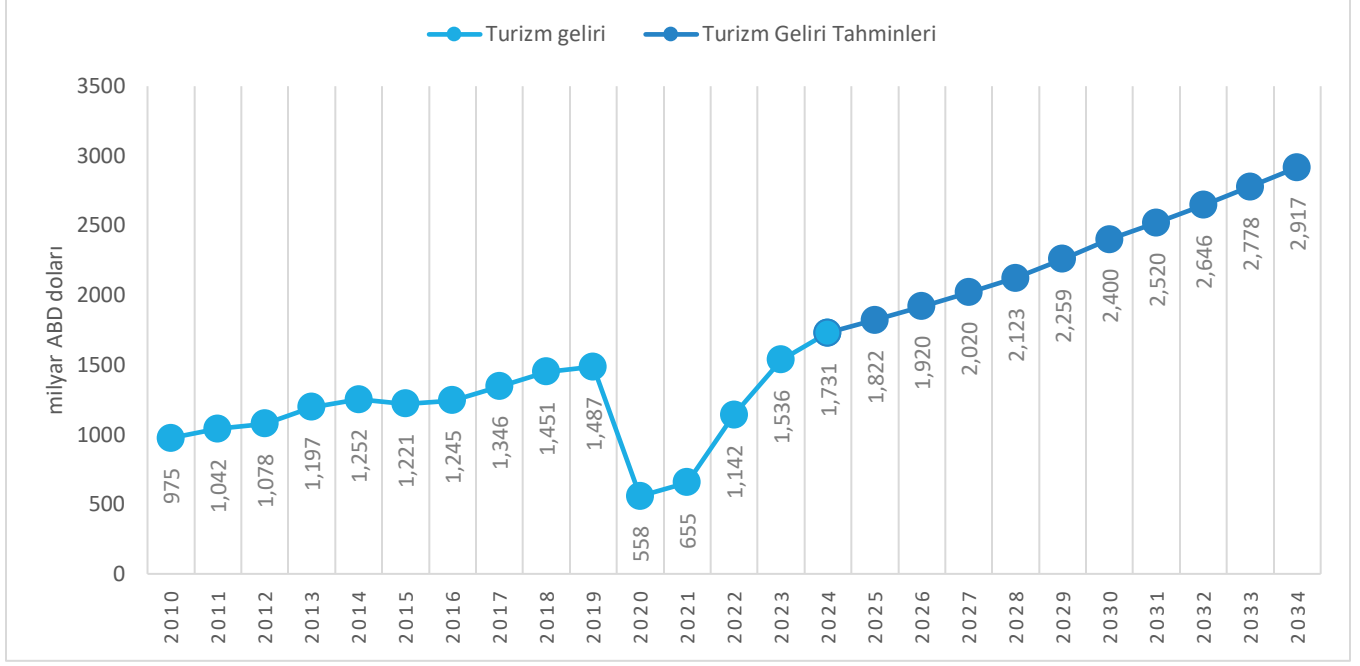
UN Tourism tarafından yayımlanan Dünya Turizm Barometresi istatistikleri temel alınarak yapılan öngörüler, 2025 yılı sonu itibarıyla küresel çapta turizm amaçlı seyahat eden kişi sayısının, 2019 yılında ulaşılan zirveyi geçeceğine işaret etmektedir. Uzun vadeli büyüme eğilimi ise pandemi öncesi eğilimin üzerinde olacaktır (Şekil 1.1.1.).

Şekil 1.1.1. Dünya Turist Sayısı ve Tahminleri

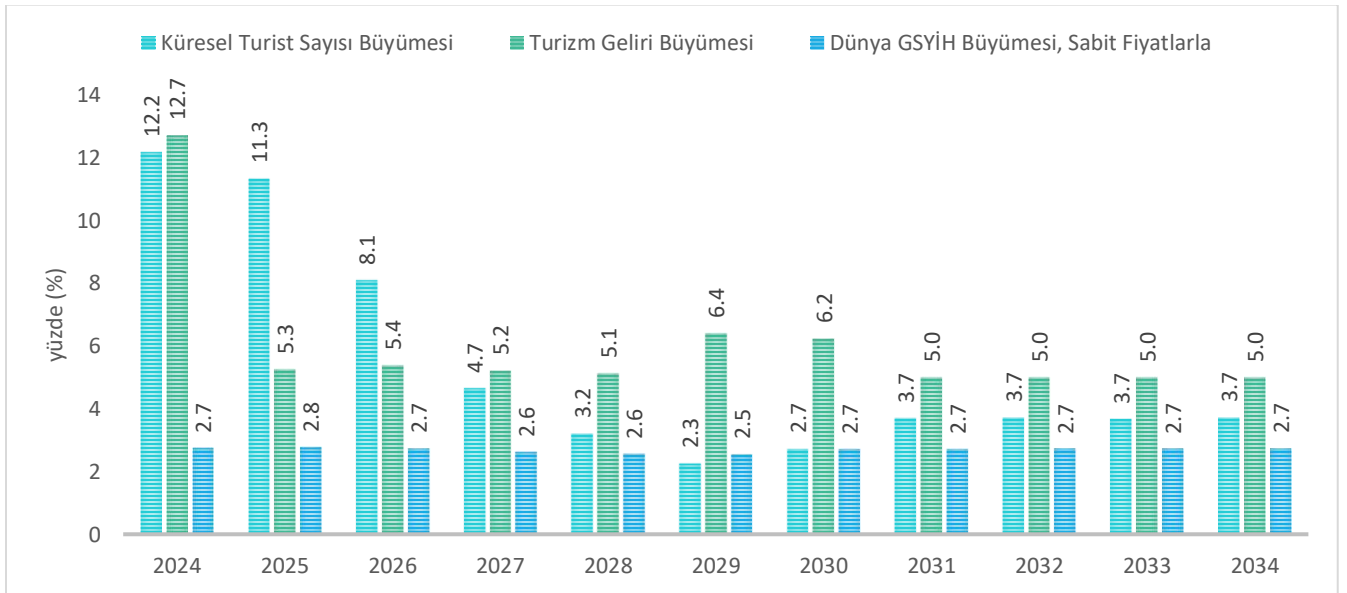
Kaynak: UNWTO Mayıs 2025; T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Kapadokya Üniversitesi tarafından yapılan tahminler 2025 yılından başlamakta olup tahminler yapılırken UNWTO verileri, Avrupa Seyahat Komisyonu öngörülleri ve uluslararası kuruluşların dünya ekonomisine yönelik büyüme beklentileri esas alınmıştır.

Küresel turizm gelirleri, 2024 yılında rekor kırarak 1,7 trilyon ABD doları seviyesine gelmiştir. Bu gelirin, önümüzdeki dönemde dünya genel ekonomik büyüme hızını aşarak artmaya devam edeceği ve 2034 yılında 2,9 trilyon ABD doları seviyesine yaklaşacağı öngörülmektedir (Şekil 1.1.2 ve Şekil 1.1.3). Türkiye'nin 2024 yılı itibarıyla uluslararası turist sayısındaki payı %4,25; uluslararası turizm gelirlerindeki payı ise %3,53 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 1.1.2. Dünya Turizm Gelirleri ve Tahminleri (Milyar ABD Doları)

Kaynak: UNWTO Mayıs 2025; T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Kapadokya Üniversitesi tarafından yapılan tahminler 2025 yılından başlamakta olup tahminler yapılırken UNWTO baz senaryosu, Avrupa Seyahat Komisyonu öngörülleri, Uluslararası Para Fonu (IMF-World Economic Outlook) tahminleri ve uluslararası kuruluşların dünya ekonomisine yönelik büyüme beklentileri esas alınmıştır.

Şekil 1.1.3. Turizmde büyüme tahminleri

Kaynak: UN Tourism Ocak 2025; IMF, WEO Ekim 2024; T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Tahminler 2025 yılından başlamakta olup tahminler yapılırken UN Tourism baz senaryosu, Avrupa Seyahat Komisyonu öngörülleri, IMF tahminleri ve uluslararası kuruluşların dünya ekonomisine yönelik büyüme beklentileri esas alınmıştır. 2028-2034 dönemi için Kapadokya Üniversitesi tarafından yapılan tahminler kullanılmıştır.

Dünyanın en fazla turist çeken ülkesi 2024 yılı itibarıyla Fransa'dır. Küresel ölçekte turist sayısı açısından Fransa'yı İspanya ve Amerika Birleşik Devletleri izlemektedir. Türkiye ise 2022 yılı sonunda başlattığı Sürdürülebilir Turizm Programı, küresel pazar çeşitlendirme stratejisi ve yapay zekâ destekli dijital pazarlama faaliyetleri ile turizmde önemli bir başarı elde etmiştir. 2024 yılı itibarıyla Türkiye, dünyanın en çok turist ağırlayan dördüncü ülkesi olmuştur (Tablo 1.1.1.).

Tablo 1.1.1. Ülkelerin turist sayısı büyüklükleri (milyon kişi)

Sıralama	Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	Fransa	90,9	41,7	48,4	93,2	100,0	102,0
2	İspanya	83,5	18,9	31,2	71,7	85,2	93,8
3	ABD	79,4	19,2	22,3	50,8	66,5	72,4
4	Türkiye	51,2	15,9	29,9	50,5	55,2	62,3*
5	İtalya	64,5	25,2	26,9	49,8	57,2	57,7
6	Meksika	45,0	24,3	31,9	38,3	41,9	45,0
7	Çin	65,7	8,0	5,7	7,7**	23,1**	41,2**
8	Birleşik Krallık	39,4	10,7	6,3	30,7	37,2	37,9**
9	Almanya	39,6	12,4	11,7	28,5	34,8	37,5
10	Japonya	31,9	4,1	0,2	3,8	25,1	36,9
	Dünya (Toplam)	1466	408	461	976	1306	1465

Kaynak: UNWTO Mayıs 2025. * T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı verisidir. İlk 10 ülke sıralaması 2024 yılı baz alınarak yapılmıştır. ** Kapadokya Üniversitesi tahminleri.

Turizmden elde edilen gelir bakımından Amerika Birleşik Devletleri, dünya liderliğini sürdürmektedir. Ayrıca, turist başına yapılan harcamaların yüksekliği, ABD'nin küresel turizm pazarındaki rekabet gücünü artırmaktadır. Türkiye ise 2021-2024 yılları arasında turist başına harcama ve turizm gelirleri konusunda önemli bir yükseliş gerçekleştirmiş ve 2024 yılı itibarıyla turizm gelirlerinde UN Tourism sıralamasında dünyada yedinci sıraya yükselmiştir. TÜİK verileri esas alınarak yapılan sıralamada ise Türkiye beşinci sırada yer almaktadır (Tablo 1.1.2.).

Tablo 1.1.2. Ülkelerin turizm geliri büyüklükleri (milyar ABD doları)

Sıralama	Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	ABD	199	72,5	71,7	142,9	189,1	215,0
2	İspanya	79,7	18,5	34,5	72,9	92	106,5
3	Birleşik Krallık	58,4	26,7	33	67,6	73,4	84,5
4	Fransa	63,5	32,6	40,8	59,7	71,2	77,1
5	Türkiye	34,3	14,3	28,1	45,8	50,1	61,1*
6	İtalya	49,6	19,9	25	43,7	55,9	58,7
7	BAE	30,7	19,7	27,6	49,3	51,9	57,0

8	Japonya	46,1	10,7	4,9	9,2	38,6	54,7
9	Avustralya	45,5	25,8	17	24,6	46,1	51,8
10	Kanada	29,8	13,9	15,4	32	45,4	49,4
	Dünya	1487,0	558,0	655,0	1142,0	1536,0	1731,0

Kaynak: UNWTO Mayıs 2025. * TÜİK verisidir. UN Tourism verisi 56,3 milyar ABD doları olduğundan Türkiye'nin dünya sıralaması 7 olarak gerçekleşmektedir. İlk 10 ülke sıralaması 2024 yılı baz alınarak yapılmıştır.

Çin, ABD, Almanya, İngiltere, Fransa ve İtalya gibi Avrupa ülkelerinin yanı sıra, Asya ve Amerika kıtalarından Çin, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Hindistan, Rusya ve Güney Kore, dünya genelinde en yüksek turizm harcaması yapan ülkeler arasında yer almaktadır. Covid-19 salgını nedeniyle getirilen kısıtlamaların kaldırılmasının ardından, Çinli turistler hızla uluslararası seyahatlerine geri dönmüştür. 2024 yılı itibarıyla, küresel turizm harcamalarının yaklaşık %52'sini gerçekleştiren ilk 10 ülke, uluslararası turizm pazarında önemli bir paya sahiptir (Tablo 1.1.3.).

Tablo 1.1.3. Yıllara göre en fazla turizm harcaması yapan ilk 10 ülke (milyar ABD doları)

Sıralama	Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	Çin	254,6	131,1	109,4	114,8	194,4	250,6
2	ABD	132,0	34,4	59,0	118,6	158,7	177,8
3	Almanya	93,2	38,9	51,0	89,7	115,4	120,3
4	Birleşik Krallık	85,9	24,5	30,0	81,7	99,9	119,2
5	Fransa	54,0	31,5	38,3	46,6	56,0	60,0
6	Avustralya	35,3	7,6	1,2	19,6	42,4	45,6
7	Kanada	35,3	12,1	8,1	28,6	39,3	43,6
8	Rusya	36,2	9,1	11,4	20,8	34,7	38,8
9	İtalya	30,3	10,9	14,9	26,9	34,2	35,7
10	İspanya	22,9	12,6	14,3	25,9	33,3	35,0
	Dünya	1487,0	558,0	655,0	1142,0	1536,0	1731,0

Kaynak: UNWTO Mayıs 2025. İlk 10 ülke sıralaması 2024 yılı baz alınarak yapılmıştır.

Dünya turizmini etkileyen uzun vadeli eğilimler

Turizm sektörünün geleceği, çeşitli uzun vadeli eğilimler, beklentiler ve tercihler tarafından şekillendirilmektedir. Bu eğilimler arasında sürdürülebilirlik konusundaki artan talepler, yapay zekâ ve akıllı cihaz teknolojilerindeki ilerlemeler, sağlık turizmi, gastronomi ve iş seyahatlerindeki yükseliş, uzaktan çalışma imkânlarının artması ve akıllı destinasyonlardaki gelişmeler bulunmaktadır. Bu bölümde, küresel ve Türkiye turizminin geleceğini şekillendirmesi beklenen bu eğilimler ele alınacaktır.

1.1.1 Sürdürülebilirlik

İklim değişikliği ve küresel ısınma, günümüzün en kritik küresel sorunları arasında yer almakta ve turizm sektörü üzerinde de derin etkiler yaratmaktadır. Paris İklim Anlaşması çerçevesinde, ülkeler ve sektörler çevresel etkilerini azaltmaya yönelik ciddi adımlar atmak zorunda kalırken, Avrupa Birliği'nin Sınırd

Karbon Düzenlemesi mekanizması gibi uygulamalar, paydaşların karbon ayak izini minimize etme yükümlülüklerini artırmaktadır. 2000'li yılların ikinci yarısından itibaren, turizm sektöründe tüketici tercihlerini etkileyen kültürel, sosyal ve çevresel duyarlılıklar, Glasgow Deklarasyonu ile somut bir taahhüt haline gelmiş ve sektörün sürdürülebilirlik odaklı dönüşümüne ivme kazandırmıştır.

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UN Tourism) ile Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP), 2005 yılında sürdürülebilir turizme yönelik standartların belirlenmesi için uluslararası bir örgüt kurulmasının gerekliliğine vurgu yapmışlardır. Bu çabaların sonucunda, 2007 yılında Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi (GSTC) kurulmuş; kâr amacı gütmeyen bu yapı, turizm endüstrisi, destinasyonlar ve turizm aktivitelerine ilişkin uluslararası standartları belirleyip yöneterek, büyük arama motorları ve çevrim içi seyahat acenteleri tarafından sürdürülebilirlik taahhüdü bulunan tesislerin ön plana çıkarılmasını sağlamaktadır.

Türkiye, sürdürülebilir politikalar ve yenilikçi uygulamalar yoluyla turizmde uluslararası arenada rekabet gücünü artırmayı başarmaktadır. Paris İklim Anlaşması'nın onaylanması, sıfır atık düzenlemeleri, akıllı şehir projeleri, sürdürülebilir gastronomi deneyimleri ve standartları ile yenilenebilir enerjiye yapılan yatırımlar, Türkiye'nin bu alandaki çabalarını destekleyen temel unsurlar arasında yer almaktadır. Ayrıca, Türkiye, GSTC ile imzaladığı anlaşma kapsamında tüm konaklama tesislerinin 2030 yılına kadar GSTC Sürdürülebilir Turizm Sertifikası almasını zorunlu kılarak, destinasyonların, restoranların, müze ve kütüphane gibi turizm cazibe unsurlarının ve iş seyahatlerinin küresel kabul görmüş sürdürülebilirlik standartlarına uyum sağlaması için kapsamlı çalışmalar yürütmektedir.

Turizm sektöründe sürdürülebilirlik eğilimlerinin belirleyici bir unsuru olan karbon ayak izini azaltmaya yönelik stratejiler, elektrikli araçlar, yüksek hızlı trenler ve çevre dostu hava yolu teknolojileri ile karbon kredisi uygulamaları gibi ulaşım çözümleriyle desteklenmektedir. Bu çabalar, sürdürülebilirlik bilincine sahip turistlerin yerel toplulukları destekleyen ve çevre dostu konaklama seçeneklerini tercih etmesine olanak tanımakta, seyahatin engelli bireyler de dahil olmak üzere herkes için daha kapsayıcı ve erişilebilir hale getirilmesi yönündeki global çabalarla paralel olarak ilerlemektedir. Özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçlarına yönelik altyapı ve hizmetlerdeki gelişmeler, turizmin erişilebilirliğini artırarak sosyal sürdürülebilirliğe de önemli katkılar sağlamaktadır.

İklim değişikliği, seyahat modellerini ve destinasyonların sürdürülebilirliğini doğrudan etkilemektedir. Yükselen deniz seviyeleri, aşırı hava olayları ve iklimin öngörülemeyen etkileri, turistik bölgeleri risk altına sokarken, iklime dirençli turizm uygulamaları kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, kentsel turizme olan ilgi de artış göstermekte; şehirler, kültürel ve modern cazibe merkezleri ile turistlerin dikkatini çekerken, altyapı yatırımları yerel ekonomilerin canlanmasına katkıda bulunmaktadır.

Bu uzun vadeli eğilimler ışığında, turizm sektörü sürdürülebilirlik ve teknolojik yenilikler çerçevesinde evrilmeye devam etmekte hem destinasyonlar hem de tüketiciler için daha çevreci, erişilebilir ve iklime dirençli bir seyahat deneyimi sunulması hedeflenmektedir. Dünyanın dört bir yanındaki politika yapıcılar, sektör temsilcileri ve yerel paydaşlar, bu kapsamlı dönüşüm sürecini destekleyerek, geleceğin turizminin temel dinamiklerini yeniden tanımlamaktadır.

1.1.2 Ekonomi ve Siyaset

Küresel ekonomik dinamikler, siyasi gelişmeler ve devletlerarası ilişkiler turizm sektörünü doğrudan ve dolaylı olarak etkilemektedir. Özellikle Türkiye turizmi, başlıca kaynak pazarların ekonomik büyüme ya da daralma dönemleriyle, ayrıca küresel ve bölgesel siyasi belirsizliklerle yakından bağlantılıdır. Pandemi sonrası dönemde turistlerin seyahat harcamalarında artış eğilimi gözlemlenirken, bu durum lüks turizm segmentinde de kendini göstermiştir. Yüksek harcama kapasitesine sahip gezginler,

benzersiz ve kişiselleştirilmiş deneyimler arayışında olarak beş yıldızlı oteller, özel villa kiralamaları, gurme restoranlar ve özel rehberli turlar gibi üst düzey hizmetlere yönelmekte; bu da destinasyonların kalite standartlarını yükseltmek ve sürdürülebilir lüks turizm konseptlerini benimsemelerini tetiklemektedir. Ayrıca, sürdürülebilirlik uygulamalarına önem veren konaklama tesisleri, turistlerin tercihlerini etkilemekte ve yerel ekonomilere önemli gelir kaynakları sağlamaktadır.

Bunun yanı sıra, Rusya ile Ukrayna arasındaki savaş, Kafkasya ve Orta Doğu'daki çatışma ortamları ile Ege ve Doğu Akdeniz'de yaşanan gelişmeler, turizm akışlarında belirsizlik yaratmakta ve bölgesel güven ortamını sarsmaktadır. Özellikle Akdeniz Havzası'nda siyasi gelişmelerin etkileri daha belirgin olmakla birlikte, Türkiye bu süreçte en fazla etkilenebilecek ülkeler arasında yer almaktadır.

Küresel ekonominin genel görünümüne baktığımızda, 2024-2026 dönemine yönelik ihtiyatlı bir iyimserlik hakimdir. Birçok uluslararası kuruluş, turizm ekonomisinin dünya ekonomisinin beklenen ortalama %3'lük büyüme oranının üzerinde gelişeceğini öngörmekte, enflasyonun kademeli olarak düşeceği ancak bölgesel farklılıkların devam edeceği belirtilmektedir. Örneğin, bazı bölgelerde Orta Avrupa'nın Batı Avrupa'ya kıyasla daha hızlı büyüdüğü, Güney Asya'da ise büyümenin güçlü seyrini koruduğu gözlemlenmektedir. Türkiye, bu küresel eğilimlere paralel olarak, turizmde kaynak pazar çeşitlendirmesi stratejilerini sürdürmekte ve yeni hedef pazarlar geliştirmektedir.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2022 yılında güncellenen Turizm Ana Planı, sektörün risk analizi ve yönetimi yaklaşımını benimseyerek, siyasi ve ekonomik belirsizliklerin olumsuz etkilerini azaltmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda, 2019 yılında kurulan Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA), analiz ve veriye dayalı çalışmalar yürüterek, daha önce görece az ziyaretçi alan Doğu Avrupa ve Latin Amerika gibi bölgelerden ziyaretçi çekmeyi başarmıştır. Önümüzdeki dönemde gerçekleştirilecek tanıtım, markalaşma ve tutundurma çalışmalarının etkisiyle, Türk turizminin risklere karşı dayanıklı ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşması amaçlanmaktadır.

Ekonomik istikrar ve siyasi güven ortamı, turistlerin destinasyon tercihlerinde kritik rol oynamaya devam etmektedir. Ülkelerin siyasi ve ekonomik krizlere karşı alacağı önlemler de turizmin uzun vadeli başarısını belirleyecektir. Bu çerçevede, Türkiye'nin mevcut stratejik hamleleri hem iç hem de dış pazarlarda rekabet gücünü artırmaya yönelik olarak, sektörel politikaların sürekli güncellenmesi ve iyileştirilmesi yönünde önemli adımlar içermektedir.

1.1.3 Sağlık ve Güvenlik

Turistlerin seyahat ettikleri destinasyonlarda güvenlik ve sağlıklarını önceleme eğilimleri, turizm sektöründe önemli bir etkiye sahiptir. Dünya Ekonomik Forumu'nun Seyahat ve Turizm Gelişmişlik Endeksi, sağlık ve güvenlik altyapısı gelişmiş destinasyonların turizmde rekabet avantajına sahip olduğunu ve bu destinasyonların turizm gelirlerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, destinasyon yönetimleri turistlere sunulan sağlık ve güvenlik hizmetlerini geliştirmek için önemli yatırımlar yapmaktadır.

Güvenli ve sağlam destinasyonlar ile yapılar turizm açısından kritik öneme sahiptir. Türkiye'de 2023 yılında meydana gelen depremlerin ardından Ege Denizi'nde artan sismik hareketlilik, bölgedeki turizm dinamiklerini etkilemiştir. Özellikle Santorini ve Yamurgi gibi Yunan adalarında meydana gelen depremler, bu bölgelerdeki turistik faaliyetleri olumsuz yönde etkilemiştir. Bu durum, bu adalarda tatil yapmayı planlayan turistlerin rezervasyonlarını iptal etmelerine ve alternatif destinasyonlara yönelmelerine neden olmuştur. Türkiye'nin Ege kıyıları, sismik hareketlilikten etkilenme potansiyeline sahip olsa da uzmanlar Türkiye kıyılarının bu depremlerden etkilenme derecesinin düşük olduğunu belirtmektedir. Ancak, deniz altı faylarının 7'nin üzerinde bir deprem üretmesi durumunda, Kuşadası, Bodrum ve Datça kıyılarında tsunami riski ortaya çıkabileceği vurgulanmaktadır. Bu nedenle,

Türkiye'deki turistik bölgelerde gerekli önlemlerin alınması ve afet yönetim planlarının güncellenmesi büyük önem taşımaktadır.

Öte yandan, Bolu Kartalkaya'da gerçekleşen yangın tüm dünyada yankı bulmuş, bu durum kış turizmi üzerinde olumsuz bir etki yaratmıştır. Yangın sonrası, turistler güvenlik endişeleri nedeniyle kayak merkezlerinden ziyade termal oteller ve günübirlik gezilere yönelmiş, bu da kış turizmi alışkanlıklarında belirgin bir değişime yol açmıştır. Ayrıca, bu olay turizm sektöründe güvenlik ve sürdürülebilirlik konularının önemini bir kez daha gündeme getirmiştir.

Asayiş ve güvenlikle ilgili olumsuz algılardan uzak destinasyonlar, özellikle harcama potansiyeli yüksek olan gece eğlencesi, kırsal turizm ve macera turizmi gibi alanlarda turistlerin ilgisini çekmektedir. Sağlık ve hijyen konusunda olumsuz deneyimler yaşatmayan destinasyonlar ise gastronomi ve sağlık turizmi başta olmak üzere çeşitli turizm alanlarında daha fazla ziyaretçi çekmektedir. Sağlık turizmi amaçlı seyahat eden turistler, sadece tedavi görmek için değil, aynı zamanda fiziki ve psikolojik olarak sağlıklı ve huzurlu hissetmek için de seyahat etmektedir. Bu bağlamda, sağlık, hijyen, güvenlik ve asayiş şartlarının sağlanması, yüksek gelir hedefleyen turizm destinasyonları için temel kriterler arasında yer almaktadır. Destinasyonların bu temel kriterlerin ötesine geçerek turistlere sundukları deneyimi sürekli iyileştirmeleri, rekabet avantajı açısından büyük önem taşımaktadır.

Sağlıklı yaşam (*wellness*) turizmi pazarı, insanların sağlık ve esenliğe öncelik vermesi nedeniyle hızla genişlemektedir. Bu eğilim, spa uygulamaları, sağlıklı yaşam inzivaları, yoga tatilleri ve medikal turizm gibi çeşitli hizmetleri kapsamaktadır. Stres azaltma, yenileyici tatil deneyimleri, önleyici sağlık hizmetleri ve bütünsel sağlık hizmetleri arayışı, bu kapsamda başlıca itici güçler olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle stresli yaşam tarzlarından kaçmak isteyen turistler, sağlıklı yaşam tatillerine yönelmektedir. Sağlıklı yaşam turizminin popülerliği, destinasyonları bu alandaki hizmetlerini geliştirmeye yönlendirmektedir.

1.1.4 Teknoloji ve Dijitalleşme

Teknolojik gelişmeler ve dijital imkânlar, turizm sektöründe hem arz hem de talep açısından giderek daha önemli hale gelmektedir. Destinasyon yöneticileri, turizmde veri analizi, dijitalleşme, akıllı destinasyon teknolojileri, yapay zekâ ve büyük veriden daha fazla yararlanmaktadır. Geleneksel tanıtım yöntemleri olan fuar, gazete ve dergi reklamlarının yerini, sosyal medya, çevrim içi platformlar ve diğer elektronik iletişim araçları almaktadır. Dijital imkânlar, turistlerin bir destinasyonu veya turizm aktivitesini arama motorlarında arama, satın alma, beğenme, rezervasyon yapma veya tavsiye etme gibi davranışlarını analiz etmeyi ve bu verileri destinasyon yöneticilerine sunmayı mümkün kılmaktadır. Bu sayede, tanıtım, pazarlama, markalaşma ve sürdürülebilirlik yönetiminde dijital imkânlardan yararlanan destinasyonlar, rekabet avantajı elde etmektedir.

Turistler, ziyaretlerini planlama aşamasından itibaren dijital imkânlardan ve çevrim içi platformlardan yararlanmaktadır. Turizm işletmeleri de bu imkânları turistlerin kullanımına sunarak rakiplerine kıyasla öne çıkmaktadır. Google, Tripadvisor ve Booking.com gibi platformları pazarlama ve tanıtımda etkili bir şekilde kullanan işletmeler, müşteri memnuniyetini artırarak gelirlerini yükseltebilmektedir. Ayrıca arama motorları ve çevrim içi tur operatörleri, dijital imkânlardan yararlanan ve sürdürülebilirlik iddiası olan işletmeleri ilk sıralarda listelemektedir.

Turizmde sanal gerçeklik (VR), artırılmış gerçeklik (AR) ve *metaverse* gibi teknolojiler giderek daha fazla ilgi görmektedir. Turizm aktivitelerine katılamayan kişiler, bu teknolojiler sayesinde destinasyonlardaki deneyimleri sanal ortamda yaşayabilmektedir. Bu deneyimlerden tatmin seviyesi de seyahat planlamaya etki etmektedir. Bu nedenle, birçok turizm işletmesi ve destinasyon yönetimi, sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik uygulamalarına yatırım yapmaktadır. Dijital imkânlar, özellikle Z kuşağı

için büyük önem taşımaktadır. Araştırmalar, Z kuşağının %40'ının tatillerini planlamak için dijital teknolojileri kullandığını göstermektedir.

Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı'nın (TGA) faaliyete başlamasıyla Türkiye turizmi için tanıtım ve markalaşma alanında yeni bir dönem başlamıştır. TGA, geleneksel tanıtım faaliyetlerinin yanı sıra dijital ortama da büyük önem vermekte ve yapay zekâ, veri analitiği ve büyük veriden yararlanmaktadır. Hedef pazarların belirlenmesi, destinasyonların tanıtımı ve farklı turizm türleri ile turist segmentlerine göre konumlandırılması gibi konularda dijital imkânlardan faydalanmaktadır.

Nesnelerin İnterneti (IoT), akıllı altyapı ve dijital çözümleri içeren akıllı şehirlerin ve destinasyonların geliştirilmesi, ziyaretçi deneyimini iyileştirmektedir. Akıllı ulaşım sistemleri ve dijital turizm hizmetleri, seyahati daha verimli ve keyifli hale getirmektedir. Genç, çeşitli ve güçlenmiş turist profili, dünya turizmini yeniden şekillendirmektedir. Bu genç nesil, seyahatlerinde daha sürdürülebilir, kültürel açıdan zengin ve otantik deneyimler aramaktadır. Çeşitliliğe ve kapsayıcılığa önem veren bu grup, destinasyonların daha çeşitli ve kapsayıcı hizmetler sunmasına neden olmaktadır. Ayrıca dijital teknolojilere olan yatkınlıkları, seyahat planlama ve deneyim paylaşımında yeni eğilimlerin ortaya çıkmasına katkı sağlamaktadır.

1.1.5 Kültür ve Deneyim

Pazar araştırmaları ve akademik çalışmalar, turistlerin seyahat tercihlerinde giderek deneyime daha fazla önem verdiklerini ortaya koymaktadır. Turistler, ziyaret ettikleri destinasyonlarda yalnızca manzara ya da yüzeysel turistik aktivitelerden ziyade, otantik yerel kültürü, yaşam tarzını, yerel gastronomiyi, somut ve soyut kültürel mirası, modern kültür ve sanatı deneyimlemeyi arzu etmektedir. Kültürel deneyim, turizmin hem geleneksel hem de modern segmentlerinde önemli bir arz kaynağı olmaya devam ederken, kırsal alanlarda ve düşük nüfuslu bölgelerde yerel geleneklerin ve yemek kültürlerinin kaybolma riski de dikkat çekmektedir. Bu nedenle, turizm sektöründe sürdürülebilirlik ilkeleri ve politikalarının benimsenmesi; otantik ve geleneksel kültürlerle zarar vermeden, bu değerlerin korunarak ve tanıtılarak fayda sağlanmasını mümkün kılmaktadır.

Yerel gastronomi, sağlıklı beslenme ve yüksek kaliteli yemek sunumu gibi özellikler, destinasyon ve turizm işletmesi tercihlerini giderek daha belirleyici hale getirmektedir. Özellikle üst gelir grubunu hedefleyen işletmeler, yerel, geleneksel ve modern gastronomiye ayrı bir önem atfetmekte, gastronomi turizmine ilgi duyan turistlerin yüksek harcama potansiyeline sahip olduğu gözlemlenmektedir. Türkiye, zengin kültürel mirası ve benzersiz mutfak kültürüyle rekabet avantajına sahip bir destinasyon olarak öne çıkmaktadır; ancak kültür turizmi alanında elde edilen gelirler henüz potansiyelinin tamamına ulaşamamıştır. Kültürel, gastronomik ve günlük yaşam deneyimleri, turistlerin seyahat deneyimlerini zenginleştirerek turizm gelirlerini artırmakta, bu da sektörün genel performansına olumlu yansımaktadır.

Günümüzde, gezginler kişiselleştirilmiş deneyimlere büyük ilgi göstermekte; veri analitiği, yapay zekâ ve makine öğrenimi gibi teknolojiler, seyahat şirketlerinin bireyselleştirilmiş hizmetler sunmasına olanak tanımaktadır. Turistlerin geçmiş davranışları ve tercihlerine dayalı öneriler, onların seyahat deneyimlerini daha verimli ve tatmin edici hale getirmektedir. Tarihi yerler, geleneksel uygulamalar ve yerel âdetler keşfedildikçe, kültür ve miras turizmine duyulan ilgi artmakta; bu durum, kültürel mirasın korunmasını desteklemekte ve farklı kültürlerin birbirini daha iyi anlamasına katkı sağlamaktadır.

Ayrıca, macera ve doğa turizmi de giderek popülerlik kazanmakta, gezginler doğayla iç içe, alışılmışın dışında destinasyonları keşfetme arzusundadır. Bu doğrultuda, tatil amaçlı kiralık evler, butik oteller ve ekolojik pansiyonlar gibi alternatif konaklama seçenekleri ön plana çıkmakta; turistler, konfor ve sürdürülebilirlik sunan otantik konaklama deneyimlerini tercih etmektedir.

Solo turizm de bireysel seyahat edenlerin artan ilgisiyle turizm sektöründe önemli bir trend haline gelmiştir. Teknolojinin hızla gelişmesi ve güvenlik önlemlerinin artması, tek başına seyahat etmeyi daha cazip kılmakta; sosyal medya ve dijital platformlar, solo gezginlerin rotalarını planlamalarını ve deneyimlerini paylaşmalarını kolaylaştırmaktadır. Bu eğilim, turizm sektöründe kişiselleştirilmiş hizmetlerin ve güvenlik önlemlerinin önemini artırarak, oteller ve turizm acentelerinin solo gezginlere özel paketler ve deneyimler sunmasını teşvik etmektedir.

Öte yandan, Instagram ve benzeri sosyal medya platformlarında, sahte ve aşırı düzenlenmiş içeriklere olan ilginin azalması, kullanıcıların daha otantik deneyimlere yönelmesine sebep olmaktadır. Gerçek ziyaretçi yorumları ve sürdürülebilir turizm uygulamalarının öne çıkması, destinasyonların pazarlama stratejilerinde şeffaflık ve dürüstlüğü önemi vurgulamaktadır.

Gastronomi turizmi, destinasyonların yerel mutfak kültürleriyle tanınmasını sağlayarak, dünya turizmine olumlu katkıda bulunmakta ve yerel ekonomileri desteklemektedir. Gezginler, sadece bir yeri görmek için değil, o yerin yemek kültürünü deneyimlemek amacıyla da seyahat etmektedir. Bu trend, restoranlar, pazarlar ve yemek festivalleri gibi etkinliklerle desteklenmekte ve destinasyonların küresel turizm haritasında daha belirgin bir konum elde etmesini sağlamaktadır.

Uzun vadeli turizm *megatrend*lerine ilişkin yapılan araştırmalar, kültür ve deneyim odaklı turizmin önümüzdeki yıllarda daha da güçleneceğini göstermektedir. Kültürel ve deneyimsel turizm, turistlerin sadece fiziksel bir yer görmek yerine, o yerin kültürünü, tarihini ve yaşam tarzını derinlemesine deneyimleme arzusuyla paralel olarak gelişmekte; bu durum, destinasyonların pazarlama, ürün geliştirme ve sürdürülebilirlik stratejilerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Geleneksel kültür ile modern yaşamın iç içe geçtiği destinasyonlar, benzersiz deneyimler sunarak turistlerin beklentilerini karşılamakta ve sektöre uzun vadeli rekabet avantajı kazandırmaktadır.

1.1.6 Şehir turizmine artan talep

Şehir turizmi, son yıllarda hem eğlence hem de iş amaçlı seyahatlerde önemli bir artış göstermektedir. Özellikle 1980'li yıllardan itibaren, küreselleşme, sanayileşme ve şehirleşme süreçlerinin etkisiyle şehirler, turizm açısından cazibe merkezleri haline gelmiştir. Bu dönemde, şehir turizmi stratejileri, ürün geliştirme, ziyaretçi pazarlarını anlama, şehri turistler için kullanıcı dostu hale getirme ve tanıtım organizasyonları oluşturma gibi kapsamlı yaklaşımlarla şekillenmiştir.

Günümüzde, potansiyel turistler boş zamanlarında daha proaktif hale gelmiş, heyecan arayışı, farklı yerleri ziyaret etme ve yeni deneyimler yaşama isteği artmıştır. Bu eğilim, daha kısa, daha sık ve daha yoğun tatillere yönelimi beraberinde getirmiştir. Kısa süreli şehir kaçamaklarındaki bu artış, şehir turizmi talebini önemli ölçüde etkilemiştir. Özellikle Avrupa'da, Londra, New York, Paris ve Berlin gibi kozmopolit şehirler, çok sayıda turist çekmektedir.

Türkiye'de de şehir turizmi potansiyeli giderek artmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 2023 yılı hedefleri arasında, şehir destinasyonlarının markalaşmasına vurgu yapılmıştır. Özellikle İstanbul, Ankara, İzmir ve Antalya gibi büyük şehirlerde şehir turizmi projelerinin başlatılması önerilmiştir. Ayrıca, 2010 yılında İstanbul'un Avrupa Kültür Başkenti seçilmesi, şehir turizmi açısından önemli bir gelişme olarak kaydedilmiştir.

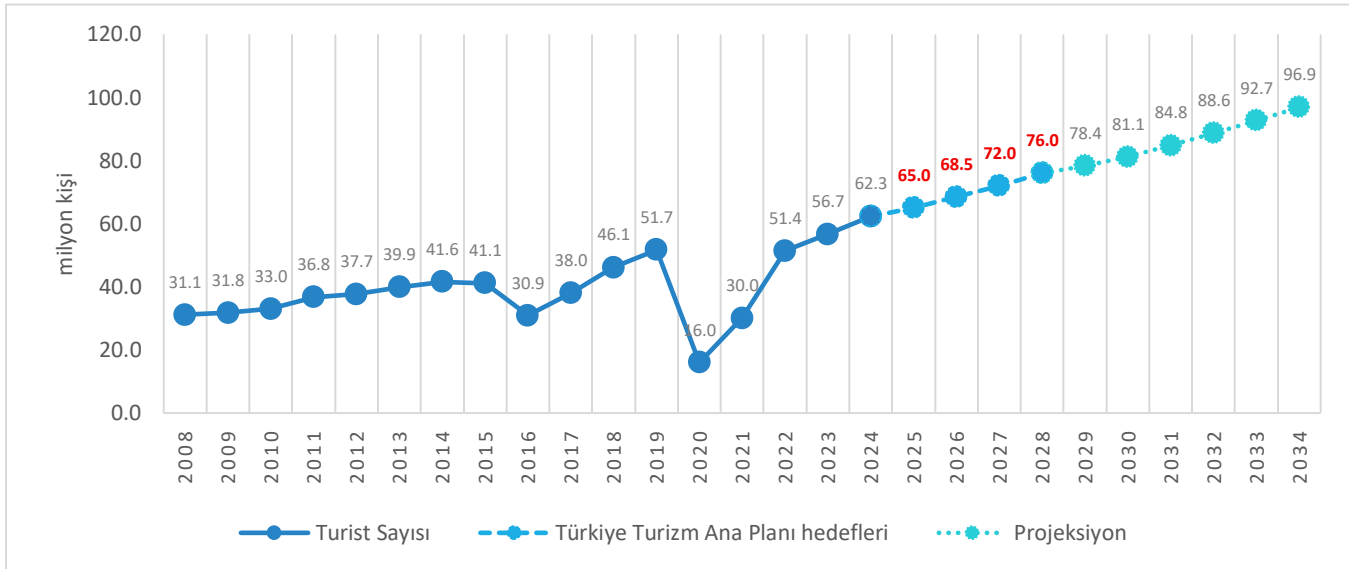
Şehir turizminin gelişiminde kültürel deneyim kazanma, spor ve sanat etkinlikleri, alışveriş ve iş amaçlı seyahatler gibi faktörler de etkili olmaktadır. Özellikle kültürel miras alanlarını ziyaret etmek, gece yaşamı, yerel mutfak deneyimleri ve festivaller, turistlerin şehirleri ziyaret etme nedenleri arasında önemli bir yer tutmaktadır.

İş seyahatlerinde ise yüz yüze etkileşim önemli olmaya devam etmekte ve uzun vadede tamamen çevrim içi toplantılara geçilmesi pek olası görülmemektedir. İş seyahatleri, yüksek harcama yapan ziyaretçileri bir destinasyona çekerek turizm gelirlerini artırma potansiyeline sahiptir. Ayrıca turizm sezonunu uzatmakta ve sektörün sürdürülebilirliği ile dayanıklılığını artırmaktadır. Uzaktan ve esnek çalışma ile artan "iş tatilleri" (workations) seyahat sağlayıcıları ve destinasyonlar için yeni fırsatlar sunmaktadır. Bu eğilim, profesyonellerin tatil deneyimlerini iş rutinleriyle harmanlamasını sağlamakta ve çeşitli konumlardan çalışmaya olanak tanımaktadır. Güvenilir internet bağlantısı ve uygun çalışma alanları sunan destinasyonlar, uzaktan çalışanlar için özellikle cazip hâle gelmiştir.

1.2 Türkiye Turizmi

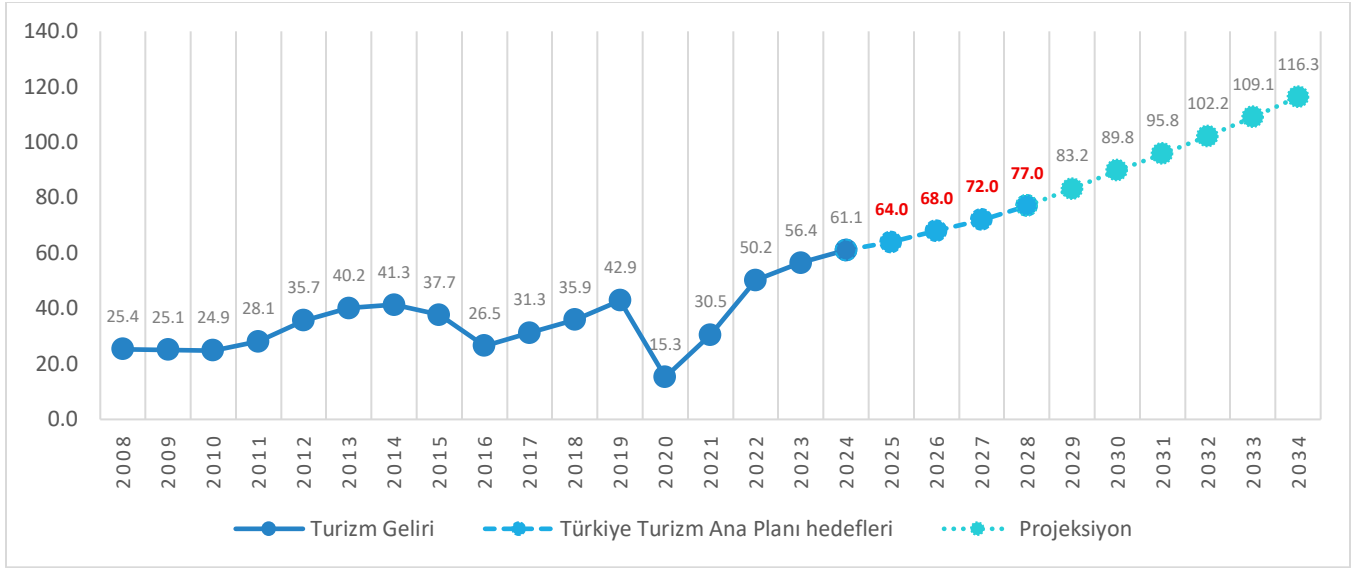
Türkiye turizmi, 2019-2021 yılları arasında küresel salgın nedeniyle yaşanan geçici duraklamanın ardından, 2024 yılında tüm zamanların en yüksek ziyaretçi sayısına ulaşmıştır. Bu dönemde, Türkiye'yi ziyaret eden toplam kişi sayısı, bir önceki yıla göre %9 artış göstererek 62,3 milyon kişiye ulaşmıştır. Bu ziyaretçilerin %15,4'ünü yurt dışında ikamet eden Türk vatandaşları oluşturmuştur. Aynı yıl, turizm geliri de %8,3 artarak 61,1 milyar ABD doları ile rekor seviyeye ulaşmıştır (Şekil 1.3.1 ve Şekil 1.3.2.).

Türkiye, küresel salgın sonrasında turizm sektöründe dikkat çekici bir toparlanma süreci yaşamıştır. Bu süreçte, Güvenli Turizm Sertifikası ve Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı gibi yenilikçi politikalar uygulanmıştır. Ayrıca, pazar çeşitlendirmesi, hedef odaklı tanıtım stratejileri, tanıtımda ve markalaşmada büyük veri kullanımı gibi modern yaklaşımlar benimsenmiştir. TGA'nın etkinliğini ve tanıtım kanallarını çeşitlendirdiği bu dönemde, illerde destinasyon yönetiminin temellerini oluşturacak kurullar oluşturulmuş, destinasyonların turizm stratejik planlarında artış gözlemlenmiş, sürdürülebilir ve rekabetçi destinasyon yaklaşımları ile akıllı şehir uygulamalarına ağırlık verilmiştir.

Şekil 1.3.1. Türkiye'nin yabancı turist sayısı: gerçekleşme, hedefler ve projeksiyon

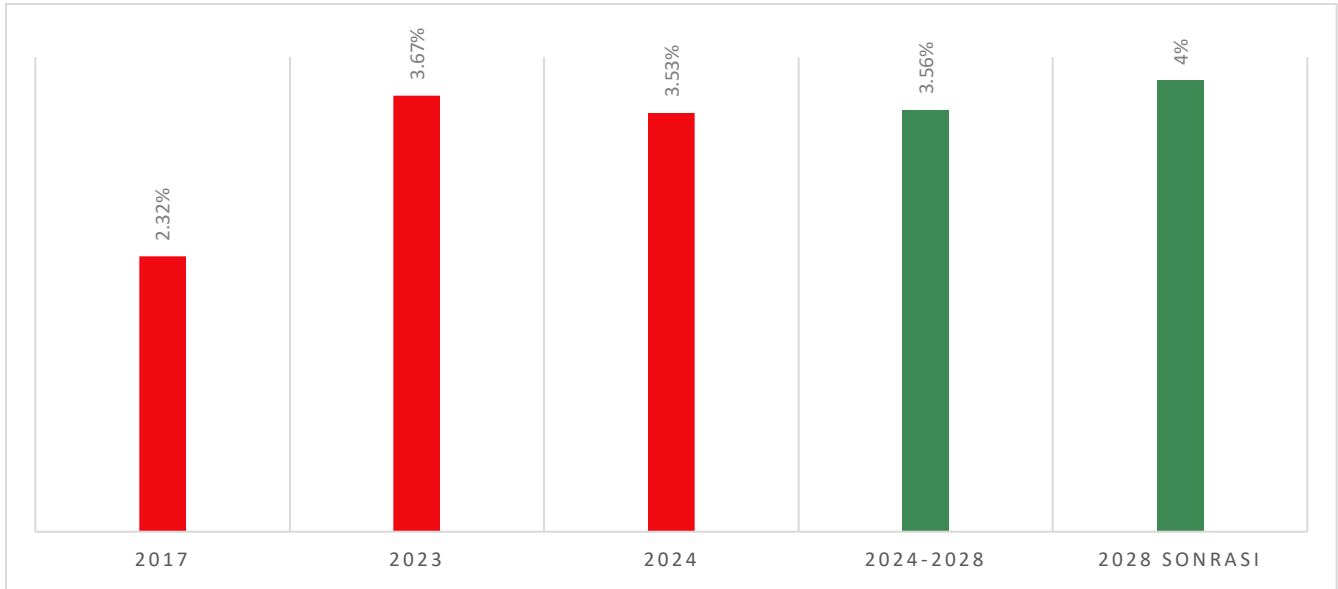
Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sınır İstatistikleri, Mayıs 2025. Hedefler 2025 yılı itibarıyla başlamaktadır.

Şekil 1.3.2. Türkiye'nin turizm geliri: gerçekleşme, hedefler ve projeksiyon

Kaynak: TÜİK, 2025 ve T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Hedefler 2025 yılı itibarıyla başlamaktadır.

Türkiye'nin dünya turizm gelirlerinden aldığı pay yükselme eğilimindedir. Türkiye'nin 2017 yılında dünya turizmindeki payı %2,3 seviyesindeyken, bu oran 2024 yılında %3,53 seviyesine yükselmiştir. Türkiye'nin 2028 yılına yönelik öngörüsü ise dünya turizm gelirlerinden aldığı payın %3,8'e ulaşacağı, ilerleyen dönemde ise payın %4 civarında seyredeceği yönündedir (Şekil 1.3.3).

Şekil 1.3.3. Dünya turizminden alınan pay

Kaynak: UN Tourism, TÜİK, KÜN ve T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Türkiye, turizm hedeflerine ulaşmak için paydaş katılımını esas alan bir turizm yönetim modeli geliştirmektedir. Bu model, sürdürülebilir turizme öncelik vermekte, hızla dönüşen teknolojilere, uzun

vadeli turizm eğilimlerine ve değişen turist profillerine uyum sağlamaktadır. Ayrıca, uluslararası rekabet gücünü artırmayı hedefleyen bu yapı, iklim değişikliği ve diğer küresel risklere karşı dirençli olacak şekilde tasarlanmaktadır. Bu kapsamda, Türkiye'nin 2024-2028 Stratejik Planı'nda, sürdürülebilir turizm programlarının uygulanması ve turizm sektörünün iklim değişikliğine olumsuz etkilerinin azaltılması gibi hedeflere yer verilmiştir.

Türkiye, turizm sektöründe risk analizi ve kriz yönetimine dayalı uzun vadeli bir yönetim sistemi benimseyerek, hızlı ve etkili uygulamaların geliştirilmesini sağlamaktadır. 15 Temmuz 2019 tarihinde kurulan Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA), Türkiye'nin iç ve dış turizm pazarında bir marka ve cazibe merkezi haline gelmesi için çalışmaktadır. TGA, somut ve somut olmayan doğal, kültürel, biyolojik ve insan ürünü mirasların keşfedilmesi, geliştirilmesi ve tanıtılması amacıyla T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı eş güdümünde kısa, orta ve uzun vadeli iletişim ve pazarlama faaliyetleri yürütmektedir. Bu kapsamda, etkili tanıtım, belgelendirme ve markalaşma çalışmaları ile Türkiye'nin turizm potansiyeli ve hedefleri dünya çapında fark edilmeye başlanmıştır.

Türkiye'nin uzun vadeli turizm stratejisi, sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde şekillendirilmektedir. Bu strateji kapsamında, doğal ve kültürel kaynakların korunmasına öncelik verilmekte, yerel halkın ve işletmelerin turizmden azami fayda sağlaması hedeflenmektedir. Ayrıca, destinasyon yönetiminde yeni yaklaşımlar benimsenmekte, etkili ve sürdürülebilir tanıtım yapıları oluşturulmakta ve ulaşım altyapısı ile hizmet kalitesi geliştirilmektedir. Turist ve personel sağlığının korunmasına yüksek öncelik verilmekte, turizm sektörüne nitelikli insan kaynağı kazandırılmasına önem atfedilmektedir. Sağlık ve gastronomi turizmi gibi alanlara odaklanılarak, bisiklet, inanç, macera, eğitim ve kongre turizmi gibi alternatif turizm türleriyle yıl boyunca ve ülke genelinde turizmin çeşitlendirilmesi amaçlanmaktadır. Farklı pazarlara yönelerek pazar çeşitliliği sağlanmakta, konaklama kapasitesi ve kalitesi artırılmakta, yeni ve sürdürülebilir destinasyonlar oluşturulmakta ve rekabetçi uygulamalara öncelik verilmektedir.

2

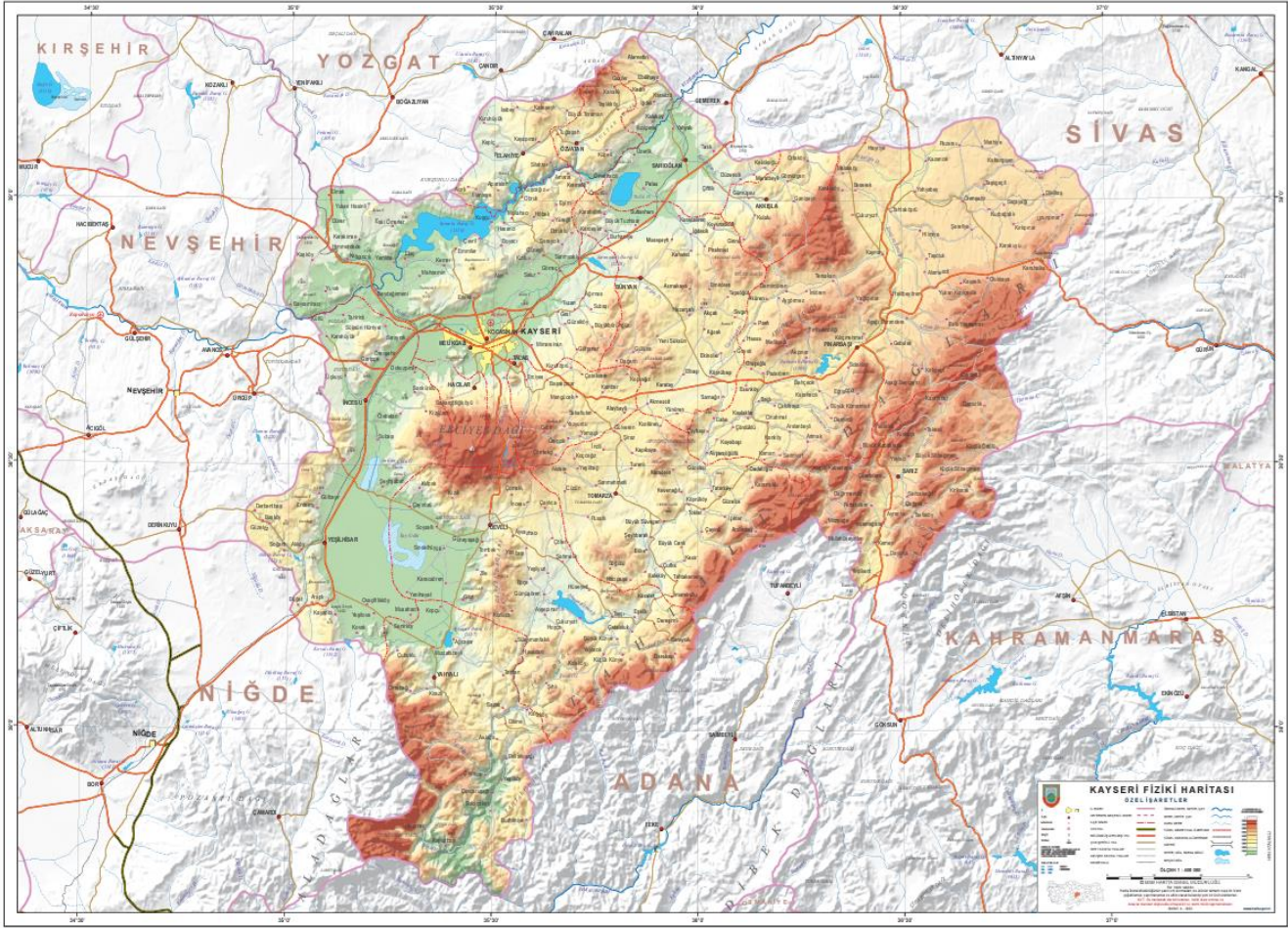
Kayseri Turizmine Genel Bakış ve Turizm Altyapısı

2.1 Kayseri'ye Genel Bakış

2.1.1 Fiziki Coğrafya

İç Anadolu'nun güney bölümü ile Toros Dağları'nın kesiştiği alanda, Orta Kızılırmak bölümünde yer alan Kayseri, 17.109 km² yüzölçümüne sahip olup ülke topraklarının %2,2'lik bir bölümünü kaplamaktadır. Bu yüzölçümünün yaklaşık %40'lık kısmını tarım arazileri oluşturmaktadır. Rakımın 1054 metre olduğu Kayseri'de 16 ilçe bulunmaktadır. Bu ilçeler il merkezinde Kocasinan, Melikgazi ve Talas ilçeleri olmak üzere Akkışla, Bünyan, Develi, Felâhiye, Hacılar, İncesu, Özvatan, Pınarbaşı, Sarıoğlan, Sarız, Tomarza, Yahyalı ve Yeşilhisar'dır. İlin güneyinde Adana, güneybatısında Niğde, güneydoğusunda Kahramanmaraş, doğu ve kuzeydoğusunda Sivas, kuzeyinde Yozgat ve batısında Nevşehir illeri bulunur (Şekil 2.1.1.1).

Kayseri'de, Orta Anadolu'nun karasal iklim özellikleri etkisini göstermektedir. Kış ayları soğuk ve kar yağışlı geçerken yazlar sıcak ve kuraktır. Ancak il genelinde, yükselti farkına bağlı olarak iklim özellikleri değişkenlik göstermektedir. Alçak bölgelerde iklim daha yumuşak bir seyir izlerken yükseklerle doğru çıkıldıkça hava daha sert bir hâl almaktadır. Örneğin, çukur bir alanda yer alan Develi Ovası'nda kış ayları nispeten daha ılımandır. Buna karşın, Sarız ve Pınarbaşı gibi yüksek bölgelerde sıcaklıklar il merkezine kıyasla daha düşüktür. Develi ilçesi ise çöküntü alanında yer aldığı için sıcaklık açısından il merkeziyle benzerlik göstermektedir. Yağış miktarı da yükseltiyle doğru orantılı olarak artış gösterir. En sıcak dönem Temmuz ve Ağustos ayları olup bu dönemde sıcaklık, bazen 40,7°C'ye kadar ulaşabilmektedir. Yaz aylarındaki ortalama sıcaklık 29,5°C civarındadır. En soğuk dönem ise Aralık, Ocak ve Şubat aylarında yaşanır ve sıcaklık zaman zaman -32,5°C'ye kadar düşebilmektedir. Kış aylarındaki ortalama sıcaklık ise -5,4°C civarındadır. Kayseri il merkezinde, 1931-2023 yılları arası yıllık ortalama sıcaklık 10,7°C'dir. Kış ve yaz mevsimleri arasında sıcaklık farkı büyük olduğu gibi gece ve gündüz arasındaki sıcaklık farkı da büyüktür. Kayseri'de havanın kapalı olduğu gün sayısı oldukça düşük olup yıllık ortalama 68 gündür. Buna karşılık açık ve güneşli gün sayısı yaklaşık 110 gün civarındadır. Nispi nem oranı ortalama %65, yıllık yağış miktarı ise metrekareye 390,5 kg olup il genelinde en fazla yağış Mart, Nisan ve Mayıs aylarında görülmektedir. Kayseri coğrafi konumu ve iklim özellikleri açısından değerlendirildiğinde, Kapadokya bölgesi sınırları içerisinde yer alması ve özellikle güneydeki sıcak iklime sahip destinasyonlara göre yaz aylarında daha serin, kış aylarında kar yağışına sahip olmasının getirdiği birtakım avantajlarla turist çekme potansiyeline sahiptir.

Şekil 2.1.1.1. Kayseri İli Fiziki Haritası

Kaynak: T. C. Millî Savunma Bakanlığı, Harita Genel Müdürlüğü, Kayseri Fiziki İl Haritası¹

Kayseri’de ovalardan tepelik alanlara ve dağlara kadar geniş bir alanda hâkim bitki örtüsü bozkırdır. Yüksek kesimlerde zaman zaman ormanlara rastlanmakla birlikte bu alanların büyük kısmı, bozuk orman ve çalılıklarla kaplıdır. Güneyde Toros Dağları’na denk gelen bölgelerde karaçam, kızılçam, köknar, ladin ve meşe gibi ağaç türleri görülür. Daha verimli ormanlar ise Tomarza, Yahyalı ve Develi ilçeleri ile çevresinde yoğunlaşmıştır. Türkiye’nin en iyi post ormanı özelliği taşıyan Hacer Ormanı, Kayseri’nin sahip olduğu en güzel ormandır. İç kesimlerdeki dağlık alanlar, orman örtüsünden yoksun kalmış olup daha çok seyrek çalılar ve otluklarla kaplıdır. Dağlar arasındaki çöküntü alanlar ve ovalarda ise geçmişte bozkır bitki örtüsü egemenken bu bölgeler zamanla tarıma açılmıştır. Dağların eteklerinde ise genellikle bağ ve bahçelik alanlar yer almaktadır. Ormanlar il topraklarının %9’una yakın olup %39’u ekili-dikili alanlar, %41’i çayır ve meralarla kaplıdır. %11’i ise tarıma elverişsiz alanlardır. Kayseri ilinde çayır mera ve tarım arazisi alanının fazlalığı, bir taraftan hayvancılık ve tarım için bir potansiyel yaratırken diğer taraftan orman alanlarının azlığı, yağış için kısıt teşkil etmekte ve erozyona neden olmaktadır.

Kış turizmi kayak rotaları, modern altyapı ve tesisleriyle kış turizminde Türkiye ve dünyada önemli yeri olan, 3.917 metre yüksekliğe sahip Erciyes Dağı, Kayseri ilinin en önemli ve Türkiye’nin en yüksek dağlarından biridir. Erciyes Dağı, göğsünde ve eteklerinde birçok tali volkan tepelerinin bulunduğu,

¹ [https://www.harita.gov.tr/urun/kayseri-fiziki-il-haritasi/378] Erişim Tarihi: 25.03.2025

sönmüş, küme volkandır. Andezitler, bazalt lavları, volkanik tüfler, anglomeralar ve breşlerle örtülü Erciyes Dağı'nın çevresinde tektonik çöküntülerle çukurluklarda, kuvaterner yaşlı alüvyonlar oluşmuştur. Kuvaterner oluşumlar, dağın çevresindeki traverten ve kalker tuf tortulanmaları olup Kayseri'nin batı bölümü ile Erciyes Dağı, kalın volkanik kökenli birimlerle kaplıdır. Erciyes Dağı kış turizminin yanı sıra dağcılık, doğa yürüyüşü, tırmanış ile birlikte pek çok, farklı alanda uluslararası organizasyonlara ev sahipliği yapan, yılın 12 ayı turizm potansiyeline sahip, önemli bir cazibe merkezidir.

Kayseri'nin önemli gölleri ise Yay Gölü, Tuzla Gölü ve Çöl Gölü'dür. Develi ve Yeşilhisar ilçelerinin sınırlarında yer alan Yay Gölü, 94,4 km²'lik yüzölçümüne sahiptir. Pek çok bitki türü ve kuşa ev sahipliği yapan "Sultan Sazlığı Millî Parkı ve Ramsar Alanı" içerisinde yer alan bu göl, turizm açısından önemli bir çekim alanıdır. Tatlı ve tuzlu su ekosistemlerini bünyesinde barındıran Yay Gölü, kuş gözlemciliği için Türkiye'nin en önemli noktalarından biri olup pek çok turistin uğrak noktasıdır. Bünyan ve Sarioğlan ilçeleri sınırında yer alan 23,3 km²'lik yüzölçümüne sahip Tuzla Gölü ise tuz üretimi için oldukça elverişli bir göldür. Yeşilhisar ve İncesu ilçeleri sınırında olan Çöl Gölü, ismini yaz aylarında kurumasından almaktadır. 27,2 km²'lik yüzölçümüne sahip bu göl, volkanik bir göl olup kullanma suyu temini açısından önemlidir. Bu göllerin yansıra Kayseri'nin dört bir yanında; Yamula, Sarımsaklı, Bayramhacı, Akköy, Ağcaşar, Sarioğlan, Kovalı, Bahçelik ve Gümüşören gibi çeşitli büyüklüklerde barajlar ve Felahiye, Koyunabdal, Ebulhayır, Darılı, Efker, Tekir, Zincidere, Çörekdere, Çerkezsöğütlü, Hazerşah ve Şeyhli gibi göletler bulunmaktadır. Bu baraj göllerinden özellikle Yamula, Sarımsaklı ve Bayramhacı'da jet botu turları, tekne turları ile kano, yelken ve kürek gibi su sporlarına yönelik çok çeşitli etkinlikler düzenlenmekte olup bölgeyi ziyaret etmek isteyen yerli ve yabancı pek çok turist, özellikle macera ve spor turizmi alanlarında ilgisini çekebilecek potansiyele sahiptir.

Kayseri'nin başlıca akarsuyu Kızılırmak olup Sarımsaklı suyu ile Seyhan havzasında kalan Zamantı Irmağı da önemli akarsulardan biridir. Kayseri'de bu akarsuların haricinde pek çok dere ve çay bulunmaktadır. Ayrıca Aladağlar Millî Parkı'nın içerisinde yer alan Kapuzbaşı Şelaleleri, Yahyalı ilçesi sınırları içerisinde yer alan Derebağ Şelalesi Tabiat Parkı ve Hürmetçi Sazlığı Sulak Alanı turizm açısından oldukça önemli çekim yerleridir. Hürmetçi Sazlığı, özellikle yaban hayatının sürdürülebilirliği noktasında yıldı atı, gelengi, kurt, tilki, porsuk, gelincik, kır tavşanı gibi memelilerin bölgede üremesi ve barınmasına imkân sağlaması açısından çok önemli bir alandır. Ayrıca bölgede konaklayan kuşlar için göç güzergâhında kritik bir noktada bulunması bakımından birçok yerli ve yabancı kuş ve kelebek gözlemcisi, bilim adamı ve doğaseverlere ev sahipliği yapmasından dolayı önemli turistik çekim yerlerinden biri olarak dikkati çekmektedir.

Kayseri'de Kızılırmak Vadisi, Zamantı Vadisi, Koramaz Vadisi ile Kapadokya'nın giriş kapıları olan Soğanlı Vadisi ve Erdemli Vadisi gibi önemli turistik cazibe alanları da bulunmaktadır. Özellikle 2020 yılında UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne dâhil olan Koramaz Vadisi, doğudan batıya doğru kıvrılarak uzayan ve yaklaşık 12 km uzunluğa sahip bir deprem kırığı oluşumu olarak dikkati çekmektedir. Vadide 38 kayadan oyma kilise, 2 modern kilise, antik yerleşim alanları, sivil mimari örnekleri ile pek çok çiçek, ağaç, bitki türü ve kuşlara ev sahipliği yapmakta ve son yıllarda pek çok yerli ve yabancı turist ilgisini çekmektedir.

Kayseri deprem yönünden değerlendirildiğinde, Karasu çayının Boğazköprü civarında doksan derece kırılarak Kızılırmak yönüne akması, boğazda bir fayın varlığına işaret etmektedir. Gesi, Talas ve Erkilet civarında bu doğrultu atımlı fayların yer yer normal atımlı bileşenlerine de rastlanılmaktadır. Sultan Sazlığı, çek-ayır havzası olarak adlandırılan tektonik bir çöküntü alanıdır. Bu alanın kenarları ise aktif faylarla çevrilidir. Bu faylar arasında en önemlileri; kuzeyde Erkilet fay zone, Gesi fay zone, güneybatıda Yeşilhisar fay zone ve güneydoğuda Develi fay zone'dür. Erciyes fayı ise havzanın orta kesiminde yer

alır. Genel olarak değerlendirildiğinde Kayseri üçüncü dereceden deprem kuşağı içerisinde yer almaktadır.

2.1.2 Beşerî Coğrafya

Kayseri’de bilinen en eski yerleşim yeri, bugünkü şehir merkezine yaklaşık 20 km mesafede bulunan “Kültepe” höyüğüdür. İskânının Erken Tunç Çağı’nda başladığı bilinen Kültepe (Kaniş/Karum), Hitit öncesi Anadolu’nun yerli halkı olan Hattiler tarafından kurulmuştur. Kültepe’de 1948 yılından günümüze dek gerçekleştirilen kazılarda antlaşmalar, ticari ilişkiler ve mektuplardan oluşan, 20.000 adet üzerinde çivi yazılı tabletler bulunmuştur. Arkeolojik kazıların hâlen devam ettiği ve günümüzde turistlerin yoğun ilgisini çeken Kültepe, MÖ 4000’li yıllardan Roma Dönemi sonuna dek sürekli iskân almıştır.

MÖ 11. ve 7. yüzyıllarda, Erciyes’in eteğinde kurulan Mazaka şehri, MÖ 6. ve 5. yüzyıllarda Med ve Perslerin egemenliğine girmiştir. MÖ 280’li yıllarda kurulan Kapadokya Krallığı’nın başkenti olan Mazaka, yaklaşık 400 bin nüfuslu, büyük bir şehir hâline gelmiş, MS 17 yılında Roma Devleti’nin eline geçmiş ve ismi Kasarada olarak değiştirilerek Roma’nın bir eyaleti olmuştur. Kayseri’nin bugünkü mevkisine taşınması da Romalılar Dönemi’nde gerçekleşmiştir. İlk olarak Saint Basile adında bir rahip Battalaltı-Caferbey Mahallesi tarafında bir manastır inşa etmiş ve zamanla etrafına evler yapılmıştır. Kayseri Kalesi de Roma Dönemi’nde yapılmış, şehir sur duvarları III. Gardianus tarafından 238-244 yıllarında yaptırılmıştır. 691 ve 721 yıllarında Kayseri, Araplar tarafından akınlara uğramış ve 1071 yılında Malazgirt Zaferi’nden sonra Türk topraklarına katılmıştır. 1127 yılında Danişmendlilerin, 1162 yılında ise Anadolu Selçukluların egemenliğine giren Kayseri, Selçuklular Dönemi’nde çok önemli bir şehir hâline gelmiştir. Kayseri, İlhanlıların 1244 yılında gerçekleştirdikleri saldırı sonucu bir süre Moğol-İlhanlı valilerince yönetilmiş, 1343 yılında Eretna Beyliği’nin, 1398 yılında Osmanlıların eline geçmiştir. 1402 yılında gerçekleştirilen Ankara Savaşı’ndan sonra Karamanoğullarının ve Dulkadiroğullarının hâkimiyetine geçen Kayseri, 1515 yılında Osmanlı İmparatorluğu’na bağlanmış ve Cumhuriyet Dönemi’nde 1924 Anayasası ile il olmuştur.

Yerleşme coğrafyası ve tarihî coğrafya açısından oldukça geniş bir geçmişe sahip olan Kayseri’nin askerî ve ticari amaçla kullanılan yolların güzergâhında olması ve halkın yerleşik hayat düzenini benimsemesi sonucu ticaretle uğraşmaları, ticaretin hızla yerleşmesini ve gelişmesini sağlamıştır. Özellikle Selçuklular Dönemi’nde Kayseri Kalesi’nin kapılarının yakınına kurulan pazarlar ve sur dışında inşa edilen hanlar, dışarıdan gelen tüccarlar ile şehir halkının kolayca alışveriş yapmalarına ve ticaretin gelişmesine imkân sağlamıştır. Şehir içerisinde çeşitli meslek gruplarına ilişkin hanlar ve çarşıların inşa edilmesi ile Esnaf ve Sanatkarlar Birliği teşkilatlanması oluşmuş, dünyanın belki de en eski ticaret sitesi sayılabilecek bu hanlar ve çarşılarda 32 farklı esnaf ve sanatkar grubu hizmet vermiştir. Özellikle dericilik, bakırcılık, dokumacılık, halıcılık, kilimcilik ve örgü işleri, çok gelişmiş ve günümüzdeki Kapalı Çarşı içerisinde ve civarında teşkilatlanmıştır. Diğer taraftan Kayseri’de geçmişte Müslüman olan ve Müslüman olmayan halk, din, dil, ırk ve köken ayrımı olmadan bir arada yaşamış, insanların etkileşimi neticesinde zaman içerisinde ortaya çıkan kültür süregelmıştır. Bu zenginlikler pek çok yerli ve yabancı turistin ilgisini çekmekte ve özellikle kültür ve inanç turizmi açısından Kayseri’deki potansiyeli ortaya koymaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu’nun “Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Veri Tabanı” verilerine göre 31 Aralık 2023 tarihi itibarıyla Kayseri ili nüfusu 1.445.683’tür. Kayseri sahip olduğu bu nüfus itibarıyla Türkiye’deki en kalabalık 15’inci il konumunda olup il genelinde km² başına düşen kişi sayısı 85’tir. Aynı dönemde Türkiye genelinde km² başına düşen ortalama kişi sayısı 111 olduğu göz önünde bulundurulduğunda, Kayseri’nin ülke geneline göre km² başına düşen kişi sayısı bakımından daha düşük yoğunluğa sahip olduğu anlaşılmaktadır. Veriler değerlendirildiğinde, merkez ilçelerin nüfus

yoğunluklarının diğer ilçelerin nüfus yoğunluklarına oranla oldukça fazla olduğu dikkat çekmektedir. 2022 yılı verilerinde Kayseri ili nüfusunun 1.441.523 olduğu görülürken 2022-2023 yılları nüfus artış hızının %2,9 olduğu anlaşılmaktadır. Türkiye geneli nüfus artış hızının binde 1,1 olduğu göz önünde bulundurulduğunda Kayseri'nin nüfus artışının ülke ortalamasının üstünde olduğu söylenebilir. Diğer taraftan, Kayseri'de yaşayan yabancı uyruklu kişi sayısı, 2022 yılı itibarıyla 20.186 iken 2023 yılında 18.221 kişiye düşmüştür. Bu veriler ışığında Kayseri'nin vatandaşlar tarafından yaşanılabilir bir şehir olarak kabul gördüğü ve yerleşimin giderek arttığı yorumu yapılabilir. Ayrıca Kayserili olup yurt dışında ikamet eden, oldukça fazla kişi bulunmaktadır. Bu kişiler yaşadıkları memleketlerde bireysel olarak Kayseri'nin tanıtım elçiliklerini yaparken, tatil dönemlerinde Kayseri'ye geldiklerinde şehrin ekonomisine de çok ciddi miktarlarda döviz bırakarak katkılar sağlamaktadır.

Kayseri'ye iç göçler ile köy ve kasaba kültürü; dış göçler ile de çeşitli illerden ve ülkelerden farklı kültürler taşınmış ve bu durum, tarihî ve kültürel miras olarak Kayseri mutfak kültürüne zenginlik ve çeşitlilik kazandırmıştır. Kayseri'nin on altı ilçesi bulunmaktadır. Bu ilçelerin hepsinin hem ortak hem de kendine has mutfak kültürleri bulunmaktadır. Bu ilçelerde ve merkezde yaşayan halk, kültürel açıdan birbirinden etkilenmiş ve Kayseri mutfak kültürü ortaya çıkmıştır. Kayseri'de yaşayan Çerkez, Avşar, Türkmen, Kafkas, Muhacir gibi pek çok grubun Kayseri mutfağının zenginleşmesinde önemli yeri bulunmaktadır. Diğer taraftan, dağ, yayla ve bağ kültürünün iç içe bulunduğu, kapalı toplum yapısına sahip olan Kayseri'de geleneksel mutfak kültürünün korunduğu görülmektedir. Bu durum, Kayseri mutfağına zenginlik kazandırmıştır. Ancak hemen her ilimizde olduğu gibi Kayseri'de de tarım ve sanayinin gelişmesi, ulaşım ve teknolojinin getirdiği yenilikler geleneksel mutfak kültürünün hızla değişmesine neden olmaktadır. Değişim ve etkileşimin etkisiyle Kayseri mutfağı denilince insanların aklına öncelikle pastırma, sucuk ve mantı gelmektedir. Kayseri mutfağının lezzetlerinin bir bölümü ne yazık ki unutulmuş, bir kısmı ise unutulmaya yüz tutmuştur. Geleneksel yemeklerin bir bölümü nadiren yapılmakta, bu yemeklerin yapılışını bilenler yavaş yavaş azalmakta ve hatta yemeklerin bir bölümü anılarda kalmaktadır. Buna karşın bazı yiyecek-içecek işletmelerinin menülerinde yöresel yiyecek ve içeceklere yer verilmektedir. Ayrıca şehirde yerel ürünlere sahip çıkılan çeşitli gastronomi festivalleri düzenlenmekte, coğrafi işaret tescili alma konusunda üniversiteler, yerel yönetimler, Kayseri Ticaret Odası ve Kayseri Ticaret Borsasının çabaları bulunmaktadır. Kayseri'nin Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından tescil edilen 32 adet ürünü bulunmaktadır. Bunlar; Kayseri mantısı, Kayseri sucuğu, Kayseri pastırması, Kayseri sucuk içi, Kayseri kavurması, Kayseri katmeri, Kayseri yağlaması, Kayseri tandır böreği, Kayseri kurşun aşı çorbası, Kayseri börek aşı, Kayseri nevzinesi, Kayseri yağ mantısı, Kayseri tepsi mantısı, Kayseri fırın ağzı kebabı, Kayseri gül baklavası, Kayseri çemeni, Akkışla gilaburusu, Bünyan el halısı, Bünyan gilaburusu, Develi cıvıklısı, Develi gaceri, Erkilet kedi bacağı, Kayseri Cırgalan biberi, Soğanlı bez bebekleri, Pınarbaşı Uzunyayla Çerkes peyniri, Talas Zincidere kuru kaymağı, Talas çörek otlı çömlek peyniri, Tomarza kabak çekirdeği, Yahyalı el halısı, Yamula patlıcanı, Özvatan çiçek balı, İncesu Karaevrek üzümüdür. Çoğu gastronomik ürün olan bu coğrafi işaretli ürünler, gastronomi temalı festivaller ve etkinlikler, sivil toplum örgütlerinin gastronomi ve mutfak sanatları ile ilgili faaliyetleri, Kayseri Mutfak Sanatları Merkezi ve yöresel yiyecek ve içecekler sunan işletmeler ile Kayseri'de gastronomi turizmi için önemli potansiyel oluşturmaktadır.

Erciyes Üniversitesi, Kayseri Üniversitesi, Abdullah Gül Üniversitesi, Nuh Naci Yazgan Üniversitesi ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi ile toplamda beş üniversitesi olan Kayseri, tam anlamıyla bir eğitim şehridir. Bu üniversitelerde başta Türk cumhuriyetleri olmak üzere çeşitli programlar ile dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen, çok sayıda öğrenci eğitim almaktadır. Bu öğrenciler kültürel etkileşimi sağlayarak, Kayseri hakkında pek çok şey öğrenirlerken diğer taraftan Kayseri'nin yurt dışında tanınırlığını sağlayan elçilerdir. Her geçen gün büyüyen üniversiteleri, Türkiye'de yükseköğretim alanında güçlü ve rekabetçidir ve bu durum, Kayseri'yi eğitimde tercih sebebi yapmaktadır. Bu durum, özellikle yurt dışından gelen öğrenciler için eğitim amaçlı turizm faaliyetlerine imkân sağlamaktadır.

Sağlık sektörü açısından da Kayseri, Türkiye'nin en gelişmiş şehirlerinden biridir. Kayseri'de 31 hastane, 112 aile sağlığı merkezi, 50 sağlık evi, 9 toplum sağlığı merkezi, 1 verem savaş dispanseri, 4 ağız ve diş sağlığı hastanesi, 3 göçmen sağlığı merkezi ve 7 sağlıklı hayat merkezi ile gerek kamu gerekse özel sektöre ait sağlık birimleri vardır ve yurt içi ve yurt dışından pek çok kişiye hizmet verilmektedir. Alanında yetişmiş uzman hekimler, son teknoloji ile donatılmış hastane imkânlarıyla Kayseri, sağlık turizmi alanında da Türkiye'de önemli destinasyonlardan biridir.

2.1.3 Ekonomik Coğrafya

Kayseri, coğrafi konumunun sağladığı avantaj ile farklı iklim ve toprak özelliklerine sahiptir. Bu durum, sulak ve kurak şartlarda farklı ürünlerin yetiştirilmesine imkân sağlamaktadır. Genel olarak tarıma elverişli arazilerin yer aldığı ve modern tarım tekniklerinin uygulandığı Kayseri'de ağırlıklı olarak, buğday, arpa, şekerpancarı, ayçiçeği, çerezlik kabak, patates, baklagiller, yem bitkileri, elma ve üzüm yetiştiriciliği yapılmaktadır. İl topraklarının %40'ına denk gelen, toplam 6.779.700 dekarlık bir alanda ekim yapılan toprakların yaklaşık %46'sında tarla ürünleri, %41,5'inde nadas, %5'inde yem bitkileri, %5'inde sebzeçilik ve %2,5'inde meyvecilik yapılmaktadır. Sulama kapasitesinin arttırılmasına yönelik sürdürülen projelerin tamamlanmasıyla yakın gelecekte, tarım alanındaki verim ciddi düzeyde artacaktır. Tarım alanındaki gelişmeler, özellikle yerel ürünleri deneyimlemek isteyen turistlerin son yıllarda artmasından dolayı Kayseri turizmi ve gastronomisi açısından son derece önemlidir.

Hayvancılık, Kayseri'de daha çok küçükbaş hayvancılık üzerinde gelişim göstermiş olsa da küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık, Türkiye ortalamasına yakındır. Kayseri'de özellikle Akkışla ilçesi hayvancılıkta ilerlemiş ve ilçede yaklaşık 110.000 küçükbaş ile 13.000 büyükbaş hayvan bulunmaktadır. Kayseri'deki hayvancılığa bağlı olarak yapılan sucuk ve pastırma üretimi son derece önemlidir. Pınarbaşı ilçesine bağlı Uzunyayla'da koşu atı yetiştiriciliği yapılmaktadır. Ayrıca Kayseri'deki kanatlı hayvan varlığı, Türkiye ortalamasının iki katı düzeyindedir. Sırasıyla et, süt, yumurta ve beyaz et, getirisi en yüksek hayvansal ürünlerdir. Arıcılık ve tatlı su balıkçılığı da her geçen gün gelişim göstermektedir. Ayrıca Hürmetçi köyünde yetiştirilen mandalardan elde edilen manda kaymağı, manda tereyağı, manda yoğurdu ve manda peyniri gibi hayvansal ürünler, coğrafi işaretli ürünleri artırmaya yönelik gastronomik ürünler olarak ön plana çıkmakta; Hürmetçi Sazlığını ziyaret eden turistlerin ilgisini çekmekte ve gastronomi turizmi açısından önem arz etmektedir.

Kayseri, önemli bir sanayi ve ticaret merkezi olma özelliğini her geçen gün gelişen sanayisiyle daha da pekiştirmektedir. Dünyanın ilk organize ticaret merkezi olarak kabul edilen Kültepe'de başlayan ticaret geleneğini tarih boyunca devam ettiren Kayseri, 5,2 milyar dolarlık dış ticaret hacmi ve 5.000'in üzerinde sanayi işletmesi ile ülkemizin önemli bir ticaret ve sanayi şehridir. Yenilikçi, girişimci, çalışkan ve hayırsever insanı ile Kayseri, ticaret ve sanayide bir marka şehirdir. Cumhuriyetin ilanından sonra ülke genelinde başlayan sanayileşme politikaları, Kayseri özelinde 1926 yılında Kayseri Tayyare Fabrikası ile Bünyan Halı İpliği Fabrikası; 1935 yılında ise Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası'nın faaliyete geçirilmesiyle somutlaşmıştır. İlerleyen süreçte Kayseri sanayisi oldukça gelişmiş ve un, unlu ürünler, şeker, süt, et ürünleri, meyve suyu, konserve, yem, dokuma, deri, traktör takım tezgâhları, makine, metal eşya, mukavva, orman ürünleri, kablo, boru, plastik, kauçuk, tuğla, kiremit fabrikaları ile ordu için pil ve batarya üreten fabrikalar kurulmuştur. Günümüzde Kayseri'de 8 küçük sanayi sitesi ve 6 organize sanayi bölgesi, 1 serbest bölge bulunmaktadır. Bu sanayi üretim kapasitesi, dış ticareti de geliştirmiş, 20.000'in üzerinde ticari iş yeriyle 3 milyar doların üzerinde ihracat rakamlarına ulaşılmıştır. İstanbul Sanayi Odası tarafından 2023 yılında belirlenen *Türkiye'nin İlk 500 Sanayi Kuruluşu* listesinde Kayseri'den 14 sanayi kuruluşu yer almıştır. Kayseri, sahip olduğu bu ticaret ve sanayi gücünü, Kayseri Dünya Ticaret Merkezi, kongre merkezleri ve turizm işletmelerinin de destekleriyle MICE (toplantılar, teşvik etkinlikleri, konferanslar, fuarlar) turizmi kapsamında geliştirebilecek bir potansiyele sahiptir.

Maden ve yer altı kaynakları açısından oldukça zengin olan Kayseri’de Doğal Kaynaklar, Ruhsat ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü’nün denetimine tabi olan, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı kayıtlarında toplam 5.557 adet maden sahası ve 627 adet aktif maden işletme sahası bulunmaktadır. Bu sahalarda bol miktarda bakır, diatomit, kurşun, fosfat, çinko, jips, pirit, kaolen, pomza, kum, çakıl, krom, alüminyum, manganez, demir, mermer, turba, tuğla-kremit ham maddesi, kömür, linyit yatakları ve jeotermal kaynak ile maden suyu, memba suyu ve karbondioksit kaynakları vardır. Orta Anadolu Madencilik, ÇİNKOM, Öksüt Madencilik, Dedeman Madencilik ve Özkoyuncu Madencilik gibi pek çok önemli kuruluş Kayseri’de hizmet vermektedir. Ayrıca Himmetdede Mahallesi’nde yaklaşık 28 milyon ton altın rezervi bulunduğu T. C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı raporlarında belirtilmekte olup ilin önemli geçim kaynaklarından birini maden ve yer altı kaynakları oluşturmaktadır.

Kara yolu, hava yolu ve demir yolu ile ulaşılması en rahat illerinden biri olan Kayseri’de, bu durum turizm açısından oldukça önemli bir avantaj sağlamaktadır. Kayseri’de 1.761 km devlet yolu, 2.155 km il yolu ve 354 km’si otoyol olmak üzere asfalt ve sathi kaplama biçiminde toplamda 4.271 km yol ağı uzunluğu bulunmaktadır. Kayseri kara yolu ile Nevşehir’e 80 km, Ankara’ya 316 km, Adana’ya 335 km, Antalya’ya 616 km, İstanbul’a 767 km ve İzmir’e 852 km uzaklıktadır. Kayseri’de 260 km uzunluğunda demir yolu ağı bulunmakta ve bu ağda 7/24 yurt içi, yurt dışı yolcu ve yük taşımacılığı yapılmaktadır. Yolcu taşımacılığında Ankara-Kars arasında Doğu Ekspresi, Ankara-Diyarbakır arasında Güney Ekspresi, Ankara-Malatya arasında 4 Eylül Mavi Ekspresi ve Kayseri-Adana arasında Erciyes Ekspresi ile her gün karşılıklı seferler düzenlenmektedir. Yük taşımacılığında ise her gün ortalama 35 adet 1500-2000 ton çekerli yük trenleri çalışmakta olup bu hatlarda 2024 yılının Ekim ayı itibarıyla toplam 38.470 yolcu ve 942.130 ton yük taşınmıştır. Ayrıca Ankara-Kayseri arası 135 km uzunluğunda yüksek hızlı tren hattı temeli atılmış durumda olup Kayseri-Antalya yüksek hızlı tren hattı da hayata geçirilmek üzere projelendirilmiştir. Bu projenin hayata geçmesiyle birlikte Kapadokya bölgesini ziyaret eden kültür turistlerinin haricinde Antalya’ya deniz-kum-güneş amaçlı seyahat eden turistlerin de Kayseri’ye ulaşmaları kolay hâle gelecek ve Kayseri’nin misafir edeceği yabancı uyruklu turist sayısında artış olabilecektir. Kayseri Erkilet Havalimanı, 2024 yılında tamamlanan, 51.000 m² kapalı alana sahip, yeni iç ve dış hatlar terminal binası, 6 adet yolcu köprüsü ve 9 uçak park pozisyonu bulunan, 90.000 m² alanlık yeni apron sahası ile 8.000.000 yolcu kapasitesine sahip hâle getirilmiştir. Bu sayede gerek Kayseri’nin gerekse Kapadokya bölgesinin ihtiyacını karşılayacak, önemli bir adım atılmış, 2024 yılı Ekim ayı itibarıyla gerçekleştirilen 11.164 iç hat seferinde 1.738.915 yolcu, 3.239 dış hat seferinde ise 469.293 yolcu olmak üzere toplamda 2.208.208 yolcu taşınmıştır. Ulaşım ağı bakımından alternatifli ve modern imkânlarla sahip olan Kayseri, turistlerin memnuniyetlerini artırmak ve kalış sürelerini uzatmak adına önemli potansiyele sahiptir.

Gastronomik zenginlikleriyle dikkat çeken, Erciyes Dağı ile kış turizminde marka olan, Soğanlı ve Erdemli vadileri ile Kapadokya’ya bağlanan, Selçuklu medeniyetinin ve mimarisinin en özgün eserlerini barındıran, Kapuzbaşı Şelaleleri, Sultan Sazlığı, Hürmetçi Sazlığı gibi doğal güzelliklerle dolu Kayseri, hemen her turizm dalında potansiyele sahip, nadir illerden biridir.

2.2 Turizm Talebi

Kayseri’ye yönelik turizm talebi, 2024 yılında 66 bin 789’u yabancı; 455 bin 908’i yerli olmak üzere toplam 522 bin 697 turist olarak gerçekleşmiştir. Toplam turist sayısı içinde yabancı turistlerin istenilen sayıda olmadığı (yaklaşık %13) görülmektedir (Tablo 2.2.1.)

Tablo 2.2.1. Kayseri’de Yerli ve Yabancı Turistlerin Tesise Geliş Sayıları

Yıl	Tesise Geliş Sayısı			Geceleme sayısı			Ortalama kalış süresi	Doluluk oranı (%)
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam		
2019	43.507	393.088	436.595	99.438	642.756	742.194	1,70	37,9
2020	26.531	283.760	310.291	88.496	464.787	553.283	1,78	23,4
2021	49.301	454.027	503.328	135.565	735.927	871.492	1,73	35,5
2022	65.039	488.333	553.372	162.552	802.416	964.968	1,74	35,8
2023	67.615	434.228	501.843	147.836	727.165	875.001	1,74	40,2
2024	66.789	455.908	522.697	150.422	814.533	964.955	1,82	32,7

Kaynak: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

2024 yılı içerisinde ilçelere gelen yerli ve yabancı turistlere ilişkin T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın verileri incelendiğinde, Melikgazi ve Kocasinan’da tesise geliş sayılarının diğer ilçelere kıyasla daha fazla olduğu ve sırasıyla en fazla doluluk oranına Talas, Yahyalı ve Melikgazi’nin sahip olduğu görülmektedir (Tablo 2.2.3.).

Tablo 2.2.2. İlçelerde Yerli ve Yabancı Turistlerin Tesise Geliş Sayıları (2024)

İlçeler	Tesise Geliş Sayısı			Geceleme sayısı			Ortalama kalış süresi	Doluluk oranı (%)
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam		
Melikgazi	44.617	220.735	265.352	104.809	377.855	482.664	1,82	43,54
Kocasinan	20.149	187.125	207.274	41.556	316.520	358.076	1,73	38,54
Talas	1.139	50.699	51.838	3.391	108.692	112.083	2,16	77,06
Yahyalı	110	3.853	3.963	239	7.661	7.900	1,99	53,09
Hacılar	100	852	952	427	3.805	4.232	4,45	39,19
Toplam ve Ortalama	66.115	463.264	529.379	150.422	814.533	964.955	1,82	43,69

Kaynak: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Kayseri’nin mevcut turizm potansiyelini güçlendiren unsurların başında şehrin müze çeşitliliği gelmektedir. İl genelinde tamamlanarak ziyarete açılmış olan müzeler, hem tarih ve kültür açısından zengin bir mirası sergilemekte, hem de turizme önemli katkılar sağlamaktadır. İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren Kayseri Müzesi, Etnografya Müzesi, Atatürk Evi Müzesi ve Kültepe Ziyaretçi Karşılama Merkezi, kentin tarihî ve kültürel değerlerini kapsamlı biçimde ziyaretçilere sunmaktadır.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi’nin yönetiminde bulunan Selçuklu Uygarlığı ve Gevher Nesibe Tıp Tarihi Müzesi, Milli Mücadele Müzesi, Ahi Evran Esnaf ve Sanatkarlar Müzesi, Kayseri Gazeteciler Cemiyeti Veli Altınkaya Basın Müzesi ve Koramaz Vadisi Müzesi ise tematik çeşitlilikleriyle farklı ziyaretçi profillerine hitap etmektedir. Özellikle Selçuklu dönemi ve milli mücadele ruhunu yansıtan müzeler, şehrin turizm stratejisinde önemli konumda bulunmaktadır.

Ayrıca Kayseri’de kültürel altyapıyı güçlendirmek amacıyla yeni müze projeleri ve mevcut müzelerin geliştirme çalışmaları da devam etmektedir. Bunlar arasında Ticaret Müzesi, Paleontoloji Müzesi, Kayseri Kent Müzesi, Develi Kent Müzesi, İncesu Kent Müzesi, Kültepe Müzesi ve Asurlu Tüccarlar Mahallesi Canlandırma Çalışması yer almaktadır. Bu projelerin tamamlanmasıyla birlikte, Kayseri’nin müzecilik alanındaki kapasitesi daha da artacak, ziyaretçi deneyimi zenginleşecek ve şehrin kültür turizmi açısından marka değeri yükselecektir. Müze ve ören yerlerinin 2023 yılı toplam ziyaretçi sayısı

119.802'dir. Müze ve ören yeri ziyaretlerinde gününbirlik ziyaretçilerin ve mükerrer sayımların olduğu da unutulmamalıdır.

KTB Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün 2024 yılı sonu verilerine göre Kayseri'de korunması gereken toplam 1.786 taşınmaz kültür varlığı (Tablo 2.2.4) bulunmaktadır.

Tablo 2.2.3. Kayseri Taşınmaz Kültür Varlıkları Listesi (2024)

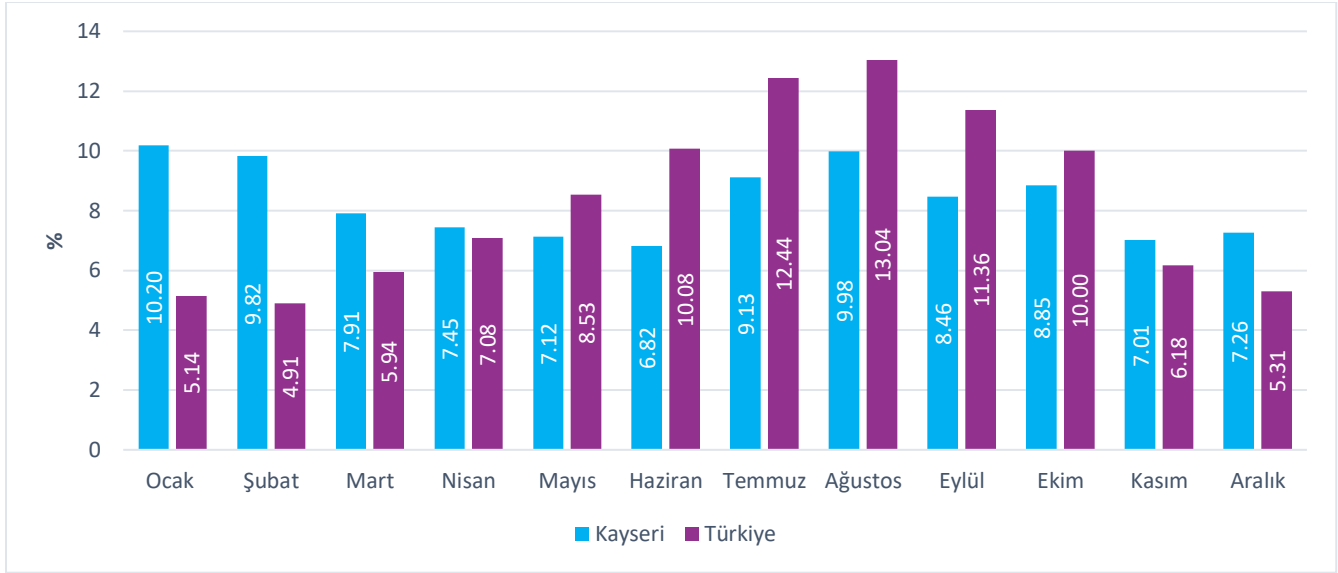
Taşınmaz Kültür Varlıkları	Adet
Sivil Mimarlık Örneği	822
Kültürel Yapılar	497
Dinî Yapılar	256
Mezarlıklar	76
İdari Yapılar	56
Endüstriyel ve Ticari Yapılar	34
Kalıntılar	27
Askerî Yapılar	13
Korunmaya Alınan Sokaklar	4
Anıt ve Abideler	1
Toplam	1.786

Kaynak: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

2.3 Turizmin Mevsimselliği

Turizmin 12 aya yayılma hedefi, turizm arz kaynaklarının etkin kullanımı ve etkili tanıtım çabalarıyla doğrudan ilişkilidir. Bu hedef, Türkiye Turizmi Ana Planı'nda üzerinde önemle durulan bir başlıktır. Türkiye turizmi ile Kayseri turizminin mevsimsellik analizi Şekil 2.3.1.'de karşılaştırmalı olarak görülmektedir. Buradan, Türkiye ile Kayseri'nin mevsimsellik dağılımında farklılıklar olduğu anlaşılmaktadır. Türkiye turizminin genel görünümünün aksine, özellikle kış ve bahar mevsimini kapsayan Ocak, Şubat, Mart, Nisan, Kasım ve Aralık aylarında Kayseri'deki tesise gelişlerin Türkiye ortalamasının üstünde seyrettiği dikkati çekmektedir. Diğer aylarda Kayseri'deki tesise gelişler Türkiye ortalamasının altındadır. Mayıs-Ekim ayları arasında ise Türkiye'ye ağırlıklı olarak deniz-kum-güneş odaklı turistlerin giriş yapması ve bu turistlerin kıyı kentlerinde ağırlanması nedeniyle Kayseri, oransal olarak Türkiye ortalamasının gerisinde görünmektedir. Kayseri'nin bazı aylarda Türkiye ortalamasının altında olması ildeki mevsim şartlarına ve mevcut turizm türlerine bağlıdır.

Genel olarak Kayseri, Türkiye turizminin yaz aylarında yoğunlaşan yapısından farklı olarak, yıl geneline yayılan daha dengeli bir turizm talebine sahiptir. Yine de ildeki turizm hareketliliğinin ve buna bağlı oluşacak talebin, yıl içinde daha az turizm talebi görülen dönemlere yayılması için ildeki turizm türlerinin çeşitlendirilmesi ve bazı turizm türü başlıklarındaki etkililiğin artırılması gerekmektedir. Kayseri Turizm Master Planı kapsamında söz konusu turizm türleri ile ilgili projelerin hayata geçirilmesi ile bu hedefe ulaşılabileceği öngörülmektedir.

Şekil 2.3.1. Türkiye ve Kayseri Karşılaştırmalı Mevsimsellik Durumu (2017-2024)

Kaynak: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Veriler, destinasyondaki yıllık toplam konaklama sayısının yüzdesel dağılımı olarak verilmiştir. Hesaplama yapılırken normal eğilim dışında değerlendirilen salgın dönemi çıkarılmış; 2017, 2018, 2019, 2022, 2023 ve 2024 yıllarına ait yerli ve yabancı turistlerin toplam tesise geliş verileri esas alınmıştır.

2.4 Turizm Altyapısı

2.4.1 Konaklama

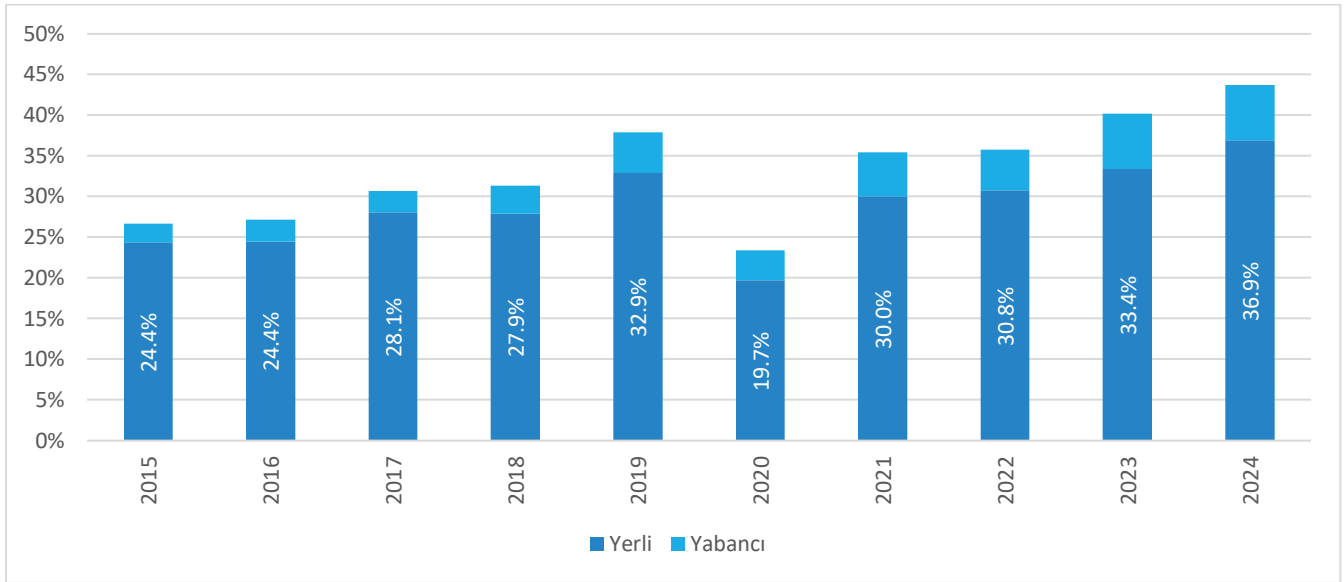
Kayseri ilinin turizm altyapısına ilişkin mevcut durumunu yansıtan istatistikleri değerlendirmek için ilk olarak konaklama imkânlarına dair verileri incelemek faydalı olacaktır. Kayseri, tesis bakımından 39 işletme belgeli, 8 yatırım belgeli ve 71 basit konaklama işletme belgeli olmak üzere toplamda 118 adet konaklama tesisine sahiptir. İşletme belgeli tesislerin sayısı, basit konaklama işletme belgesi olan tesislere oranla daha az sayıda olmasına rağmen 5.137 yatak kapasitesiyle Kayseri ilinin büyük oranda konaklama ihtiyacını karşılamaktadır. Kayseri ilinde bulunan 118 adet konaklama işletmesi, toplamda 5.006 adet oda ve 10.459 adet yatak sayısı ile hizmet vermektedir (Tablo 2.4.1.1.).

Tablo 2.4.1.1 Kayseri’de Bakanlık Belgeli Tesislerin Oda Sayısı ve Kapasiteleri (Şubat 2025)

Tesis Türü	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Kapasitesi
İşletme Belgeli	39	2.530	5.137
Yatırım Belgeli	8	618	1.606
Basit Konaklama İşletme Belgeli	71	1.858	3.716
Toplam	118	5.006	10.459

Kaynak: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Kayseri’de yer alan konaklama tesisleri, özellikle iş insanlarının konakladığı şehir otelleri ve kış aylarında Erciyes Dağı’nda kayak yapmak için gelen yerli ve yabancı turistlere hizmet veren işletmelerden oluşmaktadır. Söz konusu tesislerin 2015-2023 yılları arasında yıllık ortalama doluluk oranları, %25-%40 bandında seyretmiştir. Ancak Covid-19 salgını sebebiyle 2020 yılında bu oranın daha düşük seviyelerde kaldığı, istisnai bir durum olarak görülmektedir (Şekil 2.4.1.1.).

Şekil 2.4.1.1. Kayseri’de Yıllara Göre Tesislerin Doluluk Oranları

Kaynak: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Yerli ve yabancı turistlerin ilçelerdeki tesislere geliş ve geceleme sayılarına bakıldığında, Melikgazi ilçesi 44.617 yabancı ve 220.735 yerli olmak üzere toplamda 265.352 kişiyi ağırlayarak 482.664 geceleme sayısına ulaşmış ve konaklamada ilçeler arasında ilk sırada yer almıştır. Erciyes Dağı’nın da sınırları içerisinde bulunduğu Melikgazi ilçesinin bu başarısı, Kayseri’nin kış turizminde önemli bir destinasyon olması, konaklama imkânlarının çeşitliliği, merkezî ilçe olarak rahat ulaşılabilirliği ve acil durumlar açısından güvenli bir destinasyon olması ile ilişkilendirilebilir. Kocasinan ilçesi ise toplamda 207.274 yerli ve yabancıyı ağırlayarak 358.076 geceleme sayısı ile Melikgazi ilçesini takip etmektedir. İki ilçe dışında diğer ilçelerde hem tesise gelen sayısı hem de geceleme sayısı oldukça düşüktür. Tabloda yer verilen veriler, konaklama verilerini yansıttığı için ilçeleri gününbirlik ziyaret eden turistlerin sayısını kapsamamaktadır.

Kayseri’de konaklayan turistlere yönelik genel bir değerlendirme yapıldığında, yerli turistlerin sayısının yabancı turistlere oranla baskın olduğu görülmektedir. Kayseri’nin turizm yapısında yerli turistlerin yüksek oranı, şehrin iç turizm açısından önemli bir destinasyon olarak öne çıktığını göstermektedir. Öte yandan yabancı turist sayısının yerli turistlere kıyasla belirgin şekilde düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 2.4.1.2. Kayseri’de İlçeler Bazında Turizm İşletme Belgeli Tesislere Gelen Turist Sayısı ve Geceleme Sayısı (2024)

İlçeler	Tesislere Gelen Turist Sayısı			Geceleme Sayısı		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
Melikgazi	44.617	220.735	265.352	104.809	377.855	482.664
Kocasinan	20.149	187.125	207.274	41.556	316.520	358.076
Talas	1.139	50.699	51.838	3.391	108.692	112.083
Yahyalı	110	3.853	3.963	239	7.661	7.900
Hacılar	100	852	952	427	3.805	4.232
Toplam	66.115	463.264	529.379	150.422	814.533	964.955

Kaynak: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Kayseri ilinde ilçeler bazında turizm işletme belgeli tesislerde ortalama kalış süreleri karşılaştırıldığında, Hacılar ve Talas ilçesi hariç diğer ilçelerin ortalama kalış sürelerinin birbirine yakın olduğu dikkat çekmektedir. Ortalama kalış süresi 1,5-2 gün olan ilçelerin verilerinden de anlaşıldığı üzere ziyaretçilerin bölgede genellikle kısa süreli konaklamayı tercih ettikleri ifade edilebilir.

Turizm işletme belgeli konaklama tesislerinin doluluk oranları ilçeler bazında incelendiğinde, büyük şehir konaklama tesislerinin bulunduğu ve daha önce de belirtildiği üzere Erciyes Dağı'nın da sınırlarında yer aldığı Melikgazi ilçesi ve aynı zamanda Kocasinan ve Talas ilçeleri Kayseri ilindeki ortalama doluluk oranını oldukça yükselten ilçelerdir. Bu ilçeler hem yerli hem de yabancı turist ağırlama kapasiteleri anlamında il genelinde önemli bir eksiği de kapatmaktadır. Tablo 2.4.1.3'te belirtilen ilçelerde bulunan konaklama işletmelerinin 2023 yılı doluluk oranları incelendiğinde hem yerli hem de yabancı turistlere hizmet vererek yaklaşık olarak %40 oranında doluluğa ulaştıkları görülmektedir (Tablo 2.4.1.3.).

Tablo 2.4.1.3. Kayseri'de İlçeler Bazında Turizm İşletme Belgeli Tesislere Ortalama Kalış ve Doluluk Oranı (2024)

İlçeler	Ortalama Kalış Süresi			Doluluk Oranı (%)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
Talas	2,98	2,14	2,16	2,33	74,73	77,06
Melikgazi	2,35	1,71	1,82	9,45	34,09	43,54
Kocasinan	2,06	1,69	1,73	4,47	34,07	38,54
Yahyalı	2,17	1,99	1,99	1,61	51,49	53,09
Hacılar	4,27	4,47	4,45	3,95	35,23	39,19
Toplam	2,28	1,76	1,82	6,81	36,88	43,69

Kaynak: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Tüm bu konaklama imkânlarının yanı sıra bölgede günlük konaklamaya uygun, pek çok rezidans, müstakil ev, villa ve daire bulunmaktadır. Konut satış ve kiralama alanında Türkiye'nin önde gelen internet sitelerinden olan [sahibinden.com](https://www.sahibinden.com) verilerine göre 2024 Kasım ayı itibarıyla Kayseri'de 3144 kiralık konut bulunmaktadır. Bu konutların 3.023'ü daire, 22'si rezidans, 35'i müstakil ev, 60'ı villa ve 3'ü çiftlik evi ve 1'i konaktır.

2.4.2 Ulaşım

Kayseri ili İç Anadolu Bölgesi'nde, Toros Dağları'nın birbiriyle kesişiminde, doğu-batı, kuzey-güney yol istikametinde önemli bir geçiş noktasında yer almaktadır. Kayseri, kara, hava ve demir yolu ulaşımına sahip ve ulaşılabilirliği oldukça yüksek bir noktada bulunmaktadır. Turizmde ulaşılabilirliğin önemi düşünüldüğünde, Kayseri'nin sunduğu ulaşım imkânları, bölgeyi turizm açısından oldukça avantajlı bir konumda tutmaktadır. Şehir içindeki ulaşım kolaylıkları, turistik mekânlara hızlı erişim sağlarken şehirler arası ulaşım da Kayseri, Türkiye'nin pek çok bölgesine rahatlıkla ulaşılabilir bir noktadadır. Özellikle Kapadokya gibi önemli turistik bölgelere yakın olması, Kayseri'nin turistlerin tercih ettiği bir destinasyon olmasını sağlamaktadır.

2.4.2.1 Şehir içi Ulaşım

Kayseri, İç Anadolu Bölgesi'nin önemli şehirlerinden biridir ve ulaşım altyapısı oldukça gelişmiştir. Şehir içi ulaşım büyük ölçüde otobüs, taksi ve tramvay ile sağlanmaktadır. Yoğun göç alan bir şehir olarak Kayseri'de hem nüfus hem de araç sayısı giderek artmaktadır. Bu durum, şehir içi trafik sorunlarının artmasına neden olmakta ve bu sorunların çözümü için sürekli olarak çeşitli önlemler alınmaya çalışılmaktadır. 2024 yılında ilde "Akıllı Şehir Trafik Güvenliği Projesi" hayata geçirilmiştir. Proje

kapsamında, 320 kamera ve 1.450 manyetik sensör ile 135 kavşak ve ana arter sürekli olarak izlenmektedir ve trafik ile ilgili yaşanabilecek olumsuzluklara hızlı bir şekilde müdahale edebilmek için entegre bir sistem geliştirilmiştir.

Ulaşım kaynaklı karbon salınımını azaltmak ve çevreye verilen zararı en aza indirmek amacıyla Kayseri’de bazı yenilikçi çözümler hayata geçirilmektedir. Bu çözümlerden biri, son dönemde şehir içi ulaşım filosuna eklenen 16 elektrikli otobüstür. Sayılarının giderek artırılması planlanan elektrikli araçlarla çevreye verilen zararın en aza indirilmesi hedeflenmektedir. Elektrikli araçlara ek olarak sıkıştırılmış doğalgaz (CNG) ve mazot ile çalışan 235 otobüs, hâlihazırda şehir içi ulaşımında hizmet vermektedir. Ayrıca şehirde, özel halk otobüsü ve bölgesel taşıma araçları ile birlikte toplam 957 otobüs taşımacılık faaliyeti göstermektedir (Tablo 2.4.2.1.1.).

Tablo 2.4.2.1.1. Kayseri’de Şehir İçi Ulaşımı Hizmeti Veren Ulaşım Sistemleri (2024)

Hizmet veren otobüs sistemleri	Adet
Otobüs Filosu (CNG ve Mazot)	235
Otobüs Filosu (Elektrikli)	16
Tramvay Filosu	80
Özel Halk Otobüsü ve Bölgesel Taşıma Araçları	957
Toplam	1.288

Kaynak: Kayseri Büyükşehir Belediyesi.

Kayseri’de şehir içi ulaşım hizmeti veren raylı sistemlerin 12 ay boyunca yaptığı yolculuğun uzunluğu 7 milyon 400 kilometredir. Kayseri’de şehir içi ulaşım hizmeti veren sistemlere ait diğer bilgiler, Tablo 2.4.2.1.2.’de gösterilmektedir.

Tablo 2.4.2.1.2. Kayseri’de Şehir İçi Ulaşımı Hizmeti Veren Sistemlere Ait Bilgiler (2024)

Hizmet veren ulaşım sistemlerine ait bilgiler	Uzunluk (km)
Raylı sistem hat uzunluğu	45,6
Raylı sistem 12 aylık toplam	7.399.797
Otobüs hat uzunluğu	12.226,5
Otobüs 12 aylık toplam	50.785.430
Özel halk otobüsü 12 aylık toplam	36.357.145
İlçe ulaşım hat uzunluğu	9.473,4
İlçe ulaşım 12 aylık toplam km	13.395.053

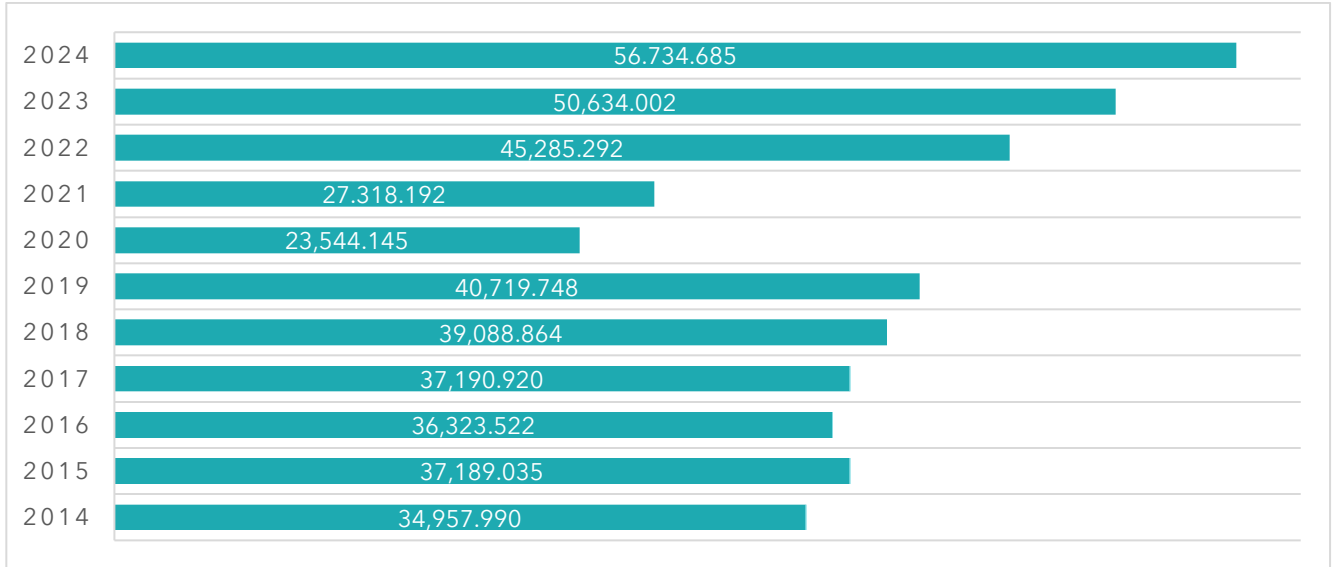
Kaynak: Kayseri Büyükşehir Belediyesi.

Kayseri’de 2008 yılından itibaren faaliyete geçen hafif raylı sistem, 45,6 kilometrelik hat uzunluğu ve 75 yolcu istasyonu ile toplu taşıma hizmeti sunmaktadır. Söz konusu ağda 80 adet raylı sistem aracı hizmet vermektedir (Şekil 2.4.2.1.1).

2014 yılında yaklaşık 35 milyon kişiye hizmet veren hafif raylı sistem, 2024 yılında toplamda yaklaşık 56 milyon 750 bin kişiye hizmet vermiştir (Şekil 2.4.2.1.2.). İlçelerden Kayseri şehir merkezine ve diğer ilçelere yolcu taşıyan araçlar ise, 13 milyon 395 bin kilometrelik bir güzergâhta hizmet vermektedir. Bu araçlar, şehir içi ulaşımın önemli bir parçasını oluşturmakta ve şehir merkezinin dışında kalan bölgelerdeki yolcuların ulaşım ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Kayseri’deki ulaşım ağının çeşitliliği, taksilerle de desteklenmektedir.

Şekil 2.4.2.1.1. Kayseri Raylı Sistemler Hat Güzergâhları (2024)
Kaynak: Kayseri Ulaşım.

Şekil 2.4.2.1.2. Kayseri'de Hafif Raylı Sistemlerin Kullanıcı Sayılarının Yıllara Göre Değişimi (2014-2024)
Kaynak: Kayseri Ulaşım.

2.4.2.2 Kara Yolu

4000 yıllık bir ticaret şehri olan Kayseri, tarih boyunca Anadolu ile Mezopotamya arasında güçlü bir ticaret ağı kurmuş ve bu ağın en önemli merkezlerinden biri olmuştur. Antik dönemlerden itibaren

ticaretin merkezi konumunda yer alan şehir, sahip olduğu tarihî ve arkeolojik kalıntılarla bu özelliğini kanıtlamaktadır. Ayrıca şehirdeki tarihî hanlar, bedestenler ve çarşılar, geçmişin ticaret ruhunu günümüzde de yaşatan, önemli yapılar arasında yer almaktadır. Tarihi boyunca birçok medeniyetin kervan yolları üzerindeki önemli bir durağı olan Kayseri, bu konumunu günümüzde de korumaktadır. Şehir, sanayi ve turizm açısından Türkiye'nin en önemli şehirlerinden biri olmasının yanı sıra stratejik bir konumda yer almakta ve kara yolu ağlarının kesişim noktasında bulunmaktadır.

Tablo 2.4.2.2.1. Kayseri İl ve Devlet Yollarının Satış Cinslerine Göre Uzunlukları (km) (2024)

Kayseri	Asfalt Yollar			Parke	Stabilize	Toprak	Diğer Yollar	Şebeke Uzunluğu
	Asfalt Beton	Sathi Kaplama	Toplam					
Otoyol	354	-	354	-	-	-	-	354
Devlet Yolu	981	780	1.761	3	-	-	26	1.790
İl Yolu	462	1 693	2.155	12	-	1	121	2.290
Toplam	1.797	2.473	4.271	15	-	1	147	4.434

Kaynak: T. C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı.

Kayseri'de farklı yol kaplama türlerine göre toplamda 4.434 kilometrelik bir yol ağı bulunmaktadır. Bu ağ, 354 kilometre otoyol, 1.790 kilometre devlet yolu ve 2.290 kilometre il yolundan oluşmaktadır. Yol ağının büyük bir kısmı, asfalt beton ve sathi kaplama ile donatılmıştır. Anadolu'nun merkezinden diğer bölgelere açılan önemli bir kapı konumunda olan Kayseri'nin şehir terminalinden, Türkiye'nin neredeyse tüm illerine günlük otobüs seferleri düzenlenmektedir.

2.4.2.3 Demir Yolu

Kayseri ilinin demir yolu ağı, kuzey-güney ve doğu-batı yönlerinde stratejik bir şekilde uzanmaktadır. Bu ağ hem yolcu taşımacılığı hem de yük taşımacılığı açısından önemli bir rol oynamaktadır. Toplamda 260 kilometre uzunluğundaki demir yolu ağı, bölgesel ve ulusal ulaşımda kritik bir bağlantı noktası oluşturmaktadır. Kayseri demir yolu hattından günlük işleyen yolcu trenleri ve rotaları, Tablo 2.4.2.3.1.'de gösterilmektedir.

Tablo 2.4.2.3.1. Kayseri Demir Yolu Hattından Günlük İşleyen Yolcu Trenleri ve Rotaları (2024)

Yolcu Treni	Rotalar	
Doğu Ekspresi	Ankara-Kars	Kars-Ankara
Güney Ekspresi	Ankara-Diyarbakır	Diyarbakır-Ankara
Erciyes Ekspresi	Kayseri-Adana	Adana-Kayseri
4 Eylül Mavi Ekspresi	Ankara-Malatya	Malatya-Ankara

Kaynak: T. C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı.

2024 yılı itibarıyla demir yolu aracılığıyla toplam 46.075 yolcu taşınmış, bu da ilin demir yolu ulaşımına olan talebin önemini ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra aynı dönemde 1 milyon 128 bin ton yük (giden-gelen) taşınmıştır. Bu yük taşımacılığı, sanayi ve ticaret faaliyetleri için önemli bir altyapı sağlamaktadır. Demir yolu ağında haftanın her günü yük trenleri işlemektedir ve taşıma kapasitesi ile sıklığı genel iş durumuna göre farklılık göstermektedir. Günlük ortalama olarak 35 adet, 1.500 ila 2.000 ton çekerli yük blok treni faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu trenler, genellikle tarım, sanayi, inşaat malzemeleri ve ticari ürünlerin taşınmasında kullanılmakta ve bölge ekonomisine önemli katkılar sağlamaktadır.

Kayseri Valiliğinin (2024) çalışmalarına göre Kayseri Garı'nın şehir dokusuna uygun şekilde yeniden planlanması ve Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryollarına (TCDD) ait mülkiyetlerin değerlendirilmesi amacıyla önemli projeler yürütülmektedir. Bu kapsamda, gar binası hariç Kayseri Garı'nda bulunan diğer tesislerin Boğazköprü'de kurulması planlanan Lojistik Köy'e taşınması hedeflenmektedir. Ayrıca Kayseri şehir içindeki mevcut demir yolu geçişinin, çift hatlı olarak kentin Kuzey Çevre Yolu'na paralel bir şekilde taşınması için çalışmalar sürdürülmektedir. Bu projeler, TCDD Gar Müdürlüğü ile Kayseri Büyükşehir Belediyesinin iş birliğiyle yürütülmektedir. Söz konusu düzenlemeler, Kayseri'nin şehir içi ulaşımına daha modern, güvenli ve verimli bir altyapı sunmayı amaçlamaktadır. Lojistik Köy'ün faaliyete geçmesiyle birlikte yük taşımacılığı hizmetleri daha merkezî bir alanda toplanarak şehir içi trafiğinin rahatlatılması ve ticaret hacminin artırılması beklenmektedir. Bunun yanı sıra demir yolu hattının Kuzey Çevre Yolu'na paralel taşınması, şehir dokusunun korunması ve demir yolu ile kara yolu entegrasyonunun geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Kayseri demir yolu hattından günlük işleyen yolcu trenleri ise belirli bir düzen içinde seferlerini gerçekleştirmektedir. Bu trenler, bölgesel ulaşımı kolaylaştırmakta ve şehirler arası bağlantıları güçlendirmektedir. Her gün düzenlenen bu seferler, yolculara hızlı, ekonomik ve güvenli bir ulaşım imkânı sunmaktadır.

Kayseri ilinin demir yolu ulaşımı alanında gerçekleştirdiği atılımlardan biri de Ankara-Kayseri arasında işleyecek olan, 142 kilometre uzunluğundaki Ankara-Yerköy-Kayseri Hızlı Tren Demiryolu Projesi'dir. Projenin temeli 2022 yılında atılmış olup yapım çalışmaları hâlen devam etmektedir. Bu önemli projenin tamamlanmasıyla birlikte mevcut konvansiyonel demir yolu ile yedi saat süren Ankara-Kayseri ulaşım süresinin iki saate düşmesi beklenmektedir. Bu hız ve konfor artışı, iki şehir arasındaki ulaşımı hem ekonomik hem de sosyal açıdan daha etkili bir hâle getirecektir. Proje tamamlandığında, Ankara-Kırıkkale-Yerköy-Şefahtli-Yenifakılı-Himmetdede ve Kayseri istasyonlarını kapsayan hat üzerinde yılda yaklaşık 11 milyon yolcu taşınması öngörülmektedir. Bunun yanı sıra yıllık 650 bin ton yük taşıma kapasitesine sahip olması planlanan hat, Kayseri'nin ticaret ve lojistik sektörlerine de büyük bir katkı sağlayacaktır. Ankara-Yerköy-Kayseri Hızlı Tren Demiryolu Projesi, yalnızca hızı ve kapasitesiyle değil, aynı zamanda teknik altyapısıyla da dikkat çekmektedir. Projenin planına göre hat üzerinde toplam uzunluğu 12.900 metre olan dokuz tünel; toplam uzunluğu 2.395 metreyi bulan 18 köprü; 20 üstgeçit, 116 altgeçit ve 21 viyadük inşa edilecektir. Bu projenin hayata geçirilmesiyle birlikte Kayseri'nin ulaşılabilirliğinin önemli ölçüde artması beklenmektedir.

2.4.2.4 Hava Yolu

Kayseri ilinin Kocasinan ilçesinde yer alan Kayseri Erkilet Havalimanı, 1998 yılında hizmete açılmıştır. Havalimanının Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği (IATA) kodu ASR, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü (ICAO) kodu ise LTAU'dur. Bölgedeki hava ulaşım ihtiyacını karşılamak amacıyla belirli aralıklarla yenileme çalışmaları yapılmış, bu sayede havalimanı sürekli olarak modernize edilmiştir. Havalimanında gerçekleştirilen en son büyük yenileme çalışması, yeni terminal binasının inşası ile tamamlanmış ve bu yeni terminal binası 2024 yılında hizmete açılmıştır. Modern mimarisi, gelişmiş altyapısı ve geniş kullanım alanlarıyla dikkat çeken terminal, Kayseri Erkilet Havalimanı'nın yolcu kapasitesini ve hizmet kalitesini önemli ölçüde artırmıştır. Kayseri Erkilet Havalimanı, yalnızca Kayseri iline değil, aynı zamanda kayalık Kapadokya bölgesine gelen turistler için de önemli bir giriş kapısı konumundadır. Özellikle Kapadokya'nın doğal ve tarihî zenginliklerini görmek isteyen yerli ve yabancı turistlerin büyük bir bölümü, bölgeye ulaşımında Kayseri Erkilet Havalimanı'nı tercih etmektedir. Bu durum, havalimanını hem turizm hem de ticaret açısından stratejik bir merkez hâline getirmektedir. Havalimanına ait detaylı bilgiler, Tablo 2.4.2.4.1'de gösterilmektedir.

Tablo 2.4.2.4.1. Kayseri Terminaline İlişkin Bazı Bilgiler

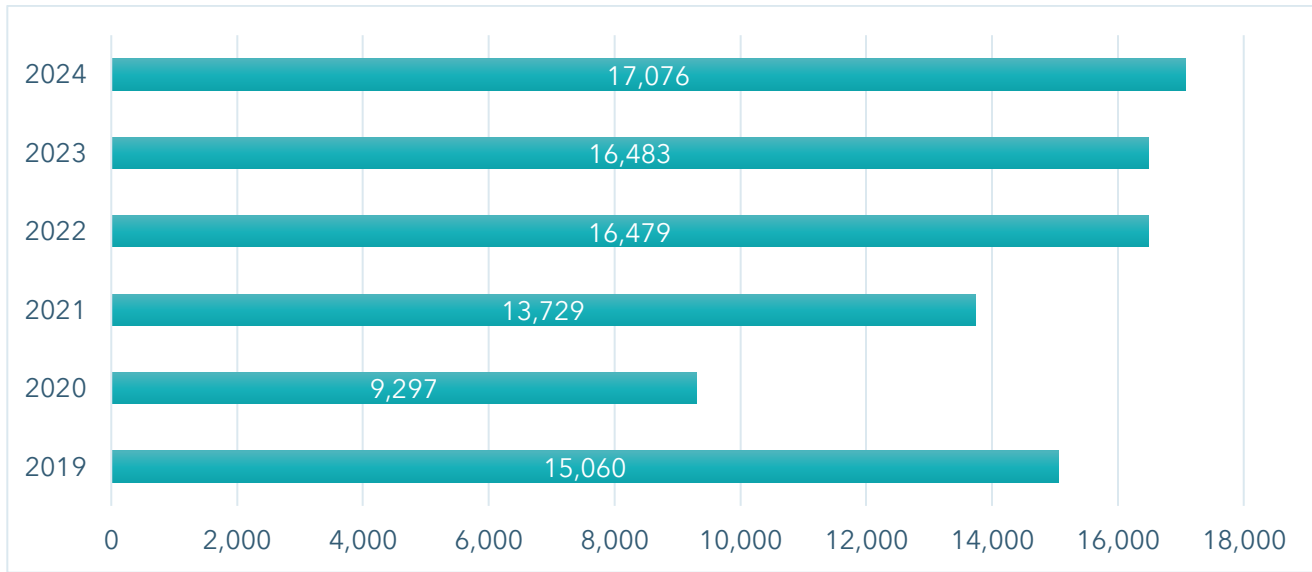
Terminal Alanı	51.000 m ²
----------------	-----------------------

Terminal Kapasitesi (yıllık)	8.000.000 Kişi
Yolcu Kullanım Alanı	20.680 m ²
Check-in Banko Sayısı	39 Adet
Elektronik Check-in Cihazı	2 Adet (THY A.O)
X-Ray Cihazı	18 Adet
Metal Kapı Dedektörü	18 Adet

Kaynak: Kayseri Valiliği, 2024.

Kayseri Erkilet Havalimanı, Nevşehir il merkezine 82 kilometre mesafede yer almakta olup uçuş saatlerine göre iki il arasında günlük servis hizmeti sağlanmaktadır. Bölgedeki turistik ve ticari faaliyetlere erişim kolaylığı sunan bu havalimanı, aynı zamanda oldukça merkezî bir konumda bulunmaktadır ve Kayseri şehir merkezine sadece yedi kilometre uzaklıktadır. Bu yakınlık hem yerli hem de yabancı yolcular için hızlı ve rahat bir ulaşım imkânı sunmaktadır. Toplamda 51.000 metrekairelik terminal alanına sahip olan Kayseri Erkilet Havalimanı'nın yıllık yolcu kapasitesi 8 milyon kişi olarak belirlenmiştir. Modern terminal binası ve geniş hizmet alanlarıyla dikkat çeken havalimanı, bölgedeki artan turizm ve ulaşım taleplerini karşılayacak şekilde tasarlanmıştır.

2019-2024 yılları arasında Kayseri Havalimanına iniş yapan uçak sefer sayıları incelendiğinde, 2019'da 15.060 olan uçuş sayısının 2020'de pandeminin etkisiyle 9.297'ye düştüğü görülmektedir. 2021'de 13.729'a yükselerek toparlanma sürecine giren uçuş sayıları, 2022'de 16.479, 2023'te 16.483 ve 2024'te 17.076 ile istikrarlı bir artış göstermiştir. Bu artış, pandeminin etkilerinin azalması, yolcu talebinin artması ve Kayseri'nin havayolu ulaşımı açısından daha fazla tercih edilmesi gibi faktörlerle açıklanabilir. Özellikle 2024 yılında ulaşılan zirve seviye, bölgenin havacılık açısından geliştiğini ve ilin seyahat hareketliliğinin arttığını göstermektedir (Şekil 2.4.2.4.1.).

Şekil 2.4.2.4.1. Yıllara Göre Uçak Sefer Sayıları

Kaynak: Kayseri Valiliği, 2025.

2024 yılı itibarıyla havalimanından gerçekleştirilen uçuş verileri, havalimanının yoğunluğunu ve stratejik önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. 2024 yılı itibarıyla yapılan 13.349 iç hat seferinde 2.062.226 yolcu, 3.727 dış hat seferinde 541.088 yolcu olmak üzere toplam 2.603.314 yolcu taşınmıştır. Bu rakamlar hem iç hatlarda hem de dış hatlarda havalimanının güçlü bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir.

Kayseri Erkilet Havalimanı, uluslararası bağlantıları ile dikkat çeken bir ulaşım merkezi olarak hizmet vermektedir. Havalimanından, özellikle Avrupa'nın önde gelen şehirlerine direkt uçuş imkânı sunulmaktadır. Amsterdam, Basel, Cenevre, Düsseldorf, Frankfurt, Hannover, Hamburg, Köln, Münih, Stuttgart ve Viyana gibi şehirler, Kayseri'den doğrudan ulaşılabilir durumdadır. Özellikle yaz tatili, bayram gibi yoğun turistik dönemlerde bu şehirler için düzenlenen sefer sayıları artırılmakta, böylece Avrupa başta olmak üzere yurt dışında yaşayan Türk vatandaşları ve turistler için daha kolay ve hızlı bir ulaşım imkânı sağlanmaktadır. Havalimanından Kayseri şehir merkezine ve çevre illere ulaşım da oldukça kolaydır. Şehir merkezine sadece yedi kilometre uzaklıkta bulunan havalimanından, servis, taksi ve özel araç gibi çeşitli ulaşım seçenekleri ile şehir merkezine kısa sürede ulaşılabilir. Bunun yanı sıra Nevşehir gibi çevre illere de düzenli servis hizmeti sağlanmaktadır.

2.4.3 İnsan Kaynakları

Kayseri ilinin de dâhil olduğu TR72 Bölgesi (Kayseri, Sivas, Yozgat) için Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması kapsamında elde edilen verilere göre bölgede 15 yaş ve üzeri çalışan sayısı, toplamda 1 milyon 874 bin kişi olarak belirlenmiştir. Bölge genelinde kadın ve erkeklerin iş gücüne katılma oranı %50 seviyelerinde bulunmasına rağmen kadınların işsizlik oranının erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum, kadınların iş gücü piyasasına dâhil olma ve iş bulma süreçlerinde erkeklere göre daha fazla zorluk yaşadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 2.4.3.1. TR72 Bölgesi'nin TÜİK Bölgesel Temel İş Gücü Göstergeleri (2022)

TR72 (Kayseri, Sivas, Yozgat)	Kadın	Erkek	Toplam
15 ve Daha Yukarı Yaştaki Nüfus (Bin Kişi)	945	929	1.874
İş Gücü (Bin Kişi)	275	662	937
İstihdam Edilenler (Bin Kişi)	239	610	849
İşsiz (Bin Kişi)	36	52	88
İş Gücüne Dâhil Olmayan Nüfus (Bin Kişi)	670	267	937
İş Gücüne Katılma Oranı (%)	29,1	71,3	50
İstihdam Oranı (%)	25,3	65,7	45,3
İşsizlik Oranı (%)	13	7,8	9,4

Kaynak: TÜİK.

Ayrıca istihdam oranlarına bakıldığında, erkeklerin istihdam oranının %65,7 gibi yüksek bir seviyede olduğu görülürken kadınların istihdam oranı %25,3 ile sınırlı kalmaktadır. Bu veriler, bölgedeki kadınların iş gücü piyasasında daha düşük temsile sahip olduğunu ve ekonomik faaliyete katılım oranlarının artırılması gerektiğini göstermektedir. Turizm, kadınların yoğun olarak istihdam edildiği bir iş kolu olarak bu oranın artırılmasında kilit bir rol oynamaktadır.

Tablo 2.4.3.2. Kayseri İlinde Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları (2024)

Sektör	Kadın Çalışan	Erkek Çalışan	Toplam Çalışan
İmalat	9.690	64.820	74.511
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	5.584	24.242	29.826
Toptan ve perakende ticaret	8.223	16.789	25.012
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	7.069	10.016	17.085
Ulaştırma ve depolama	724	7.094	7.818
İnşaat	550	6.333	6.883
Eğitim	2.632	3.762	6.394
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	3.544	1.674	5.218
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	1.586	2.485	4.071
Madencilik ve taş ocaklığı	138	3.093	3.231
Gayrimenkul faaliyetleri	713	1.313	2.025
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	159	1.142	1.301

Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	315	700	1.016
Bilgi ve iletişim	313	646	959
Diğer hizmet faaliyetleri	280	483	763
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	52	368	419
Finans ve sigorta faaliyetleri	90	137	227
Genel Toplam	41.661	145.098	186.759

Kaynak: TÜİK.

Kayseri ilinde sektörlerle ve cinsiyetlere göre çalışan sayıları tablosu (Tablo 2.4.3.2) incelendiğinde, toplamda 186.759 kişinin çalıştığı görülmektedir. En fazla çalışanın bulunduğu sektör, 74.511 kişiyle imalat sektörüdür. İmalat sektörünü, idari ve destek hizmet faaliyetleri takip etmektedir. Bu sektörde de kadın ve erkek çalışanlar arasında belirgin bir fark olduğu dikkat çekmektedir. Kayseri’de konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri başlığı altında turizm sektöründe toplam 17.085 kişi istihdam edilmektedir. Bu sektör, çalışan sayısı bakımından dördüncü sırada yer almakta olup, mevcut ve planlanan turizm faaliyetleri açısından büyük önem taşımaktadır. Türkiye İş Kurumu’nun (2024) Kayseri ilinde yaptığı araştırmaya göre 1.758 iş yerinden 757’sinde engelli çalışanlar istihdam edilmektedir. Engelli bireylerin özellikle turizm gibi çok yönlü alanlarda istihdam edilmesi hem sosyal yaşama katılım hem de ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır. Türkiye’de engelli bireylere yönelik istihdam politikaları, eşitlik ilkesinin yanı sıra pozitif ayrımcılığı öngören düzenlemelerle Anayasa başta olmak üzere çeşitli yasal çerçevelerle desteklenmektedir.

Kayseri İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre 523 iş yerinde toplam 2.976 açık iş pozisyonu tespit edilmiştir. En fazla açık iş sayısına sahip sektör, 1.984 kişilik açık işle imalat sektörüdür. Bunu, 386 kişilik açık iş sayısı ile toptan-perakende ticaret sektörü takip etmektedir. İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü, 187 kişilik açık iş sayısı ile üçüncü sırada yer almaktadır (Tablo 2.4.3.3).

Tablo 2.4.3.3. Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İş Olan İşyeri Oranı (2024)

Sektör	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İş Olan İşyeri Oranı
İmalat	1.984	%2,6	%42,9
Toptan ve perakende ticaret	386	%1,5	%27,6
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	187	%0,6	%26,9
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	109	%0,6	%32,1
Ulaştırma ve depolama	67	%0,8	%14
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	55	%1,0	%21,4
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	54	%5,0	%25
Meslekî, bilimsel ve teknik faaliyetler	51	%1,2	%15,4
İnşaat	35	%0,5	%8,7
Eğitim	9	%0,1	%13,3
Madencilik ve taş ocakçılığı	9	%0,3	%10,7
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	9	%0,7	%11,1
Bilgi ve iletişim	9	%0,9	%21,4
Finans ve sigorta faaliyetleri	8	%3,4	%33,3
Diğer hizmet faaliyetleri	3	%0,4	%10,5
Gayrimenkul faaliyetleri	2	%0,1	%9,1
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0	%0,0	%0,0
Genel Toplam	2.976	%1,6	29,7%

Kaynak: TÜİK.

Açık iş oranı, açık iş sayısının, açık iş ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanmasıyla hesaplanmaktadır. Kayseri ilinde açık iş oranı %1,6 olarak belirlenmiştir. Bu oran, Türkiye genelinde 2023 yılı için %1,9 seviyesinde olan açık iş oranının altında kalmaktadır (Türkiye İş Kurumu, 2024). Kayseri’de açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise %5 ile kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor

sektörü olarak tespit edilmiştir. Bu durum, özellikle bu alanlarda iş gücüne olan talebin yüksek olduğunu ve sektördeki istihdam ihtiyacının sürdüğünü göstermektedir.

Tablo 2.4.3.4. Kayseri’de Turizmle İlgili Yükseköğretim Birimleri ve Öğrenci Sayısı (Ön Lisans-Lisans) (2023-2024 Öğretim Yılı)

Turizmle İlgili Birimler	Kadın	Erkek	Toplam
Erciyes Üniversitesi			
Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği Programı	191	161	352
Turizm Fakültesi Turizm İşletmeciliği Programı	84	136	220
ERÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Yüksek Lisans Programı	15	21	36
Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Doktora Programı	7	6	13
Sosyal Bilimler Enstitüsü Disiplinlerarası Sağlık Turizmi Yüksek Lisans Programı	6	23	29
Kayseri Üniversitesi			
Develi Hüseyin Şahin Meslek Yüksekokulu Aşçılık Programı	71	39	110
Uygulamalı Bilimler Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Programı	-	-	-
Turizm Çalışmaları ve Araştırma Merkezi	-	-	-
Safiye Çıkrıkçioğlu Aşçılık Programı	-	-	-
Develi Hüseyin Şahin İkram Hizmetleri Programı	-	-	-
Toplam	374	386	760

Kaynak: YÖK.

Kayseri ilinde dört devlet, bir vakıf olmak üzere beş yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Tablo 2.4.3.4’te turizmle ilgili Erciyes Üniversitesinde ve Kayseri Üniversitesinde bulunan programlara ait öğrenci sayıları gösterilmektedir. Erciyes Üniversitesi Turizm Rehberliği ve Turizm İşletmeciliği lisans programları incelendiğinde, Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesinde 2023-2024 akademik yılında 275 kadın, 297 erkek öğrenci eğitim görmektedir. Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği yüksek lisans programına kayıtlı 36 öğrenci bulunurken Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği doktora programında 13 öğrenci yer almaktadır. 2022 yılında eğitime başlayan Disiplinlerarası Sağlık Turizmi yüksek lisans programında ise kayıtlı 29 öğrenci bulunmaktadır. Programlarda okuyan 303 kadın ve 347 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 650 öğrenci Erciyes Üniversitesinde turizmle ilgili programlarda eğitim görmektedir.

2018 yılında kurulan Kayseri Üniversitesinde ise Develi Hüseyin Şahin Meslek Yüksekokulu Aşçılık programı, Uygulamalı Bilimler Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları programı, Turizm Çalışmaları ve Araştırma Merkezi, Safiye Çıkrıkçioğlu Aşçılık programı ve Develi Hüseyin Şahin İkram Hizmetleri programı turizm alanında eğitim vermektedir. Develi Hüseyin Şahin Meslek Yüksekokulu Aşçılık programı, 71 kadın ve 39 erkek öğrenci ile aktif olarak eğitim faaliyetlerine devam ederken Uygulamalı Bilimler Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Turizm Çalışmaları ve Araştırma Merkezi, Safiye Çıkrıkçioğlu Aşçılık programı henüz öğrenci alımına başlamamıştır. Bu programlara 2025-2026 öğretim yılında ve sonrasında alınacak öğrencilerle beraber turizm ve ilintili alanlarda öğrenim görenlerin sayısı daha da artacaktır ve başta şehrin ve bölgenin nitelikli insan kaynağının tedariki açısından ciddi bir kaynak oluşacaktır.

Turizm alanında kendini geliştirmek isteyen öğrenciler için Kayseri’de eğitim görme ve staj imkânlarının artırılması ve mezuniyet sonrasında kalifiye elemanların ilde kalmasını teşvik edecek

faktörlerin çeşitlendirilmesi, Kayseri Turizm Master Planı'nda belirtilen turizm hedeflerine ulaşılabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

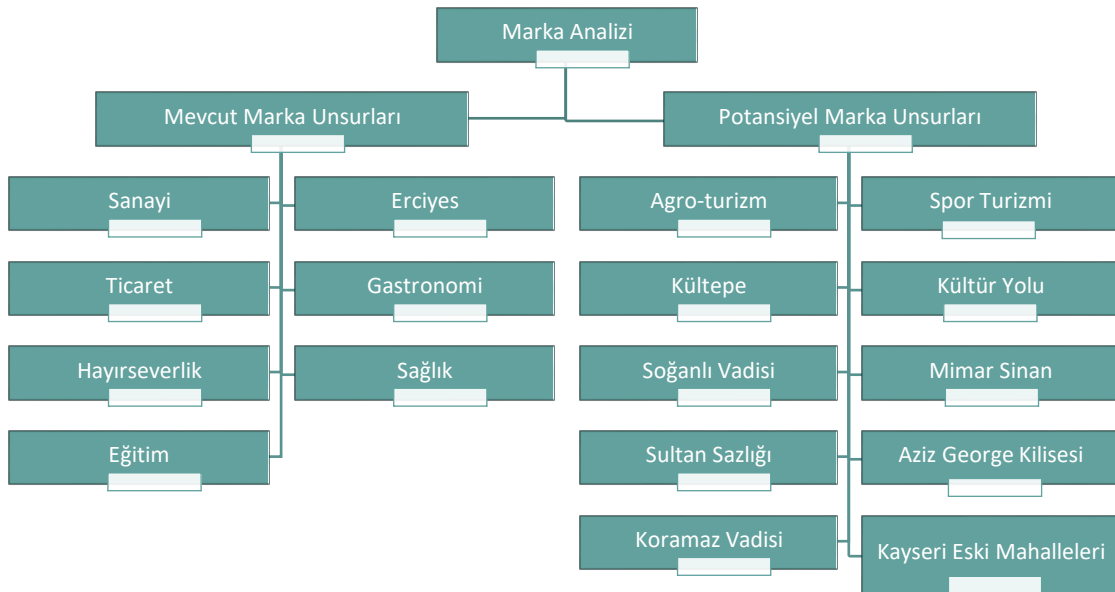
2.5 Marka Analizi

2.5.1 Marka Değeri ve Marka Kimliği

Şehirlerin sahip oldukları kimlikler, bir destinasyonun algılanışını ve markalaşma sürecini önemli düzeyde etkileyen unsurlar arasında yer alır. Kayseri'nin zengin kimliği, ticaret, sanayi, hayırseverlik, eğitim ve gastronomi gibi geleneksel unsurların yanı sıra Erciyes Dağı ve sağlık turizmi gibi modern markalaşma unsurlarıyla da genişlemektedir. Bu unsurlar, şehrin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde marka değerini yükseltme potansiyeli taşımaktadır.

Farklı alt alanlarda yapılan sıralamalarda Kayseri, ekonomik ve sosyal göstergeler açısından Türkiye genelinde üst sıralarda yer almaktadır. Bunun yanı sıra Kayseri'nin ilçeleri de kendi içerisinde farklı gelişmişlik seviyelerine sahiptir. Örneğin, İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması 2022 verilerine göre Melikgazi ilçesi, Türkiye'deki 973 ilçe arasında 46. sırada yer alarak 1. gelişmişlik kademesinde bulunurken; Kocasinan, 71. sırada ve 2. kademede; Hacılar 134. sırada ve 2. kademede; Talas ise 194. sırada ve 2. kademede yer almaktadır (T. C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2025). Bu veriler, Kayseri'nin genel olarak yüksek bir sosyoekonomik gelişmişlik düzeyine sahip olduğuna işaret etmektedir.

Şehir markalaşması, bir destinasyonun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasında önemli bir rol oynamaktadır. Kayseri, ekonomik gelişmişlik düzeyi, güçlü sanayi altyapısı ve tarihsel birikimi ile bu süreci destekleyecek, önemli bir konuma sahiptir. Ancak markalaşma, sadece mevcut değerlerin tanıtımından ibaret değildir, aynı zamanda potansiyel unsurların ortaya çıkarılması ve geliştirilmesini de içermektedir. Bu bağlamda, agroturizm, Kültepe, Soğanlı Vadisi, Sultan Sazlığı, Koramaz Vadisi, spor turizmi, kültür yolu, Mimar Sinan, Aziz George Kilisesi ve Kayseri eski mahalleleri gibi değerler, Kayseri'nin gelecekteki marka unsurlarını oluşturma yolunda önemli fırsatlar sunmaktadır (Şekil 2.5.1.1.).

2.5.2 Mevcut Marka Unsurları

Farklı ilgi gruplarından oluşun katılımcıların yer aldığı arama konferansının sonuçlarına dayalı olarak Kayseri'nin mevcut marka bileşenlerini sanayi, Erciyes, ticaret, gastronomi, hayırseverlik, sağlık ve eğitim başlıkları altında değerlendirmenin mümkün olacağı kanaati oluşmuş bulunmaktadır. Bu bölümde, her bir mevcut marka unsuru, sahip olduğu imkânları ile birlikte anlatılmaktadır.

Sanayi

Kayseri, sanayi alanında Türkiye'nin önde gelen şehirlerinden biridir. Şehir, özellikle mobilya, metal eşya, tekstil ve gıda sanayisi alanlarında çok sayıda üretim tesisiyle dikkat çekmektedir. Kayseri Organize Sanayi Bölgesi (OSB), 22 milyon metrekarelik bir alana yayılmıştır ve 1179 fabrikayla ve 70.000 çalışanı ile Türkiye'nin en büyük OSB'lerinden birisi olma özelliğini taşımaktadır (Kayseri Organize Sanayi Bölgesi, 2025). Şehrin sanayi alanındaki gelişmişliği, ihracat rakamlarına da yansımaktadır. Söz gelimi, Kayseri'nin 2023 yılında toplam ihracatı 3 milyar 625 milyon doları aşmış bulunmaktadır (Kayseri Sanayi Odası, 2024).

Sanayi, şehrin ekonomik yapısını çok yönlü hâle getirmekle kalmamış, istihdam ve şehrin sosyoekonomik gelişmişliğine de önemli katkılar sağlamıştır. Kayseri, tekstil üretiminde ve mobilya sektöründe önde gelen şehirlerden biri olarak bilinmektedir (Orta Anadolu Kalkınma Ajansı, 2025). Ayrıca teknoloji destekli üretim modellerine yönelik gelişmeler, Endüstri 4.0 uygulamalarını OSB içerisindeki bazı firmalara entegre etmiştir. Şehirde sanayi yatırımlarını artırmak için düzenlenen Kayseri Sanayi Fuarı, uluslararası yatırımcılar için cazibe noktası olmayı sürdürmektedir.

Şehir ile özdeşleşmiş marka unsurlarının kullanımı noktasında birtakım öneriler de sunulabilir. Modern dünyada insanoğlunun sürekli geliştirmeye çalıştığı unsurların başında teknoloji gelmektedir. Bu nedenle, sanayi alanında teknoloji kullanımı da hemen hemen gelişmiş ülkelerdeki tüm işletmelerin kullandığı unsurların başında gelmektedir. Bu manada sanayi alanında önde gelen şehirlerden biri olan Kayseri'nin teknoloji ve sürdürülebilir enerji kaynakları gibi unsurları yenilikçi projelerde kullanması, şehirdeki sanayi yatırımlarının verimliliğini artırabilir.

Müzeler, bulundukları şehirlerdeki geçmiş yaşantıları ve anıları en iyi aktaran kültürel miras öğelerinden birisidir. Özellikle sanayisi ile ünlü olan Kayseri'de sanayi tarihini tanıtan bir sanayi müzesi oluşturularak ziyaretçiler için önemli bir çekicilik sağlanabilir. Sanayi alanında en önemli unsurların başında da istihdam gelmektedir. Söz gelimi, günümüzün rekabetçi dünyasında sanayi alanındaki tüm işletmeler kalifiye personel çalıştırabilmek için bir yarış içerisinde. Buna rağmen sanayi sektörüne hizmet sağlayacak eğitim kurumlarının sayısının sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Bu manada, Kayseri Üniversitesinin Kayseri Organize Sanayi Bölgesi'nde kurmayı hedeflediği teknik kampüsün, sanayi alanındaki nitelikli iş gücü istihdamını artırma yönünde etkili olabileceği söylenebilir.

Erciyes

Erciyes Dağı, Kayseri'nin doğal simgelerinden birisi olmakla birlikte turizmde önemli bir marka değeri olma özelliği taşımaktadır. 3.917 metre yüksekliğindeki Erciyes, kış turizmi, kayak ve *snowboard* gibi aktivitelerle ulusal ve uluslararası çapta ziyaretçiler için önemli bir çekim merkezi olarak görülmektedir. Erciyes Kayak Merkezi, 110 kilometreden uzun kayak pistine ve misafirlere hizmet veren modern tesislere sahiptir (Kayseri Erciyes Kayak Merkezi, 2025).

Son yıllarda yapılan yatırımlarla Erciyes, yaz mevsiminde dağ bisikleti ve yürüyüş parkurları gibi aktivitelerle de zenginleştirilmiştir. Kayseri Büyükşehir Belediyesinin desteklediği projelerle Erciyes, turizme 12 ay katkı sağlayan bir destinasyon hâline gelmiştir. Erciyes, her yıl yaklaşık 2 milyon ziyaretçiyi

ağırlamaktadır. Özellikle son yıllarda kurulan ve tanıtılan yüksek irtifa kamp merkezleri, ulusal ve uluslararası birçok spor kulübü tarafından kullanılmakta ve bu sayede ülke çapında ünü giderek artış göstermektedir.

Birçok çekiciliği ile önemli bir turizm merkezi olan Erciyes Dağı'nda düzenlenecek uluslararası kış sporları turnuvalarıyla marka değeri arttırılabilir. Erciyes Dağı için düşük sezon olarak görülen yaz aylarında, yüksek irtifa eğitim kampları ve geleneksel dağ festivalleri düzenlenerek söz konusu merkeze yapılacak ziyaretler tüm yıla yayılabilir ve çekicilik arttırılabilir.

Ticaret

Kayseri, ticaret geleneği ile tarih boyunca öne çıkmış bir şehirdir. Kayseri Ticaret Odası, 1896 yılında kurulmuştur ve Türkiye'deki en eski ticaret odalarından birisi konumundadır. Bu durum, şehrin ticari altyapısının uzun bir tarihe dayandığını ve ticari faaliyetlerin derin köklere sahip olduğunu göstermektedir.

Kayseri'nin, İç Anadolu ile Doğu Anadolu'yu birleştiren kara yolu ve demir yolu ağları üzerinde yer alması nedeniyle ticari hareketliliği çok yüksektir. 2023 verilerine göre Kayseri'de faaliyet gösteren 50.000'den fazla şirket ve işletme bulunmaktadır. Şehir, ayrıca lojistik merkez yatırımları ile İç Anadolu'nun önemli bir dağıtım noktası olarak görülmektedir.

Tarihî İpek Yolu güzergâhında da bulunan Kayseri'nin ticari faaliyetlerinin zenginleştirilmesi ve ticari iş birliklerinin arttırılabilmesi için ticaret fuarları ve kongreleri gibi faaliyetler düzenlenebilir. Modern dünyada ticari faaliyetlerin önemli bir kısmının internet ortamında gerçekleştirildiği dikkat çekmektedir. Geçmişten günümüze ticari faaliyetleri ile ün yapmış şehirlerin başında gelen Kayseri'nin, elektronik ticaret altyapısının güçlenmesi için Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere (KOBİ) dijital dönüşüm destekleri verilebilir.

Gastronomi

Kayseri mutfak kültürü, sahip olduğu zengin tarihsel ve kültürel birikimi sayesinde diğer mutfaklardan farklılaşarak özgün bir kimlik kazanmıştır. Antik dönemlerden günümüze ticaret yollarının kesişim noktasında yer alması ve göç hareketlerinin yoğun yaşandığı bir coğrafyada bulunması, bu zenginliğin altında yatan nedenlerden bazıları olabilir. Kayseri mutfağı, farklı kültürlerle etkileşim kurarak kendi kültürel dokusu içinde bu unsurları başarıyla harmanlamış ve benzersiz bir gastronomik miras oluşturmuştur.

Kayseri halkının köklü mutfak geleneğini sürdürmesi ve bu kültürel mirası nesilden nesle aktarmadaki başarısı, şehrin mutfak kültürünün sürdürülebilirliğini sağlamaktadır. Özellikle Çerkez, Avşar, Türkmen, Kafkas Türkleri, Ahıska Türkleri ve Uygur Türkleri gibi farklı etnik grupların Kayseri'deki varlığı, mutfak kültürünün çeşitlenmesine ve zenginleşmesine önemli katkılarda bulunmuştur. Bu etnik çeşitlilik sayesinde yemek tarifleri ve mutfak pratikleri, kuşaktan kuşağa aktarılmış; anneden kızına uzanan bir mutfak kültürü aktarımı geleneği bu coğrafyada kökleşmiştir.

Kayseri mutfağı, mantı, pastırma ve sucuk gibi coğrafi işaretli ürünleriyle dikkat çekmektedir. Bu ürünler, şehrin gastronomik kimliğinin temelini oluşturmakla kalmayıp yerel ve ulusal düzeyde tanınırlığını artırmıştır. Özellikle son yıllarda düzenlenen Kayseri Gastronomi Günleri gibi etkinlikler, şehrin gastronomi turizmine önemli katkılar sağlamış ve yerel lezzetlerin uluslararası platformlarda tanıtılmasına vesile olmuştur. UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na katılım çalışmaları da Kayseri'nin gastronomik mirasını küresel ölçekte daha görünür hâle getirme noktasında katkı sağlamaktadır.

Kayseri mutfağının tanıtımını ulusal ve uluslararası düzeyde güçlendirmek amacıyla çeşitli stratejik adımlar atılabilir. Özellikle uluslararası gastronomi fuarlarına aktif katılım sağlanması, Kayseri mutfağının özgün lezzetlerini dünya çapında tanıtmak için önemli bir fırsat sunmaktadır. Bu tür fuarlar

hem şehrin gastronomik mirasını tanıtmak hem de Kayseri'yi gastronomi turizmi destinasyonu olarak konumlandırmak adına etkili bir platform sağlayabilir. Fuarlarda, coğrafi işaretli ürünler olan mantı, pastırma ve sucuk gibi lezzetlerin yanı sıra yöreye özgü yemeklerin tanıtımı yapılabilir; bu sayede uluslararası ziyaretçilerin ilgisi çekilebilir.

Bunun yanı sıra gastronomi eğitim merkezlerinin kurulması, Kayseri mutfak kültürünün sürdürülebilirliği ve yaygınlaştırılması açısından kritik bir rol oynayacaktır. Bu merkezlerde hem yerel halka hem de gastronomi tutkunlarına yönelik eğitim programları düzenlenebilir. Geleneksel tariflerin uygulamalı olarak öğretildiği bu merkezler, mutfak sanatlarına ilgi duyan bireylerin Kayseri mutfağına dair bilgi ve beceri kazanmasını sağlayarak kültürel mirasın korunmasına katkıda bulunacaktır. Ayrıca bu merkezler aracılığıyla şehrin mutfak kültürü akademik çalışmalar ve araştırmalarla da desteklenebilir.

Kayseri mutfağının tanıtımını daha dinamik hâle getirmek için yemek yarışmalarının düzenlenmesi de önemli bir adımdır. Bu tür yarışmalar, hem yerel halkın mutfak kültürüne olan ilgisini artırır hem de Kayseri'nin gastronomik zenginliklerinin gün yüzüne çıkmasını sağlar. Özellikle genç kuşakların geleneksel yemeklerle buluşmasına imkân tanıyan bu etkinlikler, aynı zamanda gastronomi turizmi açısından şehre yeni bir ivme kazandırabilir. Yarışmalar, ulusal ve uluslararası katılımcılara açık hâle getirilerek Kayseri mutfağının tanınırlığını geniş kitlelere ulaştırabilir. Böylelikle Kayseri, köklü mutfak kültürüyle hem yerel hem de global ölçekte önemli bir gastronomi merkezi hâline gelebilir. Gastronomi turizmini desteklemek ve şehrin gastronomik zenginliğini daha etkin bir şekilde tanıtmak amacıyla Manti Müzesi ve Pastırma Evi gibi tematik destinasyonların oluşturulması hem ziyaretçi çekme kapasitesini artıracak hem de Kayseri mutfak kültürünün sürdürülebilirliğine katkı sunacaktır.

Hayırseverlik

Kayseri'nin öne çıkan bir diğer özelliği de hayırseverlik geleneğidir. Şehir, hastaneler, eğitim kurumları ve kültürel yapılar gibi toplumsal fayda sağlayan projelerin hayata geçirilmesinde büyük katkılar sunan hayırseverleriyle tanınmaktadır. 2023 yılı itibarıyla şehirde 500'den fazla eğitim kurumunun ve çok sayıda sağlık tesisinin inşa edilmesine öncülük eden hayırseverler, şehre büyük katkılar sağlamıştır.

Hayırseverlik geleneği, Kayseri'nin kültürel kimliğinin bir parçası hâline gelmiştir ve sosyal projeler için etkili bir itici güç sağlamaktadır. Kayseri'de hayırseverler tarafından kurulan vakıflar aracılığıyla hayata geçirilen sağlık ve eğitim projeleri, yalnızca yerel halk için değil, çevre illerden gelen vatandaşlar için de hizmet sunmaktadır. Söz gelimi, Nevşehir, Aksaray, Niğde, Sivas gibi şehirlerden Kayseri'ye sağlık amaçlı yapılan seyahatler oldukça fazladır. Şehirdeki diğer paydaşlar da bu amaçla seyahat edenlere hizmet ederek kazanç sağlayabilmektedir.

Şehirdeki hayırseverlik mirasını gelecek nesillere aktarabilmek için Kayseri Hayırseverlik Müzesi kurulabilir. Bu müzede önde gelen hayırseverler ve bu hayırseverlerin eserleri sergilenerek gelecek nesillere örnek gösterilebilir. Diğer taraftan, şehre yapılan hayırların somutlaştırılarak toplum tarafından görülebilir olması da bu konudaki çekiciliği arttırılabilir. Buradan hareketle, toplumda bir farkındalık oluşturabilmek ve bu konudaki talep artışı sağlayabilmek için belirli periyotlarla "Hayırseverlik Ödülleri" düzenlenebilir. Ayrıca hayırseverlik kültürü, yapı inşa etmek ile sınırlı kalmamalı ve diğer alanlarda da destekler sağlanabilmelidir. Söz gelimi Kayseri'de organize edilecek ulusal ve uluslararası projeler de hayırseverler tarafından desteklenerek şehrin bu konudaki imajı daha da yaygınlaşabilir.

Sağlık

Kayseri, sahip olduğu güçlü sağlık altyapısı ve termal turizm potansiyeli ile Türkiye'nin sağlık turizmi destinasyonlarından biri olma yolunda önemli bir konuma sahiptir. Şehirde toplam 25 hastane

bulunmaktadır ve bunların önemli bir bölümü, uluslararası standartlara sahip, özel hastaneler olarak faaliyet göstermektedir. Özellikle Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, organ nakli, kanser tedavisi ve diğer ileri düzey tıbbi uygulamalar gibi uzmanlık gerektiren alanlarda başarılı çalışmalarıyla dikkat çekmektedir. Bu tür sağlık hizmetlerinin varlığı hem yerli hem de yabancı hastalar için Kayseri'yi cazip bir sağlık destinasyonu hâline getirmektedir.

Bununla birlikte Kayseri, termal turizm açısından da büyük bir potansiyele sahiptir. Şehrin öne çıkan destinasyonlarından biri olan Bayramhacı Kaplıcaları hem doğal kaynakları hem de tedavi edici özellikleriyle dikkat çekmektedir. Termal suların romatizmal hastalıklar, cilt sorunları ve ortopedik rahatsızlıklar gibi sağlık problemlerine iyi geldiği bilinmektedir. Ancak bu potansiyelin daha etkin kullanımı ve uluslararası düzeyde tanıtımı için çeşitli stratejik adımların atılması gerekmektedir.

Kayseri'deki sağlık altyapısını uluslararası hastaların hizmetine sunmak amacıyla özel sağlık turizmi paketleri hazırlanabilir. Bu paketler, hastaların ihtiyaç duyduğu tedavi hizmetlerini kapsamlı bir şekilde sunarken konaklama, ulaşım ve turistik aktivite gibi unsurları da içerecek şekilde yapılandırılabilir. Örneğin, organ nakli, kanser tedavisi ya da diş sağlığı gibi alanlarda tedavi amaçlı Kayseri'ye gelen hastalar için termal kaplıcalara ve turistik bir özelliğe sahip olan Erciyes Dağı'na yönelik rehabilitasyon ve dinlenme turları düzenlenebilir. Böylece tedavi sürecinin ardından hastaların sağlıklarını yeniden kazanmalarını destekleyecek bir turizm modeli oluşturulabilir.

Kayseri'deki termal turizm merkezleri, uluslararası standartlara uygun hâle getirilerek bölgenin rekabet gücü artırılabilir. Bu kapsamda, termal tesislerin modernizasyonu, tedavi süreçlerinde bilimsel yöntemlerin entegre edilmesi ve sağlık profesyonellerinin görev aldığı, kapsamlı sağlık hizmetlerinin sunulması büyük önem taşımaktadır. Ayrıca termal turizm tesislerinin *wellness* ve spa hizmetleri ile desteklenmesi, sadece sağlık amacıyla değil, aynı zamanda dinlenme ve yenilenme arayışında olan turistler için de cazip hâle gelmesini sağlayacaktır. Termal tesislerde kaliteli konaklama hizmetlerinin yanı sıra doğal ve yerel gastronomi deneyimlerinin sunulması da bölgenin çekiciliğini artıracaktır.

Kayseri'nin sağlık altyapısının uluslararası alanda tanıtımı için sağlık turizmi fuarlarına katılımın artırılması gerekmektedir. Sağlık turizmi fuarları, Kayseri'nin hastane altyapısını, uzmanlık alanlarını ve termal turizm imkânlarını geniş kitlelere tanıtmak açısından etkili bir platformdur. Özellikle Avrupa, Orta Doğu ve Kuzey Afrika gibi hedef pazarlarda düzenlenen fuarlara aktif katılım sağlanarak Kayseri'nin sağlık turizmi destinasyonu olarak tanıtımı gerçekleştirilebilir.

Eğitim

Kayseri, köklü bir eğitim geleneğine sahip olmakla birlikte bulunduğu bölge içerisinde eğitime yön veren ve yüksek bütçeli eğitim yatırımlarına sahip, önemli bir şehir olarak dikkat çekmektedir. Şehir, nitelikli eğitim altyapısı, üniversiteleri, öğrenci potansiyeli ve yenilikçi yaklaşımları ile eğitim alanında markalaşma yolunda önemli adımlar atmış bulunmaktadır. Geniş bir eğitim ağı bulunan Kayseri'de 5 üniversite bulunmaktadır. Bunlar Erciyes Üniversitesi, Kayseri Üniversitesi, Abdullah Gül Üniversitesi, Nuh Naci Yazgan Üniversitesi ve Sağlık Bilimleri Üniversitesidir. Bu üniversiteler, yalnızca Türkiye'de değil, uluslararası düzeyde de dikkat çeken eğitim ve araştırma faaliyetlerini yürütmektedir.

Kayseri, bünyesindeki 5 farklı üniversite ile yaklaşık 80.000 üniversite öğrencisine ev sahipliği yapmaktadır (Kayseri Büyükşehir Belediyesi, 2022). Söz konusu bu sayı, Kayseri ilini bulunduğu İç Anadolu Bölgesi'nde en önemli eğitim merkezi hâline getirmektedir. Şehirdeki üniversitelere ek olarak lise ve meslekî eğitim kurumları da Kayseri'nin eğitim alanında markalaşmasında önemli bir katkı sağlamaktadır. Tüm bu veriler ışığında şehirde eğitim amacıyla konaklayan kişi sayısının oldukça fazla olması ve şehrin bu talebi karşılayabilecek altyapıya sahip olması, turizm anlamında da gelişmişliğine ve eğitim alanının da turizm adı altında düşünülmesine işaret etmektedir.

Kayseri'deki eğitim altyapısı, modern kampüsler, araştırma merkezleri, teknoparklar ve laboratuvarlarla desteklenmektedir. Özellikle Erciyes Teknopark, girişimcilik ve AR-GE çalışmaları için bir ekosistem oluşturarak öğrencilere teorik bilginin yanı sıra uygulamalı deneyim de kazandırmaktadır. Ayrıca yerel yönetimler ve hayırseverlik geleneği sayesinde şehirde çok sayıda okul, yurt ve eğitim tesisi kurulmuştur.

Kayseri, nitelikli eğitim imkânları ile bölgesel bir çekim merkezi olmanın yanı sıra ulusal ve uluslararası düzeyde bir eğitim markası hâlinindedir. Özellikle sanayi-eğitim iş birliğinin yaygın olması, uluslararası öğrenci sayısındaki artışlar ve araştırma ile inovasyon odaklı anlayışın benimsenmesi, Kayseri şehrinin eğitim altyapısı ile markalaşmasında katkı sağlamaktadır.

2.5.3 Potansiyel Marka Unsurları

Agroturizm

Kayseri, zengin kırsal alanları ve tarım ürünleri ile agroturizm potansiyeline sahiptir. Kayseri, geniş, zengin kırsal alanları ve tarım ürünleri ile agroturizm potansiyeline sahiptir. Kayseri'nin geniş tarım alanları, yerel üretim kültürü ve kırsal yaşamı, agroturizm için uygun bir altyapı sunmaktadır. Şehirdeki Uzunyayla bölgesi, geleneksel çiftlik hayatını ve yerel ürünleri deneyimlemek isteyen turistler için ideal bir destinasyon olabilir. Bu kapsamda yerel kooperatiflerle çalışarak organik tarım ürünlerinin tanıtımı ve satışını içeren agroturizm paketleri geliştirilebilir. Şehirde arıcılık, süt ürünleri üretimi gibi faaliyetlerin tanıtımı yapılabilir. Özellikle üzüm bağları, pekmez üretimi, üzüm hasadı etkinlikleri ve çiftlik ziyaretleri gibi faaliyetler, yerli ve yabancı turistler için cazip hâle getirilebilir.

Kayseri ilinin potansiyel bir marka unsuru olan agroturizm, farklı alanlarda kullanılabilir ve bu alan özelinde bir markalaşma sağlanabilir. Örneğin, agroturizm rotaları oluşturularak ziyaretçilere yerel tarım uygulamaları ve geleneksel üretim yöntemleri tanıtılabilir. Bu anlamda, kadın kooperatifleri önemli bir paydaş olarak bu gibi projelerde yer alabilir. Hem kırsal kalkınma sağlanırken hem de kadınların toplumsal hayattaki rolü geliştirilebilir. Diğer taraftan, günümüz dünyasında ziyaretçilerin önem verdiği hususların başında deneyim yaşama isteği gelmektedir. Bu manada bağ bozumu, süt sağımı, peynir yapımı gibi geleneksel faaliyetler ziyaretçilerin katılımına açılabilir. Peyniri ile ünlü Uzunyayla bölgesi, patlıcanı ile ünlü Yamula bölgesi, Karaevrek üzümü ile ünlü İncesu ilçesi deneyimsel agroturizm faaliyetleri için önemli bir uygulama alanı olabilecektir. Bu ve benzeri bölgelere yapılan agroturizm amaçlı ziyaretlerle hem yerel üretim öğretilere hem de yerel ürünlere yönelik atölye çalışmalarıyla önemli bir gelişme yaşanabilecektir.

Spor Turizmi

Kayseri, Erciyes Dağı sayesinde kış sporları turizmi alanında zaten tanınmış bir şehirdir. Erciyes Dağı, kış sporları ve yüksek irtifa antrenmanları açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Ayrıca Kayseri, dağcılık, yamaç paraşütü, bisiklet ve doğa yürüyüşleri gibi spor turizmi faaliyetlerine elverişlidir. Ancak bisiklet parkurları, dağ maratonları ve futbol kampları gibi etkinliklerle spor turizmi faaliyetleri, henüz istenilen seviyede görülmemektedir.

Potansiyel bir marka unsuru olan spor turizmi faaliyetlerinin şehirde geliştirilebilmesi için bazı öneriler sunulabilir. Örneğin, spor turizmine yönelik altyapı iyileştirilerek geniş kitlelere hitap edilebilir. Erciyes Dağı'nda uluslararası spor kampları ve organizasyonları düzenlenebilir. Dağ bisikleti, kış sporları şampiyonaları gibi organizasyonlar ile Kayseri'nin tanıtımı sağlanabilir. Yaz aylarında Erciyes eteklerinde açık hava spor kamplarının sayısı artırılabilir.

Kültepe

Kultepe, Anadolu'nun en eski ticaret merkezlerinden biridir ve UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer almaktadır. Buradaki arkeolojik kazılardan çıkarılan çivi yazılı tabletler, Anadolu'nun ticaret tarihine ışık tutmaktadır. Hititler Dönemi'ne uzanan tarihiyle Asurlu tüccarların ticaret merkezi olarak kullandığı bu alan, turizm açısından yüksek potansiyel taşımaktadır. Kültepe, tarih ve arkeoloji turizmi açısından Kayseri'nin marka değerini arttıracak, büyük bir potansiyele sahiptir.

Kultepe, ziyaretçilere sunacağı otantik deneyimlerle Anadolu'daki ticari yaşamın binlerce yıl önceki hikayesini canlı bir şekilde anlatabilecek bir destinasyondur. Günümüzde Kültepe'nin marka potansiyelini güçlendirmek amacıyla Asurlu Tüccarlar Mahallesi Canlandırma Çalışması ve Kültepe Müzesi çalışmaları devam etmektedir. Bu projelerle birlikte ziyaretçiler, tarihin en eski yazılı belgelerinden biri olan çivi yazılı tabletlerin hikayesini daha kapsamlı ve interaktif bir biçimde keşfedebilecektir. Bu adımlar, Kültepe'nin uluslararası alanda tanıtımını ve bölgeye gelecek turistlerin ilgisini artırarak Kayseri'nin kültür ve turizm destinasyonu olarak markalaşmasına önemli katkılar sağlayacaktır.

Kültür Yolu

Kayseri Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca düzenlenen Kültür Yolu Festivalleri programına alınmıştır ve Eylül 2025'ten itibaren bu festivale ev sahipliği yapan şehirlerden biri olacaktır. Ancak il turizminin 12 aya yayılması açısından kültür turizmi ziyaretçileri için alternatifli kültür rotaları düzenlenmesinde fayda vardır.

Kayseri'de tarihî ve kültürel mekânları birbirine bağlayan bir "Kültür Yolu" rotası oluşturulabilir. Aslında şehir merkezinde buna benzer bir rota bulunmaktadır. Ancak bu rota daha çok tarihî bölgeler üzerinedir. Hem tarihî hem de kültürel mekânları birbirine bağlayacak bir rota oluşturulması ile bu potansiyel unsur, bir marka unsuru hâline getirilebilir. Bu rota, turistlerin hem tarihi hem de gastronomiyi bir arada deneyimlemesini sağlar.

Mimar Sinan'ın eserleri, Selçuklu medreseleri, Osmanlı hanları ve Kayseri Kalesi gibi yapıları kapsayan tematik rotalar oluşturulabilir. Hatta tarihî bölgelerde ışıklandırmalar yapılarak akşam saatlerinde rehberli kültür turları düzenlenebilir. Ziyaretçilere mobil uygulamalar aracılığıyla interaktif harita ve dijital sesli rehberlik gibi hizmetler sağlanabilir. Kültür Yolu temalı festivaller ve sergiler düzenlenebilir ve bu sayede Kayseri ilindeki kültürel öğelerin yerel halk ve ziyaretçiler tarafından daha çok bilinmesi sağlanabilir.

Soğanlı Vadisi

Kapadokya'nın devamı niteliğinde olan Soğanlı Vadisi, peri bacaları, tarihî kiliseleri ve doğal güzellikleriyle dikkat çeken bir destinasyondur. Soğanlı Vadisi, benzersiz doğal güzellikleri ve tarihî kiliseleri ile şehrin turizm potansiyelini yükselten bir bölgedir. İlgi çekici manzaraları ve trekking parkurlarıyla macera turizmi ve doğa fotoğrafçılığı için cazip bir destinasyondur. Vadi, her ne kadar turizm tanıtımı açısından yakın geçmişe kadar değerlendirilememiş olsa da son yıllarda T. C. Kayseri Valiliği öncülüğünde gerçekleştirilen projeler ile TV dizilerinin, filmlerinin, belgesellerinin ve programlarının bir parçası hâline gelmeyi başarmıştır.

Soğanlı Vadisi'nin sonunda başlayan Avla Kanyonu, Soğanlı Vadisi ile doğal ve kültürel bir bütünlük içerisinde değerlendirilebilecek bir bölgedir. Kanyon, benzersiz kaya oluşumları, sarp yamaçları ve huzur veren doğal ortamıyla doğa yürüyüşleri, kampçılık ve macera turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Ayrıca kanyon, Soğanlı Vadisi'ne olan yakınlığı sayesinde ziyaretçilerin aynı bölgede birden fazla destinasyonu bir arada keşfetmelerine imkân tanımaktadır. Yaklaşık 4 metre genişliğinde ve 1,5 kilometre uzunluğunda olan Avla Kanyonu'nun Soğanlı Vadisi ile birlikte tanıtılması, bölgenin ekoturizm ve sürdürülebilir turizm açısından cazibesini artırabilir.

Soğanlı Vadisi farklı proje ve düşüncelerle daha da bilinir hâle getirilebilir. Örneğin, yürüyüş rotaları, bisiklet parkurları ve doğa turları oluşturularak vadinin sürdürülebilir turizm modeliyle tanıtımı sağlanabilir. Vadide tarihî kiliseleri vurgulayan ve el yapımı Soğanlı bebeklerinin tanıtıldığı kültürel festivaller düzenlenebilir. Vadide butik otel, taş evler ve kamp alanları gibi alternatif konaklama imkânları geliştirilebilir.

Mimar Sinan

Dünyanın en büyük mimarlarından biri olarak kabul edilen Mimar Sinan, Kayseri'nin değerli bir kültürel markasıdır. Mimar Sinan'ın memleketi olan Kayseri, onun eserlerini ve hayatını konu alan etkinliklerle kültürel bir cazibe merkezi hâline gelebilir. Doğum yeri olan Ağırnas köyü ve eserleri, kültür turizmi kapsamında öne çıkarılabilir. Mimar Sinan Evi ve mimarlık festivalleri organize edilebilir.

Ağırnas'ta bulunan Mimar Sinan Evi dijital teknolojilerle desteklenmiş, interaktif bir deneyim sunabilen bir ev hâline dönüştürülebilir. Diğer taraftan kültürel bilinç oluşturabilmek için yerli ve yabancı mimarlık öğrencilerine yönelik atölye ve çalıştaylar düzenlenebilir. Şehirdeki mimarlık öğrencileri için uluslararası yarışmalar ve atölyeler düzenlenebilir.

Sultan Sazlığı

Sultan Sazlığı, biyolojik çeşitliliği ve sulak alan ekosistemi ile Türkiye'nin en önemli kuş gözlem noktalarından biridir. 300'den fazla kuş türünün yaşadığı bu alan, ekoturizm faaliyetleri için çok büyük bir potansiyele sahiptir (Kayseri Büyükşehir Belediyesi, 2025). Özellikle yaz aylarında önemli sayıda turist çekebilmektedir. Bu turizm hareketlerinin devamlılığını sağlamak için birtakım projeler ve öneriler geliştirilebilir. Sultan Sazlığı'nda kuş gözlem kuleleri ve rehberli turlar organize edilebilir. Ekoturizm çerçevesinde çevre bilincini artırmaya yönelik rehberli turlar düzenlenebilir. Uluslararası doğa fotoğrafçılığı festivalleri organize edilerek bölge tanıtımı yapılabilir.

Aziz George Kilisesi

Aziz George Kilisesi, Kayseri tarihinin çok kültürlü yapısını ve inanç çeşitliliğini yansıtan önemli bir kültürel miras unsuru olarak ön plana çıkmaktadır. Güzelöz Mahallesi'nde bulunan bu yapı, Bizans Dönemi'ne kadar uzanan geçmişiyle bölgenin tarihî ve kültürel zenginliğini gözler önüne sermektedir. Hristiyanlık tarihinde önemli bir figür olarak kabul edilen Aziz George'un tasvir edildiği ikonografik sahneler, kiliseyi özellikle uluslararası ziyaretçiler için cazip bir destinasyon hâline getirebilir. Mevcut restorasyon çalışmalarının tamamlanmasıyla birlikte kilisenin turistik çekim gücünün daha da artması beklenmektedir.

Restorasyon çalışmalarının ardından çok daha fazla turist sayısına ulaşması muhtemel olan bu kilisenin markalaşabilmesi için birtakım faaliyetlerin gerçekleşmesi gerekebilir. Öncelikle kilisenin tarihî değerlerine daha fazla vurgu yapılabilir. Kilisenin tarihçesi, mimari özellikleri, dinî açıdan önemi hakkında bilgilendirici rehberler aracılığı ile ziyaretçiler bilgilendirilebilir. Diğer taraftan artırılmış gerçeklik uygulamaları da kullanılarak sanal turlar oluşturulabilir ve eski dönemlerdeki kullanımı canlandırılarak ziyaretçilere yeni deneyimler sunulabilir. Festival vb. gibi etkinlikler de bölgeye turist çekmek için önemli bir unsur olarak görülebilir. Aziz George Kilisesi'ni temel alan dinî ve kültürel etkinlikler düzenlenerek bölgenin turistik cazibesi artırılabilir. Bu çabalar sayesinde kilise hem yerli hem de uluslararası turistler için çekim merkezi hâline gelebilir ve bu sayede Kayseri'nin marka değerine katkı sağlanabilir.

Koramaz Vadisi

Koramaz Vadisi, eşsiz doğal güzellikleri, zengin biyolojik çeşitliliği ve tarihî yerleşim alanlarıyla dikkat çeken, Kayseri'nin saklı bir hazinesidir. Adını, doğusunda yer alan ve 1.900 metre yüksekliğe sahip

Koramaz Dağı'ndan alan bu vadi, UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer almaktadır ve doğa, tarih ve kültür turizmini bir arada sunan, çok yönlü bir destinasyon niteliğindedir.

Vadinin turizm potansiyelini değerlendirmek ve bir marka unsuru hâline getirmek için çeşitli uygulamalar gerçekleştirilebilir. Trekking ve bisiklet parkurları gibi doğa ve macera turizmine yönelik altyapılar geliştirilerek ziyaretçilere zengin deneyimler sunulabilir. Ayrıca vadide bulunan kaya kiliseleri ve tarihî yerleşim alanları profesyonel rehberler eşliğinde düzenlenen turlarla tanıtılabilir ve bu alanların tarihî-kültürel önemi ön plana çıkarılabilir. Bunun yanında Koramaz Vadisi, çevre bilincini artırmaya yönelik ekoturizm projeleriyle sürdürülebilir turizm anlayışını benimsemiş ziyaretçiler için cazip bir destinasyon hâline getirilebilir.

Koramaz Vadisi'nin markalaştırılması hem Kayseri'nin turizm alternatiflerini çeşitlendirecek hem de yerel halkın ekonomik kalkınmasına önemli katkılar sağlayacaktır.

Kayseri'nin Eski Mahalleleri

Kayseri'nin eski mahalleleri, şehrin geçmişine dair izler taşıyan sokakları, geleneksel mimarisi ve yaşayan kültürüyle tarihî bir zenginlik sunmaktadır. Osmanlı Dönemi'nden kalma evler ve çarşılarıyla bu mahalleler, Kayseri'nin tarihî dokusunun korunması ve tanıtılması açısından önemli bir potansiyele sahiptir.

Bu mahallelerin turizme kazandırılması için bazı eylem planları hayata geçirilebilir. İlk olarak tarihî binalar ve çarşıların restorasyonu yapılarak, bu alanların turizme uygun hâle getirilmesi sağlanabilir. Restorasyon sonrasında, geleneksel el sanatlarının ve yöresel ürünlerin sergilendiği atölyeler kurulabilir ve ziyaretçilere hem alışveriş hem de kültürel deneyim imkânı sunulabilir. Ayrıca eski mahalleler içerisinde düzenlenecek yürüyüş turları ile katılımcılara şehrin tarihî dokusu ve kültürel mirası daha etkili bir şekilde aktarılabilir. Geleneksel sokak festivalleri ve kültürel etkinlikler ise bu alanlara turist çekmek için önemli bir araç olarak değerlendirilebilir. Diğer taraftan Tavukçu Mahallesi olarak adlandırılan bölgede adından çokça bahsedilen Kerem ile Aslı efsanesi gibi efsaneler çeşitlendirilip, öğretilerek ziyaretçi deneyimlerinin zenginleştirilmesi sağlanabilir.

Kayseri'nin eski mahalleleri, sahip olduğu tarihî kimliği koruyarak, turistler için nostaljik ve otantik bir deneyim sunabilecek bir destinasyon olarak Kayseri'nin marka değerine güçlü bir katkı yapma potansiyeline sahiptir.

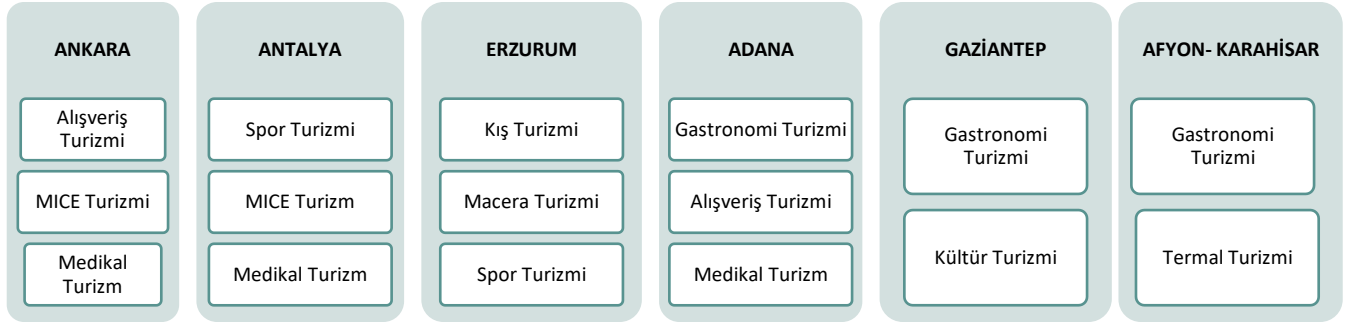
3

Rekabetçilik ve Rakip Destinasyonlar Analizi

Bu bölümde Kayseri'nin rakip destinasyonlarının analizi gerçekleştirilmiştir. Turizm arz kaynakları, coğrafi yakınlık, mevcut turizm talebinin dağılımı, kültürel ve tarihi bağlar, ekonomik benzerlikler ve potansiyel turizm türleri açısından Kayseri'nin rakip destinasyonları Konya, Nevşehir, İstanbul, Bursa, Sivas, Ankara, Antalya, Erzurum, Adana, Gaziantep ve Afyonkarahisar olarak belirlenmiştir.

Rakip destinasyonların kendilerine özgü doğal çekicilikleri, kültürel ve tarihi değerleri, altyapı ve ulaşılabilirlik düzeyleri, sürdürülebilirlik ve çevre yönetimi politikaları ile ekonomik ve sosyal faktörler gibi unsurları dikkate alındığında turizm türleri ve potansiyelleri değişkenlik göstermektedir (Şekil 3.1). Rakipler arasında ön plana çıkan turizm şehirleri Antalya, İstanbul ve Nevşehir'in belirli turizm türlerinde ön plana çıktıkları görülse de diğer rakip illerle kıyaslandığında Kayseri'nin farklı turizm türlerine ev sahipliği yapacak potansiyele ve rekabet avantajına sahip olduğu değerlendirilmektedir.

KAYSERİ	KONYA	NEVŞEHİR	İSTANBUL	BURSA	SİVAS
Kış Turizmi	Kültür Turizmi	Kültür Turizmi	Kültür Turizmi	Kış Turizmi	Kültür Turizmi
Gastronomi	İnanç Turizmi	İnanç Turizmi	İnanç Turizmi	Macera Turizmi	Kış Turizmi
Macera Turizmi	Spor Turizmi	Kırsal/Eko Turizm	Alışveriş Turizmi	Spor Turizmi	Spor Turizm
Spor Turizmi	MICE Turizmi	Macera Turzmi	MICE Turizmi	Medikal Turizm	Kırsal/Eko Turizm
Medikal Turizm	Gastronomi Turizmi	Termal Turizm	Medikal Turizm		
Kültür Turizmi	Kırsal/Eko Turizm	MICE Turizmi			
İnanç Turizmi	Medikal Turizmi				
MICE Turizmi	Alışveriş Turizmi				
Kırsal/Eko Turizm					
Alışveriş Turizmi					
Termal Turizm					

Şekil 3.1. Turizm Türlerine Göre Rakip İller ve Kayseri İli Turizm Potansiyeli

T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından verilen turizm işletme belgesi, turizm yatırım belgesi ve basit konaklama işletme belgesine sahip işletmelerin toplam yatak kapasiteleri göz önünde bulundurulduğunda, Kayseri söz konusu rakipler arasında onuncu sırada yer almaktadır (Tablo 3.1). Erzurum ve Sivas'tan daha yüksek kapasiteye sahip olan Kayseri, ülkemizin başkenti Ankara, dünya metropollerinden biri İstanbul, turizm cenneti Antalya ve Nevşehir'den oldukça düşük kapasiteye sahiptir. Diğer rakip iller ile nispeten yakın düzeyde kapasiteye sahip olan Kayseri'nin gerek şehir merkezi gerekse Erciyes Master Planı kapsamında Erciyes Dağı'nda yatırımları devam eden ve yeni başlanacak olan konaklama işletmelerinin faaliyete geçmesiyle birlikte yakın gelecekte daha yüksek kapasiteye ulaşması mümkün olacaktır.

Bununla birlikte, Kayseri'de faaliyet göstermekte olan mevcut konaklama işletmelerinin kalitelerini artırıcı yenileme çalışmaları gerçekleştirmeleri ve şehrin potansiyele sahip çeşitli turizm türlerine yönelik yeni tesis projeleri üretilmesi son derece önemli görülmektedir.

Tablo 3.1. Rakip İller ve Kayseri'de Bakanlık Belgeli Tesislerde Oda ve Yatak Sayıları (Şubat 2025)

		İşletme Belgeli			Yatırım Belgeli			Basit Konaklama İşl. Belgeli			Toplam Yatak Sayısı
		Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	
1	Antalya	1.069	236.637	509.375	82	15.712	34.852	1.581	53.914	110.842	655.069
2	İstanbul	1.094	78.467	158.609	93	9.955	21.147	1.995	46.722	93.444	273.200
3	Ankara	216	16.222	32.594	12	1.250	2.595	161	5.647	10.246	45.435
4	Nevşehir	361	8.668	18.031	11	669	1.435	416	6.415	12.734	32.200
5	Bursa	140	7.889	16.141	13	1.377	2.896	189	4.139	8.718	27.755
6	Afyon	46	3.872	8.066	5	1.123	2.490	80	2.256	5.223	15.779
7	Konya	48	3.955	7.933	6	489	1.007	94	2.362	4.724	13.664
8	Gaziantep	73	4.919	9.882	8	825	1.657	36	784	1.564	13.103
9	Adana	43	3.576	7.145	4	540	1.128	97	2.379	4.758	13.031
10	Kayseri	39	2.530	5.137	8	618	1.606	71	1.858	3.716	10.459
11	Erzurum	31	1.829	3.684	4	701	1.462	66	1.720	3.474	8.620
12	Sivas	24	963	1.940	1	25	50	45	1.286	2.572	4.562

Kaynak: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından gerekli işletme iznine sahip tesislerin ağırladıkları yerli turist sayısı istatistikleri değerlendirildiğinde, Kayseri'nin rakipleri arasında onuncu sırada yer aldığı görülmektedir (Tablo 3.2). 2024 yılı verilerine göre Kayseri; Sivas ve Erzurum illerinden daha çok yerli turisti ağırlarken, Nevşehir, Afyonkarahisar, Gaziantep, Konya, Adana, Bursa, Ankara, İstanbul ve Antalya'dan çok daha az yerli turiste ev sahipliği yapmıştır. 2020 yılında Covid-19 salgının etkisiyle tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de azalan turizm hareketleri Kayseri ve rakip illeri derinden etkilemiş, 2021 yılı itibariyle bu hareketler yeniden artmaya başlamıştır. 2017-2024 yılları arasında Antalya,

İstanbul ve Ankara illerinin sahip oldukları birtakım avantajlarla belirgin şekilde yerli turist sayısında üstün oldukları ve diğer illerin bu yıllar arasında dalgalanan bir seyir izlediği görülmektedir.

Pandeminin ardından Kayseri'nin yerli turist sayısının nispeten istikrarlı olduğu ancak diğer illerin ağırlıklı olarak dalgalı ve düşen bir trende sahip oldukları görülmektedir. Özellikle 2024 yılı verileri değerlendirildiğinde, İstanbul, Bursa, Konya, Gaziantep, Nevşehir, Erzurum ve Sivas'ın yerli turist sayısında ciddi düşüş yaşadığı; Ankara, Adana ve Kayseri'nin seviyesini nispeten koruduğu ve Antalya ve Afyonkarahisar'ın da iyi bir ivme kazandığı anlaşılmaktadır. Bu durum, son yıllarda yerli turist sayısında Antalya ve Afyonkarahisar'ın daha iyi toparlanma gösterdiğini, İstanbul, Bursa, Konya, Gaziantep, Nevşehir, Erzurum ve Sivas'ın gerekli toparlanmayı gerçekleştiremediğini göstermektedir.

Diğer taraftan, Kayseri'de özellikle kış turizminde dünya lideri ülkelerle rekabet edebilmek adına yabancı turistlere odaklanan politikalar gerçekleştirilmesi de yerli turist sayısının sabit kalmasına etki etmiş olabileceği düşünülmektedir. Gastronomi turizmi ve eko turizm gibi farklı turizm türlerinde yerli turistleri çekme potansiyeline sahip Kayseri'nin gerekli plan ve politikaları hayata geçirerek yerli turist sayısını arttırma imkânı bulunmaktadır.

Tablo 3.2. Rakip İller ve Kayseri'ye Tesise Gelen Yerli Turist Sayısı

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	Antalya	4.653.580	4.928.101	4.350.894	3.443.570	5.146.585	5.172.106	4.680.542	5.083.765
2	İstanbul	4.486.247	4.531.733	4.728.033	3.003.839	4.391.837	5.369.931	3.946.897	4.205.733
3	Ankara	2.116.132	2.309.702	2.416.894	1.376.792	1.998.161	2.784.398	2.980.263	2.941.169
4	Bursa	1.318.556	1.347.265	1.380.051	939.653	1.186.943	1.458.374	1.215.638	1.330.486
5	Adana	862.735	863.931	876.365	656.666	857.559	1.063.035	948.760	924.826
6	Konya	908.822	971.132	1.081.581	735.109	1.042.492	1.106.712	877.753	888.627
7	Gaziantep	640.963	681.944	745.933	482.280	772.959	1.009.210	798.982	886.080
8	Afyon	927.370	1.015.754	1.019.679	648.789	993.797	1.052.303	721.710	739.466
9	Nevşehir	969.886	903.847	836.745	444.210	882.157	835.066	587.832	541.866
10	Kayseri	379.408	368.848	393.088	283.760	454.027	488.333	434.228	463.264
11	Sivas	278.596	308.527	325.140	232.970	297.613	334.100	262.468	305.819
12	Erzurum	449.466	469.296	571.428	413.857	514.629	571.024	269.221	267.473

Kaynak: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Sıralamada 2024 yılı dikkate alınmıştır.

T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından gerekli işletme iznine sahip tesislerin ağırladıkları yabancı turist sayısı istatistikleri değerlendirildiğinde, Kayseri'nin rakipleri arasında dokuzuncu sırada yer aldığı ve yerli turist sayısına göre daha iyi bir konumda olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 3.3). 2024 yılı verilerine göre Sivas, Afyonkarahisar ve Erzurum'dan daha çok yabancı turiste ev sahipliği yapan Kayseri; Adana, Gaziantep, Konya, Bursa, Ankara, Nevşehir, İstanbul ve Antalya'dan daha az yabancı turisti ağırlamıştır.

2020 yılında Covid-19 salgının etkisiyle dünya genelinde azalan turizm hareketleri yerli turist sayısını etkilediği gibi yabancı turist sayısını daha da derinden etkilemiş 2021 yılı itibariyle bu hareketler yeniden artmaya başlamıştır. Antalya, İstanbul, Nevşehir, Ankara ve Bursa sahip olduğu farklı avantajlarla 2017-2024 yılları arasında rakiplerinden çok daha fazla yabancı turistin konaklama yaptığı şehirler olarak dikkat çekmektedir. Pandemi sonrası dönemde tüm illerde yabancı turist sayısında ciddi bir toparlanma gerçekleştiği, buna karşın Gaziantep, Adana ve Kayseri'de artan bir eğilim olsa da rakip illere oranla toparlanmanın daha düşük kaldığı görülmektedir.

Tablo 3.3. Rakip İller ve Kayseri'ye Tesise Gelen Yabancı Turist Sayısı

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	Antalya	10.814.879	15.072.144	18.870.842	6.697.757	15.171.136	22.185.936	20.662.085	23.414.564
2	İstanbul	6.261.021	7.729.916	9.415.607	3.389.422	7.453.535	12.615.952	9.265.769	10.028.250
3	Nevşehir	422.847	872.336	1.214.805	176.013	359.714	749.596	690.496	893.302
4	Ankara	326.894	411.434	471.648	141.996	274.609	456.263	511.486	551.263

5	Bursa	326.234	389.617	423.407	128.468	220.056	508.879	366.226	368.017
6	Konya	77.952	120.999	167.539	39.554	76.929	164.766	162.426	181.406
7	Gaziantep	107.470	121.851	13.9495	68.659	124.659	176.217	133.805	128.286
8	Adana	59.097	78.212	90.803	46.012	75.721	117.155	107.524	94.730
9	Kayseri	26.410	32.603	43.507	26.531	49.301	65.039	67.615	66.115
10	Erzurum	42.020	47.960	49.501	8.959	23.934	55.981	39.060	34.428
11	Afyon	12.549	23.709	28.588	10.773	23.358	38.625	31.582	31.927
12	Sivas	3.935	5.415	7.878	1.221	3.438	10.903	10.126	12.022

Kaynak: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Sıralamada 2024 yılı dikkate alınmıştır.

Kayseri farklı turizm türlerine ilişkin sahip olduğu potansiyeli, dünyadaki turizm eğilimlerine paralel olarak, iyi değerlendirecek plan ve politikalarla yabancı turistlerin ilgisini çekebilecek güce sahiptir. Kayseri kış turizminde yapmış olduğu girişimlerin haricinde özellikle gastronomi turizmi, macera turizmi, spor turizmi, medikal turizm, kültür turizmi, inanç turizmi, MICE turizmi, kırsal/eko turizm, alışveriş turizmi ile termal turizmde ciddi rekabet avantajına sahip olabilir. Bu noktada, Kayseri'nin bu turizm potansiyellerinin çağdaş tanıtım ve pazarlama araçları kullanılarak hedef pazarlarda daha güçlü tanıtımının yapılması gerekmektedir. Ayrıca gerek yurt içi gerekse yurtdışındaki seyahat acenteleri ve tur operatörleri ile iş birlikleri geliştirilmeli, Kayseri'nin sahip olduğu bu turizm potansiyeli uluslararası düzeyde sunulmalıdır.

Turistlerin Kayseri'de ve rakip illerde ortalama kalış süreleri incelendiğinde, Kayseri'nin beşinci sırada yer aldığı görülmektedir (Tablo 3.4). 2024 yılı verilerine göre Kayseri'nin Konya, Gaziantep, Sivas, Adana, Ankara, Bursa ve Erzurum'dan daha fazla, Nevşehir, Afyonkarahisar, İstanbul ve Antalya'dan daha az ortalama kalış süresine sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 3.4. Rakip İllerde Tesiste Ortalama Kalış Süreleri (Gün)

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	Antalya	3,95	4,20	4,05	3,28	3,61	3,67	3,71	3,53
2	İstanbul	2,23	2,32	2,28	2,18	2,25	2,30	2,25	2,22
3	Afyon	2,29	2,11	2,08	1,88	1,91	1,94	2,11	2,04
4	Nevşehir	1,83	1,79	1,84	1,95	2,08	2,04	2,01	1,99
5	Kayseri	1,59	1,63	1,70	1,78	1,73	1,74	1,74	1,82
6	Erzurum	1,68	1,59	1,64	1,79	1,80	1,81	1,73	1,79
7	Bursa	1,86	1,82	1,85	1,87	1,94	2,00	1,82	1,72
8	Ankara	1,73	1,72	1,69	1,76	1,80	1,72	1,72	1,69
9	Adana	1,62	1,69	1,65	1,66	1,67	1,70	1,69	1,66
10	Sivas	1,64	1,50	1,56	1,70	1,67	1,63	1,59	1,53
11	Gaziantep	1,45	1,43	1,46	1,50	1,52	1,55	1,54	1,49
12	Konya	1,50	1,37	1,35	1,41	1,42	1,43	1,43	1,44

Kaynak: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Sıralamada 2024 yılı dikkate alınmıştır.

Bu veriler incelendiğinde, Antalya'nın üç buçuk gün ile ciddi bir tesiste ortalama kalış süresine sahip olduğu; İstanbul, Afyonkarahisar ve Nevşehir'in ise ortalama iki gün konaklama yapabilecek düzeyde turistlere deneyim imkânları sunduğu söylenebilir. Kayseri'nin de önemli bir eşik olarak kabul edilen iki gün ortalamaya yaklaşmak adına kalış sürelerini artırması önemli görünmektedir. Kapadokya'nın temel havaalanı destinasyon noktası olan Kayseri Erkilet Havalimanı'nın Kayseri'de yer alması bir avantaj olarak kullanılabilir. Ayrıca Kayseri ili özelinde de farklı turizm türlerini bütünleştiren farklı tur programları hazırlanarak hayata geçirilebilir ve bunun sayesinde turistlerin ortalama kalış süreleri uzatılabilir.

Kayseri ve rakip illerde tesis doluluk oranları verileri incelendiğinde, 2024 yılında Kayseri'nin Afyonkarahisar, Sivas, Erzurum, Konya, Gaziantep ve Bursa'dan daha yüksek, Ankara, Adana, Nevşehir, İstanbul ve Antalya'dan ise daha düşük doluluk oranına sahip olarak altıncı sırada yer aldığı görülmektedir (Tablo 3.5).

Tablo 3.5. Rakip İllerde Tesis Doluluk Oranları (%)

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	Antalya	52,9%	60,1%	62,9%	20,5%	44,5%	60,0%	65,2%	50,4%
2	İstanbul	40,4%	46,8%	53,9%	21,3%	40,6%	58,3%	52,7%	43,0%
3	Nevşehir	30,1%	39,1%	43,8%	12,6%	27,5%	35,8%	41,1%	37,0%
4	Adana	32,6%	36,2%	38,9%	28,4%	37,2%	42,7%	41,1%	35,2%
5	Ankara	33,2%	36,6%	39,8%	22,2%	32,4%	35,9%	42,8%	33,5%
6	Kayseri	30,7%	31,3%	37,9%	23,4%	35,5%	35,8%	40,2%	32,7%
7	Bursa	32,1%	33,3%	33,7%	21,8%	32,6%	40,6%	37,5%	32,4%
8	Gaziantep	24,5%	28,8%	34,7%	22,9%	36,5%	43,3%	37,6%	31,0%
9	Konya	25,6%	29,6%	34,3%	23,4%	32,5%	37,8%	35,7%	29,8%
10	Erzurum	30,7%	28,3%	29,7%	21,5%	27,6%	32,9%	28,6%	28,0%
11	Sivas	23,7%	23,1%	21,8%	20,7%	27,8%	28,2%	27,1%	25,5%
12	Afyon	23,6%	24,5%	27,8%	14,8%	24,0%	24,6%	34,8%	24,5%

Kaynak: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Sıralamada 2024 yılı dikkate alınmıştır.

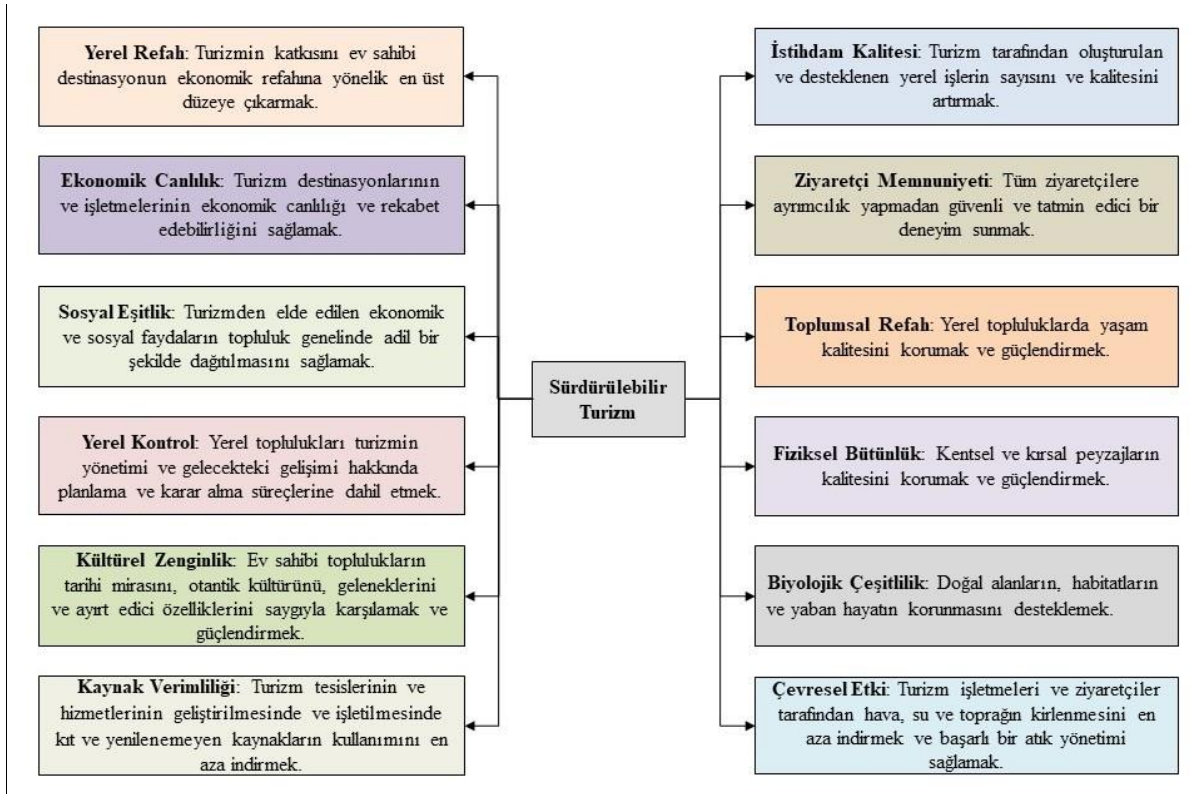
Kayseri her ne kadar çoğu rakibine oranla daha iyi bir noktada olsa da geçmiş yıllara göre doluluk oranlarındaki düşüşün sebepleri iyi değerlendirilmelidir. Doluluk oranlarındaki düşüşün sebebi olarak şehirde son yıllarda hizmet gösteren işletme sayısındaki artış gösterilebilir, ancak bu düşüşün sadece Kayseri ili özelinde olmadığı tüm rakip illerde olduğu dikkat çekmektedir. Ayrıca artan yerli ve yabancı turist sayısına rağmen tesislerdeki doluluk oranının düşüş eğiliminde olması dikkat edilmesi gereken diğer bir husus olup, doluluk oranlarındaki düşüşün ulusal ve hatta uluslararası çaptaki faktörlerden olabileceği düşünülmelidir.

Son yıllarda turizmde paylaşım ekonomisi uygulamalarından özellikle *Airbnb* gibi platformlar üzerinden vatandaşların yaşadıkları konutların bir kısmını veya ikincil konutlarını turistlerin kullanımına sunmaları nedeniyle, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından gerekli işletme iznine sahip tesisler yerine turistlerin bu konaklama imkânlarını tercih etmelerinin etkili olabileceği düşünülmelidir. Bu durum, yerel kültüre ve ürünlere erişim sağlamak isteyen turistlerin memnuniyetlerini artırmak adına olumlu olarak değerlendirilebilirken, Bakanlık tarafından denetimin yapılamaması ülke ekonomisinde kayıpların yaşanmasına ve emniyet ile ilgili güvenlik zafiyetlerinin de yaşanmasına sebep olabilir. Bu noktada, bir taraftan *Airbnb* gibi platformlar resmî kurumlarca sıkı denetime tabi tutulurken, diğer taraftan Bakanlıktan gerekli işletme belgelerine sahip olan konaklama işletmelerinin de turistlerin konaklamalarını cazip hale getirecek ilave çabalar göstermeleri gerekmektedir.

Dünya turizmindeki eğilimler dikkate alındığında, Kayseri için özellikle yerel kültürü ve ürünleri deneyimlemek isteyen turistlerin talep göstereceği turizm türlerinin gelişim göstermesi beklenmektedir. Bu bağlamda, Kayseri turizminin geleceği; altyapı yatırımları, uluslararası tanıtım çalışmaları ve sürdürülebilir turizm politikaları ile doğrudan bağlantılı olarak şekillenmektedir. Doğru stratejiler ve uzun vadeli planlarla, Kayseri'nin hem Türkiye'de hem de dünya çapında daha popüler bir turistik destinasyon haline gelmesi mümkün görünmektedir.

4 Sürdürülebilirlik Analizi

Sürdürülebilir turizm analizi, turizm faaliyetlerinin uzun vadeli sürdürülebilirliğini ve etkilerini değerlendiren, önemli bir süreçtir. Bu analiz, sürdürülebilirlik göstergelerine dayalı araçlar kullanarak destinasyon yönetimini, sosyoekonomik, kültürel ve çevresel performansı bütüncül bir yaklaşımla ele alır. Bu doğrultuda, turizm faaliyetlerinin çevresel etkilerinin en aza indirilmesi, yerel halkın sosyoekonomik faydalar elde etmesi ve kültürel mirasın korunması temel hedefler arasındadır. Sürdürülebilir turizm, Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi (GSTC) gibi uluslararası kuruluşlar tarafından belirlenen destinasyon yönetimi, sosyoekonomik, kültürel ve çevresel sürdürülebilirlik başlıkları çerçevesinde değerlendirilir. Şekil 4.1’de, sürdürülebilir turizmin temel parametreleri görselleştirilmiştir.

Şekil 4.1. Sürdürülebilir Turizmin Temel Parametreleri

Kayseri, zengin tarihi, kültürel mirası ve doğal güzellikleri ile Türkiye'nin önemli potansiyel turizm destinasyonları arasında yer almaktadır. Ancak sürdürülebilir turizm açısından kentin sahip olduğu fırsatlar ve karşı karşıya olduğu risklere yönelik kapsamlı bir analizin yapılması gerekmektedir. Kayseri sürdürülebilirlik analizi kapsamında, GSTC'nin sürdürülebilir turizm kriterleri doğrultusunda çevrim içi

anket formu hazırlanmış ve Kayseri Merkez ile ilçe belediyelerinin yetkilileri tarafından yanıtlanmıştır. Anketler Kayseri Büyükşehir ve ilçe belediye yetkilileri olmak üzere toplam 9 yetkili tarafından cevaplanmıştır. Bu 9 anketten elde edilen verilerin detayları ve yorumları, ilgili bölümlerde ayrıntılı şekilde sunulmuştur.

4.1 Çevresel Sürdürülebilirlik

Sürdürülebilir turizmin çevresel boyutu, turizm faaliyetlerinin doğal çevre üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmeyi ve ekosistemlerin bütünlüğünü korumayı amaçlayan entegre yönetim stratejilerini içermektedir. Bu bağlamda, doğal kaynakların korunması, etkin kullanımı ve yenilenebilir kaynaklara yönelim, çevresel sürdürülebilirliğin temel taşlarını oluşturmaktadır. Özellikle su, enerji ve toprak gibi sınırlı kaynakların verimli bir şekilde kullanılması, turizm sektörünün çevresel sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmasında kritik bir rol oynamaktadır. Doğal ekosistemlerin korunması çerçevesinde, turizm faaliyetlerinin biyoçeşitlilik üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi ve bu faaliyetlerin bitki örtüsü, hayvan popülasyonları ve doğal yaşam alanlarına zarar vermeyecek şekilde planlanması büyük bir önem taşımaktadır. Turizm kaynaklı çevresel kirliliğin (örneğin, hava, su, ışık ve gürültü kirliliği) azaltılmasına yönelik tedbirlerin uygulanması, çevre dostu ulaşım yöntemlerinin teşvik edilmesi ve atık yönetiminin sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi, çevresel koruma stratejilerinin önemli unsurlarını oluşturmaktadır.

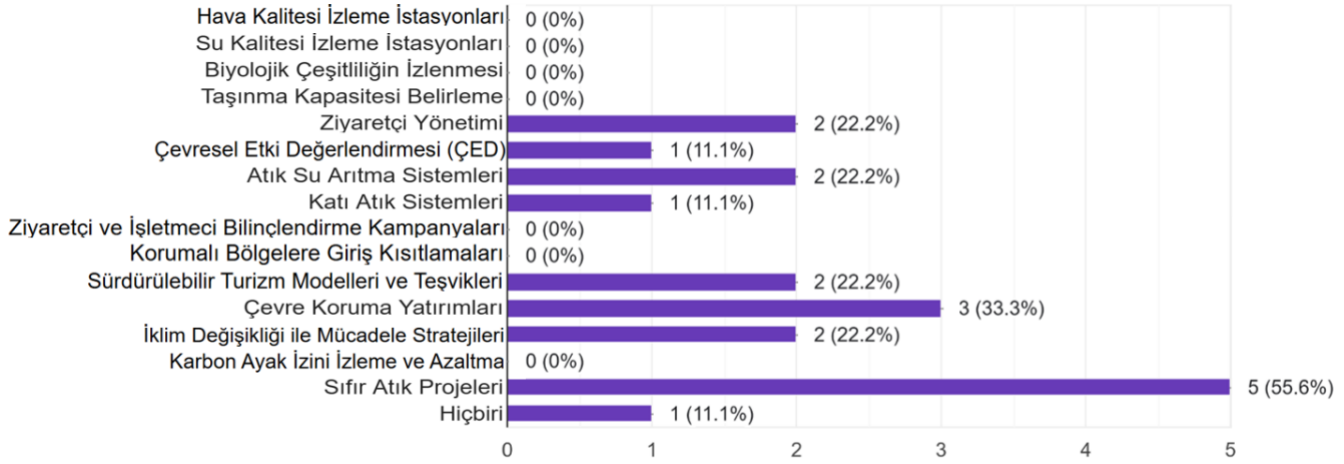
Enerji tüketiminin azaltılması, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, karbon emisyonlarının düşürülmesi ve atıkların geri dönüşümle yönetilmesi gibi uygulamalar, çevresel etkilerin azaltılmasına yönelik uygulanabilir yöntemler arasında yer almaktadır. Bu uygulamaların etkinliği, yalnızca turizm işletmeleri tarafından değil, aynı zamanda yerel halk ve turistler tarafından benimsenmesiyle artacaktır. Bunun yanı sıra koruma-kullanım dengesi gözetilerek doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde değerlendirilmesi ve yerel ekonominin desteklenmesi, çevresel sürdürülebilirliği güçlendiren, temel stratejilerdendir. Bu süreç, turizmin doğal çevre üzerindeki etkilerini uzun vadede minimize etmek için bütüncül bir yaklaşıma dayalı olarak kamu otoriteleri, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve yerel toplulukların iş birliğini gerektirmektedir. Bu doğrultuda, çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması, yalnızca çevreyi koruma amacıyla değil, aynı zamanda turizmin uzun vadeli ekonomik ve sosyal faydalarını sürdürmek için bir gereklilik olarak ele alınmalıdır. Tablo 4.1.1.'de, belediyelerle gerçekleştirilen anketler sonucunda "Çevresel Sürdürülebilirlik" başlığı altında elde edilen verilere ilişkin betimsel analiz verilmektedir.

Tablo 4.1.1. Çevresel Sürdürülebilirlik Analizi

Çevresel Sürdürülebilirlik					
Sorular	Cevap	Sayı	Top.	%	Top.
Doğal miras alanları ve varlıklarının listesi mevcut mudur?	Evet	7	9	77.8	100
	Hayır	2		22.2	
Destinasyonun belirli bir tarihe kadar sera gazı emisyonlarını azaltmak üzere olumlu bir hedefi var mıdır?	Evet	3	9	33.3	100
	Hayır	6		66.7	

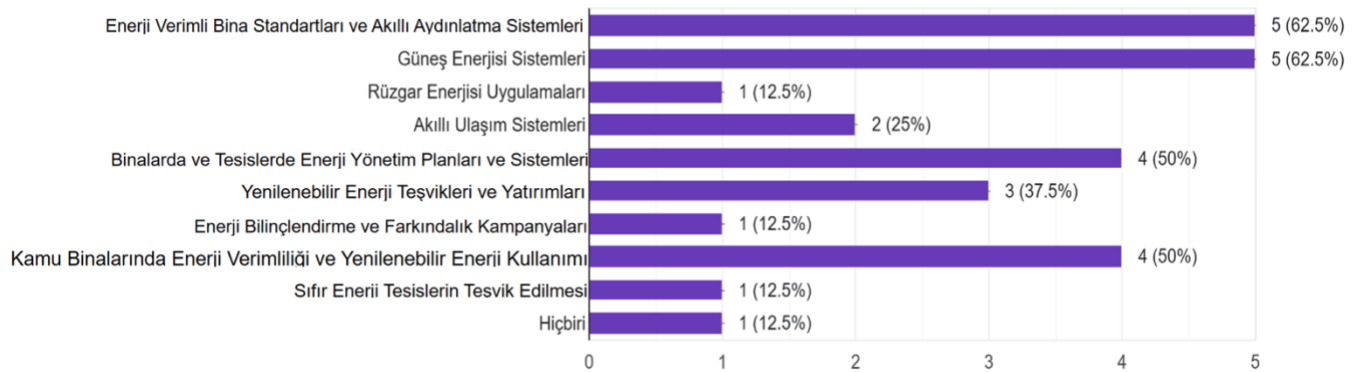
Tablo 4.1.1. çevresel sürdürülebilirlik açısından belediyelerin doğal miras alanlarına dair farkındalıklarının büyük ölçüde (%77,8) yeterli olduğunu, ancak %22,2 oranında eksiklik bulunduğunu göstermektedir. Bununla birlikte sera gazı emisyonlarını azaltmaya yönelik olumlu bir hedef belirleme konusunda bir eksiklik olduğu görülmektedir; katılımcıların yalnızca %33,3'ü böyle bir hedefin mevcut olduğunu belirtmiştir. Şekil 4.1.1'de "Turizmin doğal çevre üzerindeki etkilerini izlemek, ölçmek ve

bunlara yanıt vermek için alınan önlemler” kapsamında katılımcıların yanıtlarının dağılımı gösterilmektedir.

Şekil 4.1.1. Turizmin Doğal Çevre Üzerindeki Etkileri

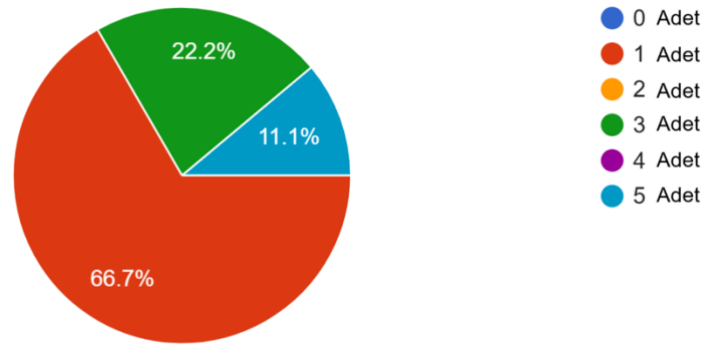
Şekil 4.1.1. turizmin doğal çevre üzerindeki etkilerini izlemek, ölçmek ve yanıt vermek için alınan önlemlerin çeşitliliğini ve uygulanma oranlarını göstermektedir. Alınan önlemler arasında birinci sırada %55,6 oranla sıfır atık projeleri, ikinci sırada %33,3 oranla çevre koruma yatırımları yer almaktadır. “Ziyaretçi Yönetimi”, “Atık Su Arıtma Sistemleri”, “Sürdürülebilir Turizm Modelleri ve Teşvikleri” ve “İklim Değişikliği ile Mücadele Stratejileri” %22,2 oranla yanıtlanmıştır. “Çevresel Etki Değerlendirme” ve “Katı Atık Sistemleri” gibi önlemler %11,1 ile daha az tercih edilmiştir. Bununla birlikte birçok önlemin sıfır yanıt alması dikkat çekicidir; “Hava Kalitesi İzleme İstasyonları”, “Biyolojik Çeşitliliğin İzlenmesi” ve “Karbon Ayak İzi İzleme” gibi konuların tamamen ihmal edildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca katılımcıların %11,1’i hiçbir önlem alınmadığını belirtmiş, bu da çevre yönetimi ve turizm etkileri konusunda ciddi eksikliklerin olduğunu vurgulamaktadır. Bu durum, çevresel sürdürülebilirlik açısından farkındalık ve uygulama düzeyinin artırılması gerektiğini göstermektedir.

Şekil 4.1.2. Enerji Tüketimi Politikaları

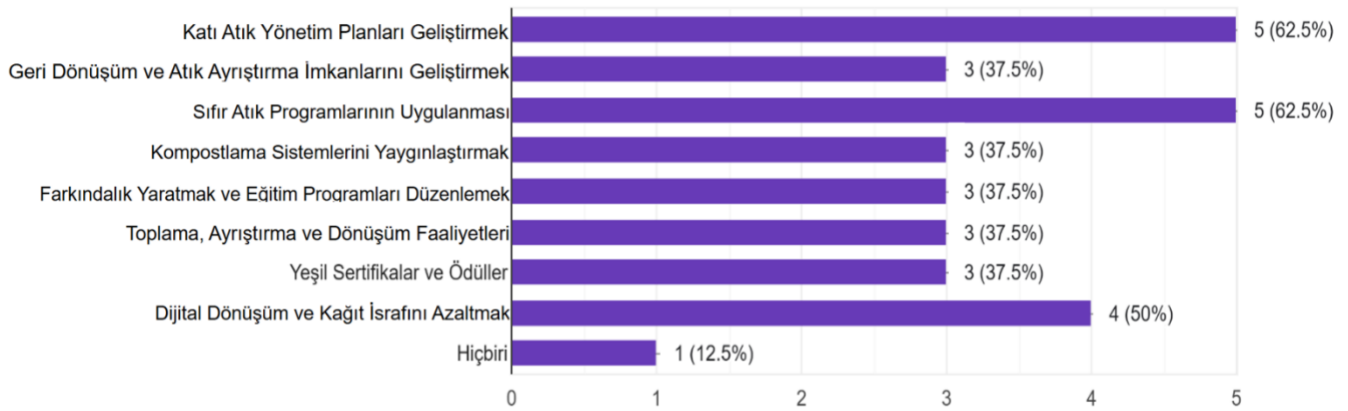
Şekil 4.1.2’de, enerji tüketimini azaltma, verimliliği artırma ve yenilenebilir enerji kullanımını teşvik etme konularında uygulanan önlemlerin dağılımı görülmektedir. Katılımcıların %62,5’i “Enerji Verimli Bina Standartları” ve “Güneş Enerjisi Sistemleri” gibi uygulamaları öncelikli olarak tercih etmiş, bu da

sürdürülebilir bina teknolojileri ve güneş enerjisinin enerji yönetiminde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Bunun yanı sıra %50 oranında "Binalarda ve Tesislerde Enerji Verimliliği" ile "Kamu Binalarında Enerji Verimliliği" sağlama önlemleri öne çıkmaktadır ve bu durum, enerji tasarrufunun kamusal ve özel alanlarda önemsendiğini ortaya koymaktadır. "Yenilenebilir Enerji Teşvikleri ve Finansman Programları" ise %37,5 ile ekonomik teşviklerin enerji dönüşümünde etkili olabileceğini göstermektedir. Daha düşük oranlarda, %25 ile "Akıllı Ulaşım Sistemleri", %12,5 ile "Rüzgâr Enerjisi Uygulamaları", "Enerji Bilinçlendirme ve Farkındalık Programları" ve "Sıfır Enerji Tesislerinin Teşvik Edilmesi" gibi önlemler uygulanmaktadır. Ayrıca katılımcıların %12,5'i hiçbir önlem alınmadığını ifade etmiş, bu da bazı alanlarda enerji verimliliği veya yenilenebilir enerjiye yönelik farkındalığın hâlâ yetersiz olduğunu göstermektedir.

Şekil 4.1.3. Kayseri İlinde Atık Su Arıtma Tesisi Sayısı

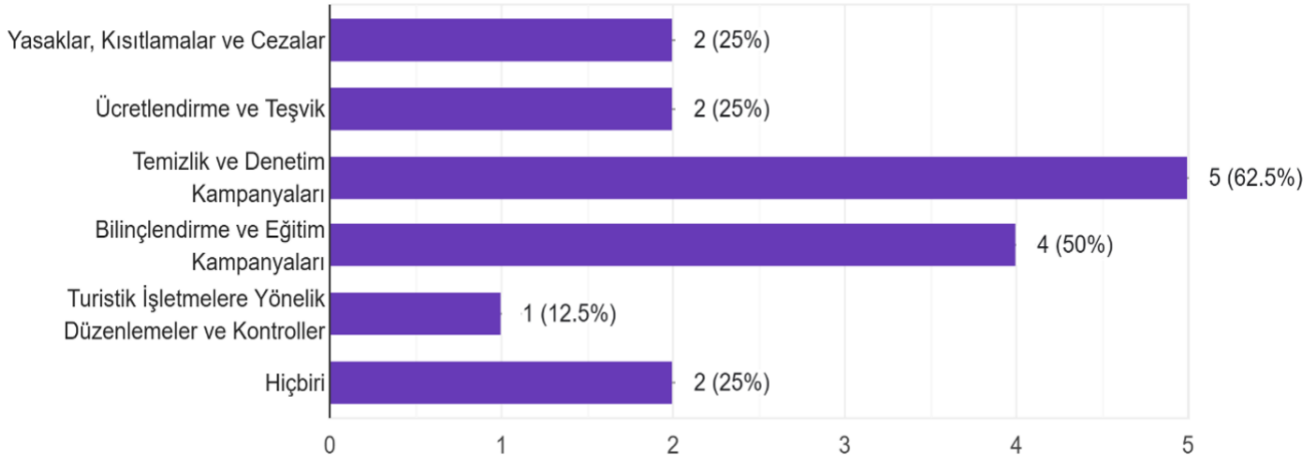
Şekil 4.1.3'te, "Kayseri ilinde kaç tane atık su arıtma tesisi var?" sorusuna verilen yanıtların dağılımı gösterilmektedir. Buna göre katılımcıların %75'i bir atık su tesisi olduğunu belirtirken, %12,5'lik iki grup sırasıyla 3 ve 5 tesis olduğunu ifade etmiştir.

Şekil 4.1.4. Katı Atık Yönetimi

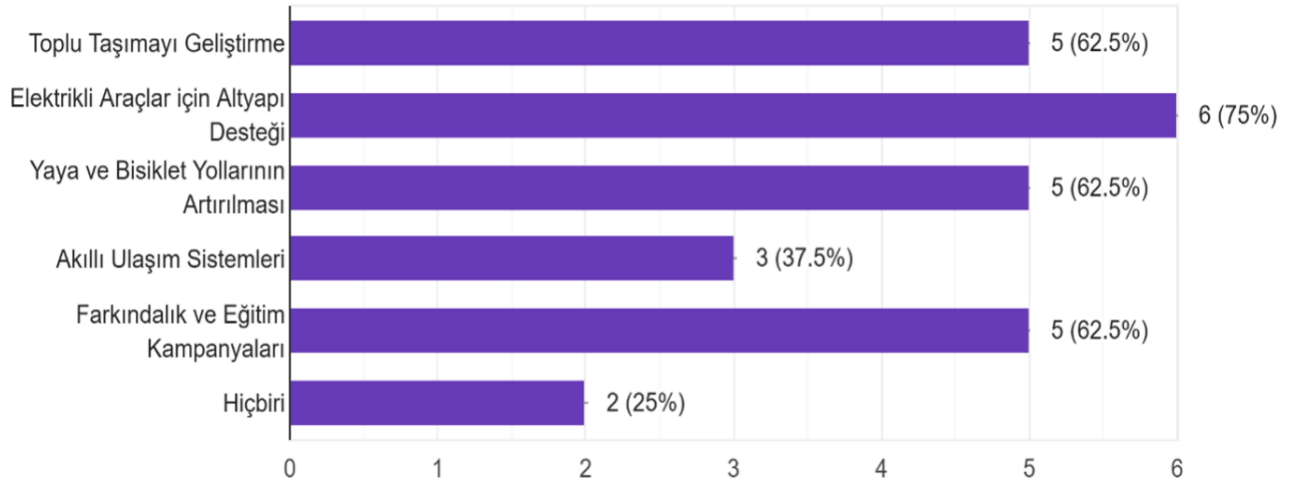
Şekil 4.1.4'te işletmeleri ve ziyaretçileri katı atıkları azaltmaya, yeniden kullanmaya ve geri dönüştürmeye teşvik etmek için yapılan uygulamalara verilen yanıtların dağılımı gösterilmektedir. Buna göre Katı Atık Yönetim Planları geliştirilmesi ve Sıfır Atık Programlarının uygulanması, katılımcıların %62,5'i tarafından en yaygın önlemler olarak belirtilmiş, bu da atık yönetimindeki planlama ve sistematik yaklaşımların önemini vurgulamaktadır. Dijital dönüşüm ve kâğıt israfını azaltma girişimleri %50 oranında tercih edilerek teknolojinin sürdürülebilir atık yönetimindeki rolünü ortaya

koymuştur. Geri dönüşüm ve atık ayrıştırma, kompostlama sistemlerini yaygınlaştırma, farkındalık yaratma ve eğitim programları, toplama-ayrıştırma-dönüşüm süreçleri ile yeşil sertifikalar ve ödüller gibi önlemler ise %37,5 oranında benimsenmiş ve bu önlemlerin katılımcılar tarafından dengeli bir şekilde değerlendirildiği görülmüştür. Aynı zamanda, katılımcıların %12,5'i herhangi bir önlem almadıklarını ifade etmiş; bu da bazı alanlarda atık yönetimi farkındalığının veya uygulamalarının eksik olduğunu göstermektedir. Genel olarak, katı atık yönetiminde hem teknik hem de farkındalık artırıcı uygulamaların ön planda olduğu, ancak dijital dönüşüm gibi modern yaklaşımların da artan bir şekilde benimsenmeye başladığı gözlemlenmektedir.

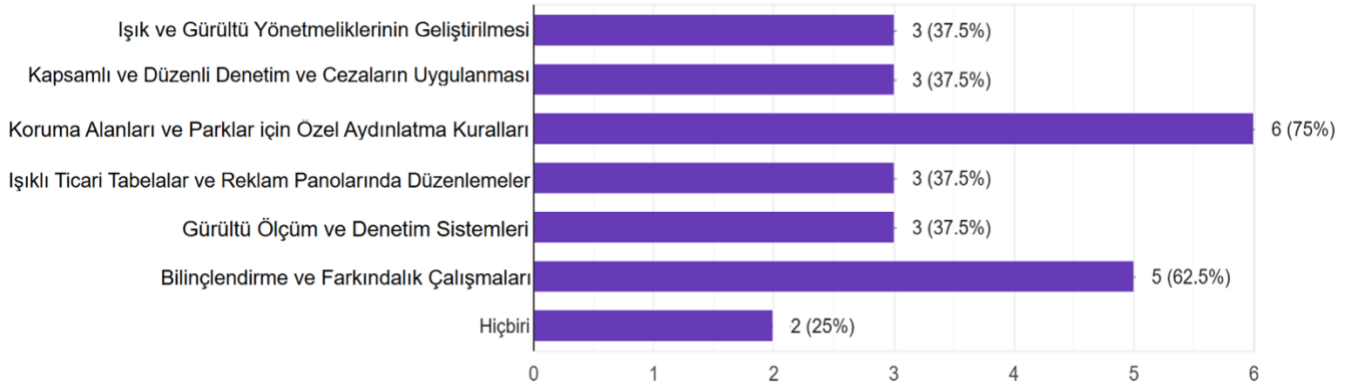
Şekil 4.1.5. Katı Atıkları Azaltmaya Yönelik Alınan Önlemler

Şekil 4.1.5. işletmelerin ve ziyaretçilerin katı atıkları azaltmaya yönelik ve bu kapsamda özellikle tek kullanımlık ürünler ve plastikleri azaltmak için alınan önlemlerle ilgili yanıtların dağılımını göstermektedir. Buna göre katılımcıların %62,5'i temizlik ve denetim kampanyalarını tercih ederek bu tür kampanyaların atık yönetimi ve çevresel farkındalık oluşturmadaki etkisini ön plana çıkarmaktadır. Bunu %50 oranıyla bilinçlendirme ve eğitim kampanyaları izlemekte, bu da toplumu bilinçlendirmenin ve eğitim yoluyla davranış değişikliği sağlamanın önemine işaret etmektedir. Yasaklar, kısıtlamalar ve cezalar ile ücretlendirme ve teşvik önlemleri, her biri %25 oranında tercih edilmiş, bu da düzenleyici ve ekonomik araçların sınırlı fakat etkili bir şekilde kullanıldığını göstermektedir. Turistik işletmelere yönelik düzenlemeler ve kontroller, yalnızca %12,5 oranında belirtilmiş, bu da turizm sektörünün bu tür girişimlere daha az dâhil olduğunu veya bu alanın daha fazla geliştirilmesi gerektiğini düşündürmektedir. Bunun yanı sıra katılımcıların %25'i hiçbir önlem almadıklarını ifade etmiş, bu da bazı alanlarda farkındalık eksikliğine veya uygulama zorluklarına işaret etmektedir. Genel olarak önlemlerin büyük ölçüde temizlik, eğitim ve denetim odaklı olduğu, ekonomik ve düzenleyici önlemlerin ise daha az yaygın olduğu ancak tamamlayıcı bir rol oynadığı görülmektedir.

Şekil 4.1.6. Ulaşımında Karbon Emisyonu Etkisinin Azaltılması

Şekil 4.1.6. ulaşımında karbon emisyonu etkisinin azaltılması için nelerin yapıldığına yönelik verilen yanıtların dağılımını göstermektedir. Elektrikli araçlar için altyapı desteği %75 oranında en yaygın uygulama olarak öne çıkarken toplu taşımayı geliştirme, yaya ve bisiklet yollarının artırılması ve farkındalık ve eğitim kampanyalarının her biri %62,5 oranında vurgulanmıştır. Bu durum, katılımcıların sürdürülebilir ulaşım hedefleri doğrultusunda çoklu stratejiler benimsemeye çalıştığını göstermektedir. Aynı zamanda, %37,5 oranla akıllı ulaşım sistemleri yanıtlanmıştır. Öte yandan, hiçbir önlem alınmadığını belirtenlerin oranı %25 olup, bu durum bazı bölgelerde karbon emisyonlarının azaltılmasına yönelik çabaların eksik kaldığını ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, çevresel sürdürülebilirliği artırmak adına, mevcut uygulamaların çeşitlendirilmesi ve katılımcıların daha fazla teşvik edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Şekil 4.1.7. Işık ve Gürültü Kirliliğini Engelleme

Şekil 4.1.7. ışık ve gürültü kirliliğini engellemek için alınan önlemlere yönelik verilen yanıtların dağılımını göstermektedir. Katılımcıların %75'i koruma alanları ve parklar için özel aydınlatma kurallarını en yaygın çözüm olarak belirtirken bilinçlendirme ve farkındalık çalışmaları %62,5 oranında ikinci sırada yer almıştır. Bunun yanı sıra ışık ve gürültü yönetmeliklerinin geliştirilmesi, kapsamlı ve düzenli denetimlerin ve cezaların uygulanması, ışıklı ticari tabelalar ve reklam panolarına yönelik düzenlemeler ile gürültü ölçüm ve denetim sistemleri gibi önlemlerin her biri %37,5 oranında desteklenmiştir. Ancak %25 oranında hiçbir önlem alınmadığını belirten katılımcılar da bulunmaktadır.

Bu sonuçlar, ışık ve gürültü kirliliğiyle mücadelede koruma alanlarına yönelik önlemlerin daha öncelikli olduğunu ancak bilinçlendirme çalışmalarının da önemli bir tamamlayıcı role sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca daha kapsamlı bir farkındalık ve denetim çerçevesiyle farklı önlemlerin etkinliğinin artırılabilceği değerlendirilmiştir.

Anket sonuçları, çevresel sürdürülebilirlik alanında yerel yönetimlerin farkındalığının genel olarak orta düzeyde olduğunu gösterirken stratejik planlama, risk yönetimi, izleme ve değerlendirme mekanizmaları gibi temel unsurlarda ciddi eksiklikler bulunduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca yerel halkın turizm süreçlerine katılımının ve turizm kaynaklı faydaların adil dağılımının artırılması gerekliliği vurgulanmaktadır. Sonuç olarak Kayseri'nin sürdürülebilir turizmi geliştirmek için daha kapsamlı, entegre ve paydaş katılımını artıran bir yönetim yaklaşımına ihtiyaç duyduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda, uzun vadeli stratejik planlar ve uluslararası standartlara uygun sürdürülebilirlik uygulamaları, kentin turizmdeki yerini güçlendirecektir.

4.2 Sosyal ve Ekonomik Sürdürülebilirlik

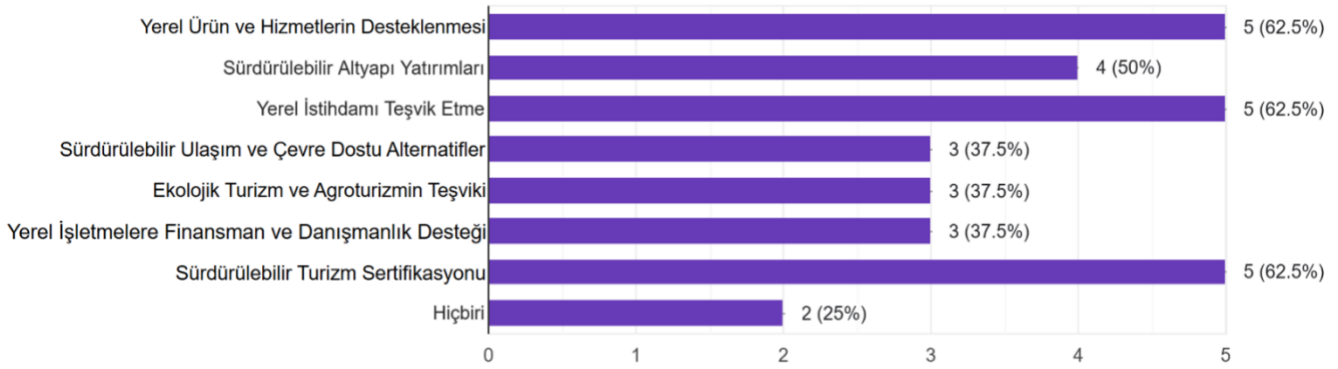
Sürdürülebilir turizmin sosyoekonomik boyutu, turizm faaliyetlerinin tüm paydaşlar için adil, kapsayıcı ve uzun vadeli faydalar sağlamayı hedefleyen, çok boyutlu bir yapıyı ifade etmektedir. Bu bağlamda, turizmin toplumsal ve ekonomik etkileri hem doğrudan hem de dolaylı yönleriyle kapsamlı bir şekilde değerlendirilmektedir. Doğrudan etkiler arasında otelcilik, seyahat acenteleri, turist rehberliği ve eğlence sektörleri gibi turizmin merkezinde yer alan faaliyetlerden sağlanan istihdam imkânları öne çıkmaktadır. Dolaylı etkiler ise inşaat, tarım, gıda tedariki, ulaşım ve imalat gibi turizmi destekleyen sektörlerdeki büyüme ve istihdam fırsatları ile kendini göstermektedir. Bu bağlamda, turizm sektörünün ekonomik yapıya sağladığı katkılar arasında döviz kazançları, altyapı geliştirme projeleri, bölgesel kalkınma ve ekonomik çarpan etkisi gibi unsurlar önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle turist harcamaları, konaklama, yeme-içme, ulaşım ve eğlence gibi hizmet sektörlerinde ciddi bir ekonomik hareketlilik yaratmakta, bu da bölgesel ve ulusal ekonomik büyümeyi desteklemektedir. Sosyal sürdürülebilirlik perspektifinden değerlendirildiğinde, yerel toplulukların turizm planlama ve karar alma süreçlerine aktif katılımının sağlanması büyük önem taşımaktadır. Bu katılım hem toplumsal eşitliğin sağlanmasına hem de turizmden elde edilen faydaların adil bir şekilde dağıtılmasına imkân tanımaktadır.

Özellikle, yerel halkın sosyoekonomik güçlendirilmesi, kültürel mirasın korunması ve toplumsal uyumun teşvik edilmesi sürdürülebilir turizmin sosyal boyutunun temel hedefleri arasında yer almaktadır. Bu yaklaşım, yerel halkın kendi kültürel ve doğal kaynaklarını koruma bilinci geliştirmesini teşvik ederken aynı zamanda turizmin toplumsal refaha katkıda bulunmasını sağlamaktadır. Bütüncül bir yaklaşımla ele alındığında, sürdürülebilir turizm hem ekonomik kalkınmayı hem de toplumsal refahı artıran bir mekanizma olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, sürdürülebilir turizm stratejileri, ekonomik ve sosyal boyutların birbirini destekleyen unsurlar olarak entegre edilmesiyle uzun vadeli bölgesel kalkınma hedeflerine ulaşmada kritik bir rol oynamaktadır. Tablo 4.2.1.'de, belediyelerle gerçekleştirilen anket sonucunda "Sosyoekonomik Sürdürülebilirlik" başlığı altında elde edilen verilere ilişkin betimsel analiz verilmektedir.

Tablo 4.2.1. Sosyoekonomik Sürdürülebilirlik Analizi

Sosyoekonomik Sürdürülebilirlik					
Sorular	Cevap	Sayı	Top.	%	Top.
Ziyaretçi yoğunluğunun yerel halkın da ihtiyaç ve istekleri gözetilerek bütün bir yıla yayılmasını sağlayacak organizasyonlar mevcut mudur?	Evet	1	9	11.1	100
	Hayır	8		88.9	
Turizm sektöründeki KOBİ'ler teşvik, destek gibi imkânlarla yönlendiriliyor mu?	Evet	5	9	55.6	100
	Hayır	4		44.4	

Tablo 4.2.1 turizmin sürdürülebilirliği ve yerel halkın ihtiyaçları açısından önemli eksiklikler olduğunu göstermektedir. Yetkililerin çoğu (%88,9), ziyaretçi yoğunluğunu yıl geneline yayacak ve yerel halkın taleplerini karşılayacak organizasyonların yetersiz olduğunu belirtmiştir. Ayrıca yetkililerin %55,6'sı turizm sektöründeki KOBİ'lerin teşvik ve desteklerden etkin şekilde faydalanabilecekleri yönlendirmelerin yapıldığını ifade etmiştir. Bu da yerel kalkınmayı destekleyecek mekanizmaların geliştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Şekil 4.2.1. Sürdürülebilir Yatırımları Destekleme

Şekil 4.2.1, sürdürülebilir yatırımları destekleyerek turizm harcamalarının yerel/bölgesel ekonomide tutulmasının teşvik edilmesi hakkında verilen yanıtları içermektedir. Katılımcıların çoğu (%62,5) yerel ürün ve hizmetlerin desteklenmesi, yerel istihdamı teşvik etme ve sürdürülebilir turizm sertifikasyonu gibi eylemleri belirtirken sürdürülebilir altyapı yatırımları %50 oranla ikinci sırada vurgulanan önlem olmuştur. Sürdürülebilir ulaşım ve çevre politikaları, ekolojik turizm ve agro-turizmin teşviki ve yerel işletmelere finansman ve danışmanlık desteği %37,5 oranla yanıtlanmıştır. Katılımcıların %25'i hiçbir önlem alınmadığını belirtmiştir.

4.3 Kültürel Sürdürülebilirlik

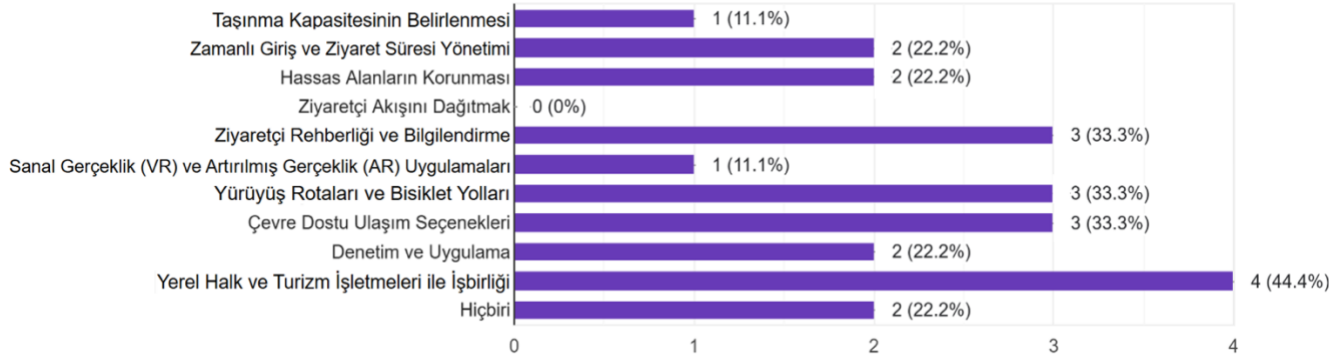
Sürdürülebilir turizmin kültürel boyutu hem somut (örneğin, tarihî alanlar, anıtlar, arkeolojik eserler) hem de somut olmayan/soyut (örneğin, gelenekler, müzik, dil, sanat, gastronomi) kültürel mirasın korunmasını, etkin bir şekilde yönetilmesini ve yerel ekonomiye entegre edilerek sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamasını hedeflemektedir. Bu yaklaşım, turizmin kültürel değerlere zarar verme riskini minimize ederken ev sahibi topluluklarla ziyaretçiler arasında kültürlerarası diyalogu güçlendiren ve karşılıklı anlayışı teşvik eden, özgün ve anlamlı deneyimlerin sunulmasını sağlamayı amaçlar. Kültürel mirasın korunması bağlamında sürdürülebilir turizm, bu değerlerin yalnızca ekonomik birer meta olarak algılanmasını engelleyerek kültürel kimliğin sürekliliğini sağlamayı ve yerel

toplulukların aidiyet duygusunu güçlendirmeyi önceliklendirmektedir. Bunun yanı sıra tarihî ve kültürel varlıkların düzenli olarak izlenmesi, korunması ve restorasyonu; yasa dışı tarihî eser ticaretinin önlenmesi ve yerel kimliği yansıtan değerlerin tanıtımı gibi stratejiler kritik bir önem taşımaktadır. Bu hedeflerin hayata geçirilmesi, kapsamlı ve stratejik bir destinasyon yönetimi yaklaşımını gerektirir. Bu süreçte yerel halk, kamu kurumları, turizm sektörü temsilcileri ve sivil toplum kuruluşları gibi farklı paydaşların etkin bir iş birliği içerisinde olması gereklidir. Ayrıca kültürel sürdürülebilirliği desteklemek adına turizm politikalarının toplumsal katılımı teşvik eden, yerel ekonomiye adil katkı sağlayan ve kültürel mirasın uzun vadeli korunmasına öncelik veren bir anlayışla şekillendirilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda geliştirilecek politikalar ve uygulamalar, turizmin kültürel miras üzerindeki etkilerini en aza indirirken yerel toplulukların yaşam kalitesini artırmayı ve ziyaretçilere özgün, anlamlı deneyimler sunmayı mümkün kılacaktır.

Tablo 4.3.1. Kültürel Sürdürülebilirlik Analizi

Kültürel Sürdürülebilirlik					
Sorular	Cevap	Sayı	Top.	%	Top.
Kültürel miras alanları ve varlıklarının güncel listesi mevcut mudur?	Evet	7	9	77.8	100
	Hayır	2		22.2	

Tablo 4.3.1.'de, belediyelerle gerçekleştirilen anket sonucunda "Kültürel Sürdürülebilirlik" başlığı altında elde edilen verilere ilişkin betimsel analiz verilmektedir. Buna göre kültürel ve doğal miras alanlarının büyük ölçüde (%77,8) takip edildiğini ancak bu alanların güncel bir listesinin %22,2 oranında eksik olduğunu ortaya koymaktadır.

Şekil 4.3.1. Ziyaretçi Yönetimi

Şekil 4.3.1. ziyaretçi yönetimi kapsamında kültürel alanların özelliklerini, kapasitesini ve hassasiyetini dikkate alan ve ziyaretçi akışını optimize eden eylemler için katılımcıların verdiği yanıtların dağılımı görülmektedir. En çok tercih edilen yöntem, %44,4 oranla yerel halk ve işletmelerin iş birliği olurken %33,3 oranıyla ziyaretçi rehberliği ve bilgilendirme, çevre dostu ulaşım seçenekleri, yürüyüş rotaları ve bisiklet yolları olmuştur. Hassas alanların korunması, denetim ve uygulamalar ve zamanlı giriş ve ziyaret süresi yönetimi %22,2 oran ile yanıtlanmıştır. Sanal gerçeklik (VR) ve artırılmış gerçeklik gibi teknolojik araçlar ve taşıma kapasitesinin belirlenmesi %11,1 oranında belirtilmiştir. Ziyaretçi akışının dağıtılması hiçbir katılımcı tarafından tercih edilmemiştir. Ayrıca %22,2 oranında hiçbir eylemin uygulanmadığı ifade edilmiştir. Bu sonuçlar, ziyaretçi yönetiminde rehberlik, ulaşım ve iş birliğinin önemli olduğunu gösterirken teknolojik araçların ve zaman planlamasının daha düşük bir öncelik taşıdığını, taşıma kapasitesi ve akış dağıtımını gibi stratejilerin ise göz ardı edildiğini ortaya koymaktadır. Daha dengeli bir yaklaşım hem kültürel alanların korunması hem de ziyaretçi memnuniyeti için gereklidir.

4.4 Destinasyon Yönetimi

Turizm destinasyon yönetimi, turizm faaliyetlerinin çevresel, ekonomik ve sosyal etkilerini dengeli bir şekilde kontrol altına alarak sürdürülebilirliği sağlama sürecinde merkezî bir role sahiptir. Bu süreç, kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarından paydaşların aktif katılımını içeren şeffaf, tutarlı ve bütüncül bir yönetim yapısının oluşturulmasını gerektirmektedir. Sürdürülebilir turizm hedeflerine ulaşmak için koruma alanlarının kapsam ve niteliklerinin yanı sıra çevresel, toplumsal ve ekonomik etkiler detaylı bir şekilde analiz edilmektedir. Ziyaretçi yönetimi, taşıma kapasitesinin belirlenmesi ve yerel halkın karar alma süreçlerine dâhil edilmesi gibi unsurlar, sürdürülebilir bir yaklaşımın hayata geçirilmesi açısından kritik öneme sahiptir. Bununla birlikte risk yönetimi çerçevesinde acil durum ve eylem planlarının hazırlanması, turizm sektöründe güvenli çalışma ortamlarının sağlanması ve yerel ekonominin güçlendirilmesi hedeflenmelidir. Ayrıca turizm faaliyetlerinin düzenli olarak izlenmesi, işletmelerin sürdürülebilirlik kriterleri doğrultusunda denetlenmesi ve uluslararası standartlara uygun sürdürülebilirlik sertifikalarının teşvik edilmesi gereklidir.

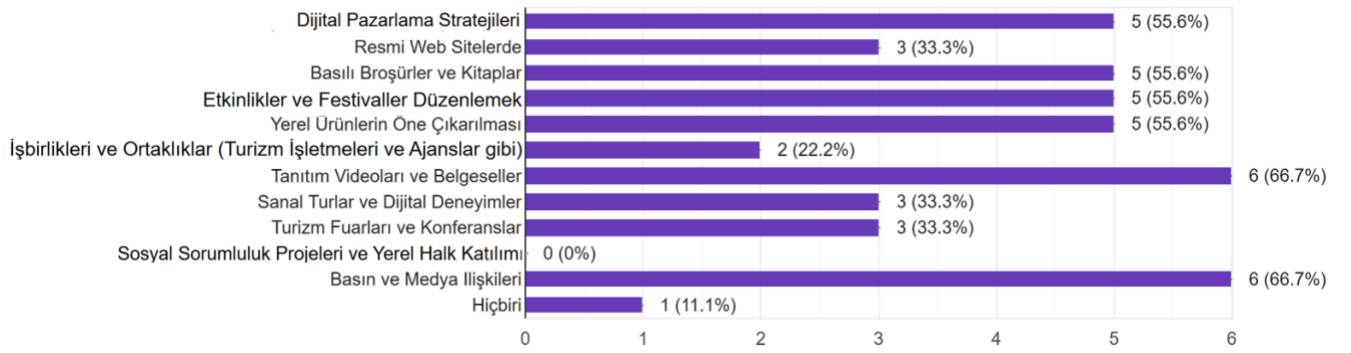
Bu süreçlerin sonuçlarının şeffaf bir şekilde raporlanması hem paydaşlar arası güvenin artırılmasına hem de turizm yönetiminin hesap verebilirliğine katkı sağlayacaktır. Kültürel ve doğal mirasın korunması, turizm faaliyetlerinin bu varlıklar üzerindeki olumsuz etkilerinin minimize edilmesi ve iklim değişikliği ile ilgili uyum stratejilerinin geliştirilerek uygulanması sürdürülebilir destinasyon yönetiminin temel hedefleri arasında yer alır. Tüm bu unsurların bütüncül bir yaklaşımla ele alındığı, uzun vadeli eylem planları ve etkili yönetim stratejileri, sürdürülebilir turizm uygulamalarının başarısı için vazgeçilmez bir gerekliliktir. Tablo 4.4.1’de, belediyelerle gerçekleştirilen anket sonucunda "Sürdürülebilir Yönetim" başlığı altında elde edilen verilere ilişkin betimsel analiz yer almaktadır.

Tablo 4.4.1. Sürdürülebilir Yönetim Analizi

Sorular	Cevap	Sayı	Top.	%	Top.
Kamu ve özel sektörden temsilcilerinin yer aldığı ve sürdürülebilirlik konusunda uzman personel içeren bir birim var mı?	Evet	2	9	22.2	100
	Hayır	7		77.8	
Sürdürülebilirlik stratejinizi gösteren (çevre, toplum, kültür ve ekonomik değerler dikkate alınarak hazırlanmış) uzun vadeli bir doküman mevcut mudur?	Evet	1	9	11.1	100
	Hayır	8		88.9	
Turizmin etkisini ölçmek amacıyla turizmden kaynaklanan çevresel, toplumsal ve ekonomik unsurlara ait veriler raporlanıyor mudur?	Evet	0	9	0	100
	Hayır	9		100	
Yerel halk turizm yönetimi ile ilgili planlamalara dâhil edilmekte midir?	Evet	4	9	44.4	100
	Hayır	5		55.6	
Destinasyon tanıtımda kullanılan bilgilerin doğruluğunu kontrol eden mekanizma mevcut mudur?	Evet	5	9	55.6	100
	Hayır	4		44.4	
Destinasyonda çevresel, ekonomik ve sosyokültürel etki değerlendirmesi gerektiren ve sürdürülebilir arazi kullanımı, yapım ve yıkımı entegre eden planlama mevcut mudur?	Evet	3	9	33.3	100
	Hayır	6		66.7	
Destinasyona uygun bir risk azaltma, kriz yönetimi ve acil durum müdahale planı mevcut mudur?	Evet	1	9	11.1	100
	Hayır	8		88.9	
Turizm çalışanlarının güvenli ve sağlıklı ortamlarda çalışması için iş başı eğitim ve bilgilendirme yapılıyor mu?	Evet	1	9	11.1	100
	Hayır	8		88.9	

Tablo 4.4.1’e göre ilk olarak sürdürülebilirlik konusunda uzman personel içeren bir birim bulunma oranının yalnızca %22,2 olduğu görülmektedir. Uzun vadeli bir sürdürülebilirlik strateji dokümanına

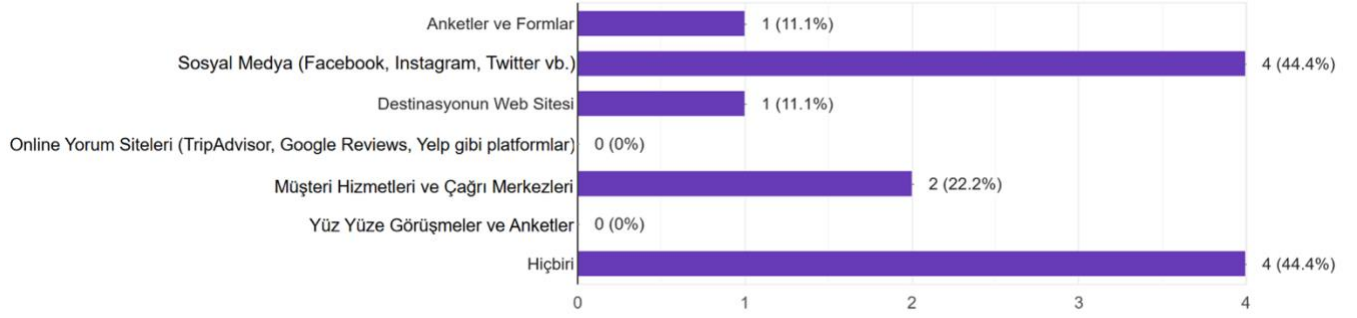
sahip olma oranı %11,1'de kalırken turizmin çevresel, toplumsal ve ekonomik etkilerinin raporlanmadığı ve bu konuda hiçbir uygulamanın bulunmadığı (%0) dikkat çekicidir. Yerel halkın turizm planlamalarına dâhil edilme oranı, %44,4 ile nispeten daha yüksek olsa da bu katılımın hâlâ yetersiz olduğu söylenebilir. Destinasyon tanıtımında kullanılan bilgilerin doğruluğunu kontrol eden mekanizmanın bulunma oranı, %55,6 ile diğer alanlara göre olumlu bir tablo sunarken sürdürülebilir arazi kullanımı ve planlamayı içeren entegre planların yalnızca %33,3 oranında mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Risk azaltma, kriz yönetimi ve acil durum müdahale planlarının bulunma oranı ise %11,1'de kalmakta, bu durum destinasyonların olası krizlere hazırlıksız olduğunu göstermektedir. Son olarak turizm çalışanlarının güvenli ve sağlıklı çalışma ortamlarının sağlanmasına yönelik iş başı eğitim ve bilgilendirme faaliyetlerinin %11,1 gibi oldukça düşük bir oranda uygulandığı belirtilmektedir. Bu veriler, destinasyon yönetiminde sürdürülebilirlik ilkelerinin büyük ölçüde ihmal edildiğini ve özellikle planlama, izleme ve eğitim alanlarında ciddi iyileştirmelere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Şekil 4.4.1. Destinasyon Tanıtımının Nasıl Yapıldığı

Ankette destinasyon tanıtımının nasıl yapıldığı sorusuna verilerin cevapların istatistiki analizi Şekil 4.4.1'de yer almaktadır. Buna göre en çok kullanılan tanıtım araçları, %66,7 oran ile tanıtım videoları, belgeseller, basın ve medya ilişkileri olup görsel içeriklerin hedef kitle üzerinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bunu, %55,6 oran ile basılı broşürler ve kitaplar, dijital pazarlama stratejileri, etkinlikler ve festivallerin düzenlenmesi ve yerel ürünlerin öne çıkarılması takip etmektedir, bu da geleneksel medya araçlarının hâlâ güçlü bir etkisi olduğunu göstermektedir. Sanal turlar, dijital deneyimler, turizm fuarları, konferanslar ve resmi internet siteleri ise %33,3 oran ile daha az tercih edilmektedir. İş birlikleri ve ortaklıklar yalnızca %22,5 oranında belirtilmiş, sosyal sorumluluk projelerinin ise hiçbir katılımcı tarafından tanıtım aracı olarak kullanılmadığı belirtilmiştir. Ayrıca %11,1 oranında hiçbir yöntemin kullanılmadığını ifade eden bir grup bulunmaktadır. Bu veriler, tanıtım stratejilerinde görsel içeriklerin etkili olduğunu ancak iş birlikleri ve sosyal sorumluluk projelerinin neredeyse hiç kullanılmamasının

dikkat çekici olduğunu göstermekte, daha dengeli ve çeşitlendirilmiş bir yaklaşımın gerekliliğine işaret etmektedir.

Şekil 4.4.2. Ziyaretçilerin Destinasyon Hakkında Geribildirim Verebilecekleri Mekanizmalar

Şekil 4.4.2.'de, ziyaretçilerin destinasyon hakkında geribildirim verebilecekleri mekanizmalar hakkındaki yanıtlar yer almaktadır. Buna göre en sık kullanılan yöntem, %44,4 oranıyla sosyal medya platformlarıdır (Facebook, Instagram, vb.), bu da dijital etkileşim araçlarının geri bildirim toplamada en popüler mekanizma olduğunu ortaya koymaktadır. Çevrim içi anketler ve formlar ve destinasyonun internet sitesi %11,1 oranında, müşteri hizmetleri ve çağrı merkezleri ise %22,2 oranında belirtilmiş, ancak çevrim içi yorum siteleri (*TripAdvisor*, vb.) ile yüz yüze görüşmeler ve anketörler hiçbir katılımcı tarafından tercih edilmemiştir. Ayrıca %44,4 oranında hiçbir geri bildirim mekanizmasının kullanılmadığı ifade edilmiştir. Bu durum, sosyal medyanın etkili bir araç olduğunu gösterirken diğer geleneksel veya dijital mekanizmaların kullanılmamasının eksik bir geri bildirim stratejisine işaret ettiğini ortaya koymaktadır. Daha geniş bir geri bildirim altyapısının oluşturulması, ziyaretçi memnuniyeti ve destinasyon geliştirme süreçleri için önemlidir.

5

Akıllı Turizm ve Dijital Görünürlük Analizi

5.1 Dijital Görünürlük ve Aramalar

Google üzerinden yapılan aramalar incelendiğinde, Kayseri'nin Türkiye içinden ve dünyanın çeşitli ülkeleri tarafından ilgi duyulan bir şehir olduğu anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda Kayseri, Türkiye'nin yanı sıra Hollanda, Avusturya, Almanya, Belçika, Fransa, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri'nde Google üzerinden aranmıştır.

Türkiye içinde "Kayseri" kelimesiyle ilgili "artış gösteren" anahtar kelime aramaları Tablo 5.1.1.'de görülmektedir. Buna göre Google arama odaklarının öncelikle Kayseri Büyükşehir Belediyesi hizmetleriyle ilgili olduğu, sonrasında ulaşım/taşıma ve sağlık hizmetlerinin geldiği, ayrıca Kapadokya ve Erciyes Dağı gibi turizmle ilişkili destinasyon aramalarına yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 5.1.1. Google Kullanıcı Aramalarında Kayseri ve İli İlgilendiren Kelimeler

Kullanıcıların Arattığı Anahtar Kelime	Arama Artış Oranı
Kayseri Büyükşehir Spor Etkinlikleri A. Ş.	Büyük çıkış
Kayseri Büyükşehir Belediyesi	+%800
Kayseri Ulaşım A.Ş.	+%450
Kayseri Buz Pateni	+%300
Bilet	+%250
Kayseri Devlet Tiyatrosu	+%150
İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü	+%80
Kayseri Şehir Hastanesi	+%40
Kayseray (Toplu Taşıma)	+%70
Kapadokya	+%70
Kayseri Hava Limanı	+%70
Kayseri Tramvay Saatleri	+%80
Obilet	+%70
Erciyes Dağı	+%40
Kayseri Sarraflar ve Kuyumcular Derneği	+%50

Kaynak: Google. İlgili analizler 05.12.2024 tarihlidir.

Tablo 5.1.2. ise arama konferansında ortaya çıkan ve Kayseri'nin mevcut ve potansiyel marka değerine sahip turizm unsurlarına yönelik hem Türkiye hem de dünya çapındaki arama miktarlarını göstermektedir. Buna göre en fazla aramanın Erciyes Dağı olduğu, sonrasında ilin gastronomi değerlerinin yoğun aramaya konu olduğu ve üçüncü grupta ilin doğal varlıklarına yönelik aramaların yoğunlaştığı görülmektedir. Bu unsurlara yönelik aramaların özellikle Türkiye ağırlıklı olduğu, bunun yanı sıra Avusturya, Almanya, Hollanda, Fransa, Arnavutluk, Hindistan, Rusya, Yeni Zelanda, Kıbrıs,

Portekiz ve Amerika Birleşik Devletleri'nden yapıldığı görülmektedir. Bu durum, Kayseri turizm unsurlarının Türkiye dışındaki aramalarda düşük yoğunlukta olduğunu ve ilin önemli bir uluslararası tanıtıma ihtiyacı olduğunu göstermektedir.

Tablo 5.1.2. Google Trend Aramalarında Kayseri ve İli İlgilendiren Kelimeler

Aratılan Anahtar Kelime	Arama Ülkesi (Sıralama Önceliğiyle)	Arama İlgili Düzeyi
Erciyes Dağı	Türkiye (100 ve üzeri), Avusturya, Almanya, Hollanda, Fransa	Yıllık 100 ve aşağısı
Kayseri Mutfağı	Türkiye	Yıllık 100 ve aşağısı
Kayseri Pastırması	Türkiye	Yıllık 100 ve üzeri
Kayseri Mantısı	Türkiye (100 ve üzeri), Hollanda, Almanya, Fransa, ABD	Yıllık 100 ve aşağısı
Kayseri Yağlama	Türkiye (100 ve üzeri), Almanya, Portekiz	Yıllık 100 ve aşağısı
Develi Cıvıklısı	Türkiye	Yıllık 100 ve üzeri
Hunat Hatun Külliyesi	Türkiye	Yıllık 100 ve üzeri
Erciyes Kayak Merkezi	Türkiye (100 ve üzeri), Kıbrıs, Hollanda, Almanya, Fransa	Yıllık 100 ve aşağısı
Derebağ Şelalesi	Türkiye	Yıllık 100 ve üzeri
Sultan Sazlığı Millî Parkı	Türkiye	Yıllık 100 ve üzeri
Kayseri Kalesi	Türkiye	Yıllık 100 ve üzeri
Soğanlı Vadisi	Türkiye (100 ve üzeri), Almanya	Yıllık 100 ve aşağısı
Kapuzbaşı Şelaleleri	Türkiye	Yıllık 100 ve üzeri
Beştepeler Mesire Alanı	Türkiye	Yıllık 100 ve üzeri
Zamanlı Irmağı	Türkiye	Yıllık 100 ve aşağısı
Yay Gölü	Türkiye	Yıllık 100 ve aşağısı
Hürmetçi Sazlığı	Türkiye (100 ve üzeri), Rusya	Yıllık 100 ve aşağısı
Ortaseki Ormanları	Arnavutluk (100 ve üzeri), Türkiye, Hindistan	Yıllık 100 ve aşağısı
Ali Dağı	Türkiye (100 ve üzeri), Almanya	Yıllık 100 ve aşağısı
Talas Çay Bağları	Yeni Zelanda (100 ve üzeri), Türkiye	Yıllık 100 ve aşağısı

Kaynak: Google. İlgili analizler 05.12.2024 tarihlidir. Puanlama, 100 değerinin en yaygın şekilde aranan sorguyu, 50 değerinin bunun yarısı kadar sıklıkta aranan bir sorguyu gösterdiği görece bir ölçekte belirtilir.

5.2 Akıllı Destinasyon

"Avrupa Akıllı Turizm Başkenti" unvanı, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Birliği tarafından verilmektedir. Kentler arasında bu unvanı almak için yoğun bir mücadele verilmektedir. Söz konusu unvan, turizm kaynaklı yenilikçi gelişmeleri, ekonomik büyümeyi ve istihdam yaratmayı teşvik etmektedir. Bu unvanı alma mücadelesine konu olan yarışma 4 kategoriden oluşmaktadır: dijitalleşme, kültürel miras ve yaratıcılık, sürdürülebilirlik ve erişilebilirlik.

Dijitalleşme kategorisi, turizm alanında yenilikçi, akıllı ve kapsayıcı çözümleri içermektedir. BİT tabanlı çözümler ve dijital araçlar aracılığıyla ziyaretçilerin ihtiyaçlarına uyarlanmış konaklama bilgileri, ürünler, hizmetler, alanlar ve deneyimler sunmak ana hedeftir. Kültürel miras ve yaratıcılık kategorisi, bölgesel, sosyal ve beşerî sermayeyi, turizm sektörünün büyümesini, şehrin refahını ve sakinler için daha kaliteli yaşamı kapsamaktadır. Ayrıca küresel bir turizm deneyimi için kültürel mirası ve yaratıcı endüstrileri kullanmayı içermektedir. Sürdürülebilirlik kategorisi, yerel topluluklara saygı göstermeyi, onları dâhil etmeyi, doğal ve kültürel varlıklara değer vererek zenginleştirilmiş ve özelleştirilmiş turizm deneyimi sağlamayı hedeflemektedir. Ekonomik ve sosyokültürel kalkınmayı dengeli bir şekilde sürdürürken doğal çevreyi ve kaynakları korumak ve geliştirmek için çalışmak ana hedeftir. Erişilebilirlik kategorisi, yeni teknolojilerle hizmetlerin birbirine bağlanabilirliğini ve entegrasyon yoluyla turizm hizmet ve ürünlerine erişimi kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Yaş, sosyal veya ekonomik durum, dezavantajlı olup olmadığına bakılmaksızın, özel erişim ihtiyaçları olan yolcular için fiziksel olarak erişilebilirlik sağlamak

ana hedeftir. Aynı zamanda şehir içi güçlü ulaşım sistemi ve farklı ulaşım araçlarıyla kolay ulaşılabilirlik sağlamak hedeflenmektedir.

Bu kapsamda "Avrupa Akıllı Turizm Başkenti" unvanı almaya aday olabilecek Kayseri iline ait güncel durum değerlendirmesi aşağıdadır. İlk olarak T. C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından "Akıllı Şehirler" portalında yer alan bilgilere göre Kayseri'ye dair pek çok akıllı şehir uygulamaları içeren proje ve başarılı örneklerle yer verilmiştir. Bununla birlikte Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından tamamlanan, devam eden ve planlanan projeler incelenmiştir. Her iki kaynaktan da elde edilen bilgiler, aşağıda yer alan tabloda değerlendirilmiştir.

Tablo 5.2.1. Kayseri İlinin Dört Değişkene Göre Mevcut Durumunun Değerlendirilmesi

Dijitalleşme	Kültürel Miras ve Yaratıcılık	Sürdürülebilirlik	Erişilebilirlik
CBS Analiz Raporları, Yerli ve millî dosya paylaşım sistemi ve adres talep başvuru sistemlerine ilişkin projeler tamamlanmıştır.	Kayseri turizm haritası, gastronomi turizmi, sağlık turizmi ve kent rehberine ilişkin projeler tamamlanmıştır.	Yeşil alanlar bilgi sistemi, 100.000 fidan ve Alsancak Parkı'na ilişkin projeler tamamlanmıştır.	QR kodlu kapı numarası sistemi projesi tamamlanmıştır.
Yeni akıllı şehir mobil uygulaması, Online Başvuru Platformu, Kurumsal Portal ve E-Belediye Platformu projeleri tamamlanmıştır.	Sanat yapıları ve Tarihî Eser Bilgi Sistemi projeleri tamamlanmıştır.	Kırsal mahallelere park, halı saha, kent mobilyaları ve sosyal donatılara ilişkin projeler tamamlanmıştır.	Loop Talepli Kavşaklar, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Trafik mobil uygulaması (KBB Trafik), trafik işaret levhaları, trafik işaretlemeleri, yayla ve arazi yolları bakım ve onarımına ilişkin projeler tamamlanmıştır.
Kiosk akıllı ödeme sistemi projesi devam etmektedir.	Harita Tabanlı Kadastro Web Uygulaması tamamlanmıştır.	100.000 fidan dikimi, yeni fidanlık projeleri planlanmaktadır.	Sosyal Hizmetler Bilgi Sistemi projesi tamamlanmıştır.
Sportif Kayseri mobil uygulama, aklım sende Alzheimer saati projeleri planlanmaktadır.	Kültepe, Örenşehir ve Kaykubadiye kazıları için destek, fosil kazılarında destek ve kızıldöşk, İncesu kilise restorasyon projeleri devam etmektedir.	Akıllı şehir master planı akıllı sulama sistemi projesi planlanmaktadır.	UZİMER (uzaktan izleme merkezi) ve ücretsiz güvenli kablosuz internet hizmeti projeleri devam etmektedir.
www.kayseri.com.tr şehir portalı projesi tamamlanmıştır.	İlçelere sanat yapıları ve mutfak sanatları merkezi projeleri planlanmaktadır.	Koramaz, Soğanlı Vadisi ve Erdemli Vadileri ve Hürmetçi Sazlığı'nda yerel kalkınma ve sürdürülebilir destinasyon çalışmaları yapılmıştır.	Engelsiz yaşam merkezi kapalı yüzme havuzu ve engelsiz yaşam merkezi kapalı spor salonu projeleri devam etmektedir.
Kayseri Kültür Yolu farklı dillerde ulaşılabilir durumdadır.	Mimar Sinan Evi, Koramaz Vadisi Müzesi, Ticaret Müzesi, Paleontoloji Müzesi, Kayseri Kent Müzesi, Develi Kent Müzesi, İncesu Kent Müzesi, Kültepe Müzesi, Asurlu Tüccarlar Mahallesi Canlandırma projeleri devam etmektedir.		KAYMEK A.Ş. ücretsiz kursları projesi devam etmektedir.

Yukarıdaki Tablo 5.2.1'e göre Avrupa Akıllı Turizm Başkenti unvanını almak için düzenlenen yarışmada başarılı olabilmek için aşağıdaki adımların atılması gerekmektedir.

Dijitalleşme:

- Turistik alanlarda dijital erişimi artıracak mobil uygulamalar ve sanal turlar geliştirilmelidir. Ziyaretçilerin tarihî ve kültürel alanları dijital olarak keşfetmesini sağlayacak, artırılmış gerçeklik (AR) ve sanal gerçeklik (VR) çözümleri sunulmalıdır.

- Kültürel varlıkların internet siteleri optimize edilerek dijital platformlarda daha görünür hâle getirilmelidir. Kullanıcı dostu arayüzler ve çok dilli destek sağlanmalıdır.
- Kayseri'ye özgü tanıtım videoları ve fotoğraf arşivleri oluşturulmalıdır. Bu içerikler dijital platformlarda paylaşılmalı ve sürekli güncellenmelidir.
- Arama Motoru Optimizasyonu (SEO) ve Google Ads çalışmalarına ağırlık verilerek Kayseri'nin turistik değerleri arama motorlarında ön plana çıkarılmalıdır. Anahtar kelime analizleri yapılarak dijital tanıtım stratejileri hazırlanmalıdır.
- Sosyal medya içerik üreticileri ile iş birliği yapılarak dijital pazarlama kampanyaları başlatılmalıdır. Gastronomi, kültür ve doğa turizmi gibi alanlarda *influencer* ve *bloggerlar* şehre davet edilmelidir.
- Turist rehberlerine dijital ve gastronomi odaklı uzmanlık eğitimleri verilmelidir. Dijital araçları etkin kullanabilen rehberler yetiştirilmelidir.
- Turizm sektöründe dijital güvenlik ve veri koruma eğitimleri düzenlenmelidir.
- Online hizmetlerde yüksek güvenlik standartlarının uygulanması sağlanmalıdır.
- Turistik alanlarda doğal afetlere karşı dayanıklılığı artırmak için akıllı erken uyarı sistemleri ve acil durum yönetim planları geliştirilmelidir.
- Ulusal akıllı şehir stratejisi kapsamında Kayseri ilinin mevcut durumu, tüm paydaşlar tarafından değerlendirilmeli ve buna yönelik bir planlama yapılmalıdır.
- Merkez ve ilçe belediyeleri, vatandaşlara ve turistlere çevrim içi ortamda daha fazla hizmet vermelidir.
- Turizmde dijitalleşme markalaşma çalışmaları yürütülmelidir.
- Şehir içi veri toplama ve analiz sistemi oluşturulmalı ve gelişmiş veri analitiği kullanılarak turist davranışları ve tercihleri analiz edilmelidir.
- Etkili atık yönetimi yapılmalı ve atık yönetiminin akıllı hâle getirilmesine yönelik (çöp yoğunluğu, hafriyat) bir sistem kurulmalıdır.

Kültürel Miras ve Yaratıcılık:

- Kayseri'nin gastronomi rotaları oluşturulmalı, coğrafi işaretli ürünler etkili biçimde tanıtılmalıdır. Yerel lezzetleri tanıtan rotalar, otel ve restoran menülerine eklenmeli, turistlerin deneyimleyebileceği atölye çalışmaları düzenlenmelidir.
- Müze ve gezi rotalarına sanat ve zanaat atölyeleri entegre edilmelidir. Soğanlı bebeği yapımı, Bünyan halısı dokuma ve bakırcılık gibi geleneksel sanatlar deneyimsel ürünler olarak turistlere sunulmalıdır.
- Yerel lezzetlerin tanıtımı için gastronomi festivalleri ve etkinlikler düzenlenmelidir. Bu etkinlikler, ulusal ve uluslararası gastronomi yazarları ve *influencerlar* ile desteklenmelidir.
- Tarihî ve kültürel alanlarda hikâye anlatımına dayalı dijital içerikler geliştirilmeli, interaktif sergiler hazırlanmalıdır.
- Yerel folklor ve sanatsal etkinliklerin sergilenebileceği alanlar artırılmalıdır.
- Kayseri'nin tarihî Kapalı Çarşı gibi değerleri restore edilerek turistik gezi rotalarına entegre edilmelidir.
- Şehirde kültürel mirasın aktarılmasını sağlayacak akıllı uygulamalar geliştirilmelidir.
- Turizm sektöründe sürdürülebilirlik ve akıllı şehir uygulamaları konusunda turistler ve yerel halk bilinçlendirilmelidir.
- Yerel ürünlerin ve hizmetlerin dijital olarak satılabileceği, e-ticaret platformları kurularak yerel ekonomi desteklenmelidir.
- Müzecilikte dijital araçlarla deneyim müzeciliği geliştirilmelidir.

Sürdürülebilirlik:

- Termal ve doğal kaynakların korunmasına yönelik çevre dostu politikalar geliştirilmelidir.
- Yeni tesislerde yenilenebilir enerji kullanımı teşvik edilmeli ve çevreye duyarlı bina tasarımları önceliklendirilmelidir.
- İklim değişikliğinin tarımsal ürün kalitesine etkisini azaltmak için sürdürülebilir tarım projeleri geliştirilmeli, yerel çiftçiler desteklenmelidir.
- Ekoturizm alanlarında çevreyi koruyucu politikalar geliştirilmeli ve yasalarla güvence altına alınmalıdır.
- 2. ve 3. Aşama Sürdürülebilir Turizm Sertifikası alan tesislerin sayısı artırılmalıdır.
- Erciyes Dağı yalnızca bir kayak merkezi değil, sürdürülebilirlik ilkelerine bağlı olarak dört mevsim turizme hitap eden bir yaşam merkezine dönüştürülmelidir.
- Yerel tarımda doğal kaynakların korunmasına yönelik projeler desteklenmelidir.
- Şehirde enerji tasarrufu sağlayan hareket sensörlü ve zaman ayarlı aydınlatma sistemleri kurulmalıdır.
- Şehirde geri dönüşüm ve atık ayrıştırma sistemleri yaygınlaştırılarak sürdürülebilir atık yönetimi sağlanmalıdır.
- Geri dönüşüm ve atık ayrıştırma sistemleri şehir genelinde yaygınlaştırılmalı, akıllı çöp kutuları ile atık yönetimi optimize edilmelidir.
- Şehirde yenilenebilir enerji kaynaklarının neler olduğu belirlenerek enerji verimliliği artırılmalıdır.
- Şehirdeki hava kalitesini izlemek ve iyileştirmek için akıllı sensörler kullanılmalı, hava kirliliği ile mücadele için yeşil alanlar artırılmalıdır.
- Turistik tesislerde enerji verimliliğini artırmak için yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı teşvik edilmelidir.

Erişilebilirlik:

- Turistik bölgelere erişimi kolaylaştırmak için dijital haritalar, akıllı ulaşım sistemleri ve mobil uygulamalar geliştirilmeli, ulaşım altyapısı güçlendirilmelidir.
- Şehir içi ulaşımı güçlendirecek sürdürülebilir ve erişilebilir ulaşım projeleri hayata geçirilmelidir.
- Ekoturizm alanlarının altyapısı güçlendirilerek turistlerin rahat ulaşımını sağlamak için tanıtım ofisleri ve bilgi merkezleri kurulmalıdır.
- Engelli dostu turizm hizmetleri artırılmalı, fiziksel erişilebilirlik projeleri geliştirilmelidir.
- Uluslararası kongre ve organizasyonların şehre çekilebilmesi için kongre ziyaret ofisi kurulmalıdır.
- Vatandaşların şikâyetlerini ve önerilerini kolayca iletebileceği ve takip edebileceği, akıllı bir şikâyet yönetim sistemi kurulmalıdır.
- Dijital müşteri hizmetleri ve geri bildirim sistemleri geliştirilmelidir.
- Trafik yoğunluğunu azaltmak ve çevre kirliliğini önlemek için toplu taşıma araçları ve bisiklet yolları geliştirilmeli, elektrikli araç şarj istasyonları yaygınlaştırılmalıdır.

6

İl Turizm Risk Yönetim Planı ve Risk Analizi

Son yıllarda Türkiye, terör saldırıları, Covid-19 salgını ve depremler gibi beklenmedik olaylar nedeniyle çeşitli krizlerle karşı karşıya kalmıştır. Bu durum, turizm sektöründe sürekli bir belirsizlik ortamı yaratmıştır. Ancak bu zorluklara karşı geliştirilen çözümler sayesinde krizler hızlı bir şekilde aşılabilmektedir. Bu durum, destinasyonlar için kriz yönetimi ve risk planlamasının önemini net bir şekilde göstermektedir.

UN Tourism, ziyaretçilerin yerel halkın ve turizm çalışanlarının güvenliğine ilişkin riskleri dört ana başlık altında sınıflandırmaktadır. Bunlar:

- İnsani ve kurumsal çevre (genel suçlar, şiddet, organize suçlar, terörizm, savaş vb.),
- Turizm ve ilgili sektörler (yetersiz güvenlik önlemleri, hijyen eksikliği, dolandırıcılık, personel kaynaklı iş anlaşmazlıkları vb.),
- Bireysel gezginler (tehlikeli aktiviteler, sağlık sorunları, riskli bölgelere seyahat vb.),
- Fiziksel ve çevresel riskler (flora ve fauna tahribatı, doğal afetler, fiziksel çevreden kaynaklanan tehlikeler vb.).

Bu bağlamda, Kayseri iline yönelik bir risk tablosu oluşturulmuştur. Aşağıdaki Tablo 6.1.'de küresel, ulusal ve Kayseri'ye özgü yerel riskler sunulmaktadır. Küresel ve ulusal risk faktörleri, Dünya Ekonomik Forumu (WEF), UN Tourism yayınları ve Türkiye Turizm Ana Planı'ndan alınmıştır. Kayseri'ye özgü yerel risk faktörleri ise 21.12.2024 tarihinde gerçekleştirilen Kayseri Arama Konferansı'nda katılımcılara dağıtılan anket formları, il paydaşlarıyla yapılan görüşmeler ve literatür bilgilerinden elde edilmiştir.

Tablo 6.1. Küresel, Ulusal ve Kayseri'ye Özel Yerel Riskler Tablosu

	OLASILIK					ŞİDDET					SKOR
KÜRESEL RİSKLER	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
Ukrayna-Rusya Savaşı'nın Uzaması			X					X			9
İsrail-Filistin Savaşı'nın Uzaması ve Başka Bölgelere Sıçraması				X					X		16
Avrupa Enerji Krizi			X					X			9
Çin-Tayvan Arası Soğuk Savaş'ın Sıcak Çatışmaya Dönme İhtimali		X							X		8
Kuzey Kore-Güney Kore Çekişmesi		X					X				4
Küresel Durgunluk				X					X		16
Yeni Bir Salgın Hastalık			X						X		12
Gıdaya Erişim Zorluğu/Kıtlık			X					X			9
İklim Değişikliği				X					X		16
Doğal Kaynak Krizleri (Su/Enerji Kaynakları)			X						X		12
Bioçeşitlilik Kaybı ve Ekosistem Çöküşü			X						X		12
Büyük Ölçekli Gönülsüz Göç				X					X		16
Yaygın Siber Suç ve Siber Güvensizlik			X						X		12

Yaşam Maliyeti Krizi					X							X			16
	Olasılık					Şiddet									
ÜLKESEL RİSKLER	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5					
Doğal Afetler					X					X					25
Yeni Bir Salgın Hastalık		X							X						8
İklim Değişikliği ve Çevre Sorunları					X				X						20
Doğal Kaynak Krizleri (Su/Enerji Kaynakları)			X					X							9
Bölgesel Savaş ve Terör Riski					X				X						20
Siber Güvenlik Açıkları			X					X							9
Seyahat Güvenliği/Asayiş-Turiste Yönelik Tehdit			X					X							9
Enflasyon				X				X							12
Rakip Ülke Söylemi			X				X								6
	Olasılık					Şiddet									
YEREL RİSKLER	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5					
Destinasyonda Terör Eylemi Yaşanması		X							X						8
Sağlık Altyapı ve Hizmetlerinin Yetersiz Olması (Hasta Tedavisi, Acil Müdahale)		X					X								4
Nitelikli Hizmet Verecek Personel Sayısının Yetersiz Olması			X					X							9
Turistlerin Dolandırılması		X					X								4
Yerel Halkın Turizm Faaliyetlerine Yönelik Olumsuz Tepkisi			X				X								6
Aşırı Turizm Talebi Yaşanması		X					X								4
Çevre Kirliliği ve Temiz Su Kaynaklarının Azalması		X					X								4
Terör Unsurlarının Destinasyon Güvenliğini ve İmajını Tehdit Etmesi		X					X								4
Deprem Olması			X					X							9
Yapı Güvenirliği Sorunu Olması		X					X								4
Heyelan/Çığ/Kaya Düşmesi Tehlikesi				X				X							12
Doğal Varlıkların Yok Olması		X					X								4
Çarpık Kentleşme Sorunu Olması			X				X								6
Destinasyonun Tek Bir Turizm Pazarına Bağımlı Olması		X					X								4
Kaçak Göçmenlerin Şehrin Sosyolojik Yapısını ve Güvenirliğini Tehdit Etmesi			X					X							9
Güvensiz Şehir Algısı Olması		X					X								4
Somut ve Somut Olmayan Kültürel Mirasın Tahrip Edilmesi		X					X								4
Endemik Türlerin (Bitki ve Hayvan) Yok Olması		X					X								4
Katı Atık Bertaraf ve Su Arıtma Problemi Olması		X					X								4
Sel/Taşkın/Su Baskını Yaşanması			X					X							9
Yangın Çıkması		X					X								4
Meteorolojik ve İklim Değişikliği Kaynaklı Afetlerin Yaşanması		X					X								4
Endüstriyel Kazaların Meydana Gelmesi			X					X							9
Maden Kazalarının Yaşanması		X					X								4
Turizm Altyapı-Üst Yapı Eksikliğinin Olması			X				X								6
Hizmet Kalitesinin Düşük Olması			X				X								6
Yabancı Dil Bilen Personel Sayısının Yetersizliği			X					X							9
Destinasyonda Turistlerin Can Güvenliğini Riske Atacak Suç Olaylarının Yaşanması		X					X								4
Acil Durumlarda Dil Sorunu Nedeniyle İletişim Güçlüklerinin Yaşanması			X					X							9
Turistlerin Kolluk Kuvvetlerine Ulaşma İmkânlarının Kısıtlı Olması		X					X								4
Orman Yangınları		X					X								4
Sanayi Tabanlı Çevresel Kirlilik ve Hava Kalitesinin Bozulması			X				X								6
Kaplıca ve Termal Turizm Alanlarında Aşırı Kullanım		X					X								4
Erciyes Kayak Merkezi'nde İklim Koşullarının Olumsuz Etkileri ve Kar Azalması Riski			X					X							9
Organize Sanayi Bölgelerindeki Yangın ve Patlama Riski			X				X								6
Maden Kazası Yaşanması			X				X								6

Tablo 6.1.'deki değerlerin oluşmasına esas olan risk skoru matrisi (Tablo 6.2.) ve bu risk skorlarına yönelik yorumlar ile yapılması gereken eylemler (Tablo 6.3.) aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 6.2. Risk Skorları Matrisi

		ŞİDDETİ				
		ÇOK CİDDİ 5	CİDDİ 4	ORTA 3	HAFİF 2	ÇOK HAFİF 1
OLASILIK	ÇOK YÜKSEK 5	YÜKSEK 25	YÜKSEK 20	YÜKSEK 15	ORTA 10	DÜŞÜK 5
	YÜKSEK 4	YÜKSEK 20	YÜKSEK 16	ORTA 12	ORTA 8	DÜŞÜK 4
	ORTA 3	YÜKSEK 15	ORTA 12	ORTA 9	DÜŞÜK 6	DÜŞÜK 3
	DÜŞÜK 2	ORTA 10	ORTA 8	DÜŞÜK 6	DÜŞÜK 4	DÜŞÜK 2
	ÇOK DÜŞÜK 1	DÜŞÜK 5	DÜŞÜK 4	DÜŞÜK 3	DÜŞÜK 2	DÜŞÜK 1

Tablo 6.3. Risk Skoruna Göre Yorum ve Eylemler

RİSK SKORU	EYLEM
25, 20, 16, 15	KABUL EDİLEMEZ RİSK: Bu risklerle ilgili hemen çalışma yapılmalı
12, 10, 9, 8	DİKKATE DEĞER RİSK: Bu risklere mümkün olduğu kadar çabuk müdahale edilmeli
6, 5, 4, 3, 2, 1	KABUL EDİLEBİLİR RİSK: Acil tedbir gerektirmeyebilir, Orta vadede çalışma yapılmalı

Bu bilgiler doğrultusunda öncelikle "Dikkate Değer Risk" kategorisinde yer alan; "Nitelikli Hizmet Verecek Personel Sayısının Yetersiz Olması", "Deprem Olması", "Heyelan/Çığ/Kaya Düşmesi Tehlikesi", "Kaçak Göçmenlerin Şehrin Sosyolojik Yapısını ve Güvenirliğini Tehdit Etmesi", "Sel/Taşkın/Su Baskını Yaşanması", "Endüstriyel Kazaların Meydana Gelmesi", "Yabancı Dil Bilen Personel Sayısının Yetersizliği", "Acil Durumlarda Dil Sorunu Nedeniyle İletişim Güçlüklerinin Yaşanması", "Erciyes Kayak Merkezi'nde İklim Koşullarının Olumsuz Etkileri ve Kar Azalması Riski" riskleri başta olmak üzere ilde hâkim olan tüm risklere karşı ayrıntılı bir risk yönetim planı oluşturulmalıdır.

İlde en yüksek risk derecesine sahip olan "Heyelan/Çığ/Kaya Düşmesi Tehlikesi" riskine yönelik olarak riskli bölgelerde yapılaşma sınırlandırılmalıdır. Jeoteknik analizler zorunlu hâle getirilmelidir. Riskli alanlarda stabilizasyon önlemleri alınarak setler, duvarlar ve ağaçlandırma yapılmalıdır. Çığ bölgelerinde kar birikimini azaltmak için kontrollü yöntemler uygulanmalıdır. Kaya düşmesi riski olan bölgelerde tehlike haritaları hazırlanmalı ve düzenli olarak güncellenmelidir. Yamaçlarda çelik aklar, bariyerler ve destek yapıları inşa edilmelidir. Riskli kayalar kontrollü şekilde uzaklaştırılmalıdır. Erken uyarı sistemleri kurulmalı ve halk bilinçlendirilmelidir. Kayseri'nin orta ölçekli deprem bölgesinde yer alması nedeniyle "Deprem Olması" riski öncelikli konular arasında yer almaktadır. Bu kapsamda, yapıların depreme dayanıklılığı incelenmeli ve riskli bölgelerde kentsel dönüşüm projeleri hızlandırılmalıdır. Yeni inşaatlarda deprem yönetmeliklerine uyulmalı, izin süreçleri sıkı şekilde denetlenmelidir. Halkın afet bilincini artırmak için düzenli deprem tatbikatları yapılmalı, toplanma alanları ve telekomünikasyon altyapısı güçlendirilmelidir. "Sel/Taşkın/Su Baskını" riski için taşkın önleme yapıları inşa edilmeli, drenaj sistemleri düzenli bakımdan geçirilmelidir. Şehir planlamasında suyun doğal akışı korunmalı, yeşil alanlara öncelik verilmelidir. Vatandaşların bilinçlendirilmesi için bilgilendirme kampanyaları ve tahliye prosedürleri oluşturulmalıdır.

Sanayi tesislerinin yoğun olduğu bölgelerde "Endüstriyel Kazaların Meydana Gelmesi" riski için iş sağlığı ve güvenliği standartları sıkı şekilde uygulanmalı ve yüksek riskli tesisler düzenli denetlenmelidir. Tehlikeli maddelerin taşınması ve depolanması için güvenlik protokolleri uygulanmalı, acil durum müdahale planları geliştirilmelidir. "Kaçak Göçmenlerin Şehrin Sosyolojik Yapısını ve Güvenirliğini Tehdit Etmesi" riski için göçmenlerin yerel topluma entegrasyonu desteklenmeli, dil kursları ve sosyal uyum programları hayata geçirilmelidir. Kaçak göçmen akışını kontrol etmek için sınır güvenlik önlemleri artırılmalı ve uluslararası iş birliği sağlanmalıdır. "Nitelikli Hizmet Verecek Personel Sayısının Yetersiz Olması" riski için hizmet içi eğitim programları düzenlenmeli, turizm fakülteleriyle iş birliği yapılarak dil bilen ve müşteri hizmetlerinde yetkin olan personel kazandırılmalıdır. "Yabancı Dil Bilen Personel Sayısının Yetersizliği" riski için İngilizce ve sık kullanılan diğer dillerde pratik odaklı dil eğitimleri düzenlenmeli, turistik bölgelerde çok dilli bilgilendirme merkezleri kurulmalı ve mobil uygulamalarla turistlere bilgi sunulmalıdır. "Acil Durumlarda Dil Sorunu Nedeniyle İletişim Güçlükleri" riski için çok dilli rehberler hazırlanmalı, acil durum merkezlerinde tercüman hizmetleri sağlanmalı ve otellerde farklı dillerde hazırlanmış bilgi

materyalleri bulundurulmalıdır. Turistlerin akıllı telefonları üzerinden erişebilecekleri, çok dilli acil durum rehberleri oluşturulmalıdır.

Son olarak "Erciyes Kayak Merkezi'nde İklim Koşullarının Olumsuz Etkileri ve Kar Azalması Riski" başlığına yönelik olarak suni kar üretim sistemlerinin bölgedeki uygulanabilirliği artırılmalıdır. Ancak suni kar üretimi yüksek su ve enerji tüketimi gerektirir; bu nedenle, yenilenebilir enerji kaynaklarının entegrasyonu bu süreci daha sürdürülebilir hâle getirebilmektedir. Buna ek olarak Erciyes Kayak Merkezi için kar azalması ve iklim değişikliğine yönelik farkındalık oluşturulmalıdır. Turizm sektörü paydaşları, iklim değişikliğinin etkileri hakkında bilgilendirilmeli ve uyum stratejileri konusunda eğitilmelidir. Ayrıca bölgedeki işletmeler karbon ayak izini azaltma yönünde teşvik edilmelidir.

Eylem ve kriz planlarının hazırlanması sürecinde yerel yönetim temsilcileri, AFAD-AKUT yetkilileri, şehir planlamacılar, itfaiye görevlileri, sağlık müdürlüğü yetkilileri, inşaat uzmanları, jeologlar ve sivil toplum kuruluşları gibi paydaşların katılımı sağlanmalıdır. Kriz yönetim planları ayrıntılı olarak hazırlanmalı ve gerektiğinde hızla uygulanmalıdır. Turizm paydaşları, yerel işletmeler ve topluluk üyelerine düzenli eğitim ve farkındalık programları düzenlenmeli, bu programlar olası risklere karşı hazırlıklı olmayı ve kriz anlarında doğru hareket etmeyi amaçlamalıdır. Sürdürülebilir turizm stratejileri geliştirilmeli ve turizm kaynaklı çevresel riskler azaltılmalıdır. Ayrıca kurulacak DYÖ bünyesinde bir "Risk Konseyi" oluşturulması önerilmektedir. Konsey, yılda en az iki kez toplanmalı, risk tablosunu ve eylem planlarını güncelleyerek duruma uyum sağlamalıdır. Konsey kararlarının uygulanması aylık raporlarla izlenmeli ve paydaşlara iletilmelidir.

7

Kayseri Turizminin GZFT Analizi

GÜÇLÜ YÖNLER

ZAYIF YÖNLER

FIRSATLAR

TEHDİTLER

KONAKLAMA

Güçlü Yönler

- İşletme sayısı ve kapasitesinin yeterliliği
- Bazı otellerin düşük fiyat politikası
- Düşük istihdam maliyetleri
- Otel personelinin nazik ve misafirperver tutumu
- Zincir otellerin varlığı
- Şehirdeki otellerin yeni olması
- Valilik ve yerel yönetimlerin turizme olan desteği
- Kayseri Turizm İşletmeleri Derneği (KAYOTED) gibi meslekî örgütlerin varlığı
- Erciyes Kayak Merkezi'nin şehir merkezine yakınlığı nedeniyle şehir otellerinin kullanım imkânı

Zayıf Yönler

- Nitelikli insan kaynağı yetersizliği
- Profesyonel turist rehberi eksikliği
- Otellerin yüksek fiyat rekabeti
- Kış aylarında yoğunlaşan turizm mevsimselliği
- *Incoming* acente eksikliği
- Yüksek oda kapasiteli tesislerin eksik olması
- Oteller ve acenteler arasındaki iletişimin yetersiz olması
- Doluluk oranını etkileyecek festival ve fuar gibi etkinliklerin eksikliği
- Kırsal konaklama kapasitesinin düşüklüğü
- Yaygınlaştırılmamış akıllı otel uygulamaları

Fırsatlar

- Yeni acentelerin açılması
- Güçlü sanayi nedeniyle ortaya çıkan seyahat hareketliliği
- İnsan kaynağını destekleyecek örgün turizm öğretim kurumlarının varlığı
- Turizmde farklı türlerin geliştirilebilme imkânı
- Kapadokya gibi bilinen bir destinasyona komşuluk
- Turizm teşviklerinin olması
- Güçlü sağlık altyapısı
- Kara, hava ve demir yolu ile güçlü ulaşılabilirlik
- Erciyes'te Yüksek İrtifa Spor Merkezi'nin bulunması
- Süper Lig'de futbol takımının bulunması
- Kayserili siyasi liderlerin ve hayırsever insanların fazla olması

Tehditler

- Nitelikli iş gücü kaybı olması
- Yüksek vergi oranları
- Yerelde turizme yönelik bazı muhafazakâr tutumlar
- Farklı destinasyonlardan doğrudan uçuş sayısının azlığı
- Yüksek yatırım ve işletme maliyetleri

ULAŞILABİLİRLİK

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
• Uluslararası bir havalimanı varlığı • Modern kara yolu altyapısı sayesinde şehir içi ve şehre yönelik yüksek ulaşılabilirlik seviyesi • Yerköy-Kayseri Hızlı Tren Projesi ile demir yolu erişimi avantajı • Doğu-batı ve kuzey-güney eksenlerinde Türkiye içinde önemli bir kavşak noktası konumu • Şehir merkezinden Erciyes Kayak Merkezi'ne kolay ulaşım • Modern ve sürdürülebilir şehir içi ulaşım altyapısı • Akıllı Trafik Yönetimi Projesi sayesinde konforlu ulaşım imkânı • Karbonsuz Havalimanı Projesi'nin sürdürülebilir turizme katkı sağlaması	• Artan şehir içi trafik sorunu • Raylı sistem hat uzunluğunun sınırlı olması • Kırsal turistik çekiciliklere sınırlı ulaşım imkânı • Şehir merkezinde yetersiz otopark altyapısı • Taksilere erişim zorlukları ve yüksek taksi ücretleri • Antalya ve İzmir gibi önemli destinasyonlara az sayıda direkt uçuş • Google gibi platformlarla entegre olmayan toplu taşıma uygulamaları • Bisiklet yolları ve paylaşımlı araç sistemlerinin azlığı
Fırsatlar	Tehditler
• Kayseri Erkilet Havalimanı'nın genişlemesi ve Avrupa'ya direkt uçuşların artırılması • Kapadokya'ya olan yakınlık • Artırılan akıllı trafik yönetimi ve çevre dostu ulaşım sistemleri • Şehir içi raylı sistemi geliştirmeye uygun topografya	• Artan şehir içi trafik yoğunluğu • Kırsal bölgelerdeki turizm noktalarına sınırlı ulaşım imkânı • Çevre dostu ulaşım altyapısının yetersizliği
DİJİTALLEŞME	
Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
• Şehirde yaygın WiFi erişim noktaları ve gelişmiş dijital hizmetler • Turizme yönelik dijital çözümler sunan akıllı şehir uygulamaları • Kayseri Şehir Portalı ve Kayseri Akıllı Şehir Mobil Uygulaması • Erciyes Kayak Merkezi'nin dijital altyapısının iyi olması • Toplu taşımada temassız ödeme sistemleri • Mobil bisiklet kiralama hizmetleri • Akıllı Trafik Yönetimi Projesi sayesinde konforlu ulaşım imkânı	• Dijital sistemler arasında entegrasyon eksikliği • Restoran ve kafe sektöründe yetersiz dijital çözümler • Tanıtımda dijital platformların yetersiz kullanımı • Turizm ürünlerinde yetersiz artırılmış gerçeklik (AR) ve sanal gerçeklik (VR) uygulamaları • Turist profili, harcama alışkanlıkları ve ihtiyaçlara yönelik büyük veri altyapısının yeterli olmaması • Tarihî ve doğal alanlarda dijital entegrasyon eksikliği olması • Yaygınlaştırılmamış akıllı otel uygulamaları
Fırsatlar	Tehditler
• Uluslararası fon ve desteklerin açık olması • Dijital turizme yönelik yeni yatırımlar	• Siber güvenlik tehditleri • Yerel işletmelerin ve halkın dijitalleşmeyi benimsememesi • Çevre kirliliği ve atık yönetimi sorunları olması • Rakip şehirlerin dijital turizm yatırımlarının artması
FİZİKİ COĞRAFYA VE DOĞAL KAYNAKLAR	

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
- Türkiye'nin önemli bir kış turizm merkezi olan volkanik Erciyes Dağı - Rakıma bağlı olarak değişen iklim yapısının farklı turizm aktiviteleri için elverişli imkân sunması - Bozkır bitki örtüsünün yanı sıra güneydeki Toros Dağları'nda zengin orman alanlarının bulunması - UNESCO Geçici Miras Listesi'ndeki Koramaz Vadisi ve Kapadokya'ya giriş kapısı olan Soğanlı Vadisi gibi jeolojik oluşumlar - Ekoturizme destek verecek Kızılırmak, Zamantı Irmağı, Kapuzbaşı Şelaleleri gibi doğal su kaynaklarının varlığı - Güneşli gün sayısının fazla olması - Büyük yüz ölçümü ve arazi yapılarının farklı turizm ve tarım faaliyetlerine imkân sağlaması	- Yıllık ortalama düşük yağış - Gece-gündüz sıcaklık farkının tarımsal üretimde olumsuz etkiler yaratabilmesi - Volkanik kökenli arazi yapısı nedeniyle bazı bölgelerde kısıtlı tarımsal faaliyet - Turizm ve tarım için dezavantaj yaratan, yaz ve kış sıcaklığındaki yüksek farklar - Erozyon riski yaratan ve ekosistem dengesini olumsuz etkileyen sınırlı orman alanı
Fırsatlar	Tehditler
- UNESCO Geçici Listesi'ndeki Koramaz Vadisi'nin marka olabilme potansiyeli - Yamula, Sarımsaklı ve Bayramhacı'nın suya dayalı rekreasyonlara elverişli yapısı - Sultan Sazlığı ve Hürmetçi Sazlığı gibi farklı ürünler geliştirilebilecek sulak alanlar - Kayakta marka değeri olan Erciyes Dağı'nın diğer turizm türleri geliştirmede sağlayacağı destek - Kapadokya'ya olan yakınlık - Bölgeye özgü dayanıklı tarım ürünleri geliştirme imkânı	- Yaz aylarında 40°C'yi aşan sıcaklıkların turizm açısından caydırıcılığı - Orman alanlarının azlığı ve aşırı tarım uygulamaları nedeniyle toprak kaybı yaşanma ihtimali - Küresel iklim değişikliği ve yağış rejimindeki değişimlerin su kaynaklarını tehdit etmesi - Sanayi faaliyetleri ve tarımsal ilaç kullanımının doğal ekosistemleri tehdit etmesi
BEŞERİ COĞRAFYA VE KÜLTÜREL KAYNAKLAR	
Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
- Tarih öncesi ve sonrası dönemde farklı medeniyetlerden kalan zengin somut miras - UNESCO Dünya Geçici Miras Listesi'nde yer alan Kültepe-Kaniş Arkeolojik Alanı - UNESCO Dünya Geçici Miras Listesi'nde yer alan Anadolu Selçuklu Medreseleri - UNESCO Dünya Geçici Miras Listesi'nde yer alan Koramaz Vadisi - Zengin taşınmaz kültür varlıkları 32 adet coğrafi işaretli ürün - Türkiye'de Konya, Erzurum ve Sivas ile birlikte en zengin Selçuklu somut miras eserleri varlığı - Kapalı Çarşı ve hanlar gibi tarihî ticaret merkezlerinin hâlen işlevselliğini koruması 32 farklı esnaf ve sanatkâr grubuna sahip olması ve üretimi devam eden el sanatları - Zengin yerel kültürel çeşitlilik (Çerkez, Avşar, Türkmen, Kafkas, Muhacir vb.) - Zengin gastronomi mirası ve bunların içinden bazılarının ulusal marka olması	- UNESCO Dünya Geçici Miras Listesi'nde yer alan eserlerin kalıcı listeye geçmesinde gecikme - Şehirdeki somut ve somut olmayan kültürel miras eserlerinin turistik taleple yeterince buluşamaması - Kayseri mutfağının geniş çeşitliliğinin yeterince tanıtılamaması - Tarım ve sanayinin gelişmesiyle geleneksel yaşam tarzının azalması - Kültürel çeşitliliğin turizme yeterince entegre edilememesi - Geleneksel mutfak kültürünün değişime uğraması ve bazı yemeklerin unutulmaya yüz tutması

• Üniversite sayısının fazla olması ve uluslararası öğrencilerin şehre gelmesi • Nüfus artış hızının ülke ortalamasının üzerinde olması, şehrin cazibesini koruması	
Fırsatlar	Tehditler
• Üniversiteler sayesinde eğitim turizminin gelişme potansiyeli • İç göçlerle farklı kültürlerin birleşmesi sayesinde turizm çeşitliliğinin artırılma imkânı • Tarihî miras ve zengin kültür ve inanç sayesinde önemli bir kültür destinasyonu olma potansiyeli • Zengin kültür unsuru olan gastronominin gelişme potansiyeli • Kültür ve inanç turizmi açısından büyük bir potansiyele sahip olması • Gastronomi festivalleri ve coğrafi işaretli ürünlerin tanıtımıyla gastronomi turizminin güçlendirilmesi • Yurt dışında yaşayan önemli bir Kayserili nüfus	• Kültürel mirasın sürdürülebilir şekilde korunması için yerel bilinç eksikliği • Artan kentleşme ile tarihî ve kültürel doku üzerindeki baskı • Geleneksel kültürün ve özellikle mutfak kültürünü otantik biçimde yaşatılamaması
GÜVENLİK VE RİSK	
Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
• Olasılık ve şiddeti düşük risk unsurları • Gelişmiş kriz yönetimi kapasitesi • Kış turizminde gelişmiş güvenlik altyapısı • Erciyes Dağı'nda itfaiye merkezinin bulunması • Kriz yönetimi ve güvenlik konusunda yerel yönetim ve ilgili paydaşların sağladığı iş birliği • Turist güvenliği konusunda yeterli farkındalık • Güvenli şehir algısı	• Turizm sektöründe çalışacak nitelikli ve yabancı dil bilen personel yetersizliği • Özellikle kırsalda turistik altyapının ve tesislerin yetersizliği • Şehrin sosyolojik yapısını ve güvenliğini tehdit eden kaçak göçmenler • Organize Sanayi Bölgesi'ndeki çevre kirliliği ve hava kalitesi
Fırsatlar	Tehditler
• Mobil uygulamalar ve akıllı turizm çözümleriyle güvenlik ve hizmet kalitesinin artırılması • Küresel turizm kuruluşları ile iş birlikleri yapılarak güvenlik ve kriz yönetimi alanında bilgi paylaşımı sağlanabilirliği • Çevresel risklerin azaltılması adına sürdürülebilir turizm stratejileri geliştirilmesi	• Deprem ve heyelan riski • İklim değişikliği nedeniyle kar yağışının azalması, sel ve taşkın gibi afetlerin artışına sebep olması • Turizm sektöründe dijitalleşmenin artmasıyla birlikte siber suçların artma ihtimali • Göç akışı nedeniyle şehirde güvenlik algısının olumsuz etkilenmesi • Organize Sanayi Bölgesi'ndeki çevre kirliliği ve hava kalitesi
KENT MARKASI VE İMAJİ	
Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
• Marka bilinirliği olan Erciyes Dağı ve kayak merkezi • 32 adet coğrafi işaretli ürün içinde yer alan gastronomi markaları • Beş üniversite ve Erciyes Teknopark ile güçlü bir eğitim ve inovasyon algısı	• Yetersiz markalaşma çabaları • Turistik destinasyon imajının Erciyes ile sınırlı kalması • Güçlü bir slogan ve motto eksikliği • Kayseri'nin uluslararası düzeyde yeterince

Eğitim, sağlık ve sosyal projelerde aktif olan yerel hayırseverler ve güçlü vakıflar	tanınmaması ve turizm potansiyelinin tam olarak kullanılmaması - Konaklama, ulaşım ve turizm tesislerinde geliştirme ihtiyacı olması - Özellikle genç nüfus ve uluslararası turistleri çekecek modern, yenilikçi proje ve etkinlik sayısının eksikliği
Fırsatlar	Tehditler
- Türkiye'nin en büyük organize sanayi bölgelerinden biri olması - Doğaya dayalı turizm türleri ve deneyimsel kültürel miras turizminin trend olması - Mobil uygulamalar, dijital rehberlik ve akıllı şehir çözümleri ile turist deneyimini iyileştirme fırsatı - Kış sporları, sağlık, gastronomi ve kültür başlıklarında marka destinasyon olma potansiyeli - Erciyes Dağı'nın marka değerini artıracak, yüksek irtifa kamp ve tenis yatırımları - Hem ulusal hem de uluslararası düzeyde turizm, kültür ve eğitim projeleri için fon ve destek imkânları - UNESCO Geçici Miras Listesi'ndeki varlıkların marka olma potansiyeli	- İklim değişikliği nedeniyle özellikle Erciyes Kayak Merkezi'nde kar miktarının azalması - Yakın çevredeki diğer turizm destinasyonlarının (Kapadokya, Antalya vb.) güçlü rakipler olması - İlçeler arasındaki sosyoekonomik farklılıkların şehir imajına olumsuz yansımaları - Çevre kirliliği ve kontrolsüz turizm faaliyetleri
EĞLENCE VE REKREASYON	
Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
- Çeşitli etkinlik ve festivallerin düzenlenmesi, her kesime hitap eden yapıya sahip olması - Ücretsiz etkinliklerin sunulmasıyla geniş yerel katılım - Halkın etkinliklere kolay ulaşabilmesi ve gelişmiş ulaşım imkânlarının bulunması - Etkinliklere özel ulaşım hizmetlerinin sağlanması - Halkın etkinliklere olan ilgisi ve sahiplenici tavrı - Yerel kurumlar, kuruluşlar, STK'lar ve paydaşların etkinlik turizmine desteği - Soğanlı Vadisi'nde başlamış olan sıcak hava balon uçuşları	- Yerel etkinliklerde markalaşma eksikliği - Uluslararası etkinliklerin sınırlı sayıda olması - Etkinlik ve festival turizmine yönelik işletmelerin azlığı - Etkinliklerin planlama ve belirli bir takvime dayalı olmaması - Zayıf sosyal hayat ve turisti tatmin etmede zorlanan gece rekreasyonları - Etkinlik ve festival takvimlerindeki değişimler
Fırsatlar	Tehditler
- Zengin turizm varlık potansiyelinin yeni etkinlik/festival üretimini desteklemesi - Yükseköğretim kurumlarının fazlalığı ve genç, dinamik nüfusun etkinliklere ilgiyi artırması	- Organizasyonların kendini yenileyememesi ve tekrara düşmesi - Festival dönemlerinde konaklama kapasitesinin yetersiz kalması - Kalabalık nedeniyle güvenlik sorunlarının ortaya çıkabilmesi - Ücretsiz etkinliklerin azalmasının katılımı olumsuz etkilemesi
İNSAN KAYNAKLARI	
Güçlü Yönler	Zayıf Yönler

- Gelişmiş sanayiyle yüksek istihdam kapasitesi - Yüksek iş gücü havuzu varlığı - Turizm sektöründe 17.085 kişilik istihdam ve turizmin 4. sırada olması - Engelli bireylerin iş gücüne katılımını destekleyen politikaların olması - İlde dört adet devlet, bir adet vakıf olmak üzere beş adet yükseköğretim kurumunun varlığı - Yükseköğretimde turizm ile ilgili ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora programlarının çeşitliliği - Kayseri'nin açık iş oranının %1,6 ile Türkiye genel ortalaması olan %1,9'un altında yer alması	- Kadın istihdam oranının düşük olması - Kültür, sanat, eğlence ve spor sektörlerinde nitelikli iş gücü eksikliği yaşanması - Turizm alanında eğitim gören öğrenciler için staj ve iş imkânlarının yeterince gelişmemiş olması - Mezuniyet sonrası nitelikli elemanların şehirde kalmasını teşvik edecek politikaların yetersizliği - Gastronomi alanında hizmet veren işletmelerde istihdam edilen kalifiye personel eksikliği
Fırsatlar	Tehditler
- Kadın istihdamını artırmaya yönelik politikalar geliştirilmesi - Engelli bireylerin turizm sektöründe istihdam edilmesine yönelik teşviklerin artırılması - Kayseri'de turizm alanında eğitim alan öğrenci sayısının artması - Staj ve meslekî eğitim programlarının artırılmasına yönelik geliştirilen yeni politikalar - Kapadokya bölgesi ile iş birlikleri sayesinde turizm sektöründe daha fazla istihdam yaratılma imkânı - Balon turizmi ve diğer yeni turizm projelerinin, istihdam imkânlarını artırarak bölgedeki iş gücü potansiyelini genişletmesi - Kültür, sanat ve eğlence sektörlerinde açık iş oranının yüksek olması	- Kadınların iş gücüne katılımındaki düşük oran devam ettiği takdirde toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin daha da derinleşme ihtimali - Turizm sektörüne yönelik eğitim alan öğrencilerin mezun olduktan sonra farklı şehirlere veya sektörlerle yönelmesi - Kayseri'de turizm sektöründe açık iş oranının düşük olması - Kültür, sanat ve eğlence sektörlerinde yüksek açık iş oranına rağmen bu alanlarda yeterli iş gücünün yetişmemesi
REKABET	
Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
- Rakip iller olan Niğde, Yozgat, Sivas ve Kahramanmaraş'tan daha yüksek konaklama kapasitesine ve doluluğa sahip olması - Erciyes Kayak Merkezi'nin uluslararası düzeyde rekabet edebilmesi - Kış turizminde yeni teknolojik altyapı sayesinde rekabet üstünlüğü - Erciyes Dağı'ndaki yatırımlar sayesinde kış turizmi potansiyelinin yüksek olması - Kayseri Erkilet Havalimanı'nın, bölgesel turizmde öne çıkan konfor ve kapasitesi - Covid-19 salgını sonrası yerli turist sayısında istikrarın sağlanmış olması - Kayseri'nin ortalama kalış süresinin bazı rakip illere göre daha yüksek olması	- Kayseri'nin bazı rakip illere göre daha az yerli turist çekmesi - Covid-19 salgını sonrası yabancı turist sayısındaki toparlanmanın yavaş olması - Kayseri'nin yatak kapasitesinin Nevşehir ve Ankara'ya kıyasla daha düşük olması - Mevcut konaklama işletmelerinin hizmet kalitesinin düşüklüğü - Son yıllarda artan konaklama işletmesi sayısına rağmen doluluk oranlarındaki düşüş - Nevşehir gibi güçlü bir destinasyonla yetersiz iş birliği
Fırsatlar	Tehditler
Rakip illere göre daha farklı ve çeşitli başlıklarda turizm türü geliştirebilme imkânı	Nevşehir ve Ankara gibi rakip illerin yüksek konaklama kapasitesi ve altyapı avantajları

- Mevcut konaklama işletmelerinin kapasite artırma eğilimi ve bu sayede yeni yatırımlar - Sürdürülebilir turizm politikaları ile çevreye duyarlı yatırımlar yapılarak şehir turizminin daha cazip hâle getirilmesi - Marka değeri olan kış turizmini gastronomi gibi farklı turizm türleriyle entegre ederek yeni ve cazip tur paketleri yaratma imkânı - Düşük bütçeli ziyaretçiler için <i>Airbnb</i> gibi platformlar aracılığıyla ucuz konaklama imkânı - Nevşehir ile Kayseri arasında farklı turizm türlerine yönelik tamamlayıcı iş birliği imkânı	- Covid-19 salgını sonrası toparlanma sürecinin daha zorlu olması - Artan yerli ve yabancı turist sayısına rağmen doluluk oranındaki düşüş <i>Airbnb</i> gibi paylaşım ekonomisi platformlarının geleneksel konaklama sektörüne olan zararı - Kayseri'nin sahip olduğu kültürel ve doğal zenginliklerin tanıtımında eksiklikler - Türkiye'deki kayak merkezleri arasındaki güçlü rekabet
---	--

İL TURİZM YÖNETİMİ

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
- İl yönetiminin turizmi geliştirmesine yönelik ortaya koyduğu güçlü irade - Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Valilik, Erciyes A.Ş. ve üniversiteler arasındaki koordinasyon - Erciyes Kayak Merkezi'nin profesyonel yönetimi ve uluslararası standartlara uygun altyapısı - Yerel işletmelerin turizm yatırımlarına yönlendirilebilme potansiyeli - Belediyeler ve kalkınma ajanslarının turizme yönelik teşvikleri	- Geniş paydaş katılımlı il turizm yönetim mekanizmasının henüz kurulmamış olması - İTGK'nın ideal bir DYÖ misyonunu yerine getiremiyor olması - İl turizm paydaşlarının ideal bir DYÖ mekanizması hakkındaki bilgi yetersizliği - Uzun vadeli turizm yönetimi için net bir yol haritasının olmaması - Turizm farkındalığının ve yerel halkın sürece aktif katılımının düşük olması - Oteller, acenteler ve restoranlar arasındaki iletişim ve iş birliği mekanizmalarının zayıf olması - İdeal bir sürdürülebilir turizm politikası ve eylem planı eksikliği - İdeal bir risk yönetim ve eylem politikasının eksikliği

Fırsatlar	Tehditler
- DYÖ rolünü üstlenebilecek Erciyes A.Ş.'nin varlığı - Erciyes A.Ş. yönetiminin güçlü turizm farkındalık seviyesi - Kayseri Turizm Master Planı'nın hazırlanıyor oluşu - Uluslararası fuarlara etkin katılım - Kamu ve özel sektör iş birliğiyle turizm yatırımlarına teşvik sağlanması - Erciyes Üniversitesi ve diğer akademik kurumlarla turizm araştırmaları ve eğitim programlarının geliştirilmesi - Farklı turizm başlıklarında ürün geliştirme potansiyelinin oluşturulacak il turizm yönetimine dinamik bir kimlik kazandırması	- Türkiye'de veya çevre bölgelerde yaşanabilecek olası güvenlik tehditlerinin risk yönetimini zorlaştırması - Turist sayılarında keskin düşüşlere yol açabilecek beklenmedik sağlık krizlerinin yönetim zorluğu - Oluşturulacak DYÖ'de ortak karar alma kültür eksikliğinin yönetim sürecinde ortaya koyacağı zorluklar

YEREL HALK VE FARKINDALIK

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
--------------	--------------

• Önemli kültürel alanlara sahip olmanın yerel halkın sahip çıkma davranışı üzerindeki güçlü etkisi • Yöresel ürünlerin tanıtımında yerel halkın istekli olması • Bölgede uzun süredir devam eden misafirperverlik geleneği • Kayseri Üniversitesi, meslekî ve teknik Anadolu liseleri ve KAYMEK gibi kurumların nitelikli iş gücü yetiştirilmesinde önemli rol oynaması	• Yerel halk ve esnafın ildeki turizm değerlerine yönelik turizm bilinci eksikliği • Yerel halkın turizm geliştirme konusundaki isteklilik düzeyi • İldeki güçlü girişimcilik kültürünün turizm sektörüne yeterince yansımaması • Yerel turizm bilincini artırmaya yönelik eğitim programlarının eksikliği • İl turizm yönetiminin güçlü turizm akademik altyapısından yeterince yararlanamayışı
Fırsatlar	Tehditler
• Turizme yönelik farkındalığı artırmada güçlü turizm akademik altyapı varlığı • Turizme yönelik farkındalığı artırmada güçlü bir konumda olan turizm akademik altyapısının istekliliği • Yerel farkındalığın artırılmasını destekleyecek güçlü turizm unsur envanteri	• Turizmden elde edilen gelirlerin yerel halk arasında adil paylaşılması ve sosyal dengesizlik • Yerel turizm farkındalığındaki eksiklik nedeniyle doğal ve kültürel miras üzerindeki tahribat • Eğitim ve standartlaştırma eksiklikleri, yerel hizmet kalitesinde tutarsızlıklar • Farkındalık eksikliği nedeniyle turizmi geliştirme hamlelerine yönelik olası tepkiler
TANITMA VE PAZARLAMA	
Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
• Kayseri Şehir Portalı'nın varlığı • Ulusal ve uluslararası fuarlara aktif katılım • Erciyes A.Ş. sayesinde Erciyes Kayak Merkezi'nin etkili tanıtımı • Güçlü bir organize sanayi ve beş adet üniversitenin varlığı • UNESCO Dünya Miras Geçici Listesi'nde yer alan varlıklar • Tanıtımda kullanılmaya müsait, güçlü gastronomi, tarihî ve kültürel miras unsurları • Hayırsever sayısının fazla olması ve turizmi desteklemesi • TGA ile sıkı ve yakın iletişim	• Tanıtımda etkili olabilecek farklı unsurları bir araya getirecek DYÖ yokluğu nedeniyle bütünleşik tanıtım ve pazarlama eksikliği • Kayseri Şehir Portalının dil seçeneği eksikliği • Medya tanıtım araçlarının etkin kullanılmaması • Tanıtımda etkin rol alabilecek yerel halkın turizmde farkındalık eksikliği • Turizm sektöründe yeterince örgütlü olmayan yapı • Tanıtım ve pazarlamada rol alabilecek kurumlar arası iletişim eksikliği • Tanıtım faaliyetlerindeki devamlılık sorunu • Tanıtımda özel sektör desteğinin eksikliği • Tarihî hikâyelerin tanıtımda yeterince kullanılamaması • Tanıtımda odaklanma sorunu • Tanıtımda yakın destinasyonlarla iş birliği fırsatlarının yeterince kullanılamaması • Kardeş şehir uygulamalarının tanıtımda yeterince kullanılamaması • Tanıtımda kış turizmi odaklılığı • Tanıtımda etkin yer alabilecek yerel acente ve tur operatörü eksikliği • Hedef pazar odaklı tanıtım eksikliği
Fırsatlar	Tehditler
• Ürün ve varlık çeşitliliği zenginliği	• Ulusal tanıtımda Kapadokya sınırları dışında konumlama • Sürdürülebilir turizm bilinci eksikliği

• Tanıtımda rol alabilecek güçlü bileşenlerin (Ticaret Odası, Sanayi Odası, üniversiteler, Kayserispor vb.) varlığı • Tanıtımda Nevşehir ile iş birliği imkânı • Marka potansiyeli olan alt destinasyonların varlığı • Ürün hâline dönüştürülecek varlıkların bakir durumda olması • Yurt dışında güçlü bir Kayserili varlığı • Hikâye üretme fırsatı sağlayacak zenginlik • Süper Lig’de futbol takımının bulunması	
EL SANATLARI VE HEDİYELİK EŞYA	
Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
• Kayseri’nin halıcılık, bakırcılık, ahşap oyma ve taş işçiliği gibi el sanatlarında köklü bir geçmişe sahip olması • Geleneksel el sanatlarında tarihî mirasa verilen referanslar (halı desenleri vb.) • Alışveriş sektörünü canlandırabilecek ve marka değeri olan halı ve kilim dokumacılığı, bakır işçiliği, seramik, taş oymacılığı, deri işçiliği ve keçe gibi geniş ürün yelpazesi • Taş işçiliği için Ağırnas Doğal Taşı (Andezit); halı dokumacılığı için yün gibi doğal ve yerel ham maddelerin kolay ulaşılabilir olması • Geleneksel zanaatkarların ve atölyelerin varlığı • Yükseköğretimde geleneksel el sanatları ile ilgili bölümlerin varlığı	• Geleneksel el sanatları ve hediyelik eşya üreticilerinin, dijital pazarlama, e-ticaret ve sosyal medya kullanımı konusunda yeterince aktif olmaması • El sanatları ürünlerinin sergilendiği ve satıldığı mağaza ve pazar alanının yeterli olmaması • Gençlerin geleneksel el sanatlarına yeterince ilgi duymaması ve bu bağlamda oluşan sürdürülebilirlik sorunu • Ürünlerde kalite standartlarının olmaması • Geleneksel el sanatlarının çağdaşlaştırılarak günümüz tüketici taleplerine uygun hâle getirilememesi • Üreticiler arasında güçlü kooperatifler ve ortak pazarlama çalışmalarının eksik olması • Hediyelik eşya üreticileri ve el sanatları atölyeleri için organize edilen tanıtım ve atölye çalışmalarının yetersiz olması • Yüksek gelir grubuna hitap eden, nitelikli hediyelik eşya üretimi sorunu • Ziyaretçilerin geleneksel el sanatları ile ilgili deneyim imkânlarının sınırlılığı
Fırsatlar	Tehditler
• Çevrim içi satış platformları, sosyal medya ve dijital pazarlama ile Kayseri el sanatlarının ulusal ve uluslararası pazara sunulması • Farklı turizm türlerine yönelik geliştirme imkânlarının hediyelik eşya üretimine verebileceği destek • Kayseri’nin el sanatlarını tanıtılabileceği uluslararası el sanatları ve hediyelik eşya fuarlarına katılım fırsatı • El sanatları sektörüne yönelik KOSGEB, kalkınma ajansları ve T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı destekleriyle işletmelerin büyütülebilmesi • Farklı temalardaki turistik rotaları zenginleştirebilecek el sanatları duraklarının varlığı • Turistlere yönelik “kendin yap” temalı atölyeler düzenlenerek deneyim turizmi ile el sanatlarının cazibesini artırma imkânı	• Ucuz ve seri üretimin hediyelik eşyalar, geleneksel el sanatları ürünlerine olan ilgiyi azaltması • Geleneksel el sanatları ile uğraşan ustaların yaşlanması ve çirak yetişmemesi nedeniyle bu zanaatların sürdürülebilirlik sorunu • El sanatlarına benzer tasarımların, düşük maliyetle yurt dışından ithal edilerek pazara sunulması • Geleneksel üretim alanlarının şehirleşme nedeniyle kaybolması ve el sanatları için gerekli olan ham maddelerin azalması • Hızlı ve kısa süreli seyahatler yapan turistlerin, hediyelik eşya ve el sanatlarına olan ilgisinin azalması

Kayseri'ye özgü el sanatlarının coğrafi işaret olarak markalaşma sürecine girmesi	
KONGRE TURİZMİ	
Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
- İhracat rakamları güçlü olan bir sanayi ve ticaret şehri kimliği - Seçenekli bir ulaşım altyapısı ve yurt içinde doğrudan uçuş imkânları - Modern kongre merkezi altyapısının varlığı (Erciyes Kültür Merkezi/Kadir Has Kültür ve Kongre Merkezi) - Bilimsel kongreleri destekleyecek 5 adet üniversitenin varlığı - Sosyal programlara elverişli zengin doğal ve kültürel miras varlığı - Marka değerine sahip Erciyes Dağı ve dağ üzerindeki konaklama ve salon altyapısı - Sağlık sektörünün gelişmiş olması - Güvenli şehir algısı - Kongre yapmaya uygun, donanımlı otellerin varlığı - Kongre turizmini destekleyecek yerel gastronomi zenginliği - Ulusal kongreler için şehir içi ulaşım kolaylığı - Dört mevsim turizme cevap verecek imkânların bulunması	- Reklam, tanıtım ve pazarlama yetersizliği - DYÖ kapsamında faaliyet gösterecek MICE bürosu eksikliği - Uluslararası kongreler için yabancı dil bilen personel yetersizliği - MICE katılımcıları için yerelde profesyonel turist rehberlerinin eksikliği - Uluslararası kongreler için doğrudan uçuş noktalarındaki eksiklik
Fırsatlar	Tehditler
- Küresel düzeyde kongre turizmine yönelik talebin artması - Kapadokya'yı temsil eden Nevşehir iline sınır komşuluğu - Kongre turizmine yönelik yatırım yapabilecek ve yatırım yapmaya istekli yatırımcıların olması - Kongre turizmine nitelikli eleman yetiştirebilecek üniversitelerin varlığı - Kongre turizmine yönelik yatırım teşvikleri olması - Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı'nın (TGA) kongre turizmine yönelik uluslararası deneyimi	- Salgın sonrası kongre turizminin dijitalleşmesi ve yüz yüze etkinliklerin azalması - Ekonomik durgunluk ve finansal krizler - Çevre şehirlerden ve uluslararası pazarlardan güçlü rakiplerin olması
KIŞ TURİZMİ	
Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
- Marka değeri olan Erciyes Dağı ve kayak merkezi - Erciyes Dağı'nın şehir merkezine yakınlığı ve ulaşılabilirlik avantajı - Erciyes Dağı'ndaki kayak pistlerinin ziyaretçi memnuniyetini artıran bağlantı imkânları ve çeşitliliği - Kış turizmi destinasyon yönetimini sağlayan Erciyes A.Ş.'nin varlığı - Kış turizminde hedef pazarlara yönelik ulaşım seçeneklerinin zenginliği	- Tanıtım çabalarındaki düşüklük - Uluslararası kayak organizasyonlarında düşük etkinlik - Kış turizmi sezonunun mevsime bağlı olarak rakip illerdeki kayak merkezlerine kıyasla kısa sürmesi - Yerel halkın sosyal yardımlaşma ve konaklama desteği konusunda yeterince iş birliğinde bulunmaması ve kış turizmine karşı farkındalığının düşük olması - Hafta sonu ve bayramlar gibi özel günlerde talebi karşılayacak konaklama kapasitesinin olmaması

- Erciyes Kayak Merkezi'nin şehir merkezine yakınlığı nedeniyle şehir otellerinin kullanım imkânı - Bazı ulusal ve uluslararası kayak organizasyonlarına ev sahipliği yapması - Ulusal kış organizasyonlarında güçlü etkinlik - Kış turizmini zenginleştirecek ürün envanteri (gastronomi, tarihî, kültürel ve doğal miras unsur zenginliği) - Tesislerin yapay kar üretme, kar ezme gibi teknik altyapısının yeterli olması - Kış sporları için gerekli ekipmanı turistlere sağlamaya yönelik hizmetlerin yeterli olması - Pist güvenliği ekibinin bulunması ve sağlık hizmetlerinin ücretsiz sağlanması - Teknolojik imkânlar sayesinde pistlerin durumu hakkında tam zamanlı bilgi sağlama imkânı - Yeni teknolojik altyapı sayesinde rekabet üstünlüğü - Gece kayağı imkânı - Kayak sporunun yerelde yaygınlaşmasını sağlayan Kayak Akademisi gibi yerel yönetimce desteklenen girişimlerin varlığı	- Nitelikli personel eksikliği ve dil bariyeri - Bitki örtüsünün rakıma bağlı olarak istenilen seviyeye ulaştırılamaması - Eğlence mekânlarının özellikle yabancı turistler için eğlence ihtiyacını karşılayacak ürün ve tesis eksikliği - Kış turizmi için gelen, farklı inançlara sahip turistlere ibadethane gibi hizmetlerin sunulamaması - Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı kapsamında 2. ve 3. aşamayı henüz tamamlamamış tesisler - Kapadokya bölgesine gelen yoğun turistin Erciyes'teki kış turizmine yönelik entegrasyon sorunu - Kapadokya'daki kış turizmi talebinin Kayseri'nin kış turizmi ürünleriyle ilişkilendirilememesi - Kış turizminde kayak haricinde yeterli seçenek üretilmemesi - Erciyes Kayak Merkezi'nde ilin hediyelik eşyalarının yetersiz sunumu - Özel girişimin Erciyes Kayak Merkezi'ne verdiği yetersiz destek - Erciyes Kayak Merkezi'nde özellikle gece yaşamını zenginleştirecek etkinlik eksikliği
---	---

Fırsatlar	Tehditler
- Nevşehir merkezli Kapadokya bölgesine komşuluk ve bu sayede özellikle kış mevsimi için iki ilde turist memnuniyetini artıracak ürün zenginleştirme imkânı - Kış turizmi için Erciyes Dağı'na yönelik yatırımcı istekliliği ve kapasite artırım talepleri - Dijital pazarlama imkânlarının gelişmesi ve yaygınlaşmasıyla tanıtımların artma potansiyeli - Küresel kış turizmi talebine yönelik yeni destinasyon üretme zorluğu - Kış turizmine yönelik uluslararası ve ulusal talebin artması - Özellikle Avrupa'da kış turizmi maliyetlerinin artmış olması - Kış turizmi ile termal turizmi birleştirme imkânı - Kayak haricinde farklı kış turizmi başlıklarında ürün yaratma imkânı	- İklim değişikliği ve küresel ısınma olması - Kış turizmi için gerekli teknolojinin hızlı değişmesi ve maliyetlerin artması - Bölgesel güvenlik problemleri - Doğal afetlerin kış turizmine yönelik olası olumsuz etkileri - Bölgede rakip destinasyonların varlığı - Kış turizmini etkileyebilecek, hava koşullarındaki aşırı değişimler - Tatil dönemlerinde yüz yüze kalınan aşırı turizm - Kış turizmi müşterisinin memnuniyetini olumsuz etkileyen, yerel halkın teleferik deneyimi ve bu nedenle liftler önünde oluşan kalabalık

GASTRONOMİ TURİZMİ

Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
- Ulusal düzeyde kısmen tanınmış güçlü mutfak mirasına sahip olmak - Yiyecek ve içecek üretiminde ihtiyaç duyulan ürün temininde kolaylık 29 adet coğrafi tescilli ve 7 adet de başvurusu yapılmış gastronomi varlığı - Farklı turizm çekiciliklerinin il gastronomi varlığıyla buluşabilme imkânı	- Gastronomi alanında hizmet veren işletmelerde istihdam edilen nitelikli personel eksikliği - Gastronomi turizmine özel tanıtım ve pazarlama eksikliği - Gastronomi turizminin öneminin yerel halkta yeterince oturmamış olması - Yerel mutfak alanında hizmet veren işletmelerin azlığı

• UNESCO Yaratıcı Şehirler Ulusal Listesi'ne gastronomi alanında yer almak • Gastronomi alanında markalaşmış ürünlere sahip olmak • Şehirdeki farklı etnik kökenli vatandaşların gastronomi mirasını devam ettirmesi • Şehirde gastronomi alanında faaliyet gösteren kurum-kuruluş yöneticileri ile STK'ların özverili çalışmaları • Bölgenin büyükbaş ve küçükbaş hayvancılıkta gelişmiş olması • <i>Slow Food</i> topluluğunun şehirde kurulmuş olması • Gastronomi ile ilgili kadın kooperatiflerinin sayısının fazla olması • Şehirde gastronomi alanında eğitim veren orta ve yükseköğretim kurumlarının bulunması	• Uluslararası mutfaklar alanında hizmet veren işletme azlığı • Gastronomi alanında deneyimsel turizme yönelik atölye çalışmalarının eksikliği • Yerel ürünlerin ticarileşmesindeki eksiklikler • Çeşitlenmiş gastronomi rotası eksikliği • Geleneksel gastronominin otantik biçimde sunulması sorunu • Yerel pazarların turistik ürün olarak yeterince kullanılamaması • Paketlenmiş gastronomi ürünlerinin ilin alışveriş ürün envanterinde yeteri kadar yer almaması • <i>Take-away</i> (al-götür) ürün eksikliği • Gastronomi temalı yeterli etkinlik (ürün odaklı festival) bulunmaması • Kayseri mutfağına yönelik <i>franchise</i> eksikliği • Vegan/vejetaryen menü eksikliği
Fırsatlar	Tehditler
• Gastronomi turizminin küresel eğilimlerden biri olması • İlde geliştirilecek her türlü yeni turizm türünü ilin gastronomi ürünleriyle zenginleştirme imkânı • Gastronomi temalı etkinliklerin ildeki artışına yönelik eğilim • Gastronomi alanında eğitim veren orta ve yükseköğretim kurumlarının bulunması • UNESCO Yaratıcı Şehirler Listesi'nde yer alabilme potansiyeli	• Gastronomi alanında ulusal farkındalık düzeyinin artması ve bu alanda uzmanlaşan şehir sayısının artması • Gastronomi turizminde yerli ve yabancı yatırımcılara verilen düşük değer • İklim değişikliğinden dolayı ürün kalitesinin düşmesi • Tarım ve hayvancılıkta uygulanan politika değişiklikleri • Yeni neslin geleneksel mutfığa olan düşük ilgisi
YAYLA VE EKOTURİZM	
Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
• Ekoturizm faaliyetleri için gerekli olan iklimin, doğanın ve çevrenin mevcut olması • Pınarbaşı, Sarız, Tomarza gibi şehirden uzak lokasyonlarda üretilen doğal ürünlerin ve üretim alanlarının varlığı • Sultan Sazlığı'nın varlığı ve lokasyonunun şehir merkezine yakınlığı • Kırsalda yaşayan kadınlara Soğanlı bebeği yapımında istihdam imkânları sunulması • Dorak taşı ve yoğurdunun ticarileştirilmesiyle kırsaldaki kadın istihdamına destek olunması • Aspir yağının kadın kooperatifleri aracılığı ile üretilmesi • Mimar Sinan'ın doğduğu köyün kırsalda olması • Kırsalda gerçekleştirilen tescilli organik üretim alanlarının varlığı • Kırsal kesimde üretilen gilaburu bitkisinin üretim ve ürün potansiyelinin (gilaburu suyu vb. gibi) olması • Coğrafi işaret almış ya da alma potansiyeli olan ürünlerde çeşitlilik/biyoçeşitlilik • Soğanlı Vadisi'nin varlığı	• Sultan Sazlığı ve benzer yerlerin çevresinde gerekli altyapının yeterince gelişmemiş olması • Sultan Sazlığı vb. yerlerde bakım çalışmalarının yetersizliği • Ekoturizm alanlarında hukuki kısıtlar nedeniyle yaşanan problemler • Yöre halkının ekoturizme yönelik eğitim ve bilinç düzeyinin yetersizliği • Turizm için eğitilmiş ve yeterli iş gücünün bulunmaması • Ekoturizm potansiyeli olan alanlarda ulaşım sorunları • Ekoturizm gerçekleştirilecek potansiyeli olan yerlerde tanıtım eksiklikleri

• Kapuzbaşı Şelalesi ve sit alanı • Tuz Gölü'nün kuş geçiş rotasında yer alan Büyüktuzhisar Mahallesi'nde kuş gözlemi yapılabilme potansiyeli • Silahtar Vadisi'nin varlığı ve çevresinde üzüm üretim potansiyeli • Zamantı Irmağı, Kızılırmak, Bahçecik Barajı, Sarız Çayı'nın ekoturizm ve doğal balık üretim potansiyeli • Doğal yapısı ve ürün çeşitliliği açısından eko köy olma potansiyeli bulunan alanların varlığı	
Fırsatlar	Tehditler
• Tuz Gölü'nün kuş geçiş rotasında yer alan Büyüktuzhisar Mahallesi'nde kuş gözlemi yapılabilmesini sağlayacak yapının varlığı • Gökyüzü kirliliğinin az olduğu kırsal alanlarda meteor, yıldız ve gökyüzü gözlemi potansiyeli • Kırsalda hasat festivalleri düzenleme ve bu konuda kamp ve karavan turizmi yapabilme imkânı • Pınarbaşı, Sarız gibi yüksek platoların varlığı • Özellikle Kültepe ve Karahüyük civarında ünlü olan fasulye ve üzüm gibi ürünleri yetiştirebilme imkânı • Kırsalda kurulan dernek, vakıf ve sivil toplum kuruluşlarının (kadın kooperatifleri gibi) varlığı	• Ekoturizm gerçekleştirilecek alanların konvansiyonel tarım alanlarına yakın olması nedeniyle yaşanan olumsuzluklar • İklim değişikliğinin doğal kaynaklara olan olumsuz etkisi • Ekoturizm faaliyeti noktasında tanıtım yetersizlikleri • Konvansiyonel tarımın doğal kaynakları kirlletmesi • Ekoturizm yapılabilecek potansiyele sahip tarım alanlarının imara açılması • Ekoturizm alanlarında (Sultan Sazlığında kontrolsüz sülük avcılığı gibi) çevreye zarar verici ticari faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ve bu faaliyetlerin yasal mevzuata oturtularak yapılması • Ekoturizm gerçekleştirilecek alanlara yakın lokasyonlarda yaşayan yerel halkın bu tip faaliyetlere karşı çıkması
SPOR VE MACERA TURİZMİ	
Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
• Tesislerde kaliteli hizmet vermeye ve konfor sunumuna dikkat edilmesi • Volkanik dağ, ırmak gibi zenginlikler ile uygun iklimsel şartlara sahiplik • Spor alanlarından şehir konforuna erişim ve ulaşımın kolaylığı • İlin ülkenin ortasında yer alması ve birçok destinasyondan direk uçuş sunan gelişmiş havalimanı • Her bütçeye uygun güvenli konaklama imkânları • Mülki idarenin spor ve macera turizmine olumlu bakışı ve desteği • Metropol illerden şehre ulaşım kolaylığı	• Halkın turizm farkındalığının azlığı • Eğlence imkânlarının yetersiz olması nedeniyle gelen turistlerin tutulmaması • Halkın turizme katkısının yetersizliği ve turizm gelirinden elde edeceği gelirin farkında olmaması • Mağaracılık gibi var olan turizm çeşitliliğinin yeterince tanıtılmaması • Sunulan spor hizmetlerinin dünya standartlarının altında olması • Dünya standartlarında kalifiye rehberler olmaması • Şehirdeki yabancı dil bilme yetersizliği • Macera sporu yaparken yerli malzemenin olmaması ve bu konuda dışa bağımlı olunması • Macera sporunda güvenlik sorununu • Arama kurtarma hizmetlerinde sivil ve örgütsel kurtarma ekiplerinin yeterli düzeyde olmaması • Sertifikalı arama kurtarma ekibinin yetersiz olması • Sektörde hizmet veren personelin teknik bilgi ve hizmet kalitesinin yetersiz olması

	- Sağlık hizmetinin doğa sporlarına karşı yeterliliğinin istenilen seviyede olmaması - Sahadaki eğitimcilerin eğitim verme belgesine sahip olup olmadığını denetlemede yetersizlik - Yatırımcıların turizme soğuk bakması - Spor uygulama alanlarıyla turizm alanlarının birbirine izole olmaması - Dağ otellerinin pahalı olması ve yatak sayısının az olması - Sağlık sigortalarının doğa sigortasını kapsar hâle getirilmesi
Fırsatlar	Tehditler
- Gelişmiş turizm merkezlerine yakın olması nedeniyle iş birliklerinin kurulabilir olması - Kapadokya'nın yakın olması - Çevre illerin metropol düzeyinde gelişmiş olmaması - Komşu illere ulaşım imkânının gelişmiş olması - Üniversitelerin varlığı ve genç nüfusun fazla olması - Coğrafi imkânların spor çeşitliliğinin artırmaya müsait olması - Yakın ülkelerdeki sosyal ekonomik potansiyelin yüksek olması - Doğa sporlarının çeşitliliği açısından yatırımların artması	- Dünyadaki temiz su kaynak problemi nedeniyle su sporlarına yönelik desteğin ve olumlu bakışın azalması - Macera turizmine ilgili duyan turist profili ile yerel halkın dokusu arasında kültürel çatışma ihtimali olması - Bölgenin doğal iklim şartları nedeniyle spor imkânlarının kısıtlı olması - Rakip destinasyonların (iller) bulunması
KÜLTÜR TURİZMİ	
Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
- Zengin tarihî ve kültürel miras - Geleneksel Kayseri mutfağının zenginliği - Kayseri'nin doğal güzellikleri - Kayseri'nin geleneksel zanaatları - Üniversitelerin hizmet ve bilgi üretimine katkısı - Jeolojik mirasın varlığı - Kültepe tabletlerinin UNESCO Dünya Bellek Listesi'nde yer alması - Kayseri'nin coğrafi konumu nedeniyle ulaşılabilir olması - Anadolu coğrafyasındaki konumunun medeniyetler mozaïği olması - Kayseri'nin Nevşehir'e yakın olması, Kapadokya bölgesi ile ortak turizm projeleri geliştirilmesine imkân sunması	- Nitelikli personel eksikliği - Mobil ve sanal deneyim eksikliği - Kültürel varlıkların internet sitesi optimizasyonunun olmaması - Ulaşım dijital erişimin sınırlı olması - Google Ads ve SEO arama motorlarında ve optimizasyon araçlarında anahtar kelimelerin eksikliği - Doğal kültürel mirasın zarar görmesi, korunamaması - Kültürel varlıkların tasarıma dönüştürülememesi - Kurumlar arası deneyim paylaşım eksikliği - Kayseri ve Kayserililer ile ilgili oluşmuş, olumsuz imaj - Sanat galerilerinin yetersizliği - Tarihî yapıların restorasyon eksikliği
Fırsatlar	Tehditler
- UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girebilecek değerlerin varlığı - Kültürel ürünlere talebin artıyor olması - Hızlı tren projesinin Kayseri'ye ulaşacak olması - Gençlerin farklı kültürlerle ilgisinin artması - Yerel yönetimlerin turizm potansiyeline sahip çıkması	- Kapadokya bölgesine yakın olması - Kültürel alanların kamulaştırılmaması - Çevresel kirlilik ve duyarsızlık - Fay hatlarına olan yakınlık - Arkeolojik kazı alanlarının tarım arazisi olması - Turizme yönelik farkındalık eksikliği

Devlet desteği ve AB fonlarının turizm alanında artması	- Rekabet ve yetersiz destinasyon yönetimi - Sürdürülebilir turizm politikalarının olmaması - Turizm planlaması ve koordinasyon eksiklikleri
---	--

İNANÇ TURİZMİ

Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
- Zengin inanç ve dinî miras - Hayırseverlik - Selçuklu, Osmanlı ve Roma dönemlerinden kalma dinî yapılar - Öne çıkan inanç mekânlarının bulunması (Hunat Hatun Camii, Bünyan Ulu Camii, Surp Krikor Lusavoriç Ermeni Kilisesi vb.) - Erciyes Dağı'nın mitolojik ve manevi önemi - Hava, kara ve demir yolu ile ulaşımın kolay olması - Kapadokya'ya yakın konumda bulunması - Yerel yönetimlerin ve vakıfların inanç turizmine yönelik projeler geliştirmesi	- Şehrin kültür ve inanç turizmi açısından cazibe merkezi eksikliği - İnanç turizmi potansiyelinin yeterince tanıtılmaması - Turistik altyapı ve yönlendirme hizmetlerinin yetersiz olması - Halkın inanç turizminin ekonomik katkıları konusunda bilinç düzeyinin düşük olması - İnanç turizmine özel konaklama ve restoran seçeneklerinin sınırlı olması - Ziyaretçi akışının belirli dönemlere yoğunlaşması ve yıl boyunca sürdürülebilir olmaması
Fırsatlar	Tehditler
- Kapadokya bölgesine yakınlık - Kapadokya'daki inanç turizmi rotalarına entegre olabilmek imkânı T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, UNESCO gibi kuruluşlardan destek alma potansiyeli - İnanç turizminin doğa ve gastronomi turizmiyle birleştirilerek çeşitlendirilebilmesi - Sosyal medya, sanal turlar ve dijital pazarlama ile tanıtım faaliyetlerinin artırılabilmesi - Tarihî ibadet mekânları için tematik tur programları ve festivaller düzenlenebilmesi	- Tarihî ve dinî alanların çevre kirliliği ve düzensiz yapılaşması - Tarihî yapıların korunamaması ve tahrip olma riski - Konya ve Şanlıurfa şehirleri ve Kapadokya bölgesi gibi şehirlerin inanç turizminde daha güçlü rekabet avantajına sahip olması - Ekonomik dalgalanmalar ve turizm politikalarındaki değişimlerin etkisi - Bölgesel veya uluslararası güvenlik tehditlerinin turizmi olumsuz etkileyebilmesi - Yabancı turistlerin dinî ve kültürel beklentilerine uygun hizmetlerin eksikliği

SAĞLIK TURİZMİ

Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
- Tıp fakülteleri ve araştırma hastanelerine sahip olması - Gelişmiş sağlık sektörü ve sağlık turizmi açısından önemli bir merkez olması 2 adet dış hekimliği fakültesi - Sağlıkta kalite standartları açısından ön planda olması 10.000 kişiye düşen yatak kapasitesi ile Türkiye ortalamasının üzerinde olması 3 adet kemik iliği ve kök hücre nakil merkezi - Hastanelerin teknolojik kapasitesinin yüksek olması - Kayseri'nin coğrafi açıdan ulaşılabilir olması - Uygun hava ve kara yollarına sahip olması - Sağlığa erişimde uygun hizmet bedellerinin olması - Şehrin uygun fiyatlı hizmet ve ürünlere sahip olması - Şehrin genel anlamda güvenli olması	- Direkt uçuşların azlığı - Sağlık turizmi algısının yetersiz olması - Nitelikli insan (yabancı dil bilen personel) kaynağındaki yetersizlik - Sağlık turizmi belgeli acente eksikliği - Kurumlar arası iş birliğinin ve organizasyonun yetersiz olması - Alternatif tıp imkânlarının yetersiz olması - Sektörde faaliyet gösteren acentelerin sağlık turizmi alanında yetersiz olması - Mevcut termal tesislerin hava ulaşımına uzak olması - Sağlık turizmi alanında marka ve imaj eksikliği - Saç ekimi alanında klinik yetersizliği - Yetkili aracı kurum sayısı azlığı

- Akademik açıdan yeterli imkânlara sahip olması - Kapadokya bölgesine yakın olması - Tarihi, doğal ve kültürel zenginliklere sahip olması - Coğrafyanın en eski sağlık kuruluşlarından birisi olan Gevher Nesibe Darüşşifası ve Tıp Medresesi - Yerel gastronomi	- Sağlık turizmi alanında sosyal medyanın etkili kullanılmaması - Kongre, sempozyum, fuar gibi etkinliklerin yetersiz olması - Sağlık alanında sunulan fonlara erişimin yetersiz olması - Uluslararası ilişkilerin yetersiz olması - Pazarlama eksikliği
Fırsatlar	Tehditler
- Yakın coğrafyalardaki sağlık turizmi pazarlarına erişimin olması - Wellness ve spa turizmi potansiyeli - Yerel hastanelerin uluslararası standartlara uygunluk sertifikaları alması - Yerel bürokrasi desteğinin olması - Termal turizm potansiyeli - Tamamlayıcı tıp faaliyetlerine yönelik potansiyel - Uluslararası öğrencilerin olması ve dış ticaret	- Sağlık turizminde diğer ülkelerin (Hindistan, Tayland vb.) artan rekabeti - Bölgedeki siyasi istikrarsızlığın uluslararası hasta sayısını etkilemesi - Döviz kurlarındaki dalgalanmaların maliyetleri artırması - Termal ve doğal kaynakların yanlış kullanımı - Sağlık turizmine yönelik uluslararası yasal düzenlemelerdeki değişiklikler - Bölgesel güvenlik endişeleri - Tanıtım faaliyetlerindeki yetersizlik - Bölgenin doğal afet risklerini barındırması - Kurumsallaşma bilincinin yetersiz olması - Kayıt dışı sağlık turizmi uygulamaları
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	
Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
- Işık kirliliğinin düşük olması ve yıldız gözlemi gibi etkinlikler için uygun ortamların varlığı - Sultan Sazlığı, Kapuzbaşı Şelalesi ve Tuz Gölü gibi doğal alanların biyoçeşitlilik açısından zengin bölgeler olması - Pınarbaşı, Sarız gibi kırsal bölgelerde doğal ürünler ve organik tarım alanlarının olması - Aspir yağı, gilaburu gibi yerel değerlerin turizmle entegre edilmesi - Kadın kooperatiflerinin aktif rol oynaması ve kadın istihdamını artırma çalışmalarının yapılması - Mimar Sinan'ın doğduğu köy gibi kültürel öğeler ile geleneksel el sanatlarına sahip olunması - Ekoturizm ve kırsal turizm için yüksek potansiyel taşıması	- Sultan Sazlığı gibi doğal alanlarda altyapı eksiklikleri ve bakım sorunlarının olması - Önemli turizm alanlarına ulaşımında zorluklar olması - Yöre halkının bilinç ve eğitim düzeyinin düşük olması - Turizmin potansiyeline rağmen etkili tanıtım faaliyetlerinin eksikliği - Ekoturizm için eğitilmiş iş gücü yetersizliği - Altyapı ve hizmet kalitesini artıracak, yeterli sayıda eğitilmiş iş gücünün olmaması
Fırsatlar	Tehditler
- Kapadokya'ya yakın köylerde gastronomi turizmi ve unutulmuş otantik etkinliklerin canlandırılması - Kapuzbaşı Şelalesi ve diğer doğal alanlarda doğa yürüyüşleri, yıldız gözlemi gibi etkinliklerin planlanması - Eko köy olma potansiyeli ve kırsal kalkınmaya katkı sunması - Kadın kooperatiflerinin ve yöresel pazarlama projelerinin artırılması	- Tarım alanlarının imara açılması, çevresel kirlenme ve tarımın ekosisteme zarar vermesi - Ticari faaliyetlerin çevresel etkilerinin sürdürülebilir turizme zarar vermesi - İklim değişikliğinin doğal kaynaklar üzerindeki olumsuz etkisi - Yerel halkın turizm faaliyetlerine direnç göstermesi - Doğal alanlarda kirlenme ve çevresel bozulma riski

• Kamp-karavan turizmi ve hasat festivalleri gibi yenilikçi projelerin yaratılması • Endemik bitki, hayvan ve böcek çeşitliliği ile biyoçeşitlilik atlası oluşturulması	• Turizmin aşırı gelişmesi ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada zorlukların yaşanması • Tatil dönemlerinde aşırı turizm
---	--

8

Stratejik Amaçlar ve Hedefler

Kayseri Turizm Master Planı çerçevesinde aşağıdaki Stratejik Amaçlar belirlenmiştir.

1. Yerli Ziyaretçi Sayısını Artırmak
2. Yabancı Ziyaretçi Sayısını Artırmak
3. Turizm Gelirini Artırmak
4. Sürdürülebilirliği Artırmak
5. Rekabet Gücünü Artırmak

Stratejik amaçlar ve bu amaçlara yönelik ölçülebilir sayısal hedefler, bu bölümde yer almaktadır. Kapadokya Üniversitesi Sosyal ve Stratejik Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi verilerini, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, UN Tourism Barometresi, Avrupa Seyahat Komisyonu (ETC) ve WTTC üzerinden sağlamaktadır. Kapadokya Üniversitesi, UN Tourism, UN SDSN ve GSTC üyesi ve çözüm ortağıdır. Bu veriler ışığında tahminlerini ilgili uluslararası projeksiyonlarda belirtilen trendler ve raporlara göre yapmaktadır.

31 Ocak 2024 tarihli T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı resmî verilerine göre 2024 yılı için 62 milyon turist, 2030 hedefi olarak 82 milyon turist öngörülmektedir. Bu verilerin büyüme oranları hesaplamalarda dikkate alınmıştır. Kapadokya Üniversitesi Sosyal ve Stratejik Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından iç turizm kaynaklı turizm geliri hesaplanırken 2016-2024 dönemine ait ortalama kişi başı iç turizm harcamaları verisi TÜİK'ten alınmış ve harcama verisi, Merkez Bankası tarafından yayınlanan döviz kurlarının yıllık ortalaması kullanılarak ABD dolarına çevrilmiştir. Yabancı turistlerin ABD doları cinsinden harcamaları hesaplanırken 2016-2024 dönemine ait ortalama turist başı harcama verisi, toplam konaklama süresi ve türlere göre harcama verileri TÜİK'ten alınmış ve ilin turizm yapısı ve konaklama eğilimlerine uyarlanmıştır. Yerli turistlerin 2025-2030 dönemine ait ortalama harcama eğilimleri hesaplanırken 2016-2024 dönemine ait veriler kullanılarak doğrusal regresyon analizi ile tahmin yapılmıştır. Bu verilerin dışında uluslararası turizm tercihlerine ait raporlar da dikkate alınmıştır. Salgın sonrası ortaya çıkan "revenge" (intikam) turizmi, macera turizmi ve "regenerative" (yenileyici) turizm tercih oranlarının yükselişi de değerlendirilmiştir. Dünyadaki turistlerin yeni trendlere yönelimindeki turistik satın alma oranları ve harcama çeşitleri projeksiyonları sunan "Euromonitor International" ve "Mastercard Travel Industry Trends" raporları da çalışmaya kaynak oluşturmıştır.

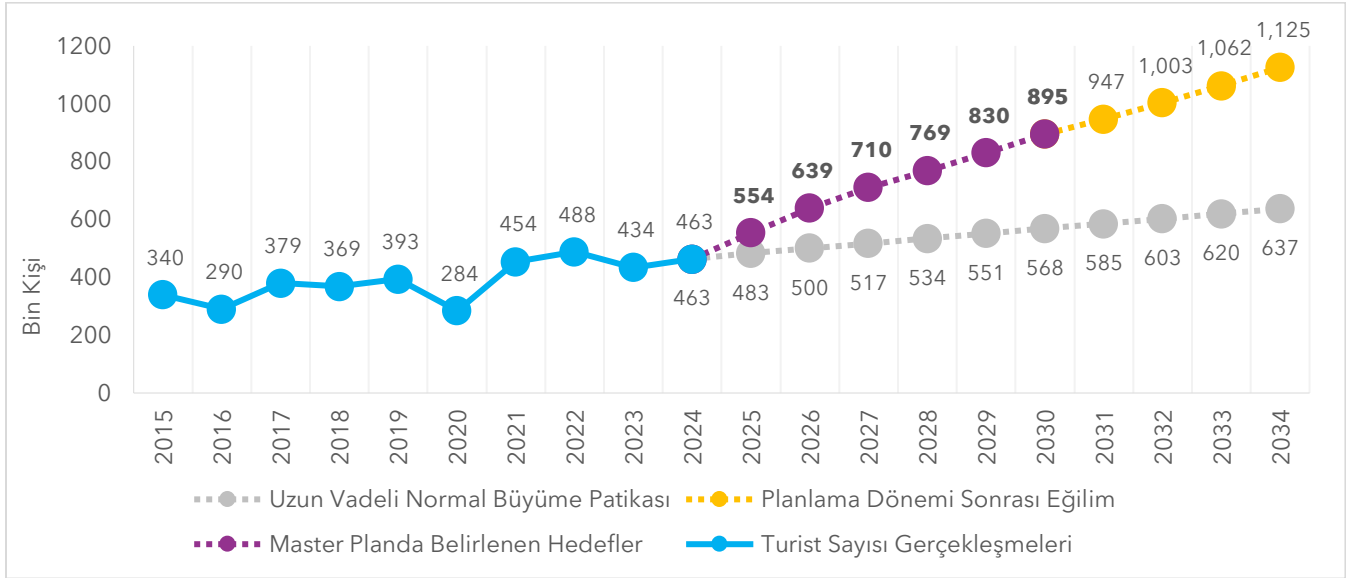
8.1 Turist Sayısını Artırmak

8.1.1 Yerli Ziyaretçi Sayısını Artırmak

Mevcut politikalarda herhangi bir değişiklik yapılmaması halinde, Kayseri'ye gelen yerli ziyaretçi sayısının 2030 yılında 2024 yılına göre yaklaşık %23 artarak 568 bin kişiye ulaşacağı öngörülmektedir (Şekil 8.1.1.1.).

Kayseri Turizm Master Planı kapsamında uygulanacak politika ve projeler sayesinde bu sayının 2030 yılında 895 bin kişiye çıkarılması hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, 2024 yılında 463 bin olan yerli ziyaretçi sayısının, planlama döneminin sonunda yaklaşık %93 oranında artırılması amaçlanmaktadır. Bu hedef bağlamında Kayseri'yi 2030 yılında ziyaret eden toplam turistler içinde yerli turistlerin oranının %83 seviyesine gelmesi öngörülmektedir.

Planlama döneminin ardından da bu ivmenin korunması halinde, 2034 yılında yerli ziyaretçi sayısının 1 milyon 125 bin kişiye ulaşması öngörülmektedir. Bu durum, uzun vadeli büyüme patikasının çok üzerinde bir performansa işaret etmekte olup, sürdürülebilir turizm politikalarının devamlılığı açısından önemli bir gösterge niteliğindedir.

Şekil 8.1.1.1. Kayseri Yerli Turist Sayısı, Master Plan Hedefleri ve Uzun Vadeli Eğilim

Kaynak: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı; Kapadokya Üniversitesi. Turizm İşletme ve Basit Belgeli konaklama tesislerine gelen turist sayılarıdır. Hedefler 2025 yılından başlamaktadır.

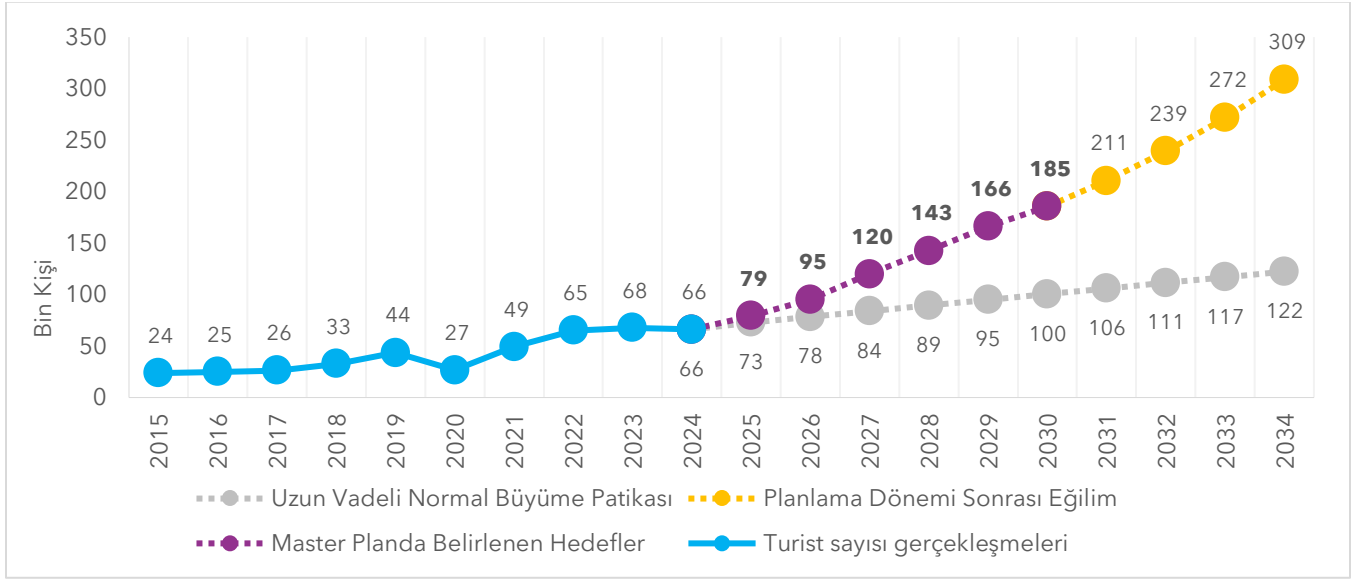
8.1.2 Yabancı Ziyaretçi Sayısını Artırmak

Mevcut politikalarda herhangi bir değişiklik yapılmaması halinde, Kayseri'ye gelen yabancı ziyaretçi sayısının 2030 yılında 2024 yılına göre yaklaşık %52 oranında artarak 100 bin kişiye ulaşacağı öngörülmektedir (Şekil 8.1.1.2.).

Kayseri Turizm Master Planı çerçevesinde uygulanacak politika ve projeler sayesinde bu sayının 2030 yılı itibarıyla 185 bin kişiye çıkarılması hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, 2024 yılında 66 bin olan yabancı ziyaretçi sayısının planlama dönemi sonunda yaklaşık %180 oranında artırılması amaçlanmaktadır.

Bu artış, Kayseri'nin uluslararası pazarda görünürlüğünü artırma hedefiyle tutarlı şekilde, destinasyonun yabancı turist çekme kapasitesinde ciddi bir dönüşüme işaret etmektedir. Görüleceği üzere Plan, yabancı turist sayısındaki artış oranını, yerli turist sayısındaki artış oranının yaklaşık iki katı olarak hedeflemektedir. Kayseri, turizm türleri, altyapısı ve ürünleri bakımından daha fazla yabancı turisti ağırlayabilecek durumdadır. Bu hedef bağlamında Kayseri'yi ziyaret eden turistlerin toplamı içinde yabancı turistlerin oranının %17 seviyesine getirilmesi öngörülmektedir.

Planlama döneminin ardından da bu artış eğiliminin sürdürülmesi halinde, 2034 yılında yabancı ziyaretçi sayısının 309 bin kişiye ulaşması beklenmektedir. Bu uzun vadeli başarı, Kayseri'nin uluslararası destinasyon kimliğinin güçlenmesi ve sürdürülebilir turizm altyapısının gelişmesi açısından stratejik bir kazanım olarak değerlendirilmektedir.

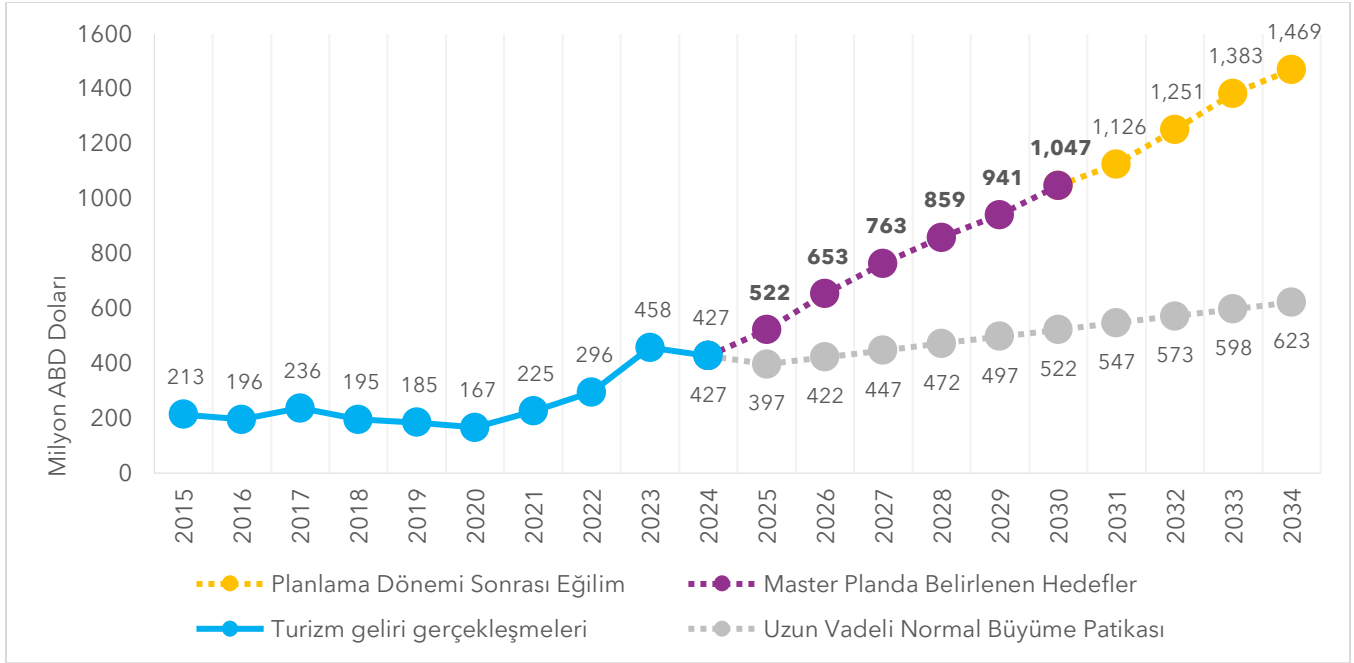

Şekil 8.1.2.1. Kayseri Yabancı Turist Sayısı, Master Plan Hedefleri ve Uzun Vadeli Eğilim

Kaynak: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı; Kapadokya Üniversitesi. Turizm İşletme ve Basit Belgeli konaklama tesislerine gelen turist sayılarıdır. Hedefler 2025 yılından başlamaktadır.

8.2 Turizm Gelirini Artırmak

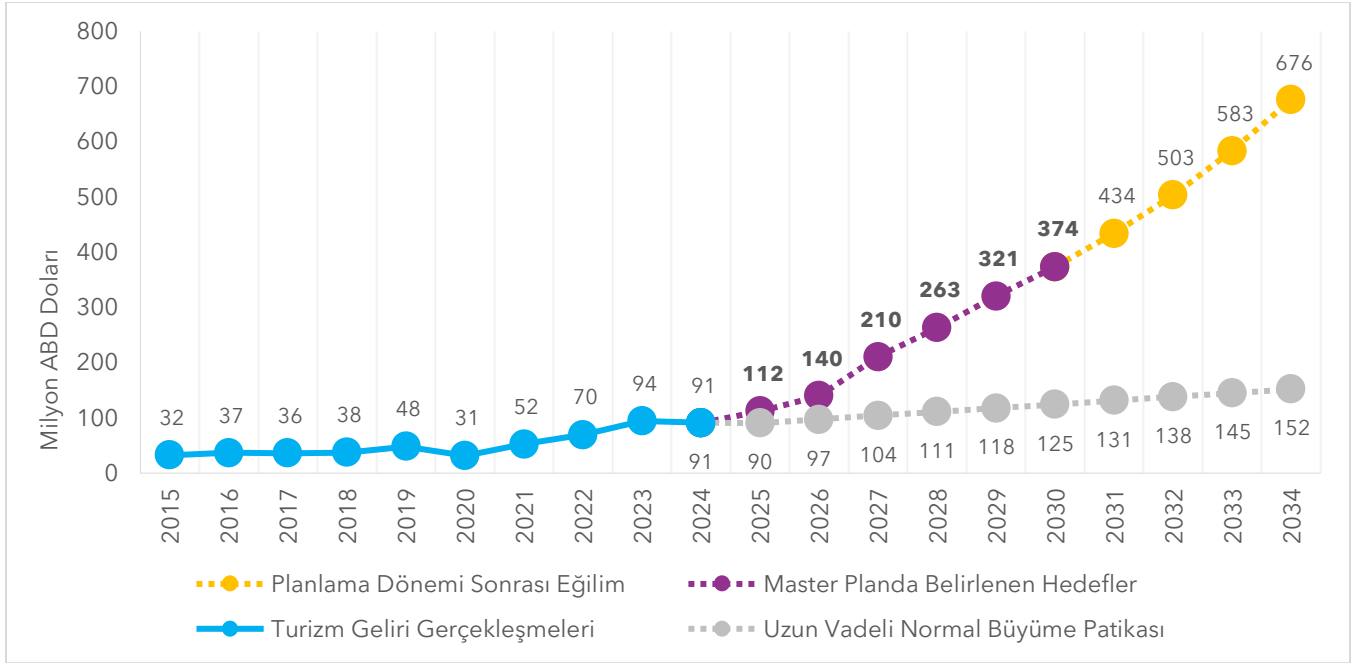
Kayseri Turizm Master Planı'nda gelecek kurgusu yaratan projeler devreye sokulmadan 2030 yılında yerli turist gelirinin 2024 yılına oranla %22,3 artış ile yaklaşık 522 milyon ABD dolarına ulaşacağı hesaplanmaktadır. Kayseri Turizm Master Planı kapsamındaki politikalar ile projelerin devreye girmesiyle bu artışın %145 seviyesine çıkarak 1 milyar ABD dolarını aşması hedeflenmiştir (Şekil 8.2.1.).

Şekil 8.2.1. Kayseri Yerli Turist Geliri, Master Plan Hedefleri ve Uzun Vadeli Eğilim

Kaynak: Kapadokya Üniversitesi; TÜİK Turizm Uydu Hesabı, 2025. Hedefler 2025 yılından başlamaktadır. TÜİK tarafından hazırlanan Turizm Uydu Hesabı, UN Tourism tarafından belirlenen uluslararası veri toplama ve raporlama standartlarına uygun olarak geliştirilmiştir. Hesap, ziyaretçilere yönelik konaklama hizmetleri, yiyecek ve içecek hizmetleri, yolcu taşımacılığı, ulaşım araçları kiralama hizmetleri, seyahat acenteleri ve diğer rezervasyon hizmetleri, kültürel, sportif ve eğlence rekreasyonları ile diğer ürünlere yönelik Türkiye’de yerleşiklerin ve yerleşik olmayanların Türkiye içinde yaptıkları harcamaları kapsayarak turizm gelirlerini yüksek doğrulukla belirleyebilmektedir.

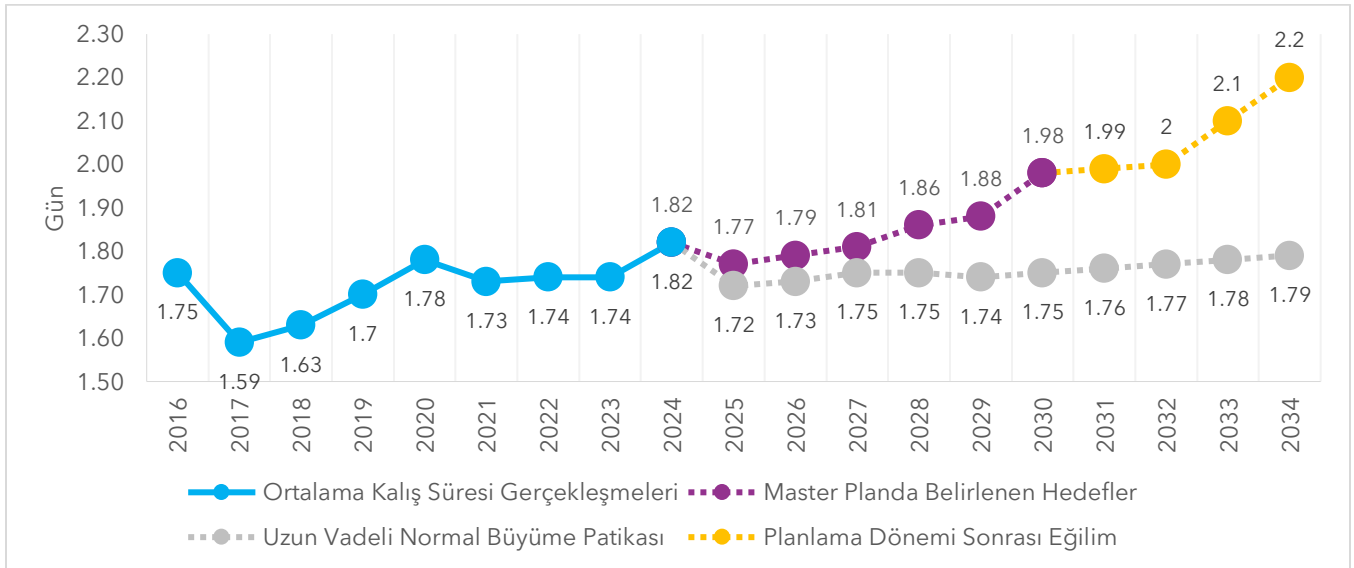
Kayseri Turizm Master Planı’nda gelecek kurgusu yaratan projeler devreye sokulmadan 2030 yılında yabancı turist gelirinin 2024 yılına oranla %37,4 artış ile yaklaşık 125 milyon ABD dolarına ulaşacağı hesaplanmaktadır. Kayseri Turizm Master Planı kapsamındaki politikalar ile projelerin devreye girmesiyle bu artışın %311 seviyesine çıkarak yaklaşık 374 milyon ABD dolarına ulaşması hedeflenmiştir (Şekil 8.2.2.).

Şekil 8.2.2. Kayseri Yabancı Turist Geliri, Master Plan Hedefleri ve Uzun Vadeli Eğilim

Kaynak: Kapadokya Üniversitesi; TÜİK Turizm Uydu Hesabı, 2025. Hedefler 2025 yılından başlamaktadır. TÜİK tarafından hazırlanan Turizm Uydu Hesabı, UN Tourism tarafından belirlenen uluslararası veri toplama ve raporlama standartlarına uygun olarak geliştirilmiştir. Hesap, ziyaretçilere yönelik konaklama hizmetleri, yiyecek ve içecek hizmetleri, yolcu taşımacılığı, ulaşım araçları kiralama hizmetleri, seyahat acenteleri ve diğer rezervasyon hizmetleri, kültürel, sportif ve eğlence rekreasyonları ile diğer ürünlere yönelik Türkiye’de yerleşiklerin ve yerleşik olmayanların Türkiye içinde yaptıkları harcamaları kapsayarak turizm gelirlerini yüksek doğrulukla belirleyebilmektedir.

Kayseri Turizm Master Planı’nda gelecek kurgusu yaratan projeler devreye alınmadan 2030 yılında gelen yerli ve yabancı ziyaretçilerin Kayseri’de ortalama konaklama sürelerinin 1,75 gün seviyesine ulaşacağı hesaplanmaktadır. Kayseri Turizm Master Planı kapsamındaki projelerin devreye girmesiyle ortalama konaklama sürelerinin 1,98 gün seviyesine ulaşması öngörülmektedir (Şekil 8.2.3.).

Şekil 8.2.3. Kayseri’ye Gelen Turistlerin Ortalama Kalış Süresi ve Hedefleri

Kaynak: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı; Kapadokya Üniversitesi. Turizm İşletme ve Basit Belgeli konaklama tesislerine gelen turist sayıları kullanılarak Kapadokya Üniversitesi tarafından hesaplanmıştır. Hedefler 2025 yılından başlamaktadır.

8.3 Sürdürülebilirliği Artırmak

Turizm sektöründe sürdürülebilirlik konusu, günümüzde küresel ve yerel dinamiklerin etkisiyle tartışmasız biçimde öncelikli bir konuma gelmiştir. Bu durumun ortaya çıkmasında; uluslararası anlaşmaların getirdiği yükümlülükler, tur operatörleri ile çevrim içi satış platformlarının aracılara yönelik taleplerindeki artış, yakın gelecekte uygulanması beklenen çevresel vergilendirme politikaları ve turistlerin çevre bilincinin yükselmesi gibi çeşitli etkenler belirleyici rol oynamaktadır. Özellikle Covid-19 pandemisinin ardından, sürdürülebilirlik yalnızca bir tercih değil, aynı zamanda turizm destinasyonlarının rekabet edebilme kabiliyetinin temel ölçütlerinden biri haline gelmiştir. Nitekim Dünya Ekonomik Forumu'nun (WEF) her iki yılda bir yayımladığı Küresel Seyahat ve Turizm Rekabetçilik Endeksi'nde, 2022 itibarıyla sürdürülebilirlikle ilgili kriterlere verilen ağırlığın arttığı gözlemlenmektedir. Kayseri Turizm Master Planı da bu yaklaşımla ele alınmış; sürdürülebilirlik ekseninde geliştirilen politikaların, ilin hem ulusal hem de uluslararası alanda turizmdeki konumunu güçlendireceği anlayışıyla tasarlanmıştır. Bu çerçevede, plan kapsamında önerilen stratejilerin hayata geçirilmesiyle Kayseri'nin rekabet gücü yüksek ve çevresel sorumluluk bilinci gelişmiş bir destinasyon olarak öne çıkması hedeflenmektedir.

8.4 Rekabet Gücünü Artırmak

Kayseri'nin turizm sektöründe rekabet gücünü artırmak, yerel değerlerin global pazarda tanıtımı ve sürdürülebilir bir turizm altyapısının oluşturulması ile mümkündür. Bu kapsamda, şehrin eşsiz kültürel, tarihî ve doğal zenginliklerinin etkin bir şekilde tanıtılması, turist sayısının ve turizm gelirlerinin artırılmasına katkı sağlayacaktır. Yenilikçi yaklaşımlar benimseyerek destinasyon yönetimi odaklı yapılar geliştirmek, turizm hizmetlerinde kaliteyi artırmak ve yerel işletmeleri rekabetçi hâle getirmek bu hedefin temel unsurlarıdır. Aynı zamanda, dijitalleşme ve akıllı turizm çözümleri ile Kayseri'nin ulaşılabilirliğini ve ziyaretçi deneyimini geliştirmek, şehrin rekabet gücünü kalıcı olarak yükseltecektir.

9 Politikalar

Kayseri Turizm Master Planı'nın temel amacı, kentin sahip olduğu turizm kaynaklarının sürdürülebilirlik ilkesine uygun biçimde değerlendirilerek, potansiyelinin en verimli şekilde ortaya çıkarılmasını sağlamaktır. Plan sürecinde geliştirilen politikalar; arama konferansları, saha gözlemleri, istatistiki veri analizleri, detaylı literatür incelemeleri ve Kayseri turizminde rol oynayan paydaşlarla gerçekleştirilen birebir görüşmeler sonucunda şekillendirilmiştir.

Her bir politika, Kayseri turizmine ilişkin belirlenen stratejik amaçlar, hedefler ve öncelikli alanlara farklı düzeylerde katkı sağlamayı hedeflemektedir. Söz konusu politikalara ilişkin detaylı liste Tablo 10.1'de sunulmuştur. Politika sıralaması, bu katkı düzeyleri dikkate alınarak yapılmış olup, hayata geçirilme maliyetleri değerlendirme sürecine dahil edilmemiştir.

Tablo 9.1. Kayseri Turizmi Politika Listesi

No	Politikalar
P1	Uluslararası Turizm Kuruluşlarına Üye Olmak
P2	Kayseri Turizmine Uygun Bir Destinasyon Yönetim Modeli Geliştirmek
P3	Destinasyon Kaynaklarının Sürdürülebilirliğini Sağlamak
P4	Kayak Turizmini Farklı Turizm Türleriyle Entegre Pazarlamak
P5	Komşu ve Çevre Destinasyonların Dâhil Olduğu Seyahat Paketleri Oluşturmak
P6	Avrupa Akıllı Turizm Başkenti Yarışmasına Hazırlanmak
P7	Erciyes Dağı'nı Turizm Yaşam Merkezi Hâline Dönüştürmek
P8	Yüksek İrtifa Kamp Merkezi'nin Uluslararası Bilinirliğini Sağlamak
P9	Tematik Kültür Rotaları Oluşturmak ve Yaygınlaştırmak
P10	Ulusal ve Uluslararası Festival Sayısını Artırmak
P11	Öncelikli Hedef Pazarlar Belirlemek
P12	Incoming Kabiliyetli veya Bağlantılı Seyahat Acentelerinin Sayısını Artırmak
P13	Mikro Destinasyonlar İçin Butik Tur Programları Oluşturmak
P14	Bayramhacı ve Yamula Barajlarını Rekreasyon ve Spor Merkezi Olarak Konumlamak
P15	UNESCO Etiketli Eserleri Kalıcı Listeye Dâhil Etmek
P16	Kamp-Karavan Alanlarının Sayısını Artırmak
P17	Uluslararası Fuar Sayısını Artırmak
P18	Kırsal Bölgelerin Kalkınmasını Sağlayacak Ekolojik Köyler Oluşturmak
P19	Yöresel Kültürü İçeren Cazibe Merkezleri Oluşturmak
P20	Sosyal Eğlence Mekânları Oluşturmak
P21	Marka Üüne Sahip Olan Kayseri Değerlerini Tanıtımda Etkin Kullanmak
P22	Kayseri'ye Ait Marka Değeri, Şehir Kimliği ve Motto Oluşturmak
P23	Kış Turizmine Yönelik Uluslararası Etkinlikler Planlamak
P24	Turizm Hizmet İstekliliği ve Odaklılığı Yüksek Nitelikli Personel Yetiştirmek
P25	Uluslararası Tarifersiz Uçuş Seferlerinin Sayısını Artırmak
P26	Turist Dostu Toplu Taşıma Sistemi Oluşturmak

P27	Kapalı Çarşı'nın Tematik Bir Kültür Merkezi Olmasını Sağlamak
P28	Farklı Kültürlere Ait Cazibe Merkezlerini Uluslararası Turizme Açmak
P29	Sağlık ve Termal Odaklı Rehabilitasyon Tesisleri İnşa Etmek
P30	Wellness Hizmetlerini Geliştirmek
P31	Uluslararası Hastalar için Hasta Hakları Sistemi Geliştirmek
P32	Kültür ve İnanç Turizmi Odaklı Dijital Platformlar Oluşturmak
P33	Kış Turizmi Odaklı Dijital Platformlar Oluşturmak
P34	Sağlık Hizmetleri Odaklı Dijital Platformlar Oluşturmak
P35	Sporcu Rehabilitasyon ve Sağlıklı Yaşam Programları Geliştirmek
P36	Kayseri Kongre ve Ziyaretçi Bürosu Kurmak
P37	"Anadoludakiler" Platformundaki Ürünler ile Coğrafi İşaretli Ürünleri Artırmak ve Bununla İlgili Rotalar Oluşturmak
P38	<i>Fine-Dining</i> İşletme Sayısını Artırmak
P39	Alternatif Tıp Rotaları Oluşturmak
P40	Arkeolojik Kazı Alanlarının Ören Yeri Statüsüne Kavuşturarak Turizme Kazandırmak
P41	Bütünleşik Tanıtım Kapsamında Dijital Altyapıyı Güçlendirmek
P42	Erciyes Odaklı Güçlü Bir Sağlık ve Termal Markası Oluşturmak
P43	<i>Take-Away</i> Konseptli Yerel Gastronomi Pazarları Kurmak
P44	Kadın Kooperatifleri ile İş Birliği Yapmak
P45	Komşu ve Çevre Destinasyonları Etkileyebilecek Tanıtım Faaliyetleri Yürütmek
P46	Şehirde Kayak Kültürünü Geliştirmek
P47	Ekoturizm Yatırım Alanlarını Belirlemek
P48	Ekokırsal Turizm Potansiyeli Olabilecek Destinasyonlardaki Alt-Üst Yapı Problemlerini Çözmek
P49	Kayseri Markalaşmasında Kreatif Endüstri Birimleri Kurmak
P50	Afet ve Güvenlik Sistemleri Geliştirmek ve Acil Durumlara Hazırlıklı Olmak
P51	Başta Akdeniz Bölgesi ile Olmak Üzere Hızlı Tren Ağına Yönelik Altyapı Çalışmalarına Hız Vermek
P52	Sulak Alanları (Hürmetçi Sazlığı) Sürdürülebilir Uygulamalarla Ekoturizme Kazandırmak
P53	Rekreasyon ve Spor Faaliyetleri için Yeni Parkur Alanları Oluşturmak
P54	Yamaç Paraşütü için Spor Amaçlı Turizm Parkurları Oluşturmak
P55	Sağlık (Tıp) Alanındaki Kongre Sayısını Artırmak
P56	Rekreatif ve Sportif Kış Aktivitelerini Artırmak
P57	Sektörel Fuarlar, B2B Toplantıları ve Çalıştaylar Düzenleyerek İş Turizmi Etkinliklerini Çeşitlendirmek
P58	Turizm Amaçlı Su Sporları Faaliyetlerini Güçlendirmek
P59	Gastronomi Temalı Butik Etkinlikler Düzenlemek
P60	Deneyimsel Pazarlama için Gastronomi Müzesi Kurmak ve Atölyeler Oluşturmak
P61	Yerel Üretimi Desteklemek Amacıyla Paydaş Ağı Kurmak
P62	İş Turizmi İçin Özel Alanların ve Teknolojik Altyapının Geliştirilmesini Sağlamak
P63	Yerel Toplulukları Karar Mekanizmalarında Etkin Kullanmak
P64	Ekoturizm Araştırma, Uygulama ve Koordinasyon Merkezi Kurmak
P65	Gastronomi Turizmine Yönelik Sektör-Okul İş Birliklerini Geliştirmek
P66	Sürekliliği Sağlanacak (Geleneksel Hâle Getirilecek) Kongre Temaları Belirlemek
P67	Kültürel Mirasa İlişkin Bilinçlendirme Çalışmaları Yapmak
P68	Gastronomi Envanter Çalışmalarını Genişletmek
P69	Mutfak Sanatları Merkezi'ni Etkin Olarak Kullanmak
P70	Sağlık Sektöründe Sertifikalı Uzmanlaşma Programları Oluşturmak
P71	Paydaşlar Arasında Farkındalık Oluşturmak Amacıyla İş Birliği Sağlamak
P72	Turizm Alanında Meslek Örgütlerini ve Sivil Toplumu Geliştirmek

10 Öncelikli Alanlar

Kayseri Turizm Master Planı'nda 5 adet stratejik amaç ve hedef ile bu stratejik amaç ve hedefleri farklı derecelerde destekleyen 13 adet öncelikli alan başlığı ortaya koyulmuştur. Öncelikli alanlara ve belirlenen stratejik amaç ve hedeflere ulaşmayı destekleyen 72 adet politika benimsenmiştir. Politikaların her iki başlığa ait kesişim değerleri ve buna göre öncelikli alanların değer sıralaması aşağıda görülmektedir (Tablo 9.1.). Belirlenen politikalar Kayseri'nin turizmde gelecek kurgusunu oluşturan projelerinin yapı taşları durumundadır.

Tablo 10.1. KÜNGülcan's Politika Değer Matrisi

Sıra	ÖNCELİKLİ ALANLAR	1. Yerli Ziyaretçi Sayısını Artırmak	2. Yabancı Ziyaretçi Sayısını Artırmak	3. Turizm Gelirini Artırmak	4. Sürdürülebilirliği Artırmak	5. Rekabet Gücünü Artırmak	Genel Toplam	Temel Politika Derecelendirmesi
1	Hizmet Kalitesi ve Turizm Bilinci	30	30	34	46	48	188	1
2	Etkinlik ve Festival Turizmi	30	33	35	30	38	166	2
3	Pazarlama ve Tanıtım	27	30	30	24	33	144	3
4	Macera Rekreasyonu ve Spor Turizmi	25	26	28	22	30	131	4
5	Konaklama ve Seyahat İşletmeleri	21	23	26	23	36	129	5
6	Kış Turizmi	25	26	28	19	29	127	6
7	Kırsal-Ekoturizm	19	21	26	26	28	120	7
8	Akıllı Turizm	17	19	21	31	32	120	7
9	Gastronomi Turizmi	20	21	23	23	29	116	8
10	Kültür ve İnanç Turizmi	18	21	22	20	25	106	9
11	Sağlık Turizmi	13	16	16	17	21	83	10
12	Kongre ve İş Turizmi	8	10	11	8	17	54	11
13	Ulaşım	6	7	7	12	12	44	12
	Genel Toplam	259	283	307	301	378	1.528	

10.1 Hizmet Kalitesi ve Turizm Bilinci

Hizmet, özelliği gereği depolanamayan, üretim ve tüketimin çoğunlukla eş zamanlı gerçekleştiği ve tüketiciye belirli bir değer ya da fayda sunan, soyut bir faaliyettir. Hizmet kalitesi, bir hizmetin misafir beklentilerini karşılama düzeyiyle ilgilidir ve turizmde misafir memnuniyeti, sadakati ve genel olarak sektörün sürdürülebilirliği için kritik bir öneme sahiptir. Yüksek hizmet kalitesi, olumlu tavsiyelerle turistlerin destinasyonu tekrar ziyaret etmelerini sağlamaktadır. Özellikle turizm endüstrisinde olumlu deneyimler, destinasyonların tanıtımında ve ekonomik kazancın artırılmasında önemli bir etkidir. Turizm endüstrisinde hizmet kalitesi geniş bir yelpazeye sahiptir. Bu kavram, bir otel odasının temizliği, restoran hizmetlerinde verimlilik, personelin misafirperverliği ve yardımseverliği, havaalanındaki *check-in* işlemleri ve ön büro personelinin güler yüzlülüğüne kadar birçok unsuru içermektedir. Hizmet sunumundaki her bir detay, turistlerin destinasyona dair genel algısını şekillendirmekte ve bölgenin marka değeri üzerinde doğrudan etkili olabilmektedir.

Turizm endüstrisinin hizmet boyutu yüksektir. Turistik ürününün niteliği hizmetin kalitesiyle ölçülmektedir. Hizmet kalitesini ölçmek için literatürde kullanılan çok fazla ölçek bulunmaktadır ancak Parasuraman vd. (1988) tarafından geliştirilen Kizmet Kalitesi (*Service Quality-SERVQUAL*) Modeli, hizmet kalitesini anlamak ve açıklamak için en sık kullanılan modellerden biridir. Bu modele göre hizmetin güvenilirlik, güven, fiziksel unsurlar, empati ve heveslilik olmak üzere beş temel boyuta sahip olduğu bilinmektedir. Örneğin, turizm endüstrisinde güvenilirlik ilave maliyetler ya da yanlış bilgilendirme olmadan destinasyonlar, otellerin puanları ve paket tur içeriği hakkında seyahat acentelerinin doğru bilgi vermesini sağlamayı içerir. Güven boyutu, restoranlarda menüler, malzemeler ve alerjik ürünler hakkındaki müşteri sorularını güvenle cevaplayabilen, onlara güven aşılayan bilgili personelin olması anlamına gelir. Fiziksel unsurlar, konaklama işletmelerinin modern binasını, görsel çekiciliğe sahip lobisini, temizlenmiş misafir odalarını ve profesyonel giyime sahip personeli içermekteyken restoranda yemek alanı ile kuver malzemeleri ve bunların temizliğini kapsamaktadır. Empati, seyahat acentelerinin müşterilerinin bütçelerini ve kişisel ilgi alanlarını göz önünde bulundurarak paket turları müşteri tercihlerine göre uyarlamaları şeklinde örneklendirilebilir. Son olarak heveslilik boyutu, bir restoranda hizmet sunan personelin müşterilerini hızlı bir şekilde karşılamasını, yiyeceklerini zamanında servis etmesini ve müşteri memnuniyeti için düzenli olarak masayı kontrol etmesini içermektedir. Bu model, turizmde misafir memnuniyeti ve sadakatının sağlanması, rekabetçi pazarlarda farklılaşma, kurumun itibarı ve marka imajının artırılması, operasyonel verimliliğin sağlanması, çalışanlarının moralini yükseltme ve çalışanları elde tutma gibi konularda oldukça kullanışlıdır.

Destinasyonların sahip oldukları çekiciliklerin nitelikli bir turizm ürününe dönüşmesinde turizm işletmelerinin hizmet kalitesinin yanı sıra yerel halkın sahip olduğu turizm bilinci de önem taşımaktadır. Turizm bilinci, yerel halkın turizmin ekonomik ve kültürel katkılarının farkında olması ve buna uygun davranışlar sergilemesiyle ilgilidir. Turizm bilincine sahip bireyler, turistlere karşı daha hoşgörülü, yardımsever ve misafirperver bir yaklaşım sergiler. Örneğin, bir taksi şoförünün ya da esnafın yabancı dil bilmesi veya turistlere doğru ve bilinçli tavsiyelerde bulunması ile nitelikli iletişim becerileri kurabilmesi, destinasyona dair olumlu imaj oluşturur. Bu bilinç, aynı zamanda kültürel mirasın korunmasını ve yerel halkın turizme daha aktif bir şekilde katılmasını teşvik eder.

Türkiye, uluslararası turizm istatistiklerinde her yıl en çok ziyaret edilen 10 destinasyon arasında yer almaktadır. Türkiye'nin bu başarısında şehirlerin turizm altyapısı, tarihî ve kültürel çekicilikleri kadar hizmet kalitesi ve yerel turizm bilinci de belirleyici faktörler arasındadır. Türkiye'de hizmet kalitesinin artırılmasına yönelik geliştirilen politikalarda, otel ve restoran gibi hizmet sunumunun yoğun olduğu

işletmelerde çalışan personelin eğitim düzeylerinin yükseltildiği ve turizm bilincinin tabana yayılması için yerel halkı kapsayan bilinçlendirme kampanyalarının yapıldığı bilinmektedir. Öyle ki 1982 yılında yürürlüğe giren 2634 Sayılı Turizmi Teşvik Kanunu sonrasında artan turizm yatırımlarıyla birlikte bu endüstrinin nitelikli personel ihtiyacını karşılamak amacıyla turizm eğitimi veren kurum sayısında da artışlar yaşanmaya başlamıştır. Bu eğitimler, sertifikasyon eğitimleri olduğu gibi ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyindeki eğitimleri de kapsamaktadır. Verilen eğitimler sonucunda Türkiye'deki hizmet kalitesinde de yıllar içinde önemli artışlar olduğu görülmektedir. Türkiye Turizm Stratejisi 2023'te hizmet kalitesini artırmak için stratejiler geliştirilmiş ve hizmet kalitesinin nasıl artırılabilceğine yönelik önerilerde bulunulmuştur. Buna ilave olarak 12. Kalkınma Planı (2024-2028) kapsamında turizmde hizmet kalitesinin artırılması öncelikli hedeflerden biri olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda, turizm sektöründe çalışan personelin meslekî ve teknik eğitimi, yabancı dil becerilerinin geliştirilmesi ve yerel halkın turizmin sosyal, kültürel, ekonomik ve hatta ekolojik katkılarına dair bilinçlendirilmesi öne çıkan politika alanlarından olmuştur. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığının sürdürülebilir turizmi önceleyen politikaları, Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının destinasyon bazlı tanıtım ve eğitim faaliyetleri ile ortaöğretim ve yükseköğretimde turizmle ilgili bölümler aracılığıyla sağlanan eğitimler, turizm bilincinin yaygınlaşmasında ve hizmet kalitesinin evrensel standartlara ulaştırılmasında önemli katkılar sunmaktadır. Bu sayede Türkiye hem kitlesel turizmi desteklemekte hem de gastronomi, sağlık, macera, kültür gibi alternatif turizm türlerinde hizmet sunumunda ihtiyaç duyulan nitelikli personeli yetiştirmektedir. Böylece, daha nitelikli turist profiline daha nitelikli hizmet sunumu da gerçekleştirilebilmektedir.

Hizmet kalitesi ve turizm bilincine yönelik önemli göstergelerden biri de Dünya Ekonomik Forumu'nun (*World Economic Forum-WEF*) yayımladığı Seyahat ve Turizm Gelişim Endeksi'nde yer alan insan kaynakları ve iş gücü piyasası bileşenidir. Bu bileşen iş gücünün niteliği, iş gücü piyasasının dinamikleri ile iş gücü piyasasının esnekliği ve eşitliği göstergelerinden oluşmaktadır (WEF, 2024). 2024 yılında bu bileşende Türkiye'nin puanının 7 üzerinden 3,52 olması, bu alanda ortalama düzeyde ve gelişmeye açık olduğunu göstermektedir. Türkiye'de uygulanan hizmet kalitesi ve turizm bilincine yönelik ulusal politikalar, bu puanın yükseltilmesi ve dünya sıralamasında üst sıralarda yer alınması adına oldukça önemlidir.

Kayseri, tarihî ve kültürel mirası, gastronomik çekicilikleri ve kış turizmi imkânlarıyla Türkiye'nin turizm potansiyeli yüksek destinasyonlarından biridir. Kayseri'de Erciyes Dağı'nın kış turizminde uluslararası alanda tanınan bir kayak merkezi olması, şehirde konaklama ve eğlence tesislerinin geliştirilmesine ivme kazandırmakta ve hizmet kalitesinin artırılması ile turizm bilincinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Kayseri, UNESCO Geçici Miras Listesi'nde yer alan Kültepe ve Koramaz Vadisi ile Anadolu Selçuklu medreseleri gibi önemli kültür varlıklarına sahiptir. Bu varlıklar, Kayseri'nin kültür turizmi açısından potansiyelini yükseltmektedir. Buna ilave olarak tarihsel bağlamda Kayseri'deki misafirperverlik kültürünün yüzyıllardır bölgedeki sosyal yaşamın bir parçası olduğu bilinmektedir. Bu tutum, özellikle marka değerine sahip coğrafi işaret tescilli mantı, pastırma ve sucuk gibi gastronomik ürünler ile birleştğinde kente özgü bir çekicilik oluşturmakta; yerel halkı turizm faaliyetlerine katılım ve ev sahipliği konularında daha istekli hâle getirebilmektedir. Ancak turizmin ekonomik faydalarının artırılması ve turizmde Kayseri'nin imajının güçlenmesi için hizmet kalitesi ve turizm bilincinin daha da geliştirilmesi gerekmektedir. Yerel halkın büyük bir kısmının şehrin tarihî ve kültürel mirası konusunda yeterli farkındalığının olmaması, şehrin tarihsel süreçten gelen kimliğini korumasını zorlaştıran bir unsur olmakla birlikte turistlere sunulan hizmetin kalitesinin de belli bir seviyede kalmasına neden olmaktadır. Buna ilave olarak Kayseri esnafının, turizmin şehir ekonomisine sağladığı katkıların farkına varması ve bu doğrultuda davranış geliştirmesi, şehirde turizm bilincinin artması açısından kritik bir unsur olarak görülmektedir. Bu bağlamda, turizm sektöründe hizmet veren küçük işletmelerde çalışanların yabancı dil bilgi seviyelerinin yetersiz olması ve sunulan hizmetin standartlaştırılmasının

henüz istenen seviyede olmaması, şehri ziyaret eden yabancı turistlerin memnuniyetini etkileyebilecek bir faktördür. Ayrıca doğal ve kültürel miras alanlarında zaman zaman karşılaşılabilen, çoğu kez bilinçsiz tahribatlar, şehrin kültür ve tabiat turizmi potansiyelinin daha da ileriye taşınmasını olumsuz yönde etkileyebilir.

Şehirde hizmet kalitesini ve turizm bilincini artırmaya yönelik çabalar da söz konusudur. Eğitim düzeyinin yükseltilmesi ile birlikte turizmde sunulan hizmetin kalitesinin arttığı ve turizm bilincinin de geliştiği bilinmektedir. Bu bağlamda, uluslararası düzeyde artan turist taleplerini karşılayabilmek için kalifiye ve yabancı dil bilen iş gücüne duyulan ihtiyaç, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarında turizm programlarının çeşitlendirilmesini gerektirmektedir. Bu bağlamda, Kayseri’de turizm eğitimi veren merkez ve ilçelerdeki toplam 10 Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Erciyes Üniversitesi ve Kayseri Üniversitesinin doğrudan turizm ve alt sektörleri ile ilgili ön lisans, lisans ve lisansüstü programları Kayseri şehrinin ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücünü yetiştirme konusunda ön plana çıkan, önemli eğitim kurumlarıdır. Ayrıca Kayseri Büyükşehir Belediyesi bünyesinde faaliyet gösteren Kayseri Meslekî Eğitim ve Kültür A.Ş.’nin (KAYMEK) eğitim programlarının da turizm ve ilintili sektörlerde nitelikli ara insan kaynağının yetiştirilmesinde önemli rol oynadığı söylenebilir. Bu kurumlarda eğitim alan nitelikli iş gücü, sektörde ara eleman ve yönetici pozisyonlarında çalışabilecek potansiyele sahip olmaktadır. Turizm eğitimi almış iş gücünün sektörde çalışmaya başlamasıyla şehrin turizm işletmelerinde sunulan hizmet kalitesi artırılabilecek, uluslararası standartlarda hizmet sunumu gerçekleştirilerek turist memnuniyeti sağlanacaktır. Ayrıca yerel halkın ve esnafın turizm farkındalığının artırılmasına yönelik verilebilecek eğitimler, Kayseri şehrinin turizm potansiyelinin artırılması noktasında önemli bir itici güç olacaktır.

Kayseri Turizm Master Planı’nda ilgili başlığı doğrudan destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P67 Kültürel Mirasa İlişkin Bilinçlendirme Çalışmaları Yapmak
- P24 Turizm Hizmet İstekliliği ve Odaklılığı Yüksek Nitelikli Personel Yetiştirmek
- P46 Şehirde Kayak Kültürünü Geliştirmek

10.2 Etkinlik ve Festival Turizmi

Etkinlik turizmi, yalnızca bir etkinliğin düzenlenmesi değil, aynı zamanda bu etkinliklerin turizm sektörüne kazandırdığı katma değerle de ilgilidir. Türk Dil Kurumu, etkinlikleri “bir işletmenin, bir kurumun işler durumunda olması; faaliyet, aktivite” olarak tanımlamaktadır. Ancak Getz (2007), bu kavramı çok daha derinlemesine inceleyerek kültürel, sanatsal, iş ve ticaret, spor, eğitim ve bilim, rekreasyon, politik ve kişisel olmak üzere sekiz ana kategoride sınıflandırmıştır. Diğer bir deyişle etkinlikler, festivallerden konserlere, fuarlardan seminerlere, açılışlardan VIP ziyaretlerine kadar geniş bir yelpazede yer almaktadır. Etkinliklerin bu kadar geniş bir yelpazeye yayılması, onları hem turizm hem de ekonomi açısından stratejik birer unsur hâline getirmektedir. Etkinlik turizmi ise Getz’in (2007) tanımına göre etkinliklere katılımı maksimize etmek amacıyla etkinliklerin planlanması, geliştirilmesi, pazarlanması ve düzenlenmesi sürecini içermektedir. Bu dinamik süreç, etkinliklerin sadece eğlence değil, aynı zamanda ekonomik ve kültürel birer güç merkezi hâline gelmesini sağlamaktadır. Dahası, dünya turizminde etkinlik turizmi pazar büyüklüğünün gelecek yıllarda artış göstereceği beklenmekte ve bu noktada çeşitli farkındalık girişimleri aracılığıyla talebi teşvik eden dijital medyanın, pazar büyümesini artıran, en temel, itici güç olacağı tahmin edilmektedir (*Market Research Future*, 2025).

Türkiye, stratejik konumu, zengin tarihi, kültürel çeşitliliği, doğal güzellikleri ve modern altyapısıyla etkinlik turizminin küresel çapta yükselen yıldızlarından biridir. İstanbul, İzmir, Antalya ve Ankara gibi

şehirlerde düzenlenen uluslararası kongreler ve fuarlar, Türkiye'yi kongre turizminin merkezi hâline getirirken; Formula 1 Türkiye Grand Prix, UEFA Şampiyonlar Ligi Finali gibi prestijli spor organizasyonları, ülkenin spor turizmindeki güçlü konumunu pekiştirmiştir. İstanbul Film Festivali, Aspendos Opera ve Bale Festivali, Mevlâna Şeb-i Arus Törenleri ve Kapadokya Balon Festivali gibi sanatsal ve kültürel etkinlikler, Türkiye'nin binlerce yıllık tarihî mirasını ve eşsiz doğasını dünyaya tanıtırken; Gaziantep Gastronomi Festivali ve Alaçatı Ot Festivali, ülkenin benzersiz mutfağını öne çıkarmaktadır. Teknoloji ve inovasyon alanında Türkiye'nin küresel bir aktör olma hedefini vurgulayan TEKNOFEST, milyonlarca ziyaretçiyi bir araya getirerek dünyanın en büyük teknoloji festivallerinden biri hâline gelmiştir. Ayrıca modern müzik festivalleri ve eğlence organizasyonları, Türkiye'nin genç ve dinamik yüzünü sergilerken Türk Hava Yolları'nın küresel uçuş ağı ve turizm teşvik politikaları, bu başarıyı destekleyen, önemli unsurlardır. Tüm bu yönleriyle Türkiye hem iş hem eğlence amaçlı seyahatlerde etkinlik turizmi için ideal bir destinasyon olarak dünya çapında dikkatleri üzerine çekmektedir.

Kayseri, tarihî ve doğal zenginlikleriyle dikkat çeken bir şehir olmanın yanı sıra etkinlik turizmi potansiyeliyle de öne çıkan, önemli bir destinasyondur. Anadolu'nun merkezinde yer alan bu kadim şehir, Erciyes Dağı'nın benzersiz kış turizmi imkânları, Selçuklu ve Osmanlı mirasını yansıtan tarihî dokusu ve modern altyapısı sayesinde etkinlik turizminde giderek yükselen bir konuma sahiptir. Erciyes Kayak Merkezi, düzenlenen uluslararası kayak ve *snowboard* yarışmaları, kış festivalleri ve doğa sporları etkinlikleriyle bölgeye binlerce turisti çekerken her yıl düzenlenen Uluslararası Erciyes Ultra Sky Trail Yarışları gibi organizasyonlar, Kayseri'yi doğa ve macera tutkunlarının gözde adresi hâline getirmektedir. Ayrıca gelenekselleşen Kayseri Gastronomi Günleri etkinlikleri âdeta bir mega festival niteliğinde olup şehrin eşsiz mutfağını, özellikle mantı, pastırma ve sucuk gibi lezzetlerini dünyaya tanıtarak gastronomi turizminde dikkat çekici bir ivme kazandırmıştır. Kapadokya bölgesi içerisinde yer alması, Kayseri'yi balon turları, kültürel keşifler ve fotoğrafçılık etkinlikleri için stratejik bir başlangıç noktası yaparken şehirdeki modern kongre merkezleri ve oteller, iş dünyasına yönelik toplantı ve etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır. Tüm bunların yanı sıra Anadolu Harikalar Diyarı gibi eğlence merkezleri ve kültürel festivaller, Kayseri'yi hem yerel hem uluslararası etkinlikler için cazip bir merkez hâline getirmektedir. Kayseri, güçlü altyapısı, tarihî mirası ve geniş yelpazedeki etkinlikleriyle etkinlik turizmi alanında her geçen gün daha da dikkat çekmektedir.

Kayseri, etkinlik/festival turizmi açısından dikkat çekici güçlü yönlerle sahiptir. Şehir, etkinlik çeşitliliğiyle her kesime hitap eden bir yapıya sahipken ücretsiz etkinliklerin sunulmasıyla da katılımı teşvik etmektedir. Halkın kolaylıkla ulaşabileceği etkinlik alanları ve gelişmiş ulaşım imkânları, özellikle etkinliklere özel ulaşım hizmetleriyle birleşerek katılımı kolaylaştırmaktadır. Ayrıca Kayseri halkının etkinliklere olan ilgisi ve sahiplenici tavrı, bu organizasyonların başarısında önemli bir rol oynarken il genelindeki kurumlar, kuruluşlar, sivil toplum örgütleri ve diğer paydaşların desteği, şehrin etkinlik turizmi potansiyelini daha da güçlendirmektedir. Diğer taraftan, Kayseri'nin etkinlik/festival turizmi alanındaki potansiyeli, bazı zayıf yönler nedeniyle tam anlamıyla değerlendirilememektedir. Ulusal ve uluslararası çapta tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin yetersizliği, şehrin bu alandaki bilinirliğini sınırlandırmaktadır. Ayrıca etkinlik ve festival turizmine yönelik hizmet sunan işletmelerin azlığı, katılımcıların deneyimlerini olumsuz etkileyebilmektedir. Etkinliklerin bir planlama ve takvime dayalı olmaması hem yerel halkın hem de ziyaretçilerin katılımını zorlaştırırken uluslararası etkinliklerin sınırlı sayıda olması şehrin küresel cazibesini azaltmaktadır.

Kayseri, etkinlik/festival turizmi açısından birçok önemli fırsata sahiptir. Kış, gastronomi ve spor turizmi gibi farklı turizm türleriyle bütünleşme potansiyeli, şehri benzersiz bir cazibe merkezi hâline getirirken zengin turizm potansiyeli bu alandaki gelişimi desteklemektedir. Modern ve uluslararası uçuşlara açık Kayseri Erkilet Havalimanı, şehri dünya ile bağlarken ülkenin merkezindeki coğrafi konumu ulaşım avantajı sağlamaktadır. Ayrıca altyapı geliştirme için uygun imkânların bulunması, bu alandaki

yatırımların önünü açmaktadır. İlde bulunan çok sayıda yükseköğretim kurumu, genç ve dinamik bir nüfus yaratarak etkinlik turizmini canlandıracak, önemli bir kitle sunmaktadır. Diğer taraftan, etkinlik/festival turizmi bazı tehditlerle de karşı karşıya kalabilmektedir. Etkinlik ve festivallerin olası iptalleri turizmde sürekliliği etkilerken organizasyonların kendini yenileyemeyip tekrara düşmesi katılımcı ilgisini azaltabilir. Festival dönemlerinde yaşanan konaklama kapasitesi yetersizliği hem yerli hem de yabancı ziyaretçilerin deneyimini olumsuz etkileyebilir. Kalabalık nedeniyle ortaya çıkabilecek güvenlik sorunları ise katılımcılar açısından risk oluşturabilir. Ayrıca ücretsiz etkinliklerin azalması, etkinliklere erişimde eşitliği sınırlandırarak katılımı olumsuz yönde etkileyebilir.

Kayseri Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı doğrudan destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P10 Ulusal ve Uluslararası Festival Sayısını Artırmak
- P23 Kış Turizmine Yönelik Uluslararası Etkinlikler Planlamak
- P59 Gastronomi Temalı Butik Etkinlikler Düzenlemek
- P17 Uluslararası Fuar Sayısını Artırmak

10.3 Pazarlama ve Tanıtım

Turizm pazarlaması, seyahat etme arzusunda olan kişi ya da kişilerin ihtiyaç ve istekleri tespit edilerek bu ihtiyaç ve isteklere yönelik uygun pazarlama karması elemanlarının örgütsel amaçlar doğrultusunda planlanması, oluşturulması, yönetilmesi ve değerlendirilmesine ilişkin süreçleri kapsamaktadır. Bu süreç, doğru, yerinde, hızlı ve etkili karar mekanizmalarını oluşturarak destinasyonlara ait, özel detayları da dikkate alan, kapsamlı teorik ve pratik çalışmaları gerektirir. Konaklama ve seyahat işletmeleri başta olmak üzere turizm işletmeleri, şehirlerin sahip olduğu somut ve soyut unsurlar, ziyaret edilecek cazibe alanları, kongre ve kültür merkezleri ile seyahat esnasında kolaylaştırıcı, tamamlayıcı ve destekleyici nitelikteki tüm turistik ürün bileşenlerini münferit ve çoğu kez de bileşik ürün niteliği ile olarak pazarlanması, titizlikle yürütülmesi gereken bir planlama süreci ile yönetimin diğer fonksiyonlarının senkronizasyonunu zorunlu kılar. Bir destinasyonun cazibesini artırmanın en etkili yolu, ziyaretçilerin orada nasıl vakit geçirebileceklerini, neler yapabileceklerini ve hangi deneyimlerle karşılaşabileceklerini detaylı bir şekilde ortaya koyarak sunabilmektir. Bu bağlamda, pazarlama çalışmalarında en çok dikkat edilmesi gereken hususlar arasında ön plana çıkan bölgenin sunduğu faaliyet ve imkânların pazarlama iletişimi yoluyla pazarın haberdar edilmesi, hatırlatılması ve ikna edilmesine yönelik faaliyetlere odaklanmak yer almaktadır. Turizm pazarlaması genellikle dijital araçlar, geleneksel medya, iş birlikleri ve yerel kültürel özelliklerin vurgulanması gibi farklı tarz ve yaklaşım vasıtasıyla da yapılabilmektedir. Dünyada dijital pazarlama ve sosyal medyayı kullanarak yürütülen destinasyon pazarlamasına örnek olarak "#SwedenayR" gösterilebilir. Kampanyada bir yıl boyunca dünya çapında turistlerin İsveç'in güzelliklerini Instagram üzerinden paylaşması teşvik edilmiştir. Benzer şekilde destinasyonların tanıtılması için yapılan iş birlikleri de önem arz etmektedir. Bu bağlamda Dubai'nin uluslararası tanıtımında, Emirates Havayolları ile yapılan iş birliğinin büyük rol oynadığı görülmektedir. Dubai'ye yapılan uçuşlar, seyahatle ilgili reklamlar ve promosyonlar, destinasyonun küresel anlamda pazarlanmasına yardımcı olmaktadır. Güney Kore, K-pop ve Kore dizileri aracılığıyla dünya çapında kültürel bir fenomen hâline gelmiştir. Turizm kampanyalarında, geleneksel Kore kültürünün modernle birleştiği noktalara odaklanarak hem kültürel hem de turistik cazibe oluşturulmaktadır. Gastronomi alanında İspanya, geleneksel "tapas" kültürünü tanıtarak turistlerin yerel yemekleri deneyimlemelerini sağlamak amacıyla özel turlar düzenlemektedir. Bu yolla ziyaretçilere sadece bir yemek turu değil, aynı zamanda kültürel bir deneyim fırsatı da sunabilmektedir.

Hindistan, özellikle *wellness* turizmi kapsamında, yoga ve meditasyon faaliyetleri ile tanınan bir destinasyon olarak tanıtım yapmaktadır. Pazarlama stratejilerinde zaman zaman mistik unsurlar da kullanılarak destinasyonun cazibesi arttırılmaktadır.

Turizm pazarlaması sadece uluslararası turistleri değil, aynı zamanda yerli turistleri de çekecek şekilde planlanmalıdır. Salgın ile birlikte yurt içinde seyahat eden yerel halkın seyahatlerinin de ne denli önemli olduğu anlaşılmıştır. Birçok ülke, iç turizmi teşvik etmek için kampanyalar yürütmektedir. Japonya'nın "Go To Travel" kampanyası buna verilebilecek, en güzel örnekler arasında yer almaktadır. Bu kampanya ile Japon vatandaşlarına yurt içi seyahatlerde indirimler sunularak turizmin canlandırılması amaçlanmaktadır. Çevresel sürdürülebilirlik, günümüzde turizm pazarlamasının önemli bir parçasıdır. Turistler giderek daha bilinçli hâle gelmekte ve çevreye duyarlı, sürdürülebilir destinasyonlar gün geçtikçe artmaktadır.

Dünyada ve Türkiye'de turizm tanıtım ve pazarlama çalışmalarına bakıldığında, daha çok ülke içerisinde bulunan ve kendine has çekicilikleri olan alt destinasyonların tanıtımının ve pazarlamasının yapıldığı görülmektedir, bu da destinasyona özel ziyaretçilerin gelebilmesi ve turizmden daha yüksek düzeyde faydanın elde edilebilmesi açısından önemlidir. Gerek iç gerekse uluslararası turizm açısından Türkiye'nin turistik destinasyonlarının tanıtılması amacıyla 15 Temmuz 2019 tarihinde kurulan Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA), T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenen turizm strateji ve politikaları doğrultusunda Türkiye'nin turizm hedeflerine ulaşması, mevcut turizm imkânlarının dünya çapında tanıtılması ve diğer tüm pazarlama faaliyetlerinin yürütülmesi, potansiyel turizm fırsatlarının ise keşfedilerek geliştirilmesi ve kazandırılmasına ilişkin olarak tüm tanıtım/pazarlama/iletişim faaliyetlerini yürütmekle görevlidir. Yerel turizm pazarlaması, belirli bir bölgenin turistik cazibesini artırmak, yerel ekonomiyi canlandırmak ve daha fazla ziyaretçi çekmek için yapılan pazarlama faaliyetlerini kapsamaktadır. Yerel düzeyde turizm pazarlaması, genellikle o bölgenin kültürel mirasını, doğal güzelliklerini, gastronomi kültürünü ve diğer özelliklerini ön plana çıkararak turizm açısından bölgelerin cazibe unsurları çeşitlendirip zenginleştirerek gerçekleştirilir. Örneğin, Nevşehir'de Balon Festivali, Adana'da Portakal Çiçeği Festivali, Alaçatı Ot Festivali gibi festivallerle bölgenin kültürel ve sanatsal etkinliklerine değinilmiştir. UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne alınan Göbeklitepe, Şanlıurfa'nın turistik cazibesini artırmak için bir odak noktası hâline gelmiştir. Bölgenin antik geçmişi, pazarlama faaliyetlerinde sıkça vurgulanmaktadır.

Kayseri, tarihî ve kültürel zenginlikleri, doğal güzellikleri ve gastronomi potansiyeliyle büyük bir turizm alt yapısına sahiptir. Bir turizm yönetimi ve pazarlama stratejisi kararlaştırıldıktan sonra destinasyonlar pazarlama karmasını geliştirmek zorunda kalacaktır. Dolayısıyla her hedef pazara, tüketici ihtiyaç ve isteklerini karşılamaya yönelik kapsamlı bir teklif yelpazesinden oluşan, bütünleşik çözüm önerilerinin oluşturulması önem arz etmektedir. Destinasyonlar için etkili bir pazarlama karması oluşturmak, ilgili destinasyonun özelliklerine, hedef pazarın türüne ve dış çevredeki çeşitli faktörlere bağlı olarak şekillenecektir (Buhalis, 2000). Bu *Master Plan* kapsamında Kayseri için öncelikli alan olarak tespit edilen "tanıtım ve pazarlama" konusu hizmet pazarlaması karmasının unsurları bağlamında ele alınmaktadır.

Ürün (Product): Kayseri turizmi konusunda Kayseri Turizm Master Planı Arama Konferansı masaları tarafından oluşturulan Kayseri iline ait ürünler, aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır:

- Kış Turizmi: Erciyes Dağı
- Sağlık Turizmi: Termal kaynaklar ve modern sağlık tesisleri
- Kültür ve İnanç Turizmi: Selçuklu ve Osmanlı eserleri, kervansaraylar, tarihî çarşılar, Soğanlı Aziz George Kilisesi
- Gastronomi: Mantı, pastırma, sucuk gibi yerel tatlar
- Macera ve Spor Turizmi: Kayak, yamaç paraşütü, trekking, balon deneyimi

- Ekokırsal turizm: Kapuzbaşı Şelalesi, Erciyes Kayak Merkezi, Sultan Sazlığı Kuş Cenneti
- Etkinlik ve Festival Turizmi
- Kongre ve İş Turizmi

Fiyat (Price): Turizm destinasyonlarında düşük fiyat oranlarının ve dolayısıyla rekabetin nedenlerini açıklamak için beş farklı senaryo gözlemlenebilir: (a) Birinci Senaryo: Bir destinasyonda benzer ürün ve hizmet sağlayıcılarla rekabet; (b) İkinci Senaryo: Benzer veya farklılaşmamış destinasyonlardan gelen rekabet; (c) Üçüncü Senaryo: Farklılaştırılmış destinasyonlardan rekabet; (d) Dördüncü Senaryo: Dağıtım kanalında rekabet; ve (e) Beşinci Senaryo: Alternatif boş zaman etkinlikleriyle rekabet (Buhalis, 1996). Bilindiği üzere turistik ürünlerin fiyatlandırma yöntemleri iki esasa dayanmaktadır. İlki nicel unsurları kapsamaktadır ki maliyet odaklı fiyatlandırma bu kapsamda ele alınabilir. Maliyet odaklı fiyatlandırma, bir fiziksel ürün ya da hizmetin üretim veya sunum maliyetlerinin üzerine belirli bir kâr marjı eklenerek fiyatın belirlenmesi anlamına gelmektedir. Örneğin, bir konaklama işletmesi geceleme hizmeti sunarken enerji, personel, bakım ve diğer işletme giderlerini hesaba katıp bu maliyetlerin üzerine işletmenin kârlılığını sağlamak için bir kâr oran eklemesi bu yöntemde söz konusudur. Benzer şekilde, bir tur operatörü, Kayseri’de sunulan bir tur paketinin toplam maliyetini hesaplayarak üzerine kâr marjı koyduğunda bu yaklaşımı benimsemiş olur. Bu yöntem, fiziksel ürün veya hizmetin maliyetine dayandığı için fiyatlandırmanın temeli, ilgili tüm giderlerin dikkatli bir şekilde hesaplanması ve buna uygun bir kâr marjının belirlenmesine dayanır. Ancak yalnızca maliyet odaklı bir yaklaşım benimsemek, piyasa talebi, müşteri tercihleri veya rekabet gibi diğer önemli faktörlerin göz ardı edilmesine neden olabilir. Bu nedenle, maliyet odaklı fiyatlandırma tek başına yeterli bir yöntem olmayabilir ve diğer yöntemlerle de desteklenmelidir. Turistik ürünlerin fiyatlandırılmasında ikinci yöntem ise nitel unsurları dikkate alan fiyat politikasıdır. Bu yaklaşım, fiyatın belirlenmesinde yalnızca maliyet ve kâr marjını değil, daha geniş bir perspektifle piyasa koşullarını, tüketici davranışlarını ve rekabet ortamını göz önünde bulundurur. Bu kapsamda değerlendirilmesi gereken başlıca unsurlar şunlardır:

- Turistik ürünlere yönelik talep, fiyatlandırmada önemli bir belirleyicidir. Örneğin, Kayseri gibi kış turizmi, kültür ve tabiat turizmi açısından cazip bir destinasyonda, yoğun talep dönemlerinde (örneğin kayak sezonu) fiyatlar daha yüksek seviyede belirlenebilir. Talebin düşük olduğu sezonlarda ise fiyatların düşürülmesi veya özel kampanyalarla teşvik edilmesi gerekebilir.
- Kayseri gibi bir destinasyonun fiyat politikası belirlenirken benzer ve rakip diğer turistik merkezlerin fiyatları da dikkate alınmalıdır. Örneğin, Erciyes Kayak Merkezi’nin fiyatlandırması, Uludağ veya Palandöken gibi diğer kayak merkezlerinin sunduğu fiyatlarla rekabet edecek şekilde ayarlanmalıdır. Bu, rekabet üstünlüğünü korumak ve turistlerin Kayseri’yi tercih etmesini sağlamak için kritik bir unsurdur.
- Kayseri gibi kış turizmine hitap eden bir destinasyonun fiyatları, zıt özellikler sunan yaz turizmi destinasyonlarının fiyatlarıyla da yakından ilişkili olabilir. Örneğin, tatil planlayan bir turist, yaz aylarında Ege ve Akdeniz sahillerinde tatil yapmak yerine Kayseri’yi tercih edebilir. Bu durumda, bu destinasyonların fiyat politikalarının da analiz edilmesi, Kayseri’nin rekabet gücünü artırabilir.
- Turistlerin harcama kapasiteleri, genel tüketim mallarının fiyatlarından da etkilenir. Örneğin, ulaşım, konaklama ve yeme-içme gibi temel hizmetlerin fiyatları genel ekonomik koşullara uyumlu olmalıdır. Aşırı yüksek fiyatlandırma, turistlerin alım gücünü zorlayarak destinasyona olan talebi düşürebilir. Bir ülkedeki veya bölgede etkili olan enflasyon oranı, fiyatların güncellenmesi açısından önemli bir göstergedir. Fiyatlar genel seviyesinin yüksek olduğu bir dönemde, maliyet artışlarına bağlı olarak fiyatlarda artış gösterebilir. Ancak bu artış, turistlerin harcama davranışlarını olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, fiyat politikası oluşturulurken enflasyonun dengeli bir şekilde yansıtılması gereklidir.

Dağıtım (Place): Kayseri'nin bir turistik destinasyon olarak dağıtım stratejisi, doğrudan ve dolaylı yöntemlerle turistlere ulaşmayı hedeflemelidir. Bu strateji, şehrin turistik ürünleri ile hizmetlerinin etkin bir şekilde tanıtılmasını ve erişilebilir kılınmasını sağlar. Kayseri ilinde doğrudan dağıtım yoluyla turistlere ulaşmak için çeşitli yöntemler geliştirebilir. Örneği Kayseri Erciyes A.Ş.'nin iş birliği ile turistik çekiciliklerini tanıtan resmî internet siteleri veya mobil uygulamalar oluşturulabilir. Bu platformlar, otel rezervasyonları, tur programları ve etkinlik takvimleri gibi hizmetlerin doğrudan satın alınmasına imkân tanıyabilir. Kayseri'deki turizm danışma ofisleri, bölgeye gelen turistlere doğrudan bilgi ve rezervasyon hizmetleri sunarak etkili bir dağıtım kanalı oluşturabilir. Dolaylı dağıtımda, üçüncü taraflar aracılığıyla turistik ürünlerin pazarlanması hedeflenir. Kayseri, ulusal ve uluslararası tur operatörleriyle iş birliği yaparak destinasyonun tanıtımını geniş bir kitleye ulaştırabilir. Özellikle kayak turizmi, kültür turları veya gastronomi turizmi gibi paketler bu acenteler aracılığıyla pazarlanabilir. Booking.com, Expedia ve *Airbnb* gibi platformlarla iş birliği yaparak Kayseri'deki konaklama işletmeleri, turlar ve etkinlikler bu mecralarda sunulabilir. Bu, özellikle dijital ortamda rezervasyon yapmayı tercih eden turistlere ulaşmak için önemlidir. Hava yolları, otobüs firmaları ve diğer ulaşım sağlayıcılarıyla yapılan iş birlikleri, Kayseri'nin ulaşılabilirliğini artırır. Örneğin, Erciyes Kayak Merkezi'ne yönelik direkt uçuş kampanyaları veya paket turlar organize edilebilir.

Tutundurma (Promotion): Kayseri'nin tanıtım stratejisinin farklı kanallarla yürütülmesi gerekmektedir. Sosyal medya reklamları ve internet sitesi optimizasyonlarına ağırlık verilmesi tanıtım için önem arz etmektedir. Özellikle birçok alanda yerel festivaller, kültürel etkinlikler ve spor organizasyonları düzenlenmektedir. Gençler, aileler ve macera tutkunları gibi farklı etnik gruplara ilgi çekici, özel kampanyalar hazırlanması gerekmektedir. Pazarlama karmasının diğer elemanları ile uyum içinde düzenlenmesi gereken, reklam, satış teşvik/satış tutundurma, satış gücü, halkla ilişkiler, doğrudan pazarlama yöntemleri kullanılarak uygun tutundurma karmasına yönelik stratejiler belirlemek mümkündür. Bu konuda alınabilecek profesyonel destek ve hizmetler önem arz edebilmektedir.

Nitelikli İnsan Kaynağı (People): Kayseri turizmini temsil edecek en önemli bileşenlerden biri, gelen ziyaretçilerin hizmet kalitesi anlamında memnun bir şekilde dönerek yeni ziyaretçilerin gelmesinin sağlanmasıdır. Kayseri ilindeki eğitim-öğretim altyapısı, turizm açısından nitelikli insan kaynağı alt yapısının varlığını sürdürme açısından da önemlidir. Bu bağlamda turizm sektöründe çalışanlarının eğitimi ve sertifikalandırılması önem arz etmektedir. Ortaöğretim meslekî ve teknik Anadolu liseleri (Erciyes Turizm Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi, Atatürk Meslekî ve Teknik Kız Meslek Lisesi-Yiyecek İçecek Hizmetleri) ile üniversitelerin (Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi, Kayseri Üniversitesi Develi Hüseyin Şahin Meslek Yüksekokulu Aşçılık Programı ile İkram Hizmetleri Programı, Uygulamalı Bilimler Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, Turizm Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi) turizm eğitime yönelik alt yapısının bulunması sürdürülebilir insan kaynağı sağlanması açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Bunun dışında halk eğitim merkezleri ile Kayseri Büyükşehir Belediyesinin KAYMEK bünyesinde de açılacak kurslar, nitelikli eleman yetiştirilmesine katkı sağlayacaktır. Bunun yanı sıra yerel halkın turizme duyarlılığının artırılmasının sağlanması, turizm bilinci oluşturulması da yaygın turizm eğitimi açısından önem arz etmektedir.

Fiziksel Kanıt (Physical Evidence): Kayseri ilinde gerek şehir merkezinde gerekse en önemli destinasyon olan Erciyes Dağı'nda her bütçeye uygun birçok konaklama tesisi ile birlikte yiyecek ve içecek alanları mevcuttur. Bunun gibi öne çıkması gereken diğer destinasyonlarda da turistik alanların daha modern tesisler ile kurulması ve altyapının geliştirilmesi gerekmektedir. Kayseri'nin tanıtımı için kullanılan logoda Erciyes Dağı'nın bir silüeti bulunmakta, bu nedenle Kayseri denildiğinde sadece Erciyes akla gelmektedir. Bütün turistik destinasyonları içerecek logo ve tema tasarımları da

düşünülmelidir. Bu kapsamda, bir tanıtım cıngılı ile sloganının da tasarlanmasına yönelik çalışmalar da önem arz etmektedir.

Hizmet Süreci (Process): Kolay rezervasyon sistemleri geliştirilerek Kayseri'ye iş veya turistik ziyarete gelecek olanlara yönelik gezilecek yerler, tadılması gereken yemekler, alışveriş mekânları gibi imkânlar da dâhil edilerek geniş kapsamlı, uzun süreli seyahatlerin tasarımları yapılmalıdır. Bu seyahatler, özel rehberlik ve danışma hizmetleri de dâhil edilerek yaygınlaştırılmalıdır. Bununla birlikte, Kayseri ili için belirlenmiş olan turizm ürünü, yerel olarak sunulan tüm tesis ve hizmet yelpazesinin yanı sıra tüm sosyokültürel, çevresel kaynaklar ve kamu mallarından oluşmaktadır. Her hedef pazar için temel ürünü ve kolaylaştırıcı, destekleyici ve zenginleştirilmiş ürünleri anlamak, hedef pazarlaması için son derece önemlidir. Zenginleştirilmiş çevre, etkileşim ve müşteri katılımı ile erişilebilirlik ve fiziksel çevre gibi maddi olmayan unsurları içerecektir. Kayseri'de hizmet sektöründeki tüm çalışanların davranışları mikro düzeyde resepsiyondan başlayarak oda hizmetleri, garson servisleri gibi süreçlerin yanı sıra makro düzeyde işletmenin her aşamada turistlere sunduğu kolaylıklar konaklama, ulaşım, ikram ve eğlence hizmetleri (havaalanı konaklama işletmesi veya diğer gezilere *shuttle* hizmetleri, tur rotalarının belirlenmesi, bu rotaların birbirine bağlanması gibi) ve yerel halk ile bölgesel düzeyde hizmet sunan kamu ve özel sektör çalışanlarının da bilinçlendirilmesi anlamında yaygın turizm eğitime yönelik çalışmaların da yürütmesi önemlidir.

Ancak medya araçlarının etkin kullanılmaması, yerel halkın turizme entegre olmaması, turizm kurumları arasındaki koordinasyon eksikliği, yabancı dil bilen çalışan sayısının azlığı, yaz turizmi eksikliği ve tanıtım çalışmalarının yetersizliği gibi zayıflıklar dikkat çekmektedir. Ürün çeşitliliği, keşfedilmemiş pazar alanları, güçlü altyapı ve kayalık Kapadokya'ya yakınlık gibi fırsatlar barındıran şehir, yerel tur operatörlerinin eksikliği ve sürdürülebilir turizm bilinci eksikliği gibi tehditlerle de karşı karşıyadır.

Kayseri Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı doğrudan destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P2 Kayseri Turizmine Uygun Bir Destinasyon Yönetim Modeli Geliştirmek
- P1 Uluslararası Turizm Kuruluşlarına Üye Olmak
- P21 Marka Üüne Sahip Olan Kayseri Değerlerini Tanıtımda Etkin Kullanmak
- P22 Kayseri'ye Ait Marka Değeri, Şehir Kimliği ve Motto Oluşturmak
- P45 Komşu ve Çevre Destinasyonları Etkileyebilecek Tanıtım Faaliyetleri Yürütmek
- P72 Turizm Alanında Meslek Örgütlerini ve Sivil Toplumu Geliştirmek

10.4 Macera Rekreasyonu ve Spor Turizmi

Turist davranışlarını anlamak ve açıklamak amacıyla çeşitli tiyolojiler geliştirilmiştir. Bu bağlamda turistler, birçok farklı şekilde sınıflandırılabilirle beraber Stanley Plog'un 1974 yılında kişilik özelliklerine bağlı olarak içedönük ve dışadönük şeklinde oluşturduğu turist tiplemesi yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu sınıflandırmaya göre içedönük bireyler genellikle tanıdık ve popüler destinasyonları tercih ederken; dışadönük bireyler keşfedilmemiş destinasyonları ziyaret etmeyi, yerel kültürleri deneyimlemeyi ve macera dolu etkinliklere katılarak varoluşsal deneyimler yaşamayı tercih etmektedir. Günümüzde seyahat, bireyler için farklı anlamlar taşımaktadır. Kimileri yerel mutfakları deneyimlemeyi, kimileri müzeleri gezmeyi tercih ederken kimileri de deniz, kum ve güneş eşliğinde sahilde dinlenmeyi tatil olarak değerlendirmektedir. Öte yandan, macera tutkunları için seyahat, konfor alanlarının ötesine geçerek rafting, trekking, tüplü dalış ve tırmanış gibi adrenalini dolu aktivitelerle unutulmaz anılar biriktirme fırsatını ifade etmektedir. Son yıllarda giderek artan bir popülerlik kazanan macera rekreasyonu ve spor turizmi, fiziksel aktivite, kültürel etkileşim, doğayla bütünleşme ve spor

deneyimlerini bir araya getiren, çok yönlü bir olgu olarak öne çıkmaktadır. Macera rekreasyonu ve spor turizmi, gerçekleştirme ortamına bağlı olarak kara, hava ve su temelli aktiviteleri içermekte ve risk düzeyine göre iki farklı kategoride değerlendirilmektedir: Paraşütle atlama, tüplü dalış, dağcılık ve mağaracılık gibi yüksek riskli "sert macera" aktiviteleri ile kano, sırt çantalı seyahat ve rafting gibi düşük riskli "yumuşak macera" aktiviteleri. Bu turizm türüne olan ilgi, küresel düzeyde artan spor farkındalığı, yükselen harcanabilir gelirler, sağlık bilinci ve organize spor etkinliklerinin popülaritesi gibi faktörlerle her geçen gün büyümektedir. Günümüzde küresel macera rekreasyonu ve spor turizmi pazarlarının toplam büyüklüğünün 1 trilyon ABD dolarını aştığı ve gelecekte bu rakamın daha da artacağı öngörülmektedir.

2024 yılında Macera Seyahati Ticaret Derneği ve George Washington Üniversitesi Uluslararası Turizm Çalışmaları Enstitüsü tarafından yayımlanan Macera Turizmi Gelişim Endeksi (MTGI) raporu, 121 ülkeye ilişkin değerlendirmeleri sunmuş ve bu ülkeleri gelişmiş ve gelişmekte olanlar olarak iki gruba ayırmıştır. Gelişmiş ülkeler kategorisinde Almanya, Fransa, İsviçre, Norveç, Avusturya, İspanya, Birleşik Krallık, Yeni Zelanda, Kanada ve Japonya ilk 10'da yer alırken; gelişmekte olan ülkeler kategorisinde Kosta Rika, Şili, Tayland, Brezilya, Çin, Peru, Türkiye, Karadağ, Birleşik Arap Emirlikleri ve Romanya ön plana çıkmıştır. Dünya genelinde macera rekreasyonu açısından bilinirliği yüksek, birçok destinasyon bulunmaktadır. Bu destinasyonlar arasında, buz dağlarına tırmanış, zirve kayağı ve trekking yapılabilen Grönland; 3.000 kilometrelik sahil şeridiyle Tayland; Güneydoğu Asya'nın en yüksek zirvesi Hkakabo Razi'ye ev sahipliği yapan Myanmar; Everest dâhil dünyanın en yüksek yedi zirvesinin yer aldığı Nepal; dünyanın en eski çölü olan Namib Çölü'nü barındıran Namibya; dünyanın en derin gölü Baykal Gölü ile Rusya; Amazon Ormanları'nın bir kısmını içeren Peru; ve Sahra Çölü'nün yer aldığı Fas öne çıkan destinasyonlar arasında sayılmaktadır. Bu eşsiz coğrafyalar, ziyaretçilere benzersiz doğa, kültür ve macera deneyimleri sunmaktadır.

Türkiye, sahip olduğu eşsiz coğrafi çeşitlilik, elverişli iklim koşulları ve zengin doğal ile kültürel kaynakları sayesinde macera rekreasyonu ve spor turizmi açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Bu özellikleriyle doğa tutkunları ve macera sporları meraklıları için cazip bir destinasyon olan Türkiye, zengin deniz kıyıları, yüksek dağları, temiz gölleri ve akarsularıyla küresel ölçekte dikkat çekmektedir. 2024 MTGI raporuna göre Türkiye, gelişmekte olan ülkeler arasında yedinci sırada yer alırken kültürel kaynaklarda ikinci, altyapıda onuncu ve imaj kategorisinde birinci sıraya yükselmiştir. Ülke genelinde macera turizmi için öne çıkan destinasyonlar arasında Fethiye-Ölüdeniz ve Babadağ (yamaç paraşütü), Nevşehir-Kapadokya (sıcak hava balonları), Çeşme-Alaçatı ve Muğla-Akyaka (sörf), Antalya-Kaş (tüplü dalış), İzmir-Kaynaklar ve Antalya-Geyikbayırı (kaya tırmanışı), Uludağ, Erciyes ve Palandöken (kayak/snowboard), Antalya-Köprülü Kanyon ve Çoruh Nehri (rafting), Likya Yolu ve Kaçkar Dağları (trekking) gibi bölgeler bulunmaktadır. Spor turizmi açısından da geniş bir yelpazeye sahip olan Türkiye, kış sporlarından su sporlarına, futboldan golf etkinliklerine kadar birçok uluslararası organizasyona ev sahipliği yapabilecek altyapıya sahiptir. Özellikle Antalya, Muğla, İzmir ve İstanbul hem spor etkinlikleri hem de sporcular için eğitim ve kamp imkânları sunan, öne çıkan destinasyonlardır. Bu çok yönlü zenginlik, Türkiye'yi dünya çapında macera ve spor tutkunlarının gözde adreslerinden biri hâline getirmektedir.

İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan Kayseri, dağları, ırmakları, vadileri, açık hava aktiviteleri, kayak merkezi ve yüksek irtifa kamp imkânlarıyla macera rekreasyonu ve spor turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Zengin doğal kaynakları ve modern tesisleriyle hem doğa tutkunlarına hem de spor meraklılarına geniş bir yelpazede aktivite seçenekleri sunmaktadır. Talas ilçesindeki Ali Dağı, Türkiye'nin önde gelen yamaç paraşütü merkezlerinden biri olarak kolay zirve erişimi, termik ve hava akımlarıyla uluslararası standartlarda bir destinasyon olup tandem uçuşlarına ve mesafe yarışlarına imkân tanımaktadır. Ali Dağı, 650 metre irtifaya sahip iki kalkış pistiyle güney, kuzey ve batı rüzgârlarına uygun şartlar sunmaktadır. Yeşilhisar ilçesindeki tarihî peri bacaları ve kaya kiliselerle ünlü Soğanlı

Vadisi, turistlere sıcak hava balonu uçuşlarıyla bölgenin benzersiz güzelliklerini havadan keşfetme fırsatı sunmaktadır. Zamantı Irmağı, kano ve rafting gibi su sporlarına elverişli parkurlarıyla dikkat çekerken Kocasinan ilçesindeki Yamula Barajı, durgun su kanosu, jet ski, dragon yarışları ve irtifa dalışı gibi sporlarla zengin bir deneyim vadetmektedir. Ayrıca İncesu ilçesinde yer alan Marina Sosyal Tesisleri'nde zipline aktivitesi yapılabilmektedir. Erciyes Dağı, 3.917 metre yüksekliğiyle yalnızca kayak turizmine değil, aynı zamanda trekking, yol bisikleti, dağ bisikleti, kamp ve dağcılık gibi etkinliklere de ev sahipliği yapmaktadır. Yahyalı ilçesindeki Aladağlar ve Kapuzbaşı Şelalesi, dağcılık ve doğa yürüyüşleri için geniş alanlar sunarken Kayseri'nin doğal güzellikleri bu aktivitelerle bir araya gelerek eşsiz bir deneyim sunmaktadır. Atıcılık turizmi açısından da gelişmiş olan Kayseri, Büyükşehir Belediyesine bağlı atlı spor alanları ve at çiftlikleriyle doğada at binme imkânları sağlamaktadır.

Kayseri, spor turizmi alanında da öncü bir şehir olma yolunda hızla ilerlemektedir. Erciyes Yüksek İrtifa Kamp Merkezi, 8 adet futbol sahası, kapalı spor salonu, olimpik yüzme havuzu ve *fitness* merkeziyle ulusal ve uluslararası takımlara hizmet vermektedir. Modern altyapıya sahip Kadir Has Stadyumu, futbol başta olmak üzere büyük spor organizasyonlarına ev sahipliği yaparken basketbol, voleybol ve diğer takım sporlarında da çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Tüm bu nitelikleriyle Kayseri, Türkiye'nin önemli spor ve macera turizmi merkezlerinden biri olarak öne çıkmaktadır.

Kayseri, macera rekreasyonu ve spor turizmi alanlarında güçlü bir potansiyele sahip bir destinasyon olarak öne çıkmaktadır. Bu güçlü yönlerin başında, turizme yönelik yüksek seviyede mülki idare desteği, her bütçeye hitap eden tesislerde sunulan kaliteli, güvenli ve konforlu hizmetler yer almaktadır. Erciyes Dağı, Zamantı Irmağı ve Yamula Barajı gibi önemli coğrafi oluşumlar, macera turizmi açısından büyük bir avantaj sağlamaktadır. Ayrıca bölgenin iklim koşulları, spor ve açık hava aktiviteleri için uygun şartlar sunarken şehir merkezinin spor destinasyonlarına hızlı ve kolay ulaşımı da Kayseri'nin cazibesini artırmaktadır. Kayseri'nin bir diğer avantajı ise modern havaalanı sayesinde birçok destinasyondan direkt uçuşların yapılabilmesi ve metropol illere kolay ulaşım imkânıdır. Çevre illerin gelişmiş olmaması, Kayseri'nin büyüyen turizm kapasitesine yönelik önemli fırsatlar sunmaktadır. Ayrıca her yıl çok sayıda üniversite öğrencisinin şehre gelmesi ve yakın ülkelerdeki yüksek sosyoekonomik potansiyel, macera ve spor turizminin gelişimi için fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlamda, yeni parkurların geliştirilmesi ve mevcut olanların iyileştirilmesi için özel sektör destekli yatırımların artırılması büyük önem taşımaktadır.

Kayseri'nin zayıf yönlerinden biri, bölgedeki yabancı dil yeterliliğinin ve turizm farkındalığının istenilen düzeyde olmamasıdır. Ayrıca mevcut eğlence hizmetlerinin gelen turistlerin beklentilerini tam olarak karşılayamaması, bölgesel bir eksiklik olarak öne çıkmaktadır. Macera sporlarının doğasında barındırdığı güvenlik riskleri de önemli bir zayıflıktır; sertifikalı arama-kurtarma ekiplerinin sınırlılığı ve bazı parkurların sağlık kuruluşlarına uzaklığı, güvenlik açısından risk oluşturabilmektedir. Ayrıca yerli özel sektör yatırımcılarının macera ve spor turizmi alanındaki yatırımlarının yetersizliği, bölgedeki gelişimi sınırlayan, bir diğer zayıflıktır. Kayseri'nin karşı karşıya olduğu tehditler arasında, dünya genelindeki temiz su kaynaklarının tükenme problemi, su sporları için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Ayrıca iklim koşullarının zaman zaman bazı sporların yapılmasını kısıtlayabilmesi ve ulusal düzeyde Kayseri'ye rakip olabilecek diğer destinasyonların varlığı, bölgesel rekabeti artırmaktadır. Bu tehditlerin aşılması için, bölgesel sürdürülebilirlik ve altyapı iyileştirmeleri gibi stratejik önlemler alınması gerekmektedir.

Kayseri Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı doğrudan destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P53 Rekreasyon ve Spor Faaliyetleri için Yeni Parkurlar Oluşturmak
- P20 Sosyal Eğlence Mekânları Oluşturmak
- P54 Yamaç Paraşütü için Spor Amaçlı Turizm Parkurları Oluşturmak
- P58 Turizm Amaçlı Su Sporları Faaliyetlerini Güçlendirmek

- P8 Yüksek İrtifa Kamp Merkezi'nin Uluslararası Bilinirliğini Sağlamak
- P14 Bayramhacı ve Yamula Barajlarını Rekreasyon ve Spor Merkezi Olarak Konumlamak
- P35 Sporcu Rehabilitasyon ve Sağlıklı Yaşam Programları Geliştirmek

10.5 Konaklama ve Seyahat İşletmeleri

Turizm sektörü, hızla değişen ve kendini yenileyen yapısıyla ekonomik büyüme ve toplumsal kalkınma açısından stratejik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, turizm hareketlerinin başarılı bir şekilde gerçekleşebilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için belirli faktörlerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir ki bu bağlamda Buhalis (2000), turizm hareketlerinin bir destinasyonda ortaya çıkabilmesi ve sürdürülebilir bir şekilde gelişebilmesi için altı temel unsura işaret etmektedir. Bu unsurlar, turizm gelişiminin çeşitli yönlerini kapsamaktadır: Birincisi, destinasyonun sahip olduğu doğal, tarihî, kültürel ve insan yapımı çekiciliklerin varlığı (*attractions*); ikincisi, destinasyonun ulaşılabilirliği (*accessibility*); üçüncüsü, konaklama, yeme-içme ve diğer turistik hizmetlerin varlığı ile bu hizmetlerin gelişmişlik düzeyi (*amenities*); dördüncüsü, destinasyon yöneticileri ve turizm araçlarının, turistler için uygun turistik ürün paketlerini önceden hazırlayıp sunma kapasitesi (*available packages*); beşincisi, turistlerin destinasyondaki ziyaretleri esnasında dinlenme ve eğlence imkânları ile diğer turistik faaliyetlere katılım (*activities*); altıncısı ise turistlerin destinasyonda banka, sağlık hizmetleri, posta gibi temel hizmetleri ve bu hizmetlerin kolayca erişilebilir olmasını sağlayan diğer altyapıların varlığı (*ancillary services*). Bu sınıflamaya göre konaklama ve seyahat işletmeleri, destekleyici ve kolaylaştırıcı hizmetler sunarak turizm sektöründe önemli bir rol üstlenmektedir.

Konaklama işletmelerinin sağladığı hizmetleri yalnızca turizm faaliyetleri ile ilişkilendirmek, bu işletmeleri oldukça dar bir perspektiften değerlendirmek anlamına gelir (Karamustafa vd., 2010). Zira konaklama işletmeleri tarafından sunulan hizmetler, turizm faaliyetlerinin yanı sıra turizmle doğrudan ilgisi olmayan, geniş bir kitle tarafından da ihtiyaç duyulan hizmetler arasında yer almaktadır. Bu nedenle, konaklama işletmeleri sadece turistik hizmet sağlayıcıları olarak değil, genel olarak toplumun farklı kesimlerine hitap eden ve çeşitli ihtiyaçları karşılayan işletmeler olarak da değerlendirilmelidir. Esasında tarihsel açıdan bakıldığında da ilk çağlardan itibaren bireylerin yer değiştirme davranışları öncelikle yiyecek temini, mevsimsel göçler ve güvenlik gibi temel gereksinimlerden kaynaklanmıştır. Ancak zamanla bu hareketlilik, insanın doğasında yer alan seyahat etme, yeni yerler keşfetme, dinlenme, sağlık arayışı ve estetik beğeni gibi motivasyonlarla çeşitlenmiştir.

Konaklama işletmelerinin sunduğu hizmetler, turizm faaliyetlerinin temel unsurlarından biri ve belki de en kritik bileşeni olarak kabul edilebilir. Konaklama işletmeleri pek çok ihtiyacı karşılamakla birlikte tesisin sahip olduğu birtakım niteliklerle de insanları harekete geçirebilmektedir. Spa merkezi, özellikle gastronomi, rekreasyon, eğlence imkânının olması gibi insanları harekete geçiren unsurlara sahip konaklama işletmeleri cazip olarak değerlendirilmekte ve daha fazla tercih edilebilmektedir. Ayrıca konaklama işletmelerinin yangın, deprem gibi durumlara yönelik koruyucu önlemleri olarak hazırlıklı olması ve ziyaretçiler için güvenli bir ortam sunması da tercih sebepleri arasında yer almaktadır.

Konaklama işletmeleri, ziyaretçilere konforlu ve güvenli bir ortam sunarken seyahat işletmeleri, ulaşım, rehberlik ve organizasyon hizmetleriyle seyahatlerin daha kolay ve erişilebilir hâle gelmesini sağlamaktadır. Turizmin sürdürülebilir bir şekilde büyümesi, konaklama ve seyahat işletmelerinin sunduğu hizmetlerin kalitesine ve yenilikçi yaklaşımlarına bağlıdır. Günümüzde turizm sektöründe dijitalleşme ve sürdürülebilirlik gibi eğilimler, konaklama ve seyahat işletmelerini dönüşüme zorlamakta ve müşteri odaklı yenilikçi hizmet anlayışlarını öne çıkarmaktadır. Bu bağlamda, konaklama

ve seyahat işletmeleri, sadece ekonomik bir faaliyet alanı değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve çevresel sürdürülebilirliğe katkı sunan, kritik bir aktör olarak değerlendirilmektedir.

Kayseri şehir merkezinin 25 kilometre kadar doğusunda bulunan Kaniş/Karum "liman" Anadolu'nun yazılı döneme girmesini sağladığı gibi dönemin Anadolu'daki en önemli ticaret merkeziydi. Kuzey Irak bölgesinde yani Asur Devleti'nin başkenti, Asur'dan Anadolu'daki Kaniş Karum'a gelen ticaret kervanları "Wabartum" denilen hanlarda konaklıyordu. Bununla birlikte Selçuklu Osmanlılar tarafından inşa edilen hanlar ve kervansaraylar da bu anlayışın bir uzantısıydı. Türkiye'de konaklama işletmelerinin geçmişi Selçuklu ve Osmanlılar tarafından inşa edilen hanlar ve kervansaraylara kadar uzanmaktadır. Bununla birlikte modern dünyanın ihtiyaçlarına cevap verebilecek çok farklı tür ve sınıftaki tesislerin otantik yapıları ve atmosferleri ile bölgesel unsurların da deneyimlenebilmesine fırsat tanıyan, farklı nitelikte ve geniş yelpazede konaklama tesisleri bulunmaktadır. Bu tesislerde yerel kültür, zengin gastronomi sunumları ve misafirperverlik ile ziyaretçilere unutulmaz deneyimler sunulmaktadır. Bu yönleriyle konaklama ve seyahat işletmeleri, sadece ekonomik bir faaliyet alanı değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve çevresel sürdürülebilirliğe katkı sunan, kritik bir aktör olarak da değerlendirilmektedir.

Geleneksel Türk misafirperverliğine sahip Kayseri'de konaklamanın tarihî geçmişi, şehrin ticaretin merkezi olması ve göç yolları üzerinde bulunmasına kadar uzanmaktadır. Kayseri, tarihi, kültürel mirası ve doğal güzellikleriyle Türkiye'nin turizm potansiyeli yüksek illerinden biridir. Bu potansiyel de Kayseri'deki turistik cazibe unsurlarının ticari nitelikteki bir ürüne dönüşebilmesi için nitelikli konaklama ve seyahat işletmelerinin sürdürülebilirliğinin sağlanmasına hizmet etmektedir. Kayseri'de 91 seyahat acentesi, 39 turizm belgeli tesis, 71 basit konaklama işletmesi, dört kamu tesisi ve 8 turizm yatırım belgeli toplam 118 tesis bulunmaktadır. Toplam 5.006 oda kapasitesine sahip bu tesisler,² artan turist talebini karşılamada önemli bir rol üstlenmektedir³. Kayseri'nin sahip olduğu doğal, sosyal, kültürel turizm cazibe unsurlarının turizm ürününe dönüştürülmesinde hizmet kalitesi yüksek, pazarın ihtiyaç ve isteklerine cevap verebilecek, nitelikli konaklama ve seyahat işletmelerinin öneminin farkında olarak son dönemlerde konaklama işletmeleri ile ilgili ciddi altyapı çalışmaları yapılmakta ve bu durumun müteşebbisler açısından önemsendiği bilinmektedir. Diğer taraftan da bu işletmelerin sürdürülebilir rekabet üstünlüğü sağlayabilmeleri için turizmin önemli bileşenlerinden olan nitelikli insan kaynağının sürdürülebilirliğine yönelik tanıtım ve pazarlama bölümünde de ifade edildiği üzere yeterli düzeyde altyapı ve bilgi birikimi bulunmaktadır.

Kayseri'de turizmin geleceğine ilişkin yürütülen turizm master planı çalışmaları kapsamında, şehrin konaklama ve seyahat işletmeleri paydaşlarla birlikte detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Bu çerçevede, Kayseri'nin konaklama ve seyahat işletmeleri açısından güçlü ve zayıf yönleri ile dış çevredeki fırsat ve tehditler kapsamlı bir biçimde ele alınmıştır. Çalışmanın sonuçları doğrultusunda şehrin güçlü yönleri arasında konaklama işletmelerinin sayısının ve kapasitesinin yeterliliği, şehir içi ve şehirlerarası ulaşımın kolaylığı, konaklama tesislerinin yeni ve modern yapıda olması, zincir otellerin varlığı ve Valilik ile yerel yönetimlerin turizme sağladığı destekler bulunmaktadır. Öte yandan, Kayseri'nin turizm destinasyonlarının ve değerlerinin tanıtımındaki yetersizlikler, nitelikli turizm personelinin eksikliği, profesyonel turist rehberlerinin azlığı, konaklama tesisleri arasındaki yoğun fiyat rekabeti, *incoming* acentelerin eksikliği ve otel-acente iletişimindeki yetersizlikler zayıf yönler olarak tespit edilmiştir.

Çalışmada konaklama ve seyahat işletmelerine yönelik fırsatlar ve tehditler de analiz edilmiştir. Kayseri'nin bir sanayi kenti olması, turizm çeşitliliğinin yüksekliği, güçlü sağlık altyapıları, uluslararası havalimanına sahip olması, zengin gastronomi seçenekleri ve tur düzenlenebilir destinasyon sayısının

² [<https://kayseri.ktb.gov.tr/TR-232863/ilimizde-bulunan-acentalar-bilgileri.html>] Erişim Tarihi: 25.03.2025.

³ [<http://www.kayseri.gov.tr/turizm>] Erişim Tarihi: 25.03.2025.

fazlalığı önemli fırsatlar arasında yer almaktadır. Ancak yüksek vergi oranları, terör olayları, doğal afetler, bölgesel çatışmalar, göç politikaları, uçuş sayılarındaki yetersizlik, iklim değişikliği, küresel ısınma ve yüksek yatırım ile işletme maliyetleri gibi tehditler de şehrin turizm potansiyelini olumsuz etkileyebilecek unsurlar olarak belirlenmiştir.

Master plan çalışmaları kapsamında, Kayseri'nin konaklama ve seyahat işletmelerindeki güçlü yönlerini sürdürmek, fırsatları en iyi şekilde değerlendirmek, zayıf yönleri gidermek ve tehditlerden kaçınmak amacıyla uygulanabilecek politika ve eylem önerileri geliştirilmiştir. Bu politikalar, şehrin turizm potansiyelini artırmaya ve konaklama ile seyahat işletmelerini öncelikli alanlar olarak konumlandırmaya yönelik stratejik adımları içermektedir.

Kayseri Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı doğrudan destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P12 *Incoming* Kabiliyetli veya Bağlantılı Seyahat Acentelerinin Sayısını Artırmak
- P5 Komşu ve Çevre Destinasyonların Dâhil Olduğu Seyahat Paketleri Oluşturmak
- P44 Kadın Kooperatifleri ile İş Birliği Yapmak
- P13 Mikro Destinasyonlar için Butik Tur Programları Oluşturmak
- P50 Afet ve Güvenlik Sistemleri Geliştirmek ve Acil Durumlara Hazırlıklı Olmak

10.6 Kış Turizmi

İngilizce "*sun, sea, sand,*" kelimelerinin ilk harflerinden oluşan ve 3S olarak ifade edilen geleneksel turizm yaklaşımının, deniz-kum-güneş odaklı pasif bir tatil anlayışından "*education, entertainment, experience*" kelimelerinin ilk harflerinden oluşan ve eğitim, eğlence ve deneyimi merkezine alan 3E'ye evrilmesi; turizm faaliyetlerinin alternatif alanlara da yayılmasına neden olmuştur. Günümüzde ulusal ve uluslararası turistler, refah ve eğitim seviyelerinde meydana gelen artışlar ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak yalnızca dinlenme amaçlı tatil yapmak yerine yeni yerler keşfedecekleri, farklı kültürleri deneyimleyecekleri ve yeni lezzetler tadacakları tatil alternatiflerini değerlendirmeye başlamıştır. Turistlerin doğal yaşamı deneyimlerken yerel, kültürel ve tarihî mirası öğrenmesine de imkân tanıyan, ayrıca sürdürülebilir turizm arayışına hitap eden ve son yıllarda giderek popülerliğini artıran turizme bakış açısındaki bu değişim, turizm faaliyetlerinin çeşitlenmesini ve yılın 12 ayına yayılarak bölgelerin ekonomisine katkı sunmasını sağlamaktadır.

Turizm faaliyetlerinin yaz ayları dışında yılın diğer dönemlerine yaygınlaşmasındaki en önemli alternatiflerden birisi şüphesiz kış turizmidir. Kış turizminin, 1860'lı yıllarda İsviçre St. Moritz'de, Johannes Badrutt isimli bir otel yöneticisinin misafirlerini kar manzarası seyretmek için kış aylarında da davet etmesiyle ortaya çıktığı kabul edilmektedir. Kış turizmindeki gelişmeler, 1970'li yıllardan itibaren büyük kayak merkezlerinin inşa edilmesi ve konaklama tesislerine yapılan yatırımların artmasıyla hız kazanmıştır. Kayak sporu, kış turizminin lokomotif konumundadır ve dünya üzerindeki en önemli kayak destinasyonları Alpler bölgesindedir. Sınırları içerisinde Alpler'in yer aldığı İsviçre, Avusturya, Fransa ve İtalya gibi ülkeler kış turizminin önde gelen merkezlerini oluşturmaktadır. 2024 yılında dünya çapında en yüksek kayak indeksi puanına sahip on kayak merkezi, Tablo 9.6.1'de sunulmuştur.

Tablo 10.6.1. Dünyada En Yüksek Kayak İndeksi Puanına Sahip Destinasyonlar

Sıra	Destinasyon	Skor
1	Les Trois Vallées (Fransa)	84.42
2	Les Portes du Soleil (İsviçre)	76.71
3	Les Quatre Vallées (Fransa)	66.88

4	Ski Arlberg (Avusturya)	66.05
5	Zermatt (İsviçre)	64.50
6	Silvretta Arena Samnaun/Ischgl (Avusturya)	61.70
7	Skicircus Saalbach Hinterglemm Fieberbrunn (Avusturya)	61.70
8	SkiWelt (Avusturya)	60.64
9	Vail (Amerika Birleşik Devletleri)	60.39
10	Val d'Isere (Fransa)	59.87

Kaynak: Statista, 2024.

Kayak indeksi; pist uzunlukları, pist çeşitleri (eğime bağlı olarak belirlenen mavi, kırmızı ve siyah zorluk seviyeleri), güvenlik, hava koşulları, kar kalitesi, altyapı imkânları gibi ölçütleri dikkate alarak kayak merkezlerinin durumu hakkında turistlere fikir veren bir performans göstergesidir. İndeks değerlendirmesi dikkate alındığında da Alpler bölgesinin dünya genelindeki üstünlüğü dikkat çekmektedir.

Kış turizmi denilince ilk akla gelen aktivite her ne kadar kayak olsa da kış turizminin kapsamı sadece kayakla sınırlı değildir. Kış turizmi için popüler olan dağlık bölgeler, diğer mevsimlerde de cazibesini koruyarak yalnızca kayak sporuna değil, pek çok farklı aktiviteye de ev sahipliği yapmaktadır. Nitekim, dağlar tipik olarak kayak destinasyonlarının en önemli bileşeni olmasına rağmen doğa yürüyüşü 2022 yılında dünya çapında en önemli dağ turizmi aktivitesi olmuştur. Etkileyici manzaraları ve yaz aylarında sundukları serin iklimle dağlar, doğa ile iç içe olmayı seven ulusal ve uluslararası turistlerin ilgisini çekmektedir. Kış aylarında daha çok kayak turizmi açısından rağbet gören dağlık bölgeler, aynı zamanda yayla turizmi, macera turizmi, termal turizm, kongre turizmi gibi farklı alternatif turizm türleri için de fırsatlar sunmakta ve gençlik kampları, doğa yürüyüşü, tırmanış, fotoğrafçılık gibi popüler turizm faaliyetleri için uygun koşullar sağlamaktadır.

Türkiye, deniz-kum-güneş tatili yapmak isteyen turistler için âdeta biçilmiş bir kaftan olmasına rağmen sahip olduğu doğal güzellikler, sosyal ve kültürel değerler sayesinde pek çok, farklı turizm türü için de ciddi bir potansiyele sahiptir. Türkiye 2024 yılının Ocak ayında sayısı 2 milyon 47 bine ulaşan yabancı ziyaretçi ağırlamış, 2023 yılının aynı dönemine göre gelen turist sayısında %2,05 oranında artış yaşanmıştır. 2024 yılının kış turizmi açısından önem arz eden ilk iki aylık dönemi için aynı istatistik dikkate alındığında, 2023 yılına nazaran yaşanan artış %12 civarında olmuştur. 2023 yılı Kasım ve Aralık aylarında gelen ziyaretçi sayıları toplamda 5 milyonun üzerinde seyrederken 2024 yılının Ocak ve Şubat aylarında toplamda 4,3 milyon kişiye ulaşmıştır. 2024 yılı kış aylarında en çok ziyaretçi gönderen ilk beş ülke arasında İran, Rusya, Bulgaristan, Almanya ve Gürcistan yer almıştır (tursab.org.tr, 2024).

Ülkemize gelen turist sayıları daha çok yaz aylarında yoğunlaşmasına rağmen çeşitli kayak merkezlerinin açılması, ulaşım imkânlarının iyileştirilmesi, konaklama hizmetlerinin geliştirilmesi, pistlerin uluslararası standartları yakalaması gibi gelişmelerle birlikte Türkiye’de kış turizmi her geçen gün cazibesini artırmaktadır. Türkiye, farklı bölgelerinde yer alan yüksek dağları ile kış turizmi için oldukça uygun destinasyonlara sahiptir. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığının 2023 yılı verilerine göre Türkiye’de, Tablo 9.6.2’de verilen toplam 29 kayak merkezi bulunmaktadır. Bunlardan dokuzu faal, yedisi yarı faal, on üçü ise proje aşamasındadır. Bununla birlikte Bakanlık dışındaki idareler tarafından kayak merkezi olarak belirlenen veya hedef gösterilen lokasyonların da bu sayıya eklenmesiyle toplam merkez sayısı 51’e yükselmektedir.

Tablo 10.6.2. Türkiye’deki Kayak Merkezleri

Durum	Destinasyon
-------	-------------

Faal	Erzurum-Palandöken, Bursa-Uludağ, Bolu-Kartalkaya, Kayseri-Erciyes, Kastamonu/Çankırı-Ilgaz, Kars-Sarıkamış, Kocaeli-Kartepe, Isparta-Davraz, Sivas-Yıldız Dağı
Yarı Faal	Çankırı-Yıldıztepe, Ardahan-Yalnızçam Uğurludağ, Bayburt-Kop Dağı, Gümüşhane-Zigana, Erzincan-Ergan Dağı, Denizli-Bozdağ, Samsun Ladik-Akdağ

Kaynak: Evren, 2023.

Türkiye'nin faal kayak merkezleri arasında yer alan ve İç Anadolu Bölgesi'nin en yüksek doruğu olan Erciyes Dağı'nda kayak faaliyetleri, 1930'lu yıllarda başlamış ve 1947 yılında ilk dağ evi inşası gerçekleşmiştir. Kayak ve kış sporlarının İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra küresel ölçekte yayılmasına paralel olarak Erciyes'teki gelişim de hız kazanmıştır (Cıngı, 2021). Günümüzde kar kalitesi (toz kar), uluslararası standartları sağlayan pistleri, ülkemizin en yeni teknolojiye sahip mekanik tesisleri ile Erciyes Kayak Merkezi, yerli ve yabancı kayakçıların cazibe merkezi konumuna gelmiştir. Erciyes Kayak Merkezi, Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından Erciyes'te yapılan yatırımları işletmek üzere 2011 yılında kurulan, ülkemizin ilk destinasyon yönetim şirketi olan Kayseri Erciyes A.Ş. tarafından yönetilmektedir ve 26 milyon metrekare alan üzerine kurulan, ülkemizin en büyük kayak merkezi olarak Türkiye'nin Alpleri konumundadır. Merkez, Kayseri Erkilet Havalimanı'na 25 dakikalık, şehir merkezine ise 20 dakikalık mesafededir. Hâlihazırda Erciyes Kayak Merkezi'nde, her kayakçıya uygun değişik zorluk derecelerinde birbirleriyle bağlantılı 112 km uzunluğunda 41 adet farklı pist bulunmaktadır. Pistlerin %38'i mavi, %43'ü kırmızı, %19'u ise siyah zorluk seviyelerine sahiptir. Son teknoloji teleferikleri ve teknik imkânları ve ikisi gondol olmak üzere 19 adet mekanik tesis ağı ile Erciyes Dağı, misafirlerine pek çok farklı noktada kayak yapma imkânı sunmaktadır. 24.550 metre hat uzunluğundaki teleferik sistemleri, saatte 26.750 kişi taşıma kapasitesine sahiptir.

Erciyes Kayak Merkezi, Türkiye'nin teleferik ile ulaşılabilen en yüksek kayak noktası olan 3.400 metrede Ottoman tesisi ve pistlerine sahiptir. Özel eğitilmiş ve donanımlı pist güvenlik ekiplerinin 7/24 hizmet vermesi ve olası bir yangında ilk müdahaleyi yapmak üzere merkezde konuşlandırılan itfaiye ekipleri ile turistlerin endişe duymaksızın tatil yapmaları sağlanmaktadır. 154 adet suni kar makinası ile kar yağmasa dahi ana pistler hazır hâle getirilerek pistlerde sezon boyu kar garantili hizmet verilmektedir. Özel olarak aydınlatılan pistte, her hafta sonu ve sömestr tatili boyunca gece kayağı yapılabilir. Ekstrem pistleri ile Erciyes Dağı, özellikle *snowboard* tutkunları için vazgeçilmez bir ortam sağlamaktadır. Kayseri'de bulunan uluslararası havalimanına İstanbul'dan ulaşım süresinin 1,5 saatten kısa olmasının ve seferlerin sık olmasının yanı sıra kayalık Kapadokya'ya olan mesafenin 50 dakika olması da Erciyes Kayak Merkezi'nin popülerliğini artıran diğer unsurlar arasında yer almaktadır. Bütün bu üstünlükler Erciyes Kayak Merkezi'ni, ülkemizin kayakta en önemli destinasyonlarından biri hâline getirmiştir.

Kış aylarında kayak dışında termal turizm, dağcılık ve doğa ile iç içe tatil yapmak isteyen ziyaretçilerin önemli duraklarından biri hâline gelen Erciyes Kayak Merkezi, bir taraftan aldığı altyapı ve üstyapı yatırımları, diğer taraftan da tutundurma faaliyetlerine verilen önemin artmasıyla birlikte son zamanlarda farklı kış sporları ile de adını duyurmayı başarmıştır. Erciyes Dağı, doğası, farklı zorluk seviyesine sahip tırmanış ve yürüyüş parkurları, *snowboard* tutkunları için ekstrem pistleri, paraşüt kayağı (*snow kite*) için ideal koşulları ve sahip olduğu zengin bitki türleri ile sporcular, maceraperestler, fotoğrafçılar, doğa ve kamp tutkunları için her mevsim popülaritesini koruyan, uluslararası bir cazibe merkezi olma potansiyeli taşımaktadır. Dağın doğu tarafında yer alan Tekir Yaylası, tırmanış ve yayla turizmi açısından önem arz etmektedir. Dağda sunulan sosyal imkânlar ve dağ konseptine uygun modern konaklama tesisleri, müşteri memnuniyeti açısından artı değer oluşturmaktadır. Öte yandan Erciyes Dağı'nın kent merkezine yakın olması ve kent merkezinden erişiminin kolay olması, kent

merkezindeki otellerde konaklamayı mümkün kılmakta ve Kayseri'nin tarihini, kültürünü ve zengin mutfağını deneyimlemek isteyen ziyaretçilere çok yönlü fırsatlar sunmaktadır. Dahası Kayseri'nin kayalık Kapadokya'ya coğrafi yakınlığı sayesinde misafirler "kültür kayağı konsepti" ile hem kayak keyfi yaşayıp hem de tüm Kapadokya'yı gezme imkânı bulabilmektedir. Arzu eden ziyaretçiler, kayalık Kapadokya'da peribacaları ve açık hava müzelerinin keyfini çıkarırken aynı zamanda balon turlarına da katılarak eşsiz kültür turu ile Erciyes'te kış tatilini bir arada deneyimleyeme fırsatına sahiptir.

Erciyes Dağı'nı rakiplerine karşı güçlü kılacak özellikleri ve bölgenin sahip olduğu gelişim fırsatlarının yanı sıra potansiyelini gerçekleştirmesinin önünde birtakım zayıflıklar ve tehditler de bulunmaktadır. Kayalık Kapadokya ile entegre turların olmaması, kış turizm aktivitelerinin istenilen düzeyde çeşitlendirilememesi, ulusal ve uluslararası çapta pazarlama faaliyetlerinin istenilen düzeye ulaşamaması, sürdürülebilir turizm sertifikasına sahip tesis sayılarının yetersizliği gibi eksiklikler bunlardan bazılarıdır.

Kayseri Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı doğrudan destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P4 Kayak Turizmini Farklı Turizm Türleriyle Entegre Pazarlamak
- P56 Rekreatif ve Sportif Kış Aktivitelerini Artırmak
- P7 Erciyes Dağı'nı Turizm Yaşam Merkezi Haline Dönüştürmek

10.7 Kırsal-Ekoturizm

Ekoturizm ve ekokırsal turizm, dünya genelinde çevresel sürdürülebilirlik ve yerel kalkınma hedefleri doğrultusunda giderek daha fazla ilgi görmektedir. Bu turizm türleri, doğal ve kültürel kaynakların korunmasını önceliklendirirken aynı zamanda yerel halkın ekonomik ve sosyal refahını artırmayı amaçlar. Ekoturizm, özellikle biyolojik çeşitliliği yüksek, doğal güzellikleri korunmuş bölgelerde çevreye duyarlı bir seyahat anlayışı sunar. Bununla birlikte, ekokırsal turizm, kırsal alanlarda yaşayan toplulukların tarımsal, kültürel ve geleneksel yaşam pratiklerini turizmin bir parçası hâline getirerek bu bölgelerde sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlar. Dünyada bu alanlarda birçok başarılı örnek bulunmaktadır. Örneğin, Costa Rica, millî parklarını ve yağmur ormanlarını koruma altına alarak sürdürülebilir turizm politikalarıyla dikkat çekerken Bhutan, turist sayısını sınırlı tutarak çevresel etkileri minimuma indirmeyi ve yüksek kaliteli bir ziyaret deneyimi sunmayı hedeflemektedir. İzlanda ise yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını teşvik ederek doğal alanlarında çevre dostu bir turizm yaklaşımı geliştirmiştir. Bu ülkeler, ekoturizm ve ekokırsal turizmi bir kalkınma aracı olarak kullanarak hem çevreyi hem de yerel kültürleri koruma konusunda önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Ekokırsal turizm, aynı zamanda yerel toplulukları ekonomik olarak güçlendirmenin bir yolu olarak görülmektedir. Küçük ölçekli, topluluk temelli projeler, yerel halkın turizmin bir parçası hâline gelmesini sağlayarak ekonomik fırsatlar yaratmaktadır. Bunun yanı sıra bu yaklaşım kırsal bölgelerde demografik dengenin korunmasına da yardımcı olur. Büyük şehirlere göç eden genç nüfusun geri dönüşünü teşvik eden ekokırsal turizm, yerel halkın geleneksel üretim yöntemlerini ve kültürel değerlerini yaşatmasına imkân tanır. Ancak bu tür turizmin yaygınlaşmasında çeşitli zorluklar da bulunmaktadır. Altyapı eksiklikleri, kitlesel turizmin çevre ve kültürel kaynaklar üzerindeki baskıları ve yerel halkın yeterince dâhil edilmemesi gibi sorunlar, bu alanın geliştirilmesinde dikkatle ele alınması gereken konular arasında yer alır. Bu nedenle, ekoturizm ve ekokırsal turizmin sürdürülebilirliği için eğitim, farkındalık çalışmaları ve topluluk katılımı kritik bir öneme sahiptir. Sonuç olarak ekoturizm ve ekokırsal turizm, çevresel bilincin artırılması, yerel kalkınmanın desteklenmesi ve doğal kaynakların korunması açısından

önemli bir potansiyele sahiptir. Doğa ile insan arasındaki dengeyi yeniden kurmayı amaçlayan bu turizm türleri, çevre dostu politikalar ve sürdürülebilir kalkınma modelleriyle geleceğin en etkili turizm yaklaşımlarından biri olma yolunda ilerlemektedir.

Türkiye’de ekoturizm ve ekokırsal turizm, sahip olduğu doğal ve kültürel zenginlikler nedeniyle büyük bir potansiyele sahiptir. Ülke, dağlar, ormanlar, göller, yaylalar ve biyolojik çeşitlilik açısından önemli bir avantaja sahiptir. Bu çeşitlilik, yerel halkın geleneksel yaşam tarzıyla birleşerek ekoturizm için güçlü bir temel oluşturur. Özellikle Karadeniz Bölgesi, yaylaları, doğal yürüyüş parkurları ve sürdürülebilir turizme uygun doğasıyla öne çıkmaktadır. Ayrıca Kapadokya, benzersiz coğrafi yapısıyla ekoturizme katkı sağlayan, önemli bir destinasyondur.

Ekokırsal turizm açısından Türkiye, kırsal bölgelerdeki geleneksel yaşamın tanıtımı ve sürdürülebilir kalkınma için fırsatlar sunmaktadır. Tarım, hayvancılık ve yerel el sanatları gibi faaliyetlerin turizme entegre edilmesiyle kırsal bölgelerde istihdam artışı sağlanmakta, yerel halkın refahı yükseltilmektedir. Örneğin, Balıkesir’in Kaz Dağları bölgesi, lavanta tarlaları ve doğal yaşam alanlarıyla bu tür turizmin geliştiği yerlerden biridir. Ayrıca Antalya ve Muğla gibi bölgelerde ekolojik çiftlikler ve organik tarım projeleri, çevre dostu turizmi teşvik eden, önemli uygulamalardır. Bununla birlikte Türkiye’de ekoturizm ve ekokırsal turizmin yaygınlaşmasında bazı zorluklar bulunmaktadır. Plansız yapılaşma, çevresel tahribat, altyapı eksiklikleri ve farkındalık yetersizliği gibi sorunlar, bu tür turizmin potansiyelinin tam anlamıyla kullanılmasını engellemektedir. Bunun yanında yerel halkın projelere yeterince dâhil edilmemesi ve büyük ölçekli turizm faaliyetlerinin baskısı, sürdürülebilirlik açısından riskler oluşturmaktadır. Türkiye, bu zorluklara rağmen sahip olduğu doğal kaynaklar ve kültürel mirasla ekoturizmde önemli bir potansiyele sahiptir. Sürdürülebilir turizm politikalarının geliştirilmesi, yerel halkın katılımını teşvik eden projelerin desteklenmesi ve çevre bilincinin artırılmasıyla bu potansiyelin hayata geçirilmesi mümkündür. Türkiye, ekoturizm ve ekokırsal turizmdeki fırsatlarını değerlendirerek çevre dostu bir kalkınma modeli geliştirebilir ve uluslararası turizmde önemli bir destinasyon hâline gelebilir.

Kayseri, ekoturizm ve ekokırsal turizm açısından zengin bir potansiyele sahip olmasına rağmen bu potansiyelin tam anlamıyla değerlendirilebilmesi için dikkatle ele alınması gereken fırsatlar, güçlü yönler ve zayıflıklar bulunmaktadır. Şehir, Sultan Sazlığı, Kapuzbaşı Şelalesi ve Tuz Gölü gibi doğal alanlarının yanı sıra Pınarbaşı, Sarız gibi kırsal bölgelerde üretilen doğal ürünleri ve organik tarım alanlarını barındırmaktadır. Coğrafi işaretli ürünler, aspir yağı, gilaburu ve geleneksel el sanatları gibi yerel değerler, ekoturizm ve kırsal kalkınmayı destekleyici unsurlar arasında yer almaktadır. Ayrıca kadın kooperatiflerinin aktif rol oynaması ve kadın istihdamını artırmaya yönelik çalışmalar, kırsal kesimde sosyal ve ekonomik kalkınmaya katkı sağlamaktadır. Mimar Sinan’ın doğduğu köy gibi kültürel miras öğeleri de Kayseri’nin turizm potansiyelini artıran unsurlar arasında bulunmaktadır. Ancak Sultan Sazlığı gibi önemli turizm alanlarında altyapı eksikliği, bakım çalışmalarının yetersizliği ve ulaşım sorunları, bu potansiyelin hayata geçirilmesini zorlaştırmaktadır. Aynı zamanda, ekoturizm gerçekleştirecek yöre halkının eğitim ve bilinç düzeyinin düşük olması, turizm çalışanlarının yetersizliği ve tanıtım faaliyetlerinin eksikliği gibi sorunlar, bölgenin turizmde rekabet gücünü sınırlamaktadır. Bununla birlikte kırsal alanlarda yıldız gözlemi, gastronomi turizmi, hasat festivalleri ve kamp-karavan turizmi gibi yenilikçi projeler için büyük fırsatlar sunmaktadır.

Kapadokya’ya yakın köylerde gastronomiye dayalı deneyim turizmi, unutulmuş otantik etkinliklerin canlandırılması ve doğal kaynakların turizme entegre edilmesi gibi çalışmalar, bölgenin cazibesini artırabilir. Ancak konvansiyonel tarımın çevresel etkileri, tarım alanlarının imara açılması, kontrolsüz ticari faaliyetler ve iklim değişikliğinin olumsuz etkileri gibi tehditler, bu gelişimi olumsuz yönde etkileyebilir.

Kayseri ve ilçelerinde ekokırsal turizm fırsatları bakımından önemli potansiyeller mevcuttur. Bölgenin endemik bitki, hayvan ve böcek çeşitliliği, biyoçeşitlilik atlası oluşturulması için önemli bir kaynak sağlar. Bu, yalnızca bilimsel çalışmalar için değil, aynı zamanda doğa turizmi için de cazip bir unsur olabilir. Gökyüzü kirliliğinin düşük olması, meteor ve yıldız gözlemi gibi etkinliklerin düzenlenmesine imkân tanır ve bu tür aktiviteler bölgeyi ziyaret eden turistler için farklı bir deneyim sunabilir. Yöresel pazarların yaygınlaştırılması ve yüksek kaliteli içme suyunun değerlendirilerek paketlenmesi gibi projeler, bölge halkı için ekonomik kalkınma fırsatları yaratabilir. Bununla birlikte tehditler göz önüne alındığında, ekoturizmin sürdürülebilirliği için dikkatli bir planlama yapılması gerektiği açıktır. Konvansiyonel tarımın çevresel etkileri, doğal kaynakların kirlenmesi ve tarım alanlarının imara açılması gibi sorunlar, bölgedeki ekosistemi olumsuz yönde etkileyebilir. Ayrıca iklim değişikliğinin doğal kaynaklar üzerindeki baskısı ve yerel halkın turizm faaliyetlerine direnç göstermesi, ekoturizmin gelişimini engelleyebilir. Bu tehditlerin üstesinden gelmek için çevresel koruma politikalarının güçlendirilmesi ve halkın katılımını artırmaya yönelik eğitim programlarının hayata geçirilmesi gerekmektedir. Kayseri'nin doğal ve kültürel kaynaklarının sürdürülebilir turizme kazandırılması için altyapının iyileştirilmesi, çevre koruma politikalarının güçlendirilmesi ve yerel halkın bu sürece aktif bir şekilde dâhil edilmesi gerekmektedir. Bu yaklaşım, Kayseri'nin ulusal ve uluslararası düzeyde bir ekoturizm merkezi hâline gelmesine önemli katkılar sağlayacaktır.

Kapuzbaşı Şelalesi, Yahyalı'nın doğal güzellikleriyle öne çıkan ve ekoturizm açısından önemli bir destinasyonudur. Bölge, doğal yapısı, eşsiz biyolojik çeşitliliği ve sit alanı statüsüyle ekoturizm için büyük bir potansiyele sahiptir. Şelalenin çevresindeki alanlar, doğa yürüyüşleri, yıldız gözlemi ve biyolojik keşif gibi çeşitli aktiviteler için elverişli iklim ve çevre koşullarına sahiptir. Ayrıca eko köy olma potansiyeline sahip alanların varlığı, bu destinasyonun kırsal kalkınmaya katkı sağlayabileceğini göstermektedir. Bu güçlü yönler, Kapuzbaşı Şelalesi'nin sürdürülebilir turizm planlamalarıyla uluslararası bir cazibe merkezi hâline gelmesi için sağlam bir temel oluşturmaktadır. Ancak bölgenin bu potansiyelini tam anlamıyla kullanmasını engelleyen, bazı zayıflıklar bulunmaktadır. Şelalenin ve çevresindeki diğer doğal alanların altyapısı yetersizdir ve bu durum ziyaretçi deneyimini olumsuz etkileyebilir. Bakım çalışmalarının eksikliği, doğal alanların korunmasını zorlaştırırken tanıtım eksiklikleri bölgenin bilinirliğini sınırlamaktadır. Ayrıca yöre halkının ekoturizm konusunda yeterli bilgi ve eğitim düzeyine sahip olmaması, turizm faaliyetlerine katılımı ve katkıyı kısıtlamaktadır. Bu durum, turizm için eğitimli iş gücü eksikliğiyle birleştiğinde, sürdürülebilir ekoturizm hedeflerine ulaşmayı daha da zor hâle getirmektedir. Sonuç olarak Yahyalı-Kapuzbaşı Şelalesi destinasyonu, doğal güzellikleri ve turizm potansiyeliyle bölge için büyük bir fırsat sunmaktadır. Ancak sürdürülebilir bir turizm yaklaşımı için altyapının iyileştirilmesi, tanıtım faaliyetlerinin artırılması ve yerel halkın sürece aktif katılımının sağlanması kritik öneme sahiptir. Bu sayede Kapuzbaşı Şelalesi, bölgenin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkı sağlayan bir eko-turizm destinasyonu olarak öne çıkabilir.

Kayseri Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı doğrudan destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P64 Ekoturizm Araştırma, Uygulama ve Koordinasyon Merkezi Kurmak
- P18 Kırsal Bölgelerin Kalkınmasını Sağlayacak Ekolojik Köyler Oluşturmak
- P47 Ekoturizm Yatırım Alanları Belirlemek
- P52 Sulak Alanları (Hürmetçi Sazlığı) Sürdürülebilir Uygulamalarla Ekoturizme Kazandırmak
- P48 Ekokırsal Turizm Potansiyeli Olabilecek Destinasyonlardaki Alt-Üst Yapı Problemlerini Çözmek
- P16 Kamp-Karavan Alanlarının Sayısını Artırmak

10.8 Akıllı Turizm

Akıllı turizm, bilişim altyapılarına bağlı olarak şekillenen hem kırsal hem de kentsel alanlarda turist deneyimlerinin geliştirilmesine katkı sağlayan, önemli bir zemin olup dijitalleşme, yapay zekâ, nesnelerin interneti gibi ileri düzey teknolojilerin kullanımı ile verimlilik artırılmakta ve müşteri deneyimleri iyileştirilebilmektedir. Bulut bilişim, büyük veri, mobil uygulamalar, konum tabanlı hizmetler ile sanal gerçeklik (VR) ve artırılmış gerçeklik (AR) gibi yenilikçi teknolojiler, turist deneyimlerini zenginleştiren, önemli araçlar olarak ön plana çıkmaktadır. Gelişmiş teknolojilerin entegrasyonu, konum takibi, rezervasyon sistemleri, ödeme ağ geçitleri ve diğer işlevlerin birleşimiyle çevrim içi turizm platformlarının gelişimi sağlanmakta, bu da akıllı turist pazarının büyümesini teşvik ederek turistlere daha gelişmiş iletişim imkânları ve kişiselleştirilmiş deneyimler sunulmasına fırsat tanımaktadır. Ayrıca akıllı telefonlar ve mobil cihazların yaygınlaşması, akıllı turist mobil uygulamalarına olan talebi de artırmaktadır.

Akıllı turizm, akıllı şehirler ile doğrudan ilişkilidir. Akıllı şehirler, sakinlerinin yaşam kalitesini artırmak için teknoloji kullanarak verimlilik ve sürdürülebilirlik sağlarken akıllı destinasyonlar da turist deneyimlerini iyileştirmeyi ve destinasyonların rekabet gücünü artırmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, akıllı turizm, şehirlerdeki yerel işletmeler, yerel yönetimler ve cazibe merkezleriyle turistler arasında daha güçlü ilişkiler kurulmasına fırsatlar sunabilmektedir.

Akıllı turizm hem küresel düzeyde hem de ulusal düzeyde büyük bir dönüşüm geçirmektedir. Dünya genelinde akıllı şehirler ve destinasyonlar, teknolojiyi kullanarak turistlerin deneyimlerini zenginleştirmekte ve sürdürülebilir turizm anlayışını teşvik etmektedir. Avrupa Komisyonu'nun Akıllı Turizm Girişimi, şehirlerin turizm politikalarını güçlendirmeyi ve sürdürülebilir turizm modelleri geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu girişimin en somut örneklerinden biri, Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri Yarışması'dır. 2019 yılında Helsinki (Finlandiya) ve Lyon (Fransa), 2020 yılında ise Málaga (İspanya) ve Göteborg (İsveç) Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri olarak seçilmiştir. Bu şehirler, akıllı turizm uygulamaları ile örnek teşkil etmekte ve diğer şehirlerin gelişimlerine de katkıda bulunmaktadır. Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri Yarışması'nda 2024 yılında Dublin (İrlanda) kazanmıştır. 2025 yılı için finalistler arasında Brüksel (Belçika), Cenova (İtalya), Konya (Türkiye), Lahti (Finlandiya), Lviv (Ukrayna), Porto (Portekiz) ve Torino (İtalya) yer almaktadır. Bu şehirler, sürdürülebilirlik, dijitalleşme, erişilebilirlik, kültürel miras ve yenilikçilik gibi alanlarda daha da yenilikçi akıllı turizm çözümleriyle ödül kazanmayı hedeflemektedir. Akıllı Turizm Başkentleri Yarışması, sadece ödül kazanmayı amaçlayan bir etkinlik olmanın ötesinde, şehirlerin turizm sektöründeki dijital dönüşümüne katkı sağlayan, sürdürülebilir ve yenilikçi çözümlerin yayılmasını teşvik eden önemli bir platformdur.

Türkiye'de akıllı turizm uygulamaları, teknolojinin turizm sektörüne entegrasyonu ile önemli bir dönüşüm yaşamaktadır. Bu dönüşüm, özellikle büyük şehirler ve turistik bölgelerde belirgin bir şekilde gözlemlenmektedir. Ülke genelinde, dijital teknolojilerle desteklenen turizm altyapıları, mobil uygulamalar ve artırılmış gerçeklik sistemleri gibi yenilikçi çözümlerle zenginleştirilmiştir. Bazı şehirlerde toplu taşıma sistemlerinin erişilebilirliğini artırmaya yönelik mobil uygulamalar bulunmaktadır. Artırılmış gerçeklik rehberlik sistemleri, özellikle tarihî alanlarda ziyaretçilere etkileşimli bir deneyim sunarak kültürel mirasın modern bir biçimde tanıtılmasına imkân sağlamaktadır. Dahası, bazı bölgelerde dron teknolojisi ile gerçekleştirilen hava turları, turistlere benzersiz manzaralar sunmakta ve sürdürülebilir turizm anlayışına katkı sağlamaktadır. Plajlar, tarihî alanlar ve konaklama tesisleri hakkında bilgi sağlayan mobil rehber uygulamaları, turistlerin ihtiyaç duyduğu bilgilere kolayca ulaşmasını sağlamaktadır. Bu uygulamalar aynı zamanda çevre dostu konaklama tesislerinin enerji verimliliği odaklı uygulamaları ile desteklenmektedir. Yerel yönetimler tarafından geliştirilen

akıllı ulaşım sistemleri ise trafik yönetimini daha etkin hâle getirerek toplu taşıma erişimini kolaylaştırmaktadır. Bazı şehirlerde temassız bankacılık kartlarının toplu taşımada kullanılmaya başlanması gibi yenilikler dikkat çekmektedir. Türkiye’deki bu akıllı turizm uygulamaları hem yerel halk hem de turistler için daha erişilebilir, etkileşimli ve zengin deneyimler sunmaktadır.

Kayseri, akıllı turizm uygulamalarıyla öne çıkan bir şehir olarak turist deneyimlerini dijital platformlar aracılığıyla zenginleştirmektedir. “Kayseri.com.tr” adresi, şehrin tarihî ve kültürel zenginliklerini tanıtarak sesli rehberlik hizmeti sunmaktadır. Kayseri Kültür Yolu Türkçe-İngilizce rehber olarak bulunmakta, bu rehberin hem baskı halleri hem de dijital halleri bulunmaktadır. Daha uygulanabilir hale getirmek için yayalar için ayrı bir yol da oluşturulmuştur. Kayseri’deki akıllı sensörler, ziyaretçi yoğunluğunu izleyerek en az kalabalık olan alanlar hakkında bilgi sağlamakta; akıllı duraklar ve mobil harita uygulamaları ise toplu taşıma araçlarının konumunu ve varış sürelerini gerçek zamanlı olarak takip etmeye zemin oluşturmaktadır. Ayrıca Kayseri’nin yerel mutfağı ve el sanatları ile ilgili dijital tanıtımlar, turistlerin yerel deneyimlere kolayca ulaşmasını sağlamaktadır.

Kayseri’de 45 adet 7/24 yayın yapan turistik kamera, Cumhuriyet Meydanı, Sivas Bulvarı ve Erciyes Kayak Merkezi gibi önemli noktaların anlık görüntülerini sunarak turistlere bu alanların durumunu değerlendirme fırsatı sunar. Şehrin turistik noktaları dijital platformlar aracılığıyla tanıtılmakta, tarihî yapılar ise dijitalleştirilebilecek potansiyele sahiptir. “Akıllı Şehir Kayseri” mobil uygulaması, kullanıcıların şehrin hizmetlerine kolay erişimini sağlamakta ve kültürel etkinlikler hakkında güncel bilgi sunmaktadır. Diğer taraftan kış turizmi potansiyelini dijital platformlar aracılığıyla artırmayı hedefleyen projeler, kayak pistleri, konaklama tesisleri ve etkinlikler hakkında kapsamlı bilgi sunacak ve turistlerin kış turizmi deneyimlerini daha verimli hâle getirecektir.

Kayseri, akıllı turizm alanında sahip olduğu güçlü altyapı ve dijital çözümlerle dikkat çekici bir potansiyele sahiptir. Şehirdeki wi-fi erişim noktalarının artırılması, turistlerin şehre dair bilgilere hızlı ve kolay erişimini sağlamaktadır. Ayrıca dijital altyapının güçlendirilmesi, ziyaretçilerin Kayseri’deki turistik değerleri daha etkin bir şekilde keşfetmelerini mümkün kılmaktadır. Akıllı şehir projelerindeki deneyimi, Kayseri’yi turizm sektöründe dijital çözümler sunabilen bir merkez hâline getirmiştir ki bu sayede turistlerin ihtiyaçlarına daha hızlı ve etkili bir şekilde cevap verilebilmektedir.

Erciyes Kayak Merkezi, dijital altyapı açısından güçlü bir yapıya sahip olup kış turizmi için uygun teknolojik çözümler sunmaktadır. “Kayseri Şehir Portalı” ve “Kayseri Akıllı Şehir Mobil Uygulaması” gibi dijital platformlar, turistlerin gezilecek yerler hakkında bilgi almasını kolaylaştırmakta ve şehri keşfetmelerine rehberlik etmektedir. Bunların yanı sıra, “Kayseri Büyükşehir Belediyesi Trafik Mobil Uygulaması”, şehir içi ulaşımın dijital ortamda daha verimli ve ulaşılabilir olmasını sağlarken temassız ödeme sistemlerinin toplu ulaşım araçlarında kullanılması, pratik ve güvenli bir seyahat deneyimi sunmaktadır. Bisiklet kiralama imkânı ise mobil uygulamalar aracılığıyla turistlere çevre dostu bir ulaşım alternatifi sağlamaktadır. Kayseri’deki yerel yönetimler, akıllı şehir uygulamaları ve altyapı gelişiminde etkin bir rol üstlenerek şehrin dijital turizm altyapısının güçlenmesine katkı sağlamaktadır.

Akıllı turizm açısından Kayseri’nin dijital altyapı ve teknolojilerin entegrasyonu kapsamında bazı eksiklikleri ile sınırlılıkları da bulunmaktadır. Şehirde, turist profili, harcama alışkanlıkları ve ihtiyaçlarıyla ilgili büyük veri altyapısının eksikliği, turizm stratejilerinin ve hizmetlerin kişiselleştirilmesinde zorluklar oluşturmaktadır. Ayrıca Kayseri’deki tarihî ve doğal alanlarda dijital çözümlerin entegre edilmesine yönelik stratejik bir plan bulunmamakta, bu da bu alanların dijital tanıtım ve etkileşim potansiyelinin kullanılmasını engellemektedir. Kayseri’deki konaklama tesislerinde, akıllı otel mobil uygulamaları, kişiselleştirilmiş hizmetler ve akıllı oda teknolojilerinin eksikliği, turistlere daha verimli ve kişisel bir deneyim sunulmasını sınırlamaktadır. Bunun yanı sıra akıllı garson uygulamalarıyla kişiye özel menü önerilerinin sunulmaması ve yoğun turistik alanlarda güvenliğin sağlanmasına yönelik çocuk ve grup üyeleri için takip bilekliklerinin kullanılmaması, turistlerin deneyimlerini daha güvenli ve konforlu hâle

getirme potansiyelinin önünde engel oluşturabilmektedir. Kayseri.com.tr adresinde Kayseri Portalı yalnızca şehir merkezi ile sınırlı rotalar sunarken ilçelerdeki tarihi doğal ve turistik destinasyonların dijital ortamda tanıtılmasında eksiklikler bulunmaktadır. Diğer taraftan, Kayseri'deki tarihî yapıların girişlerinde tanıtıcı kare kodların bulunmaması, bisiklet duraklarında turistik rota haritalarının yer almaması ve dijital turizm hizmetlerine yönelik kullanıcı farkındalığının düşük olması, turistlerin şehirdeki dijital hizmetlere etkin bir şekilde erişimini kısıtlamaktadır. Şehirdeki artırılmış gerçeklik ve sanal gerçeklik teknolojilerinin düşük entegrasyonu ve yetersiz internet altyapısı ile düşük hızdaki internet bağlantıları, dijital sistemlerin birbiriyle entegrasyon eksiklikleri, Kayseri'nin turizm sektöründeki dijitalleşme sürecini de olumsuz yönde etkilemektedir.

Kayseri, akıllı turizm alanında birçok fırsata sahip olup bu fırsatlar şehrin dijitalleşme ve turizm altyapısının güçlendirilmesi adına önemli bir potansiyel sunmaktadır. Yapay zekâ, veri analitiği ve artırılmış gerçeklik gibi yenilikçi teknolojilerin entegrasyonu, turistlerin şehirdeki deneyimlerini kişiselleştirme ve iyileştirme noktasında önemli bir fırsat oluşturmaktadır. Buna ilaveten akıllı turizm projelerine yönelik Avrupa Birliği (AB) ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) gibi uluslararası kuruluşlardan alınabilecek fon ve destekler, projelerin finansmanını sağlayarak sürdürülebilir kalkınmaya katkı sunabilir.

"kayseri.com.tr" gibi dijital platformlar aracılığıyla, şehir rehberi, etkinlikler, restoranlar ve ulaşım hizmetlerinin tek bir uygulamada sunulması, turistlere pratik ve verimli bir deneyim sağlayacaktır. Kayseri'nin tarihî ve kültürel mekânlarının VR ve AR teknolojileriyle dijitalleştirilmesi, ziyaretçilerin bu alanları sanal ortamda daha derinlemesine keşfetmelerini mümkün kılacaktır. İlçelerdeki tanıtılmamış tarihî ve doğal güzelliklerin dijital tanıtım araçlarıyla öne çıkarılması, şehirdeki turistik çeşitliliği artıracaktır.

Kayseri'nin merkezinden ilçelere ulaşımın kolaylaştırılması, şehirdeki turizm hareketliliğini artıracak bir diğer fırsattır. Kayseri Büyükşehir Belediyesinin turizm ve tanıtım alanlarında uzman ve donanımlı personel istihdam etmesi, turizm yönetimini daha profesyonel ve etkin hâle getirecektir. Erciyes Dağı'nın akıllı turizm uygulamaları ile geliştirilmesi, kış turizminin güçlendirilmesi ve bölgesel turizmin çeşitlenmesi için büyük bir fırsat sunmaktadır. Kayseri'nin kültürel ve tarihî varlıklarının UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne dâhil edilmesi, şehrin uluslararası tanıtımını artırarak daha fazla turist çekmesine katkı sağlayacaktır. Turizm altyapısına yapılacak yeni projeler ve yatırımlar, Kayseri'yi cazip bir turistik destinasyon hâline getirecek ve dijital turizm rehberlerinin geliştirilmesi, ziyaretçilere daha zengin ve etkileşimli bir deneyim sunacaktır.

Kayseri'nin akıllı turizm açısından karşı karşıya olduğu tehditler, dijital altyapının yetersizliği, güvenlik sorunları ve yerel adaptasyon eksiklikleri gibi çeşitli zorlukları içermektedir. İlk olarak akıllı turizm çözümleri için gerekli dijital altyapı yatırımlarının yetersizliği, şehrin teknolojik dönüşümünü sınırlamakta ve potansiyel turizm gelişimini engellemektedir. Dijitalleşmenin artan etkisiyle birlikte, veri güvenliği tehditleri ve siber saldırılar, turizm sektöründeki dijital sistemler üzerinde güvenlik açıklarına yol açarak turistlerin kişisel verilerini riske atabilmektedir. Bir diğer tehdit, dijital çözümlerin yerel işletmeler ve halk tarafından yeterince benimsenmemesidir; bu da şehrin dijitalleşme süreçlerini yavaşlatmakta ve turizm deneyimini olumsuz etkilemektedir.

Kayseri'nin ilçelerinde turistlerin konaklaması için yeterli otel altyapısının bulunmaması, bölgesel turizmin gelişmesini engelleyerek şehrin turistik cazibesini kısıtlamaktadır. Diğer taraftan tarihî yapıların restorasyonunun yetersiz olması, kültürel mirasın korunmasını zorlaştırmakta ve bu durum, şehre olan turist ilgisini azaltmaktadır.

Çevre kirliliği ve atıkların kameralar aracılığıyla turistler tarafından görülmesi, Kayseri'nin çevresel imajını zedeleyerek turistik çekiciliğini olumsuz etkileyebilir. Diğer şehirlerin artan dijitalleşme ve

turizm altyapısı yatırımları, Kayseri'nin turizm sektöründeki rekabet gücünü tehdit etmekte ve şehrin dijital alanda geride kalmasına neden olmaktadır. Akıllı turizm uygulamalarının içerdiği yüksek teknoloji maliyetleri, şehirdeki finansal kaynakların sınırlılığı nedeniyle de bir engelin oluşabileceği öngörülebilir. Son olarak yerel halk ve işletmelerin dijital çözümler hakkında yeterli eğitim ve farkındalığa sahip olmamaları, bu çözümlerin etkin kullanımını engelleyerek, şehrin dijital turizm stratejilerinin başarısını tehdit edebilecektir. Buna karşın Kayseri Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren Bilişim Teknolojileri Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar ve Bilişim Bilimleri Fakültesi ile birlikte şehirdeki diğer yükseköğretim kurumlarındaki mühendislik fakültelerinin güçlü akademik altyapıları ve nitelikli mezun yetiştirme kapasiteleri, bu tehditlerin aşılmasında birer fırsat olarak değerlendirilebilir.

Kayseri Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı doğrudan destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P6 Avrupa Akıllı Turizm Başkenti Yarışmasına Hazırlanmak
- P34 Sağlık Hizmetleri Odaklı Dijital Rezervasyon Platformu Oluşturmak
- P3 Destinasyon Kaynaklarının Sürdürülebilirliğini Sağlamak
- P41 Bütünleşik Tanıtım Kapsamında Dijital Altyapıyı Güçlendirmek
- P32 Kültür ve İnanç Turizmi Odaklı Dijital Platformlar Oluşturmak
- P33 Kış Turizmi Odaklı Dijital Platformlar Oluşturmak

10.9 Gastronomi Turizmi

Gastronomi turizmi, otantik, eşsiz ve unutulmaz yiyecek içecekler ile ilgili mutfak kültürünün deneyimlenmesi amacıyla yerel, bölgesel, ulusal veya uluslararası düzeyde gerçekleştirilen seyahatlerde yapılan faaliyetlerin tümü şeklinde tanımlanmaktadır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere gastronomi turistleri için temel güdü yeme-içme deneyimi elde etmektir. Dünya Turizm Örgütü'nün 2023 yılı küresel turizm göstergeleri incelendiğinde, turizm gelirleri içerisinde yeme-içme harcamalarının oranı yaklaşık olarak %30 düzeyinde olduğu, turistlerin %88,2'sinin destinasyon seçim kararında yemeğin önemli olduğunu belirttikleri görülmektedir (UN Tourism, 2024). Spesifik olarak gastronomi turizmi pazar büyüklüğünün 2023 yılında dünya genelinde 11,5 milyar Amerikan doları olduğu tahmin edilirken 2024-2030 yılları arasında %19,9'luk bileşik yıllık büyüme oranıyla giderek artış göstereceği öngörülmektedir (*Grand View Research*, 2024). Esasen, pazar büyümesinin birincil itici gücü, yerel halkla bağlantı kurmanın ve destinasyona ait tarih ve kültür hakkında daha fazla bilgi edinmenin bir yolu olarak yerel yemekleri keşfetme isteğindeki artıştır. Bir diğer itici güç ise destinasyon yöneticileri ve ilgili tüm paydaş kurum, kuruluş ve STK'ların gastronomi turizmini teşvik etmek üzere gerçekleştirdikleri girişimlerdir.

Dünya turizminde en önemli ülkelerden biri olan Türkiye'nin gastronomi turizminde de en önemli ülkelerden biri olması için çok zengin bir potansiyele sahip olduğu bilinmektedir. Bu potansiyel özellikle çok zengin arz kaynaklarına dayanmaktadır. Coğrafi olarak Mezopotamya, Anadolu ve Trakya kültüründen beslenen, zengin bir mutfığa sahip olan ülkemiz, pek çok farklı medeniyete ev sahipliği yapmış olmanın avantajına sahiptir. Diğer taraftan Türkiye'yi gastronomi turizminde ön plana çıkaran, en önemli özelliklerimizden biri manevi değerlerimizdir. Öyle ki geçmişten günümüze Türk topluluklarının en önemli geleneklerinden biri dini, ırkı ve mezhebi ne olursa olsun misafirleri ağırlamak ve karınlarını doyurmaktır. Hatta bu gibi misafirlere "Tanrı misafiri" denmesi de Türk kültüründe misafirlere ne kadar önem verildiğinin bir göstergesidir.

Geleneksel Türk mutfak kültürünü yaşayan ve sürdüren Kayseri ilinde de geçmişten bu yana misafir ağırlama kültürü bulunmaktadır. Öyle ki şehirdeki eski evlerin dış taraflarına, gelen misafirlerin

konaklayabilmesi için odalar yapıldığı bilinmektedir. Diğer taraftan, Kayseri ilinin kültürel birikimi Kültepe’de gerçekleştirilen kazılar aracılığıyla da anlaşılabilir. Bu kazılarda Kayseri mutfağına özgü bir yemek olan mantıya benzer bir yemeğin geçmiş dönemlerde yenildiğine ilişkin yazıların yer aldığı tabletlere ulaşılmıştır. Sahip olduğu kültürel ve tarihî zenginlikleri sayesinde Kayseri mutfak kültürü, diğer birçok mutfak kültüründen farklılaşmaktadır.

Geçmişten bugüne farklı köylerden, kasabalardan ve şehirlerden göçlerle zenginleşen Kayseri mutfağı kendine has özellikte bir mutfağa sahiptir. Kayseri mutfağının zenginleşmesinde milattan önceki dönemlerde bile ticaretin merkezi olması ve önemli göç yolları üzerinde konumlanması oldukça önemli görülmelidir. Bu sayede, Kayseri ili sürekli yeni kültürler ile tanışmış ve bu kültürleri kendi kültürü ile harmanlayarak zengin bir şehir hâline gelmiş ve önemli bir mutfak kültürü oluşturmuştur. Kayseri halkı evde yemek yapma ve yeme alışkanlığını devam ettiren ve sahip olduğu köklü mutfak kültürünü nesilden nesle aktarmayı başarabilen, nadir şehirlerden biri olarak dikkat çekmektedir. Diğer taraftan, Kayseri’de Çerkes, Avşar, Türkmen, Kafkas Türkleri, Ahıska Türkleri ve Uygur gibi farklı etnik kökene sahip insanların yaşaması da mutfak kültürünün zenginleşmesine katkı sağlamıştır. Böylece farklı etnik kökenlere ait Kayseri mutfağına özgü yemeklerin nesilden nesle aktarılması sağlanabilmiştir.

Kayseri, sahip olduğu gastronomik ürünleri Türk Patent ve Marka Kurumuna tescil ettirerek değerlerini koruma altına alan, önemli gastronomi şehirlerinden biri olarak ön plana çıkmaktadır. Kayseri’nin coğrafi işaret tescili almış 29 adet ve tescil başvurusu yapılmış dokuz adet gastronomik ürünü bulunmaktadır. Ayrıca uluslararasılaşma adına önemli bir adım olarak Avrupa Birliği Komisyonu’na Kayseri’nin “Kayseri mantısı”, “Kayseri sucuğu” ve “Kayseri pastırması” tescili için başvurusu bulunmakta olup değerlendirmeleri devam etmektedir.

Tablo 10.9.1. Kayseri İline Özgü Coğrafi İşaret Tescilli/Tescil İçin Başvuru Yapılan Gastronomik Ürünler

Ürün Sayısı	Coğrafi İşaretin Adı	Tescil Tarihi	Türü	Durumu
1	Kayseri Sucuğu	25.06.2002	Mahreç İşareti	Tescilli
2	Kayseri Pastırması	25.06.2002	Mahreç İşareti	Tescilli
3	Develi Cıvıklısı	26.03.2009	Mahreç İşareti	Tescilli
4	Kayseri Mantısı	10.06.2009	Mahreç İşareti	Tescilli
5	Yamula Patlıcanı	25.02.2010	Menşe Adı	Tescilli
6	Tomarza Kabak Çekirdeği	23.09.2014	Menşe Adı	Tescilli
7	İncesu Karaevrek Üzümlü	26.08.2016	Menşe Adı	Tescilli
8	Bünyan Gilaburusu	22.10.2018	Menşe Adı	Tescilli
9	Kayseri Cırgalan Biberi	06.10.2020	Menşe Adı	Tescilli
10	Erkilet Kedi Bacağı	08.10.2020	Mahreç İşareti	Tescilli
11	Özvatan Çiçek Balı	16.11.2020	Menşe Adı	Tescilli
12	Akkışla Gilaburusu	12.02.2021	Menşe Adı	Tescilli
13	Pınarbaşı Uzunyayla Çerkes Peyniri	14.04.2021	Menşe Adı	Tescilli
14	Kayseri Yağlaması	12.07.2021	Mahreç İşareti	Tescilli
15	Kayseri Tandır Böreği	12.07.2021	Mahreç İşareti	Tescilli
16	Kayseri Katmeri	20.08.2021	Mahreç İşareti	Tescilli
17	Kayseri Kurşun Aşı Çorbası	22.11.2021	Mahreç İşareti	Tescilli
18	Kayseri Nevzinesi	22.11.2021	Mahreç İşareti	Tescilli
19	Kayseri Yağ Mantısı	20.01.2022	Mahreç İşareti	Tescilli
20	Kayseri Tepsi Mantısı	05.04.2022	Mahreç İşareti	Tescilli
21	Kayseri Fırın Ağız Kebabı	06.04.2022	Mahreç İşareti	Tescilli
22	Kayseri Gül Baklavası	07.06.2022	Mahreç İşareti	Tescilli
23	Develi Gaceri	22.06.2022	Mahreç İşareti	Tescilli
24	Kayseri Çemeni	26.07.2023	Mahreç İşareti	Tescilli
25	Talas Zincidere Kuru Kaymağı	21.08.2023	Mahreç İşareti	Tescilli
26	Kayseri Sucuk İçi	11.03.2024	Mahreç İşareti	Tescilli
27	Talas Çörekotlu Çömlek Peyniri	12.03.2024	Mahreç İşareti	Tescilli

28	Kayseri Börek Aşı Kayseri Böre Aşı Çorbası	27.05.2024	Mahreç İşareti	Tescilli
29	Kayseri Kavurması	18.11.2024	Mahreç İşareti	Tescilli
30	Yeşilhisar Çerezlik Ayçiçeği Çekirdeği	-	Menşe Adı	Başvuru
31	Felahiye Çiçek Balı	-	Menşe Adı	Başvuru
32	Felahiye Tandır Ekmeği	-	Mahreç İşareti	Başvuru
33	Felahiye Çömlek Peyniri	-	Mahreç İşareti	Başvuru
34	Hacılar Hürmetçi Manda Kaymağı	-	Mahreç İşareti	Başvuru
35	Develi Cevizli Pidesi	-	Mahreç İşareti	Başvuru
36	Pırtımpırt	-	Mahreç İşareti	Başvuru
37	Kayseri Pirov / Kayseri Purov Mantısı	-	Mahreç İşareti	Başvuru
38	Kayseri Pöç Kebabı	-	Mahreç İşareti	Başvuru

Kaynak: Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından gerçekleştirilen tescil tarihine göre sıralanmıştır (Güncelleme Tarihi: 29.05.2025).

2021 yılı itibarıyla UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Ulusal Listesi'ne "Gastronomi" kategorisinde dâhil olan Kayseri'nin pastırma, sucuk ve mantının gölgesinde unutulmaya yüz tutmuş, pek çok önemli gastronomik değeri bulunmaktadır. Bunlar, un çorbası, un köftesi, keklik arabaşı, keklik mantısı, börek çorbası, bulamaç, evelek sarması, Yahyalı tırşık, cüçcük, firek aşısı, yılan pancarı (gavur pancarı) yemeği, çenetli börek, purov mantı, pıtpıt pilavı, dıbdık yağlama, omma, soğanlı yumurta gibi yemeklerdir. Geleneksel yemeklere bakıldığında mantı çeşitleri, pastırmalı kuru fasulye, pehli, fırın ağzı, dana pöç, Kayseri tiridi, sızgıt, hakırdak, arabaşı, etli yaprak sarması, etli nohut yahnisi (bayram yahnisi), etli kuru fasulye yemeği, lahana ve asma yaprağından hem etli hem de etsiz yemekler, yeşil mercimekli pilav ve coğrafi işaretli Yamula patlıcanından dolma yemekleri dikkat çekmektedir. Hamur işlerinin ön plana çıktığı, yoğun üretim ve tüketimi bulunan, ülke çapında yaygınlaşmış ürünleri ise mantı, katmer, yağlama, tepsi mantısı, yağ mantısı, su böreği, gözlemedir. Kayseri'ye özgü tatlılar arasında nezdine ve gül baklavası ön plana çıkarken geleneksel bir içecek olan gilaburu suyu ise Kayseri ve çevresinde yıllardır tüketilmektedir. Ayrıca sağlık açısından faydaları saymakla bitmeyen gilaburu meyvesi özelinde Kayseri Üniversitesi Gıda Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi ÜR-GE çalışmaları gerçekleştirerek çok özel bir reçete ile gilaburu şerbeti üretmekte olup şerbet için patent başvurusu yapılmıştır.

Her ne kadar gastronomi turizmi alanında oldukça önemli bir potansiyele sahip olsa da Kayseri'nin gastronomi turizmi alanında birtakım güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditleri bulunmaktadır. Kayseri, zengin mutfak mirası ve güçlü tarihî-kültürel geçmişiyle gastronomi turizmi açısından dikkat çeken bir destinasyondur. Coğrafi işaretli ürünlerin bolluğu, gilaburu ve gacer gibi kaliteli ve eşsiz yerel değerler, İpek Yolu üzerinde stratejik bir konuma sahip olması ve ulaşım imkânlarının gelişmişliği, şehrin bu alandaki cazibesini artırmaktadır. UNESCO Ulusal Listesi'ne gastronomi kategorisinde dâhil olması, *Slow Food* topluluğu gibi girişimlerin varlığı ve gastronomi temalı etkinliklerin çeşitliliği, Kayseri'yi bu alanda öne çıkarmaktadır. Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılıktaki gelişmişlik, kadın kooperatifleri ve özverili STK çalışmaları gibi sosyal dinamikler de şehrin potansiyelini güçlendirirken etnik tematik restoranların artışı ve şehirde gastronomi eğitimi veren kurumların çoğalması, bu alandaki geleceği daha da parlak kılmaktadır. Ayrıca konaklama imkânlarının yeterliliği ve diğer turizm unsurlarının gastronomiyle entegre olması, Kayseri'yi hem yerli hem de yabancı turistler için benzersiz bir lezzet durağına dönüştürmektedir. Diğer taraftan, Kayseri'nin gastronomi turizmi açısından en belirgin zayıf yönleri, kalifiye personel eksikliği ve gastronomi alanındaki tanıtım ile pazarlama yetersizlikleridir. Yerel halk arasında gastronomi turizmi bilincinin henüz oturmamış olması ve yerel mutfakla hizmet veren işletmelerin sayısının sınırlı olması, bu potansiyelin tam anlamıyla değerlendirilmesini engellemektedir. Ayrıca uluslararası mutfakları sunan işletmelerin sınırlı sayıda olması ve turistlere yönelik gastronomi atölyelerinin eksikliği, şehrin gastronomi turizmi alanındaki çeşitliliğini kısıtlamaktadır. Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi içerisindeki Kayseri Büyükşehir Belediyesi iştiraki olan Kaytur.A.Ş. bünyesinde 2025 yılında Mutfak Sanatları Merkezi açılmıştır. Bu

merkezde Kayseri gastronomisine yönelik eğitimler verilirken hem de gelen ziyaretçiler için restoran bölümü bulunmaktadır.

Yerel ürünlerin ticarileşmesindeki sorunlar ve gastronomi rotasının olmaması, ziyaretçilere şehrin lezzet dünyasını keşfetme fırsatını kısıtlamaktadır. Geleneksel mutfak ürünlerinin modern bir şekilde sunulamaması ise geleneksel tatların çağdaş gastronomi anlayışıyla buluşarak daha geniş kitlelere ulaşma potansiyelini engellemektedir. Kayseri, farklı turizm türleriyle bütünleşmiş bir yapıya sahip olmasıyla gastronomi turizmi açısından büyük bir fırsata sahiptir. Dünya genelinde gastronomiye yönelik artan talep ve şehrin gastronomi alanındaki işletmelerinin kendilerini geliştirme çabaları, rekabetçi bir ortam yaratmaktadır. Altyapı geliştirme için uygun imkânların bulunması ve geleneksel ile dijital medya araçlarının etkin kullanımı, şehrin gastronomi turizmini global ölçekte tanıtmasına imkân tanımaktadır. Yerel yönetimin gastronomi ve turizm faaliyetlerine verdiği destek ile bölge halkının gastronomi festivallerine olan ilgisi, bu alandaki potansiyelin güçlenmesini sağlamaktadır. Bu fırsatlar, Kayseri'nin gastronomi turizminde dikkat çekici bir destinasyon olma yolundaki büyümesini hızlandırmaktadır. Buna karşın Kayseri'nin gastronomi turizmi açısından karşılaştığı tehditler, şehrin potansiyelini sınırlayan önemli faktörlerdir.

Küresel ekonomik krizlerin potansiyel turist pazarının alım gücünü olumsuz etkilemesi, gastronomi turizmine olan ilgiyi azaltabilirken, gastronomi alanında uzmanlaşan diğer şehirlerin artışı, Kayseri'nin rekabet gücünü etkilemektedir. Yerli ve yabancı yatırımcıların bu alana yeterince ilgi göstermemesi, gastronomi turizminin büyümesini engelleyen bir diğer tehditken iklim değişikliği ve tarım-hayvancılık politikalarındaki değişiklikler, ürün kalitesinin düşmesine yol açabilmektedir. Yeni neslin geleneksel yiyecek ve içeceklerden yavaş yavaş uzaklaşması, kültürel mirası zayıflatırken yerel halkın turizm bilincinin yeterince gelişmemesi, şehrin turizm alanındaki potansiyelini tam olarak hayata geçirememesi riskini doğurmaktadır. Bu tehditler, Kayseri'nin gastronomi turizmi alanındaki sürdürülebilir büyümesini tehdit eden unsurlar arasında yer almaktadır.

Kayseri Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı doğrudan destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P60 Deneyimsel Pazarlama için Gastronomi Müzesi Kurmak ve Atölyeler Oluşturmak
- P37 "Anadoludakiler" Platformundaki Ürünler ile Coğrafi İşaretli Ürünleri Artırmak ve Bununla İlgili Rotalar Oluşturmak
- P61 Yerel Üretimi Desteklemek Amacıyla Paydaş Ağı Kurmak
- P43 Take-Away Konseptli Yerel Gastronomi Pazarları Kurmak
- P68 Gastronomi Envanter Çalışmalarını Genişletmek
- P69 Mutfak Sanatları Merkezi'ni Etkin Olarak Kullanmak
- P38 Fine-Dining İşletme Sayısını Artırmak
- P65 Gastronomi Turizmine Yönelik Sektör-Okul İş Birliklerini Geliştirmek

10.10 Kültür ve İnanç Turizmi

Kültür turizmi; belirli bir bölgede yaşayan insanların tarihine, sanatına, bilimine ve yaşam tarzına ilgi duyan insanların bu toplumlara ait kültürel özellikleri yerinde deneyimleme arzusu ile yapılan seyahatler olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda kültür turizmi yalnızca eski medeniyetlerin izlerini görme arzusu ile değil, aynı zamanda kişilerin içinde bulundukları kültürün dışındaki kültürleri tanıma isteği ile de yapılabilmektedir. Kültür turizmi, müzeler, el sanatları, kültürel performansları içeren oyunlar, müzikal gösteriler, eski sanat eserleri, tarihî yapılar, yerel lezzetler, festivaller ve fuarlar gibi çok çeşitli amaçlarla yapılan seyahatleri kapsamaktadır. Mevcut kültürlerin korunabilmesi açısından önemli

katkılar sunabilen kültür turizmi, farklı coğrafyalarda turistlerin ilgisini çeken birçok başarılı destinasyona sahiptir. İzlanda, Reykjavik'te bulunan Viking Müzeleri, Japonya'da, UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde bulunan 17 alana ev sahipliği yapan Kyoto'daki Kinkaku-ji Tapınağı (Altın Tapınak) ve Ginkaku-ji Tapınağı (Gümüş Tapınak) ile Tokyo'da yer alan modern müzeler, Mısır Kahire'de yer alan Giza Piramitleri, Kahire Müzesi ve Luksor Tapınağı bu bağlamda verilebilecek önemli örneklerdir.

İnanç turizmi, kutsal kabul edilen mekânlara ya da alanlara yönelik yapılan turizm faaliyeti olarak ifade edilmektedir. İnanç turizmi kapsamına camiler, kiliseler, sinagoglar, farklı inançlara ait tapınaklar, dinî festivaller ve törenler, katedraller, hac yolları, kutsal kabul edilen dağlar ya da mağaralar, inanç ve din ile ilgili olan varış yerlerindeki tüm turizm faaliyetleri girmektedir. Her yıl yaklaşık 5.5 milyon Müslümanın hac ibadetini yerine getirebilmek amacıyla Mekke ve Medine şehirlerine, Hristiyanların Hz. Meryem ve Hz. İsa'nın yaşadığına inanılan merkezlere, Yahudilerin Filistin'in başkenti Kudüs'te bulunan Batı Duvarı'na (Ağlama Duvarı), Şinto inancına mensup kişilerin Japonya'da bulunan ve 30 milyonu aşkın ziyaretçi sayısına ulaşan Meiji Shrine Sensoji Tapınağı'na ya da günahlarından arınabilmek için Budistlerin Ganj Nehri'ne yaptıkları ziyaretler inanç turizmi açısından verilebilecek örnekler arasındadır.

Günümüzde turistler farklı kültürleri ve bu kültürlerle ait varlıkları yerinde görebilmek ve tanımak istemekte, kutsal mekânları ziyaret etme ve inançları tanıma eğilimi göstermektedir. Bu bağlamda kültür ve inanç destinasyonları turistik açıdan oldukça yüksek potansiyele ve öneme sahiptir. Kültür ve inanç turizminden elde edilen gelirlerini artırmak isteyen ülkeler dikkatlerini bu alanlarda yoğunlaştırmaktadır.

Kültür ve inanç turizmi açısından Türkiye, bulunduğu coğrafyanın kesintisiz tarihi ve farklı inanç gruplarına ev sahipliği yapmış olması nedeniyle oldukça büyük bir potansiyele sahiptir. İlk çağdan itibaren Anadolu'da bulunmuş Hatti, Hitit, Frig, Lidya, İyonya, Urartu, Pers, Roma, Bizans ve Türk-İslam medeniyetleri görkemli bir birikimi miras olarak Türkiye'ye bırakmıştır. UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde Türkiye'nin 19'u kültürel, 2'si karma olmak üzere 21 miras alanı bulunmaktadır. Ayrıca UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde 72 kültürel, 4 karma ve 3 doğal olmak üzere 79 miras alanı Türkiye'de yer almaktadır. Türkiye'de kültür ve inanç turizmi bağlamında özellikle İstanbul'da bulunan Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerifi ve Sultan Ahmet Camii, Edirne'de bulunan Selimiye Camii, İzmir'de yer alan Efes Antik Kenti ve Aziz Polikarp Kilisesi, Kayseri ve Nevşehir illerinin de bulunduğu Kapadokya bölgesi, Çanakkale'de yer alan Truva, 2024 yılında 3 milyon 48 bin 55 ziyaretçiyi ağırlayan Konya'daki Mevlana Türbesi, Şanlıurfa'daki Göbeklitepe ile Hz. İbrahim'in ateşe atıldığı yer olduğuna inanılan Balıklı Göl ve Hacı Bektaş Veli'nin Nevşehir'deki türbesi önemli merkezler arasında yer almaktadır.

Kayseri, Anadolu'nun kalbinde yer alan, binlerce yıllık tarihinde farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış, zengin kültürel birikime sahip ve çeşitli inanç guruplarının birlikte yaşadığı, çok önemli bir şehirdir. Kayseri'nin bilinen en eski ismi Mazaka'dır. Ancak Roma Dönemi'nde şehrin ismi değiştirilmiş, "Kaisareia" yani "imparator şehri" ismi kullanılmıştır. Tarih boyunca farklı medeniyetlere ev sahipliği yapan Kayseri, âdeta bir açık hava müzesi özelliği taşımaktadır. Asurlardan Hititlere, Friglerden Romalılara kadar gözde bir yerleşim yeri olan Kültepe, bu medeniyetlerin hâlâ taşıyıcılığını ve koruculuğunu yapmaktadır.

Kültepe-Kanesh Arkeoloji Alanı, UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne girerek adını uluslararası düzeyde duyurabilmiş, çok önemli bir destinasyon olarak öne çıkmaktadır. 1067'den itibaren Türk-İslam medeniyetinin hakimiyetini kabul eden Kayseri'de Osmanlı ve özellikle Selçuklu eserleri şehrin her bir köşesinde görülebilmektedir. Bu eserler Anadolu Selçuklu Medreseleri ismi ile UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne giren çok önemli kültürel miraslardır. Anadolu Selçuklu Medreselerinden Sahabiye Medresesi ve Çifte Medrese Kayseri'de bulunmaktadır. 13. yüzyılda Kayseri'de inşa edilen Sahabiye Medresesi, Selçuklu mimarisinin önemli örneklerindendir. Taş işçiliği ve özgün mimarisiyle

dikkat çeken bu medrese, Kayseri turizmi için önemli bir kültürel miras olarak öne çıkmaktadır. 13. Yüzyılın başında (M.S.1205) Kayseri'de inşa edilen Çifte Medrese, Selçuklu döneminin en önemli eğitim yapılarından biridir. İki medreseden oluşan bu kompleks, mimari özellikleri ve tarihi önemiyle dikkat çekmektedir. Kayseri'nin kültürel zenginliğini yansıtan bu yapı, UNESCO'nun Geçici Miras Listesi'nde yer alarak uluslararası alanda tanınırlığını artırmıştır.

Farklı milletleri ve inanç gruplarını aynı dönemde içerisinde barındırabilen Kayseri, bir kültürler mozaği olarak öne çıkmaktadır. Türk, Ermeni ve Rum ailelerin yüzlerce yıl birlikte yaşadığı Kayseri'de farklı dinlere ait yapılar bu çeşitliliği en görkemli şekliyle ortaya koymaktadır. Selçuklu Dönemi'nde inşa edilmiş camileri, hanları ve türbeleri, Roma Dönemi yapıları, Ermeni ve Rum kiliseleri, kendine has geleneksel halı ve kilim dokuma teknikleri; pastırma, sucuk, mantı, nevzine tatlısı gibi yöresel lezzetleri; Galice Potinli Gelin, Bünyan Ağırması, Topal Serçe gibi halk oyunları ile Kayseri, kültür ve inanç turizmi açısından oldukça büyük bir potansiyele sahiptir.

2014 yılından itibaren Kayseri şehir merkezinde Roma, Bizans, Danişment, Anadolu Selçukluları, Eretna, Kadı Burhanettin, Karamanoğulları ve Osmanlılara ait eserlerin bulunduğu Büyükşehir Belediyesi koordinesinde gerekli altyapı çalışmalarının yapıp rehberlik hizmetlerini takip edildiği Kayseri Kültür Yolu projesi şehre zenginlik katmaktadır. Kültür Yolunun başlangıç noktası Gevher Nesibe Külliyesi (Selçuklu Uygarlığı Gevher Nesibe Tıp Tarihi Müzesi), Kayseri Kalesi'nin içerisindeki Kayseri Müzesi, Atatürk Evi ve Etnografya Müzeleri, Ahi Evran Zaviyesi içerisindeki Ahi Evran Esnaf ve Sanatkarlar Müzesi, yut kurtaran ataların bize bırakmış olduğu eserlerin sergilendiği ve Kayseri eğitim tarihine şahitlik etmiş olan Kayseri Lisesi yanı Milli Mücadele Müzesi, Kayseri Mahallesinde oluşturulan ve Kayseri basın tarihinin anlatıldığı Kayseri Gazeteciler Cemiyeti Veli Altinkaya Basın Müzesi bu rota üzerindeki önemli müzelerdendir.

Şehirde turizm konusunda farkındalık düzeyinin henüz istenen seviyede olmaması, destinasyon yönetiminde yaşanan verimsizlikler, kültürel alanların kamulaştırılmasında yaşanan aksaklıklar kültür ve inanç turizminin gelişmesinin önünde aşılması gereken engeller olarak görülmektedir. Ancak şehrin kültür ve inanç bağlamında sahip olduğu zengin tarihi birikim ve yerel yönetimlerin güçlü desteği engellerin aşılmasında temel motivasyon unsuru olarak öne çıkmaktadır.

Yeşilhisar ilçesi Erdemli Vadisi'nde bulunan ve Hristiyanlığın erken dönemlerinde inşa edildiği düşünülen Aziz George Kilisesi, Bizans Dönemi'ne tarihlenmektedir. Bazı efsanelere konu olan Aziz George, ejderha ile savaşını konu alan figürü ile ünlüdür. Hristiyan dünyada, inancın cesaret ve fedakârlıkla savunulmasının bir sembolü olarak kabul görmektedir. Kilise, hac yolculuklarında Hristiyanlar için bir durak noktası olarak kullanılmıştır. Kayseri'nin inanç turizmi haritasında önemli bir yeri olan kilise, tarihî ve manevi önemi düşünüldüğünde ziyaretçilere benzersiz bir deneyim sunma potansiyeline sahiptir.

Kayseri'nin kültür ve inanç turizmi açısından taşıdığı potansiyel, bölgenin yetiştirdiği önemli tarihi kişiliklerden biri olan Aziz Basil ile daha da anlam kazanmaktadır. Kayseri doğumlu olan Aziz Basil, erken Hristiyanlık döneminde manastır yaşamının temellerini atmış, Kapadokya bölgesinin ruhani kimliğinin oluşmasında büyük rol oynamıştır. Bölgedeki Aziz Basil Kilisesi ve çevresindeki tarihi kalıntılar, inanç turizmi kapsamında güçlü bir çekim unsuru olarak değerlendirilebilir. Aziz Basil'in mirasının ön plana çıkarılması, Kayseri'nin uluslararası alandaki marka değerini yükseltecek ve inanç turizmine yönelik ilgiyi artıracaktır.

Develi ilçesi sınırlarında yer alan Gereme Harabeleri, Roma ve Bizans dönemlerinin önemli yerleşim merkezlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Ancak Gereme'nin özellikle Hristiyanlar açısından kutsal kabul edilmesi, Hz. İsa'nın havarilerinden biri olan Aziz Paul'un (Pavlus) şehre yaptığı kabul edilen ziyaret nedeniyledir. Günümüzde hâlâ ayakta duran kalıntıları ile Gereme, kültür ve inanç turizmi

açısından Kayseri için bulunmaz fırsatlar sunmaktadır. Yapılacak kazı ve restorasyon çalışmaları ile bölgenin uluslararası kültür ve inanç turizmi destinasyonları arasına girmesi için girişimlerde bulunulmalı, geniş bir vizyon ve uzun süreli stratejik planlamalarla bölgenin UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girmesi sağlanmalıdır.

12 km uzunluğunda bir deprem kırığı oluşumu üzerinde yer alan Koramaz Vadisi, doğu batı istikametinde uzanan bir yeryüzü cenneti olarak UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne giren bir diğer önemli destinasyondur. Koramaz Vadisinde şimdiye kadar tespit edilmiş, çoğu Bizans Döneminde ait 38 kaya oyma kilisesi, 2 modern kilise mevcuttur. Vadiyi özel kılan bir başka önemli husus ise vadinin tamamına hâkim olan bir mimari üslubun varlığıdır. Bunların yanı sıra 19. ve 20. Yüzyılda yapılmış olan birçok eser de vadinin içerisinde yer almaktadır. Ayrıca Ağırnas'ta Mimar Sinan Evi ve Koramaz Vadisi Müzesi bulunmaktadır

Soğanlı Vadisi, Kayseri'nin Yeşilhisar ilçesinde yer alan ve Kapadokya bölgesinin benzersiz tarihî ve doğal güzelliklerini yansıtan bir vadidir. Tarihi Bizans Dönemi'ne kadar uzanan vadinin, erken Hristiyanlık Dönemi'nde önemli bir dinî merkez olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Kayaya oyulmuş kiliseler, manastırlar ve fresklerle süslenmiş ibadet alanları vadi boyunca uzanmaktadır. Hristiyan toplulukların o dönemde bölgeyi sadece ibadet amacıyla değil, aynı zamanda korunma amacıyla da kullandıkları anlaşılmaktadır. Aziz Barbara Kilisesi, Yılanlı Kilise ve Tokalı Kilise gibi yapılar hem mimari hem de sanatsal açıdan büyük değer taşımaktadır. Doğal güzellikleri ve kültürel mirası bir arada sunan Soğanlı Vadisi, Kapadokya'nın diğer bölgeleriyle birlikte turistik cazibesini artırmaktadır. 2023 yılında yapılan restorasyon ve turizm yatırımlarıyla daha fazla ziyaretçiyi ağırlayan vadi, inanç turizmi ve kültürel keşif açısından önemli bir durak olarak öne çıkmaktadır.

Kayseri'nin Eski Talas bölgesi de zengin kültürel mirası ve çok kültürlü yapısıyla kültür ve inanç turizmi bağlamında oldukça önemli bir konuma sahiptir. Birçok medeniyete, kültüre ve inanç gruplarına ev sahipliği yapmış Eski Talas bölgesindeki tarihî yapılar, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinden kalma yapılardır. Osmanlı Dönemi'nde özellikle Rum ve Ermeni tebaanın yaşadığı bölgede manastırlar, kiliseler ve özenle yapılmış taş evler dikkat çekicidir. Korunan tarihî dokusu, özenle restore edilmiş taş evleri ve Arnavut kaldırımlı dar sokakları ile bölge, Kayseri için en önemli kültür ve inanç turizm merkezlerinden biri olarak kabul edilmektedir.

Kayseri kültür ve inanç turizmi kapsamında yapılan SWOT analizi neticesinde Kayseri'nin zengin tarihî ve kültürel mirasa sahip olması, inanç ve dinî mirasının zenginliği, geleneksel Kayseri mutfağındaki çeşitlilik, doğal güzelliklerin ve geleneksel zanaatların varlığı, güçlü hayırseverlik anlayışının şehrin tamamına hâkim olması, hizmet ve bilgi üretimine katkı sunabilecek üniversitelerin varlığı, Kültepe arkeolojik alanının UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alması, jeolojik bir mirasa sahip olması, coğrafi konumu nedeniyle ulaşımının kolay olması ve bir medeniyetler mozaiki özelliğine sahip olması şehrin güçlü yanları olarak öne çıkmaktadır. Kültür ve inanç turizmi açısından nitelikli personel eksikliği, mobil ve sanal deneyim eksikliği, kültürel varlıkların internet sitesi optimizasyonlarının olmayışı, ulaşım dijital erişimin sınırlı olması, arama motorlarında olması gereken anahtar kelimelerin eksikliği, ziyaretçileri cezbedecek bir cazibe merkezi eksikliği, doğal ve kültürel mirasın korunmasında yaşanan eksiklikler, kültürel varlıkların tasarıma dönüştürülerek ekonomik bir değer yaratılmasında yaşanan eksiklikler, kurumlar arasında deneyim paylaşımının istenen düzeyde olmaması, sanat galerilerinin eksikliği ve Kayserililer ile ilgili oluşan olumsuz imaj şehrin zayıf yanları olarak dikkat çekmektedir.

UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girebilecek değerlerin olması, kültürel ürünlere olan talebin her geçen gün artma eğilimi göstermesi, hızlı tren projesinin Kayseri'ye ulaşmasının planlanması, gençlerin farklı kültürlerle olan ilgisinin artması, yerel yönetimlerin şehrin turizm potansiyeline sahip çıkması, Kapadokya bölgesinde yer alması ve turizme devlet desteğinin ve AB Fonlarının arış göstermesi Kayseri'deki inanç ve kültür turizmi için önemli fırsatlar sunmaktadır. Buna karşın şehrin fay hatlarına

olan yakınlığı, yüksek rekabet ve yetersiz/verimsiz destinasyon yönetimi, kültürel alanların kamulaştırılmaması, tarihî ve dinî alanların etrafında oluşan düzensiz yapılaşma ve çevre kirliliği, arkeolojik kazı alanlarının tarım arazisi olarak kullanılması, şehirde turizme yönelik farkındalık eksikliği, sürdürülebilir turizm politikalarının eksikliği, turizm planlamasında ve koordinasyonunda yaşanan eksiklikler ise dikkat çeken tehditler olarak sıralanmaktadır.

Kayseri Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı doğrudan destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P40 Arkeolojik Kazı Alanlarının Ören Yeri Statüsüne Kavuşturarak Turizme Kazandırmak
- P49 Kayseri Markalaşmasında Kreatif Endüstri Birimleri Kurmak
- P63 Yerel Toplulukları Karar Mekanizmalarında Etkin Kullanmak
- P19 Yöresel Kültürü İçeren Cazibe Merkezleri Oluşturmak
- P27 Kapalı Çarşı'nın Tematik Bir Kültür Merkezi Olmasını Sağlamak
- P28 Farklı Kültürlere Ait Cazibe Merkezlerini Uluslararası Turizme Açmak
- P15 UNESCO Etiketli Eserleri Kalıcı Listeye Dâhil Etmek
- P9 Tematik Kültür Rotaları Oluşturmak ve Yaygınlaştırmak

10.11 Sağlık Turizmi

Sağlık turizmi, medikal (tıp) turizmi, termal turizmi ve yaşlı ve engelli turizmi alt turizm türlerini kapsayan şemsiye bir turizm türü olarak değerlendirilmektedir. Ancak yaygın olarak kullanımı medikal (tıp) turizmine işaret etmekte olup uluslararası turizm faaliyetleri açısından kişi başı harcamanın diğer turizm türlerine göre yüksek olan bir turizm türü olarak değerlendirilme potansiyeline de sahiptir. Sağlık turizmi, sağlık teknolojilerindeki gelişmeler, uygun maliyetli tıbbi çözümler ve sağlık odaklı seyahatlere olan artan taleple birlikte uluslararası turizm faaliyetleri arasında her geçen gün giderek önemi artan bir turizm türü olarak karşımıza çıkmaktadır. 2023 yılında toplam 1.538.643 kişi sağlık hizmeti almak için Türkiye'ye gelmiş ve buradan da yaklaşık 3 milyar ABD doları gelir elde edilmiştir. 2024 yılı üçüncü çeyrek itibarıyla da 1.154.575 kişi sağlık turizmi kapsamında gelmiş ve yaklaşık 2,3 milyar ABD doları gelir elde edilmiştir⁴.

Uluslararası sağlık turizmi pazarının her geçen gün artan potansiyeli öngörüldüğünde, bu turizm türünün sadece sağlık hizmetleri ile seyahat arasındaki büyüyen bağlantı ile sınırlı kalmadığı, buna ilaveten sağlık sektöründeki gelişmelerin ve büyümelerin sonucunda uluslararası turizmin diğer birçok boyutu açısından da gelecekte bu gelişmelere bağlı olarak şekilleneceği ve sağlık turizminin bu bağlamda diğer turizm türlerinin de gelişmesinde ciddi tetikleyici rol alacağı değerlendirilmektedir. Sağlık turizmi, bu bağlamda, sağlık altyapısının sınırlı veya bekleme sürelerinin uzun ve/veya sağlık maliyetlerinin göreceli olarak yüksek olduğu ülkelerdeki bireylerin diğer bölgelerdeki gelişmiş tıbbi tedavilere ve prosedürlere erişmesini sağlayan, ayrıca tıbbi hizmetler, ulaşım ve diğer ilişkili sektörler aracılığıyla gelir elde ederek ev sahibi ülkelerin ekonomisine katkıda sağlayan, ülkeler arasında hem tıbbi uzmanlık hem de teknolojik açıdan iş birliklerini teşvik eden, önemli bir turizm türü olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye, sağlık turizmi açısından, uygun fiyatlarla yüksek kaliteli tıbbi hizmetler sunarak Avrupa ve Asya'yı birbirine bağlayan stratejik bir konum ve çok sayıda kültür ve tabiat cazibe merkezleriyle sağlık turizminde küresel bir lider ülke olarak son dönemlerde görünür ve söz sahibi olmaya başlamış olup tıbbi, termal ve sağlıklı yaşam turizmi için en iyi destinasyonlardan biri olarak da değerlendirilmektedir.

⁴ [<https://www.ushas.com.tr/saglik-turizmi-verileri>] Erişim Tarihi: 25.02.2025.

Mevcut stratejik konumuyla Avrupa, Orta Doğu, Asya ve Afrika'dan hasta çekerek uluslararası arenada en iyi sağlık turizmi destinasyonları arasında yer almakla birlikte birçok Batılı ülkeden önemli ölçüde daha düşük maliyetlerle dünya standartlarında tıbbi tedaviler sunabilecek konumdadır. Örneğin, kalp cerrahisi veya ortopedik operasyonlar gibi karmaşık prosedürler, ABD veya Batı Avrupa'ya kıyasla %50-70'e kadar daha az maliyetli gerçekleştirilebilmektedir. Ayrıca daha düşük sağlık hizmeti sunabilme maliyetleriyle beraber Türkiye, JCI (*Joint Commission International*) akrediteli hastanelere ve uluslararası alanda tanınan kurumlarda eğitim almış, yüksek vasıflı tıp uzmanlarına sahip olup en çok aranan tedaviler arasında saç ekimi, estetik cerrahi (rinoplasti, *liposuction* vb.), diş tedavileri (diş implantları, kaplamalar ve kozmetik diş hekimliği uygulamaları), kardiyoloji ve ortopedi ile kısırlık tedavilerinde cazip bir merkez ülke konumundadır. Türkiye'nin Avrupa, Asya ve Orta Doğu'nun kesiştiği noktadaki coğrafi konumu onu oldukça erişilebilir bir destinasyon hâline getirmektedir. İstanbul Havalimanı gibi büyük uluslararası havalimanları, dünya çapında yüzlerce şehre direkt uçuşlar sunarak sağlık turizminden faydalanmak isteyenler için kolay erişim sağlamaktadır.

Kayseri açısından sağlık turizmi değerlendirildiğinde ön plana çıkan bazı özellikler arasında tıp fakültelerinin ve araştırma hastanelerinin yer alması, özellikle modern tıbbi cihazları, otel konforundaki odaları ve uzman kadrosuyla sağlık turizm yetki belgesine sahip ve aynı zamanda bu hizmeti sağlayacak, çeşitli yabancı dillere sahip nitelikli personel ve özel servisleri ile şehir hastanesine sahip olması, iki adet diş hekimliği fakültesinin bulunması, 10.000 kişiye düşen yatak kapasitesi açısından Türkiye ortalamasının üzerinde olması, üç adet kemik iliği ve kök hücre nakli merkezine sahip olması, coğrafi açıdan daha uygun hizmet bedelleri ve avantajlı ulaşılabilirliği, şehrin uygun fiyatlı hizmet ve ürünleri ile genel anlamda emniyetli ve güvenilirliği, akademik açıdan yeterli imkânları, tarihî doğal ve kültürel zenginlikleri ile Kapadokya bölgesinin içerisinde olması, coğrafyanın en eski sağlık kuruluşlarından birisi olan Gevher Nesibe Darüşşifası ve Tıp Medresesi ve termal açıdan da Bayramhacı ve Tekgöz Kaplıcaları gibi önemli kaplıcaları barındırması önemli fırsatlar sağlamaktadır. Ayrıca Erciyes Dağı ve çevresinde son yıllarda yapılan jeotermal sondaj çalışmaları sonucunda, Erciyes'te önemli termal su kaynakları keşfedilmiştir. Bu gelişme, bölgenin sadece kış turizmiyle sınırlı kalmayıp yıl boyunca kaplıca turizmiyle de ziyaretçi çekmesine imkân tanıyacaktır. Bu zenginlikler, bölgenin sağlık turizmi potansiyelini artırarak ekonomiye katkı sağlayacaktır.

İlin sağlık turizmi kapsamındaki zayıflıkları ise özellikle uluslararası direkt uçuşların azlığı, sağlık turizm algısının henüz arzu edilen seviyenin altında olması, nitelikli insan kaynağı eksikliği, sağlık turizmi belgeli acente eksikliği, kurumlar arası iş birliğinin ve organizasyonun yetersiz olması, alternatif tıp imkânlarının yetersizliği, sektörde faaliyet gösteren acentelerin sağlık turizmi alanında yeterli bilgi birikimine sahip olmaması, sağlık turizminde marka ve imaj eksikliği, mevcut sosyal medya hesaplarının yeterince kullanılamaması, bu alanda sunulan fonlara erişimde yetersiz kalınması şeklinde değerlendirilebilmektedir. Ancak Kayseri'nin hem merkezî konumu itibarıyla hem de çeşitli faktörler açısından çeşitli fırsatları da değerlendirebilmesi söz konusudur. Örneğin, yakın coğrafyalardaki büyük sağlık turizmi pazarlarına erişim imkânları, *wellness* ve spa turizmi potansiyeli, yerel hastanelerin uluslararası standartlara uygunluk sertifikaları alma potansiyeli, büyükşehir belediyesi bünyesinde var olan internet sayfasının aktif hâle getirilebilecek olması, yerel bürokrasi desteği, termal turizm potansiyeli, yakın coğrafyalardaki büyük sağlık turizmi pazarlarına erişim imkânları, tamamlayıcı tıp faaliyetlerine yönelik potansiyeli önemli fırsatlar sunmaktadır. Ancak bu fırsatların yanında döviz kurlarındaki dalgalanmaların maliyetleri artırması, termal ve doğal kaynakların yanlış kullanımı, sağlık turizmine yönelik uluslararası yasal düzenlemelerdeki değişiklikler, bölgesel güvenlik endişeleri ve tanıtım faaliyetlerindeki yetersizlikler potansiyel tehditler arasında değerlendirilebilmektedir.

Kayseri Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı doğrudan destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P42 Erciyes Odaklı Güçlü Bir Sağlık ve Termal Markası Oluşturmak

- P11 Öncelikli Hedef Pazarlar Belirlemek
- P29 Sağlık ve Termal Odaklı Rehabilitasyon Tesisleri İnşa Etmek
- P39 Alternatif Tıp Rotaları Oluşturmak
- P31 Uluslararası Hastalar için Hasta Hakları Sistemi Geliştirmek
- P30 *Wellness* Hizmetlerini Geliştirmek
- P70 Sağlık Sektöründe Sertifikalı Uzmanlaşma Programları Oluşturmak

10.12 Kongre ve İş Turizmi

Kongre ve iş turizmi, özellikle iş dünyasıyla ilişkili profesyonel etkinliklerin organizasyonu ve katılımıyla ilgili seyahatleri kapsayan turizm türleridir. Her iki turizm türü de hem ülke ekonomisine hem de şehirlerin gelişimine ekonomik katkı sağlamakta, destinasyonların görünürlüğünü artırmakta ve ticaretin gelişmesine imkân tanımaktadır. Kongre turizmi, ulusal/uluslararası düzeyde gerçekleştirilen toplantı, kongre ve konferans etkinlikleri için yapılan seyahatleri içermektedir. Bu turizm türü, katılımcıların bilgi alışverişi ve etkileşim sağlamak amacıyla bir araya geldiği bilimsel, akademik ve profesyonel platformları kapsamaktadır. Katılımcıların yaptığı harcamalar, yerel işletmeleri doğrudan etkileyerek ekonomik hareketlilik oluşturmaktadır. Kongre turizmi, şehrin mevsimsel turizm yoğunluğunu da dengeleyerek, turizm faaliyetlerinin yıl boyunca sürdürülebilir bir şekilde yayılmasını sağlamakta ve böylece turizm sektörünü mevsimsel özelliğinden kurtarıp yılın tüm dönemlerinde gerçekleşmesini mümkün kılmaktadır. İş turizmi ise şirket toplantıları, eğitim programları, ticari görüşmeler ve iş amaçlı seyahatleri kapsamaktadır. İş amacıyla seyahat eden ve destinasyondaki kalışları sırasında, iş ile ilgili görev ve sorumluluklarını yerine getirdikten sonra bireyler, iş seyahati sırasında serbest zamanlarını değerlendirerek ilginç yerleri keşfetmek, yerel lezzetleri tatmak, eğlence mekânlarını ziyaret etmek ve hediyelik eşya almak gibi turistik faaliyetlere katılmaktadırlar. Bu tür faaliyetler, iş turizmini daha zengin ve cazip hâle getirirken destinasyonlara yönelik ekonomik ve kültürel katkıları da artırmaktadır. Bu turizm türü, şirket içi toplantılardan iş ilişkilerinin güçlendirilmesine kadar geniş bir alanı kapsamaktadır.

İş turizmi, aynı zamanda fuarlara katılımı da içermektedir. Fuarlarda ticaretin ve sanayinin buluştuğu platformlar oluşturulmakta ve katılımcılar ticaret ve pazarlama faaliyetlerine katılmaktadır. Fuarlarda ve iş görüşmelerinde yapılan etkinlikler, iş dünyasından katılımcıları bir araya getirerek önemli bir gelir kaynağı sağlamaktadır. Kongre ve iş turizmi, MICE (*Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions*-Toplantılar, Teşvikler, Konferanslar ve Fuarlar) Pazar bölümüyle etkileşim oluşturmakta ve bu tür etkinlikler, destinasyonlar için büyük ekonomik katkılar da sağlamaktadır. Özetle kongre ve iş turizmi, şehirlerin küresel ölçekteki görünürlüğünü artırarak altyapı ve hizmet kalitesini sergileme fırsatı sunmakta ve böylece şehrin marka değerinin artırılmasına katkıda bulunmaktadır. Ayrıca şehirler için ulusal ve uluslararası tanıtım imkânları da sunarak ticaret fırsatları ve yeni yatırımlar kazandırmaktadır.

Kongre ve iş turizmi, turizm sektörünün en yüksek gelir elde edilen türü olarak nitelendirilmektedir. Dünyada iş turizmi harcamalarının 2024 yılında yaklaşık 1,5 trilyon ABD doları seviyesine, 2028 yılında ise 2 trilyon ABD doları seviyesine ulaşacağı öngörülmektedir (Lopez, 2025). İş seyahati harcamalarında ilk üçte yer alan ülkeler sırasıyla ABD, Çin ve Almanya'dır (WTTC, 2024). Dünyada 2022 yılında toplam 10.500 kongre-toplantı gerçekleştirilmiştir. Kongrelerin dünya genelinde dağılımı göz önünde bulundurulduğunda en fazla kongre düzenleyen ülke ABD olurken ülke şehirleri bazında Avrupa ön plana çıkmaktadır. Türkiye de kongre turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir ve 82 kongre-toplantı ile dünya genelinde 31. sırada bulunmaktadır. Türkiye'de kongre turizmi alanında ön plana çıkan ve uluslararası kongrelere ev sahipliği yapan şehirler İstanbul, Antalya ve İzmir'dir (ICCA,

2023). Özetle dünya genelinde ülkeler ve şehirler, kongre ve iş turizminin ekonomik potansiyelinden faydalanabilmek, kongrelere ve iş toplantılarına ev sahipliği yapabilmek amacıyla birbirleriyle rekabet içerisinde. Türkiye’de de sahip olunan potansiyelin tüm şehirlere yayılması için çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmalardan biri de Kayseri Turizm Master Planı çerçevesinde Kayseri iline yöneliktir.

Kayseri, İpek Yolu üzerinde bulunması sebebiyle tarihsel olarak ticarete önemli bir yere sahiptir. Dünyanın ilk organize ticaret merkezi olan Kaniş-Karum şehrin sınırları içerisinde yer almaktadır. Cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan Tayyare Fabrikası, Bünyan Halı İpliği Fabrikası ve Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası ile sanayinin temelleri atılmıştır. 1950’de uçak fabrikasının kapanmasının ardından askeri araç bakım ve tekstil üretimine yönelmiştir. 1950’lerden sonra özel sektör öncülüğünde küçük aile işletmeleri üretime başlamış, 2000’li yıllarda mobilya, tekstil ve metal sektörlerinde önemli firmalarla tanınmıştır. Günümüzde mobilya, metal ürünleri, gıda ürünleri, makine ve ekipmanları ile kauçuk ve plastik Kayseri’de sanayi üretimini oluşturan başlıca imalat sektörleridir.

Kayseri, coğrafi konumu ve tarihsel mirasıyla sanayi ve ticaret alanında önemli bir gelişim sergilemektedir. Kayseri, 4 organize sanayi bölgesi, 1 serbest bölge (Türkiye’nin en geniş serbest bölgesi), 18 küçük sanayi işletmesi, 51 milyon metrekare üretim alanı ve yıllık 6 milyar ABD doları dış ticaret hacmiyle Türkiye ekonomisine önemli katkı sağlamaktadır. Ayrıca Kayseri’de proje aşamasında olan 2 organize sanayi bölgesi daha bulunmaktadır. Şehir, mobilya sektöründe faaliyet gösteren, Türkiye’nin ilk 20 fabrikasından 11’ine ev sahipliği yapmakta ve Türkiye’de mobilyanın başkenti olarak anılmaktadır. Türkiye’nin en büyük mobilya alışveriş merkezi, Mobilya Kent, Kayseri’de bulunmaktadır. Mobilya Kent bünyesinde KUMSMALLAVM, GES-Güneş Enerji Santrali ve AR-GE yer almaktadır. Ayrıca mobilya üretim sektörüne dâhil olan orta ve küçük ölçekli işletmelerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan MOBİTEK-Mobilya Teknoloji Merkezi Tic. ve San. A.Ş. de Mobilya Kent’te bulunmaktadır. Şehir hem elektrikli ev aletleri üretiminde hem de e-ticarete (9.632 firma ile) İstanbul’dan sonra ikinci sırada yer almaktadır (KAYSO, 2024). Dolayısıyla sanayi şehri olan Kayseri, sektör bazlı kongrelerin düzenlenmesinde uygun bir ortam sunarken sanayi altyapısı, etkinlik organizasyonları için gereken lojistik ve hizmet desteğini de kolaylaştırarak kongrelerin verimli bir şekilde düzenlenmesini sağlayabilmektedir. Şehrin ticaret merkezi olması şehri iş dünyası açısından cazip kılmakta ve iş turizminin gelişimine katkıda bulunmaktadır.

Kayseri’de Erciyes Üniversitesi, Kayseri Üniversitesi, Abdullah Gül Üniversitesi, Nuh Naci Yazgan Üniversitesi ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kayseri Tıp Fakültesi olmak üzere 5 Yükseköğretim Kurumu bulunmaktadır. Şehirdeki yükseköğretim kurumları akademik etkinlikler ve kongreler için zengin bir potansiyel oluşturmaktadır. Bu kurumlar bilimsel tartışmalara, yenilikçi fikirlerin paylaşılmasına, ulusal/uluslararası iş birliğinin gelişmesine ve bilgi akışının sağlanmasına zemin hazırlamakta ve kongrelerin düzenlenmesinde aktif bir rol üstlenmektedir. Özellikle Kayseri şehri, Erciyes Üniversitesi bünyesinde güçlü ve köklü bir tıp fakültesine sahiptir. Bu fakülte sağlık ve tıp alanındaki yenilikçi araştırmalar, tedavi yöntemleri ve eğitim faaliyetleriyle önemli bir bilimsel merkez olarak öne çıkmaktadır. Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, ulusal ve uluslararası alanda saygınlık kazanmış akademik kadrosu ve sürekli gelişen altyapısıyla, tıp dünyasında öncü çalışmalar gerçekleştirmektedir. Bu sayede Kayseri, sağlık ve tıp alanında düzenlenen prestijli kongrelere ev sahipliği yapabilmektedir.

Kayseri’de Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesinin yanı sıra kamu ve özel sektör bünyesinde çok sayıda sağlık kuruluşu bulunmaktadır. Bu sağlık kuruluşları hem şehre hem de çevre illere hizmet etmektedir. Dolayısıyla şehrin sağlık alanındaki potansiyeli, kongre ve iş turizmi için önemli bir çekici güçtür ve sağlık sektörüne yönelik kongre, seminer ve eğitim gibi etkinlikler ile uluslararası sağlık fuarlarının düzenlenmesine imkân tanıyabilmektedir. Ayrıca Erciyes Teknopark, Kayseri’nin kongre ve iş turizminin gelişiminde katkı sağlayabilir. Erciyes Teknopark’ta 283 firma bulunmakta olup toplam AR-GE Projesi

sayısı 2126'dır. Teknoparkta bulunan firmaların sektörel dağılımına bakıldığında; %34 ile yazılım, %19,9 ile bilgisayar ve iletişim teknolojileri, %8,9 ile elektronik, %5,5 ile sağlık ve %4,3 ile medikal önde gelen sektörler olarak ön plana çıkmaktadır (Kayseri Valiliği, 2024). Teknoparklar, yüksek teknoloji ve AR-GE odaklı faaliyetleri ile sektörel kongrelerin düzenlenmesine imkân tanıyabilir. Üniversite-sanayi iş birliğini güçlendirerek ulusal/uluslararası iş birlikleri teşvik edebilir. Bu da Kayseri'nin kongre ve iş turizmi potansiyelini artırarak şehri, bilimsel ve ticari etkinlikler için cazip bir destinasyon hâline getirebilir.

Kayseri, Erciyes Kültür Merkezi ve Kadir Has Kültür ve Kongre Merkezi gibi modern kongre alanlarıyla donanımlı otel ve özel işletmeleriyle, kongre, konferans, seminer, toplantı gibi organizasyonlar için etkinlik salonları sunarak uygun bir zemin oluşturmakta ve ulusal/uluslararası birçok etkinliğe ev sahipliği yapmaktadır. Şehirde kongre ve iş turizminde kullanılabilecek diğer alanlar şu şekildedir: Kayseri İl Kültür ve Turizm Kültür Merkezi, Kayseri İl Özel İdaresi Tiyatro ve Konferans Salonu, TÜYAP Uluslararası Fuar ve Kongre Merkezi, Erciyes Üniversitesi Sabancı Kültür Merkezi, Kayseri Üniversitesi 15 Temmuz Kongre ve Kültür Merkezi, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Fuar ve Sağlıklı Yaşam Merkezi, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sanat Merkezi, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrosu, Erciyes Üniversitesinin fakültelerinde bulunan konferans salonları, Marianne Molu Amfisi ve Teknopark toplantı ve konferans salonları. Diğer taraftan önemli doğal cazibe merkezlerinden bir olan Erciyes Dağı, yalnızca kış turizmi açısından değil, kongre ve iş turizmi açısından da önemli bir yere sahiptir. Ayrıca Kayseri Büyükşehir Belediyesinin Erciyes Kayak Merkezi'nde yapılması planlanan Erciyes Kongre Merkezi projesi bulunmaktadır. Erciyes Kongre Merkezi ile kongre ve iş turizmi için hem fonksiyonel hem de görsel açıdan çekici bir mekân sunulması amaçlanmakta ve 2000 kişilik kongre ve kültür merkezi inşa edilmesi planlanmaktadır.

Şehrin kültürel ve tarihî mirası ve zengin yerel gastronomisi, güvenli ortamı, ulaşım kolaylığı, demir yolu, hava yolu ve kara yolu bağlantıları ile uluslararası uçuş imkânları bulunmaktadır. Tüm bu faktörler Kayseri'de kongre ve iş turizminin gelişmesine ve sürdürülebilirliğine katkıda bulunmaktadır.

Kayseri'de kongre ve iş turizminin gelişiminde bazı zorluklar bulunmaktadır. Özellikle uluslararası alandaki tanıtım eksiklikleri, katılımcıların şehre olan ilgisini çekmekte zaman zaman güçlükler yaşanmasına neden olmaktadır. Bu durum, şehrin sunduğu imkânların daha geniş bir kitleye ulaşabilmesi için daha etkili reklam ve pazarlama stratejilerine ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Şehirde destinasyon yönetimi organizasyonunun eksikliği, kongrelerin ve etkinliklerin etkili bir şekilde planlanmasını ve koordine edilmesini engellemektedir. Yabancı dil bilen personel sayısının sınırlı olması, özellikle yabancı katılımcılar için hizmet kalitesini etkileyebilir ve etkinliklerin daha verimli şekilde yürütülmesini zorlaştırabilir. Sosyal ve kültürel etkinliklerin ve imkânların çeşitliliği konusunda daha fazla fırsat sunulması önemlidir. Son olarak profesyonel turist rehberlerinin sayısının artırılması, şehrin kültürel ve tarihî zenginliklerinin daha etkili bir şekilde tanıtılmasını sağlayabilir.

Kayseri, kongre ve iş turizmi açısından birçok fırsatı da değerlendirebilecek bir destinasyondur. Şehirde bulunan üniversiteler, akademik etkinlikler ve kongreler için nitelikli katılımcıları çekme potansiyeline sahiptir. Ayrıca şehrin sanayi alanındaki güçlü yapısı, iş dünyası açısından toplantı ve etkinlik organizasyonlarına ev sahipliği yapma imkânı tanımaktadır. Şehir, doğal, kültürel ve tarihî zenginlikleriyle de dikkat çekmektedir. Kayseri'nin kayalık Kapadokya bölgesine yakınlığı, bölgeyi kültürel ve turistik açıdan cazip kılarak kongre ve iş turizmi için ek bir avantaj sağlamakta ve Kapadokya gezileriyle birleşen paketler sunulması, katılımcılarının daha fazla ilgisini çekebilmektedir. Bunların yanı sıra sanayicilerin ve iş insanlarının kongre ve iş turizmine yönelik yatırım yapmaya olan ilgisi, şehirdeki altyapı gelişimi ve yeni projelere olan yatırım hevesi, sektördeki büyümeyi desteklemektedir.

Dünya genelinde artan kongre ve iş turizmi talebi, Kayseri'yi uluslararası organizatörler için cazip bir destinasyon hâline getirebilir. Ayrıca şehrin bilgi ve iletişim teknolojileri altyapısının güçlenmesi, şehir

tanıtımını dijital platformlar aracılığıyla daha geniş bir kitleye ulaştırma fırsatı sunmaktadır. Kongre ve iş turizmine yönelik nitelikli eleman yetiştirebilecek üniversitelerin varlığı, sektöre iş gücü kazandırma konusunda önemli bir avantaj yaratırken Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı'nın (TGA) sağladığı network desteği ve yatırım teşvikleri de Kayseri'nin kongre ve iş turizmi potansiyelini artırmaktadır.

Kayseri'de kongre ve iş turizmine yönelik bazı tehditler de söz konusudur. Özellikle salgın süreci, kongre ve iş turizminin dijitalleşmesine ve sanal etkinliklerin artmasına yol açarken salgın sonrasında da yüz yüze düzenlenen kongre, toplantı, konferans ve etkinliklerin sayısında bir azalma gözlemlenmiştir. Ekonomik durgunluk ve finansal krizler, kongre ve iş organizasyonlarının bütçelerini kısıtlayarak seyahat ve etkinlik harcamalarının azalmasına yol açabilir, bu da şehirde yüksek bütçeli etkinlikler düzenlenmesini zorlaştırabilir. Ayrıca çevre şehirler ve uluslararası pazarlardaki güçlü rakipler, Kayseri'nin rekabet gücünü zayıflatabilir. Orta Doğu'daki huzursuzluklar ise bölgeyi güvenli olmayan bir seçenek hâline getirebilir, bu da şehrin tercih edilebilirliğini etkileyebilir.

Kayseri Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı doğrudan destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P36 Kayseri Kongre ve Ziyaretçi Bürosu Kurmak
- P55 Sağlık (Tıp) Alanındaki Kongre Sayısını Artırmak
- P66 Sürekliliği Sağlanacak (Geleneksel Hale Getirilecek) Kongre Temaları Belirlemek
- P71 Paydaşlar Arasında Farkındalık Oluşturmak Amacıyla İş Birliği Sağlamak
- P57 Sektörel Fuarlar, B2B Toplantıları ve Çalıştaylar Düzenleyerek İş Turizmi Etkinliklerini Çeşitlendirmek
- P62 İş Turizmi İçin Özel Alanların ve Teknolojik Altyapının Geliştirilmesini Sağlamak

10.13 Ulaşım

Turizm sektörü, uluslararası hareketliliğin en yoğun yaşandığı alanlardan biridir. Bilindiği üzere turizmin statik ve dinamik olmak üzere iki temel boyutu bulunmaktadır. Statik boyut, bireylerin sürekli ikamet ettikleri yerlerin dışında yer alan konaklama faaliyetlerini içerirken; dinamik boyut, bireylerin sürekli yaşadıkları bölgelerden cazibe merkezlerine veya destinasyonlara seyahat ve ulaşım süreçlerini kapsamaktadır. Burada ön plana çıkan konu bir yerden başka bir yere seyahattir. Turistler seyahat edecekleri destinasyonlara ulaşabilmek için etkili ve uygun ulaşım altyapısına ihtiyaç duymaktadır. Kullanılan ulaşım aracının türü, konforu, hızı, güvenliği ve zamanlaması turist memnuniyeti açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda, Dünya Turizm Örgütü'nün her yıl yayımlamış olduğu uluslararası turizm istatistiklerine göre 2022 yılında turizm hareketliliğine katılan bireylerin kullanmış oldukları ulaşım aracında %56 ile hava yolu ulaşımı turistlerin ulaşım tercihlerinde ilk sırada yer almakta iken, %29 ile kara yolu ikinci, %4 ile deniz yolu üçüncü ve %1 ile demir yolu dördüncü sırada bulunmaktadır (UN Tourism, 2024). Özellikle 1950'li yıllardan itibaren uçak jet motorunun geliştirilmesi seyahate olan talebi de artırmıştır. Bu bağlamda, uluslararası seyahatlerde hava yolu ulaşımının kullanımı, turistlere konfor, hız ve zamandan tasarrufu da sağlamaktadır.

Türkiye, üç kıtanın kesişim noktasında yer alan stratejik konumu sayesinde uluslararası transit geçişlerde önemli bir rol oynamaktadır. İstanbul ve Çanakkale boğazları gibi deniz yolu ulaşımında kritik geçitlere sahip olan Türkiye, İstanbul Havalimanı gibi küresel ölçekte önemli bir ulaşım merkezine sahip olmasıyla da uluslararası turizmde rekabet gücünü artırmaktadır. Bu ulaşım altyapı imkânları, Türkiye'nin uluslararası erişilebilirliğini güçlendirmenin yanı sıra her yıl en çok turist ağırlayan, ilk 10 ülke arasında yer almasını da sağlamaktadır. Avrupa ve Orta Doğu pazarlarından gelen turistler için uygun fiyatlı tarifesiz uçuşlar (*charter*) düzenlenmesi, turist hareketliliğini de artırmaktadır. Ayrıca

gelişmiş yüksek hızlı tren ağları, farklı şehirler ve turizm destinasyonları arasındaki ulaşım sürelerini kısaltarak yerli ve yabancı turistlerin ülke içindeki seyahat deneyimini kolaylaştırmaktadır. Başta İstanbul olmak üzere tüm ülke sathında sahip olunan modern havaalanları ile havalimanlarının sağladığı ulaşım kolaylıkları sayesinde Türkiye'nin her geçen gün nitelikli uluslararası ziyaretçi çekme kabiliyeti ve kapasitesi de artmaktadır.

2023 yılı verilerine göre Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçilerin %76'sı ulaşımında hava yolunu tercih etmiştir (T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025). Dünya Ekonomik Forumu'nun yayımladığı Seyahat ve Turizm Gelişim Endeksi'ne göre Türkiye'nin hava ulaşım altyapısı 7 üzerinden 5,50 puan almıştır. Bu, hava ulaşım hizmetlerindeki verimliliği, yolcu taşıma kapasitesi, hava yolu işletme sayısı ve havalimanlarının küresel çapta bağlantı gücünün yüksekliğini göstermektedir (WEF, 2024). Bu güçlü altyapı, Türkiye'nin uluslararası turizmdeki sürdürülebilir rekabet gücünü artırarak daha fazla turist çekmesine imkân tanımaktadır. Bunlara ilaveten Türkiye'nin deniz turizmine elverişli iklimi, modern liman altyapısıyla birleşerek kruvaziyer turizmi açısından da önemli fırsatlar oluşturabilmektedir. Özellikle Ege Bölgesi'ndeki limanlar, kruvaziyer gemilerine ev sahipliği yaparak deniz yoluyla erişimi mümkün kılmaktadır. Bunun yanı sıra modern kara yolu ağı, turistik destinasyonları birbirine bağlamakta, demir yolu altyapısı ise iç turizm hareketliliğini desteklemektedir. Ulaşımın çeşitliliği, Türkiye'yi uluslararası turizmde tercih edilen bir destinasyon hâline getirmektedir.

Anadolu'nun merkezinde yer alan Kayseri, doğu-batı ve kuzey-güney eksenlerinde önemli bir kavşak noktasındadır. Stratejik konumu ve modern kara yolu altyapısıyla yüksek ulaşılabilirliğe sahiptir. Tarih boyunca ticaret kervanlarının uğrak yeri olan Kayseri, Pazarören'de yer alan Selçuklu Dönemi'nin en büyük uluslararası fuarlarından biri olan Yabanlu Pazarı gibi büyük ticaret organizasyonlarına ev sahipliği yapmıştır. O dönemlerde İpek Yolu ile bütünleşen kervan yolları, günümüzde modern kara yolu ağıyla desteklenmiştir. Kayseri şehrinin Anadolu'nun önemli geçiş güzergâhları üzerinde yer alması, Kayseri'nin kara yolu ulaşımındaki önemini artırmaktadır. Şehirler arası otobüs terminali, Türkiye'nin her noktasına ulaşım imkânı sunarak turist akışını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca uluslararası turizmde önemli bir cazibe merkezi olan Kapadokya bölgesinde yer alması, şehrin AR-GE ve ÜR-GE kabiliyetleri ile üretim yapan sanayi altyapısı ve geçmişten günümüze var olan, önemli ticari kapasitesi, Kayseri'nin turizm potansiyelini artıran diğer etkenler olarak değerlendirilebilir. Bu minvalde inşa edilen modern kara yolu bağlantıları hem yerli hem de yabancı turistlerin bölgeye erişimini de kolaylaştırarak Kayseri'nin turizm sektöründeki rolünü güçlendirmektedir. Ayrıca önemli bir kış destinasyonu olan Erciyes Kayak Merkezi'ne ulaşımı sağlayan, modern kara yolu altyapısı, kış turizmi açısından ulusal ve uluslararası turistleri de bölgeye çekme potansiyeline sahiptir.

Kayseri'nin şehir içi ulaşım altyapısı, modern ve çevre dostu çözümleriyle dikkat çekmektedir. İldem-Organize Sanayi Bölgesi ve Talas Cemil Baba-Cumhuriyet Meydanı hatları, şehir içi hareketliliği artırarak turistlerin şehir merkezindeki çekiciliklere kolay ulaşımını sağlamaktadır. Çevre dostu yaklaşımlarla geliştirilen otobüs filosu, elektrikli araç kullanımı ile sürdürülebilir turizme katkı sunmaktadır. Ayrıca Akıllı Trafik Yönetimi Projesi, şehir içi trafik yönetimini dijitalleştirerek turistlere daha konforlu bir ulaşım deneyimi sunmaktadır. Buna ilave olarak şehir genelinde yaygınlaşan taksiler de turistlerin çekicilikleri ziyaret edebilmeleri için önemli bir alternatif olarak görülmektedir. Bisiklet yolları ve Kent İçi Ulaşım Bisikleti (KAYBİS) sistemi, çevre dostu ulaşımı teşvik eden ulaşım sistemleri arasında yer almaktadır.

Kayseri'nin demir yolu altyapısı, turizmin gelişimi için önemli bir lojistik avantaj sağlamaktadır. Yerköy-Kayseri Hızlı Tren Projesi tamamlandığında Ankara-Kayseri arasındaki demir yolu yolculuk süresi, yaklaşık yedi saatten iki saate düşecektir. Bu gelişme, Kayseri'yi daha da hızlı ulaşılabilir hâle getirerek turist sayısını artırma potansiyeli ile fırsatlar sunabilecektir. Kayseri Gar'ının yenilenmesi ve lojistik köy

projeleri hem yolcu hem yük taşımacılığında kapasite artışı sağlayacaktır. Ayrıca Turistik Doğu Ekspresi güzergâhında bulunması, şehrin yerli ve yabancı turistlere ev sahipliği yapmasını teşvik etmektedir.

Kayseri Erkilet Havalimanı, şehrin ulusal ve uluslararası turizm potansiyelini artıran, bir başka önemli unsurdur. 2024 yılında hizmete giren yeni terminal binası, şehrin hava yolu ulaşımındaki kapasitesini genişletmiştir. Avrupa'nın birçok şehrine direkt uçuşların bulunması, Kayseri'yi uluslararası turistler için cazip bir destinasyon hâline getirmektedir. Ayrıca havalimanının Kapadokya'ya ulaşımında stratejik bir kapı olarak hizmet vermesi, bölgesel turizme olan katkısını artırmaktadır. 2020 yılında hayata geçirilen karbonsuz havalimanı projesinin (Kayseri Erkilet Havalimanı, 2025) ise sürdürülebilir turizme ciddi destek sunduğu ifade edilebilir.

Kayseri'nin ulaşım altyapısında bazı eksiklikler de dikkat çekmektedir. Şehir merkezinde artan trafik, sınırlı raylı sistem hat uzunluğu ve mazotlu otobüslerin yüksek karbon salınımı, Kayseri'nin ulaşımında geliştirmesi gereken noktalar. Ayrıca kırsal turistik çekiciliklere ulaşımın sınırlı olması, şehir içinde ve turistik merkezlerde otopark altyapısının yetersizliği ve taksilere erişimde yaşanan zorluklar ve yüksek taksii ücretleri de ulaşım sorunları olarak değerlendirilebilmektedir. Antalya ve İzmir gibi önemli destinasyonlara direkt uçuş sayısının azlığı ve Google gibi platformlarla entegre olmayan toplu taşıma uygulamaları, ulaşım planlamasında dikkate alınması gereken, diğer sorunlar arasında yer almaktadır. Çevre dostu bisiklet yollarının yetersizliği ve paylaşımlı araç sistemlerinin eksikliği de şehir içi hareketliliği kısıtlayan faktörler arasındadır.

Kayseri Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı doğrudan destekleyen politikalar aşağıda görölmektedir.

- P25 Uluslararası Tarifersiz Uçuş Seferlerinin Sayısını Artırmak
- P26 Turist Dostu Toplu Taşıma Sistemi Oluşturmak
- P51 Başta Akdeniz Bölgesi ile Olmak Üzere Hızlı Tren Ağına Yönelik Altyapı Çalışmalarına Hız Vermek

11 Önerilen Vizyon Projeleri

Kayseri'nin turizmde gelecek kurgusunu şekillendirecek 10 proje belirlenmiştir (Tablo 11.1.). Bu bölümde Kayseri'nin projeleri ve projeler kapsamındaki eylem planları yer almaktadır.

Tablo 11.1. Kayseri Turizminin Gelecek Kurgusunu Oluşturan Projeler

No	Proje Konusu	Önerilen Proje Adı
1.	Tanıtım ve DYÖ	Marka360°
2.	Kültür Turizmi	MirasKayseri
3.	Hizmet Kalitesi ve Turizm Bilinci	Turizmi Benimsiyorum
4.	Ekoturizm ve Sürdürülebilirlik	DoğaKayseri
5.	Sağlık Turizmi	KayseriMed
6.	Spor ve Macera Turizmi	HerSporKayseri
7.	Kış Turizmi	Erciyes365
8.	Akıllı Turizm ve Destinasyon	Turizm 5.0
9.	Festival ve Etkinlik	Kayfest
10.	Gastronomi Turizmi	GastroKayseri

11.1 Marka360°

Kayseri'nin ulusal ve uluslararası turizmde rekabetçi bir konuma ulaşması, etkin tanıtım faaliyetleri ve sürdürülebilir bir destinasyon yönetimiyle mümkündür. Bu vizyon proje, Kayseri'yi küresel turizm ağlarına entegre ederek profesyonel bir yönetim modeli oluşturmayı ve şehrin marka değerini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, şehrin tüm turizm bileşenlerine entegre bir şekilde odaklı güçlü bir destinasyon yönetim altyapısı oluşturulmalı, dijital ve bölgesel tanıtım faaliyetleri etkin bir şekilde yürütülmeli ve Kayseri'nin doğal, kültürel ve tarihî değerleri küresel pazarda tanıtılmalıdır.

Kayseri'nin uluslararası alanda daha görünür hâle gelmesi için UN Tourism, Uluslararası Havayolu Taşımacılığı Örgütü (IATA) ve Dünya Seyahat Acenteleri Birliği (WATA) gibi küresel kuruluşlara ilgili kurum, kuruluş ve işletmeler nezdinde üyelik sağlanmalıdır. Bu tür organizasyonlara katılım, Kayseri'nin bilinirliğini artırırken uluslararası iş birliklerinin kapısını da aralayacaktır. Bu amaç doğrultusunda sürdürülebilir bir destinasyon yönetim modeli oluşturulması da gerekmektedir. Kayseri'nin tarihî, kültürel, doğal ve gastronomik değerlerinin yönetimi ve pazarlama faaliyetlerinin yürütülmesini sağlayacak olan bu destinasyon yönetim modeli, şehrin tüm turizm faaliyetlerinin planlanması, örgütlenmesi, koordine edilmesi, uygulanmaların denetlenmesi ile düzeltici ve düzenleyici tedbirlerin alınmasını sağlayarak şehrin uzun vadeli turizm vizyonuna yön verecektir.

Destinasyon yönetim modelinin uygulamaya alacağı stratejilerinin başarısı, bölgesel iş birlikleriyle desteklenmelidir. Turistik aglomerasyona sahip Nevşehir başta olmak üzere Kapadokya Bölgesi içerisinde yer alan diğer gibi komşu destinasyonlarla entegre seyahat paketleri oluşturulmalı ve bu

bağlamda yenilikçi tur programları hazırlanmalıdır; örneğin, Nevşehir ve civarındaki balon turları ile Erciyes Kayak Merkezi'nin sunmuş olduğu turizm hizmetlerinin entegre olarak sunulması, benzer şekilde Bayramhacı'da termal turizm odaklı geliştirilecek turistik ürünlerin Nevşehir ve civarında sunulan turizm ürünleri ile entegre edilmesi gibi. Bu bağlamda, tur operatörleri ve yerel yönetimler iş birliği yaparak pilot projeler hayata geçirme yönünde iş birlikleri oluşturmaktadır.

Kayseri'nin sadece kültür ve doğa turizmi ile değil, spor turizmi alanında da küresel düzeyde rekabet edebilmesi için Erciyes Yüksek İrtifa Kamp Merkezi'nin bilinirliği artırılmalıdır. Yüksek irtifa antrenmanları için elverişli konumda bulunan bu tesis, uluslararası spor kulüplerine ve millî takımlara tanıtılmalı, büyük ölçekli spor organizasyonlarıyla iş birlikleri sağlanmalıdır. Aynı zamanda, Kayseri'nin sağlık ve termal turizmde rekabet gücünü artırmak için öncelikli hedef pazarlar belirlenmeli, medikal, termal ve *wellness* turizmi gibi segmentlerinde potansiyel ülkeler tespit edilerek stratejik pazarlama faaliyetleri yürütülmelidir.

Incoming turizmi artırmak amacıyla seyahat acenteleriyle etkin iş birlikleri sağlanmalıdır. Oteller, restoranlar ve turizm araçlarıyla ortak bir dijital portal oluşturularak turizm sektöründeki tüm aktörler arasında koordinasyon kolaylaştırılmalı, *incoming* odaklı çalışan acentelere finansal destek sağlanmalı ve uluslararası turizm fuarlarına katılım teşvik edilmelidir.

Turizm çeşitliliğini artırmak ve özgün deneyimler sunmak için mikro destinasyonlar belirlenmeli ve özel temalı butik tur programları hazırlanmalıdır. Bu süreç, yerel halk, akademisyenler ve turizm uzmanlarının ortak çalışmalarıyla yürütülmelidir. Kayseri'nin marka değerleri tanıtımda etkin bir şekilde kullanılmalı, şehrin yalnızca tarihî yapılarıyla değil, gastronomik ürünleri, tarihi ve diğer birçok kültürel unsurları ile de öne çıkarılması sağlanmalıdır. Bu çerçevede, Kayseri'nin tanıtım kampanyalarında şehre özgü değerler vurgulanmalı, uluslararası alanda dikkat çekici bir marka kimliği oluşturulmalıdır. Bu bağlamda, motto (slogan) ile şehrin turizm yüzüne vurgu yapacak uygun bir logo (sembol) oluşturulmalı ve reklâm müziği belirlenmelidir. Bu üç unsur Kayseri'nin turizm açısından markalaşmasının pazardaki bilgilendirici, ayırt edici ve hatırlatıcı ve hatta ikna edici yönü olarak değerlendirilmelidir.

Şehre gelen ziyaretçilerin şehrin sunmuş olduğu turizm ürünlerini nitelikli bir şekilde tanıyabilmeleri ve bilgi sahibi olabilmeleri için profesyonel ziyaretçi bürosunun kurulması faydalı olacaktır. Bu büronun, Kayseri'nin bir turizm destinasyonu olarak uluslararası boyutta konumlandırarak pazarlama faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütmesi, turizm organizasyonlarının nitelikli bir şekilde desteklemesi ve ziyaretçilere ev sahipliği yapması yapılması açısından değer katacaktır.

Dijital altyapının güçlendirilmesi, Kayseri'nin turizm stratejisinin temel bileşenlerinden biri olmalıdır. İnternet siteleri, mobil uygulamalar, sosyal medya kampanyaları ve artırılmış gerçeklik destekli içeriklerle Kayseri'nin turistik değerleri küresel çapta tanıtılmalıdır. Ayrıca, sağlık turizmde güçlü bir marka oluşturmak için Erciyes ve çevresi uluslararası sağlık turizmi pazarında öne çıkarılmalı, termal kaynakların kullanımı artırılmalı ve *wellness* ile medikal turizm tesisleri geliştirilmelidir. Bu süreçte, Nevşehir ve Sivas gibi komşu destinasyonlarla ortak projeler geliştirilerek turistlerin Kayseri'ye yönlendirilmesi teşvik edilmelidir.

Kayseri'nin markalaşma sürecini profesyonel bir çerçevede yürütmek için kreatif endüstri birimleri kurulmalıdır. Bu birimler, turistik kimliğin güçlendirilmesine yönelik projeleri hayata geçirerek Kayseri'nin uluslararası turizm pazarında dikkat çekmesini sağlayacak stratejiler geliştirmelidir. Aynı zamanda, yerel toplulukların sürece katılımı da sağlanmalı, meslek örgütleri ve sivil toplum kuruluşları turizm politikalarının oluşturulmasında aktif rol oynamalıdır.

Son olarak, Kayseri'de turizm paydaşları arasında ortak bir bilinç oluşturulmalı, kamu, özel sektör ve akademik çevreler arasında etkin bir koordinasyon sağlanmalıdır. Tüm bu çalışmaların sonucunda

Kayseri, uluslararası ölçekte bilinirliğı artan, güçlü bir destinasyon yönetimi modeliyle öne çıkan ve küresel turizm pazarlarında sürdürülebilir rekabet üstünlüğü olan bir çekim merkezi haline gelecektir.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Kayseri Turizm Master Planı kapsamında hazırlanan politikaların yürütülmesi ve takip edilmesinin sağlanması,
- Kayseri'ye özel bir destinasyon yönetim organizasyonu kurulması; kamu, özel sektör ve STK'ları kapsayacak şekilde tüm paydaşların koordinasyonunun sağlanması,
- Kayseri'nin turizm hedeflerini ve bu hedeflere ulaşmak için hangi destinasyonların öne çıkması gerektiği ile ilgili gerekli stratejileri içeren kapsamlı bir plan oluşturulması,
- Şehir turizmine en fazla katkı sağlayacak kuruluşların analiz edilmesi, önceliklendirip bu kuruluşlara üyelik kriterlerinin ve gerekliliklerinin incelenmesi,
- Kuruluşların üyelik sırasında düzenlenecek belgeleri ve üyelik başvuru dosyalarının hazırlanması, buna istinaden hazırlanan dosyada Kayseri'nin turizm potansiyelini, projelerini ve hedeflerini içeren detaylı raporlar oluşturulması,
- Türkiye'deki diğer şehirlerin marka kimliği çalışmalarının incelenip (Gaziantep, Konya, Eskişehir vb.) Kayseri'nin hangi yönlerden farklılaşabileceğinin belirlenmesi,
- Marka kimliğini belirleyen unsurları (misafirperverlik, hayırseverlik, geleneksellik vb.), Erciyes Dağı, Selçuklu eserleri ve geleneksel motifleri içeren Kayseri'nin karakterine uygun renk paleti ile logo, tipografi ve görsel öğeleri tasarlamak. Ulusal ve uluslararası kitlelerde kolay hatırlanabilir, çarpıcı bir ifade seçilmesi,
- Kayseri'nin kimliğini yansıtan, yaratıcı bir motto geliştirmek amacıyla halkın katılımını teşvik etmek için motto yarışması düzenlemek. "Erciyes'in Zirvesinden Tarihin Derinliklerine" veya "Kayseri: Kültürün ve Lezzetin Başkenti" gibi etkili slogan önerileri arasından en uygununun seçilmesi,
- Yeni marka kimliği ve mottosu için şehir çapında bir lansman etkinliği düzenlenmesi, Kayseri'nin yeni mottosunu tanıtan kısa tanıtım filmleri ve reklamlar hazırlaması,
- Tarihi (Selçuklu eserleri, Kültepe), gastronomisi (pastırma, mantı), doğal güzellikleri (Erciyes, Sultan Sazlığı) ve ekonomik gücü (ticaret ve sanayi) üzerinde çalışarak marka teması oluşturulması,
- Akıllı Turizmin Avrupa Başkentleri Projesi kapsamında konuya uygun, belediyeler ile iş birliği içerisinde Kayseri iline ait projeler hazırlanması, bir taraftan Kayseri'nin turizm destinasyonlarının tanıtımının sağlanması, bir taraftan da Avrupa kentleri arasında iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılması,
- Kayseri ili için edebiyat, film, müzik, zanaat ve halk sanatları, tasarım, gastronomi, medya sanatları ve mimari temalarından biri seçilerek UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Programı'na (*Creative Cities Network*) başvuru yapılması,
- UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na 2025 yılında başvuru yapılması,
- Özellikle Avrupa Konseyi Kültür Rotaları programına dâhil olabilmek için farklı Avrupa ülkelerinin miraslarının ortak bir kültürel mirasa nasıl katkı sağladığını göstermek için Sertifikalı Kültür Rotaları programına başvurulması,
- Kayseri ilinin yeni kültür rotalarına dâhil olabilmesi için Avrupa Konseyi tarafından belirlenen kriterleri sağlayan rotalar belirlenmesi ve bu rotaların Avrupa hafızasını, tarihini ve mirasını geliştiren ve Avrupa'nın günümüz çeşitliliğinin yorumlanmasına katkıda bulunan, Avrupa değerlerini temsil eden rotalar olduğunun projelerle anlatılması,
- Kayseri'nin öne çıkan marka değerleri ve Kayserili ünlüleri tespit ederek ortak bir tanıtım stratejisinin belirlenmesi için kültürel, tarihî ve gastronomik değerleri ayrı kategorilerde sınıflandırma yapılması,

- "Kayseri'nin Markaları" konseptiyle dijital tanıtım kampanyaları düzenlenmesi,
- Kayseri'nin değerlerini tanıtmak için uluslararası turizm ve gastronomi fuarlarına Kayseri'li ünlülerle katılım sağlanması,
- Hedef kitleyi belirleyerek turizm temalarına uygun yerli ve yabancı *influencer*ları ve Kayserili ünlüleri seçerek (örneğin, seyahat blog yazarları, gastronomi uzmanları, *outdoor* sporcular) tanıtımlarda *influencer*lardan yararlanılması,
- *Influencer*ların Kayseri'nin turistik noktalarını ziyaret etmelerini sağlayarak Erciyes Dağı'nda kayak deneyimi, Sultan Sazlığı'nda kuş gözlemi, Kapuzbaşı Şelalesi'nde doğa yürüyüşü gibi tematik içerikler üretilmesi,
- Yemek *blogger*larına Kayseri'nin yöresel lezzetlerini (mantı, pastırma, sucuk) tanıtan yemek videoları hazırlanması ve Kayseri'yi tanıtan ücretsiz konaklama, yemek ve etkinlik imkânları sunarak *barter* anlaşmaları yapılması,
- *Influencer*larla iş birliği içerisinde Kayseri'nin turistik destinasyonlarına ücretli kampanyalar düzenlenmesi, *Influencer*lara özel rehberli tur paketleri ve takipçilerine indirim kampanyaları hazırlanması,
- Erciyes Dağı, Sultan Sazlığı ve Kapuzbaşı Şelaleleri gibi doğal zenginliklerin korunmasına yönelik sürdürülebilir turizm politikaları geliştirilmesi,
- Soğanlı Vadisi'nin Kayseri ve Kapadokya destinasyonları ile bütüncül bir şekilde pazarlanarak turistlerin bölgeyi tercih etme motivasyonunun artırılması,
- Kayseri'deki farklı turizm ürünlerine yönelik özel eylem planlarının oluşturulması,
- Erciyes Kayak Merkezi'nin uluslararası standartlara uygun şekilde geliştirilmesine devam edilmesi,
- Kültür ve tarih turizmi kapsamında Kayseri Kalesi, Gevher Nesibe Şifahanesi, Mimar Sinan Evi, Kültepe gibi tarihî alanların restorasyonunun tamamlanması ve tanıtım faaliyetlerinin artırılması,
- Gastronomi turizmi açısından pastırma, sucuk, mantı gibi Kayseri'ye özgü yerel lezzetlerin uluslararası düzeyde tanıtılması, gastronomi festivallerinin düzenlenmesi,
- Sağlık ve termal turizm kapsamında kaplıca ve şifalı su kaynaklarının sağlık turizmine entegre edilerek geliştirilmesi,
- Kayseri ilindeki üniversiteler ve belediyelerin iş birliği ile halk eğitim merkezlerinde (KAYMEK) yerel halk ve turizm sektöründe çalışanlar için turizm kursları ve eğitim programları düzenlenmesi,
- Halk eğitim merkezlerinde turistlerin satın almasına yönelik Kayseri'ye ait el sanatları ve yerel ürünlerin üretilmesi için kurslar açmak ve halkın ürettiği Kayseri'ye ait el sanatları ve yerel ürünlerin satışını desteklemek için özellikle turistik lokasyonlarda pazarlar kurulması,
- Özellikle Kaniş-Karum bölgesinin daha çok canlanması ve turizme dâhil edilmesi için Antakya'daki Museum Otel gibi tamamen doğal destinasyonun üzerinde müze otel olarak özel bir tesis oluşturulması,
- Şehrin farklı noktalarına turistlerin bilgi alabileceği merkezler kurulması, turistlerin şehirde kolaylıkla rehberlik hizmeti alabilecekleri dijital uygulamalar geliştirilmesi,
- Dijital platformlarda, sosyal medyada ve geleneksel medyada tanıtım kampanyaları başlatılması, sosyal medya platformları, internet sitesi ve mobil uygulamalar üzerinden Kayseri'nin marka hikâyesini anlatılması, #KayseriKeşfet gibi viral *hashtag*lerle farkındalığın artırılması,
- Öncelikle Kayseri'nin komşu illeri (Nevşehir, Sivas, Niğde, Kırşehir, Yozgat) ile ortak turizm haritası belirlenmesi ve Erciyes Dağı, Kapadokya, Sultan Sazlığı ve tarihî mekânları kapsayan bir gezi rotasyonu oluşturulması,
- Çevre illerle ortak slogan ve temalarla tanıtım kampanyaları düzenlenmesi, kardeş şehir uygulamalarının tanıtımında, örneğin "Kapadokya'ya Yolculuk Kayseri'den Başlar" gibi tematik

konseptler geliştirilmesi ve buna yönelik dijital platformlarda bölgesel tanıtım videoları ve reklamlarının yayınlanması,

- Çevre illere ziyarete gelen turistlerin ilgisini çekmek veya bu illerde yaşayan yerel halkın Kayseri etkinliklerinden veya destinasyonlarından haberdar olmaları için açık hava reklamları ve tanıtım materyallerinin kullanılması,
- "Komşu İller Günü" gibi etkinlikler düzenleyerek komşu illerdeki yerli turistin Kayseri'yi ziyaretinin teşvik edilmesi,
- Kayseri ve çevre illerin turizm kuruluşları arasında iş birliği protokolleri imzalanması, ortak turizm platformları ve internet siteleri oluşturularak komşu illere gelen turistlerin Kayseri'ye de gelişlerinin sağlanması,
- Kayseri ve çevre iller arasında bölgesel iş birliklerini güçlendirecek ortak pazarlama stratejilerinin geliştirilmesi, fuarlarda bölgesel destinasyonları tanıtacak stantlar açılması,
- Erciyes ile Kapadokya'yı birleştiren turların tanıtımının artırılması, bölge içi ulaşım ağlarının güçlendirilerek özel turistik transfer hizmetlerinin sağlanması,
- Selçuklu Dönemi eserlerine odaklanan tarih temalı paket turların hazırlanması,
- Erciyes kayak turları ile Kapadokya doğa yürüyüşlerini birleştiren doğa ve macera temalı tur paketlerinin oluşturulması, dağcılık ve bisiklet etkinlikleriyle desteklenmesi,
- Gastronomi ve kültür temalı paket turlar kapsamında Kayseri mutfağına özgü lezzetlerin ve yerel festivallerin tanıtımının yapılması,
- Turizm işletmeleri ve seyahat acenteleri arasında iş birliğini artırmak amacıyla düzenli koordinasyon toplantılarının gerçekleştirilmesi, Erciyes A.Ş. gibi kurumlarla ortak projeler geliştirilmesi,
- Kayseri'ye özgü dijital turizm platformu kurulması; seyahat acenteleri, konaklama tesisleri ve turistik destinasyonlara ilişkin bilgilerin bu platformda entegre edilmesi,
- Dijital platform üzerinden *incoming* acentelere yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi ve şehirdeki turistik etkinliklerin planlamasının yapılması,
- Turizm işletmeleri ve seyahat acentelerinin hizmet kalitesini artırmak amacıyla Kayseri Ticaret Odası ve üniversiteler iş birliğinde turizm temalı eğitim programlarının hazırlanması,
- Acente ve işletme temsilcilerinin katılımıyla yıllık turizm iş birliği çalıştaylarının düzenlenmesi, Kayseri'ye özgü rotaların ve deneyim atölyelerinin geliştirilmesi,
- Kayseri'nin gastronomi, kültür ve doğa odaklı tur paketlerinin hazırlanarak tanıtılması; Erciyes'te ekolojik kamp alanları ve bungalov konaklama seçeneklerinin oluşturulması,
- Kayseri'nin doğal, tarihî ve kültürel mikro destinasyonlarının envanterinin çıkarılması, destinasyon haritası ve tanıtım materyallerinin hazırlanması,
- Mikro destinasyonların keşfi sürecinde altyapı ihtiyaçlarının giderilmesi (yol, tabela, otopark, güvenlik vb.), yerel halkın sürece aktif katılımının sağlanması,
- Her mikro destinasyon için tematik butik tur programlarının (doğa yürüyüşü, bisiklet, fotoğrafçılık vb.) geliştirilmesi, kadın kooperatiflerinin konaklama ve kültürel deneyim hizmetlerinin bu programlara entegre edilmesi,
- Butik tur programlarında farklı turist segmentlerine hitap eden (günübirlik, hafta sonu, özel deneyimler) paketlerin hazırlanması,
- Popüler futbol, basketbol ve voleybol kulüplerinin kamp için davet edilmesi,
- Futbol, basketbol ve voleybol kulüplerine yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde kamp programları düzenlenmesi,
- Futbolda yaz ve kış hazırlık dönemlerinde kupa organizasyonları düzenlenmesi,
- Yüzme, tenis gibi farklı branşlardaki sporcu ve kulüplerin dikkati çekilerek kamp imkânları hakkında bilgiler verilmesi,
- Yol bisikleti sporcu ve kulüplerine yönelik kamp hizmeti verilmesi,

- Hedef pazar olarak Körfez ülkeleri, Orta Asya ve Avrupa ülkelerine yoğunlaştırılmış pazarlama faaliyetleri yürütülmesi,
- Erciyes Kayak Merkezi'nde mevcut araç ve gereçlerin bakım ve tadilatlarının düzenli bir şekilde yaptırılması ve olası negatif imajın önüne geçmek adına eksik ekipmanın tamamlanmasının sağlanması,
- Bakanlıklar, üniversiteler ve diğer kurumlar tarafından gerçekleştirilen çeşitli organizasyonların Erciyes'te yapılmasının sağlanması,
- "Erciyes odaklı sağlık turizmi" sloganından uzaklaşmadan sağlık turizmi altyapısını spor, tarih, kültür ve gastronomi turizm altyapıları ile birleştirilmesi,
- Kayseri'deki destinasyonlar hakkında ayrıntılı bilgi ve çevrim içi rezervasyon imkânı sunan turizm işletmelerini ve destinasyonlarını tanıtan, bütünleşik bir dijital platform oluşturulması,
- Kayseri'nin dijital tanıtımını artırmak amacıyla şehirdeki turistik cazibe merkezlerini ve etkinlikleri vurgulayan, sosyal medya ve dijital reklam kampanyaları düzenlenmesi,
- Kayseri'deki tüm turizm işletmelerini dijital altyapıya dâhil etmek için yerel işletmelere yönelik dijital dönüşüm eğitimleri verilmesi ve rehberlik sağlanması,
- Kayseri'nin dijital tanıtım platformu ile uluslararası pazarlara açılmak için çok dilli (İngilizce, Arapça, Almanca, Fransızca ve Çince vs.) içerik üretilmesi,
- Dezavantajlı gruplar için teknolojik çözümlerle (işitme engelliler için indüksiyon döngüsü, görme engelliler için sesli rehber sistemleri, Braille alfabesiyle bilgilendirme panoları ve engelli rampalarının dijital haritalara entegre edilmesi gibi) şehirdeki erişilebilirliğin artırılması,
- Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Kayseri Ticaret Odası ve Kayseri Sanayi Odası gibi kuruluşlar ile iletişime geçerek şehir merkezine yakın, ulaşımı kolay, yeni gelişen ve ticari faaliyetlerin yoğun olduğu bölgeler hakkında bilgi alarak uygun yer belirlenmesi,
- Etkinliklerin planlanması, organizasyonu ve tanıtımını yapılması üzere etkinlik yönetimi ve pazarlama alanlarında uzman ve deneyimli bir ekip oluşturulması,
- Büroda sunulacak hizmetleri (kongre organizasyonu, konaklama, ulaşım, tanıtım ve pazarlama, bilgilendirme gibi) ve yapılacak faaliyetlerin (iletişim kurma, seminer, eğitim, sürdürülebilirlik/çevre dostu etkinlikler gibi) belirlenmesi,
- Kongre ve Ziyaret Bürosu'na destek verecek yerel işletmeler (otel ve konaklama sektöründeki işletmeler, toplu taşıma ve ulaşım işletmeleri, yiyecek-içecek sektöründeki işletmeler, turizm şirketleri ve teknoloji firmaları gibi) ve yatırımcılar edinilmesi,
- Ziyaretçi şikâyet ve memnuniyet araştırmalarını kapsayan veri toplama ve analiz sistemini kurgulanması ve yönetilmesi,
- TGA, Oran Kalkınma Ajansı, üniversiteler, sağlık kurumları, turizm acenteleri, oteller, ulaşım şirketleri, sivil toplum kuruluşları, Organize Sanayi Bölgesi'ndeki firmalar ve medyadan ilgili kişiler ile paydaş haritası oluşturulması,
- Paydaşlar arasındaki iletişimin sağlanması, düzenli bilgilendirme yapmak ve geri bildirim sağlamak amacıyla iletişim ağı kurulması,
- Paydaşlar arasında düzenli istişare toplantıları yapılması ve paydaşların belirli aralıklarla bir araya gelmeleri için yıllık bir takvim oluşturulması,
- Güncel gelişmeleri, en son uygulamaları ve yenilikleri paylaşmak amacıyla eğitim programları düzenlenmesi,
- İldeki paydaşların birlikte çalışmasını teşvik etmek amacıyla ortak hedefler (sorunların çözümü, ortak projeler yürütülmesi gibi) belirlenmesi,
- Yerel üreticiler ve turizm sektörü paydaşları arasında iş birliği kurarak kongre ve iş turizmi faaliyetleri boyunca çeşitli yöresel ürünlerin ve hediyelik eşyaların tanıtımının ve pazarlamasının yapılması,

- Erciyes Kayak Merkezi'ndeki oteller ile iş birliği yaparak merkezin kongre ve iş turizminde değerlendirilmesi,
- Sanayi-Üniversite iş birliği ile Kayseri'yi kültürel açıdan tanıtan hediyelek ürünleri (Zamanı Kalesi, Seyyid Burhaneddin Türbesi, Aziz George'un ejderha ile savaşı, Kayseri'de bulunan kümbetler, Kayseri Kalesi, Kültepe Arkeolojik Alanı, Selçuklu Devleti yapıları vb.) tasarlanması ve pazara sunulması,
- Kayseri ilinde faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşları başta olma üzere tüm inanç ve kültür temsilcilerini, alınacak kararlara dâhil edebilecek mekanizmaları Kayseri Valiliği ve yerel yönetimlerin öncülüğünde oluşturulması,
- İhtiyaç duyulan ya da talep edilen çalışmalara ilişkin kararların alınabilmesi ve toplumun taleplerinin karşılanabilmesi için alanında uzman akademisyenlerden oluşacak bir komisyon kurmak ve kritik kararlarda halkın görüşlerini yansıtacak oylamaların, herkesin kolaylıkla ulaşabileceği şekilde (örneğin belediyelerin ya da Valiliğin internet sayfalarında oluşturulacak anketler) yapılması,
- Kayseri'de bulunan zengin kültürel mirasın korunabilmesi için gönüllülük programları oluşturarak halkın aktif katılımının sağlanması,
- Kent Konseyi'nin alınacak kararlarda daha aktif rol almasının sağlanması, hedeflenmektedir.

11.2 MirasKayseri

Kayseri, binlerce yıllık tarihi, zengin kültürel mirası ve farklı medeniyetlerin izlerini taşıyan yapılarıyla Türkiye'nin en önemli kültür turizmi destinasyonlarından biri olma potansiyeline sahiptir. Ancak, bu potansiyelin tam anlamıyla değerlendirilmesi için kültürel mirasın etkin bir şekilde korunması, tanıtılması ve turizme entegre edilmesi gerekmektedir. Bu vizyon proje, Kayseri'nin kültürel ve tarihî değerlerini ön plana çıkararak turizmi çeşitlendirmeyi, kültürel mirası sürdürülebilir bir yaklaşımla gelecek nesillere aktarmayı ve Kayseri'yi uluslararası kültür turizminin önemli merkezlerinden biri hâline getirmeyi hedeflemektedir.

Kayseri'nin sahip olduğu kültürel mirasın daha geniş bir kitleye tanıtılması ve şehirde kültür turizminin yaygınlaştırılması için tematik kültür rotaları oluşturulmalıdır. Şehrin her ilçesi kendine özgü kültürel ve tarihî değerler barındırdığından, ziyaretçileri farklı bölgeleri keşfetmeye teşvik edecek rotalar tasarlanmalı ve bu rotalar bölgesel hareketliliği artıracak şekilde yaygınlaştırılmalıdır. Bu sayede Kayseri'nin tarihî dokusu daha erişilebilir hâle getirilecek ve turistlerin şehirde daha uzun süre konaklaması sağlanacaktır.

Kayseri'nin uluslararası kültür turizmi alanındaki görünürlüğünün artırılması için UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne kalıcı eserler eklenmelidir. Şu anda UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde bulunan Kültepe Kanesh Arkeoloji Alanı, Anadolu Selçuklu Medreseleri ve Koramaz Vadisi, Kayseri'nin tarihî derinliğini yansıtan önemli birer kültürel varlık konumundadır. Kayseri'nin İncesu ilçesinde yer alan ve kökeni 3. yüzyıla uzanan taban mozaikleri, 600 metrekarelik etkileyici bir alana yayılmaktadır. Planlanan kazı çalışmalarının 4.500 metrekarelik geniş bir alanı kapsayacak olması, bu arkeolojik hazinenin potansiyelini ortaya koymaktadır. Türkiye'de yalnızca yedi adet mozaik müzesi bulunduğu göz önünde bulundurulduğunda, Kayseri'deki bu alanın özgünlüğü ve önemi daha da belirginleşmektedir. Roma, Bizans ve Türk-İslam dönemlerine ışık tutan taban mozaikleri, farklı medeniyetlerin izlerini aynı zeminde buluşturarak benzersiz bir kültürel süreklilik sunmaktadır. Kayseri turizmine büyük bir katkı sağlayacak bu eşsiz alan, sahip olduğu tarihi ve sanatsal değerle UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne girmeye güçlü bir adaydır. Hem yerel hem de evrensel kültürel miras açısından korunması ve tanıtılması

gereken bu mozaikler, insanlık tarihine ortak bir katkının simgesidir. Ancak Kayseri'nin köklü geçmişi ve çok kültürlü yapısı düşünüldüğünde, UNESCO kalıcı listesine dâhil edilecek yeni kültürel varlıklar belirlenmeli ve bunların tescili için uzun vadeli stratejik planlamalar yapılmalıdır. Böylece Kayseri'nin uluslararası düzeyde tanınırlığı artırılarak kültürel mirasın korunması konusunda önemli adım atılmış olacaktır. Kültür turizmini geliştirmek için yalnızca tarihî yapıların tanıtımı yeterli olmayıp şehrin geleneksel yaşam tarzını yansıtan cazibe merkezleri de oluşturulmalıdır. Bu merkezlerde Kayseri'ye özgü sanat, müzik, tiyatro, sinema ve zanaat örnekleri sergilenmeli, geleneksel kıyafetler, el işçiliği ve yöresel lezzetler ziyaretçilere sunulmalıdır. Bu tür deneyim odaklı cazibe merkezleri, turistlerin şehrin kültürel atmosferini daha yakından hissetmelerini sağlayarak kültür turizminin güçlenmesine katkı sunacaktır.

Bu bağlamda, Kayseri'nin en önemli ticari ve tarihî merkezlerinden biri olan Kapalı Çarşı'nın tematik bir kültür merkezi olarak yeniden yapılandırılması önem arz etmektedir. XV. yüzyılda inşa edilen ve Osmanlı Dönemi'nin en büyük kapalı çarşılarından biri olan bu tarihî yapı, günümüzde hâlâ ticari faaliyetlerin merkezi konumundadır. Kapalı Çarşı, geleneksel alışveriş kültürünü yaşatan, Kayseri'ye özgü zanaatların tanıtıldığı ve yerel ürünlerin sergilendiği bir kültürel deneyim alanına dönüştürülmelidir. Böylece hem ticaretin canlandırılması hem de kültür turizminin desteklenmesi sağlanacaktır.

Kayseri'nin farklı kültür ve inanç gruplarına ait tarihî mirasının uluslararası turizme açılması, şehrin kültür ve inanç turizmi alanında marka değerini artıracaktır. Manastırlar, kiliseler, türbeler ve camiler gibi dinî yapılar restore edilerek turizme kazandırılmalı, bu yapıların tarihî bağlamı ve kültürel önemi ziyaretçilere etkili bir şekilde aktarılmalıdır. Tüm bu çalışmaları desteklemek amacıyla Kayseri'nin kültürel ve inanç turizmi değerlerinin dijital platformlar aracılığıyla tanıtılması sağlanmalıdır. Bu platformlar, Kayseri'nin tarihî mekânları, geleneksel etkinlikleri ve inanç turizmine yönelik deneyimlerini çevrim içi olarak tanıtmalı; ziyaretçilerin bilgi edinmelerini, tur planlamalarını ve rezervasyonlarını kolaylaştırmalıdır. Dijitalleşme, Kayseri'nin kültürel mirasını daha geniş kitlelere ulaştırırken turizm sektörünün dijital dönüşümüne de katkı sağlayacaktır.

Bu doğrultuda, Kayseri'nin kültürel çeşitliliğini ön plana çıkaran tematik rotalar hayata geçirilecektir. Örneğin, Mimar Sinan'ın doğduğu Ağırnas'ta başlayıp Koramaz Vadisi boyunca ilerleyen Koramaz Rotası, ziyaretçilere Mimar Sinan Evi, Arap Ocağı, Koramaz Müzesi, tarihi kilise ve bezirhane gibi önemli noktaları keşfetme imkânı sunmaktadır. Bunun yanında, Kayseri'nin binlerce yıllık ticaret geçmişine ışık tutan Kültepe Rotası ile Kültepe Müzesi, Asurlu tüccarlar sokağı ve Kaniş-Karum kalıntıları ziyaret edilebilecektir. Ayrıca, İncesu'dan başlayıp Yeşilhisar ve Soğanlı Vadisi'ne kadar uzanan rota, kervansaraylar, kaya kiliseleri ve mozaikleriyle zengin bir tarihî yolculuk vadetmektedir. Develi ve Yahyalı ilçelerini kapsayan rotada ise tarihî eserlerin yanı sıra bölgenin kendine özgü gastronomisi ve doğal güzellikleri ön plana çıkarılacaktır. Bu tematik kültür rotaları, Kayseri'nin kültürel mirasını daha görünür kılarken, şehirde turizm hareketliliğinin yıl geneline yayılmasına katkı sağlayacaktır. Bunun yanı sıra, Kayseri'nin Kapadokya bölgesi ile olan coğrafi ve kültürel bağları dikkate alınarak oluşturulacak Kayseri (Kapadokya) İnanç Rotası da şehrin inanç turizmi potansiyelini güçlendirecektir. Hristiyanlık tarihinde önemli bir yere sahip olan Kayseri; Kayserili Basil gibi kilise babalarının izlerini taşıyan mekânlar, Aziz George Kilisesi ve Soğanlı Vadisi'ndeki Karabaş, Yılanlı, Kubbeli, Saklı, Geyikli, Tokalı, Ballık, Tahtalı gibi kaya kiliseleriyle inanç turizmi açısından zengin bir destinasyon konumundadır. Bu rota sayesinde özellikle Latin Amerika ve Avrupa ülkelerinden inanç odaklı turistlerin Kayseri'ye ilgisinin artırılması hedeflenmektedir.

Kayseri'nin arkeolojik kazı alanları turizme kazandırılarak kültür turizmi çeşitliliği artırılmalıdır. Özellikle Kültepe-Kanesh Arkeoloji Alanı, Develi Gereme Harabeleri ve diğer arkeolojik kazı alanlarının etkin bir restorasyon süreci ile ören yeri statüsüne kavuşturulması gerekmektedir. Bu sayede Kayseri'nin tarih

öncesi dönemlerden bugüne uzanan kültürel mirası daha geniş bir ziyaretçi kitlesine ulaştırılabilecektir. Şehrin markalaşma sürecini desteklemek için kreatif endüstri birimleri kurulmalı, kültürel mirasın korunması ve tanıtılması konusundaki projeler profesyonel bir çerçevede yürütülmelidir. Bu çerçevede, Kayseri'nin kültürel kimliğini ve marka değerini artıracak projeler hayata geçirilerek şehrin turizm potansiyeli sürdürülebilir bir şekilde geliştirilmelidir.

Kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılması için toplumsal farkındalık artırılmalı ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır. Eğitim programları, atölyeler ve etkinliklerle yerel halkın kültürel değerlere sahip çıkması teşvik edilmeli; okullarda kültürel miras dersleri müfredata eklenerek genç nesillerin bu mirasa sahip çıkmaları sağlanmalıdır. Özellikle öğrencilere yönelik kültürel projeler ve şehir içi turlar düzenlenerek Kayseri'nin tarihî ve kültürel değerleri toplumun her kesimiyle buluşturulmalıdır.

Son olarak Kayseri'nin kültürel mirasının korunması, tanıtılması ve sürdürülebilir turizm çerçevesinde yönetilmesi için tüm paydaşlar arasında güçlü bir iş birliği sağlanmalıdır. Yerel yönetimler, akademik çevreler, sivil toplum kuruluşları ve turizm sektörü temsilcileri, ortak çalışmalar yürüterek Kayseri'yi kültür turizminde küresel ölçekte önemli bir destinasyon haline getirmelidir.

Bu vizyon proje ile Kayseri, kültürel ve tarihî mirasıyla öne çıkan, tematik kültür rotaları ve dijital turizm altyapısı ile desteklenen, uluslararası alanda tanınan, güçlü bir kültür turizmi destinasyonu hâline gelecektir.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Kayseri Kalesi, Hunat Hatun Külliyesi, Sultan Hanı, Kültepe-Kanesh Arkeoloji Alanı, Zamantı Kalesi gibi tarihî ve arkeolojik alanları kapsayan, Kayseri Tarih ve Arkeoloji Rotasının oluşturulması,
- Aziz George Kilisesi, Mevlana'nın hocası olan Seyyid Burhaneddin Türbesi, Soğanlı Vadisi, Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi, Ağırnas Yer Altı Şehri, Özvatan Taşlık Camii (Agios Georgios Kilisesi), Develi Ulu (Sivasi Hatun) Camii, Kayseri Ulu Camii (Cami-i Kebir) gibi inanç turizmini destekleyecek alanları kapsayan, Kayseri İnanç Turizmi Rotası'nın oluşturulması ve buna benzer rotaların geliştirilerek yaygınlaştırılması,
- Mimar Sinan'ın doğduğu Ağırnas Mahallesi'nden başlayarak Koramaz Vadisi boyunca Mimar Sinan Evi, Arap Ocağı, Koramaz Müzesi, kilise ve bezirhane gibi tarihî eserleri kapsayan Koramaz Kültür Rotası'nın oluşturulması ve bu rotanın tanıtımının ulusal ve uluslararası platformlarda yapılması,
- Kültepe Müzesi, Asurlu tüccarlar sokağı, Kaniş-Karum arkeolojik alanını kapsayacak şekilde Kültepe Ticaret ve Medeniyet Rotası'nın oluşturulması, rota boyunca dijital rehber uygulamalarının devreye alınması ve yerinde bilgilendirici tabelaların hazırlanması,
- İncesu, Yeşilhisar ve Soğanlı Vadisi'ni kapsayacak şekilde Örenşehir mozaikleri, İncesu Kervansarayı, kaya kiliseleri ve diğer tarihî eserlerin ziyaretini içeren Kayseri Taş ve İnanç Mirası Rotası'nın oluşturulması, rota boyunca ziyaretçilerin deneyimleyebileceği atölye ve rehberli turların planlanması,
- Develi ve Yahyalı ilçelerinde Ulu Cami, Fraktin Kabartması, kent müzesi ve türbeler gibi kültürel değerlerin yanı sıra yöresel gastronomi ve doğal güzelliklerin öne çıkarılacağı Develi-Yahyalı Kültür ve Doğa Rotası'nın oluşturulması, bu rota özelinde yöresel lezzet duraklarının tanıtımının yapılması,
- Kayseri'nin Kapadokya bölgesi ile birlikte Hristiyanlık tarihi açısından önemini vurgulayan, Surp Asvazdazdin, Surp Lusaroviç Kiliseleri, Soğanlı Vadisi'ndeki kaya kiliseleri (Karabaş, Yılanlı, Kubbeli, Saklı, Geyikli, Tokalı, Ballık, Tahtalı), Aziz George Kilisesi ve Kayserili Basil gibi tarihî figürleri kapsayan Kayseri (Kapadokya) İnanç Rotası'nın oluşturulması,

- Kayseri (Kapadokya) İnanç Rotası kapsamında Aziz George Kilisesi'nin restorasyon sürecinin tamamlanarak özellikle Latin Amerika ülkelerinden gelecek inanç turizmi odaklı ziyaretçilerin ilgisinin artırılması için uluslararası tanıtım kampanyalarının düzenlenmesi,
- Rota üzerinde bulunan tüm kiliseler ve tarihî mekânlar için dijital rehberler hazırlanması, bu alanların çok dilli tanıtım materyalleri ile desteklenmesi,
- Kayseri'nin Hristiyanlık tarihi içindeki önemini uluslararası platformlarda öne çıkaracak şekilde, ilgili ülkelerle kültürel diplomasi faaliyetlerinin artırılması ve kilise babası Kayserili Basil başta olmak üzere önemli figürler üzerine belgesel, film ve sergi projelerinin desteklenmesi,
- Oluşturulacak tematik kültür rotaları üzerinde özçekim (selfie) noktalarının belirlenmesi ve bu noktalara rotanın sembolik figürlerinin yerleştirilmesi,
- Tüm tematik kültür rotalarının dijital platformlara entegre edilerek mobil uygulama ve dijital haritalar üzerinden erişilebilir hâle getirilmesi,
- Kayseri'nin tarihî dokuma geleneklerini yansıtan geleneksel el sanatları atölyelerinin kurulması, bu sayede kültür ve inanç turizmi bağlamında şehre gelen ziyaretçilere geleneksel tekniklerle halı ve kilim dokumayı deneyimleme fırsatı sunacak Kayseri Geleneksel El Sanatları Rotası'nın oluşturulması,
- Kayseri mantısı, sucuk, pastırma ve nezdine tatlısı gibi yöresel lezzetlerin geleneksel yöntemlerle anlatılarak yapıldığı, ziyaretçilerin yöresel lezzetleri hem tattığı hem de geleneksel yöntemlerle yapımını deneyimleyebildiği gastronomi deneyim rotasının oluşturulması,
- Sinsin, Mendil, Serçe, Yumruk, Eminem, Turnam, Öteyüz ve Galice Potinli Gelin gibi Kayseri yöresi halk oyunlarının anlatıldığı, öğretildiği ve ziyaretçilerle bu oyunların birebir deneyimlendiği Kayseri Geleneksel Halk Oyunları Rotası'nın oluşturulması,
- Rotalar üzerinde özçekim noktaları oluşturulması,
- Kayseri il sınırları içerisinde bulunan kültür ve inanç turizmi kapsamına girecek unsurların çok kapsamlı bir envanterinin çıkarılabilmesi için Kayseri Valiliğinin himayesinde, yerel yönetimler ile üniversitelerin iş birliğinde, alanında uzman akademisyenlerden oluşturulacak yetkin bir komisyonun yönetiminde bir seferberliğin başlatılması,
- Başta Kültepe-Kanesh Arkeoloji Alanı, Aziz George Kilisesi, Develi Gereme Harabeleri, Zamantı Kalesi olmak üzere henüz tam olarak gün yüzüne çıkarılamamış ya da bakıma ihtiyaç duyulan yapılar için kazı ve restorasyon çalışmalarının hızlandırılmasını sağlayacak önlemlerin alınması,
- UNESCO Dünya Mirası Listesi başvuru süreçlerini destekleyecek şekilde, başvuru yapılacak destinasyonların 3D modellerinin ve dijital haritalarının oluşturulması, sanal gerçeklik uygulamalarının geliştirilmesi suretiyle bu alanların tanıtımının uluslararası düzeyde yapılması ve bu alanlarla ilgili olan tüm tarihî fotoğrafların, belgelerin ve benzer materyallerin dijital arşivlerde toplanmasının sağlanarak erişilebilir hâle getirilmesi.,
- Valilik, yerel yönetimler, ilgili STK'lar ve alanında uzman akademisyenler tarafından belirlenecek lokasyonlarda Kayseri kültürünü tanıtacak cazibe merkezlerinin kurulması,
- Oluşturulacak her bir cazibe merkezinin isminin ve logosunun halk oylaması yolu ile belirlenmesi ve bu sayede toplumdaki farkındalığın artırılmasının sağlanması,
- Cazibe merkezlerinin kurulması ve yönetilmesi sürecinde profesyonel yöneticiler ile çalışılması ve cazibe merkezlerinin kurumsallaşmasının sağlanması,
- Selçuklu Dönemi eserlerin tanıtıldığı sanal deneyim imkânlarının sunulması, Selçuklu Dönemi kıyafetleri, yemekleri ve tarihî figürlerinin canlandırılması,
- Cazibe merkezlerinden elde edilen gelirlerin otofinansman kapsamında yine merkezlerin geliştirilmesi için kullanılmasının sağlanması, buna ilişkin yasal alt yapının hazırlanması,
- Kapalı Çarşı'nın tematik bir yapıya kavuşturulabilmesi için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması,

- Kapalı Çarşı'nın içerisinde yer alan dükkânlarda Kayseri kültürüne ait ürünlerin (Kayseri mantısı, pastırma, sucuk, yağlama, nevine, gilaburu suyu, Develi Cıvıklısı, Soğanlı bez bebekleri vb.) yer almasının sağlanması,
- Kapalı Çarşı'yı gece gezmek isteyen turistler için güvenliğin sağlanması ve Kapalı Çarşı içerisindeki tabelaların yabancı turistler için elverişli hâle getirilmesi,
- Kapalı Çarşı'nın tarihini anlatan bir animasyon filmi yaptırılması ve çarşı girişinde turistlerin rahatlıkla izleyebilecekleri ekranlarda yayınlanmasının sağlanması,
- Başta Yahyalı ilçesinde bulunan Aziz George Kilisesi olmak üzere İncesu ilçesinde yer alan Agios Eftesios Kilisesi, Ağırnas ilçesinde yer alan Agios Prokopios Kilisesi, Talas Reşadiye'de bulunan Stefana Rum Kilisesi ve Surp Krikor Lusavoriç Ermeni Kilisesi gibi farklı kültürlere ait inanç ve kültür merkezlerinin uluslararası turizme açılmasının sağlanması,
- Eski Talas bölgesinde yer alan Ermeni evlerinin tanıtımının yapılması, yılda bir kez bu bölgede "Farklı Kültürler ve İnançlar Festivali" gibi festivallerin düzenlenmesi,
- Farklı kültürlere ait inanç ve kültür destinasyonlarının uluslararası literatürde tanıtılması ve bu alanlarının tanıtım faaliyetleri adına ilgili bakanlıkların desteğinin alınabilmesi için gerekli görüşmelerin yerel yöneticiler tarafından yapılması,
- Yalnızca arkeolojik kazıları ve restorasyon çalışmalarını yönetecek, yerel yönetimler ile Bakanlık arasındaki iş birliği için çalışmalar yapacak, arkeoloji alanında uzmanlaşmış akademisyenlerden danışmanlık hizmeti alacak bir birimin oluşturulması. Bu sayede kurumsallaşma adına önemli bir adım atılması,
- Kazı alanlarında kazı sürekliliğini sağlayacak, yıl boyu kazı çalışmalarında yer alacak kalıcı ekiplerin oluşturulması, bu kazıların jeofizik tarama, lazer tarama ve dron görüntüleme gibi modern teknolojilerle desteklenebilmesi için gerek duyulan fonların özel sektör-kamu iş birliği ile elde edilmesi,
- Arkeolojik sit alanlarının çevresindeki yapılaşmanın sınırlandırılması için gerekli yasal önlemlerin alınması konusunda yerel yönetimlerin güçlü desteğinin sağlanması ve ihtiyaç duyulan kararların İl Genel Meclisi'nden geçmesinin sağlanması,
- Yerel yönetim ve STK'ların iş birliği ile Kayseri markasına ilişkin çalışmalarının başlatılması ve logo tasarım yarışması sonucunda belirlenen tasarımların halk oylamasına sunulması suretiyle Kayseri markasına ait logonun belirlenmesi,
- Sanayi-Üniversite iş birliği ile Kayseri'yi kültürel açıdan tanıtan hediyeelik ürünlerin (Zamanlı Kalesi, Seyyid Burhaneddin Türbesi, Aziz George'un ejderha ile savaşı, Kayseri'de bulunan kümbetler, Kayseri Kalesi, Kültepe Arkeolojik Alanı, Selçuklu Devleti yapıları vb.) tasarlanması ve üretilerek pazara sunulması,
- Tüm eğitim kademelerinin müfredatlarına Kayseri tarihine ve kültürüne özgü derslerin eklenmesi (Kültürel Miras Rehberliği, Kayseri Kültür Mirası, Kayseri'de Kültürel Miras vb.), bu derslerin uygulamalı eğitimlerle desteklenmesi, öğrenci kulüp çalışmalarının teşvik edilerek proje bazlı etkinliklerin hayata geçirilmesi ve bu derslerin öğrencilere yönelik gezi programları ve saha çalışmalarıyla desteklenmesi,
- Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı öncülüğünde "Kayseri'yi Keşfet, Şehrini Fark Et" projesinin başlatılarak halkın kültürel miras alanlarını (Kültepe, Selçuklu eserleri, Kapalı Çarşı, Tarihî Kayseri Mahallesi vb.) keşfetmesini sağlayacak tematik yürüyüşler, rehberli turlar, interaktif fotoğraf sergileri ve tarihî anlatımlarla desteklenmiş gezi programlarının düzenlenmesi,
- Kayseri Erciyes A.Ş. çatısı altında kültürel miras turizmine yönelik uzmanlaşmış bir departmanın oluşturulması, bu departmanın kültürel miras alanlarının turizme entegrasyonunu sağlayarak şehirde kültürel turizm rotalarının oluşturulması ve destinasyon yönetimi çerçevesinde etkinliğinin artırılması,

- Kayseri'nin kültürel mirasını, doğal güzelliklerini ve turistik alanlarını içeren, kapsamlı bir Kayseri Turizm Portalı oluşturularak portalda sanal turlar, artırılmış gerçeklik (AR) destekli tanıtımlar, dijital rehberler ve kullanıcıların etkileşimde bulunabileceği yorum ve öneri bölümlerinin yer alması,
- Kayseri Kültür Yolu Festivali kapsamında kültürel miras alanlarına yönelik farkındalığın artırılması amacıyla dijital platformlar, sosyal medya kampanyaları ve şehrin çeşitli noktalarında dağıtılacak tanıtım broşürleri ile halkın bilinçlendirilmesi ve festival süresince müze ve tarihî alanlarda ücretsiz rehberlik hizmeti sunulması,
- "Tarihe ve Kültüre Dokun" projesi kapsamında farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin Kültepe, Selçuklu eserleri, Kapalı Çarşı, Tarihî Kayseri Mahallesi gibi kültürel alanlarla ilgili proje çalışmaları yapmalarının teşvik edilmesi, en iyi projelerin ödüllendirilerek sergilenmesi ve geniş kitlelere ulaştırılması,
- Kayseri'nin görsel mirasının daha geniş kitlelere tanıtılması amacıyla "Kayseri'nin Görsel Mirası" başlığı altında profesyonel ve amatör fotoğrafçılar için yarışmalar düzenlenmesi, dereceye giren eserlerin şehrin önemli noktalarında sergilenmesi ve halk oylamasıyla en beğenilen karelerin seçilerek dijital arşivde yer alması,
- Halk eğitim merkezlerinde kültürel mirasın korunması ve turizm bilincinin artırılmasına yönelik el sanatları atölyeleri, tarihî dokuya uygun geleneksel mimari kursları ve kültürel miras bilinci seminerleri düzenlenerek özellikle gençlerin ve kadınların bu süreçte aktif rol almasının sağlanması,
- Kültepe'de her yıl uluslararası katılımı ile düzenlenecek geleneksel bir festival organize edilerek bölgenin arkeolojik mirasının tanıtılması, kazı çalışmalarının halka anlatılması, akademisyenlerin ve araştırmacıların yer aldığı konferansların yapılması ve yerel halkın kültürel mirasa sahip çıkmasını teşvik edecek etkinliklerin gerçekleştirilmesi,
- Şehir merkezinde Selçuklu eserlerinden oluşan "Kayseri'nin Selçuklu Rotası" adı altında bir gezi rotası belirlenerek bu rotanın rehberli turlar, sesli anlatımlar ve dijital haritalar aracılığıyla ziyaretçilere sunulması,
- "Akıllı Şehir Kayseri" mobil uygulamasına entegre edilecek "Rota Kayseri" modülü ile ziyaretçilerin tarihî ve kültürel miras alanlarını keşfederken, *check-in* yaparak puan toplamasının sağlanması ve bu puanların Belediyeye ait sosyal tesislerde indirimli kullanım imkânı sunması,
- Yerel televizyon ve sosyal medya kanallarında "Kayseri Kültür Mirası" başlığı altında belgesel formatında programlar hazırlanarak tarihî mekânlar ve kültürel miras eserleri hakkında uzmanların anlatımlarıyla bilinçlendirme kampanyaları başlatılması,
- Tarihî ve kültürel alanlarda ziyaretçilere sunulacak artırılmış gerçeklik tabanlı rehber uygulamalarının geliştirilmesi, ziyaretçilerin telefonlarıyla tarayarak bilgi alabilecekleri interaktif deneyimlerin sağlanması ve bu uygulamaların çocuklar için oyunlaştırılmış hâle getirilmesi,
- Kültepe Ziyaretçi Merkezi'nde sunulan dijital deneyimlerin Selçuklu eserleri, Kapalı Çarşı ve Tarihî Kayseri Mahallesi gibi noktalarda yaygınlaştırılması ve bu deneyimlerin holografik anlatımlar ve sanal gerçeklik (VR) turlarıyla zenginleştirilmesi,
- "Kültepe Haftası", "Selçuklu Miras Günü" gibi tematik günler belirlenerek bu özel günlerde öğrencilere yönelik etkinlikler, akademik paneller, geziler ve kültürel mirasa dair belgesel gösterimlerinin düzenlenmesi,
- "Kültürel Miras Elçisi", "Kültepe Elçisi" gibi unvanların verileceği yarışmalar düzenlenerek yerel halk ve öğrencilerin katılımıyla kültürel mirasa yönelik bilinçlendirme çalışmalarının yaygınlaştırılması ve kazananların ödüllendirilmesi,
- Şehrin tarihî ve kültürel miras alanlarında "Ziyaretçi Şikâyet ve Memnuniyet Araştırmaları" yapılarak kare kodlu formlar aracılığıyla anlık geri bildirim toplanması ve eksikliklerin giderilmesi için hızlı aksiyon alınması,

- Kültürel miras eserlerine yönelik kare kodlu dijital bilgi levhaları oluşturulması, ziyaretçilerin bu levhaları tarayarak alanla ilgili tarihî bilgi, sesli anlatım ve rehberlik hizmetlerine erişebilmesi,
- UNESCO Dünya Miras Geçici Listesi'ne giren Kültepe ve Koramaz Vadisi ile Anadolu Selçuklu Medreselerinin kalıcı listeye dâhil edilmesi için Türkiye UNESCO Millî Komisyonu ile görüşülerek bir yol haritasının çıkarılması,
- SOKÜM (Somut Olmayan Kültürel Miras) kapsamında Kayseri şivesinin korunması ve tanıtılması için belgeseller, edebiyat yarışmaları ve sesli sözlükler gibi projelerin hayata geçirilmesi ve şehrin kültürel kimliğinin gelecek nesillere aktarılması için bu çalışmaların geniş çaplı tanıtımının yapılması,
- Kayseri'deki kültürel miraslar için dijital harita, 360 derece sanal turlar ve kare kodlarla bilgi sunulması,
- Yerel halk ve turizm sektörü için kültürel ve inanç turizmi konusunda eğitimler düzenlenmesi, yerel işletmelerin bu alanda dijital hizmetler sunabilmesi için altyapı oluşturulması,
- Kayseri'nin kültürel mirasına dair farklı dillerde interaktif dijital içerikler üretilerek sosyal medya platformlarında tanıtılması,
- İnanç turizmi ve kültürel festivallerle ilgili dijital biletleme ve etkinlik takvimlerini içeren bir mobil uygulama geliştirilmesi,
- Sesli anlatımlar veya video içerikleri ile desteklenen sanal rehberlik hizmetleri sunarak inanç turizmi için önemli destinasyonların tanıtımının yapılması,
- Kültürel varlıkların izlenmesini, korunmasını ve turistlere daha etkileşimli bir deneyim sunulmasını sağlayacak kültürel miras koruma sistemi kurulması,
- Kayseri'nin kültürel ve tarihî varlıklarının UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne dâhil edilerek şehrin uluslararası alanda tanıtımının artırılması,
- Dijital platformlarda Kayseri'nin inanç turizmine yönelik (dinî yapılar, festivaller ve ibadet yerleri) bilgi sunulması,
- Ziyaret noktalarında yer alacak barkod ile dijital anket ve memnuniyeti ölçecek geri bildirim sistemlerinin geliştirilmesi, hedeflenmektedir.

11.3 Turizmi Benimsiyorum

Kayseri'nin turizm potansiyelinin sürdürülebilir şekilde geliştirilmesi ve uluslararası sürdürülebilir rekabet gücünün artırılması için hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve turizm bilincinin toplumun tüm kesimlerinde yaygınlaştırılması büyük önem taşımaktadır. Turizmde nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesi, ulaşım ve altyapı imkânlarının iyileştirilmesi, güvenli ve konforlu bir seyahat deneyimi sunulması, iş dünyası ile iş birliklerinin artırılması gibi çok boyutlu stratejilerin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu vizyon proje, Kayseri'nin turizm hizmet kalitesini artırarak uluslararası standartlara ulaşmasını sağlamak, yerel halkın turizme katılımını teşvik etmek ve sürdürülebilir turizm anlayışını benimsetmeyi hedeflemektedir.

Kayseri'nin turizmde sürdürülebilir rekabet avantajı elde edebilmesi için hizmet sektörü çalışanlarının niteliğinin artırılması ve turizm bilincinin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Yüksek nitelikli turizm insan kaynağı yetiştirmek amacıyla mevcut meslekî eğitim programları genişletilmeli, bu amaçla üniversitelerin sürekli eğitim merkezlerinde, halk eğitimde ve Kayseri Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki KAYMEK'te yabancı dil eğitimi, kriz yönetimi ve müşteri ilişkileri ve turizm farkındalığı gibi konuları içeren sertifikasyon programları yaygınlaştırılmalıdır. Ayrıca üniversitelerle iş birliği içinde kariyer günleri ve mentorluk programları düzenlenerek genç profesyonellerin sektöre kazandırılması

teşvik edilmelidir. Bu çerçevede Kayseri Büyükşehir Belediyesi bünyesinde faaliyet gösteren Kayseri Kariyer Platformu da katkılar oluşturabilir. Böylece turizm hizmetlerinin kalitesi artırılarak misafir memnuniyeti en üst seviyeye çıkarılabilecektir.

Kayseri'nin uluslararası turistler için cazip bir destinasyon hâline gelmesi için uluslararası tarifesiz uçuş (*charter*) seferlerinin artırılması sağlanmalıdır. Kayseri Erkilet Havalimanı, kapasitesini genişleterek yılda 8 milyon yolcuya hizmet verebilecek, modern altyapıya sahip hâle gelmiştir. Bu avantajın değerlendirilmesi için özellikle yaz ve kış sezonlarında uluslararası turistlerin taleplerine yönelik ek uçuş planlamaları yapılmalıdır. Bu düzenlemeler, şehrin uluslararası turizmde daha fazla tanınmasını ve turizm gelirlerinin artmasını sağlayacaktır.

Kayseri'ye gelen turistlerin konforlu ve hızlı bir şekilde ulaşım sağlamaları için turist dostu toplu taşıma sistemi geliştirilmelidir. Kayseri'nin modern raylı sistemleri ve çevre dostu otobüs altyapısı, şehrin turistik bölgelerine erişimi kolaylaştırmak için daha etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Turist bilgilendirme noktaları, çok dilli yönlendirme tabelaları, dijital ulaşım rehberleri ve otobüs hatlarının turistik bölgelere uygun hâle getirilmesiyle şehir içi ulaşım daha kullanıcı dostu hâle getirilmelidir.

Turizmde yerel ekonomiyi desteklemek ve toplumsal kalkınmaya katkı sağlamak amacıyla kadın kooperatifleri ile iş birlikleri güçlendirilmelidir. Konaklama tesisleri, restoranlar ve seyahat acenteleri, kadın kooperatifleri tarafından üretilen yerel ürünleri kullanarak hem bölgesel kalkınmayı destekleyebilir hem de ziyaretçilere otantik deneyimler sunabilir. El sanatları, yöresel gıda ürünleri ve dekoratif hediyelik eşyalar gibi çeşitli alanlarda kadın girişimcilerin turizm sektörüne entegrasyonu sağlanarak ekonomik sürdürülebilirlik artırılmalıdır.

Turist güvenliğini sağlamak ve acil durumlara karşı hazırlıklı olmak adına afet ve güvenlik sistemleri geliştirilmelidir. Konaklama tesislerinde yangın, deprem ve diğer olası afetlere karşı önlemler artırılmalı, yangın güvenlik standartları uluslararası seviyeye çıkarılmalıdır. Yangın merdivenleri, güvenlik işaretleri ve yangın söndürme ekipmanlarının uygun şekilde yerleştirilmesi sağlanmalı, tüm tesisler düzenli olarak denetlenmelidir. Aynı şekilde, binaların deprem yönetmeliğine uygun hâle getirilmesi ve yapısal güçlendirme çalışmaları yapılması gerekmektedir.

Kayseri'nin büyük metropollere ve turistik destinasyonlara erişimini kolaylaştırmak amacıyla hızlı tren projelerine yönelik altyapı çalışmaları hızlandırılmalıdır. Yerköy-Kayseri Hızlı Tren Projesi'nin tamamlanması, Kayseri'yi Ankara ve İstanbul'a bağlayarak ulaşım sürelerini kısaltacak, böylece şehrin turistik cazibesi artacaktır. Benzer şekilde, Akdeniz Bölgesi ile kurulacak hızlı tren bağlantıları, kış turizminde Erciyes'e olan ilgiyi artırırken yaz turizminde kültür gezileri için Kayseri'ye olan talebi destekleyecektir.

Kayseri'de iş turizminin güçlendirilmesi için sektörel fuarlar, B2B (*Business to Business*) toplantıları ve çalıştaylar düzenlenmelidir. Bu etkinlikler, işletmelerin tanıtım fırsatlarını artırırken turizm ve iş dünyası arasındaki iş birliklerini güçlendirecektir. İş dünyası profesyonellerini bir araya getirecek B2B toplantıları ile turizm sektörü içinde yeni iş fırsatları yaratılmalı ve Kayseri, uluslararası kongre ve iş etkinliklerine ev sahipliği yapabilecek bir destinasyon olarak konumlandırılmalıdır.

Kayseri turizmini desteklemek için sektör ve eğitim kurumları arasındaki iş birlikleri artırılmalıdır. Sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücü yetiştirmek amacıyla eğitim kurumları ile sivil toplum ve meslek örgütleri arasında iş birliği oluşturularak çalışmalara yön verilmelidir.

Turizm bilincinin artırılması ve sürdürülebilir turizm politikalarının benimsenmesi için yerel yönetimler, akademik çevreler, turizm sektörü temsilcileri ve sivil toplum kuruluşları ortak çalışmalar yürütmelidir. Bu amaçla, özellikle turizm sektörünün sürdürülebilir şekilde gelişmesi için meslek örgütleri ve sivil toplum kuruluşları güçlendirilmeli, turizmde yerel halkın katılımını teşvik etmek, sektörel

koordinasyonu sağlamak ve turizm politikalarının daha kapsayıcı olmasını için sivil toplum desteklenmelidir. Bütün bunların neticesinde, Kayseri, kaliteli hizmet anlayışı, bilinçli turizm yönetimi ve güçlü altyapısıyla uluslararası alanda tanınan ve tercih edilen bir destinasyon hâline dönüştürülebilecektir.

Bu vizyon proje ile Kayseri, turizm hizmet kalitesini artıran, misafir odaklı yaklaşımı benimseyen, güvenli ve erişilebilir bir turizm destinasyonu hâline gelen bir şehir olarak öne çıkacaktır.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Üniversitelerde yerel yönetim ve sektör temsilcilerinin iş birliğiyle “Turizmde Kariyer Günleri” düzenlenerek turizm sektöründeki başarılı girişimcilerin, otel yöneticilerinin, profesyonel rehberlerin ve sektör temsilcilerinin öğrencilerle buluşmasının sağlanması, paneller, söyleşiler ve staj imkânlarını içeren etkinliklerle öğrencilerin sektöre entegrasyonunun kolaylaştırılması,
- KAYMEK tarafından misafir memnuniyeti, çok dilli iletişim, hijyen ve sanitasyon, satış teknikleri, kriz yönetimi gibi konularda uygulamalı ve sertifikalı eğitimler düzenlenerek turizm sektöründeki çalışanların hizmet kalitesinin artırılması, bu kursların kış sezonu öncesinde yoğunlaştırılmış programlar hâlinde sunulması,
- Kamu-Üniversite-Özel Sektör iş birliği ile yoğunlaştırılmış meslekî eğitim programlarının oluşturulması, İngilizce, Rusça, Arapça gibi yabancı dillerin yanı sıra dijital pazarlama, sosyal medya yönetimi ve e-turizm konularında eğitimler sunan “Kayseri Turizm Akademisi” kurulması, akademinin sertifika programları ile sektöre doğrudan katkı sağlaması,
- Turizm Haftası etkinlikleri kapsamında her yıl en iyi turist rehberi, en iyi hizmet sunan kafe/restoran, en iyi konaklama işletmesi, en misafirperver esnaf gibi kategorilerde ödüller verilmesi, ödül alan işletmelerin turizm tanıtımlarında yer alarak teşvik edilmesi ve hizmet kalitesinin artırılması,
- Kayseri’nin kardeş şehirleriyle turizm alanında iş birliği yapılarak turizm çalışanlarının yurt dışında otelcilik, gastronomi, rehberlik, kültürel miras yönetimi gibi alanlarda kısa süreli çalışma ve deneyim programlarına katılmalarının teşvik edilmesi, uluslararası turizm değişim programlarının hayata geçirilmesi,
- Turizm sektöründe deneyimli yöneticilerle başarılı yeni mezunların eşleştirilerek mentorluk programları oluşturulması, turizm öğrencilerinin deneyimli otel yöneticileri, seyahat acentesi sahipleri ve sektör profesyonelleri ile doğrudan iletişim kurarak kariyer yönlendirme, rehberlik ve iş bulma süreçlerinde desteklenmesi,
- Kayseri ili ve ilçelerinde turizm odaklı 10 meslekî ve teknik lise ile Erciyes Üniversitesi ve Kayseri Üniversitesi iş birliği içinde Kayseri esnafının turizm bilincini artırmak amacıyla genel turizm hizmetleri, misafir ilişkileri, kriz yönetimi, etkili iletişim, kültürel farkındalık ve şehir rehberliği gibi modüllerden oluşan sertifikalı eğitim programlarının hazırlanması ve bu programların düzenli olarak esnafa sunulması,
- Kayseri merkez ve ilçelerinde turizm odaklı meslekî ve teknik liselerde yabancı dil eğitim kalitesinin artırılması, öğrencilere otelcilik ve rehberlik terminolojisine özel yabancı dil eğitimleri verilmesi, uygulamalı eğitimler için turistik işletmelerle iş birlikleri geliştirilmesi,
- Sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikli personel ihtiyacını karşılamak amacıyla turizm sektöründe yaygın olarak kullanılan Opera, Electra vb. Otel Mülk Yönetim Sistemi programları için uzman eğitmenler eşliğinde kurslar düzenlenmesi, katılımcıların otel yönetimi, rezervasyon sistemleri ve dijital hizmet süreçlerine adapte olmalarının sağlanması,
- Turistle doğrudan temas içinde olan mesleklerde çalışan personelin (otel çalışanları, restoran garsonları, tur rehberleri, taksi şoförleri, hediyelik eşya satıcıları vb.) misafirperverlik, kriz anında doğru yaklaşım, beden dili ve profesyonel hizmet sunumu gibi konularda eğitimler almasını sağlayacak uygulama odaklı eğitim programları oluşturulması,

- KAYMEK aracılığıyla turizm çalışanlarına ve esnafa yönelik yoğunlaştırılmış İngilizce, Arapça, Rusça ve Çince gibi yabancı dil eğitimleri verilmesi, özellikle otellerde, restoranlarda ve turistik noktalarda çalışan personelin temel iletişim becerilerini güçlendirecek meslekî yabancı dil modüllerinin oluşturulması,
- Avrupa merkezli charter firmalarıyla (TUI, Corendon vb.) iş birliği yapılarak özellikle kış turizm sezonunda Erciyes Kayak Merkezi'ne yönelik paket turlar oluşturulması, bu paketlerin uçuş, konaklama ve özel transfer hizmetlerini içerecek şekilde planlanması, böylece Kayseri'ye yönelik charter seferlerinin cazibesinin artırılması,
- Körfez ülkeleri ve Orta Doğu pazarlarında artan kış turizmi taleplerine yönelik Arapça tanıtım materyallerinin hazırlanması, sosyal medya, televizyon ve dijital platformlarda hedef odaklı reklam kampanyalarının yürütülmesi, ayrıca Orta Doğu pazarına özel charter seferlerinin artırılması için bölgedeki büyük tur operatörleriyle iş birliği sağlanması,
- Yoğun talep gören hedef pazarların belirlenerek bu pazarlara yönelik tur operatörleri ve hava yolu şirketleriyle özel kampanyalar geliştirilmesi, bu kampanyaların özel fiyat avantajları, konaklama-ulaşım paketleri, kayak tatili teşvikleri ve Erciyes Kayak Merkezi'ne yönelik kış turizmi reklamları ile desteklenmesi,
- Yeni hat açma potansiyeline sahip hava yolu/charter firmalarına Kayseri'yi bir destinasyon olarak cazip hâle getirmek için yakıt indirimi, yer hizmetleri ve terminal ücretleri konusunda teşvikler sunulması, bu teşviklerin kış turizm sezonunda artırılarak uluslararası charter uçuşlarının sürekliliğinin sağlanması,
- Havalimanı istatistiklerinin (özellikle gelen yolcu istatistikleri) düzenli olarak incelenmesi ve gelen yolcu profilinin analiz edilmesiyle talep yoğunluğunun yüksek olduğu şehirlerden ek charter seferlerinin planlanması,
- Uluslararası turizm fuarlarında "Kayseri Charter Hub" temasıyla standlar açılması, bu fuarlarda hava yolu şirketleri, charter operatörleri ve seyahat acenteriyle iş birliklerinin geliştirilmesi, ayrıca Kayseri'nin turistik değerlerini tanıtmak amacıyla sektör profesyonellerinin de bu organizasyonlara katılımının sağlanması,
- Erciyes Kayak Merkezi'nde düzenlenecek uluslararası kış festivalleri sırasında Avrupa'dan katılımı artırmak amacıyla direkt charter seferlerine yönelik özel indirim kampanyalarının düzenlenmesi, festival süresince uluslararası kayak yarışmaları, *snowboard* etkinlikleri ve kar sporları gösterileri düzenlenerek destinasyonun cazibesinin artırılması,
- Yeni terminal binasında charter yolcularına yönelik hizmet kalitesinin artırılması, bu kapsamda çok dilli yer hizmetleri personelinin istihdam edilmesi, bagaj takip sistemlerinin iyileştirilmesi, hızlı pasaport kontrol hizmetlerinin sunulması ve VIP yolcu hizmetlerinin geliştirilmesi, böylece Kayseri Erkilet Havalimanı'nın uluslararası charter seferleri için tercih edilen bir merkez hâline getirilmesi,
- Turistlerin toplu taşımayı rahatça kullanabilmesi için otobüs ve raylı sistem hatları, durak bilgileri, çalışma saatleri, güzergâhlar ve bilet ücretleri gibi bilgileri içeren, kullanıcı dostu, çok dilli (İngilizce, Arapça, Rusça, Almanca, Fransızca vb.) bir mobil uygulama geliştirilmesi,
- Kısa süreli ziyaretçiler için şehri keşfetmek isteyen misafirlerin bilet alma ve ücretlendirme konusundaki endişelerini ortadan kaldırmaya yönelik "Kayseri Turist Kart" modeli (1-3-5 günlük) uygulanarak şehir içi ulaşımın kolaylaştırılması,
- "Kayseri Turist Kart" modelinin dijital ve fiziki olarak uygulanması, bu kartın tüm toplu taşıma araçlarında geçerli olması, bisiklet kiralama noktaları (KAYBİS) ile entegre edilerek turistlere alternatif ulaşım imkânı sunması,
- Tüm toplu taşıma araçlarında iç ve dış ekranlarda İngilizce, Arapça, Rusça ve Almanca dillerinde bilgilendirme sistemlerinin kurulması, ekranlarda durak isimleri, çevredeki turistik noktalar,

kültürel etkinlik bilgileri ve interaktif şehir haritalarının gösterilmesi, bu sayede turistlerin şehirde rahatça yönlerini bulmasının sağlanması,

- Otobüs duraklarında ve toplu taşıma araçlarının içlerinde kare kodların yer alması, bu kare kodların dil engelini aşmak adına turistleri ilgili durakta inerek ulaşabilecekleri turistik yerlere yönlendirmesi, ayrıca anlık harita bilgisi, sesli rehberlik hizmeti ve otobüs saatleri gibi bilgileri sunması,
- Şehir içi ulaşımın elektrikli otobüsler, yaygın bisiklet yolları ve düşük emisyonlu araçlarla çevreye duyarlı hâle getirildiğini vurgulayan tanıtımlarla Kayseri'nin "sürdürülebilir turizm destinasyonu" imajının güçlendirilmesi, bu çerçevede "Yeşil Kayseri, Sıfır Karbon Ulaşım" kampanyalarının başlatılması ve çevre dostu ulaşım seçeneklerinin turistlere tanıtılması,
- Turistlerin en büyük ihtiyaçlarından biri olan internet erişiminin kesintisiz sağlanması için tüm otobüs ve tramvaylarda, önemli aktarma noktalarında ve turistik bölgelerde ücretsiz ve güvenli Wi-Fi hizmetinin sunulması, bu hizmetin mobil uygulamayla entegre edilerek turistlerin kolayca bağlantı kurmasının sağlanması,
- Tekerekli sandalye rampaları, sesli durak uyarıları, görme engelliler için dokunsal yönlendirmeler, otobüs içi bilgilendirme sistemleri gibi çözümlerle toplu taşımanın erişilebilir hâle getirilmesi, özellikle turistlerin yoğun kullandığı güzergâhlarda engelsiz ulaşım altyapısının geliştirilmesi,
- Turistler için bisikletli ulaşımın teşvik edilmesi adına KAYBİS istasyonlarının sayısının artırılması, özellikle şehir merkezi ile turistik mekânlar ve bölgeler arasında işaretlenmiş bisiklet rotalarının oluşturulması, bu rotaların basılı ve dijital haritalarla tanıtılması ve turistlerin mobil uygulama üzerinden en uygun bisiklet yollarını görüntüleyerek ulaşım planlarını yapabilmesi,
- Turistlerin şehrin önemli noktalarına kolayca erişebilmesi için "Turistik Hat" konseptli direkt otobüs güzergâhlarının oluşturulması, bu hatların Erciyes Kayak Merkezi, Tarihî Kapalı Çarşı, Talas Osmanlı Sokağı, Kültepe Kaniş-Karum, Kayseri Kalesi, Koramaz Vadisi gibi popüler turistik noktalar arasında doğrudan ulaşım imkânı sunması, ayrıca bu hatlarda interaktif bilgilendirme sistemlerinin yer alması,
- Yerköy-Kayseri Hızlı Tren Hattı'nın tamamlanmasına yönelik hızlandırılmış altyapı projelerinin hayata geçirilmesi, bu kapsamda köprü, viyadük ve tünel inşaatlarının en kısa sürede tamamlanması için yerel yönetimlerin ve merkezî idarenin iş birliği içinde sürecin hızlandırılması,
- Yerköy-Kayseri hattının proje planlarının bürokratik süreçlerinin hızlandırılması, finansman ve altyapı planlamasının tamamlanarak ve aksaklıklar ile gecikmelerin en aza indirilerek projenin planlanan tarihte bitirilmesi,
- Kayseri'yi başta Antalya olmak üzere 3S turizminin (deniz, kum, güneş) yoğun olduğu Akdeniz Bölgesi turistik destinasyonlarına bağlayacak yeni hızlı tren projelerinin planlanması, bu doğrultuda Erciyes Kayak Merkezi ile Antalya arasında doğrudan ulaşım imkânı sunan entegre hızlı tren ve transfer ağlarının oluşturulması ve bu projeye yönelik etüt çalışmalarının hızlandırılması,
- Kayseri Hızlı Tren İstasyonu'nda yolcu deneyimini iyileştirmek için Türkçe'nin yanı sıra İngilizce, Rusça, Arapça ve Almanca gibi dillerde yönlendirme levhaları, interaktif kiosklar, sesli yönlendirme sistemleri ve dijital bilgilendirme panolarının kullanımının planlanması, bu sayede yabancı turistlerin ulaşımında karşılaşılabileceği engellerin ortadan kaldırılması,
- Kayseri, Nevşehir, Aksaray, Sivas gibi hızlı trenle Akdeniz Bölgesi'ne bağlanacak olan şehirler arasında turizm odaklı iş birliği sağlanarak şehirlerin ortak tanıtım kampanyaları düzenlemesi, bu kampanyalarda Kapadokya turları, Kayseri'de kültürel ve gastronomi deneyimleri, Erciyes'te kış sporları gibi turistik faaliyetlerin öne çıkarılması,

- Kayseri Hızlı Tren İstasyonu'nu "kültürel vitrin" hâline getirecek şekilde Selçuklu ve Osmanlı mimarisini yansıtan tasarım öğeleriyle zenginleştirerek turistlerin Kayseri ile ilgili ilk izlenimlerinin güçlendirilmesi, ayrıca istasyon içerisinde Kayseri'nin tarihî, kültürel ve gastronomik değerlerini tanıtan dijital ve fiziksel sergilerin yer alması,
- Hızlı tren inşaat sürecinde çevre dostu uygulamaların benimsenmesi, özellikle tüneller ve viyadük sistemleri inşa edilirken doğal yaşamın korunmasına yönelik hayvan geçiş koridorları oluşturulması, ekolojik rehabilitasyon alanlarının belirlenmesi ve hattın karbon ayak izinin azaltılması için yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması,
- Turistlerin ulaşım ve konaklama planlarını tek bir platformdan yapabilmesine imkân tanıyacak, hızlı tren bileti, otel rezervasyonu ve tur paketlerini bir araya getiren, çok dilli bir dijital portalın geliştirilmesi, bu sistemin mobil uygulamalar ve hava yolu firmalarıyla entegre edilerek turistlerin kesintisiz bir seyahat deneyimi yaşamasının sağlanması,
- Hasta hakları rehberlerinin kendi dillerinde hazırlanması,
- Uluslararası standartlara uygun bir şikâyet ve çözüm mekanizmaları kurulması,
- Kültürel hassasiyetlere ve çeşitliliklere uygun hizmet eğitimleri verilmesi,
- Hastaların verilerinin yeni teknolojiler çerçevesinde korunması ve gizlilik standartlarının oluşturulması,
- Öncelikli kamu hastaneleri olmak üzere uluslararası hastaların sağlık turizminden yararlanabileceği bir strateji, planlama ve anlayış içeren müstakil sağlık turizmi master planlarının oluşturulması,
- Konaklama işletmelerinin gıda, dekoratif ve kişisel bakım ürünlerinin tedarikinde kadın kooperatifleri ile iş birliği yapılması, yerel ürün kullanımının artırılması,
- Konaklama tesislerinde kadın kooperatiflerinden el yapımı tekstil, seramik, ahşap, dokuma gibi dekoratif ürünlerin temin edilmesi,
- Kooperatifler aracılığıyla doğal sabun, şampuan, krem gibi kişisel bakım ürünlerinin oteller misafirlerine sunulması,
- Seyahat acenteleri ve tur operatörleri tarafından kadın kooperatiflerinin düzenlediği yerel lezzet atölyeleri, el sanatları deneyimleri ve köy turlarının tur programlarına dahil edilmesi,
- Yerel gastronomi kültürünü tanıtmak amacıyla kadın kooperatiflerinden organik ve geleneksel ürünlerin temin edilerek oteller restoranları ve turistik etkinliklerde kullanılması,
- Otellerin hediyelik eşya dükkânlarında ve havalimanında kadın kooperatiflerinin ürettiği ürünlerin satışa sunulması, kooperatif ürünlerine özel duraklar içeren turların düzenlenmesi,
- Konaklama işletmelerinde yangın durumuna yönelik acil durum ekiplerinin oluşturulması, yangın güvenliği eğitimlerinin düzenlenmesi, düzenli tatbikat yapılması ve otomatik yangın algılama sistemlerinin kurulması,
- Tesislerin yangın tahliye planlarının hazırlanarak görünür alanlara asılması ve misafirlerin bilgilendirilmesinin sağlanması,
- Deprem yönetmeliğine uygun yapıların teşvik edilmesi, düzenli yapısal denetimlerin yapılması ve tesislerde yapısal güçlendirme çalışmalarının gerçekleştirilmesi,
- Çalışanlar ve misafirlere deprem güvenliği konusunda eğitimler verilmesi, acil toplanma alanlarının belirlenmesi ve tahliye yollarının denetlenmesi,
- Deprem sonrası kullanılmak üzere konaklama tesislerinde ilk yardım ekipmanı, su, yiyecek ve jeneratör gibi acil durum malzemelerinin hazır bulundurulması,
- Mentorluk ve danışmanlık seansları düzenleyerek iş dünyasındaki yeni girişimcilerle deneyimli iş insanlarını bir araya getirerek deneyim aktarımında bulunulması,
- İş turizmi etkinliklerini çeşitlendirmek için devletten ve yerel yönetimlerden destek alınması,
- Etkinlikleri dünyada tanıtmak için farklı ülkelerdeki ticaret odaları, konsolosluklar ve uluslararası iş birlikleri ile iletişim kurulması,

- Daha fazla katılımcıya ulaşmak ve iş bağlantılarını artırmak amacıyla sanal fuarlar/hibrit fuarlar düzenlenmesi,
- Farklı firmaları (sağlık, turizm, lojistik, teknoloji gibi sektörlerden) bir araya getirerek bilgi paylaşımı ve kaynakların kullanımı konularında iş birliği modelleri oluşturulması,
- Yatırımcılar ile firmalar arasında iş birlikleri kurmak amacıyla yatırımcıların projelerini sunduğu etkinliklerin düzenlenmesi,
- Kayseri'nin güçlü olduğu alanlarda (sanayi, ticaret ve gastronomi gibi) sektörel fuarların düzenlenmesi,
- Kayseri'nin çeşitli sektörlerinde karşılaşılan sorunların tespiti ve bu sorunların çözüm önerilerine yönelik çalıştay (Sanayi ve İstihdam Çalıştay, Gastronomi ve Turizm Çalıştay, Çevre ve Sürdürülebilirlik Çalıştay gibi) düzenlenmesi,
- Yaratıcılığı ve inovasyonu teşvik etmek amacıyla İnovasyon Dostu Kurum Sistemi (İnovasyon laboratuvarı, inovasyon teşvik sistemi, inovasyon danışmanlık hizmetleri ve inovasyon festivalleri gibi) oluşturulması,
- Öğrencilere sektörle bağlantılı staj, uygulamalı eğitim ve atölye fırsatları sunulmalı; sektör temsilcilerinin eğitime dâhil edilmesi ve gastronomi alanındaki müfredatın sektör ihtiyaçlarına göre güncellenmesi,
- Yerel ve uluslararası projeler ile kariyer destekleri sağlamak adına yerel üreticilerle ortak projeler geliştirilmesi, ÜR-GE ve ürün yenilik çalışmaları yapılmalı, öğrenciler için mentorluk programları, kariyer günleri ve uluslararası staj imkânları sağlanması,
- Kayseri mutfağının tanıtımına yönelik çalışmaları da destekler şeklinde yerel ürünlerin gastronomi eğitiminde kullanılması sağlanması, çiftlik ve üretim tesisi gezileri düzenlenmeli, öğrencilerin ulusal ve uluslararası gastronomi yarışmaları ve etkinliklere katılımları teşvik edilmesi,
- Erciyes A.Ş., Kayseri Ticaret Odası, Kayseri Büyükşehir Belediyesi, yerel turizm acenteleri ve STK'ların yer aldığı bir turizm platformunun kurulması,
- Turizmle ilgili meslek örgütlerinin ve sivil toplum kuruluşlarının (STK) kurumsal kapasitelerini geliştirmek için turizm yönetimi, sürdürülebilirlik, liderlik ve proje geliştirme konularında meslek örgütlerine ve STK'lara yönelik oluşturulan platform ile eğitim programlarının hazırlanması,
- Kayseri'nin özel destinasyonları için turizm meslek örgütleri ve STK'ların da katılımı ile tematik çalıştayların ("Erciyes Kış Turizmi Çalıştay" veya "Kapuzbaşı Şelaleleri Ekoturizmi" vb.) düzenlenmesi,
- Yerel halkın gönüllü turizm elçileri olarak eğitilmesini sağlayacak programların başlatılması,
- Eğitim programları sonrasında gönüllü turizm faaliyetlerini sürdürülebilir kılmak amacıyla dernekleşme süreçlerinin teşvik edilmesi,
- Dernek üyelerinin Kayseri'nin tarihî, doğal ve kültürel değerlerini tanıtmada konusunda bilinçlendirilmesi,
- Kadınlara ve gençlere yönelik olarak geleneksel el sanatları, gastronomi ve konaklama gibi alanlarda girişimcilik eğitimlerinin verilmesi,
- Kayseri Turizm Akademisi kurulması için Erciyes Üniversitesi ve diğer yerel kurumların desteğiyle turizm profesyonelleri ve STK temsilcileri için kısa süreli eğitim programlarının başlatılması,
- Kayseri'nin öne çıkan destinasyonlarının geliştirilmesi amacıyla sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içinde projeler oluşturulması,
- Erciyes Dağı'nda ekoturizmi geliştirmek için yerel doğa koruma dernekleri ile iş birliği yapılması, dağcılık, trekking ve kayak festivallerinin düzenlenmesi,

- Kapuzbaşı Şelaleleri ve Sultan Sazlığı'nda biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik doğa koruma projelerinin başlatılması ve ekoturizm girişimlerinin artırılması,
- Kapuzbaşı Şelaleleri, Sultan Sazlığı ve benzeri alanlarda fotoğrafçılık turları ve doğa yürüyüşü gibi ekoturizm faaliyetlerinin desteklenmesi,
- Kültepe Arkeolojik Alanı'nın tanıtımını güçlendirmek amacıyla tarihî ve arkeolojik değerleri öne çıkaran rehberlik hizmetleri sunacak STK projelerinin oluşturulması,
- Kültepe ve çevresinde yerel halkın katılımıyla kazı turizmi, tarihî hikâye anlatıcılığı gibi etkinliklerin düzenlenmesi, hedeflenmektedir.

11.4 DoğaKayseri

Kayseri, sahip olduğu eşsiz doğal güzellikleri, kırsal alanları ve biyolojik çeşitliliğiyle ekoturizm açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Ancak bu potansiyelin sürdürülebilir şekilde değerlendirilmesi için çevresel, ekonomik ve kültürel sürdürülebilirlik ilkelerinin benimsenmesi ve doğal kaynakların korunarak turizme entegre edilmesi gerekmektedir. Bu vizyon proje, Kayseri'nin ekoturizm ve kırsal turizm potansiyelini ortaya çıkararak çevre dostu turizm faaliyetlerini teşvik etmeyi, yerel toplulukları sürece dâhil etmeyi ve doğal mirası koruma altına almayı hedeflemektedir.

Kayseri'nin turizm kaynaklarının sürdürülebilirliğinin sağlanmasında başta doğal kaynaklar olmak üzere tarihi ve kültürel mirasın yaşatılması ve yerel halkın turizmden ekonomik olarak fayda sağlaması gibi unsurlar turizm gelişiminin temel ilkeleri arasında yer almalıdır. Çevre dostu uygulamaların benimsenmesi, kaynakların verimli kullanımı ve yerel toplulukların turizme entegrasyonu sayesinde Kayseri'nin turizminin nitelikli bir şekilde büyümesi desteklenmelidir. Bölgedeki doğa turizmini desteklemek için kamp-karavan alanlarının sayısı artırılmalıdır. Kayseri'nin vadileri, dağları, gölleri ve doğal alanları, doğayla iç içe konaklama alternatifleri sunmaya uygun konumlardır. Bu alanlarda modern, çevre dostu ve sürdürülebilir kamp-karavan alanları oluşturarak doğa severlere farklı konaklama seçenekleri sunulmalı ve ekoturizm altyapısı güçlendirilmelidir.

Sürdürülebilir turizmin bir diğer önemli unsuru olan kırsal bölgelerin kalkınmasını destekleyecek ekolojik köyler oluşturmaktır. Bu köylerde yenilenebilir enerji kaynakları, organik tarım, doğal yapı malzemeleri kullanımı ve atık yönetimi gibi çevre dostu uygulamalar teşvik edilmelidir. Ekolojik köyler hem yerel halk için ekonomik kalkınma sağlayacak hem de doğayla uyumlu bir yaşam alanı sunarak ziyaretçilerin kırsal deneyimler kazanmasını mümkün kılacaktır. Bu tür projeler, kırsal alanlardaki nüfus kaybını önleyerek yerel kültürün yaşatılmasına ve bölgenin turizm gelirlerinin artırılmasına katkıda bulunacaktır.

Kayseri'nin ekoturizm imkanlarını geliştirmek için yatırım yapılacak alanlar belirlenmelidir. Bölgenin yaylaları, vadileri, gölleri ve doğal parkları, sürdürülebilir turizm fırsatları oluşturmak için büyük bir potansiyele sahiptir. Bu alanlarda doğa yürüyüşü rotaları, kamp alanları, kuş gözlem noktaları ve geleneksel köy yaşamını tanıtacak projeler planlanmalıdır. Ekoturizme yönelik altyapı yatırımları, çevre dostu konaklama tesisleri ve sürdürülebilir turizm uygulamalarıyla desteklenmelidir. Bu yaklaşım, bölgenin ekonomik kalkınmasını sağlarken çevresel değerlerin korunmasına da yardımcı olacaktır. Özellikle Kapuzbaşı Şelalesi gibi ekokırsal turizm potansiyeli olan destinasyonların altyapı ve üstyapı sorunları çözülmelidir. Bu bölgelerin ulaşım, su, elektrik, internet gibi altyapı eksiklikleri giderilmeli, konaklama tesisleri ve sosyal donatı alanları oluşturulmalıdır. Böylece bu destinasyonların sürdürülebilir turizm anlayışı çerçevesinde gelişmesi sağlanarak hem turistler için cazip hâle getirilmesi hem de yerel halk için yeni ekonomik fırsatlar oluşturulması hedeflenmelidir.

Bölgedeki sulak alanlar, özellikle Hürmetçi Sazlığı, sürdürülebilir uygulamalarla ekoturizme kazandırılmalıdır. Bu doğal alanların ekosistemi koruyarak turizm faaliyetlerinin planlanması hem biyolojik çeşitliliği muhafaza etmeye hem de turizmden sağlanan faydayı artırmaya yardımcı olacaktır. Kuş gözlemciliği, doğa yürüyüşleri, bisiklet turları ve geleneksel at arabası gezileri gibi aktiviteler geliştirilerek doğal alanların zarar görmeden turizme açılması sağlanmalıdır. Aynı zamanda, yerel halkın rehberlik, el sanatları ve organik tarım gibi alanlarda sürece dâhil edilmesi, ekoturizmin toplumsal faydalarını artıracaktır.

Kayseri'nin ekoturizm potansiyelini bilimsel bir temele oturtmak ve sürdürülebilir turizm uygulamalarını desteklemek için Ekoturizm Araştırma, Uygulama ve Koordinasyon Merkezi kurulmalıdır. Bu merkez, ekoturizm alanında araştırmalar yaparak bölgesel kalkınmaya katkıda bulunmalı, çevre dostu turizm projelerini teşvik etmeli ve ekoturizmle ilgili eğitim programları düzenlemelidir. Aynı zamanda, yerel halkın ve turizm sektörünün sürdürülebilir turizm konusunda bilinçlenmesi için rehberlik sağlayarak doğal mirasın korunmasını desteklemelidir.

Kayseri'nin yerel üretimini destekleyerek kırsal kalkınmayı teşvik etmek için çiftçiler, küçük işletmeler ve turizm sektörü arasında güçlü bir iş birliği ağı kurulmalıdır. Yerel ürünlerin turizm sektörüne entegre edilmesi, kırsal ekonomiyi güçlendirirken aynı zamanda Kayseri'nin gastronomik ve kültürel mirasının tanıtılmasına katkıda bulunacaktır. Böylece hem sürdürülebilir üretim desteklenecek hem de turistlere otantik deneyimler sunularak şehrin marka değeri artırılacaktır. Bu amaçla halihazırda faaliyet gösteren kadın kooperatiflerinin çalışmalarından da faydalanılarak hızlı bir şekilde pozisyon alınabilir.

Son olarak Kayseri'deki tüm ekoturizm faaliyetleri ve sürdürülebilirlik politikaları yerel yönetimler, akademik çevreler, sivil toplum kuruluşları ve turizm sektörü temsilcileri arasında güçlü bir iş birliği ile yürütülmelidir. Bölgesel ve ulusal ölçekli stratejiler doğrultusunda çevresel hassasiyetlerin göz önünde bulundurulması, doğal ve kültürel kaynakların korunarak turizme entegre edilmesi de son derece önemlidir.

Bu vizyon proje ile Kayseri, doğa ile uyumlu turizm politikaları benimseyen, sürdürülebilir kalkınmayı destekleyen, ekoturizm alanında öne çıkan ve çevre dostu uygulamalarıyla uluslararası düzeyde sürdürülebilir rekabet gücüne sahip bir turizm çekim merkezi haline gelecektir.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Kayseri'de doğal ve kültürel alanlar için sürdürülebilirlik hedeflerine dayalı bir kaynak yönetim planı hazırlanarak turizm alanlarındaki doğal kaynak kullanımını izleyen ve denetleyen bir sürdürülebilirlik izleme sistemi kurulması,
- Sürdürülebilir turizmin teşvik edilmesi için yerel halk ve turizm sektörü için çevre dostu uygulamalar konusunda eğitim programları düzenlenmesi,
- Akıllı ulaşım sistemleri geliştirilerek şehir içindeki toplu taşıma araçlarının daha çevre dostu hâle getirilmesi,
- Kayseri ve çevresindeki tarım/yeşil alanların, potansiyel turistlere dijital platformlarda tanıtılması,
- Turistlerin seyahatleri sırasında karbon ayak izlerini izleyebileceği ve daha sürdürülebilir seçenekler tercih etmelerini sağlayacak bir dijital platform geliştirilmesi,
- Kayseri'nin turizm destinasyonlarında sürdürülebilir ulaşım (bisiklet/skuter paylaşımı, elektrikli araç istasyonları) ve konaklama seçeneklerinin dijital platformlar üzerinden tanıtılması,
- Dijital atık yönetim sistemleri kurularak akıllı çöp kutuları ile Kayseri'deki atık yönetiminin optimize edilmesi,
- Doğal afet ve yangınlara karşı anlık uyarılar ve güvenli alan bilgileri sağlayan, afet sonrası turizm kaynaklarını değerlendirecek bir Akıllı Afet ve Yangın İzleme Sistemi kurulması,

- Yerel yönetim ve özel sektör iş birliğinin sağlanması,
- Kayseri'nin doğal güzellikleri haritalandırılıp, Erciyes Dağı, Sultan Sazlığı, Kapuzbaşı Şelaleleri, Soğanlı Vadisi, Derevenk Vadisi, Koramaz Vadisi, Sarız Kıskaçlı Yaylası gibi bölgelere kapsamlı bir çevresel etki analizi yapılarak kamp-karavan alanları için uygun noktaların belirlenmesi,
- Soğanlı Vadisi'nde kurulacak tesislerin bölgenin doğal ve kültürel dokusuna uygun, sürdürülebilir turizm kriterlerine göre planlanması,
- Doğa dostu altyapı ve standartların belirlenmesi,
- Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Erciyes A.Ş. ve Yahyalı Belediyesi gibi yerel yönetim organlarının, özel turizm işletmeleriyle düzenleyeceği "Kamp-Karavan Yatırım Çalıştayı" düzenlenmesi,
- Dağcılık ve doğa sporları için Türkiye'nin en önemli bölgelerinden biri olan Aladağlar Millî Parkı'nda (Yahyalı) doğa yürüyüşü rotaları ve kamp alanlarının iyileştirilmesi,
- Kamp ve karavan alanlarına yapılacak yatırımlarda, vergi muafiyeti ve düşük faizli krediler gibi teşvik programları hazırlanarak özel sektörün ilgisinin artırılması,
- Kayseri'nin organik tarıma elverişli toprakları ve kültürel mirasıyla öne çıkan Sarız, Pınarbaşı, Yahyalı, Develi veya Bünyan ilçelerinde Yeşil Harman Ekolojik Köyü, Aladağ Ekolojik Köyü, Erciyes Doğa Köyü, Kayseri Umut Köyü, Doğaköy gibi isimlerle ekolojik köylerin oluşturulması,
- Hacılar, Yahyalı, Develi veya Bünyan'da yerel ürünlerin pazarlanabileceği köy pazarlarının oluşturulması,
- Kayseri'nin doğal yapı malzemeleri (bazalt taşı, tuf taşı, andezit taşı, kerpiç ya da ahşap gibi) ile köylerin yenilenmesi,
- Kayseri'de faaliyet gösteren kadın kooperatiflerinin etkinliğinin artırılması,
- Yeni oluşturulacak ekolojik köylere özgü turistik rotalar hazırlanması,
- Kayak turizmiyle ünlü olan Erciyes Dağı ve çevresinin yaz aylarında da doğa yürüyüşü, dağcılık, kampçılık gibi aktiviteler için değerlendirilmesi,
- Kayseri'de yaz sezonu için uygun yerlerde dağ bisikleti parkurları ve yürüyüş rotalarının oluşturulması,
- Kapadokya bölgesinin uzantısı olan Soğanlı Vadisi'nde (Yeşilhisar) geleneksel köy evlerinin ekokırsal turizme kazandırılması,
- Yerel rehber eğitim programları yapılması (yerel halk için ekoturizm rehberliği, doğa fotoğrafçılığı ve yabancı dil eğitimi verilerek istihdam imkânlarının artırılmasının sağlanması),
- Bölgelerin tanıtımı için kuş gözlem festivali, dağcılık etkinlikleri veya organik ürün panayırıları gibi ekolojik festivaller düzenlenmesi,
- Kırsal alanlara ulaşımı kolaylaştırmak için altyapının güçlendirilmesi,
- Yerel ekonomiyi destekleyici üstyapı çalışmaları yapılması,
- Doğal ve kültürel mirasın korunması,
- Yerel halkın katılımı ve eğitiminin sağlanması,
- Sazlıkların doğal yapısını koruyacak yürüyüş yollarının yapılması,
- Kuş gözlem evleri ve gözetleme kulelerinin inşa edilmesi,
- Yöre halkı için eğitim ve farkındalık programlarının düzenlenmesi,
- Bölgede doğa fotoğrafçılığı etkinliklerinin teşvik edilmesi,
- Yerel yönetim ve STK'lar iş birliğiyle merkezin kurulması,
- Eğitim programları ve seminerlerin düzenlenmesi,
- Bölgede ekoturizm rehberlerinin yetiştirilmesi,
- Bilimsel araştırmalar için veri tabanı oluşturulması,
- Yerel üreticiler, restoranlar, oteller, STK'lar, belediyeler ve üniversiteleri kapsayan bir paydaş haritası oluşturulmalı, iş birliğini kolaylaştırmak için dijital platformlar geliştirilip düzenli toplantılar ve etkinlikler organize edilmeli, yerel gastronomik ürün üretimini tanıtacak hikâye anlatımı kampanyalarıyla tüm paydaşlar arasında etkileşim sağlanmalıdır,

- Yerel üretim hikâyelerini tanıttacak sosyal medya kampanyaları, belgeseller ve gastronomi turları düzenlenmeli, bilimsel araştırmalar ve üniversite iş birlikleriyle sürdürülebilir üretim yöntemleri desteklenmeli, ağın etkinliğini ölçmek için düzenli değerlendirme ve iyileştirme mekanizmaları kurulmalıdır,
- Yerel gastronomik ürünlerin tanıtımında Kayseri Gastronomi ve Mutfak Sanatları Derneği gibi STK'ların desteklenerek ulusal ve uluslararası çapta düzenlenen etkinliklere katılımları ve farklı destinasyonlarda insanların Kayseri mutfağını deneyimleme imkânları sağlanmalıdır,
- Yerel gastronomik ürünlerin satışında Kayseri'de faaliyet gösteren kooperatiflerin etkin rol almaları ve e-ticaret yöntemlerinin kullanılmasının artırılması konusunda destekler sağlanmalıdır, hedeflenmektedir.

11.5 KayseriMed

Kayseri, sağlık turizmi potansiyeli açısından önemli fırsatlara sahip bir çekim merkezi konumundadır; özellikle medikal (tıp) turizmi açısından sahip olduğu fiziksel ve teknik modern alt yapısı ile sağlık sektöründeki nitelikli insan kaynakları Kayseri'yi sağlık turizmi açısından önemli bir destinasyon konumuna getirmektedir. Diğer taraftan, termal turizmine yönelik Erciyes Dağı ve civarında yürütülen altyapı çalışmalarının neticesinde rehabilitasyon ve *wellness* hizmetleri ile zenginleştirilmiş ve kış turizmiyle bütünleşik sağlık turizmi ürünü sunabilme potansiyeli de oluşturulabilecektir. Bu durum, özellikle sporcular için özel sağlık programlarının sunulmasına da fırsatlar oluşturarak şehrin sağlık turizm çeşitliliğinin artırılmasına katkılar sunacaktır. Ayrıca, kış turizm ile entegre yenilikçi bir turistik ürün modelinin oluşturulması da söz konusu olabilir.

Bu vizyon proje, Kayseri'nin halihazırdaki medikal turizm imkanlarının termal turizm potansiyelinin de etkin olarak kullanımıyla rehabilitasyon ve *wellness* hizmetleri ile zenginleştirilmiş sağlık turizmi altyapısının oluşturulmasına odaklanmaktadır. Bu yolla, başta sporculara yönelik olmak üzere özel sağlık programları geliştirmek ve şehrin turizm çeşitliliğini artırmak ve Kayseri'yi sağlık turizmi alanında uluslararası bir merkez hâline getirmek hedeflenmektedir. Bu kapsamda, Kayseri şehir merkezinin sahip olduğu nitelikli medikal turizm imkânlarının, sağlık turizminin bir diğer segmenti olan termal turizmi ile zenginleştirilmesi önem kazanmaktadır. Hâlihazırda Bayramhacı'da var olan termal odaklı tesislerin altyapısının iyileştirilmesi ile termal suyun tedavi edici gücünden yararlanılmasına yönelik hizmetlerin oluşturulmasına bağlı olarak hem yerli hem de yabancı ziyaretçiler açısından Kayseri'nin bir cazibe merkezi olması sağlanabilecektir. Bu amaçla, spa ve masaj terapileri, sağlıklı beslenme programları, meditasyon ve yoga merkezleri, doğa terapileri ve zindelik odaklı aktiviteler gibi kapsamlı hizmetlerin sunulacağı tematik *wellness* merkezleri oluşturulmalıdır. Bu merkezler, doğal ve kültürel zenginliklerle entegre edilerek, bireylerin hem fiziksel hem de ruhsal iyilik hallerini destekleyecek deneyimler sunabilmelidir. Özellikle Bayramhacı'nın kayalık Kapadokya bölgesine coğrafi yakınlığı da değerlendirilerek bölgesel turizm pazarlamasına da sinerji kazandırılabilir.

Sağlık turizminin güvenilirliği ve sürdürülebilirliği açısından özellikle uluslararası hastalara yönelik hasta hakları sisteminin geliştirilmesi de kaçınılmazdır. Bu sistem, hasta memnuniyetini en üst seviyeye çıkarmak için uluslararası standartlara uygun olmalı, hasta haklarını koruyacak şeffaf bir mekanizma içermeli ve başta dil olmak üzere muhtemel kültürel bariyerleri de aşacak destek hizmetleri sunabilmelidir. Bu bağlamda, gizlilik, bilgilendirilmiş onam ve hasta destek hizmetleri gibi temel unsurların sağlanması, sağlık turizmi açısından Kayseri'nin belirli standartlara ulaşmış hizmet sunmasına fırsat oluşturacaktır.

Kayseri'nin sağlık turizmi altyapısını güçlendirmek amacıyla dijital rezervasyon platformunun oluşturulması da son derece önemlidir. Bu platform, hastaneler, klinikler, spa merkezleri ve wellness tesisleri ile entegre olarak turistlerin sağlık hizmetlerine kolay ve hızlı bir şekilde erişimini sağlamalıdır. Böylece şeffaf fiyatlandırma, hızlı randevu alma ve turizm hizmetleriyle entegre sağlık paketleri sunularak Kayseri, uluslararası sağlık turizmi pazarında önemli bir konuma sahip olabilecektir.

Bölgenin sağlık turizmi potansiyelini zenginleştirebilmek için sporcu rehabilitasyon ve sağlıklı yaşam programlarının geliştirilmesi dikkate alınması gereken bir diğer önemli husus olarak değerlendirilmelidir. Kayseri'nin yüksek rakımlı kamp merkezleri ve spor tesisleri, profesyonel sporcular için ideal bir rehabilitasyon ortamı sunmaktadır. Fizyoterapi, beslenme, psikoloji ve performans iyileştirme süreçlerini kapsayan multidisipliner programlarla sporcuların sakatlık sonrası iyileşme süreçleri hızlandırmaya ve performanslarını artırmaya yönelik özel rehabilitasyon merkezleri kurulmalıdır. Bu merkezler, Kayseri'yi spor ve sağlık turizmini bir araya getiren, öncü ve örnek bir destinasyon hâline getirecektir.

Sağlık turizmini çeşitlendirmek ve alternatif tedavi yöntemlerini teşvik etmek amacıyla alternatif tıp rotaları oluşturulmalıdır. Doğal kaynaklar, geleneksel sağlık uygulamaları ve yerel kültürel mirasın bir araya getirildiği özel rotalar geliştirilerek aromaterapi, bitkisel tedavi, akupunktur, manuel terapi gibi bütüncül sağlık yaklaşımlarını içeren deneyimler sunulmalıdır. Kayseri'nin doğal bitki örtüsü ve geleneksel şifa uygulamaları bu sürecin temel bileşenleri olarak değerlendirilmelidir.

Kayseri'nin sağlık turizmde bir marka hâline gelmesi için Erciyes Dağı odaklı, güçlü bir sağlık turizm politikası oluşturulmalıdır. Erciyes Dağı ve çevresindeki termal sular, mineralli zenginlikler ve temiz hava, sağlık turizmi için ideal bir ortam sunmaktadır. Bu doğal avantajların uluslararası standartlara uygun tesislerle desteklenerek Kayseri'nin sağlık turizminde global bir çekim merkezi hâline getirilmesi sağlanmalıdır. Kayseri'nin sağlık kongre turizmi açısından cazibesini artırmak için sağlık (tıp) alanındaki kongre sayısı artırılmalıdır. Erciyes Üniversitesi Tıp Fakóltesi, Kayseri Şehir Hastanesi ve özel sağlık kuruluşlarının uzmanlık alanları uluslararası sağlık kongreleri için uygun bir altyapı sunmaktadır. Ayrıca dünyanın ilk tıp fakólterlerinden biri olan Gevher Nesibe Tıp Medresesi ve Darüşşifası, Kayseri'nin tıp tarihinde önemli bir yere sahip olduğunu göstermekte ve şehrin sağlık kongreleri için güçlü bir marka değerine sahip olmasını sağlamaktadır. Uluslararası tıp kongreleri ve sağlık turizmi çalıştayları düzenlenerek Kayseri, sağlık turizmi profesyonellerinin buluşma noktası hâline getirilmelidir.

Sağlık turizminin uzmanlaşmış insan kaynağıyla desteklenmesi için sağlık sektöründe sertifikalı uzmanlaşma programları oluşturulmalıdır. Uluslararası akreditasyonlara uygun esnek ve modüler eğitim programları geliştirilerek sağlık turizmi alanında çalışan profesyonellerin yetkinlikleri artırılmalıdır. Bu programlar hem sağlık hizmetlerinde kaliteyi artıracak hem de Kayseri'nin sağlık turizmindeki rekabet gücünü yükseltecektir.

Son olarak bu vizyon projenin başarılı bir şekilde uygulanması için kamu, özel sektör, üniversiteler ve sağlık kuruluşları arasında güçlü bir iş birliği mekanizması oluşturulmalıdır. Kayseri, sahip olduğu bölgesel lokasyon avantajını da değerlendirerek sağlık turizmini diğer turizm unsurları ile entegre bir şekilde uluslararası standartlarda hizmet sunan ve sağlık turizminin önemli bir cazibe merkezi konumunda bir şehir olmalıdır. Bütün bunların sonucunda Kayseri, sağlık turizminde yenilikçi yaklaşımları benimseyen, sağlık turizminin tüm alt bileşenlerini, başta kültür ve kış turizmi olmak üzere diğer turizm türleriyle entegre eden, uluslararası hastalar için güvenilir ve modern sağlık altyapısına sahip bir destinasyon olarak öne çıkacaktır.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşığıda verilmiştir:

- Uzman sağlık profesyonelleri ve araştırma merkezleriyle iş birlikleri oluşturulması,
- Engelli ve yaşlı dostu tesisler kurulması,

- Sağlık turizmi sertifikasyonu ve uluslararası standartlarda hizmet sunulması,
- Bölgesel ekonomi ve yerel halkı destekleyici programlar oluşturulması,
- Mevcut ve yeni oluşturulacak tesislere erişim için toplu taşıma imkânlarının artırılması,
- Potansiyel yeni tesislere yönelik altyapı ve diğer hizmetler için öncelikle alınan örnek numunelerle ön testlerin yapılması ve en uygun yapının oluşturulması,
- Rehabilitasyon tesislerinin altyapısının talebe göre hazırlanması ve sürdürülebilir bir yapılaşmanın sağlanması,
- Tematik *wellness* merkezlerinin kurulması,
- Doğa ile entegre *wellness* deneyimleri sunulması,
- Kişiselleştirilmiş *wellness* programları hazırlanması,
- Kurumlar tarafından *wellness* işletmelerine yönelik çeşitli kursların açılması,
- Hasta hakları rehberlerinin kendi dillerinde hazırlanması,
- Uluslararası standartlara uygun bir şikâyet ve çözüm mekanizması kurulması,
- Kültürel hassasiyetlere ve çeşitliliklere uygun hizmet eğitimleri verilmesi,
- Hastaların verilerinin yeni teknolojiler çerçevesinde korunması ve gizlilik standartlarının oluşturulması,
- Öncelikli kamu hastaneleri olmak üzere uluslararası hastaların sağlık turizminden yararlanabileceği bir strateji, planlama ve anlayış içeren, müstakil sağlık turizmi master planlarının oluşturulması,
- Yerel ve doğal şifa kaynaklarının haritalandırılması,
- Bütüncül sağlık hizmetleri ve *wellness* tesisleri inşa edilmesi,
- Doğal ve geleneksel tedavi programları geliştirilmesi,
- Alternatif rotalardaki sağlık turizmini destekleyici gastronomi kaynaklarının ağırlıklı olarak yerel yöneticilerden sağlanması ve buraların sağlık turizmi ziyaretçileri için ziyaret noktasına dönüştürülmesi,
- Kayseri ve civar illerinde de yetiştirilen ve kısmen ticareti yapılan sülüklerin geleneksel ve alternatif tıp uygulamalarında kullanılması,
- Uluslararası tanıtım kampanyaları düzenlenmesi,
- Özel teşvik programları ve iş birlikleri oluşturulması,
- Altyapı ve ulaşım imkânlarının geliştirilmesi,
- Doğa ve sağlık turizminin birlikte sunulması,
- Erciyes Kayak Merkezi'nde mevcut araç ve gereçlerin bakım ve tadilatlarının düzenli bir şekilde yaptırılması ve olası negatif imajın önüne geçmek adına eksik ekipmanın tamamlanması,
- Bakanlıklar, üniversiteler ve diğer kurumlar tarafından gerçekleştirilen çeşitli organizasyonların Erciyes'te yapılmasının sağlanması,
- "Erciyes odaklı sağlık turizmi" sloganından uzaklaşmadan sağlık turizm altyapısının spor, tarih, kültür ve gastronomi turizm altyapıları ile birleştirilmesi,
- Uluslararası akreditasyonlar çerçevesinde eğitim programları düzenlenmesi,
- Daha modüler ve esnek eğitim içeriklerinin oluşturulması,
- Sertifikalı programları teşvik ve destek mekanizmalarının oluşturulması,
- Uluslararası sertifikasyon geçerlilikleri için iş birliklerinin oluşturulması,
- Eğitim kurumlarında sertifikalı turizm eğitimlerinin verilmesi ve staj imkânlarının oluşturulması,
- Etkili pazarlama ve hizmet kalitesinin iyileştirilmesi ve yükseltilmesi için ilde sertifikalı uzmanlaşma programları oluşturulmasına yönelik merkezî bir örgütlenmenin oluşturulması,
- Ziyaretçilerin sağlık hizmetleri, klinik bilgiler, otel ve ulaşım seçeneklerine erişebilecekleri dijital rezervasyon platformunun kurulması,

- Sağlık turizmi ile ilgilenen turistlere yönelik dijital platformlar (sosyal medya platformları, Google reklamları ve sağlık turizmi blogları gibi) aracılığıyla bilgilendirme ve tanıtım kampanyaları başlatılması,
- Sağlık hizmetlerine yönelik çevrim içi destek ve rehberlik sağlayan bir mobil uygulama geliştirilmesi,
- Sağlık turizmi alanında yerel işletmelerin dijitalleşme sürecini desteklemek için finansal teşvikler ve danışmanlık hizmetleri sunulması,
- Uluslararası ölçekli, sporcu rehabilitasyon ve sağlıklı yaşam merkezinin kurulması,
- Sporcular için sağlıklı yaşam programlarının oluşturulması ve sporculara yönelik bilinçlendirme eğitimlerinin verilmesi,
- Sporculara yönelik doğa destekli aktiviteler yapılması ve rehabilitasyon merkezinin sürdürülebilir kılınması için tanıtım faaliyetlerinin yürütülmesi,
- İldeki kamu ve özel sektör bünyesindeki hastaneler, üniversitelerin tıp fakülteleri ve diğer sağlık kuruluşlarıyla ortaklıklar kurulması,
- Sağlık kurumlarıyla iş birliği yaparak sağlık kongreleri için teşvik ve destek programları oluşturulması, katılımcılara yönelik özel indirimler ve sponsorluk anlaşmalarının sağlanması,
- İlde kalış sürelerini uzatmaya yönelik olarak sağlık kongrelerine katılanlara sağlık hizmetleri içeren paketler (sağlık kontrolleri, spa hizmetleri, termal tedavi, ücretsiz danışmanlık hizmetleri veya sağlık merkezlerinde tedavi imkânları gibi) sunulması,
- Sağlık kongrelerinin uluslararası düzeyde kabul görmesi ve kalitesinin artırılması için uluslararası sağlık derneklerinden ve organizasyonlarından akreditasyon alınması,
- Daha geniş bir katılımcı sayısına ulaşmak ve bölgesel sağlık sorunlarına yönelik ortak çözümler geliştirilmesine imkân tanımak açısından komşu illerle iş birliği yaparak ortaklaşa bölgesel sağlık kongreleri düzenlenmesi, hedeflenmektedir.

11.6 HerSporKayseri

Kayseri, zengin doğal kaynakları, coğrafi çeşitliliği ve dört mevsim spor yapmaya uygun platformlarıyla spor turizmi açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Erciyes Kayak Merkezi, Yamula ve Bayramhacı Barajları, Zamantı Irmağı gibi önemli lokasyonlar hem yerli hem de yabancı spor severler için çekim merkezi olabilecek niteliktedir. Bu vizyon proje kapsamında, kış sporlarından su sporlarına, doğa sporlarından birçok rekreatif aktivitelere kadar geniş bir yelpazede turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Kayseri'nin spor turizmi destinasyonu olarak konumlandırılması hem bölgesel kalkınmayı destekleyecek hem de şehrin uluslararası ölçekte tanınırlığını artıracaktır.

Kayseri'nin alternatif turizm potansiyelini artıracak bir diğer önemli adım da Yamula Baraj Gölü'nde su altı dalış turizminin geliştirilmesi olacaktır. Baraj gölünün uygun alanlarında gerekli altyapının sağlanmasıyla birlikte hem profesyonel dalgıçlar hem de amatör ziyaretçiler için çekici bir destinasyon oluşturulacaktır. Özellikle, su altına yerleştirilecek eski tank, uçak, gemi gibi batık yapılar ve sahte arkeolojik kalıntılar ile zenginleştirilecek alan, dalış meraklılarına benzersiz bir deneyim sunacaktır. Bu sayede Kayseri, deniz turizmine alternatif olarak iç sularında dalış turizmi ile öne çıkan nadir şehirlerden biri hâline gelecektir.

Bu çerçevede, Bayramhacı ve Yamula Barajlarının rekreasyon ve spor merkezi olarak konumlandırılması, su sporları turizminin gelişmesi açısından kritik bir adımdır. Yamula Barajı'nda mevcut su sporları merkezi güçlendirilerek, yelken, kano, irtifa dalışı ve jet-ski gibi aktivitelerin sürekliliği sağlanmalı ve profesyonel seviyeye taşınmalıdır. Aynı şekilde Bayramhacı Barajı'nda zipline,

tekne turları ve safari parkurları gibi doğayla iç içe etkinlikler çeşitlendirilerek turistik cazibe artırılmalıdır. Böylelikle, su sporları Kayseri’de yılın her döneminde sürdürülebilir bir turizm unsuru haline getirilmelidir. Özellikle Bayramhacı Barajı ve çevresinde bu kapsamda yürütülecek çalışmalar Kayseri’nin kayaklı Kapadokya ile olan turistik bağını daha da güçlendirecektir.

Spor turizminin profesyonel boyutuna katkı sunmak adına, sporcu rehabilitasyon ve sağlıklı yaşam programlarının geliştirilmesi, Kayseri’yi sporcu dostu bir şehir haline getirecektir. Fizyoterapi, beslenme bilimi, spor hekimliği ve psikoloji disiplinlerini bir araya getiren kapsamlı bir sporcu rehabilitasyon merkezi, bölgesel ve uluslararası sporcuların rehabilitasyon ve kondisyon süreçlerini destekleyerek Kayseri’nin spor turizmi potansiyelini artırmalıdır. Kayseri’nin en büyük turistik değeri olan Erciyes Kayak Merkezi’nin, şehirde kayak kültürünü geliştirmek için daha aktif şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir. Okullarda kayak eğitim programları, öğrenci kayak kampları, uygun fiyatlı ekipman kiralama hizmetleri ve ulaşım desteği, hem genç nesilleri kış sporlarına teşvik edecek hem de Kayseri’yi kış sporlarının merkezi haline getirecektir. Bu bağlamda, rekreasyon ve spor faaliyetlerine yönelik yeni parkurlar oluşturulması, Kayseri’nin doğa sporları ve ekstrem sporlar açısından bir çekim merkezi olmasını sağlayacaktır. Erciyes Dağı, Zamantı Irmağı ve Yamula Barajı gibi doğal alanlarda yürüyüş, dağ bisikleti, kampçılık ve kaya tırmanışı gibi aktiviteler için özel rotalar oluşturularak doğa sporları turizmi güçlendirilmelidir.

Adrenalin severler için yamaç paraşütü sporuna yönelik özel parkurların oluşturulması, Kayseri’yi ekstrem sporların merkezi haline getirecektir. Yamaç paraşütü uçuşları için özel iniş-kalkış alanları, hava koşullarına uygun bölgelerin belirlenmesi ve güvenlik standartlarının artırılması, bu sporun güvenli ve profesyonel bir şekilde yapılmasını sağlayarak Kayseri’yi uluslararası yamaç paraşütü destinasyonları arasına taşımaktadır. Kış turizmini çeşitlendirmek amacıyla, kayak dışı rekreatif ve sportif kış aktivitelerinin artırılması hedeflenmelidir. Kar yürüyüşleri, kızak parkurları, buz pateni pistleri, kar bisikleti turları gibi yeni aktiviteler, var olan altyapı imkanları iyileştirilerek, yeni altyapı imkanları da oluşturularak artırılması Erciyes’in sadece kayak yapanlara değil, her kesimden turiste hitap eden dört mevsim bir yaşam alanına dönüşmesine katkılar sunacaktır.

Öte yandan, su sporları turizmini güçlendirmek, Kayseri’nin turizmdeki çeşitliliğini artıracaktır. Kano, rafting, su kayağı, rüzgâr sörfü gibi sporlarla baraj ve ırmaklar daha etkin kullanılmalı, bölgeye uluslararası su sporları etkinlikleri kazandırılmalıdır. Su sporlarının tanıtımıyla, bölgedeki turizm faaliyetleri yıl boyunca sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulmalıdır.

Bu vizyon proje kapsamında, Kayseri, spor turizminin her alanında iddialı bir destinasyon haline getirilecek, doğal ve coğrafi avantajları doğru yönetilerek, rekabet gücü yüksek bir turizm şehri ve çekim merkezi oluşturulacaktır. Kayseri, doğa ve adrenalin severler için yılın 365 günü spor yapılabilen, dinamik ve sürdürülebilir bir turizm şehri olarak konumlandırılmalıdır.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Futbol, basketbol ve voleybol kulüplerine yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde kamp programları düzenlenmesi,
- Futbolda yaz ve kış hazırlık dönemlerinde kupa organizasyonları düzenlenmesi,
- Yüzme, tenis gibi farklı branşlardaki sporcu ve kulüplerin dikkati çekilerek kamp imkânları hakkında bilgiler verilmesi,
- Yol bisikleti sporcu ve kulüplerine yönelik kamp hizmeti verilmesi,
- Bayramhacı ve Yamula barajlarında kano, su bisikleti, kürek, sörf, su kayağı, dalış ve yüzme gibi su sporları yapılabilecek güvenli alanların ve tesislerin kurulması, ulaşım/konaklama imkânlarının geliştirilmesi,
- Bayramhacı ve Yamula barajlarında kürek, sörf ve su kayağı sporlarının yaygınlaştırılması,

- Bayramhacı ve Yamula barajlarında yoga, meditasyon ve yürüyüş gibi wellness aktivitelerinin yapılabileceği alanların belirlenmesi ve bu tür etkinliklerin ziyaretçilere sunulması,
- Bayramhacı ve Yamula barajlarını kapsayacak şekilde her yıl “Su Sporları Festivali” düzenlenerek gelen ziyaretçiler için etkinlikler yapılması,
- Yamula Baraj Gölü'nde su altı dalış turizmine uygun alanların belirlenerek gerekli altyapının (dalış merkezleri, güvenlik önlemleri vb.) oluşturulması,
- Dalış turizmi cazibesini artırmak amacıyla baraj gölüne eski tank, uçak, heykel gibi batık cisimler ile sahte arkeolojik kalıntıların yerleştirilmesi ve tematik bir su altı parkının oluşturulması,
- Profesyonel dalgıçlar ve dalışı yeni öğrenmek isteyen ziyaretçilere yönelik eğitim programları ve dalış turları düzenlenmesi,
- Yamula Su Altı Dalış Parkı'nın ulusal ve uluslararası dalış kulüpleriyle iş birliği içinde tanıtılması ve Kayseri'nin alternatif su turizmi destinasyonu olarak konumlandırılması,
- Bölgedeki balon uçuşlarına katılımı artırmak amacıyla turistlerin Nevşehir üzerinden taşınması yerine Soğanlı Vadisi'nde konaklama süresinin uzatılmasına yönelik teşvik politikalarının geliştirilmesi,
- Her iki baraj çevresinde izleyiciler için tribün ve seyir terasları ile sosyal alanların kurulması,
- Uluslararası ölçekli sporcu rehabilitasyon ve sağlıklı yaşam merkezinin kurulması,
- Sporcular için sağlıklı yaşam programlarının oluşturulması ve sporculara yönelik bilinçlendirme eğitimlerinin verilmesi,
- Sporculara yönelik doğa destekli aktiviteler yapılması ve rehabilitasyon merkezinin sürdürülebilir kılınması için tanıtım faaliyetlerinin yürütülmesi,
- Kayseri'deki macera rekreasyonu ve spor turizmine yönelik olarak Erciyes Dağı, Zamantı Irmağı, Kızılırmak bölgelerinde alternatif parkur alanları tespit edilerek gerekli fizibilite çalışmalarının yapılması,
- Erciyes Dağı, Hacer Ormanı, Kapuzbaşı Şelalesi, Zamantı Irmağı, Bayramhacı Barajı ile Yamula Barajı bölgelerindeki rekreasyon ve spor faaliyet alanlarında ziyaretçilere özel olarak tasarlanmış ekolojik kamp, bungalov ve karavan parklarının oluşturulması,
- Başta yol ve dağ bisikleti olmak üzere Kayseri'deki her türlü macera rekreasyonu ve sporlarına yönelik olarak tespit edilecek rotaların işaretlemesinin sağlanması,
- Macera rekreasyonu ve spor turizminin ilçelere göre konumlamasının yapılarak turizm etkinliğinin Kayseri geneline yayılması,
- Özel sektörün macera rekreasyonu turizmine yönelik farkındalığının artırılması ve özendirici teşviklerin sunulması,
- Kayseri'de macera rekreasyonu ve spor turizmine ilişkin risk yönetimi sisteminin geliştirilmesi,
- Yeni yamaç paraşütü parkurları oluşturmak için uygun kalkış ve iniş alanlarının belirlenmesine yönelik jeomorfolojik araştırmaların yapılması ve uzmanlar eşliğinde gerekli tüm fizibilite çalışmalarının tamamlanması,
- Var olan ve oluşturulacak yamaç paraşütü alanları için tesisleşmesinin tamamlanması ve yamaç paraşütü uygulamalı eğitim merkezinin kurulması,
- Kayseri'de yamaç paraşütüne ek olarak deltakanat, *microlight* ve pervaneli uçaklar vb. araçların kullanabileceği bir uçuş pistinin kurulması,
- Ulusal ve uluslararası yamaç paraşütü yarışmaları ile tanıtım faaliyetlerinin düzenli bir biçimde yürütülmesi,
- Zamantı Irmağı üzerinde Pınarbaşı, Tomarza ve Yahyalı kesimlerinde kano ve rafting parkuru olabilecek alternatif alanlar belirlenerek su sporlarına yönelik tesislerin kurulması,
- Zamantı Irmağı'nın Tomarza kesiminin kano sporu açısından marka destinasyon hâline getirilmesi,

- Zamantı Irmağı'nın Yahyalı kesiminin rafting sporu açısından marka destinasyon hâline getirilmesi,
- Kızılırmak'ın Sarioğlan, Özvatan ve Felahiye kesimlerinde su sporları parkurlarının oluşturulması,
- Ziyaretçilere çok yönlü turizm deneyimleri sunmak amacıyla su sporları, yamaç paraşütü, kamp ve tırmanış gibi çeşitli macera sporu karmalarından oluşan haftalık etkinliklerin düzenlenmesi,
- Bölge halkına yönelik su sporları eğitimleri düzenlenmesi ve su sporları yapılan bölgelere yönelik ulaşım hizmetlerinin iyileştirilmesi,
- MEB ile iş birliği içerisinde su sporlarına yönelik olarak öğrencilerde farkındalık artırıcı faaliyetler yapılması,
- Özel sektör yatırımcılarına teşvikler sunularak su sporları turizmi faaliyetlerine çekilmesi,
- Sertifikalı arama kurtarma ekibi sayısının artırılması ve olası riskler belirlenerek spor alanları ve parkurlara yönelik güvenlik önlemlerinin alınması,
- İlkokuldan üniversiteye kadar tüm eğitim kademelerinin müfredatlarına "Kış Sporları ve Kayak Kültürü", "Kayak ve Dağ Rehberliği" gibi seçimsel derslerin eklenmesi, bu derslerin uygulamalı eğitimlerle desteklenmesi ve öğrencilere teorik bilginin yanı sıra pratik becerilerin kazandırılması,
- İlk ve ortaöğretim kademelerinde Beden Eğitimi dersi müfredatına en az iki hafta uygulamalı kayak eğitimi dersi eklenerek, öğrencilerin Erciyes Kayak Merkezi'nde eğitimler eşliğinde kayak yaparak öğrenmelerinin sağlanması, bu süreçte kayak merkezinin eğitim alanı olarak da aktif kullanılması,
- Okullarla iş birliği yapılarak Erciyes Kayak Merkezi'nde öğrencilere özel kayak kamplarının düzenlenmesi, bu kampların kış tatili döneminde ya da hafta sonları düzenlenerek geniş öğrenci gruplarına ulaşılması ve öğrencilerin kayak kültürünü deneyimlemesinin teşvik edilmesi,
- Kayseri merkezli olmak üzere komşu illerle (Nevşehir, Niğde, Sivas vb.) iş birliği yapılarak şehirlerarası kış sporları festivalleri ve yarışmalarının düzenlenmesi, bu organizasyonların bölgesel turizme katkı sağlaması ve farklı illerden sporcuların ve turistlerin Kayseri'ye çekilmesi,
- İlkokuldan üniversiteye kadar öğrenciler ve gençler arasında kayak kültürünü yaygınlaştırmak amacıyla "Kayak Kulübü" adı altında öğrenci kulüplerinin kurulması, bu kulüpler aracılığıyla düzenli kayak gezileri, eğitim kampları ve yarışmalar organize edilmesi,
- KAYMEK'in potansiyelini kullanarak kayak, kızak, *snowboard* gibi sporlar için kısa süreli kurslar düzenlenmesi, bu kursların özellikle kayak yapmayı hiç denememiş bireyler için giriş seviyesinde olması ve her yaş grubuna hitap edecek şekilde planlanması,
- "Erciyes Kayak ve Kültür Festivali" düzenlenerek yerel halkın konserler, geleneksel el sanatları sergileri, gastronomi stantları ve eğlenceli etkinliklerle dağa çekilmesi, festival kapsamında profesyonel ve amatör kayak yarışmaları düzenlenerek kayak sporunun halk arasında yaygınlaştırılması,
- "Kış Sporları Yetenek Taraması" organizasyonlarının düzenlenerek kayak ve *snowboard* branşlarında yetenekli gençlerin keşfedilmesi, seçilen sporcuların millî takımlara kazandırılmaları için profesyonel eğitimler eşliğinde geliştirme kamplarına alınması,
- Kayseri Kayak ve *Snowboard* Öğretmenleri Derneği ve *Snow Academia* Kayak Okulu ile iş birliği yapılarak yerel halkın kayak sporunu deneyimlemesi için uygun fiyatlı kayak dersi programlarının oluşturulması, bu derslerin öncelikle çocuklar, gençler ve kadınlara yönelik teşvik edici kampanyalarla duyurulması,
- Profesyonel kayak eğitimcilerinin "mentorluk" ve "koçluk" programlarıyla kayak sporunda yetenekli gençlerle eşleştirilmesi, bu sayede uluslararası ve ulusal yarışmalara katılabilecek güçlü bir sporcu altyapısının oluşturulması ve Kayseri'den millî sporcular yetiştirilmesi,

- Forum Kayseri, Kayseri Park vb. büyük alışveriş merkezlerinde kayak sporuyla ilgili bilgilendirme stantlarının açılması, burada kayak sporunun tanıtıldığı broşürlerin dağıtılması, kayak merkezine ulaşım bilgileri ve uygun fiyatlı kayak dersleriyle ilgili bilgilendirme yapılması, ziyaretçilere simülasyonlar ve görsel içerikler aracılığıyla kayak kültürünün tanıtılması,
- Kayağa ilaveten buz pateni, buz tırmanışı, kar araba yarışları, buz hokeyi, *snowboard*, *heliski* (helikopter kayağı) gibi sportif aktivitelerin artırılması ile ürün çeşitlendirmesinin sağlanması,
- Kayağa ilaveten doğa yürüyüşleri, kar kampı, kış pikniği, kar bisikleti gibi rekreatif aktivitelerin artırılması ile ürün çeşitlendirmesinin sağlanması,
- Kayak ile birlikte doğa yürüyüşleri, doğa fotoğrafçılığı, buz tırmanışı, yamaç paraşütü gibi çeşitli aktiviteler için entegre paketler sunulması,
- Doğa yürüyüşleri, bisiklet turları vb. aktiviteler için özel parkurların oluşturulması,
- Kar safari ve kar motoru turları ile farklı zorluk seviyelerinde yürüyüş turları düzenlenmesi,
- Aile tatil paketleri (kayak ile birlikte çocuklar için buz pateni gibi) sunulması,
- Bowling salonu vb. destekleyici eğlence mekânlarının oluşturulmasıyla kış sporlarına ilgi duymayan misafirler için rekreatif aktivite imkânlarının geliştirilmesi,
- Farklı yaş gruplarına ve seviyelere hitap eden kayak okulları, dağcılık kursları gibi eğitim programlarının artırılmasının teşvik edilmesi, hedeflenmektedir.

11.7 Erciyes 365

Son 20 yılda yürütülen istikrarlı ve planlı alt ve üst yapı çalışmaları ve ulusal ve uluslararası düzeyde yürütülen pazarlama faaliyetleriyle Kayseri, Türkiye'nin en önemli kış turizmi destinasyonlarından biri haline gelmiş, Erciyes Kayak Merkezi A.Ş. ile küresel ölçekte sürdürülebilir rekabet üstünlüğü elde etmiştir. Şehrin merkezi konumu, gelişmiş ulaşım altyapısı ve Erciyes'in doğal avantajları, Kayseri'yi yalnızca bir kayak merkezi olmanın ötesine taşıyacak ve kış turizmini kültürel, gastronomik ve sağlık turizmiyle entegre eden sürdürülebilir bir model oluşturacaktır. Bu vizyon proje kapsamında, Erciyes Kayak Merkezi'nin turizm kapasitesinin artırılması, turizm sezonunun yıl geneline yayılması ve uluslararası tanıtım stratejilerinin güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Erciyes'in potansiyelini daha geniş kitlelere ulaştırmak için kayak turizminin farklı turizm türleriyle entegre edilerek pazarlanması sağlanmalıdır. Tarih, gastronomi, doğa ve sağlık turizmi gibi farklı alanlarla birleştirilen tur paketleri, bölgeye gelen turistlerin seyahat süresini uzatacak ve Kayseri'yi farklı ilgi gruplarına hitap eden çok yönlü bir destinasyon haline getirecektir. Turistik aglomerasyonun kayalık Kapadokya'ya coğrafi yakınlığı da göz önünde bulundurularak, bölgesel entegre tur paketleri geliştirilip turizm hareketliliği artırılmalıdır.

Kayseri'nin kış turizmi kapasitesini artırmak için Erciyes Dağı'nı yıl boyunca turizm aktivitelerinin gerçekleştirildiği sürdürülebilir bir turizm merkezi haline getirmek büyük önem taşımaktadır. Kış sezonu dışında dağ yürüyüşleri, bisiklet parkurları, ekstrem spor alanları, doğa kampları ve yaz festivalleri gibi etkinliklerle turizmin yıl geneline yayılması sağlanmalıdır. Dört mevsim boyunca aktif olan bir turizm destinasyonu oluşturmak hem yerel ekonomiyi güçlendirecek ve turizm gelirlerini artıracak hem de sunulan turizm imkanlarının çeşitliliğini ve niteliğini artırarak Erciyes'in küresel sürdürülebilir rekabet gücünü yükseltecektir.

Uluslararası arenada Kayseri'nin kış turizminde daha fazla tanınması için uluslararası kış turizmi etkinlikleri planlanmalıdır. Kış sporları yarışmaları, *snowboard* ve kayak festivalleri, uluslararası buz tırmanışı ve kış maratonları gibi etkinlikler düzenlenerek Kayseri'nin kış turizmi destinasyonu olarak

bilinirliği artırılmalıdır. Bu organizasyonlar, uluslararası spor camiasının ve kış turizmi pazarının dikkatini çekerek, şehri küresel ölçekte cazip bir turizm noktası haline getirecektir.

Aşağıda bir sonraki vizyon proje olan "Turizm 5.0" kapsamında da detaylı şekilde ifade edildiği üzere, turist deneyimini iyileştirmek ve bölgenin kış turizmi kapasitesini güçlendirmek için kış turizmi odaklı dijital platformlar oluşturulmalıdır. Bu platformlar, ziyaretçilere çevrimiçi rezervasyon imkânı sunmalı, kayak merkezlerinin anlık pist ve hava durumu bilgilerini sağlamalı ve etkinlik takvimlerine erişim kolaylığı getirmelidir. Aynı zamanda, dijital reklam kampanyaları ve sosyal medya tanıtımları aracılığıyla Erciyes Kayak Merkezi, uluslararası pazarda daha geniş kitlelere ulaştırılmalıdır.

Kayseri'nin sahip olduğu kış sporları potansiyelini daha geniş bir kitleye yaymak ve yerel halkın katılımını artırmak için şehirde kayak kültürü geliştirilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır. Okullarda kayak eğitimi verilmesi, gençlere yönelik kayak kamplarının düzenlenmesi, uygun fiyatlı kayak ekipmanı kiralama imkânlarının sunulması ve yerel halkın bu spora erişimini kolaylaştıran teşviklerin sağlanması, kış turizminin toplum tabanında daha güçlü bir şekilde benimsenmesini sağlayacaktır. Kış turizmini sadece kayakla sınırlı kalmayacak şekilde çeşitlendirmek için rekreatif aktiviteler ile kış sporları aktiviteleri artırılmalıdır. Kar motoru turları, buz tırmanışı, kızak parkurları, kar raftingi, *snowpark* gibi macera turizmi unsurlarıyla Erciyes'e gelen turistlere farklı deneyimler sunulmalıdır. Aynı zamanda, kar yürüyüşleri, doğa fotoğrafçılığı turları ve *wellness* merkezleri gibi sakin ve doğayla iç içe tatil arayan turistlere hitap eden alternatif seçenekler de geliştirilmelidir.

Bu vizyon proje ile Kayseri, kış turizmini kültürel ve birçok rekreasyon ve spor aktiviteleriyle entegre eden, yıl boyunca turizm hareketliliğini sürdüren, uluslararası alanda tanınan ve rekabetçi bir destinasyon haline gelecektir. Bu aktiviteler kapsamında Erciyes Dağı'nın sahip olduğu doğal avantajları en iyi şekilde değerlendirilerek, Kayseri'nin dünya çapında bir kış turizmi çekim merkezi olması sağlanmalıdır.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Kapadokya tatili ile entegre tur programlarının tasarlanması,
- Kayak için gelen turistlere bölgedeki kültür ve tarihî mirası (Soğanlı, Kültepe Kaniş Karum, yer altı şehirleri, kümbetler, Kayseri kaleleri gibi) tanıtmaya yönelik turlar düzenlenmesi,
- Kayak için gelen turistlere bölgedeki inanç turizmine yönelik mirası (Selçuklu ve Osmanlı dönemlerindeki cami ve türbeler, Aziz George Kilisesi gibi) tanıtmaya yönelik turlar düzenlenmesi,
- Turistlerin kayak tatiliyle birlikte yöresel Kayseri mutfağını deneyimlemelerini sağlayacak gastronomi turlarının düzenlenmesi,
- Tatilcilere kayak sporu ile farklı dağ turizmi aktivitelerini bir arada deneyimleme fırsatlarının sunulacağı paketlerin tasarlanması,
- Turistlerin kayak sonrası rahatlaması ve dinlenmesi için termal spa hizmetleri sunan tesis sayılarının artırılması,
- Termal su, masaj terapileri, yoga ve meditasyon gibi aktiviteler ile kayak tatilini tamamlayacak bir *wellness* deneyimi sağlayan sağlık paketleri oluşturulması,
- Entegre tur programlarının seyahat acenteleri ve tur operatörlerinin envanterlerine girmesinin sağlanması,
- Kayak ile entegre turizm imkânlarını pazarlama ve tanıtım çabalarının artırılması,
- Farklı gelir seviyeleri ve beklentilere hitap eden konaklama seçeneklerinin (lüks oteller, butik oteller, dağ evleri, kamp alanları gibi) sunulması,
- Dağın eteklerinde yer alan tarihî, kültürel ve gastronomi açısından zengin, geleneksel yaşam biçimini koruyan yerleşim yerlerinin turizm faaliyetlerine dâhil edilmesinin teşvik edilmesi,

- Dağın doğal güzellikleri, fauna ve florası ile bölgenin kültür mirasını koruyan ve bunları spor potansiyeli ile birlikte sunan sürdürülebilir bir turizm modeli oluşturulması,
- Kışın düzenlenen festivaller, etkinlik ve yarışmaların yılın diğer dönemlerinde de devam ettirilmesi,
- Sezon dışı dönemlerde de farklı turizm aktiviteleri için hizmet verebilecek altyapı ve üstyapıların oluşturulması,
- Yerel halkın kış sporlarına ve kayağa olan ilgisini artıracak girişimlerde bulunulması,
- Yerel turistlerin ilgisini çekebilmek ve ortalama geceleme sayılarını artırabilmek üzere sağlık ve *wellness* odaklı hizmetlerin artırılması,
- Tanınırlığa katkı sağlamak ve marka değeri oluşturmak için ulusal ve uluslararası organizasyonlara ev sahipliklerinin artırılması,
- Konaklama tesisleri dışında bağımsız yeme-içme, alışveriş, eğlence, sağlık vb. tesislerin sayılarının ve kapasitelerinin artırılması,
- Konaklama tesisleri ile mekanik altyapı kapasitelerinin yükselen talepler doğrultusunda artırılmasını sağlamak üzere yatırımların teşvik edilmesi,
- Çevre dostu konaklama tesislerinin yanı sıra sürdürülebilir ulaşım seçeneklerinin, yenilenebilir enerji kaynaklarının ve atık geri dönüşümünün dikkate alındığı projelere yatırım yapılması,
- Erciyes'e özgü kültürel festival, konser, dağ sineması, sergi, el sanatları pazarı gibi etkinliklerin organize edilmesi,
- Sürdürülebilir turizm sertifikasına sahip tesis sayılarının artırılması,
- Kayağa ilaveten buz pateni, buz tırmanışı, kar araba yarışları, buz hokeyi, *snowboard*, *heliski* (helikopter kayağı) gibi sportif aktivitelerin artırılması ile ürün çeşitlendirmesinin sağlanması,
- Kayağa ilaveten doğa yürüyüşleri, kar kampı, kış pikniği, kar bisikleti gibi rekreatif aktivitelerin artırılması ile ürün çeşitlendirmesinin sağlanması,
- Kayak ile birlikte doğa yürüyüşleri, doğa fotoğrafçılığı, buz tırmanışı, yamaç paraşütü gibi çeşitli aktiviteler için entegre paketler sunulması,
- Doğa yürüyüşleri, bisiklet turları vb. aktiviteler için özel parkurların oluşturulması,
- Kar safari ve kar motoru turları ile farklı zorluk seviyelerinde yürüyüş turları düzenlenmesi,
- Aile tatil paketleri (kayak ile birlikte çocuklar için buz pateni gibi) sunulması,
- Bowling salonu vb. destekleyici eğlence mekânları oluşturulmasıyla kış sporlarına ilgi duymayan misafirler için rekreatif aktivite imkânlarının geliştirilmesi,
- Farklı yaş gruplarına ve seviyelere hitap eden kayak okulları, dağcılık kursları gibi eğitim programlarının artırılmasının teşvik edilmesi,
- Erciyes Dağı gibi kış turizmi alanları için kayak pistleri, oteller, restoranlar ve etkinlikler hakkında bilgi sunulması, rezervasyon imkânları sağlayacak dijital platformlar oluşturulması,
- Kış turizmi için ulaşım, konaklama ve kayak merkezi hizmetlerine kolay erişim sağlamak amacıyla çevrim içi bilet satış sistemlerinin geliştirilmesi,
- Kış turizmine yönelik dijital tanıtım kampanyaları ve sosyal medya projeleri başlatılması,
- Kayseri'deki kayak merkezleri, oteller, restoranlar ve etkinliklerin dijital platformlara entegre edilerek gerçek zamanlı hava durumu ve pist bilgileri için mobil uygulamalar geliştirilmesi,
- Kış sporları ve kültürel etkinliklere uygun temalar oluşturulması, uluslararası kış sporları organizasyonları ve federasyonlarla iş birliği yapılarak global standartlarda etkinlikler düzenlenmesi,
- Kış turizmine yönelik modern yiyecek ve içecek tesisleri ve mekânların inşa edilmesi, etkinliklere sanal gerçeklik (VR) ve artırılmış gerçeklik (AR) gibi yenilikçi teknolojiler entegre edilerek ziyaretçilere benzersiz deneyimlerin sunulması,

- Global çapta dijital tanıtım kampanyaları yürütülmesi, ekonomik tatil paketleriyle turist ilgisinin artırılması, aynı zamanda yöresel halkın katılımı ve sezon dışı kullanım için çok amaçlı mekânlar planlanarak sürdürülebilir bir turizm modeli oluşturulması,
- Özellikle son yıllarda artan popülaritesiyle Erciyes Dağı'nda otopark sorununa yönelik geliştirmelerin planlanması. Etkinlikler yoluyla artacak popülasyonu kaldırabilecek kapasiteye uygun katlı otopark projesinin hayata geçirilmesi,
- Eğitim müfredatına "Kış Sporları ve Kayak Kültürü", "Kayak ve Dağ Rehberliği" gibi seçilmiş derslerin eklenmesi ve uygulamalı eğitimlerle desteklenmesi,
- İlk ve ortaöğretimde Beden Eğitimi dersine en az iki hafta uygulamalı kayak eğitimi eklenerek, öğrencilerin Erciyes Kayak Merkezi'nde eğitmenler eşliğinde kayak yaparak öğrenmelerinin sağlanması,
- Okullarla iş birliği yapılarak Erciyes Kayak Merkezi'nde öğrencilere özel kayak kamplarının düzenlenmesi ve kış tatili ya da hafta sonları geniş katılımlı programlarla desteklenmesi,
- Kayseri ve çevre illerle iş birliği yapılarak şehirler arası kış sporları festivalleri ve yarışmalarının düzenlenmesi, bölgesel turizme katkı sağlanması ve farklı illerden sporcu ve turistlerin Kayseri'ye çekilmesi,
- İlkokuldan üniversiteye kadar öğrenciler arasında kayak kültürünü yaygınlaştırmak amacıyla "Kayak Kulübü" adı altında öğrenci kulüpleri kurulması ve bu kulüpler aracılığıyla düzenli kayak gezileri, eğitim kampları ve yarışmalar organize edilmesi,
- KAYMEK aracılığıyla kayak, kızak, *snowboard* gibi sporlar için her yaş grubuna hitap eden, giriş seviyesinde, kısa süreli kurslar düzenlenmesi,
- Erciyes Kayak ve Kültür Festivali düzenlenerek konserler, el sanatları sergileri, gastronomi stantları ve eğlenceli etkinliklerle halkın festivale katılımının sağlanması, profesyonel ve amatör kayak yarışmaları ile kış sporlarının teşvik edilmesi,
- "Kış Sporları Yetenek Taraması" organizasyonları düzenlenerek kayak ve *snowboard* branşlarında yetenekli gençlerin keşfedilmesi ve profesyonel eğitimle millî takımlara kazandırılması,
- Kayseri Kayak ve *Snowboard* Öğretmenleri Derneği ve *Snow Academia* Kayak Okulu ile iş birliği yapılarak uygun fiyatlı kayak dersleri programlarının oluşturulması, çocuklar, gençler ve kadınlara yönelik teşvik edici kampanyalarla duyurulması,
- Profesyonel kayak eğitmenleriyle mentorluk ve koçluk programları oluşturularak yetenekli genç sporcuların desteklenmesi, ulusal ve uluslararası yarışmalara hazırlanabilecek sporcu altyapısının geliştirilmesi,
- Büyük alışveriş merkezlerinde kayak sporuyla ilgili bilgilendirme stantlarının açılması, broşürler, simülasyonlar ve görsel içeriklerle kayak kültürünün tanıtılması, ulaşım ve eğitim fırsatları hakkında bilgilendirme yapılması, hedeflenmektedir.

11.8 Turizm 5.0

Kayseri, akıllı turizm uygulamalarıyla destinasyon yönetimini güçlendirmeyi ve dijitalleşme stratejileriyle turizm deneyimini en üst seviyeye çıkarmayı hedeflemelidir. Avrupa Akıllı Turizm Başkenti Yarışması'na katılım süreci, bu dönüşümün en önemli kilometre taşlarından biri olarak değerlendirilebilir. Turizmde dijitalleşme, akıllı ulaşım çözümleri, bütünleşik tanıtım stratejileri ve teknolojik altyapının güçlendirilmesi, Kayseri'nin hem yerel hem de uluslararası ölçekte rekabet gücünü artıracaktır. Bu vizyon proje ile, dijital platformlar ve akıllı şehir çözümleri geliştirilerek

Kayseri'nin sürdürülebilir, erişilebilir ve kullanıcı dostu bir destinasyon haline getirilmesi amaçlanmaktadır.

Kayseri'de turist dostu bir toplu taşıma sisteminin oluşturulması, şehre gelen ziyaretçilerin turistik noktalara kolay ve hızlı erişimini sağlamak açısından kritik bir öneme sahiptir. Mevcut raylı sistem ve çevre dostu ulaşım altyapısının turistlerin ihtiyaçlarına göre optimize edilmesi, Kayseri'nin hem modern bir şehir kimliği kazanmasını sağlayacak hem de turistlerin şehir içi ulaşım deneyimini iyileştirecektir. Bu kapsamda akıllı ulaşım sistemleri, dijital rehberlik hizmetleri ve mobil uygulamalar ile seyahat sürecinin konforlu hale getirilmesi hedeflenmelidir.

Kültürel ve inanç turizminin dijital ortamlarda daha etkin tanıtılması amacıyla dijital platformların oluşturulması, Kayseri'nin turizmde çeşitlilik kazanmasına katkı sağlayacaktır. Tarihi ve dini yapılar, geleneksel etkinlikler ve kültürel miras unsurları, dijital kataloglar, sanal turlar ve etkileşimli haritalar ile turistlere sunulurken, ziyaretçilerin seyahat öncesinde bilgi edinmesini kolaylaştırmalıdır. Aynı zamanda, bu platformlar online rezervasyon sistemleri ile desteklenerek turistlerin deneyimlerini planlamalarına yardımcı olacak şekilde tasarlanmalıdır.

Kayseri'nin en güçlü turizm alanlarından biri olan kış turizmi için dijital platformlar geliştirilerek, Erciyes Kayak Merkezi gibi önemli bir kış turizm destinasyonunun çevrimiçi görünürlüğü de artırılmalıdır. Kullanıcı dostu uygulamalar aracılığıyla pist bilgileri, hava durumu raporları, konaklama seçenekleri ve etkinlik takvimleri tek bir noktadan erişilebilir hale getirilmelidir. Sosyal medya ve dijital reklam kampanyaları ile uluslararası pazarlara yönelik tanıtım stratejileri uygulanarak Erciyes'in küresel bilinirliği daha da üst seviyelere çekilmelidir.

Sağlık turizmi alanında dijital rezervasyon platformlarının geliştirilmesi, Kayseri'nin uluslararası hasta trafiğini yönetmesi ve sağlık hizmetlerine erişimi kolaylaştırması açısından büyük bir fırsat sunmaktadır. Hastaneler, klinikler, spa ve *wellness* merkezlerini içeren bir çevrim içi rezervasyon sistemi, hasta ve sağlık turistlerine yönelik rehberlik hizmetleri sunarak, Kayseri'yi sağlık turizminde önemli bir merkez haline getirmelidir. Bu sayede şehir, uluslararası pazarda sağlık turizmi alanındaki sürdürülebilir rekabet gücünü artırarak dijital dönüşüm süreçlerine hız kazandıracaktır.

Şehrin turizm tanıtımını güçlendirmek amacıyla bütünleşik dijital altyapının oluşturulması, Kayseri'nin tüm turistik değerlerini tek bir çatı altında toplayarak, küresel düzeyde rekabet avantajı sağlayacaktır. Web siteleri, mobil uygulamalar, sosyal medya platformları ve çevrim içi reklam stratejileri entegre edilerek, Kayseri'nin turizm kimliği dijital dünyada daha görünür hale getirilmelidir. Potansiyel ziyaretçilere yönelik kişiselleştirilmiş öneriler sunan dijital çözümler, şehirdeki turizm hareketliliğini artırarak ziyaretçi memnuniyetini yükseltmelidir.

İş turizmi alanında, özel etkinlik alanlarının ve teknolojik altyapının güçlendirilmesi, Kayseri'nin kongre ve iş turizmi sektöründe daha aktif bir oyuncu haline gelmesine katkı sağlayacaktır. Akıllı kongre salonları, interaktif toplantı sistemleri ve dijital katılım çözümleri ile uluslararası iş dünyasına yönelik etkinlikler için Kayseri daha cazip bir destinasyon haline getirilmelidir.

Bu vizyon proje kapsamında Kayseri, akıllı turizm uygulamalarının etkin kullanıldığı, dijitalleşmeyle turizm deneyiminin güçlendirildiği, küresel ölçekte rekabet eden akıllı bir destinasyon haline gelecektir. Dijital Kayseri, sürdürülebilir, erişilebilir ve yenilikçi turizm stratejileriyle geleceğe emin adımlarla ilerlemelidir.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Kayseri'nin akıllı turizm stratejilerini geliştirecek, dijital altyapıyı güçlendirecek ve başvuru sürecini yönetecek yerel yönetim, turizm sektörü ve üniversitelerden oluşan bir "iş birliği platformu" kurulması,

- Yerel işletmelerin dijitalleşmesini destekleyecek eğitim, rehberlik (restoranlar için çevrim içi sipariş ve teslimat sistemleri kurulması konusunda, otel işletmelerine de dijital rezervasyon platformlarını kullanma konusunda) ve teşvik programları geliştirilmesi,
- Turistlerin bilgi edinmelerine, rota planlamalarına ve seyahatlerini verimli hâle getirmelerine imkân tanıyan, kullanıcı dostu bir “dijital platform” oluşturulması,
- Kayseri’deki turist akışını izleyip, talep analizi yaparak destinasyon geliştirme kararlarına yön verecek bir “Akıllı Turizm Veri Merkezi” kurulması,
- Kayseri’nin tarihî ve turistik alanları için 360 derece görüntüler içeren videolar hazırlanması ve VR gözlüklerle deneyimlenebilecek sanal turlar sunulması,
- Kayseri’nin uluslararası tanıtımını desteklemek üzere çok dilli, tematik bir portal oluşturulması,
- Ziyaretçilerin bilgi, rezervasyon ve harita hizmetleriyle deneyimlerini zenginleştirebileceği ücretsiz *Wi-Fi* ve ücretsiz şarj imkânı veren, kullanıcı dostu dijital kioskların şehir geneline yerleştirilmesi,
- Ulaşım, konaklama, gastronomi, rehberlik ve diğer hizmetlerin dijital entegrasyonla mobil uygulamalarda sunulması,
- Dijital platformlarda meydana gelebilecek siber saldırılara karşı önlemler almak için siber güvenlik koordinasyon merkezi oluşturulması,
- Kayseri’deki kültürel miraslar için dijital harita, 360 derece sanal turlar ve kare kodlarla bilgi sunulması,
- Yerel halk ve turizm sektörü için kültürel ve inanç turizmi konusunda eğitimler düzenlenmesi, yerel işletmelerin bu alanda dijital hizmetler sunabilmesi için altyapı oluşturulması,
- Kayseri’nin kültürel mirasına dair farklı dillerde interaktif dijital içerikler üretilerek sosyal medya platformlarında tanıtılması,
- İnanç turizmi ve kültürel festivallerle ilgili dijital biletleme ve etkinlik takvimleri içeren bir mobil uygulama geliştirilmesi,
- Sesli anlatımlar veya video içerikleri ile desteklenen sanal rehberlik hizmetleri sunarak inanç turizmi için önemli destinasyonların tanıtımının yapılması,
- Kültürel varlıkların izlenmesini, korunmasını ve turistlere daha etkileşimli bir deneyim sunulmasını sağlayacak kültürel miras koruma sistemi kurulması,
- Kayseri’nin kültürel ve tarihî varlıkları, UNESCO Dünya Mirası Listesi’ne dâhil edilerek şehrin uluslararası alanda tanıtımının artırılması,
- Dijital platformlarda Kayseri’nin inanç turizmine yönelik (dinî yapılar, festivaller ve ibadet yerleri) bilgi sunulması,
- Ziyaret noktalarında yer alacak barkod ile dijital anket ve memnuniyeti ölçecek geri bildirim sistemlerinin geliştirilmesi,
- Erciyes Dağı gibi kış turizmi alanları için kayak pistleri, oteller, restoranlar ve etkinlikler hakkında bilgi sunulması, rezervasyon imkânları sağlayacak dijital platformlar oluşturulması,
- Kış turizmi için ulaşım, konaklama ve kayak merkezi hizmetlerine kolay erişim sağlamak amacıyla çevrim içi bilet satış sistemlerinin geliştirilmesi,
- Kış turizmine yönelik dijital tanıtım kampanyaları ve sosyal medya projeleri başlatılması,
- Kayseri’deki kayak merkezleri, oteller, restoranlar ve etkinliklerin dijital platformlara entegre edilerek gerçek zamanlı hava durumu ve pist bilgileri için mobil uygulamalar geliştirilmesi,
- Ziyaretçilerin sağlık hizmetleri, klinik bilgiler, otel ve ulaşım seçeneklerine erişimi için dijital rezervasyon platformu kurulması,
- Sağlık turizmi ile ilgilenen turistlere yönelik dijital platformlar (sosyal medya platformları, Google reklamları ve sağlık turizmi blogları gibi) aracılığıyla bilgilendirme ve tanıtım kampanyaları başlatılması,

- Sağlık hizmetlerine yönelik çevrim içi destek ve rehberlik sağlayan bir mobil uygulama geliştirilmesi,
- Sağlık turizmi alanında yerel işletmelerin dijitalleşme sürecini desteklemek için finansal teşvikler ve danışmanlık hizmetleri sunulması,
- Kayseri'deki destinasyonlar hakkında ayrıntılı bilgi ve çevrim içi rezervasyon imkânı sunan turizm işletmelerini ve destinasyonlarını tanıtan, bütünleşik bir dijital platform oluşturulması,
- Kayseri'nin dijital tanıtımını artırmak amacıyla şehirdeki turistik cazibe merkezlerini ve etkinlikleri vurgulayan sosyal medya ve dijital reklam kampanyaları düzenlenmesi,
- Kayseri'deki tüm turizm işletmelerini dijital altyapıya dâhil etmek için yerel işletmelere yönelik dijital dönüşüm eğitimleri ve rehberlik sağlanması,
- Kayseri'nin dijital tanıtım platformu ile uluslararası pazarlara açılmak için çok dilli (İngilizce, Arapça, Almanca, Fransızca ve Çince vs.) içerik üretimi yapılması,
- Dezavantajlı gruplar için teknolojik çözümlerle (işitme engelliler için indüksiyon döngüsü, görme engelliler için sesli rehber sistemleri, Braille alfabesiyle bilgilendirme panoları ve engelli rampalarının dijital haritalara entegre edilmesi gibi) şehirdeki erişilebilirliğin artırılması,
- İş seyahatlerinde zaman ve maliyet tasarrufu sağlamak amacıyla çevrim içi rezervasyon sistemleri, mobil uygulamalar ve dijital haritalar gibi akıllı şehir uygulamalarının artırılması,
- Çevre dostu ulaşım seçenekleri, otellerde enerji verimliliği sağlayan sistemler ve geri dönüşüm uygulamaları gibi çevre dostu uygulamaların yaygınlaştırılması,
- Sanal fuar ve hibrit toplantılar için yüksek kaliteli video yayınları, video konferans sistemleri, dijital sunum araçları, interaktif platformlar ve hızlı internet erişimi gibi uygulamalarla dijital alt yapının geliştirilmesi,
- Kongreler, seminerler, fuarlar ve iş görüşmeleri gibi etkinlikler için altyapı ve hizmet sunan iş turizmi merkezi kurulması,
- Artırılmış gerçeklik ve sanal gerçeklik teknolojisinin (dijital ikiz teknolojisini) iş turizminde yaygın olarak kullanılması,
- Turistlerin toplu taşımayı rahatça kullanabilmesi için otobüs ve raylı sistem hatları, durak bilgileri, çalışma saatleri, güzergâhlar ve bilet ücretleri gibi bilgileri içeren, kullanıcı dostu, çok dilli (İngilizce, Arapça, Rusça, Almanca, Fransızca vb.) bir mobil uygulama geliştirilmesi,
- Kısa süreli ziyaretçiler için şehri keşfetmek isteyen misafirlerin bilet alma ve ücretlendirme konusundaki endişelerini ortadan kaldırmaya yönelik "Kayseri Turist Kart" modeli (1-3-5 günlük) uygulanarak şehir içi ulaşımın kolaylaştırılması,
- "Kayseri Turist Kart" modelinin dijital ve fiziki olarak uygulanması, bu kartın tüm toplu taşıma araçlarında geçerli olması, bisiklet kiralama noktaları (KAYBİS) ile entegre edilerek turistlere alternatif ulaşım imkânı sunması,
- Tüm toplu taşıma araçlarında iç ve dış ekranlarda İngilizce, Arapça, Rusça ve Almanca dillerinde bilgilendirme sistemlerinin kurulması, ekranlarda durak isimleri, çevredeki turistik noktalar, kültürel etkinlik bilgileri ve interaktif şehir haritalarının gösterilmesi, bu sayede turistlerin şehirde rahatça yönlerini bulmasının sağlanması,
- Otobüs duraklarında ve toplu taşıma araçlarının içlerinde kare kodların yer alması, bu kare kodların dil engelini aşmak adına turistleri ilgili durakta inerek ulaşabilecekleri turistik yerlere yönlendirmesi, ayrıca anlık harita bilgisi, sesli rehberlik hizmeti ve otobüs saatleri gibi bilgileri sunması,
- Şehir içi ulaşımın elektrikli otobüsler, yaygın bisiklet yolları ve düşük emisyonlu araçlarla çevreye duyarlı hâle getirildiğini vurgulayan tanıtımlarla Kayseri'nin "sürdürülebilir turizm destinasyonu" imajının güçlendirilmesi, bu çerçevede "Yeşil Kayseri, Sıfır Karbon Ulaşım" kampanyalarının başlatılması ve çevre dostu ulaşım seçeneklerinin turistlere tanıtılması,

- Turistlerin en büyük ihtiyaçlarından biri olan internet erişiminin kesintisiz sağlanması için tüm otobüs ve tramvaylarda, önemli aktarma noktalarında ve turistik bölgelerde ücretsiz ve güvenli *Wi-Fi* hizmetinin sunulması, bu hizmetin mobil uygulamayla entegre edilerek turistlerin kolayca bağlantı kurmasının sağlanması,
- Tekerlekli sandalye rampaları, sesli durak uyarıları, görme engelliler için dokunsal yönlendirmeler, otobüs içi bilgilendirme sistemleri gibi çözümlerle toplu taşımanın erişilebilir hâle getirilmesi, özellikle turistlerin yoğun kullandığı güzergâhlarda engelsiz ulaşım altyapısının geliştirilmesi,
- Turistler için bisikletli ulaşımın teşvik edilmesi adına KAYBİS istasyonlarının sayısının artırılması, özellikle şehir merkezi ile turistik mekânlar ve bölgeler arasında işaretlenmiş bisiklet rotalarının oluşturulması, bu rotaların basılı ve dijital haritalarla tanıtılması ve turistlerin mobil uygulama üzerinden en uygun bisiklet yollarını görüntüleyerek ulaşım planlarını yapabilmesi,
- Turistlerin şehrin önemli noktalarına kolayca erişebilmesi için "Turistik Hat" konseptli direkt otobüs güzergâhlarının oluşturulması, bu hatların Erciyes Kayak Merkezi, Tarihî Kapalı Çarşı, Talas Osmanlı Sokağı, Kültepe Kaniş-Karum, Kayseri Kalesi, Koramaz Vadisi gibi popüler turistik noktalar arasında doğrudan ulaşım imkânı sunması, ayrıca bu hatlarda interaktif bilgilendirme sistemlerinin yer alması, hedeflenmektedir.

11.9 Kayfest

Kayseri, zengin kültürel mirası, ticaret geleneği ve doğal güzellikleriyle yıl boyunca çeşitli etkinliklerin düzenlenebileceği önemli bir destinasyondur. Ulusal ve uluslararası festivaller, fuarlar, sosyal etkinlikler ve kongreler, şehrin turizm potansiyeline sosyal ve kültürel değerlerini de entegre ederek ekonomik konumunun daha da ileriye taşınarak istikrarlı ve sürdürülebilir kalkınmasını destekleyecektir. Bu vizyon proje kapsamında, Kayseri’de düzenlenen etkinliklerin sayısının artırılması, uluslararası çapta festivallerin gerçekleştirilmesi ve kongre turizminin güçlendirilmesi hedeflenmektedir. Böylece Kayseri, yıl boyunca ziyaret edilebilen, dinamik ve sürekli hareketlilik sağlayan bir etkinlik merkezi haline getirilecektir.

Bu çerçevede, ulusal ve uluslararası festival sayısının artırılması, şehrin sanatsal, kültürel ve gastronomik değerlerini tanıtmak açısından kritik bir öneme sahiptir. Düzenlenecek müzik, gastronomi, el sanatları, film, tiyatro ve tarih temalı festivaller, Kayseri’yi uluslararası alanda daha fazla görünür hale getirecek hem yerel halkın hem de ziyaretçilerin şehirle olan bağlarını güçlendirecektir. Festivallerin şehre kazandıracağı ekonomik hareketlilik, yerel esnafın, sanatçıların ve turizm sektörünün gelişmesine de katkı sağlayacaktır. Bu stratejinin bir diğer ayağını uluslararası fuarların artırılması oluşturmaktadır. Kayseri, ticaret ve sanayi alanındaki gücünü uluslararası fuarlar aracılığıyla dünya pazarına taşımalıdır. İş dünyasını ve yatırımcıları bir araya getirecek ticari fuarlar, sektörlerle yönelik yenilikçi etkinlikler ve akademik kongreler, şehrin ekonomik kalkınmasını sürdürülebilir hale getirecek ve küresel iş dünyasında Kayseri’nin konumunu ve prestijini artıracaktır. Bunun yanı sıra, Kayseri’nin geniş gurbetçi nüfusuna yönelik özel çalışmalarla şehirle aidiyet bağı güçlendirilecektir. Özellikle Avrupa ülkelerinde yaşayan 3. nesil gurbetçi vatandaşların Kayseri’ye ilgisini artırmak amacıyla kültürel etkinlikler planlanacak; şehrin tarihi, kültürel ve gastronomik değerleriyle gurbetçi topluluklar arasında köprü kurulacaktır. Bu doğrultuda düzenlenecek Gurbetçi Festivali, şehre gelen gurbetçilerin kendi kökleriyle bağ kurmasını sağlayacak; festival kapsamında konserler, geleneksel el sanatları atölyeleri ve yerel lezzetlerin sunulduğu etkinliklerle şehre olan bağlılıkları artırılabilecektir. Ayrıca kurulacak Gurbetçi Müzesi

ile Kayseri'den Avrupa'ya göç eden nesillerin hikâyeleri yaşatılarak gurbetçi kimliği şehrin kültürel mirası içinde önemli bir yere oturtulacaktır.

Kayseri'nin sahip olduğu doğal su kaynakları ve baraj alanları, spor turizmi açısından da değerlendirilerek şehre yeni bir çekim merkezi kazandırılacaktır. Yamula, Tomarza, Yahyalı ve Özvatan bölgelerinde altyapısı oluşturulacak su sporları merkezleriyle birlikte, profesyonel sporcular kadar amatör katılımcılara da hitap edecek şekilde her yıl düzenlenecek Su Sporları Oyunları Festivali planlanmaktadır. Denizle özdeşleşen su sporlarını Kayseri'de öne çıkararak farklı bir destinasyon algısı yaratacak bu etkinlik, şehrin marka değerini artırırken aynı zamanda alternatif turist profilleri için cazip bir seçenek oluşturacaktır. Festival süresince rafting, kano, yelken gibi branşlarda yarışmalar ve deneyim etkinlikleri düzenlenerek Kayseri'nin spor turizmi potansiyeli güçlendirilecektir.

Şehirde turistlerin ve yerel halkın keyifli vakit geçirebileceği sosyal eğlence mekânlarının oluşturulması, Kayseri'nin canlı ve dinamik bir turizm destinasyonu olarak gelişmesini destekleyecektir. Özellikle macera rekreasyonu ve spor turizminin yapıldığı bölgelerde, eğlence alanlarının artırılması, ziyaretçilerin destinasyonda daha uzun süre vakit geçirmesine ve harcamalarını artırmalarına imkân sağlayacaktır. Modern sosyal alanlar, açık hava etkinlikleri, sanatsal gösteriler ve gastronomik deneyimler, şehrin turistik çekiciliğini artıracak ve yerel ekonomiye katkıda bulunacaktır.

Kayseri'nin uluslararası turizm pazarında daha güçlü bir konum elde etmesi için kış turizmine yönelik etkinlikler planlanmalıdır. Erciyes Kayak Merkezi başta olmak üzere, kayak festivallerine, kış sporları organizasyonlarına ve uluslararası yarışmalara daha fazla önem verilerek sürdürülebilir ve geleneksel hale getirilmesi sağlanmalıdır. Bu çalışmalar Kayseri'nin kış turizmi destinasyonu olarak bilinirliğinin daha fazla artmasına ve marka değerinin yükseltilmesine katkı sağlayacaktır. Bu etkinlikler, sadece spor meraklılarını değil, aynı zamanda kış aylarında farklı deneyimler yaşamak isteyen geniş bir kitleyi Kayseri'ye çekerek turizm sezonunu uzatacaktır. Ayrıca, Kayseri'nin kongre turizmini geliştirmek ve bu manada akademik dünyada önemli bir kongre merkezi haline gelmesini sağlamak için sürekliliği de olan temalar belirlenmelidir. Sağlık, ticaret, tarih, gastronomi ve yenilikçi sanayi gibi alanlarda her yıl düzenlenecek tematik kongreler, bilim insanları, akademisyenler ve iş dünyasını bir araya getirecek, Kayseri'yi kongre turizminde rekabetçi bir çekim merkezine dönüştürecektir. Sürekli olarak düzenlenecek kongreler, belirli alanlarda uzmanlık oluşturulmasını ve şehrin var olan akademik prestijinin daha da artırılmasını sağlayacaktır.

Bu vizyon proje kapsamında, Kayseri'nin kültürel ve ticari etkinlikleri yıl boyunca sürdürülebilir hale getirilecek, festivaller ve kongrelerle hem kültürel miras hem de ekonomik büyüme desteklenecektir. Kayseri, etkinliklerle yaşayan, ulusal ve uluslararası çapta ilgi çeken bir turizm merkezi olarak konumlandırılmalıdır.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Yamula, Tomarza, Yahyalı ve Özvatan ilçelerinde su sporlarına uygun alanlarda gerekli altyapıların tamamlanarak Kayseri'de denizsiz bir şehirde düzenlenecek ilk Su Sporları Oyunları Festivali'nin geleneksel hâle getirilmesi,
- Festival kapsamında rafting, kano, yelken gibi spor branşlarında profesyonel yarışmalar ve amatör katılımcılara yönelik deneyim atölyelerinin düzenlenmesi,
- Festival süresince su sporları etkinliklerinin yanı sıra bölgenin doğal ve kültürel değerlerinin tanıtımının yapılacağı doğa yürüyüşleri, kamp etkinlikleri ve yöresel gastronomi stantlarının planlanması,
- Su sporları festivali ile Kayseri'nin spor turizmi destinasyonu olarak ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtımının yapılması, özellikle genç turist profiline ulaşmak için sosyal medya kampanyalarının geliştirilmesi,

- Kayseri’de yaşayan gurbetçi vatandaşların memlekete aidiyet duygularını güçlendirmek amacıyla geleneksel müzik, gastronomi, el sanatları ve kültürel etkinlikleri içeren yıllık Gurbetçi Festivali’nin düzenlenmesi,
- Gurbetçi vatandaşların Kayseri’ye göç hikâyelerini, kültürel izlerini ve toplumsal katkılarını yansıtacak şekilde interaktif sergi alanlarıyla desteklenecek bir Gurbetçi Müzesi kurulması,
- Gurbetçi Festivali süresince 3. nesil gurbetçilere yönelik Kayseri’nin tarihî ve turistik mekânlarını tanıtan özel tematik turların organize edilmesi,
- Gurbetçi vatandaşların festival dönemi boyunca şehirde geçirdikleri sürenin artırılması için yerel işletmeler, oteller ve esnaf ile iş birliği içerisinde gurbetçilere özel indirim ve kampanyaların planlanması,
- Yerel kültür, gastronomi, doğa, spor ve sanat gibi bölgesel özellikleri temel alan özgün festivaller düzenlenmesi ve uluslararası etkinlik organizatörleri, tanınmış sanatçılar ve yabancı kurumlarla iş birliği yapılarak festivaller global boyuta taşınması,
- Dijital tanıtım kampanyaları, sosyal medya, *influencer* iş birlikleri ve teknolojik yenilikler (AR/VR gibi) kullanılarak festivallerin ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımı yapılması,
- Festival organizasyonlarını desteklemek için yerel halkın katılımı teşvik edilmesi, sponsorluklar, fonlar ve teşvik mekanizmaları oluşturularak sürdürülebilir bir yapı sağlanması,
- Yerel yönetimler, STK’lar, turizm sektörü temsilcileri ve diğer paydaşların katılımıyla bir koordinasyon kurulu oluşturulması ve düzenli istişare toplantılarıyla güncel, erişilebilir bir etkinlik takviminin ortak akılla oluşturulması,
- Etkinlik/festival zamanlarında yoğun konaklama talebine cevap verebilmek adına çadır kamp alanları ile karavan alanlarının sayısı artırılması,
- Bölgenin güçlü sektörlerine (mobilya, gastronomi vb.) odaklanan, özgün fuar temaları belirlenmesi ve uluslararası standartlara uygun, modern fuar alanları inşa edilmesi veya mevcut altyapıların iyileştirilmesi,
- Global fuar organizasyon şirketleri ve uluslararası ticaret örgütleriyle iş birliği yapılması, dijital pazarlama ve sektör liderlerinin katılımıyla düzenlenen fuarların uluslararası bilinirliğinin artırılması,
- Dijital platformlar üzerinden hibrit fuar formatları geliştirilerek erişimin kolaylaştırılması ve çevre dostu uygulamalarla sürdürülebilir fuar yönetim modelleri oluşturulması,
- Kış sporları ve kültürel etkinliklere uygun temalar oluşturulması, uluslararası kış sporları organizasyonları ve federasyonlarla iş birliği yapılarak global standartlarda etkinlikler düzenlenmesi,
- Kış turizmine yönelik modern yiyecek ve içecek tesisleri ve mekânlar inşa edilmesi, etkinliklere sanal gerçeklik (VR) ve artırılmış gerçeklik (AR) gibi yenilikçi teknolojiler entegre edilerek ziyaretçilere benzersiz deneyimler sunulması,
- Global çapta dijital tanıtım kampanyaları yürütülmesi, ekonomik tatil paketleriyle turist ilgisi artırılması, aynı zamanda yöresel halkın katılımı ve sezon dışı kullanım için çok amaçlı mekânlar planlanarak sürdürülebilir bir turizm modeli oluşturulması,
- Erciyes Dağı’nda otopark sorununa yönelik etkinlikler yoluyla artacak popülasyonu kaldırabilecek kapasiteye uygun katlı otopark projesi hayata geçirilmesi,
- Kongrelerin etkili ve sürdürülebilir bir şekilde düzenlenebilmesi amacıyla tema seçimi için uzmanlardan oluşan bir komite kurulması,
- Sektördeki en son gelişmeleri, yenilikleri ve bilimsel ilerlemelerin düzenli olarak takip edilmesi için izleme ve değerlendirme sistemi oluşturulması,
- Kongrelerin etkinliğini değerlendirmek ve gelişimini izlemek için yıllık takip raporları yayınlanması,

- Kongre temalarıyla uyumlu olarak katılımcıların bilgi seviyelerini artırmaya yönelik seminerler, interaktif eğitim programları ve uygulamalı workshoplar düzenlenmesi,
- Kongre katılımcılarından anketler yoluyla geri bildirim alarak hangi temaların daha fazla ilgi gördüğü belirlenmesi,
- Rakip iller ve hedef pazarlardaki diğer şehirlerle iş birliği yaparak belirlenen kongre temaları bölgesel düzeyde düzenlenmesi ve sürekliliği sağlanması,
- Daha sürdürülebilir bir turizm için sosyal eğlence mekânı gerekliliği bilinci, il genelindeki tüm paydaşlara kavratılarak beklentileri karşılayacak nitelikte eğlence mekânları kurulması,
- Sosyal eğlence mekânlarında çalışacak kalifiye personelin istihdam edilmesi ve gerekli eğitimlerin verilerek hizmet kalitesinin sürdürülebilir kılınması,
- Spor etkinlik alanlarında açık hava sineması, akustik konserler, yıldız gözlem etkinlikleri ve sanat festivalleri gibi sosyal aktivitelerin düzenlenmesi, hedeflenmektedir.

11.10 GastroKayseri

Kayseri, ticaret yollarının kesişim noktasında olması nedeniyle tarihi boyunca sahip olduğu zengin kültürel çeşitliliğe de bağlı olarak önemli bir gastronomi hazinesini bünyesinde bulundurmaktadır. Her ne kadar Kayseri; mantı, pastırma, sucuk, yağlama ve nevine gibi yaygın olarak bilinen coğrafi işaretli lezzetlere sahip olsa da esasen bunların daha da ötesinde çorbalardan soğuk ve sıcak ara yemeklere, ara yemeklerden ana yemeklere, tatlılara ve hatta yöresel içeceklerle kadar uzanan zengin bir gastronomi potansiyeline sahiptir. Bu durum, Kayseri'yi gastronomi turizmi açısından önemli bir çekim merkezi konumuna getirmektedir. Esasen, gastronomi turizminin köklerinde sadece yiyecek ve içecekler değil, yiyecek ve içeceklerin üretildiği malzemelere ilişkin de köklü tarihsel bilgi birikimi önem arz etmektedir. Örneğin, gacer buğdayının ekimi, hasatı, gacerden üretilen ürünlerin üretim ve sunum şekli Kayseri gastronomi turizminin bu bağlamda ele alınması açısından önemli olacaktır. Diğer taraftan gilaburu içeceği Kayseri yöresine özgü bir bitki olan gilaburudan üretildiği için benzer şekilde bu bitkiye ilişkin de gerekli çalışmaların yapılması önem arz etmektedir. Bu örneklerden de anlaşılacağı üzere Kayseri gastronomisine ilişkin çalışmaların tohum ve damak arasındaki süreçleri ele alarak değerlendirmeli ve bu bağlamda tohumdan tarlaya, tarladan hasata, hasattan pazara, pazardan mutfağa, mutfaktan sofraya ve sofradan damağa olan süreçleri bütünlük bir şekilde ele alarak yürütülmelidir (Karamustafa & Örnek, 2021). Bu anlayışla, Kayseri'ye özgü önemli yiyecek ve içecek malzemeleri ile tüketime hazır yiyecek ve içecek çeşitlerinin tescil edilerek markalaştırılması oldukça önemlidir. Tüm bu çalışmalar, Kayseri mutfağının ulusal ve uluslararası alanda tanıtılması, geleneksel tatların korunması ve modern gastronomi anlayışıyla buluşturularak Kayseri'nin yerel ekonomisine entegre edilerek yürütülmelidir. Bunun sonucunda Kayseri; yerel üreticileri destekleyen, turistik çekim gücü yüksek bir gastronomi merkezi haline dönüşecektir.

Bu vizyon proje kapsamında; Kayseri'nin gastronomik değerlerini uluslararası alanda daha görünür hale getirmek için "Anadoludakiler" platformuna entegre edilmesi ve coğrafi işaretli ürünlerin sayısını artırmaya yönelik çalışmaların yapılması diğer önemli bir husustur. Bu bağlamda, başta mantı, pastırma ve sucuk gibi yaygın olarak bilinen geleneksel lezzetlerle beraber Kayseri'nin yukarıda da belirtilen zengin gastronomi potansiyelinin yürütülecek ciddi akademik çalışmalarla ilgili literatür kapsamında bilinirliğinin artırılması ve ulusal ve uluslararası tescil süreçlerinin hızlandırılması da önem arz etmektedir. Bunun neticesinde, bu ürünlere ilişkin oluşturulacak deneyim rotaları Kayseri gastronomi turizmine farklılık oluşturarak ciddi katkılar sağlayabilecektir. Böylece hem geleneksel üretim süreçleri

korunacak hem de Kayseri'nin yerel üreticileri desteklenerek sosyal ve ekonomik katma değer oluşturmaya katkılar sunulabilecektir.

Fine-dining restoranlarının artırılması, şehrin gastronomik potansiyelini bir üst segmente taşımak açısından önemli bir adım olacaktır. Kayseri mutfağının geleneksel tatlarını modern tekniklerle (moleküler ve fizyon mutfak vb.) yorumlayan restoranların teşvik edilmesi, şehri gastronomi turizminde üst segment bir destinasyon haline getirecek ve uluslararası ziyaretçilerin ilgisini de artıracaktır. Bu yaklaşım, yerel üreticilerle *fine-dining* konseptini birleştirerek hem kültürel sürekliliği sağlayacak hem de tarım sektörü de dâhil olmak üzere bünyesinde birçok farklı sektörden bileşeni bulunduran gastronomi odaklı yerel ekonomik büyümeye de ciddi katkı sağlayacaktır.

Yerel gastronomiyi destekleyen "*take-away*" konseptli gastronomi pazarlarının kurulması, hem modern tüketim alışkanlıklarına uyum sağlamayı hem de Kayseri'nin mutfak kültürünü pratik ve yenilikçi bir şekilde tanıtmayı hedeflemektedir. Kayseri'ye özgü yiyecek ve içeceklerin malzemelerinin taşınabilir ve paketlenmiş versiyonlarının yerel pazarlarda satışa sunulması, ziyaretçilere şehrin lezzetlerini yanlarında götürme imkânı tanıyacaktır. Bu tür pazarlar, turistlerin deneyimlerini kalıcı hale getirmek ve Kayseri'nin gastronomisini uluslararası pazarda konumlandırmak açısından önemli bir araç olacaktır.

Gastronomi turizminin canlı tutulması ve sürdürülebilir olması adına gastronomi temalı butik etkinlikler düzenlenmesi gerekmektedir. Yerel şefler, çiftçiler, üreticiler ve akademisyenlerin katılımıyla gerçekleştirilecek atölyeler, tadım günleri ve tematik gastronomi festivalleri, şehrin mutfak kültürünü tanıtmak yanı sıra turistlerin interaktif bir deneyim yaşamasını sağlayacaktır. Bu tür etkinlikler, Kayseri'nin gastronomi kimliğini güçlendirerek turizm gelirlerinin artmasına ve şehrin uluslararası gastronomi haritasında hak ettiği yere ulaşmasına katkı sağlayacaktır. Hâlihazırda faaliyet gösteren kadın kooperatiflerinin üretimini yaptığı yerel yiyecek ve içecek malzemeleri ile yiyecek ve içeceklerin bilinirliğinin artırılmasına yönelik başta dijital platformlar olmak üzere tutundurma ve dağıtım odaklı pazarlama çalışmalarında bulunulması yönelik operasyonel planlı ve sürdürülebilir adımlar atılmalıdır.

Bilindiği üzere bölgesel turizm pazarlamasında deneyimsel pazarlama stratejileri günümüzde ön plana çıkmaktadır. Kayseri'nin bir gastronomi destinasyonu olarak deneyimsel pazarlama stratejilerine yönelik çalışmalar da yürütülmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, gastronomi müzesinin kurulmasına yönelik altyapı çalışmalarının yürütülmesi faydalı olacaktır. Kayseri'nin mutfak mirasını koruyarak ulusal ve uluslararası turistlere sunacak bir gastronomi müzesi, ziyaretçilere yerel tatların tarihini ve yapım süreçlerini anlatan interaktif bir deneyim sunacaktır. Müze kapsamında atölyeler, sergiler ve canlı pişirme etkinlikleri düzenlenerek hem geleneksel mutfak kültürü korunacak hem de Kayseri'nin gastronomi turizmi alanında bir cazibe merkezi haline gelmesi sağlanacaktır. Bu kapsamda, Kayseri Büyükşehir Belediyesi, tarafından planlanan gastronomi merkezinin bu yönde işlevsellik kazanması son derece değerlidir.

Eğitim ve sektör iş birlikleri, gastronomi turizminin sürdürülebilirliği açısından kritik bir faktördür. Üniversiteler, meslek liseleri ve gastronomi akademileri ile iş birliği yapılarak sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücünün yetiştirilmesi, mutfak sanatlarının gelişimini destekleyecektir. Öğrencilerin uygulamalı eğitim almalarını sağlayacak staj programları, Kayseri mutfağına yönelik araştırmalar ve inovatif gastronomi projeleri, yerel gastronomiyi geleceğe taşıyacak önemli adımlardır.

Son olarak, Kayseri'nin mutfak kültürünü daha sistematik bir şekilde tanıtmak ve geliştirmek amacıyla gastronomi envanter çalışmaları genişletilmelidir. Şehirdeki tarihi yemek tarifleri, geleneksel pişirme yöntemleri ve coğrafi işaret potansiyeli taşıyan ürünler kayıt altına alınmalı, gastronomi haritası oluşturularak turizm planlamasına yön verilmelidir. Bu envanter çalışmaları, Kayseri'nin gastronomisini turizmle daha etkin entegre etmeyi ve mutfak mirasını gelecek nesillere aktarmayı mümkün kılacaktır.

Bu vizyon proje kapsamında, Kayseri'nin gastronomi turizmi potansiyeli tam anlamıyla değerlendirilerek, şehrin mutfak kültürü yerel üreticilerden *fine-dining* restoranlarına, sokak lezzetlerinden deneyimsel pazarlama etkinliklerine kadar geniş bir perspektifte ele alınacaktır. Kayseri, geleneksel lezzetlerini yenilikçi tüketim ve pazarlama anlayışıyla birleştirerek, gastronomi turizminde ulusal ve uluslararası düzeyde öne çıkan bir destinasyon haline getirilecektir.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- AB Komisyonu tarafından tescil başvurusu yapılan ve tescil edilen coğrafi işaretli ürünlerin sayısı artırılması, bu eylemin hızla ve başarıyla hayata geçirilebilmesi için öncelikle ulusal çapta Türk Patent ve Marka Kurumu tarafında tescil edilmiş ürünlerden hareket edilmeye başlanması,
- Seyahat acenteleri, profesyonel turist rehberleri, gastronomi alanında hizmet veren işletmeciler ve ilgili akademisyenlerden oluşan bir komisyonca farklı tür ve niteliklerde gastronomi rotaları oluşturulması, hazırlanan bu rotalar ulusal ve uluslararası çapta turistlerin ilgisini çekecek şekilde paylaşılması, seyahat acentelerinin bu rotalara özgü tur paketleri hazırlayarak satışa sunulması,
- Belirli standartlarla oluşturulmuş rotalara ilişkin şehirde yönlendirme levhaları yerleştirilmesi, haritalar, aplikasyonlar vb. geliştirilmesi, rotaya dâhil olan, önemli noktalar ilgili harita ve aplikasyonlarda turistlerin ilgisini çekecek şekillerde sembolize edilmesi, oluşturulan rotalarda gerçekleştirilen gastronomi turlarına gastronomi alanında uzmanlaşmış profesyonel turist rehberlerinin eşlik edip etmediğinin denetlenmesi,
- Coğrafi işaretli ürünlerin standartlarına uygun olarak hijyenik koşullarda geleneksel yöntemlere bağlı, standart üretimini yapan işletmelerin teşvik edilmesi amacıyla işletmeler sıklıkla denetlenmesi, turistlerin doğru noktalara ulaşabilmesi hedeflenerek haritalandırılma çalışması yapılmalı, geliştirilecek aplikasyonlarda bu standartları sağlayan işletmelere yer verilmesi,
- Rotaları zenginleştirebilmek adına tescilli gastronomik ürünler başta olmak üzere yerel mutfak ürünlerinin mevcut işletme menülerinde yer almalarının sağlanması ve yerel mutfak ürünleri sunan restoran sayısının artırılması,
- Kayseri'nin gastronomik değerlerinin "Anadoludakiler" platformuna dâhil edilmesi sağlanarak; bereket, birikim, beceri temaları ile güçlü içerikler ve hikâyelerle görünür hâle getirilmesi,
- "Anadoludakiler" platformuna dâhil olan ürünlere özel tur rotaları organize edilmesi, platform kapsamında ortaya çıkarılan hikâyeler profesyonel turist rehberleri ile paylaşılması ve ilgili turlarda rehberlik hizmeti sunulurken turistlere bu hikâyelerin anlatımının yapılması,
- Yatırım ve destek amaçlı işletmeler için düşük faizli krediler, hibe ve vergi teşvikleri sağlanması ve gastronomik açıdan tarihî/stratejik alanların işletmelere uygun koşullarla tahsis edilmesi,
- Yerel ve uluslararası şeflerin Kayseri'ye çekilmesi ve *fine-dining* eğitim programlarının düzenlenmesi, geçici *pop-up* restoranlar ve tadım etkinlikleriyle *fine-dining* kültürünün tanıtılması,
- *Take-away* odaklı, çevre dostu ambalajlarla yerel lezzetlerin hızlı erişilebilir şekilde sunulacağı bir pazar konsepti oluşturulması, teknolojik altyapı (mobil uygulama, dijital haritalar vb.) ile kullanıcı deneyimi geliştirilmesi ve düzenli, temalı etkinlikler düzenlenmesi,
- Yerel üreticiler, restoranlar ve sokak lezzeti işletmelerini sürece dâhil ederek otantik yiyecekler sunulması, yerel ürünlerin hikâyelerine vurgu yaparak turistlerin bağ kurması sağlanması ve turizmden gelir elde etmeleri için küçük işletmelere fırsat yaratılması,
- Tanıtım ve sürdürülebilirlik açısından, sosyal medya kampanyaları ve turistik merkezlerde tanıtımlarla pazar görünür hâle getirilmesi, çevre dostu ve sürdürülebilir yaklaşımlar benimsenerek pazarın cazibesini artırılması, geri bildirim ve veri analizleriyle pazar sürekli iyileştirilmeye çalışılmalı ve turistlerin ilgisinin canlı tutulması,

- Yol üzeri güzergâhlarda, havaalanı, terminal, gar ve şehrin belli noktalarında ilin öne çıkan gastronomik ürünlerinin take-away konsepti uygun olarak erişilebilir hâle getirilmesi,
- Soğanlı Vadisi çevresinde konaklama tesisleri ve yiyecek-içecek işletmelerinin kurulmasına yönelik altyapının güçlendirilmesi, yerel girişimcilerin desteklenmesi,
- Gastronomi Müzesi'nde turistlerin Kayseri mutfak kültürünü gözlemleyebilecekleri mutfak araç-gereçleri sergilenmesi, gelenek, görenek ve ritüelleri anlatan video gösterimlerine yer verilmesi, turistlere ilgili gastronomik değerleri yerel mutfak konusunda deneyimli mutfak şefleri ile atölye imkânları sunarak hazırlayabilme, tadabilme, satın alabilme, gastronomi temalı tasarımlara sahip hediyelik eşya/ürün olarak götürebilme ve eğlenceli vakit geçirebilme imkânı da sağlanması,
- İlgili müzede turist rehberlerine de eğitimler verilerek gastronomi alanında uzmanlaşmış turist rehberlerinin sayısının artırılması, uzman turist rehberlerinin gastronomi turistlerinin deneyim kazanmalarını sağlamaları adına Gastronomi Müzesi'ni tur planlarına dâhil edilmesi,
- Mutfak şefleri ve diğer paydaşlarla ortaklık kurarak, yerel tarifleri ve geleneksel mutfak tekniklerini öğretmeyi amaçlayan turistlere yönelik yemek yapma kursları düzenlenmesi,
- Turistlere sadece yemek yapmayı değil, aynı zamanda yemeklerin kültürel ve tarihî bağlamlarını da anlatan deneyimler sunarak sürdürülebilir ve yerel ekonomiyi destekleyen tur paketleri oluşturulması,
- Dijital ve geleneksel pazarlama araçlarıyla kursları tanıtarak yerel turizm acenteleriyle iş birliği yapılması, çeşitli tür ve niteliklerde tur programları geliştirilmesi, katılımcı geri bildirimleri ve başarı ölçütleriyle kurs ve tur deneyimleri sürekli iyileştirilmesi,
- Öğrencilere sektörle bağlantılı staj, uygulamalı eğitim ve atölye fırsatları sunulması; sektör temsilcilerinin eğitime dâhil edilmesi ve gastronomi alanındaki müfredatın sektör ihtiyaçlarına göre güncellenmesi,
- Yerel ve uluslararası projeler ile kariyer destekleri sağlamak adına, yerel üreticilerle ortak projeler geliştirilmesi, ÜR-GE ve ürün yenilik çalışmaları yapılması, öğrenciler için mentorluk programları, kariyer günleri ve uluslararası staj imkânları sağlanması,
- Kayseri mutfağının tanıtımına yönelik çalışmaları da destekler şeklinde yerel ürünlerin gastronomi eğitiminde kullanılması sağlanması, çiftlik ve üretim tesisi gezileri düzenlenmesi, öğrencilerin ulusal ve uluslararası gastronomi yarışmaları ve etkinliklere katılımları teşvik edilmesi,
- Yerel gastronomi varlıklarının tespiti, belgelenmesi ve güncel tutulması için yerel halk, şefler, STK'lar, akademik kurumlar, üreticiler ve işletmelerle iş birliği yaparak Kayseri'nin geleneksel ve unutulmaya yüz tutmuş yemekleri, tarifleri, yerel ürünleri, coğrafi işaretli değerleri ve tarihî mekânları tespit edilmesi, görsel ve yazılı dokümantasyon ile gastronomi hikâyeleri kayda alınması,
- Dijital gastronomi envanteri oluşturmak için tüm veriler coğrafi bilgi sistemi ile entegre dijital bir platformda toplanması ve erişilebilir bir internet sitesi ile mobil uygulamalar/aplikasyonlar geliştirilmesi,
- Envanter çalışmaları kapsamında nesli tükenmek üzere olan geleceğe miras yiyecek-içecekler ve tohumlar konusunda "Ark of Taste" gibi çalışmalar yürütülmesi,
- İl flora ve faunasını belirlemek üzere araştırmalar gerçekleştirilmesi ve bu sayede hangi bitkilerin ve hayvanların gastronomik açıdan önemli olduğunun tespiti yapılması,
- Yerel lezzetlerin tanıtıldığı atölyeler, profesyonel aşçılık eğitimleri, çocuklara yönelik etkinlikler, şef buluşmaları ve tadım günleri gibi programlar düzenlenerek merkezin canlı bir odak noktası hâline getirilmesi,

- Turizm ve gastronomi ile ilgili fuarlar ve festivallerde, yerel ürün satış pazarlarında ve çevrim içi satış platformlarında Mutfak Sanatları Merkezi'nin hem yerel hem uluslararası düzeyde tanıtımı ve temsiliyetinin yapılması,
- Sosyal medya kampanyaları düzenlenmesi, gastronomi temalı belgeseller hazırlanmalı ve bu bağlamda ünlü şeflerle iş birlikleri yapılarak Kayseri mutfağının modern yorumlarının desteklenmesi,
- Bölgenin yöresel lezzetlerine odaklanan butik etkinlikler, tadım atölyeleri ve gastronomi rotaları düzenlenerek turistlere interaktif ve otantik deneyimler sunulması,
- Yerel şefler, üreticiler ve uluslararası gastronomi uzmanlarıyla iş birliği yapılarak etkinliklere prestij kazandırılması, aynı zamanda sürdürülebilir, yerel ve sağlıklı mutfak uygulamaları vurgulanması,
- Dijital pazarlama ve gastronomi *influencer*'larıyla etkinliklerin tanıtımı yapılması, yerel halk ve işletmelerin katılımı teşvik edilerek etkinliklerin bölge ekonomisine katkısı artırılması, hedeflenmektedir.

KAYNAKÇA

- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination of the future. *Tourism Management*, 21(1), 97-116. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(99\)00095-3](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(99)00095-3)
- Buhalis, D., (1996). Enhancing the competitiveness of small and medium sized tourism enterprises at the destination level by using information technology. *Electronic Markets*, 6(1), pp.1-6.
- Cıngı, M.C. (2021). Destinasyonlarda kış turizminin geliştirilmesinde kış sporları ve turizm merkezlerinin önemi: erciyes kış sporları ve turizm merkezine yönelik bir değerlendirme. *Erciyes Akademî*, 35(4), 1324-1337. <https://doi.org/10.48070/erciyesakademi.1033831>
- Dünya Turizm Örgütü (2024, Ekim). International Tourism Highlights, 2024 Edition. <https://www.e-unwto.org/doi/10.18111/9789284425808>
- Erciyes Üniversitesi (2024). *Erciyes Üniversitesinde turizmle ilgili programlarda okuyan öğrenci sayıları*. (Erciyes Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı ve Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden 28.11.2024 tarihinde temin edilmiştir).
- Evren, S. (2023). Bir cumhuriyet projesi olarak Türkiye'de kış turizmi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 34(3), 163-175. <https://doi.org/10.17123/atad.1307923>
- Getz, D. (2007). *Event studies: Theory, research and policy for planned events*. Elsevier, Burlington, MA/USA.
- Grand View Research (2024). Culinary Tourism Market Size, Share & Growth Report-2030, <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/culinary-tourism-market-report>
- Harita Genel Müdürlüğü. (2025). Kayseri Fiziki İl Haritası [Harita]. Harita Genel Müdürlüğü. <https://www.harita.gov.tr/urun/kayseri-fiziki-il-haritasi/378> Erişim Tarihi: 25.03.2025.
- International Congress and Convention Association (ICCA). (2023). ICCA rankings 2022. https://iccadata.iccaworld.org/statstoolReports/ICCA_Rankings-22_ICCA-Rankings_170523b.pdf
- Karamustafa, K., & Örnek, N. (2021). COVID-19 salgını ve zenginleştirilmiş turizm ürünü: Turizm çiçeği önerisi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(3), 1639-1660. DOI:10.21325/jotags.2021.860
- Karamustafa, K., Güllü, K., Acar, N., & Ulama, Ş. (2010). Konaklama İşletmelerinde Pazar Odaklılık Uygulamaları, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Kayseri Büyükşehir Belediyesi (2022). Kayseri Büyükşehir Belediyesi. <https://www.kayseri.bel.tr/haberler/buyukkilictan-5-universitesi-80-bin-ogrencisiyle-genc-dostu-sehir-kayseriye-davet10685> Erişim Tarihi: 23.01.2025.
- Kayseri Büyükşehir Belediyesi (2024). *Kayseri'de Şehir İçi Ulaşımı Hizmeti Veren Ulaşım Sistemleri*. <https://www.kayseri.bel.tr/ulasim-planlama-ve-rayli-sistemler>

- Kayseri Büyükşehir Belediyesi (2025). Sultan Sazlığı. <https://www.kayseri.bel.tr/kesfet-listeleme/sultan-sazligi> Erişim Tarihi: 21.01.2025.
- Kayseri Erciyes Kayak Merkezi (2025). Erciyes Kayak Merkezi. <https://www.kayserierciyes.com.tr/> Erişim Tarihi: 20.01.2025.
- Kayseri Havalimanı (2025, Ocak 26). Karbonsuz Havalimanı. <https://www.dhmi.gov.tr/sayfalar/havalimani/kayseri/karbonsuzHavalimaniProjesi.aspx>
- Kayseri İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2025). İlimizde Bulunan Acenta Bilgileri. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. <https://kayseri.ktb.gov.tr/TR-232863/ilimizde-bulunan-acenta-bilgileri.html> Erişim Tarihi: 25.03.2025.
- Kayseri Organize Sanayi Bölgesi (2025). Sektörler. <https://www.kayseriosb.org/> Erişim Tarihi: 20.01.2025.
- Kayseri Sanayi Odası (2024). Kayseri 2023 Yılı'nı 3 Milyar 625 Milyon Dolar İhracatla Kapattı. <https://www.kayso.org.tr/tr/7901/Kayseri-2023-Yilini-3-Milyar-625-Milyon-Dolar-Ihracatla-Kapatti.html>? Erişim Tarihi: 23.01.2025.
- Kayseri Üniversitesi (2024). *Kayseri Üniversitesinde turizmle ilgili programlarda okuyan öğrenci sayıları*. (Kayseri Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'ndan 28.11.2024 tarihinde temin edilmiştir).
- Kayseri Valiliği (2024). *Ulaştırma Durumu*. <http://www.kayseri.gov.tr/ulastirma-durumu>
- Kayseri Valiliği. (2024). Ekonomi. <http://www.kayseri.gov.tr/sanayii>
- Kayseri Valiliği. (2025). Turizm. Kayseri Valiliği. <http://www.kayseri.gov.tr/turizm> Erişim Tarihi: 25.03.2025.
- Kayseri Valiliği. (2025). Turizm. Kayseri Valiliği. <http://www.kayseri.gov.tr/turizmm> Erişim Tarihi: 31.01.2025
- KAYSO-Kayseri Sanayi Odası. (2024, Aralık). E-Bülten. <https://www.kayso.org.tr/Media/Dokuman/Aralk2024Bultencace3a89f9e24ab78ad1a59f65ac8e14.pdf>
- Lopez, A. M. (2025). Global business travel spending forecast 2024-2028. Statista. <https://www.statista.com/statistics/1144120/global-business-travel-spending-forecast/>
- Market Research Future. (2025). *Global Event Tourism Market Overview*, [https://www.marketresearchfuture.com/reports/event-tourism-market-12492#:~:text=Event%20Tourism%20Market%20Size%20was,period%20\(2025%20%2D%202034\).](https://www.marketresearchfuture.com/reports/event-tourism-market-12492#:~:text=Event%20Tourism%20Market%20Size%20was,period%20(2025%20%2D%202034).)
- Orta Anadolu Kalkınma Ajansı (2025). Kayseri ve Sivas İlleri Rekabet Gücü Analizi. (URL: <https://www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr/assets/upload/dosyalar/20180803145206-2.pdf>) Erişim Tarihi: 23.01.2025.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 12-40.
- Plog, S. C. (1974). Why destination areas rise and fall in popularity. *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 14(4), 55-58. <https://doi.org/10.1177/001088047401400409>
- Sahibinden.com (2024). *Kayseri İli Konaklama İmkânları*. <https://www.sahibinden.com/kiralik/kayseri>

- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2025). SEGE Çalışmaları. (URL: <https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege>) (Erişim Tarihi: 23.01.2025).
- Statista, 2024. <https://www.statista.com/statistics/1427921/ski-resorts-world-ranking/> Erişim Tarihi: 24.12.2024.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2025, Ocak 26). Yıllık Bültenler-2023 Yılı Sınır Giriş-Çıkış İstatistikleri. <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-249709/yillik-bultenler.html>
- Türk Patent ve Marka Kurumu (2025). Coğrafi İşaret Veritabanı, <https://ci.turkpatent.gov.tr/anasayfa>
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK, 2023). 2022 Yılı TÜİK Bölgesel Temel İşgücü Göstergeleri. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=%C4%B0%C5%9Fg%C3%BCc%C3%BC-%C4%B0statistikleri-2023-53521&dil=1>
- Türkiye İş Kurumu (2024). İşgücü Piyasası Araştırması Kayseri İli 2023 Yılı Sonuç Raporu. <https://media.iskur.gov.tr/88124/kayseri.pdf>
- TÜRSAB, 2024. <https://www.tursab.org.tr/ziyaretci-sayilari/ziyaretci-sayilari-2024>, Erişim Tarihi: 12.01.2025.
- Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı (2024). Bölge Yol Ağı. <https://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Bolgeler/6Bolge/YolAgi.aspx>
- Uluslararası Sağlık Hizmetleri A.Ş. (USHAŞ). (2025). Sağlık Turizmi Verileri. USHAŞ. <https://www.ushas.com.tr/saglik-turizmi-verileri/>
- UN Tourism. (2024). International Tourism Highlights, 2024 Edition, November 2024, UN Tourism, Madrid, DOI: <https://doi.org/10.18111/9789284425808>
- UN Tourism. (2025). Tourism Statistic. <https://www.unwto.org/tourism-statistics?utm>
- World Economic Forum (WEF) (2024, Mayıs 21). Travel & Tourism Development Index 2024. <https://www.weforum.org/publications/travel-tourism-development-index-2024/>
- World Economic Forum (WEF) (2024, Mayıs 21). Travel & Tourism Development Index 2024. <https://www.weforum.org/publications/travel-tourism-development-index-2024/>
- World Travel & Tourism Council (WTTC). (2024, February 19). Business travel set to surpass pre-pandemic levels to reach a record US\$1.5 trillion in 2024. <https://wtcc.org/news-article/business-travel-set-to-surpass-pre-pandemic-levels-to-reach-a-record-us1-5-trillion-in-2024>

EKLER

EK-1

METODOLOJİ

Plan Vizyonu

2025-2030 yıllarını kapsayan Kayseri Turizm Master Planı; güçlü turizm arz kaynaklarına sahip olan ve hâlihazırda İç Anadolu Bölgesi'nin en önemli turizm destinasyonlarından biri durumundaki Kayseri'nin sahip olduğu kaynakları etkin ve sürdürülebilir biçimde değerlendirerek Kayseri turizmini geleceğe taşıyacak, kapsamlı bir yol haritasıdır. Kayseri Turizm Master Planı hazırlanırken küresel ve bölgesel turizm değişimleri ile eğilimler dikkate alınmış ve *Plan*'ın T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Covid-19 salgını sonrası 2021 yılında güncellenen Türkiye Turizm Ana Planı ile uyumlu biçimde olmasına azami düzeyde hassasiyet gösterilmiştir. Kayseri Turizm Master Planı, Türkiye Turizm Ana Planı'na uygun olarak sürdürülebilirlik, gelir, rekabet, teknoloji ve risk yönetimi vizyonu ile hazırlanmıştır.

Veri Toplama:

Kayseri Turizm Master Planı hazırlık sürecinde birincil veri kaynağına ilde düzenlenen geniş katımlı arama konferansının çıktıları temel oluşturmuştur. Arama konferansı 21 Aralık 2024 tarihinde 105 katılımcı ile Kayseri Büyükşehir Belediyesi ev sahipliğinde ve Kapadokya Üniversitesi iş birliği ile şehrin turizm paydaşı olan katılımcıların (EK-3) tam gün iştiraki ile Kayseri turizminin geneli ele alınarak gerçekleştirilmiştir.

Yapılan Analizler:

Plan kapsamında Kayseri turizminin GZFT analizi, sürdürülebilirlik, Google arama ve akıllı turizm analizi, rekabet, markalaşma ve risk yönetimi başlıklarında da müstakil analizler yapılmıştır.

EK-2

Politikalar Tablosu

No	Politikalar
P1	Uluslararası Turizm Kuruluşlarına Üye Olmak
P2	Kayseri Turizmine Uygun Bir Destinasyon Yönetim Modeli Geliştirmek
P3	Destinasyon Kaynaklarının Sürdürülebilirliğini Sağlamak
P4	Kayak Turizmini Farklı Turizm Türleriyle Entegre Pazarlamak
P5	Komşu ve Çevre Destinasyonların Dâhil Olduğu Seyahat Paketleri Oluşturmak
P6	Avrupa Akıllı Turizm Başkenti Yarışmasına Hazırlanmak
P7	Erciyes Dağı'nı Turizm Yaşam Merkezi Hâline Dönüştürmek
P8	Yüksek İrtifa Kamp Merkezi'nin Uluslararası Bilinirliğini Sağlamak
P9	Tematik Kültür Rotaları Oluşturmak ve Yaygınlaştırmak
P10	Ulusal ve Uluslararası Festival Sayısını Artırmak
P11	Öncelikli Hedef Pazarlar Belirlemek
P12	<i>Incoming</i> Kabiliyetli veya Bağlantılı Seyahat Acentelerinin Sayısını Artırmak
P13	Mikro Destinasyonlar İçin Butik Tur Programları Oluşturmak
P14	Bayramhacı ve Yamula Barajlarını Rekreasyon ve Spor Merkezi Olarak Konumlamak
P15	UNESCO Etiketli Eserleri Kalıcı Listeye Dâhil Etmek
P16	Kamp-Karavan Alanlarının Sayısını Artırmak
P17	Uluslararası Fuar Sayısını Artırmak
P18	Kırsal Bölgelerin Kalkınmasını Sağlayacak Ekolojik Köyler Oluşturmak
P19	Yöresel Kültürü İçeren Cazibe Merkezleri Oluşturmak
P20	Sosyal Eğlence Mekânları Oluşturmak
P21	Marka Üüne Sahip Olan Kayseri Değerlerini Tanıtımda Etkin Kullanmak
P22	Kayseri'ye Ait Marka Değeri, Şehir Kimliği ve Motto Oluşturmak
P23	Kış Turizmine Yönelik Uluslararası Etkinlikler Planlamak
P24	Turizm Hizmet İstekliliği ve Odaklılığı Yüksek Nitelikli Personel Yetiştirmek
P25	Uluslararası Tarifersiz Uçuş Seferlerinin Sayısını Artırmak
P26	Turist Dostu Toplu Taşıma Sistemi Oluşturmak
P27	Kapalı Çarşı'nın Tematik Bir Kültür Merkezi Olmasını Sağlamak
P28	Farklı Kültürlere Ait Cazibe Merkezlerini Uluslararası Turizme Açmak
P29	Sağlık ve Termal Odaklı Rehabilitasyon Tesisleri İnşa Etmek
P30	<i>Wellness</i> Hizmetlerini Geliştirmek
P31	Uluslararası Hastalar İçin Hasta Hakları Sistemi Geliştirmek
P32	Kültür ve İnanç Turizmi Odaklı Dijital Platformlar Oluşturmak
P33	Kış Turizmi Odaklı Dijital Platformlar Oluşturmak

- P34** Sağlık Hizmetleri Odaklı Dijital Platformlar Oluşturmak
- P35** Sporcu Rehabilitasyon ve Sağlıklı Yaşam Programları Geliştirmek
- P36** Kayseri Kongre ve Ziyaretçi Bürosu Kurmak
- P37** "Anadoludakiler" Platformundaki Ürünler ile Coğrafi İşaretli Ürünleri Artırmak ve Bununla İlgili Rotalar Oluşturmak
- P38** *Fine-Dining* İşletme Sayısını Artırmak
- P39** Alternatif Tıp Rotaları Oluşturmak
- P40** Arkeolojik Kazı Alanlarını Ören Yeri Statüsüne Kavuşturarak Turizme Kazandırmak
- P41** Bütünleşik Tanıtım Kapsamında Dijital Altyapıyı Güçlendirmek
- P42** Erciyes Odaklı Güçlü Bir Sağlık ve Termal Markası Oluşturmak
- P43** *Take-Away* Konseptli Yerel Gastronomi Pazarları Kurmak
- P44** Kadın Kooperatifleri ile İş Birliği Yapmak
- P45** Komşu ve Çevre Destinasyonları Etkileyebilecek Tanıtım Faaliyetleri Yürütmek
- P46** Şehirde Kayak Kültürünü Geliştirmek
- P47** Ekoturizm Yatırım Alanlarını Belirlemek
- P48** Ekokırsal Turizm Potansiyeli Olabilecek Destinasyonlardaki Alt-Üst Yapı Problemlerini Çözmek
- P49** Kayseri Markalaşmasında Kreatif Endüstri Birimleri Kurmak
- P50** Afet ve Güvenlik Sistemleri Geliştirmek ve Acil Durumlara Hazırlıklı Olmak
- P51** Başta Akdeniz Bölgesi ile Olmak Üzere Hızlı Tren Ağına Yönelik Altyapı Çalışmalarına Hız Vermek
- P52** Sulak Alanları (Hürmetçi Sazlığı) Sürdürülebilir Uygulamalarla Ekoturizme Kazandırmak
- P53** Rekreasyon ve Spor Faaliyetleri İçin Yeni Parkur Alanları Oluşturmak
- P54** Yamaç Paraşütü İçin Spor Amaçlı Turizm Parkurları Oluşturmak
- P55** Sağlık (Tıp) Alanındaki Kongre Sayısını Artırmak
- P56** Rekreatif ve Sportif Kış Aktivitelerini Artırmak
- P57** Sektörel Fuarlar, B2B Toplantıları ve Çalıştaylar Düzenleyerek İş Turizmi Etkinliklerini Çeşitlendirmek
- P58** Turizm Amaçlı Su Sporları Faaliyetlerini Güçlendirmek
- P59** Gastronomi Temalı Butik Etkinlikler Düzenlemek
- P60** Deneyimsel Pazarlama İçin Gastronomi Müzesi Kurmak ve Atölyeler Oluşturmak
- P61** Yerel Üretimi Desteklemek Amacıyla Paydaş Ağı Kurmak
- P62** İş Turizmi İçin Özel Alanların ve Teknolojik Altyapının Geliştirilmesini Sağlamak
- P63** Yerel Toplulukları Karar Mekanizmalarında Etkin Kullanmak
- P64** Ekoturizm Araştırma, Uygulama ve Koordinasyon Merkezi Kurmak
- P65** Gastronomi Turizmine Yönelik Sektör-Okul İş Birliklerini Geliştirmek
- P66** Sürekliliği Sağlanacak (Geleneksel Hâle Getirilecek) Kongre Temaları Belirlemek
- P67** Kültürel Mirasa İlişkin Bilinçlendirme Çalışmaları Yapmak
- P68** Gastronomi Envanter Çalışmalarını Genişletmek
- P69** Mutfak Sanatları Merkezi'ni Etkin Olarak Kullanmak

- P70** Sağlık Sektöründe Sertifikalı Uzmanlaşma Programları Oluşturmak
 - P71** Paydaşlar Arasında Farkındalık Oluşturmak Amacıyla İş Birliği Sağlamak
 - P72** Turizm Alanında Meslek Örgütlerini ve Sivil Toplumu Geliştirmek
-

EK-3

21.12.2024 Tarihli Kayseri Turizm Master Planı Arama Konferansı Katılımcı Listesi

AD SOYAD	ÜNVAN/KURUM
Gökmen Çiçek	Kayseri Valisi
Dr. Memduh Büyükkılıç	Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı
Cengiz Hakan Arslan	Kayseri Ticaret Odası Meclis Başkanı
İsmail Tartuk	Kayseri Sanayi Odası Genel Sekreteri
Dr. Mehmet Erşan	Kayseri İl Sağlık Müdürü
Bülent Saklav	Kayseri İl Tarım ve Orman Müdürü
Yeşim Bektürek	Kayseri İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
Betül Gökçer	Kayseri Devlet Tiyatrosu Müdürü
Gökhan Yıldız	Kayseri Müze Müdürü
Murat Seçilir	Kayseri Vakıflar Bölge Müdürü
Coşkun Pınar	Kocasinan Belediyesi Başkan Yardımcısı
Fatma Havur	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü İl Müdür Yardımcısı
Nevzat Ak	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü İl Müdür Yardımcısı
Mehmet Demirbaş	Kayseri İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Müdür Yardımcısı
Gürcan Senem	Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kent Tarihi ve Tanıtımı Daire Başkanı
Salih Özgöncü	Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanı
Zafer Akşehirlioğlu	Erciyes A.Ş. Genel Müdürü
İbrahim Somtaş	Spor A.Ş. Genel Müdürü
Ali Orhan	Develi Belediyesi Kültür Müdürü
İbrahim Bozdağ	Melikgazi Belediyesi Kültür Müdürü
Mehmet Budak	Erciyes A.Ş.- Reklam ve Pazarlama
Yunus Emre Şeker	Oran Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri
Yasin Zicin	Kalkınma Ajansı Kırsalda Kalkınma ve Turizm Koor.
Seyit Cezaoğlu	Kalkınma Ajansı Yatırım Destek Ofisi Koor.
Timur Yıldız	Kalkınma Ajansı
Ahmet Sezikli	TGA İç Anadolu Temsilcisi
Prof. Dr. Kenan Güllü	Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi Dekanı
Prof. Dr. Eda Nur Gürel Ulukanlıgil	Agü Müzesi
Prof. Dr. Fikri Kulakoğlu	Kültepe Kazı Başkanı
Prof. Dr. Sancar Bulut	Kayseri Üniversitesi, Safiye Çıkrıkçıoğlu Meslek Yüksekokulu, Bitkisel ve Hayvansal Üretim
Prof. Dr. Celil Aslan	Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi
Prof. Dr. Aygül Aykut	Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Prof. Dr. Oya Levendoğlu	Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Prof. Dr. Neslihan Demirel	Kayseri Üniversitesi Mühendislik, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Dekan Vekili-Kasgem Müdürü
Prof. Dr. Özgür Demirtaş	Kayseri Üniversitesi Develi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü
Prof. Dr. Osman Özsoy	Çekül Kayseri İl Temsilcisi
Doç. Dr. Yılmaz Delice	Kayseri Üniversitesi Develi Hüseyin Şahin Myo Müdürü
Doç. Dr. Gökhan Sönmez	Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Hast. Başhekim Yardımcısı

Doç. Dr. Ahmet Terzi	Kayseri Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü
Doç. Dr. Yasemin Dumrul	Kayseri Üniversitesi Develi Hüseyin Şahin Myo Müdür Yrd.
Doç. Dr. Reha Kılıçhan	Kayseri Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları
Doç. Dr. Nihat Çeşmeci	Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü
Doç. Dr. Zerrin Kılıçarslan	Kayseri Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Pazarlama ve Dış Ticaret Bölümü
Doç. Dr. Yasemin Kaya	Kayseri Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi
Doç. Dr. M. Halit Akın	Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm İşletmeciliği
Doç. Dr. Mehmet Umur	Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Ülker	Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları
Dr. Öğr. Üyesi Nazlı Aysin Örnek	Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü
Dr. Öğr. Üyesi Selma Büyükkantarci Tolgay	Kayseri Üniversitesi Sürdürülebilir Kampüs Koordinatörü
Dr. Elmas Şahankaya	Kayseri Üniversitesi
Dr. Osman Utkan	Kayseri Üniversitesi Mustafa Çıkrıkçioğlu Myo Basım Yayım Teknolojisi Programı
Öğr. Gör. Emine Türkarıslan	Kayseri Üniversitesi Mustafa Çıkrıkçioğlu Meslek Yüksekokulu, El Sanatları
Arş. Gör. Mustafa Yılmaz	Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi
Ali Emre Mart	Türsab Erciyes Btk Başkanı
Elif Aktümen	Türsab Erciyes Btk Başkan Yardımcısı
Serdar Sarıçam	Kaytid Başkanı
Nevin Erdenler	Erciyes Kayak İşletmecileri Dayanışma Derneği Başkanı
Murat Erdal	Kayoted Başkanı
Altan Aydemir	Lokantacılar ve Pastacılar Odası Başkanı
Kadim Bıyık	Kayseri Gastronomi ve Mutfak Sanatları Derneği Başkanı
Dr. İlhan Karacalar	Astuder Başkanı
Ömer Yıldırım	Astuder Temsilcisi
Ahmet Serdar Altuntuğ	Kayseri Kent Konseyi Başkanı
Haluk Ordu	Mirada Otel Genel Müdürü
Ali Koçak	Erciyes Megasaray Otel Müdürü
Özgün Oran	Radisson Blu Otel Müdürü
Mehmet Doğan	Dedeman Otel
Mahmut Akay	Crowne Plaza Otel
Burak Yurdakan	Wyndham Grand Otel
Mustafa Düzçekiç	Erciyes Hill Otel
Burhan Çalapkorur	Zümrüt Otel
Fevzi Erdoğan	Library Otel
Ahmet Yelkanat	Lifos Dağ Evi
Oluş Molu	Molu Çiftliği
İsmail Halicioğlu	Halicioğlu Konağı
Hacı Keskinkılıç	Aladağlar Pansiyon (Yahyalı Bungalov)

İsmail Baş	Aladağlar Pansiyon (Yahyalı Bungalov)
Mesut Atasoy	Sultan Sazlığı Sultan Pansiyon
Kemal Koçak	Kemal Koçak Restoran Sahibi
Ersin Erdoğan	Şahin Sucukları Genel Müdürü
Yunus Emre Özdemir	Hacı Restoran
Remzi Güçlü	Şef
Furkan Gültekin	Aktivite Kayseri Turizm Yamaç Paraşütü Yetkili Acentesi
Gülşah Özdoğan Bıkmaz	Yüksek İrtifa Kamp Merkezi Sorumlusu
İsmail Yılmaz	Dağcılık İl Temsilcisi
Mehmet Eskitaş	Turkuaz Arama Kurtarma
İbrahim Köse	Kayseri Nature Turizm
Ali Koray Özandaç	Alice Turizm
Mustafa Ragıp Adıgüzel	Sağlık Turizmi Derneği
Sinan Aldağ	Tmswell Acente Temsilcisi
Mehmet Halis Aydoğan	Voyager Balon
Tuncay Albayrak	Loft Otel İşletmecisi
Metin Köseadağ	Kayseri Gazeteciler Cemiyeti Başkanı
İlter Sağırsoy	Gazeteci
Mustafa Bayram	Gazeteci
Peyami Gürel	Ressam
Handan Esen	Kayotod- Mimar
Beytullah Başol	Kayseri Şehir Hastanesi Yda Sağlık Genel Md. Yrd.
Feride Hande Gemici	Hüma Hastanesi
Nurşen İrk	Kaysatur Danışmanı
Nimet Elmacıoğlu	Kayseri Üniversitesi
Onur Çataltepe	Rapörtör
Zelal Karataş	Develi Sosyal ve Beşerî Bilimler F. Syb Moderatör Y.
Şirin Çevik	Develi Sosyal ve Beşerî Bilimler F. Syb Moderatör Y.
Ahmet Şekercan	Erciyes Kültür Merkezi